

Štúdia uskutočniteľnosti projektu „Národné kultúrne a kongresové centrum“

Verzia: 1.0

ORIGINAL

Zadávatel':

Národné kultúrne
a kongresové centrum, o. z.

Obsah

Zoznam skratiek.....	5
Zoznam tabuliek, obrázkov a grafov	8
1. Úvod	13
2. Manažárske zhrnutie	14
3. Východiská.....	25
3.1 Zdôvodnenie projektu.....	25
3.1.1 Prínosy segmentu kultúry a MICE odvetvia.....	25
3.1.2 Vízia projektu.....	27
3.1.3 Identifikácia potrieb	28
3.1.4 Ciele projektu	34
4. Genéza projektu a prieskum trhu.....	36
4.1 Myšlienka vzniku Národného kultúrneho a kongresového centra	36
4.2 Prieskum trhu OZ NKKC.....	37
5. Sektorová analýza.....	51
5.1 Socioekonomická analýza Bratislavy	51
5.2 Dopravná dostupnosť Bratislavy	54
5.2.1 Letecká doprava.....	54
5.2.2 Železničná doprava	57
5.2.3 Cestná doprava	60
5.2.4 Mestská hromadná doprava.....	61
5.2.5 Vodná doprava.....	61
5.3 Analýza ubytovacích kapacít v Bratislave.....	62
5.4 Inštitucionálni aktéri MICE v Bratislave	66
5.5 Charakteristiky a trendy odvetví MICE a kultúry	67
5.5.1 Globálne trendy v MICE odvetví pred koronakrízou	67
5.5.2 Globálne trendy v MICE odvetví počas koronakrízy a po nej	69
5.5.3 Globálne trendy v kultúrnom a kreatívnom priemysle pred koronakrízou.....	76
5.5.4 Globálne trendy v kultúrnom a kreatívnom priemysle počas koronakrízy a po nej.....	77
5.5.5 Implikácie pre Bratislavu	79
6. Analýza ponuky a dopytu.....	81
6.1 Vymedzenie trhu.....	81
6.2 Analýza ponuky v Bratislave a v regióne	82
6.2.1 Ponuka nehotelových eventových priestorov v Bratislave	83
6.2.2 Ponuka kongresových hotelov v Bratislave.....	89
6.2.3 Ponuka kongresových a kultúrnych priestorov vo vybraných destináciách	91
6.2.4 Zhrnutie.....	105
6.3 Historický dopyt v Bratislave	106
6.3.1 Analýza historického dopytu v MICE odvetví	108
6.3.2 Analýza historického dopytu v odvetví kultúry.....	111
6.4 Historický dopyt v regióne v odvetví MICE	120
6.4.1 MICE stretnutia v regióne EÚ a strednej Európy.....	120
6.4.2 MICE štatistiky pre vybrané mestá v strednej Európe	124
6.4.3 Príklady pozitívneho dopadu MICE odvetvia na ekonomiku destinácie	145
6.5 Prognóza potenciálneho dopytu	150
7. Varianty riešenia.....	155
7.1 Variant 0 - referenčný stav	155
7.2 Variant 1 - projektový variant.....	156
7.2.1 Predstavenie projektu.....	157
7.2.2 Urbanistická štúdia a architektonická štúdia.....	158
7.2.3 Architektonické riešenie.....	159
7.2.4 Kapacitný návrh NKKC.....	161

7.2.5	Navrhované technológie	180
7.2.6	Harmonogram projektu.....	182
7.2.7	Rozpočet objektu NKKC	182
7.3	Model riadenia	185
7.3.1	Zmluva o správe tzv. „management contract“	186
7.3.2	Fixný nájom, tzv. „lease contract“	187
7.3.3	Celkové porovnanie modelov riadenia kongresových centier	188
8.	Nákladovo-výnosová analýza (CBA)	189
8.1	Metodika a predpoklady pre vypracovanie finančnej a ekonomickej analýzy	189
8.1.1	Metóda diskontovaných peňažných tokov (DCF).....	189
8.1.2	Referenčné obdobie projektu (časová os, výstavba a prevádzka)	190
8.1.3	Stále ceny	190
8.1.4	DPH.....	191
8.1.5	Diskontné sadzby odporúčané Metodickou príručkou CBA	191
8.1.6	Zhrnutie predpokladov finančnej a ekonomickej analýzy	191
8.2	Finančná analýza	192
8.2.1	Investičné výdavky	192
8.2.2	Prevádzkové výdavky.....	193
8.2.3	Prevádzkové výnosy	195
8.2.4	Zostatková hodnota.....	203
8.2.5	Finančná výnosnosť investície	204
8.2.6	Finančná udržateľnosť	205
8.2.7	Analýza uskutočniteľnosti preferovaného variantu.....	206
8.2.8	Financovanie projektu.....	234
8.3	Ekonomická analýza	236
8.3.1	Metodologický prístup	236
8.3.2	Ekonomické dopady a prínosy NKKC.....	240
8.3.3	Úprava peňažných tokov projektu	249
8.3.4	Zostatková hodnota.....	249
8.3.5	Diskontovanie a ukazovatele ekonomickej analýzy	249
8.3.6	Pomer prínosov a nákladov (B/C)	250
8.4	Analýza citlivosti.....	251
8.4.1	Zmena nezávislých vstupných premenných pre nulovú hodnotu NPV (z angl. “switching values”)	252
8.4.2	Analýza scenárov	253
8.4.3	Kvalitatívna analýza rizík.....	254
8.5	Ostatné socioekonomické dopady	258
8.6	Príklady úspešných MICE destinácií.....	262
8.7	Záver CBA analýzy	264
8.8	Vnútorne a vonkajšie vzťahy OZ NKKC	266
9.	Posúdenie vplyvov na životné prostredie.....	268
9.1	Posúdenie vplyvov na životné prostredie	271
9.1.1	Opis súčasného stavu	271
9.1.2	Návrh urbanisticko - architektonického riešenia.....	271
9.1.3	Kroky EIA	272
9.1.4	Údaje o predpokladaných priamych a nepriamych vplyvoch na životné prostredie.....	272
9.2	Odhad kompenzačných a mitigačných opatrení	277
9.2.1	Opatrenia počas investičnej prípravy	277
9.2.2	Opatrenia počas výstavby	277
9.2.3	Opatrenia počas prevádzky	278
9.3	Celkové zhodnotenie variantov navrhovanej činnosti	279
9.4	Aktualizácia informácií k vybraným vplyvom na životné prostredie.....	280
9.4.1	Dopravno-kapacitné posúdenie zóny Nový Istropolis	280

9.4.2	Dendrologické posúdenie	281
10.	Prílohy.....	282
Príloha A	Dotazník v rámci prieskumu trhu	283
Príloha B	Metodológia hodnotenia lokalít.....	284
Príloha C	Podkladové informácie pre pridelenie bodov.....	285
Príloha D	Podklady ku kritériu č. 1 Lokalita	286
Príloha E	Podiel podujatí podľa miesta konania	287
Príloha F	Ekonomické a finančné dopady MICE odvetvia vo Viedni	288
Príloha G	Rozpočet stavebných nákladov a iných investičných výdavkov	293
Príloha H	Rozpočet nákladov na technológie	294
Príloha I	Kalkulácia príjmov NKKC.....	295
Príloha J	Finančná analýza NKKC	296
Príloha K	Kalkulácia výdavkov účastníkov podujatí NKKC	297
Príloha L	Ekonomická analýza NKKC (1 - dopady, 2 - prínosy)	298
Príloha M	Kalkulácia dane z ubytovania	299
Príloha N	Benchmarky pre nastavenie výstav	300
Príloha O	Analýza PPP modelu	301

ORIGINAL

Zoznam skratiek

AGN	Európska dohoda o hlavných vnútrozemských vodných cestách medzinárodného významu
B/CR	Pomer prínosov a nákladov
BSK	Bratislavský samosprávny kraj
BTB	Bratislava Tourist Board
BTL	BTL komunikačná asociácia
B2B	Business-to-Business service
CBA	Nákladovo-výnosová analýza
CE	Centrum excelentnosti
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český štatistický úrad
CZK	Česká koruna
DBFO	Napojenie - Výstavba - Financovanie - Prevádzka
DCF	Metóda diskontovaných peňažných tokov
DMC	Destination Management Company
DPH	Daň z pridanej hodnoty
EIA	Posudzovanie vplyvov navrhovanej činnosti na životné prostredie
EK	Európska komisia
ELA	Európsky orgán práce
ENPV	Čistá súčasná ekonomická hodnota investície
EPS	Elektrická požiarne signalizácia
ERR	Miera ekonomickej návratnosti investície
EÚ	Európska únia
EY	Ernst & Young
FDS	Finančná diskontná sadzba
FNPV-C	Čistá súčasná finančná hodnota investície
FRR-C	Miera finančnej návratnosti investície
FSO	Fabryka Samochodów Osobowych
FTE	Plný pracovný úväzok (Full-time equivalent)
GBA	Hrubá podlažná plocha
GBER	Nariadenie o skupinových výnimkách
GGE	Ekvivalent hrubého grantu (Gross grant equivalent)
GHOTW	Great Hotels of the World
HCB	Hungarian Convention Bureau
HDP	Hrubý domáci produkt
hl. m	Hlavné mesto
HPH	Hrubá pridaná hodnota
hl. st./HLST	Hlavná stanica
IAPCO	The International Association of Professional Congress Organisers
ICCA	International Congress and Convention Association
IKP	Inštitút kultúrnej politiky
IAD	Individuálna automobilová doprava

IT	Informačné technológie
KCB	Krakow Convetion Bureau
KCR	Kongresový cestovný ruch
KKC	Kultúrno - kongresové centrum
KKP	Kultúrno kreatívny priemysel
KPÚ	Krajsky pamiatkový úrad
LED	Light Emitting Diode
MDV SR	Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky
MČ	Mestská časť
MF SR	Ministerstvo financií Slovenskej republiky
MHD	Mestská hromadná doprava
MICE	Meetings, Incentives, Conferencing & Exhibitions
MSP	Malé stredné podniky
MZVAEZ	Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR
MZ SR	Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky
MŽP SR	Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
NFA	Čistá podlahová plocha (Net floor area)
NKKC	Národné kultúrne a kongresové centrum
NPV	Čistá súčasná hodnota
NR SR	Národná rada Slovenskej republiky
NTC	Národné tenisové centrum
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development
OSCE	Organization for Security and Co-operation in Europe
o.z.	Občianske združenie
Os	Osobné vlaky
PAX	Účastník/delegát
PCB	Prague Convention Bureau, Poland Convention Bureau
PCC	Kongresové centrum Praha
PCMA	Professional Convention Management
PCO	Professional Congress Organizers
PKO	Park kultúry a oddychu
PLN	Poľský zlotý
PM	Parkovacie miesta
PMÚ	Protimonopolný úrad
PPF	Investičná skupina
PPP	Projekty verejno-súkromného partnerstva
RFP	Žiadosti o predloženie ponúk
RevPAR	Revenue per Available Room
SARS	Severe Acute Respiratory Syndrome
SAV	Slovenská akadémia vied
SBS	Súkromná Bezpečnostná Služba
SD EÚ	Súdny dvor Európskej únie
SHZ	Stabilné hasiace zariadenia
SIOT	Symetrická input-output tabuľka

SKA	Slovenská komora architektov
SND	Slovenské národné divadlo
SNG	Slovenská národná galéria
SNP	Slovenské národné povstanie
SOZA	Slovenský ochranný zväz autorský
SP	Sociálna poisťovňa
SPV	Special purpose vehicle, spoločnosť zvláštneho určenia
SR	Slovenská republika
SS	Súkromný sektor
STN	Slovenské technické normy
ŠP	Štátna pomoc
ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
TCB	Tallin Convention Bureau
TEN-T	Trans-European Transport Network
TIOP	Terminál intermodálnej osobnej dopravy
TZB	Technické zariadenia budov
UEFA	The Union of European Football Associations
ÚHP	Útvar hodnoty za peniaze
ÚP/ÚPN	Územný plán
UIA	The Union of International Associations
UNWTO	The World Tourism Organization
UOUČaDM	Úrad pre ochranu ústavných činiteľov a diplomatických misí
ÚPN	Územný plán
VCB	Vienna Convention Bureau
V0	Referenčný variant 0
VOV	Vyššia občianska vybavenosť
VS	Verejný sektor
VÚC	Vyšší územný celok
V4	Vyšehradská skupina
ZaD	Zmeny a doplnky
ZÁKOS	Základný komunikačný systém
ZFEÚ	Zmluva o fungovaní Európskej únie
ZOŠP	Zákon o štátnej pomoci
ZR	Zdieľané riziko

Zoznam tabuliek, obrázkov a grafov

Tabuľka 1 Prehľad cieľov projektu.....	34
Tabuľka 2 Hodnotenie ponúk projektu NKKC.....	40
Tabuľka 3 Prehľad okolitých populačných centier	51
Tabuľka 4 Právnické osoby registrované v Bratislave k 31. 12. 2019 podľa veľkostných kategórií a druhov vlastníctva.....	52
Tabuľka 5 Centrá excelentnosti Univerzity Komenského v Bratislave	53
Tabuľka 6 Centrá excelentnosti Slovenskej technickej univerzity v Bratislave.....	53
Tabuľka 7 Najväčší zamestnávateľia v Bratislavskom kraji v roku 2020	54
Tabuľka 8 Porovnania kapacít a výkonov vybraných letísk v regióne Strednej Európy za rok 2019	55
Tabuľka 9 Prehľad vzdialeností a cestovných časov vybraných letísk v Európe od centra mesta.....	56
Tabuľka 10 Prehľad vzdialeností a cestovných časov vybraných kongresových centier od najbližšieho medzinárodného letiska	57
Tabuľka 11 Kapacity a výkony ubytovacích zariadení cestovného ruchu v Bratislave 1/2.....	63
Tabuľka 12 Kapacity a výkony ubytovacích zariadení cestovného ruchu v Bratislave 2/2.....	63
Tabuľka 13 Prehľad ponuky hotelov v rámci vybraných destinácií	65
Tabuľka 14 Prehľad vymedzenia trhu	82
Tabuľka 15 Ponuka nehotelových eventových priestorov v Bratislave	83
Tabuľka 16 Ponuka hotelov s kongresovými priestormi v Bratislave	89
Tabuľka 17 Prehľad ponuky kongresových priestorov vo vybraných destináciách v roku 2021	106
Tabuľka 18 Štatistika kongresového CR (KCR) v Bratislave - ročná, len za hotely	109
Tabuľka 19 Odhad celkového počtu MICE podujatí v Bratislave	110
Tabuľka 20 Verejné podujatia v oblasti živej kultúry v Bratislave (2015 - 2019)	112
Tabuľka 21 Filmové festivaly v Bratislave (2015 - 2019).....	113
Tabuľka 22 Prehľad počtu podujatí s hudobnou produkciou a iných podujatí s potenciálom pre NKKC podľa veľkostnej kategórie	115
Tabuľka 23 Prehľad návštevnosti podujatí s hudobnou produkciou a iných podujatí s potenciálom pre NKKC podľa veľkostnej kategórie	115
Tabuľka 24 Prehľad počtu podujatí s hudobnou produkciou a iných podujatí s potenciálom pre NKKC podľa typu konkurencie.....	116
Tabuľka 25 Prehľad návštevnosti podujatí s hudobnou produkciou a iných podujatí s potenciálom pre NKKC podľa typu konkurencie	117
Tabuľka 26 Prehľad počtu podujatí s hudobnou produkciou a iných podujatí s potenciálom pre NKKC podľa typu konkurencie a miesta konania vo veľkostnej kategórii od 300 do 5000 návštevníkov	118
Tabuľka 27 Prehľad návštevnosti podujatí s hudobnou produkciou a iných podujatí s potenciálom pre NKKC podľa typu konkurencie a miesta konania vo veľkostnej kategórii od 300 do 5000 návštevníkov	119

Tabuľka 28 Rebríček vybraných kongresových destinácií v rokoch 2015-2019 s uvedeným počtom medzinárodných asociačných stretnutí.....	121
Tabuľka 29 Porovnanie relatívneho počtu podujatí a účastníkov podľa ICCA na 100 tis. obyvateľov mesta	123
Tabuľka 30 Ekonomické a finančné dopady MICE odvetvia v Krakove	145
Tabuľka 31 Porovnanie ekonomickej výkonnosti MICE odvetvia vo vybraných destináciách.....	149
Tabuľka 32 Výmera priestorov NKKC (bez parkovacích plôch)	162
Tabuľka 33 Zázemie NKKC.....	174
Tabuľka 34 Odhadovaná cena stavebných nákladov, iných investičných nákladov a technologického vybavenia NKKC.....	182
Tabuľka 35 Odhad stavebných nákladov NKKC.....	182
Tabuľka 36 Odhad iných investičných nákladov NKKC.....	183
Tabuľka 37 Odhad nákladov technologického vybavenia NKKC	185
Tabuľka 38 Výhody a obmedzenia modelu zmluva o správe.....	187
Tabuľka 39 Výhody a obmedzenia modelu fixný nájom	187
Tabuľka 40 Celkové porovnanie modelov riadenia kongresových centier	188
Tabuľka 41 Referenčné obdobie nákladovo-výnosových analýz podľa odporúčania Európskej komisie	190
Tabuľka 42 Celkové investičné výdavky.....	192
Tabuľka 43 Referenčný stav projektu	193
Tabuľka 44 Trojročná marža porovnateľných spoločností.....	194
Tabuľka 45 Projekcia využitia NKKC (1/2)	196
Tabuľka 46 Projekcia využitia NKKC (2/2)	197
Tabuľka 47 Prehľad benchmarkov pre nastavenie počtu podujatí.....	199
Tabuľka 48 Prehľad benchmarkov pre nastavenie počtu účastníkov	200
Tabuľka 49 Priemerný denný výnos na účastníka	201
Tabuľka 50 Celkový prehľad výnosov (v cenách roku 2021, v EUR bez DPH).....	202
Tabuľka 51 Výpočet zostatkovej hodnoty	203
Tabuľka 52 Zostatková a diskontovaná zostatková projektu.....	204
Tabuľka 53 Finančná výnosnosť investície	204
Tabuľka 54 Vývoj finančných tokov referenčného stavu projektu (finančná analýza)	204
Tabuľka 55 Vývoj finančných tokov investičného variantu projektu (finančná analýza)	204
Tabuľka 56 Finančná udržateľnosť investičného variantu projektu	205
Tabuľka 57 Všeobecné posúdenie prítomnosti aspektov úspešného PPP	212
Tabuľka 58 Výkaz ziskov a strát - Súkromný partner	216
Tabuľka 59 Výkaz peňažných tokov - Súkromný partner	217
Tabuľka 60 Výnosnosť pre Zadávateľa	218

Tabuľka 61 Identifikácia posudzovaných rizík.....	227
Tabuľka 62 Matica rizík posudzovaných modelov	229
Tabuľka 63 Benchmarky výdavkov účastníkov	240
Tabuľka 64 Priemerný výdavok účastníka na 1 podujatie v Bratislave podľa typu účastníka.....	240
Tabuľka 65 Ekonomické dopady a prínosy - produkcia (v €, stálych cenách 2021)	241
Tabuľka 66 Ekonomické dopady a prínosy - zamestnanosť (celoročne plné pracovné úväzky).....	242
Tabuľka 67 Ekonomické dopady a prínosy - hrubá pridaná hodnota (VARIANT1 a VARIANT2) (v €, stálych cenách 2021)	243
Tabuľka 68 Daňové a odvodové výnosy pre štát (v €, stálych cenách 2021)	244
Tabuľka 69 Daňové a odvodové výnosy pre samosprávu (v €, stálych cenách 2021)	245
Tabuľka 70 Daň z ubytovania na základe prenocovaní účastníkov podujatí (v €, v stálych cenách roku 2021)	247
Tabuľka 71 Daň zo stavieb - NKKC (v stálych cenách roku 2021).....	248
Tabuľka 72 Zostatková a diskontovaná zostatková hodnota investičného variantu projektu	249
Tabuľka 73 ENPV investičného variantu projektu	250
Tabuľka 74 ERR investičného variantu projektu	250
Tabuľka 75 Pomer prínosov a nákladov investičného variantu projektu	251
Tabuľka 76 Vývoj finančných tokov referenčného stavu projektu (ekonomická analýza)	251
Tabuľka 77 Vývoj finančných tokov investičného variantu projektu (ekonomická analýza)	251
Tabuľka 78 Analýza citlivosti (1/1)	252
Tabuľka 79 Analýza citlivosti (1/2)	252
Tabuľka 80 Zmena nezávislých vstupných premenných pre nulovú hodnotu NPV	253
Tabuľka 81 Analýza scenárov	253
Tabuľka 82 Pravdepodobnosť, ERR a ENPV jednotlivých scenárov	253
Tabuľka 83 Matica závažnosti rizík a ich pravdepodobnosti	257
Tabuľka 84 Matica rizík.....	257
Tabuľka 85 Ekonomické a finančné dopady MICE odvetvia v Krakove	263
Tabuľka 86 Rozsah hodnotenia navrhovanej činnosti.....	269
Tabuľka 87 Očakávané vplyvy podľa významnosti	275
Tabuľka 88 Hodnotenie významnosti očakávaných vplyvov	276
Tabuľka 89 Podiel podujatí podľa miesta konania	287
Tabuľka 90 Ekonomické a finančné dopady MICE odvetvia vo Viedni	288
 Graf 1 Asociačné stretnutia podľa kontinentov v rokoch 1999 až 2018, a v roku 2018.	68
Graf 2 Vývoj počtu asociačných stretnutí podľa počtu účastníkov v rokoch 1999 až 2018.	69

Graf 3 Dopad predošlých kríz na medzinárodné obchodné výdavky (n = krízový rok, n-1 = 100)	73
Graf 4 Vývoj výkonnosti MICE odvetvia v USA v období finančnej krízy z roku 2008	74
Graf 5 Rast návštevnosti konferencií a podujatí (odhad percentuálnej zmeny návštevnosti od roku 2019)	76
Graf 6 Odhadovaná zmena obratu medzi rokmi 2019 a 2020 podľa odvetvia KKP (v % z celkového obratu v roku 2019 a v mld. EUR, EÚ 28).....	78
Graf 7 Vývoj verejných podujatí v oblasti profesionálnej hudobnej kultúry v Bratislave (2015 - 2019)	112
Graf 8 Vývoj filmových festivalov v Bratislave (2015 - 2019).....	113
Graf 9 Počet asociačných stretnutí podľa ICCA podľa miest	122
Graf 10 Celkový počet návštevníkov asociačných stretnutí podľa ICCA (v tisícoch) podľa miest	122
Obrázok 1 Vizualizácia NKKC	160
Obrázok 2 Vizualizácia NKKC	160
Obrázok 3 Vizualizácia NKKC	161
Obrázok 4 Situácia -1. NP	163
Obrázok 5 Situácia prízemí (1. NP).....	164
Obrázok 6 Situácia 1. poschodia (2.NP).....	165
Obrázok 7 Situácia 2. poschodia (3.NP).....	166
Obrázok 8 Situácia 3 poschodia (4.NP).....	167
Obrázok 9 Rozličné nastavenia hlavnej sály pre špecifické typy podujatí.....	168
Obrázok 10 Navrhované priestorové usporiadanie Hlavnej sály vo formáte divadelného sedenia v troch oddelených priestorov	169
Obrázok 11 Navrhované priestorové usporiadanie Hlavnej sály pre organizovanie klasického koncertu	170
Obrázok 12 Navrhované priestorové usporiadanie Hlavnej sály pre organizovanie kongresu pre sedenie na rovnej ploche.....	171
Obrázok 13 Navrhované priestorové usporiadanie Hlavnej sály pre organizovanie kongresu pri využití 2 hál	172
Obrázok 14 Navrhované priestorové usporiadanie Hlavnej sály pre organizovanie rokového koncertu s pódium na zadnej časti	173
Obrázok 15 Vizualizácia - koncert.....	174
Obrázok 16 Vizualizácia Foyer priestoru na 2. nadzemnom podlaží.....	175
Obrázok 17 Pôdorys s vyznačenými konferenčnými, zasadacími a rokovacími miestnosťami na 3.NP.....	176
Obrázok 18 Pôdorys s vyznačeným multifunkčným konferenčným/výstavným priestorom na 4.NP ..	176
Obrázok 19 Pôdorys s vyznačeným priestorom Press & Mediálne centrum na 1. poschodí	177
Obrázok 20 Pôdorys s vyznačeným priestorom televízneho štúdia.....	177
Obrázok 21 Pôdorys -2 NP, parkovacie plochy	178

Obrázok 22 Pôdorys -3 NP, parkovacie plochy	179
Obrázok 23 Pôdorys -4 PP, parkovacie plochy	179

ORIGINAL

1. Úvod

Na základe uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 66/2020 zo dňa 12. februára 2020 k Návrhu na uvoľnenie finančných prostriedkov projekt vybudovania Národného kultúrneho a kongresového centra v Bratislave, ktoré bolo zmenené uznesením vlády SR č. 397 zo dňa 24. júna 2020 a uznesením vlády č. 692/2020 zo dňa 30. septembra 2020, bolo združenie Národné kultúrne a kongresové centrum, o. z. (ďalej aj „NKKC, o. z.“ alebo OZ NKKC) poverené vypracovaním štúdie uskutočniteľnosti (ďalej len „štúdia“) zámeru vybudovania Národného kultúrneho a kongresového centra v Bratislave. Štúdiu uskutočniteľnosti je NKKC, o. z. po jej vypracovaní poverené predložiť na posúdenie Útvaru hodnoty za peniaze Ministerstvu financií SR.

Súčasnými členmi združenia NKKC, o. z. sú nasledovné právnické osoby:

- ▶ GLOBSEC o. z. ako organizátor najväčšej pravidelnej konferencii o medzinárodných vzťahoch v strednej Európe. Fórum GLOBSEC patrí medzi top 3 najvýznamnejšie konferencie svojho druhu vo svete.
- ▶ OZ Iniciatíva za vznik Národného kultúrneho a kongresového centra, ktorá združuje predstaviteľov kultúrnej obce za účelom podpory vzniku kultúrno-spoločenského centra v Bratislave. Občianske združenie vychádza z Iniciatívy za kultúrne a spoločenské centrum, pod ktorú sa podpísalo viacero významných osobností z kultúrnej obce.

NKKC, o. z. (ďalej aj „OZ NKKC“) tím predstavuje výnimočné synergické spojenie občianskych iniciatív, reprezentujúcich segment kongresov a konferencií na jednej strane a oblasť živej kultúry na strane druhej. Celú iniciatívu za vznik kultúrneho a kongresového centra v Bratislave možno považovať za aktivitu zdola, t. j. Občiansku aktivitu na úrovni mimovládnych organizácií, ktoré identifikujú, formulujú a zdôvodňujú potrebu výstavby kultúrneho a kongresového centra v Bratislave. Zároveň sa obracajú na verejný sektor s požiadavkou na spolufinancovanie tohto centra, keďže v mnohých prípadoch zo zahraničia je do podobných projektov intenzívne zapojený verejný sektor, či už zo strany daných mestských orgánov alebo štátu. Správa Svetovej organizácie cestovného ruchu (UNWTO) o kongresovom cestovnom ruchu (z roku 2014) uvádza, že viac ako 75 % kongresových centier vo svete bolo postavených s účasťou verejného sektora. Verejný sektor a spoločnosť ako taká má z existencie takého centra množstvo priamych alebo nepriamych socioekonomických prínosov. Kongresové a kultúrne centrá predstavujú faktor ekonomického rozvoja, zabezpečujú tvorbu pracovných miest a vplývajú na spoločenské zmeny.

Štúdia predstavuje podkladový materiál odôvodňujúci potrebu výstavby zariadenia v Bratislave pre účely usporadúvania kongresov, konferencií a iných firemných podujatí, kultúrnych a spoločenských podujatí. Zároveň na základe výsledkov finančnej a ekonomickej analýzy zdôvodňuje potrebu finančnej intervencie zo strany štátu prostredníctvom štátnej pomoci.

Štúdia obsahuje nasledujúce časti:

- ▶ manažérske zhrnutie
- ▶ zdôvodnenie projektu
- ▶ genéza projektu a prieskum trhu
- ▶ sektorová analýza
- ▶ analýza dopytu a ponuky
- ▶ varianty riešenia
- ▶ nákladovo-výnosová analýza (CBA)
- ▶ posúdenie vplyvov na životné prostredie.

2. Manažérske zhrnutie

Predkladaná štúdia obsahuje odôvodnenie potreby realizácie projektu, jeho genézu ako aj jeho finančnú výkonnosť a socioekonomické dopady a prínosy.

Genéza myšlienky NKKC

Na Slovensku sa dlhodobo zanedbávala kongresová aj kultúrna infraštruktúra. Namiesto modernizácie, resp. budovania infraštruktúry sa verejná správa zbavovala týchto zariadení. Dom Odborov Istropolis a tiež Park kultúry a oddychu prešli do súkromného vlastníctva, pričom dôsledky boli nateraz fatálne. PKO bolo asanované bez toho, aby vznikol adekvátny náhradný priestor. Istropolis medzičasom morálne aj technicky zastaral. Nebola vybudovaná žiadna nová vhodná infraštruktúra v podobe kongresového centra. Neexistenciou kongresového centra prichádzala Bratislava o prínosy, ktoré plynú z hostenia kongresov a konferencií. Dôkazom o tom je nízke postavenie Bratislavy a Slovenska v medzinárodných rebríčkoch v porovnaní s destináciami v širšom regióne. Pred Bratislavou sa umiestňujú nielen Praha, Viedeň a Budapešť, ale aj poľské mestá alebo hlavné mestá z Balkánu a Pobaltia. OZ NKKC tak rieši oblasť, kde štát zlyhával 30 rokov. Keďže sa touto problematikou nikto nezaoberal, OZ NKKC sa chopilo iniciatívy. Aktivitami OZ NKKC sa podarilo vzbudiť záujem o rozvoj témy kongresového turizmu a kultúrneho priemyslu.

Myšlienka vzniku Národného kultúrneho a kongresového centra teda vznikla ako mimovládna občianska aktivita predstaviteľov kultúrnej obce a GLOBSECu, neziskovej organizácie, ktorá na Slovensku organizuje jednu z najvýznamnejších konferencií v Európe. Tieto subjekty dlhodobo poukazovali na absenciu kultúrneho a kongresového stánku. **Od januára 2020** sa spojili pod hlavičkou **občianskeho združenia Národné kultúrne a kongresové centrum, o. z.** Na základe aktivít OZ NKKC sa téma Národného kultúrneho a kongresového centra dostala do pozornosti vlády SR. Výsledkom bolo, že OZ NKKC sa stalo partnerom vlády SR, ktorá sa stotožnila s potrebou vybudovania kultúrno-kongresovej infraštruktúry v Bratislave a predbežne prisľúbila uvoľniť finančné prostriedky na jej vybudovanie. Vláda SR zároveň požiadala OZ NKKC predložiť projekt s čo najvyššou hodnotou za peniaze.

Zdôvodnenie potreby vybudovania nového veľkokapacitného kultúrneho a kongresového centra v Bratislave

Zatiaľ čo bežné hlavné mesto (regiónu strednej Európy vrátane Balkánu alebo Pobaltia) disponuje minimálne jedným samostatným kongresovým a/alebo kultúrno-kongresovým veľkokapacitným zariadením a jedným výstavno-veľtržným areálom, **Bratislava** od času asanácie budovy Parku kultúry a oddychu a dlhodobej stagnácie Domu odborov - Istropolis **neponúka moderné samostatné veľkokapacitné zariadenie výhradne určené pre organizovanie kongresov, konferencií, kultúrnych a spoločenských podujatí (disponuje areálom, ktorý je prevažne výstavno-veľtržný a viacerými multifunkčnými halami, ktorých primárne využitie je iné ako kultúrno-kongresové).** Kapacita najväčšej sály v analyzovaných porovnávaných destináciách sa pohybuje od 4 500 (O2 Universum, Praha), resp. 4 320 (Austria Center Vienna), 3 672 (Sava Center, Belehrad), 3 380 (Národný palác kultúry, Sofia), 3 335 (Atta Centre, Rige) až po 1 829 (Alexela Concert Hall, Tallin), resp. 1 545 (Cánkarjev dóm, Ľubl'ana) miest na sedenie.

Ako dokumentujú údaje z analyzovaných destinácií, **väčšie kongresy a konferencie predstavujú relatívne málopočetnú skupinu podujatí, ktorá však dokáže jednorazovo priniesť do destinácie vysoký podiel účastníkov, najmä zahraničných** (napr. vo Viedni medzinárodné kongresy, ktoré majú 18 % podiel na celkovom počte podujatí, generujú 50 % zo všetkých účastníkov, 75 % z počtu prenocovaní a cca 80 % ekonomických prínosov). Uvedené skutočnosti potvrdzujú exponenciálny ekonomický prínos veľkých podujatí.

Už **Územný plán hl. mesta Bratislava** z roku 2007 počítá s lokalizáciou multifunkčného kongresového centra so širokým spektrom využitia (kultúrne podujatia, spoločenské podujatia, športové a výstavné podujatia a pod.) s odporúčanou kapacitou **cca 3 000 miest.**

Ako dokazujú historické štatistiky za posledných 5 rokov, **Bratislava už dnes dokáže generovať dopyt po veľkých kultúrnych podujatiach** (s hudobnou produkciou) v cieľovej veľkostnej kategórii 2000 - 5000 návštevníkov. V Bratislave bolo v rokoch 2016 - 2019 zaevidovaných v priemere 25 podujatí s hudbou (v roku 2019 to bolo 31), ktoré predstavujú priamu konkurenciu, a teda potenciál pre NKKC. V prevažnej miere ide o koncerty populárnej, zmiešanej, vážnej alebo jazzovej hudby. Podľa vyjadrení profesionálov z eventovej oblasti vyplýva, že dopyt prevyšuje aktuálne zrealizované eventy, pričom v mnohých prípadoch nemôže byť uspokojený z kvalitatívnych dôvodov.

Keďže v prípade NKKC pôjde o prémiový eventový priestor nielen v rámci Bratislavy a Slovenska, ale aj stredoeurópskeho regiónu, NKKC bude generovať „dopyt riadený ponukou“ na lokálnom, regionálnom a viac-menej globálnom trhu (t. j. nedôjde len k presunu dopytu z existujúcich zariadení v Bratislave, ale tiež **zásadná časť budúceho dopytu budú predstavovať podujatia, ktoré by sa bez vzniku takéhoto prémiového priestoru v Bratislave nerealizovali**). To znamená, že k existujúcemu počtu na úrovni cca 25 veľkých kultúrnych podujatí ročne centrum priláka úplne nové podujatia, ktoré by sa bez jeho existencie neuskutočnili. Popri veľkých podujatiach budú priestory NKKC slúžiť aj pre stredné a menšie podujatia od 300 návštevníkov. Za posledné roky je v ich prípade dopyt na úrovni viac ako 100 podujatí ročne.

Kľúčovým zámerom projektu vzniku NKKC je, aby po dlhých rokoch nečinnosti v tejto oblasti získala kultúra reprezentatívne, moderné priestory, kompatibilné s najvyššími európskymi štandardami. NKKC by malo byť centrom nie len voľnočasových aktivít a podujatí, ale každodenne vyťažným centrom, naplneným prípravou a realizáciou rôznorodých spoločenských a kultúrnych podujatí, vzdelávacích a voľnočasových programov.

Kapacitu najväčšej sály (ktorá je deliteľná na menšie) na úrovni 3 000 miest na sedenie, resp. 5 000 miest na státie, je nevyhnutné vnímať v kontexte funkčného využitia centra, t. j. že **dochádza k synergickému spojeniu MICE segmentu a kultúry a jeho integrácii v jednom objekte, pričom kultúrne podujatia si vyžadujú kapacitne väčšie priestory.**

Kapacitu hlavne sály 3 000 miest na sedenie je potrebné vnímať aj v kontexte konkurencieschopnosti **v metropolách podobne veľkých ako Bratislava.** Ako príklad možno použiť mestá Dublin alebo Lisabon s podobným počtom obyvateľov ako má Bratislava. Dublin Convention Center disponuje hlavnou sálou s 3 040 a Lisbon Congress Centre s 3 500 miest na sedenie.

Pracovná skupina OZ NKKC

Za účelom prípravy štúdie uskutočniteľnosti a identifikácie projektu s najvyššou pridanou hodnotou bola nad rámec zaužívaných procesov zriadená **pracovná skupina** zložená z nezávislých expertov z oblasti kongresov, kultúry, architektúry, ekonómie, práva či realít. Vznik pracovnej skupiny iniciovalo občianske združenie Národné kultúrne a kongresové centrum. Účastníkmi pracovnej skupiny boli: Róbert Vass, prezident organizácie GLOBSEC, Martin Valihora, hudobník, organizátor kultúrnych podujatí a ambasádor Iniciatívy Národné kultúrne a spoločenské centrum, bývalý hlavný architekt Európskej únie Peter Beňuška, zástupcovia medzinárodných poradenských firiem Ernst & Young či Jones Lang LaSalle, a Martin Javorček, právny expert na štátnu pomoc a infraštruktúrne realitné investície. Pracovná skupina bola konštituovaná v októbri 2020.

Prieskum trhu záujmu o spoluprácu na projekte NKKC

Cieľom prieskumu trhu bolo zanalyzovať a preveriť záujem verejných a súkromných subjektov o spoluprácu na realizácii projektu NKKC. Prieskum trhu uskutočnila pracovná skupina OZ NKKC v priebehu novembra 2020 až mája 2021. **Bolo oslovených 13 súkromných aj verejných subjektov so žiadosťou o spoluprácu na projekte NKKC.** Osem z oslovených prejavilo záujem spolupracovať a šesť dokázalo aj navrhnuť vhodné pozemky v ich vlastníctve. Išlo o spoločnosti HB Reavis, Immocap, Incheba, J&T Real Estate, Lucron a Rímskokatolícka cirkev. Medzi oslovenými subjektmi boli aj mesto Bratislava, Ministerstvo dopravy výstavby SR, Ministerstvo kultúry SR, Penta Real Estate, YIT, Cresco, ako aj Eset. Mesto Bratislava aj Ministerstvo dopravy výstavby SR reagovali pozitívne, avšak po internom preskúmaní nedokázali poskytnúť vhodný pozemok. Zvyšní kandidáti na ponuku nereflektovali. Vzhľadom na rozsah

a odozvu zo strany oslovených subjektov je možné predpokladať, že boli preskúmané všetky možnosti záujemcov v Bratislave. V druhej fáze boli subjekty, ktoré predtým prejavili záujem spolupracovať, oslovené na vyplnenie detailného dotazníka ohľadom ponúkaného pozemku, projektu a pod..

Dotazník v priebehu januára 2021 zaslali 4 subjekty na 5 projektov, a to:

- ▶ J&T Real Estate - projekt Nové Lido a projekt Eurovea 2,
- ▶ Lucron - projekt Nesto,
- ▶ Immocap - projekt Nový Istropolis,
- ▶ Incheba - projekt Incheba.

Napriek tomu, že pôvodne navrhli potenciálne pozemky, k vyplneniu dotazníka nepristúpili HB Reavis a Rímskokatolícka cirkev.

Na základe predložených dotazníkov pracovná skupina posúdila informácie a podklady od uchádzačov formou multikriteriálnej analýzy. Samotné hodnotenie ponúk sa uskutočnilo v priebehu februára až mája 2021, pričom výsledkom bola identifikácia 3 najvhodnejších ponúk, ktoré **postúpili do užšieho hodnotenia (Incheba, Nové Lido od J&T Real Estate a Nový Istropolis od Immocap-u).** Do užšieho hodnotenia **nepostúpili 2 projekty, a to Nesto od spoločnosti Lucron a East Tower and Congress Eurovea 2 od J&T Real Estate.**

Projekt Nesto nebol vo finálnej fáze detailne hodnotený z dôvodu, že ide o projekt, ktorý v porovnaní s ostatnými 3 projektami zjavne dostatočne nenapĺňa hodnotené kritériá či už časovo (lokalita sa začína developovať), lokalitne (pozemok sa nachádza na vonkajšom okraji MČ Petržalka) alebo svojou rozpracovanosťou (v čase prieskumu trhu neboli spracované žiadne architektonické ani iné technické podklady; ponúkané pozemky neboli vysporiadané, aj keď už boli zazmluvnené). Druhým projektom, ktorý nebol hodnotený v užšom kole, je projekt East Tower and Congress v Eurovea 2. Napriek tomu, že ide o kvalitne pripravený projekt v dobrej lokalite, z hľadiska základných kritérií pracovná skupina vyhodnotila ako vhodnejšie na účel vybudovania NKKC iné pozemky a projekty. Kľúčovým diskvalifikačným faktorom pri projekte East Tower and Congress bola nedostatočná kapacita (kapacita najväčšej sály 1200 miest na sedenie, keďže jedným z hlavných požadovaných parametrov bola sála s kapacitou 3000 miest na sedenie) a fakt, že nejde o samostatne stojacu budovu, ale súčasť administratívneho komplexu. Táto skutočnosť by obmedzovala využitie centra na väčšie kultúrne podujatia, kongresy, ale aj štátnické podujatia (SK PRES, OBSE samity a pod.), ktoré si vyžadujú z dôvodu bezpečnosti a účasti chránených osôb náročnú logistiku, samostatne stojacu budovu a možnosť vytvorenia bezpečnostného perimetra v okolí.

Pracovná skupina spomedzi 3 hodnotených lokalít v užšom výbere vybrala ako **najvhodnejšiu lokalitu** a projekt pre výstavbu NKKC **Nový Istropolis na Trnavskom Mýte** od spoločnosti Immocap. **Rozhodujúcimi slabými stránkami** neúspešných projektov boli v prípade **Nového Lida** dlhý investičný horizont danej lokality, a to z pohľadu územného plánu (potreba zosúladenia ÚPN hl. mesta Bratislavy s Územným plánom zóny Petržalka) a taktiež vybudovania nutnej technickej a dopravnej infraštruktúry potrebnej nielen pre NKKC, ale aj pre rozvoj celého územia zóny. Zo strany **Incheby** boli síce prezentované atraktívne znázornené architektonické koncepty a vizualizácie, avšak bez bližšej stavebnej, technickej a finančnej špecifikácie. Z tohto dôvodu nebolo možné zodpovedne vyhodnotiť stavebné a investičné parametre projektu.

Dôvody výberu a parametre projektu Nový Istropolis

Kultúrno-kongresové centrum ako významný priestorový atraktor, má v navrhovanej zástavbe výraznú mestotvornú funkciu. Nadväzuje na históriu miesta, ako bodu spoločenských aktivít a posilňuje jeho atraktivitu v kontexte širších vzťahov vnútornej štruktúry. Trnavské mýto má svoju spoločenskú tradíciu ako miesto stretávania sa Bratislavčanov – či už v období do 60. rokov, kedy na tomto mieste bolo živé Centrálne trhovisko a Berchtoldov palác, alebo po roku 1981, kedy v území dominoval Dom odborov. Na zachovanie tejto historickej kontinuity projekt Nový Istropolis nadväzuje a dokonca ju povyšuje na kvalitatívne vyššiu úroveň.

Trnavské Mýto, ktoré sa nachádza v širšom centre mesta, ponúka lokalitu, ktorá je komunikačnou osou mesta s vysokou intenzitou mobility obyvateľov mesta, čo ho predurčuje na to, aby sa NKKC stalo súčasťou každodenného spoločenského života mesta. Ide o ťažiskový "uzlový" priestor v organizme mesta. Má výbornú dostupnosť mestskou hromadnou dopravou, lokalita je taktiež výborne dostupná z hlavnej vlakovej stanice ako aj z bratislavského letiska. Na Trnavskom Mýte sa stretávajú 4 veľmi dôležité dopravné komunikácie. V pešej dostupnosti je v ponuke viac ako 700 izieb v hoteloch vyššieho štandardu, čo je dôležitý faktor najmä pre potreby kongresových delegátov. Oblasť okolo Trnavského Mýta je zmiešaná oblasť obytných a kancelárskych budov. Priamo na Trnavskom Mýte a v pešej dostupnosti sa nachádzajú 2 nákupné centrá. Tieto prvky reprezentatívnej občianskej vybavenosti naväzujú na seba ďalšie služby a vytvárajú tak sociálne huby, kde sa stretávajú ľudia.

Moderný mestský urbanizmus, kvalitný verejný priestor a kultúra sú hlavnými víziami holandského architektonického štúdia KCAP a nemeckého ateliéru Cityföster, ktoré stoja za architektúrou Nového Istropolisu. Na návrhu hlavnej sály budúceho kultúrno-kongresového centra sa podieľalo aj rešpektované britské expertné štúdio Charcoalblue, ktoré stojí za dizajnom siení Open Up Kráľovskej opery v Londýne, nového vlajkového divadla Kráľovskej Shakespearovskej spoločnosti, sídla nadácie bývalého prezidenta Obamu v Chicagu, či vysoko flexibilného Perelmanovho centra umenia na mieste World Trade Centra a v New Yorku.

Z hľadiska pripravenosti bol projekt Nového Istropolisu predložený v najpokročilejšej fáze a v najpodrobnejšom spracovaní. Projekt v čase hodnotenia bol v už procese posudzovania vplyvov navrhovanej činnosti na životné prostredie (EIA) a spracovávaní dokumentácie pre územné rozhodnutie.

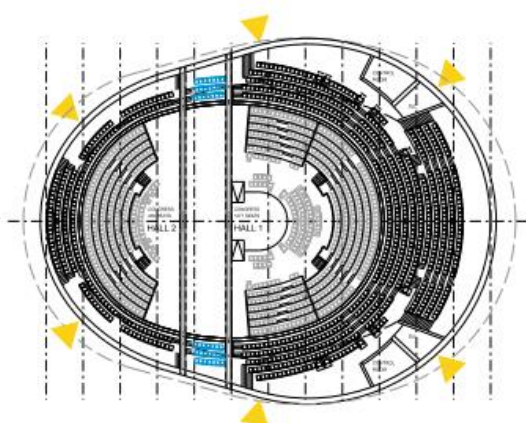
NKKC bude disponovať kapacitou hlavnej sály až 3000 miest na sedenie a 5000 miest v kombinácii sedenie/státie a jej charakteristickým prvkom bude otvorenosť a flexibilita. Sála s dvoma podlažiami balkónov so sedením bude pozostávať z modulárnych častí a bude sa dať flexibilne predeliť akustickými vertikálnymi stenami na tri až štyri rôzne fóra, v ktorých sa budú môcť konať podujatia paralelne. Okrem foyer s multifunkčným využitím vďaka viacúrovňovému členeniu, bude súčasťou vybavenia aj samostatné konferenčné centrum s možnosťou vytvorenia 20 až 30 samostatných konferenčných a zasadacích miestností rôznej veľkosti, či výstavná plocha o rozlohe 2 250 m². Vznikne tu aj VIP zóna, mediálne centrum a stravovacie priestory. Funkcie kultúrno-kongresového centra doplní 4* kongresový hotel, do ktorého sa bude dať vojsť priamo z konferenčných priestorov centra (hotel však nie je súčasťou predkladaného projektu). Vďaka transparentnosti, využitiu presklených plôch a množstva vstupov sa eliminujú bariéry medzi exteriérom a interiérom. V porovnaní s uzatvoreným konceptom Domu odborov poskytne Nový Istropolis väčší pocit inklúzie, nový foyer bude otvorený počas celého dňa a v parteri bude bohato zastúpený občianskou vybavenosťou a gastro-prevádzkami.

Časový plán realizácie projektu počíta so samotnou výstavbou v rokoch 2023 - 2026 a spustením do prevádzky v roku 2027. Samotnej výstavbe bude predchádzať proces ukončenia projektovej prípravy a povoľovacích konaní ako aj plánovaný proces notifikácie štátnej pomoci (2021 - 2022).

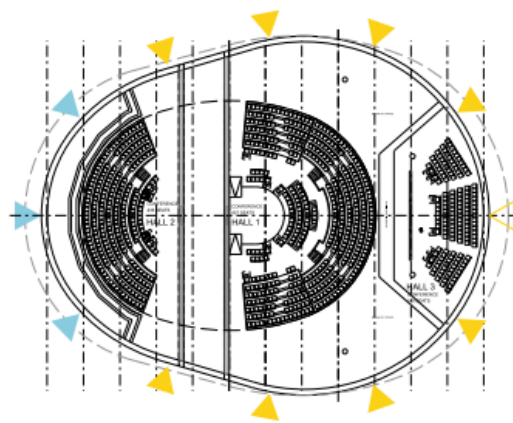
Rizikom projektu je získanie búracieho povolenia v nadväznosti na petíciu za záchranu Istropolisu a vyhlásenie budovy Istropolisu za národnú kultúrnu pamiatku. OZ NKKC berie do úvahy uvedené riziko, pričom podmienkou ďalšej spolupráce na projekte je jeho eliminovanie zo strany partnera projektu spoločnosti Immocap.

Flexibilita hlavnej sály je považovaná za nevyhnutnosť. Je tak možné efektívne usporiadať menšie podujatie, t. j. obsadená je len potrebná časť hlavnej sály. **Efektívnosť** využitia hlavnej sály v kontexte jej flexibility **prakticky znamená, že ide o niekoľko plnohodnotne využiteľných sál paralelne** (napr. 1 sála s polovičnou kapacitou a 2 menšími sálami). Pridaná hodnota takéhoto riešenia je v tom, že umožňuje vytvoriť jeden veľký priestor, zatiaľ čo niektoré existujúce kongresové a kultúrne centrá, hoci majú hlavnú sálu a menšie sály, ale bez toho, aby boli spojitelné. Inými slovami, primárne využitie centra vie byť pre 3-4 samostatne fungujúce sály s kapacitou (v prípade projektu Nový Istropolis ide o sály s kapacitou 1 277, 436, 149 na sedenie), ktoré sa však v prípade potreby dokážu flexibilne pretvoriť sálu o veľkosti 3000 miest na sedenie a 5000 miest na státie a pokryť tak chýbajúci priestor v kultúre, ale aj bonitnejšie väčšie kongresy a konferencie.

PLAN, 1ST BALCONY LEVEL - CONGRESS
HALL 1 CAPACITY: 662 SEATS / TOTAL CAPACITY: 1277 SEATS
HALL 2 CAPACITY: 190 SEATS / TOTAL CAPACITY: 436 SEATS

PLAN, STALLS LEVEL
HALL 1 STALLS CAPACITY: 445 SEATS / TOTAL CAPACITY: 445 SEATS
HALL 2 STALLS CAPACITY: 246 SEATS / TOTAL CAPACITY: 436 SEATS
HALL 3 STALLS CAPACITY: 149 SEATS / TOTAL CAPACITY: 149 SEATS

Partner projektu Immocap je ochotný financovať časť nákladov projektu a to bezodplatným vložením pozemku do združenia, financovaním časti investičných nákladov a marketingu počas výstavby, spolu v celkovej hodnote 15,6 mil. EUR. Navyše je ochotný financovať pokrytie prevádzkovej straty v nábehovej fáze prevádzky v odhadovanej výške 1,627 mil. EUR. **Celkový prínos Immocap-u do celého projektu sa teda dá vyčísliť na 17,2 mil. EUR.**

Celkové investičné náklady projektu sú odhadované na 87 mil. EUR bez DPH.

Finančná výkonnosť

Prevádzkový model vychádza zo **180 usporiadaných podujatí ročne, v pomere 50 % (kongres, firemné podujatia, výstavy) a 50 % (kultúrne a spoločenské podujatia).**

Prevádzka NKKC počíta pri plnej prevádzke s tržbami vo výške 9,390 mil. EUR ročne a nákladmi 8,376 mil. EUR. Dosahuje tak prevádzkový zisk pred úrokmi, zdanením a odpismi (EBITDA) vo výške 1,014 mil.

EUR ročne. Čisté peňažné toky sa po zohľadnení splácania úverov pohybujú na úrovni 271 tis. EUR ročne s postupným miernym nárastom. Napriek mierne kladnému stavu peňažných tokov NKKC je čistá súčasná hodnota projektu na konci referenčného obdobia (2037) - 60,51 mil. EUR (76,6 % z diskontovaných investičných nákladov). To znamená, že projekt nie je finančne návratný v zmysle generovania dostatočného zisku na pokrytie investičných nákladov investora. Táto skutočnosť znamená, že projekt ako celok nie je pre súkromného investora zaujímavý, keďže neprináša dostatočnú návratnosť vstupných kapitálových nákladov. **A teda bez nenávratného stimulu zo strany verejného sektora nie je vôbec financovateľný.**

Model financovania projektu

V súvislosti s potrebou spolufinancovania projektu zo strany verejného sektora boli na úrovni posúdenia rizík ako aj výpočtu čistej súčasnej hodnoty projektu analyzované dve alternatívy, a to **štátna pomoc a verejno-súkromné partnerstvo (PPP)**. Na základe porovnania rizík medzi štátnou pomocou a financovaním prostredníctvom PPP sa štátna pomoc jednoznačne javí ako vhodnejší model, a to z hľadiska rozsahu rizík, ktoré by niesol verejný sektor. Výsledkom posúdenia modelov financovania výstavby NKKC vo forme štátnej pomoci - dotácie a vo forme PPP z pohľadu alokácie rizík projektu je záver, že pri štátnej pomoci vo forme dotácie poskytnutej selektívne vybranému súkromnému subjektu a jeho budúcemu projektu, je **absolútny počet posudzovaných rizík na strane verejného sektora nižší ako pri PPP projektoch**. Výhodnosť modelu vychádza z dôvodného predpokladu, že sa súkromný sektor dokáže vysporiadať s alokovanými rizikami efektívnejšie/pružnejšie ako verejný sektor. **V prípade konvenčného modelu ako investície štátu, pokiaľ by zabezpečoval aj prevádzku, by všetky riziká niesol štát.**

Zvýšené množstvo rizík na strane verejného subjektu pri PPP projektoch vyplýva najmä z faktu, že **v týchto projektoch verejný sektor vystupuje ako zadávateľ a dlhodobý objednávateľ služby a/alebo budúci vlastníky vybudovanej infraštruktúry**. Na druhej strane zákonné a zmluvné podmienky poskytnutia štátnej pomoci umožňujú verejnému subjektu sa od posudzovaných rizík prijímateľa štátnej dotácie úplne odpútať a v prípade, že nie sú dodržané dohodnuté podmienky a ciele, musí verejný subjekt požadovať navrátenie štátnej dotácie od jej prijímateľa, pričom toto jeho právo môže byť adekvátne právne zabezpečené vyžadovanými garanciami, zabezpečeniami a zárukami prijímateľa dotácie.

Financovanie projektu je navrhované ako 4 zdrojové. 18 % (15,6 mil. EUR) predstavujú náklady financované vlastnými prostriedkami **partnera** projektu spoločnosti Immocap v pozícii člena OZ NKKC, ktoré zahŕňajú hodnotu pozemku, náklady na vyvolané investície, prípravnú dokumentáciu, marketing počas výstavby atď.. Druhým zdrojom financovania je **úverové financovanie OZ NKKC (senior loan, prednostný úver s dĺžkou čerpania 25 rokov)** vo výške **11,5 mil. EUR** (12,5 %) na pokrytie časti investičných nákladov. Zvyšnú časť investičných nákladov má pokryť **štátna pomoc** v intenzite 69,5 % (60,51 mil. EUR) z celkových oprávnených investičných nákladov. Nad rámec investičných nákladov je dodatočné **úverové financovanie OZ NKKC** vo výške **2,3 mil. EUR (kontokorentný úver)** na pokrytie prevádzkovej straty v nábehovej fáze prevádzky (1,627 mil. EUR) a nákladov na financovanie úverov (zvyšná časť úveru).

Finančná výkonnosť alternatívy modelu **PPP pre zadávateľa (Štát)** bola vypočítaná na úrovni - **107 mil. EUR** (v nominálnom vyjadrení), čo zároveň predstavuje čistú súčasnú hodnotu projektu (NPV PPP). Pre štát to v nominálnom vyjadrení predstavuje **139 mil. EUR na platbách za dostupnosť ako náklady PPP modelu, resp. 10,3 mil. EUR na dani z príjmu právnických osôb ako výnosy počas 20 ročného obdobia koncesie**. Zároveň pri modeli PPP možno predpokladať zdržanie a časové oneskorenie oproti modelu štátnej pomoci, keďže v tejto súvislosti neboli vykonané žiadne organizačné, koncepčné a technické kroky zo strany štátu.

Treťou je alternatíva **konvenčného modelu investície štátu**, pri ktorom funkciu investora, ako aj prevádzku a financovanie zaisťuje príslušný zadávateľ (štát) s použitím prostriedkov štátneho rozpočtu. Vzhľadom k tomu, že zo strany štátu neboli doposiaľ vo vzťahu projektu vykonané žiadne operatívne kroky, okrem schválenia predmetných uznesení vlády SR, štát za predpokladu konvenčného modelu by musel všetky činnosti, ktoré boli doteraz vykonané, realizovať úplne alebo čiastočne nanovo. Vzhľadom

uvedené ako aj aktuálny stav rozpracovanosti predkladaného projektu sa javí byť realizácia uvedeného projektu konvenčným spôsobom ako investície štátu **pre štát nevýhodná, a to najmä v dvoch rovinách:**

- ▶ finančné - štát by musel financovať všetky výdavky spojené s výstavbou a prevádzkou NKKC v plnom rozsahu v porovnaní s modelom poskytnutia štátnej pomoci, kde by štát financoval len cca 70 % investičných nákladov (čo predstavuje cca 60 mil. EUR z 87 mil. EUR).
- ▶ časové a makroekonomické - štát zvyčajne realizuje svoje investície dlhšie ako to robí súkromný sektor; oneskorením realizácie projektu dochádza ku každoročnej strate na ekonomických prínosoch vo výške 17,2 mil. EUR (obrat v ekonomike), z toho min. 10,2 mil. EUR v hrubej pridanej hodnote, resp. 454 pracovných miest generovaných obratom v ekonomike; resp. na príjmoch štátu vo výške 3,8 mil. EUR vo forme daňových a odvodových výnosov do štátneho rozpočtu.

Z hľadiska výsledkov finančných modelov PPP a štátnej pomoci, resp. konvenčného modelu investície štátu sa javí byť jednoznačne najefektívnejšou formou financovania projektu model podpory prostredníctvom štátnej pomoci.

Aké môže mať štát postavenie a záruky štátnej pomoci

Podmienky poskytovania ad hoc investičnej štátnej pomoci sú na Slovensku detailne upravené v našom vnútroštátnom práve a sú priamo regulované aj nariadením Európskej únie (viac na <http://www.statnapomoc.sk>).

Dodržiavanie týchto prísne stanovených podmienok je zo strany európskeho a národného práva inštitucionálne garantované a nepretržite kontrolované. Čerpanie dotácie je podmienené predchádzajúcim súhlasom Európskej komisie a porušenie podmienok čerpania dotácie je sankcionované povinnosťou prijatú štátnu pomoc čiastočne alebo úplne vrátiť.

Týmto právnym rámcom úpravy štátnej pomoci je zadefinovaná aj pozícia štátu ako subjektu, ktorý má nad čerpaním dotácie neustálu kontrolu. Má úplnú kontrolu nad rozhodnutím pomoc poskytnúť, má kontrolu nad čerpaním dotácie a má kontrolu aj nad prevádzkou projektu s pohľadom jeho účelu a plnenia zadefinovaných parametrov.

OZ NKKC predpokladá, že po pozitívnom dotačnom rozhodnutí vlády Slovenskej republiky a Európskej komisie bude s poskytovateľom dotácie uzavretá písomná zmluva o nenávratnom finančnom príspevku na vybudovanie centra, v ktorej sa zmluvne zabezpečia plnenia štátu ako poskytovateľa dotácie a aj povinnosti OZ NKKC ako konečného a jediného prijímateľa dotácie. Rovnako sa v zmluve zabezpečia záujmy štátu, nastaví sa sankcie a vzájomné záruky. Tie umožnia štátu kontrolovať zloženie členov OZ NKKC, kontrolovať projekt samotný a najmä kontrolovať účelovú viazanosť celej dotácie, prípadné iné požiadavky.

Zároveň v kontexte podpory prostredníctvom štátnej pomoci a v nadväznosti na pravidlá štátnej pomoci bude platiť, že výber či už zhotoviteľa stavby, prevádzkovateľa NKKC alebo iných dodávateľov bude musieť prebehnúť verejným obstarávaním.

Ekonomické dopady a prínosy projektu

Ekonomické dopady generuje akýkoľvek subjekt, ktorý uhrádza peniaze svojim dodávateľom, zamestnancom a pod.. Pokiaľ však ide o „čisté prínosy“, tie sa odvodzujú len od výdavkov, ktoré sú uhradené v danom regióne, ale pochádzajú od nelokálnych subjektov (napr. zahraniční návštevníci).

Celkovým ekonomickým dopadom NKKC je v prvom rade dopad jeho pôsobenia na **produkciu (obrat) v ekonomike**. Produkcia generovaná výdavkami účastníkov (na ubytovanie, dopravu, jedlo a občerstvenie v reštauráciách a pod.), výdavkami organizátorov na usporiadanie podujatí (prenájom priestorov, techniky a catering) ako aj dodávateľov NKKC, ktorá vzniká naprieč celou ekonomikou, bola vyčíslená na **39,4 mil. EUR ročne pri plnej výkonnosti NKKC** v stálych cenách roku 2021, z toho **17,2 mil. EUR predstavuje ekonomický prínos** (t. j. produkciu prislúchajúcu výdavkom zahraničných účastníkov). V hrubej pridanej hodnote ide o **24,4 mil. EUR, resp. min. 10,2 mil. EUR ako ekonomický**

prínos.

Z hľadiska posúdenie hodnoty za peniaze je kľúčovým projektovým ukazovateľom pomer medzi ekonomickými prínosmi a nákladmi. Ukazovateľ **pomeru prínosov a nákladov (B/R)** predstavuje pomer medzi čistou súčasnou hodnotou všetkých prínosov projektu s čistou súčasnou hodnotou všetkých nákladov. Aby sa projekt považoval za žiaduci zo sociálno-ekonomického hľadiska, mal by byť tento pomer vyšší ako jeden. Vo vzťahu k predmetnému projektu boli na strane prínosov započítané prevádzkové príjmy a zostatková hodnota, a ako ekonomické prínosy hrubá pridaná hodnota z multiplikovaných výdavkov účastníkov mimo NKKC počas fyzickej životnosti projektu (podiel plynúci od zahraničných účastníkov). Na strane nákladov boli zohľadnené investičné a prevádzkové výdavky. Výsledný pomer prínosov a nákladov projektu dosahuje hodnotu **1,38**. **Projekt možno z hľadiska socioekonomických prínosov považovať za prínosný.**

Obrat v ekonomike generuje **zamestnanosť**. A teda súvisiacim ekonomickým dopadom je vytvorenie celkovo **1130** plno úväzkových celoročných pracovných miest ročne pri plnej výkonnosti NKKC (naprieč celou ekonomikou), z toho 97 ako priama zamestnanosť, 837 ako celková zamestnanosť v dôsledku výdavkov účastníkov mimo centrum a 196 ako celková zamestnanosť v dôsledku výdavkov dodávateľov NKKC. **V rámci zamestnanosti za ekonomický prínos možno považovať: 454 pracovných miest**, z toho 406 ako celková zamestnanosť v dôsledku výdavkov účastníkov mimo centrum a 48 ako celková zamestnanosť v dôsledku výdavkov dodávateľov NKKC.

Na daniach a odvodoch do Sociálnej poisťovne/Všeobecnej zdravotnej poisťovne môže štátny rozpočet získať pri plnej prevádzke centra cca **9,4 mil. EUR** ročne v stálych cenách roku 2021 (DPH z výdavkov účastníkov a odvody do SP/VŠZP), z toho cca **3,8 mil. EUR predstavuje čistý ekonomický prínos** plynúci z výdavkov zahraničných účastníkov. Rozpočty **územnej samosprávy** si vďaka dani z príjmov fyzických osôb a dani z ubytovania môžu prilepšiť **ročne o 1,831 mil. EUR**, z toho **0,704 mil. EUR ako ekonomický prínos** (249 tis. EUR celkovo/145 tis. EUR zo zahraničných návštevníkov pre Hl. mesto Bratislava, 57 tis. EUR/20 tis. EUR pre Bratislavský samosprávny kraj, 1 066 tis. EUR/377 tis. EUR pre ostatné obce SR a ostatné kraje SR 459 tis. EUR/162 tis. EUR).

Medzi **kvalitatívne socioekonomické dopady a prínosy**, ktoré nie je možné kvantifikovať patria:

- ▶ Napomáha rozvíjať infraštruktúru a služby cestovného ruchu (účastníci MICE podujatí predstavujú častokrát najnáročnejšiu klientelu, náročnú na úroveň kvality služieb).
- ▶ Napomáha rozvoju vysokokvalifikovanej pracovnej sily - pre veľkú časť pracovných miest naviazaných na MICE odvetvie sa vyžaduje kreativita, jazyková vybavenosť a znalosť cudzích jazykov a vysoká úroveň profesionalizmu.
- ▶ Umožňuje transfer poznatkov a inovácií z medzinárodného prostredia do danej destinácie, a tým napomáha výmene a rozvoju lokálneho know-how.
- ▶ Potenciálne je nositeľom priamych zahraničných investícií, keďže účastníkmi MICE podujatí sú častokrát kľúčoví manažéri. Podporujú sa tým investície, obchod, komunikácia a technológie.
- ▶ Výrazne zvyšuje reputáciu, kredibilitu a image destinácie.
- ▶ Prispieva k „premene“ účastníka podujatia na bežného turistu - účastník podujatia si predlžuje pobyt, prichádza s rodinným príslušníkom alebo sa vracia ako bežný turista s rodinou alebo priateľmi.
- ▶ Rozvíja globálne porozumenie a spoluprácu.

Na strane prínosov nie sú kalkulované 2 skupiny prínosov (ktoré nebolo možné vypočítať z dôvodu nedostatku dát alebo že ide o nekvantifikovateľné veličiny), a to:

- ▶ potenciálna hrubá pridaná hodnota z obratu organizátorov podujatí na výdavky, ktoré súvisia s predmetnými podujatiami a sú nad rámec tých zahrnutých (prenájom priestorov, techniky a catering) - napr. výdavky na reklamu, produkciu, dopravu, tlačoviny, ubytovanie účinkujúcich a ďalšie;

- ▶ nekvantifikovateľné socioekonomické prínosy ako napr. rozvoj infraštruktúry a služieb cestovného ruchu, rozvoj vysokokvalifikovanej pracovnej sily, potenciálny nositeľ priamych zahraničných investícií, zvýšenie reputácie, kredibility a image destinácie a pod.

Je možné s istotou povedať, že tieto prínosy nastávajú, a teda aj celkový prínos projektu je vyšší ako je uvedené nižšie v tabuľke.

Zároveň výpočet ekonomických dopadov a prínosov zohľadňuje len priame a nepriame vplyvy, ale nie indukované (t. j. vplyvy prislúchajúce výdavkom domácností zamestnaných u jednotlivých dodávateľov (v celom výrobnom reťazci)). Pokiaľ by boli kvantifikované, absolútna hodnota prínosov by bola vyššia.

Slovensko vďaka štátnej pomoci na úrovni niečo viac ako 60,5 mil. EUR získa kultúrne a kongresové centrum európskych a svetových parametrov v celkovej hodnote 87 mil. EUR. Pre porovnanie v Krakove bolo v roku 2014 postavené centrum v hodnote 83 mil. EUR iba z verejných a európskych peňazí. Rovnako aj Medzinárodné kongresové centrum Katowice, ktoré bolo dokončené v roku 2015 za 88 mil. EUR a tiež financované verejnými zdrojmi a európskymi peniazmi.

NKKC možno považovať za multifunkčnú infraštruktúru, ktorej **kľúčovým prínosom je dlhodobý rozvoj vedomostnej a kultúrnej spoločnosti na Slovensku**. Podpora domácich odborníkov a talentov v oblasti kultúry, vedy a výskumu je dlhodobou prioritou každého moderného štátu. Rozvoj vedomostnej spoločnosti je nemožný bez infraštruktúrnej podpory domácich a zahraničných talentovaných ľudí. Ľudské talenty sú následne lákadlom pre priame domáce aj zahraničné investície.

Podpora a zviditeľňovanie kultúry, vedy, výskumu a inovácií zohráva nezastupiteľnú rolu v technologickom, vedomostnom a hodnotovom rozvoji každej spoločnosti. **Kongresy, konferencie a medzinárodné kultúrne podujatia sú efektívnym spôsobom ako priniesť na Slovensko svetových umelcov, výskumníkov, vedcov a ďalších odborníkov**. Títo talentovaní ľudia sem prídu nielen odovzdať svoje skúsenosti či inšpiráciu, ale aj osobne sa stretnú s našimi odborníkmi a umelcami, naviažu nové kontakty a priateľstvá rezultujúce do spolupráce a nových projektov.

Podporou výstavby plánovaného centra sa podporuje nielen rozvoj medzinárodnej spolupráce slovenských umelcov, vedcov a výskumníkov, ale súčasne sa dlhodobo buduje a posilňuje imidž Slovenska ako modernej krajiny kde sa dá plnohodnotne žiť, umelecky tvoriť, vedecky a odborne pracovať a úspešne investovať.

Rozvoj vedomostnej spoločnosti na Slovensku považuje aj ostatné Programové vyhlásenie vlády SR za „*kľúčový faktor pre budúcu konkurencieschopnosť nášho hospodárstva a kvalitu života na Slovensku*“. Iniciatíva výstavby NKKC tieto formálne deklarácie, ktoré tak často na Slovensku zostávajú iba na papieri, pretvára na uchopiteľnú realitu blízkej budúcnosti.

Prečo sa to v tejto fáze štátu oplatí?

Časové hľadisko:

- ▶ **Aktuálne unikátne spojenie** občianskej iniciatívy, ochotou súkromníka dofinancovať časť nákladov a vôle štátu, čím môže v relatívne krátkej dobe vzniknúť na Slovensku centrum európskej úrovne. Iniciátorom projektu je nezisková mimovládna iniciatíva subjektov z prostredia MICE a nezriaďovanej kultúry, zoskupených pod hlavičkou občianskeho združenia OZ NKKC. Spomínaní aktéri vyvíjali aktivity smerujúce k podpore vzniku NKKC už od roku 2019. Na základe výsledkov prieskumu trhu je v projekte prítomný aj partner projektu, ktorý je ochotný čiastočne financovať investičné náklady spojené s výstavbou NKKC.
- ▶ Ako dosvedčuje prax, **verejný sektor zvyčajne buduje infraštruktúru pomalšie ako súkromný**, resp. investíciu sa nedarí dokončiť (výstavba Slovenského národného divadla, nemocnica Rázsochy, rekonštrukcia Slovenskej národnej galérie). Projekty štátu sú zdĺhavé najmä vo fáze ich prípravy, kedy sa vyžaduje politická vôľa na podporu projektu. Zároveň ich rovnako ovplyvňujú politické cykly zodpovedajúce zmenám vlád a zmenám ich priorít, kedy sa podpora a záväzky zo strany jednej vlády nemusia vždy preniesť do agendy nasledujúcej vlády.

- ▶ Čím skôr dôjde k výstavbe tohto centra, tým skôr bude generovať ekonomické prínosy plynúce z jeho existencie. **Každým rokom neexistencie tohto centra Slovensko prichádza o produkciu v ekonomike na úrovni viac ako 39,4 mil. EUR**, z toho 17,2 mil. EUR ako čistý ekonomický prínos od zahraničných návštevníkov (z toho v hrubej pridanej hodnote 24,4 mil. EUR, resp. min. 10,2 mil. EUR ako ekonomický prínos). Zároveň štát a samospráva prichádzajú o viac ako **11,4 mil. EUR ročne na daňových a odvodových výnosoch** do svojich rozpočtov, z toho 4,5 mil. EUR ako čistý ekonomický prínos od zahraničných návštevníkov.
- ▶ V súvislosti s Predsedníctvom Rady EÚ v roku 2030 (**SK PRES 2030**) získanie moderných a kapacitne vyhovujúcich priestorov **dostatočne včas**, aby sa nemusela opakovať situácia z roku 2016 (**SK PRES 2016**), kedy sa podujatia konali improvizovane a napr. budova Reduty Slovenskej filharmónie bola kvôli SK obsadená mimo svoj účel pol roka.
- ▶ Téma projektu NKKC je živá viac ako **2 roky**, za čím sa skrýva množstvo **konceptnej a technickej práce** spojenej s prípravou projektu.
- ▶ **Projektová príprava je v pokročilom štádiu**. Pokiaľ by mal verejný sektor pracovať na svojom projekte, celá fáza projektovej prípravy by sa prakticky musela začať odznova.
- ▶ **Rizikom sú politické cykly** po výmene vlád, ktoré ovplyvňujú smerovanie investícií do infraštruktúry.
- ▶ Berúc do úvahy realistický scenár realizácie projektu, pokiaľ by ho realizoval štát, na úrovni **minimálne 9 rokov** a berúc do úvahy ako prvý prípravný rok 2022 by k ukončeniu výstavby mohlo dôjsť okolo roku 2030, t. j. s 3-4 ročným oneskorením oproti navrhovanému a rozpracovanému projektu OZ NKKC.

Finančné hľadisko:

- ▶ Za predpokladu poskytnutia štátnej pomoci by sa **verejný sektor podieľal na projekte len časťou financovania kapitálových výdavkov (cca 70 %)**, avšak **každoročne by získaval všetky ekonomické prínosy projektu** v podobe vygenerovanej produkcie v ekonomike, pracovných miest a v neposlednom rade daňových výnosov a odvodov do verejných rozpočtov.
- ▶ **K dispozícii je vhodný pozemok**, a teda verejný sektor nemusí hľadať vlastný vhodný pozemok alebo ho kúpiť.
- ▶ K projektu existujú, resp. sa budú pripravovať **projektové dokumentácie** a ďalšie štúdie, ktoré už boli alebo budú **financované zo strany súkromného sektora**.

Prevádzkové hľadisko:

- ▶ **Štát nenesie žiadne prevádzkové riziko a riziko potenciálnej prevádzkovej straty**, tá je na strane vlastníka (OZ NKKC) alebo budúceho prevádzkovateľa, ktorý bude vybraný v medzinárodnom tendri. Prevádzka zariadenia typu NKKC, ktorého obchodný model je založený na realizácii medzinárodných kongresov a konferencií, je obzvlášť náročná, keďže ide o veľmi tvrdú medzinárodnú konkurenciu. Prevádzka si vyžiada prevádzkovateľa s medzinárodnými skúsenosťami, najlepšie zahraničného.
- ▶ Kombinácia aktérov v OZ NKKC ako zástupcov kongresovej časti, kultúrnej obci a tiež developera predpokladá vzájomný systém brzd a protiváh, čoho dôsledok je **akcent na kvalitu, čas a efektívne využitie finančných prostriedkov**.

Dnes sme najbližšie k tomu, aby sme na Slovensku vybudovali centrum európskeho formátu. Ide o prvý, ale dôležitý krok pre rozvoj kongresovej a kultúrnej infraštruktúry na Slovensku. V druhom a treťom kroku je však potrebné vytvoriť širší ekosystém navzájom sa dopĺňajúcej kongresovej a kultúrnej infraštruktúry.

Limitácie a obmedzenia štúdie

Pri spracovaní štúdie boli použité vstupy obdržané od zadávateľa, tretích strán alebo získané vlastným zberom. Výrazným obmedzením pri spracovávaní štúdie bol nedostatok alebo nedostupnosť primárnych dát. Okrem písomných informácií a dát spracovateľ vychádzal aj z informácií poskytnutých ústne, ktoré považoval za relevantné, presné a pravdivé, a teda sa na tieto spoľahol.

Spracovateľ štúdie nijakým spôsobom nenesie zodpovednosť za výstupy obsiahnuté v kapitole 4 Genéza projektu a prieskum trhu, a to najmä za nastavenie, priebeh procesu ako aj výsledok hodnotenia a výber lokality. Ide o výstup predmetnej pracovnej skupiny ako vstup do spracovania štúdie.

Spracovateľ štúdie nesie zodpovednosť v zmysle dohodnutých zmluvných podmienok výlučne voči klientovi. Spracovateľ štúdie nijakým spôsobom nenesie zodpovednosť voči tretím stranám.

Spracovateľ nenesie zodpovednosť za žiadne manažérske rozhodnutia týkajúce sa tejto štúdie. Spracovateľ nie je zodpovedný za použitie alebo realizáciu tejto štúdie.

Spracovateľ nenesie zodpovednosť za zmenu skutočností, ktoré slúžili ako vstup do tejto štúdie, a ku ktorým môže dôjsť v dôsledku okolností, ktoré sa nedali v čase spracovávania tejto štúdie predpokladať.

Spracovateľ sa plne spoľahol na presnosť, pravdivosť a úplnosť informácií a podkladov obdržaných od zadávateľa alebo tretích strán. Spracovateľ tiež predpokladá, že všetky obdržané informácie boli získané zákonným spôsobom a ich použitie spracovateľom nebude mať za následok porušenie dohôd, zmlúv alebo práv tretích strán.

Výstupy a výsledky finančnej a ekonomickej analýzy platia len pre riešenie projektu v nich modelované a nedajú sa aplikovať na akékoľvek iné riešenia alebo varianty projektu.

Spracovateľ nenesie zodpovednosť za akékoľvek čiastkové interpretácie obsahu tejto štúdie.

V prípade, ak dôjde k akejkoľvek zmene projektu napr. čo sa týka parametrov objektu ako aj jeho obchodného modelu, výstupy a výsledky finančnej a ekonomickej analýzy obsiahnuté v štúdii nie sú interpretovateľné vo vzťahu k projektu za zmenených podmienok.

Čo sa týka kalkulácie štátnej pomoci, vypočítanú výšku štátnej pomoci možno brať za relevantnú len vo vzťahu k skutočnosti, že predmetné investičné náklady boli vzaté do úvahy ako oprávnené a obchodný model NKKC je založený na predpoklade, že celý objekt je využívaný na komerčnom princípe a žiadny účastník trhu (zákazník) nie je zvýhodnený. S ohľadom na možné zmeny vstupných parametrov (oprávnené investičné náklady, funkčné nastavenie projektu a pod.) sa môže zmeniť aj absolútna výška štátnej pomoci. Preto je nevyhnutné vyčíslenú absolútnu hodnotu štátnej pomoci považovať za indikatívnu a nie definitívnu. V tejto súvislosti spracovateľ odporúča pred samotným spustením procesu notifikácie vykonať tzv. analýzu štátnej pomoci („*Existence of Aid assessment*“) ako je uvedené v kapitole 8.2.8.2 Ďalšie kroky v súvislosti so štátnou pomocou.

Výstupy štúdie a ich interpretácia bola vykonaná na základe predpokladov uvádzaných v štúdii. Akákoľvek zmena okolností v týchto predpokladoch môže mať dopad na výstupy štúdie.

3. Východiská

Predmetná kapitola opisuje vecné a procesné východiská pre spracovanie tejto štúdie.

Za vecné východiská možno považovať:

- ▶ rámcové zdôvodnenie významu a prínosu MICE odvetvia ako aj segmentu kultúry, obzvlášť živej kultúry;
- ▶ zdôvodnenie v kontexte strategických a koncepčných dokumentov;
- ▶ zdôvodnenie potreby investície zo strany štátu a identifikácia problémov/nedostatkov;
- ▶ identifikácia cieľov projektu v kontexte identifikovaných potrieb.

Kľúčovým procesným východiskom je hodnotenie potenciálnych lokalít a výber preferovanej lokality pre výstavbu zamýšľaného kultúrno-kongresového centra (ďalej aj „centrum“ alebo „NKKC“).

3.1 Zdôvodnenie projektu

3.1.1 Prínosy segmentu kultúry a MICE odvetvia

Potrebu realizácie projektu jednoznačne odôvodňujú **prínosy, ktoré generuje či už segment kultúry alebo MICE odvetvie pre danú destináciu alebo v širšom vyjadrení pre región alebo krajinu.**

MICE odvetvie

MICE odvetvie (v slovenskom prostredí častokrát nazývané ako kongresový turizmus) je považované za mimoriadne lukratívne a perspektívne odvetvie. Názov „MICE“ je akronym pre *Meetings, Incentives, Conferencing & Exhibitions*. Zahrňuje široké spektrum podujatí od obchodných rokovaní väčších tímov či výjazdnych pracovných porád, cez rôzne školenia, tvorivé dielne, firemné prezentácie a semináre až po výročné a iné konferencie, kongresy, či už samostatné alebo v rámci sprievodných podujatí výstav a veľtrhov.

Prínos MICE odvetvia

- ▶ Zvyšuje príjmy z turizmu a ďalších hospodárskych odvetví (účastník podujatia miera niekoľko násobne viac ako bežný turista a nielen na výdavky typické pre bežného turistu, t. j. ide o výdavky spojené s organizáciou podujatia ako napr. náklady na prenájom sály, catering, techniku, tlačoviny, transfery, atď.).
- ▶ Má pozitívne ekonomické dopady - generuje pridanú hodnotu, daňové príjmy, pracovné miesta a vyššiu mzdu.
- ▶ Stimuluje turizmus a vykrýva zníženia dopytu mimo sezóny.
- ▶ Napomáha rozvíjať infraštruktúru a služby cestovného ruchu (účastníci MICE podujatí predstavujú častokrát najnáročnejšiu klientelu, náročnú na úroveň kvality služieb).
- ▶ Napomáha rozvoju vysokokvalifikovanej pracovnej sily - pre veľkú časť pracovných miest naviazaných na MICE odvetvie sa vyžaduje kreativita, jazyková vybavenosť a znalosť cudzích jazykov a vysoká úroveň profesionalizmu.
- ▶ Umožňuje transfer poznatkov a inovácií z medzinárodného prostredia do danej destinácie, a tým napomáha výmene a rozvoju lokálneho know-how.
- ▶ Potenciálne je nositeľom priamych zahraničných investícií, keďže účastníkmi MICE podujatí sú častokrát kľúčoví manažéri. Podporujú sa tým investície, obchod, komunikácia a technológia.

- ▶ Výrazne zvyšuje reputáciu, kredibilitu a image destinácie.
- ▶ Prispieva k „premene“ účastníka podujatia na bežného turistu - účastník podujatia si predlžuje pobyt, prichádza s rodinným príslušníkom alebo sa vracia ako bežný turista s rodinou alebo priateľmi.
- ▶ Rozvíja globálne porozumenie a spoluprácu.

Vyššie uvedené stanoviská sú uvádzané v kontexte vývoja pred vypuknutím pandémie covid-19. Napriek aktuálnemu totálnemu zabrzdeniu oboch odvetví sa v strednodobom a dlhodobom výhľade očakáva, aj keď s istými zmenami v post-covidovej ére (najmä hybridizácia podujatí, t. j. spojenie živých podujatí s online prvkami), s ich postupným zotavením. Post-pandemickým trendom sa štúdiá venuje v kapitole 5.5 tejto štúdie.

Kultúra

Oblasť umeleckých prezentácií (*performing arts*) ako súčasť kultúrneho a kreatívneho priemyslu (ďalej aj „KKP“) je výrazne spätá s kultúrnymi a kongresovými priestormi, keďže ich využíva na svoje podujatia, projekty a širokú škálu prezentácie. Oblasť živých umeleckých predstavení a prezentácií zahŕňa samotné umelecké predstavenia, súvisiace podporné aktivity a činnosti, ale aj zariadenia, kde sa podujatia konajú (venues, kultúrne centrá a pod.). Pod umeleckými prezentáciami sa rozumejú širšie zadefinované mainstreamové, či alternatívne umelecké aktivity v kultúrnych odvetviach ako sú hudba, tanec, divadlo, muzikál, výtvarné umenie, multižánrové projekty, ktoré môžu byť realizované ako nezávislé projekty, alebo ako dramaturgicky zamerané programy, festivaly, výstavy a pod.

Prínos segmentu kultúry

Za každým umeleckým predstavením, festivalom alebo podujatím sa skrýva rozsiahly ekosystém aktérov vykonávajúcich podporné činnosti ako sú technici, stavitelia scén, návrhári kostýmov a vizážisti, svetelní dizajnéri, spoločnosti podporujúce organizáciu predstavenia alebo udalosti, a samotné priestory, kde sa predstavenia konajú, vrátane živej kultúry významne prispieva k rozvoju **zamestnanosti**.¹ KKP má strategickú úlohu v hospodárskej oblasti oživenia a rastu Európy, najmä pri poskytovaní pracovných príležitostí pre mladých ľudí, ktorí sú zasiahnutí nezamestnanosťou v EÚ.²

KKP je nevyhnutný pre **rozvoj kultúry a rozmanitosti, sociálnej súdržnosti a atraktivity cieľových destinácií**.³ Ide o jeden z najdynamickejších sektorov s pozitívnymi účinkami na iné odvetvia hospodárstva, ako napríklad technológie alebo kultúrny cestovný ruch. Dopad na ekonomiku EÚ je obrovský, s viac ako 4 % HDP a viac ako sedem miliónov pracovných miest (viac než v automobilovom priemysle). Podľa Európskej komisie kultúrny cestovný ruch predstavoval pred pandémiou covid-19 až 40 % cestovného ruchu v EÚ.

Kľúčovým zámerom projektu vzniku NKKC je, aby po dlhých rokoch nečinnosti v tejto oblasti **získala kultúra reprezentatívne, moderné priestory, kompatibilné s najvyššími európskymi štandardami**. NKKC by malo byť centrom nie len voľnočasových aktivít a podujatí, ale každodenne vyťažným centrom, naplneným prípravou a realizáciou rôznorodých spoločenských a kultúrnych podujatí, vzdelávacích a voľnočasových programov. Pre realizáciu tohto širšieho spoločenského poslania je kľúčové, aby poskytovalo NKKC zástupcom a organizátorom kultúrnej obce z rôznych oblastí, žánrov a foriem, dôstojné a technologicky moderne vybavené priestory, ktoré zodpovedajú súčasným európskym štandardom a budú schopné pokrývať komplexnú škálu vybavenia pre široké zázemie, v záujme

¹ Cultural and creative sectors in post-COVID-19 Europe. Crisis effects and policy recommendations. Policy Department for Structural and Cohesion Policies. Directorate-General for Internal Policies. PE 652.242 - Február 2021.

² Creating growth. Measuring cultural and creative markets in the EU. EY. December 2014.

³ Rebuilding Europe. The cultural and creative economy before and after the COVID-19 crisis. EY. January 2021.

permanentného kultúrneho rozvoja a činností, ktoré budú potrebné pri realizácii širokého spektra rôznorodo zameraných podujatí.

NKKC možno považovať za multifunkčnú infraštruktúru, ktorej **klúčovým prínosom** je **dlhodobý rozvoj vedomostnej a kultúrnej spoločnosti na Slovensku**. Podpora domácich odborníkov a talentov v oblasti kultúry, vedy a výskumu je dlhodobou prioritou každého moderného štátu. Rozvoj vedomostnej spoločnosti je nemožný bez infraštruktúrnej podpory domácich a zahraničných talentovaných ľudí. Ľudské talenty sú následne lákadlom pre priame domáce aj zahraničné investície.

Podpora a zviditeľňovanie kultúry, vedy, výskumu a inovácií zohráva nezastupiteľnú rolu v technologickom, vedomostnom a hodnotovom rozvoji každej spoločnosti. **Kongresy, konferencie a medzinárodné kultúrne podujatia sú efektívnym spôsobom ako priniesť na Slovensko svetových umelcov, výskumníkov, vedcov a ďalších odborníkov**. Títo talentovaní ľudia sem prídu nielen odovzdať svoje skúsenosti či inšpiráciu, ale aj osobne sa stretnú s našimi odborníkmi a umelcami, naviažu nové kontakty a priateľstvá rezultujúce do spolupráce a nových projektov.

Podporou výstavby plánovaného centra sa podporuje nielen rozvoj medzinárodnej spolupráce slovenských umelcov, vedcov a výskumníkov, ale súčasne sa dlhodobo buduje a posilňuje imidž Slovenska ako modernej krajiny, kde sa dá plnohodnotne žiť, umelecky tvoriť, vedecky a odborne pracovať a úspešne investovať.

Rozvoj vedomostnej spoločnosti na Slovensku považuje aj ostatné Programové vyhlásenie vlády SR za „*klúčový faktor pre budúcu konkurencieschopnosť nášho hospodárstva a kvalitu života na Slovensku*“. Iniciatíva výstavby NKKC tieto formálne deklarácie, ktoré tak často na Slovensku zostávajú iba na papieri, pretvára na uchopiteľnú realitu blízkej budúcnosti.

3.1.2 Vízia projektu

„Inšpirovaní množstvom kultúrno spoločenských priestorov, ktoré sme vo svete navštívili, je našim zámerom iniciovať vybudovanie multifunkčného priestoru NKKC, ktoré má byť moderným, praktickým, variabilným objekt s udržateľnou prevádzkou, s celoslovenským i medzinárodným potenciálom. Spoločenská hodnota takéhoto priestoru by výrazne prospela hlavnému mestu i celej krajine z kultúrneho, spoločenského, ale i ekonomického pohľadu. Projekt NKKC prináša silný potenciál rozvoja spoločnosti v mnohých kľúčových kategóriách, dostáva Slovensko do medzinárodného kontextu kultúry, poskytuje priestor na rozvoj kultúrnych a s ňou súvisiacich hodnôt našej krajiny, spája domácu scénu so svetom. Národné kultúrne a spoločenské centrum si predstavujeme ako neustále aktívnu platformu kultúrnych činností, permanentne fungujúci kultúrno spoločenský priestor, ktorý prepája spoločenstvá, komunity, formuje mládež podobne ako sme to zažívali dlhé desaťročia v priestoroch PKO, ktoré bolo zbúrané a doteraz nebolo nahradené vo všetkých svojich možnostiach prevádzky. Máme záujem, aby sa NKKC stalo vyhľadávaným spoločenským centrom kultúry, aktívnou mestskou scénou a priestorom, kde sa budú stretávať všetky generácie v rámci možností realizácie väčších kultúrnych či kongresových podujatí, ale aj v rámci širokých, variabilných možnostiach spoločenských, komunitných, vzdelávacích a kultúrnych aktivít. Aby bolo pre ľudí NKKC populárnym, vyhľadávaným centrom, v ktorom sa budú cítiť dobre a budú v otvorených, dostupných priestoroch NKKC radi tráviť čas.“

- Martin Valihora

Ambasádor iniciatívy Národné kultúrne a spoločenské centrum

- Peter Lipa - hudobník, organizátor Bratislavských jazzových dní

- Anton Popovič - hudobník, dirigent, producent, občiansky aktivista

„Každé hlavné mesto má svoje kongresové centrum. Bratislava ho tiež potrebuje. Vďaka novému modernému kongresovému centru s kapacitou aspoň 3000 miest by sa Bratislava dostala na kongresovú mapu sveta a stala by sa významným hráčom v odvetví MICE (meetings, incentives, conferences and exhibitions).“⁴

- Róbert Vass

GLOBSEC, prezident

3.1.3 Identifikácia potrieb

Chýbajúca moderná infraštruktúra

Bratislava nemá praktický, moderný, multifunkčný priestor na kultúrne a spoločenské udalosti. Postupne zanikajú alebo zanikli aj inštitúcie a scény, ktoré poskytovali spoločenskú platformu na realizáciu rôznych podujatí od kultúry, vzdelávania, kongresov a rôznych iných spoločenských aktivít (napr. Park kultúry a oddychu alebo Istropolis). Chýba tu skutočne adekvátny, reprezentatívny, moderný a technicky vyhovujúci priestor na koncert, kongres, event, festival, oslavu, štátnu, komunálnu či inú spoločenskú udalosť a vzdelávacie aktivity. Chýba tu veľkokapacitný kultúrno-spoločenský priestor, ktorý by zodpovedal európskym štandardom a požiadavkám verejnosti. Požiadavky na veľký multifunkčný priestor sú neustále zo strany organizátorov, promotérov, kongresov, štátnych, odborných i komunálnych inštitúcií, eventových agentúr, veľkých spoločností i firiem, ako aj umeleckých telies, súborov či orchestrov. Tieto požiadavky sa dnes stali nutnou potrebou pre dôstojný, plnohodnotný spoločenský život v Bratislave a na Slovensku vôbec. Alternatívne priestory určené na šport alebo výstavy nie sú plnohodnotne vybavené na kultúrne a spoločenské podujatia. Rovnako aj existujúce divadlá majú len svoje osobité určenie a vybavenie.⁵

Nedostatok veľkokapacitných kongresových sál v Bratislave je identifikovaný aj v rámci Marketingovej a komunikačnej stratégie destinácie Bratislava 2018 - 2022 ako súčasť problému č. 4 „Chýba základná infraštruktúra cestovného ruchu“.⁶

V súvislosti s chýbajúcou infraštruktúrou je možné uviesť nasledovné vyjadrenie: „Problém vhodného priestoru v kapacite od 500 do 2- až 3-tisíc ľudí už v Bratislave dlhšie pociťujú viacerí organizátori a umelci. PKO bolo zbúrané v roku 2015, v Istropolise sú podmienky na hranici znesiteľnosti a čaká ho pravdepodobne rovnaký osud. V Starej tržnici sa musia koncerty končiť o desiatej pre sťažnosti na hluk, Refinery Gallery patrí Slovnaftu a je dosť ďaleko od centra. K dispozícii je len betónové výstaviisko Incheba alebo športové štadióny. A to sú všetko priestory stavané na úplne iné využitie než kultúru.“⁷

Potrebu vybudovania multifunkčného, kultúrno-spoločenského a kongresového centra spomína už **Územný generel cestovného ruchu mesta Bratislava z roku 2009**, pričom konštatuje, že „žiadne z existujúcich kongresových priestorov však v plnom rozsahu (kapacita, multifunkčnosť, ubytovacie a stravovacie zariadenia, architektonické stvárnenie a pod.) nezodpovedá požiadavkám, na základe ktorých by sa Bratislava mohla stať kongresovým mestom minimálne európskeho významu“.

Taktiež už pôvodná verzia **Územného plánu hlavného mesta SR Bratislava z roku 2007** v jeho záväznej časti počíta v rámci zásad priestorového usporiadania s lokalizáciou multifunkčného kongresového

⁴ <https://ikkc.sk/>

⁵ <https://www.kulturnecentrum.sk/>

⁶ Marketingová a komunikačná stratégia destinácie Bratislava 2018 - 2022. Bratislava Tourist Board, 2017. Dostupné na: https://www.visitbratislava.com/wp-content/uploads/2018/04/BTB_Marketingova-a-komunikacna-strategia-destinacie-Bratislava-2018-2022.pdf.

⁷ Valihora: Ako je možné, že Bratislava nemá dôstojné kultúrne centrum? 21.11.2018. Dostupné na: <https://dennikn.sk/1300899/valihora-ako-je-mozne-ze-bratislava-nema-dostojne-kulturne-centrum/>.

centra so širokým spektrom využitia (kultúrne podujatia, spoločenské podujatia, športové a výstavné podujatia a pod.) s odporúčanou kapacitou cca 3 000 miest.

Nevyužitý potenciál MICE odvetvia pre Bratislavu

Podľa Marketingovej a komunikačnej stratégie destinácie Bratislava 2018 - 2022 je MICE odvetvie identifikované ako jedna z oblastí nevyužitého potenciálu Bratislavy. MICE segment je zároveň zadefinovaný ako jedna zo štyroch cieľových skupín pre Bratislavu ako destináciu, a to so zdôvodnením: „MICE segment - špecifická skupina pre komunikáciu Bratislavy ako dynamickej a otvorenej stredoeurópskej metropoly vhodnej pre organizáciu stretnutí, konferencií a špecializovaných podujatí. Doteraz neobjavené mesto pre hosted buyerov, touroperátorov, predajcov služieb, profesionálnych organizátorov kongresov s dobrou dopravnou dostupnosťou a infraštruktúrou - Meet here.“⁸

Stanovisko Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR k projektu NKKC

Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky (MZVEZ SR) vyjadruje podporu zámeru vybudovania moderného kultúrneho a kongresového centra v Bratislave. Vzhľadom na ďalšie plánované slovenské predsedníctvo v Rade EÚ v prvom polroku 2030 (SK PRES 2030), je potrebné už dnes hľadať logistické riešenia a vhodné reprezentatívne priestory na tento účel. Súčasťou slovenského predsedníctva bude organizácia desiatok oficiálnych podujatí, samitov, ale aj mnoho sprievodných konferencií. Potrebu takéhoto centra pociťovalo MZVEZ SR už počas organizácie predchádzajúceho predsedníctva v Rade EÚ v 2. polroku 2016 (SK PRES 2016), kedy bolo na tento účel nutné využívať, dodatočne upraviť budovu Slovenskej filharmónie. Dôsledkom bolo nútené vysťahovanie filharmónie na obdobie pol roka z budovy. Počas slovenského predsedníctva v Organizácii pre bezpečnosť (2019), bolo zas nutné obstarávať priestory na väčšie podujatia a obzvlášť na zasadnutie Ministerskej rady v decembri 2019.

MZVEZ SR preto víta projekt NKKC, v ktorom by sa mohli na reprezentatívnej úrovni konať podujatia spojené s SK PRES 2030, s budúcimi predsedníctvami SR v rámci iných medzinárodných organizácií, ako napr. Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD), Organizácie pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (OBSE), Stredoeurópskej iniciatívy (SEI), ad hoc podujatia medzinárodných koalícií a zoskupení, ale aj iné podujatia štátnej a verejnej správy (medzinárodného, národného a regionálneho významu). Prípadné dokončenie centra s dostatočným predstihom pred rokom 2030 by MZVEZ SR poskytlo priestor lepšie plánovať nielen predsedníctvo v Rade EÚ a podujatia s ním spojené.

Základné požiadavky MZVEZ SR na kongresové centrum v Bratislave sú:

- ▶ reprezentatívna moderná budova, ktorá bude pozitívne prezentovať Slovensko ako modernú krajinu smerom dovnútra i vonok;
- ▶ dostatočne veľká, flexibilná hlavná sála, ktorá môže hostiť zasadnutia rôznych formátov a úrovní, vrátane samitov či neformálnych zasadnutí ministrov a ďalších ministerských konferencií, ako aj podujatia kultúrnej a verejnej diplomacie či udeľovania ocenení s moderným technickým vybavením;
- ▶ flexibilita priestoru a možnosti rôznych typov sedenia;
- ▶ možnosť zriadenia minimálne 25 tlmočnických kabínok priamo v centre;

⁸ Marketingová a komunikačná stratégia destinácie Bratislava 2018 - 2022. Bratislava Tourist Board, 2017. Dostupné na: https://www.visitbratislava.com/wp-content/uploads/2018/04/BTB_Marketingova-a-komunikacna-strategia-destinacie-Bratislava-2018-2022.pdf.

- ▶ mediálne centrum a možnosť hostíť až 500 novinárov priamo v centre, ako aj možnosť usporiadania paralelných tlačových konferencií;
- ▶ dostatočný počet sprievodných miestností a rokovacích sál rôznej veľkosti na sprievodné bilaterálne a multilaterálne stretnutia vo formátoch 10 - 80 ľudí (aspoň 30 miestností s rôznou kapacitou)
- ▶ dostatočne veľké a priestranné vstupné priestory (na doostepy, fototerminy a pod.);
- ▶ dostatočne veľké a technicky vybavené zázemie pre catering, pre kultúrne podujatia, ako aj pracovné miestnosti pre organizátorov;
- ▶ reprezentatívna sála na slávnostné obedy/večere s technickým vybavením (napr. LED veľkou obrazkou alebo plátnom na premietanie);
- ▶ ohľad na bezpečnosť chránených osôb a možnosť vytvorenia bezpečnostnej zóny podľa požiadaviek Úradu pre ochranu ústavných činiteľov a diplomatických misií Ministerstva vnútra SR;
- ▶ dostatok parkovacích miest a dobrá dopravná dostupnosť.

MZVEZ SR si taktiež plne uvedomuje pozitívne dopady organizácie podujatí medzinárodného významu samitov, kongresov či konferencií a považuje ich za neoddeliteľnú súčasť zahraničnej politiky Slovenskej republiky a reprezentácie krajiny či prepájania domácej a svetovej vedy. Chýbajúcim kultúrno-kongresovým stánkom totiž prichádzame o príležitosti hostíť mnohé významné zahraničné podujatia na Slovensku.

Zároveň, vzhľadom na fakt, že v Bratislave sídli Európsky orgán práce (ELA), možno očakávať zvýšený dopyt po kongresových kapacitách v súvislosti s výkonom jeho funkcií. Existencia kongresového centra môže tiež zlepšiť pozíciu Bratislavy pri budúcom rozhodovaní umiestnenia ďalších európskych orgánov či pobočiek medzinárodných organizácií.

Požiadavky Ministerstva kultúry SR na dostupnosť kultúrnej infraštruktúry v rámci NKKC

Jedným z hlavných cieľov v oblasti kultúry je návštevnosť kultúrnych podujatí, čo by mal byť aj jeden z cieľov NKKC (kvantifikovaný, s cieľovou hodnotou). Cieľom by malo byť aj prilákať kvalitné kultúrne produkcie, ktoré sú podmienené nielen kapacitou, ale aj kvalitou (napr. z hľadiska akustiky a dizajnu) priestorov pre kultúrne podujatia vrátane zákazníckeho komfortu a pridružených služieb (napr. gastro). Ďalším cieľom má byť kvalita verejného priestoru, podmienená medzinárodnou architektonickou súťažou a urbanistickou štúdiou lokality. Ak by nešlo o novostavbu, ale o prestavbu existujúcich budov, je nevyhnutným cieľom zachovanie ich pamiatkovej alebo inej historickej hodnoty. Cieľom má byť aj podpora kultúry a kreatívneho priemyslu v zmysle podpory domácej produkcie.

Z hľadiska presnejšej špecifikácie MK SR formulovalo nasledujúce požiadavky na priestory NKKC:

- ▶ Sála vhodná na akustické hranie a spev s priestranným pódium a kapacitou min. 1 500 divákov s možnosťou realizácie aj podujatí zabezpečovaných veľkými hudobnými, speváckymi a tanečnými telesami;
- ▶ resp. sála vhodná aj na divadelné produkcie typu muzikály, opery, či konanie festivalov typu Bratislavské jazzové dni a pod. Sála musí mať vhodné svetelné aj

technické/scénické/pódiové (napr. divadelné ťahy,) vybavenie na umeleckú produkciu aj svoje zázemie⁹;

- ▶ **Tanzhaus** - priestor súčasného tanca
 - ▶ navrhnutie riešenia tak, aby v rámci NKKC bolo možné realizovať tanečné podujatia a festivaly tanca pre minimálny počet vystupujúcich 30 a počet divákov 200 a viac: vybudovanie tanečnej sály s ozvučením, osvetlením a priestorom pre publikum vrátane zázemia¹⁰;
- ▶ Multifunkčná priestranná výstavná sieň/galéria - na realizovanie výstav vizuálneho a multimediálneho umenia.

Požiadavky Úradu pre ochranu ústavných činiteľov a diplomatických misií MV SR z hľadiska bezpečnostných parametrov NKKC

Úrad pre ochranu ústavných činiteľov a diplomatických misií MV SR (ďalej len „ÚOUČaDM MV SR“) je službou Policajného zboru, ktorá je priamo riadená ministrom vnútra SR. Zaisťuje osobnú bezpečnosť ústavným činiteľom a ďalším osobám určených vládou SR. Úrad poskytuje ochranu osobám, ktorým v súlade s medzinárodnými zmluvami náleží ochrana počas pobytu na Slovensku a taktiež zabezpečuje prepravu členov vlády SR. V súčinnosti so zahraničnými bezpečnostnými zložkami a v intenciách medzinárodných dohovorov poskytuje ochranu tiež zahraničným predstaviteľom, ktorí na pozvanie chránených osôb SR navštívia jej územie.

ÚOUČaDM MV SR súhlasí s názorom, že v Bratislave chýba samostatné kongresovo-kultúrne centrum, v ktorom by mohli byť hostené vrcholné štátnické podujatia, nakoľko súčasná ponuka reprezentatívnych priestorov je z ohľadu vhodného zabezpečenia objektu obmedzená. Najmä s ohľadom na zámer usporadúvať v NKKC vrcholné štátne podujatia so zahraničnou účasťou, ÚOUČ predložil predbežné rámcové požiadavky bezpečnostných parametrov objektu NKKC:

- ▶ samostatne stojaca budova a obmedzený prístup k stenám a oknám budovy;
- ▶ bezpečná zóna, bezpečné okolie, dostatočný priestor od okolitej zástavby;
- ▶ jednoduchá premávka v okolí, dobré a veľkorysé možnosti cestnej premávky, jednoduchý prístup pre chodcov;
- ▶ možnosť práva prednostnej jazdy pri výjazde z areálu;
- ▶ možnosť vytvorenia prirodzeného bezpečnostného perimetra okolo centra;
- ▶ možnosť inštalácie bariér na príjazdové cesty, alebo prístup len cez pohyblivé bariéry;
- ▶ viac vstupov/výstupov pre vozidlá a peších;
- ▶ separátne komunikácie pre servis a náklady;
- ▶ možnosť krytého vystupovania z vozidiel;
- ▶ možnosť vystupovania v garáži s uvítacím priestorom;

⁹ Zázemie predstavujú: šatne so sociálnym (WC, sprchy, stoly so zrkadlami na líčenie) vybavením pre účinkujúcich a obslužný personál, priestor na dočasné uloženie kostýmov a dekorácií a tiež vybavenie na dovoz/odvoz, manipuláciu a inštaláciu prenosnej zvukovej, svetelnej a scénickej techniky, hudobných nástrojov, dekorácií a pod. (navážacia rampa, výťah, bezbariérový prístup, parkovanie pre kamióny s technikou). Možné zabezpečenie technického riešenia, ktoré umožní kombináciu jednotlivých úrovni dozvuku v rámci jednej sály vrátane najvyššej úrovne (<https://www.obifon.sk/riesenia/akustika/normy-a-predpisy.html>).

¹⁰ Zázemie predstavujú: 3 skúšobne s dostatočnou kapacitou, šatne, sklad kostýmov a dekorácií, sociálne vybavenie - WC, sprchy, posilňovňa - telocvičňa, miestnosť maséra, kancelárie pre administratívu.

- ▶ bezpečná a jednoznačná zóna pre vystupovanie z vozidiel pre tých, ktorí nevstupujú vozidlom do areálu;
- ▶ dostatočné parkovacie priestory pre delegácie a možnosť oddelenia týchto parkovacích miest od ostatných;
- ▶ možnosť vytvorenia krytých zón na bezpečnostné prehliadky vozidiel, chodcov + zázemie, dostatočné čakacie priestory;
- ▶ bezpečnostný video systém pre exteriér aj interiér;
- ▶ bezpečnostné monitorovacie systémy všeobecné;
- ▶ jasný a jednoduchý systém chodníkov pre peších;
- ▶ únikové trasy, jednoduchosť, prístupnosť, značenie;
- ▶ výstražný a evakuačný systém;
- ▶ bezprístupový ventilačný systém;
- ▶ trasy pre záchranné zložky;
- ▶ možnosť vytvorenia bezpečných priestorov na viacerých miestach, poschodiach;
- ▶ dostatočné osvetlenie interiérov;
- ▶ značenie evakuačných ciest;
- ▶ núdzové osvetlenie;
- ▶ núdzové zdroje;
- ▶ možnosť zriadiť velín s prístupom k monitorovacím a bezpečnostným systémom;
- ▶ možnosť zriadenia antidronovej ochrany napojenej na velín objektu;
- ▶ miestnosť pre ochrancov s video výstupmi z rokovacích miestností, sál, jedální a pod. (teda miesta kde sa nachádzajú chránené osoby);
- ▶ možnosť zriadenia ošetrovne.

Stanovisko Slovakia Travel k projektu NKKC

SLOVAKIA TRAVEL podpísala s občianskym združením NKKC a Bratislavským samosprávnym krajom Memorandum o spolupráci o rozvoji kongresového turizmu na Slovensku s cieľom zlepšiť postavenie Slovenska v medzinárodných rebríčkoch kongresových destinácií a do 10 rokov dostať Bratislavu do prvej tridsiatky európskeho rebríčka kongresových destinácií organizácie ICCA. Na dosiahnutie týchto cieľov je dôležitý rozvoj takej kongresovej infraštruktúry, ktorá je konkurencieschopná na európskom a svetovom trhu. Pri porovnaní kongresovej infraštruktúry v Európe s podobne veľkými mestami ako Bratislava (pre porovnanie Dublin Convention Center disponuje hlavnou sálou s 3040, Lisbon Congress Centre s 3500 a Atta Centre v Rige s 3355 miest na sedenie), považuje SLOVAKIA TRAVEL za jeden zo základných atribútov úspešného centra kapacitu hlavnej sály vo veľkosti aspoň 2500-3000 miest na sedenie. Takáto dispozícia by mala aj priamy efekt na jeden z kľúčových KPI's v cestovnom ruchu - počet prenocovaní.

V medzinárodnom porovnaní by sa radilo takáto centrum do stredne veľkej kategórie (najväčšie centrá majú kapacitu 5000 a viac miest). Takáto centrum by nám dovolilo prilákať prestížne svetové kongresy, ktoré prinášajú najväčšie benefity pre krajinu z hľadiska ekonomického, marketingového, finančného a z hľadiska ďalších druhotných synergií. Navrhované centrum by malo byť tiež flexibilné s možnosťou hostiť viacero menších podujatí súčasne a tiež možnosť hostiť aj hybridné podujatia (živé podujatia s možnosťou online pripojenia).

Cieľom je, aby centrum dokázalo na Slovensko prilákať práve svetové kongresy a zároveň pokrývalo aj bežné menšie komerčné podujatia. Hlavným cieľom našej organizácie je prilákať na Slovensko práve väčšie medzinárodné kongresy, ktoré prinášajú najväčšie merateľné ekonomické prínosy a zvyšujú reputáciu Slovenska ako cieľovej kongresovej destinácie. Pre náš spoločný úspech je okrem výstavby samotného centra potrebné aj budovať značku Slovenska v oblasti kongresovej turistiky a rozbehnúť systematickú podporu MICE odvetia po vzore úspešných destinácií. Projekt má za cieľ zásadne zlepšiť materiálne podmienky pre konanie podujatí, ktoré by sa inak uskutočnili v existujúcich zariadeniach. Zároveň má saturovať a generovať nový dopyt po MICE, kultúrnych a spoločenských podujatiach, ktoré by sa z kapacitných alebo kvalitatívnych dôvodov neuskutočnili v existujúcich zariadeniach v Bratislave. V konečnom dôsledku má teda slúžiť ako kritický faktor pre maximalizáciu využitia MICE a eventového potenciálu Bratislavy.

SLOVAKIA TRAVEL je pripravená na tejto propagácii Slovenska, ako aj na akvizícií prestížnych svetových kongresov, marketingovo spolupracovať s NKKC. Preto aj v rámci našej štruktúry činnosti zriadime samostatné oddelenie na podporu MICE segmentu.

Podpora výstavby NKKC zo strany odbornej verejnosti

Podporu výstavby NKKC, resp. potrebu podporiť kongresový cestovný ruch vyjadrilo viacero osobností z odbornej verejnosti.

„Podpora výstavby kongresového centra je dobrou správou.“¹¹

- Marek Harbuľák

Zväz cestovného ruchu, prezident

„Kongresový turizmus by mal pomôcť k oživeniu cestovného ruchu.“¹²

- Andrej Doležal

Minister dopravy a výstavby SR

„Investície do kongresového cestovného ruchu by sa Slovensku vrátili.“¹³

- Vladimír Grežo

BTB, predseda predstavenstva

„Podujatia z kategórie MICE (Meetings, Incentives, Conferences, Exhibitions) sú vo svetových metropolách významnou časťou turizmu. Napriek tomu, aký obrovský prínos má cestovný ruch v tvorbe HDP, je na Slovensku stále nedoceneným sektorom. Vznik národného kultúrneho a kongresového centra má potenciál zásadne pomôcť rozvoju obchodného turizmu. Bratislava by sa tak dostala na svetovú mapu kongresového cestovného ruchu a priestory centra by slúžili aj na koncerty a rôzne kreatívne, či kultúrne podujatia. Som rád, že občianske združenie NKKC túto tému profesionálne podchytilo a radi budeme

¹¹ <https://www.teraz.sk/ekonomika/zcr-podpora-vystavby-kongresoveho-cen/476959-clanok.html>

¹² <https://www.teraz.sk/ekonomika/a-dolezal-kongresovy-turizmus-by-mal/475718-clanok.html>

¹³ <https://ekonomika.pravda.sk/firmy-a-trhy/clanok/556616-investicie-do-kongresoveho-cestovneho-ruchu-by-sa-slovensku-vratili/>

spolupracovať na rozvoji kongresovej turistiky v Bratislavskom kraji.“¹⁴

- Juraj Droba

Bratislavský samosprávny kraj, predseda

„Podpora výstavby kongresového centra môže byť vnímaná ako významná pomoc podnikateľom v tejto neľahkej dobe.“¹⁵

- Michal Nad'

Komory hotelov a reštaurácií BTB, predseda

„Vítam túto iniciatívu občianskeho združenia. V kongresovom turizme vidíme obrovský potenciál, ako naštartovať cestovný ruch v postpandemickej dobe. Ešte nikdy predtým sme na Slovensku neboli tak blízko, aby sme vybudovali centrum európskeho formátu. Pre našu agentúru je mimoriadne dôležité pracovať s exaktnými dátami, spolupracovať preto budeme na zbere dát a výmene informácií o kongresovom turizme. Ten bude mať pozitívny efekt na rozvoj cestovného ruchu v celoslovenskom meradle.“¹⁶

- Václav Mika

Slovakia Travel, generálny riaditeľ

3.1.4 Ciele projektu

S ohľadom na identifikované potreby predkladaná štúdia definuje nasledovné ciele projektu.

Tabuľka 1 Prehľad cieľov projektu

ID	Názov	Definícia	Cieľová hodnota / rok	Zdroj
1	Vyplniť kvalitatívnu infraštruktúru medzeru pre veľkokapacitné kultúrne podujatia	Cieľom je poskytnúť dostatočne veľký priestor najvyššej kvality pre kultúrne podujatia po vizuálnej, technickej a akustickej stránke. Národné kultúrne a kongresové centrum bude predstavovať moderný priestor, špecificky určený pre kultúrne, MICE a iné podujatia.	n/a (ide o kvalitatívny cieľ)	n/a
2	Zvýšiť podiel kvalitných kultúrnych podujatí v Bratislave	Nové centrum, ktoré doplní ponuku v Bratislave, bude predstavovať konkurenciu pre existujúce zariadenia. Je možné predpokladať, že časť kultúrnych podujatí, ktoré by sa konali v existujúcich zariadeniach, sa presunie do novo vybudovaného centra. Zároveň však jeho primárnym efektom by nemalo byť saturovať „presunutý“ dopyt, ale vytvárať nový dopyt, t. j. dopyt generovaný v dôsledku existencie novej služby na strane ponuky, pričom novou službou sa považuje novo vybudované zariadenie. Zvýšený dopyt by sa mal odraziť na celkovej vyššej návštevnosti kultúrnych podujatí	38 podujatí/ 58 100 návštevníkov ročne / (ročne od roku 2031 a nasl.)	NKKC (zdroj pre vyhodnotenie plnenia cieľa)

¹⁴ <https://bratislavskyykraj.sk/vznik-narodneho-kulturneho-a-kongresoveho-centra-podpori-aj-bratislavska-zupa/>

¹⁵ <https://ekonomika.pravda.sk/ludia/clanok/557274-investicia-do-kongresoveho-cestovneho-ruchu-sa-vrati-mnohonasobne/>

¹⁶ <https://ekonomika.pravda.sk/ludia/clanok/557274-investicia-do-kongresoveho-cestovneho-ruchu-sa-vrati-mnohonasobne/>

		v Bratislave oproti dlhodobého priemeru. Cieľom je zvýšenie počtu a návštevnosti kultúrnych podujatí v Bratislave ročne vo veľkostnej kategórii od 1000 do 5000 účastníkov. Cieľová hodnota predstavuje počet a návštevnosť kultúrnych podujatí konaných ročne v NKKC vo veľkostnej kategórii 1000 až 5000 návštevníkov (podľa nahlásenej kapacity).		
3	Vytvoríť podmienky pre zlepšenie medzinárodného postavenia Bratislavy v MICE odvetví	Novovybudované a následne profesionálne fungujúce Národné kultúrne a kongresové centrum vytvorí infraštruktúrne podmienky na rozvoj MICE odvetví v Bratislave. Uvedené by sa malo prejavíť na zlepšení medzinárodného postavenia Bratislavy v MICE odvetví. Cieľom je, aby sa Bratislava do 10 rokov od spustenia prevádzky centra zaradila medzi top 30 európskych destinácií v hodnotení organizácie ICCA. Minulé a súčasné postavenie Bratislavy: 92. (2015), 67. (2016), 95. (2017), 62. (2018), 54. (2019). Uvedený cieľ je zadefinovaný aj v Memorande o spolupráci medzi OZ NKKC, Slovakia Travel a Bratislavským krajom zo dňa 08. 06. 2021.	Pozícia Bratislavy v rebríčku európskych destinácií podľa ICCA: < 30.	ICCA
4	Zvýšiť ekonomické prínosy z MICE odvetvia v Bratislave	Využiť prínosy MICE odvetvia pre ekonomický a spoločenský rozvoj Bratislavy, regiónu Bratislavy a celého Slovenska. Očakáva sa, že zvýšený počet návštevníkov (najmä zahraničných) MICE podujatí bude generovať dodatočné nové výdavky v lokálnej ekonomike, čo bude prispievať k ekonomickému rozvoju Bratislavy a regiónu Bratislavy, v konečnom dôsledku celého Slovenska.	n/a (ide o kvalitatívny cieľ) ¹⁷	n/a

Zdroj: vlastné spracovanie EY

¹⁷ Cieľ nie je kvantifikovaný vzhľadom k tomu, že na Slovensku sa doposiaľ nepoužíva žiadna formálna zavedená metodika výpočtu socioekonomických dopadov pre oblasť MICE, príp. kultúry.

4. Genéza projektu a prieskum trhu

4.1 Myšlienka vzniku Národného kultúrneho a kongresového centra

Myšlienka vzniku Národného kultúrneho a kongresového centra vznikla ako mimovládna občianska aktivita predstaviteľov kultúrnej obce a GLOBSECu, neziskovej organizácie, ktorá na Slovensku organizuje jednu z najvýznamnejších konferencií v Európe. Tieto subjekty dlhodobo poukazovali na absenciu kultúrneho a kongresového stánku.¹⁸ Je všeobecne známe, že Bratislava ako hlavné mesto Slovenskej republiky nedisponuje žiadnym moderným reprezentatívnym kongresovým ani kultúrnym priestorom, ktorý by mohol byť celoslovensky využívaný a zodpovedal by štandardným požiadavkám a kultúrno-civilizačným nárokom modernej európskej krajiny.

Koncom roka 2018 si dala organizácia GLOBSEC dala od spoločnosti Ernst & Young vypracovať štúdiu potenciálu Bratislavy ako kongresovej destinácie, ktorú následne prezentovala relevantným subjektom (vrátane Úradu vlády SR, Mesta Bratislava, Ministerstva financií SR) a médiám. Táto štúdia ukazovala na obrovský potenciál, ktorý Bratislava v tomto segmente má a nevyužíva.

V októbri 2019 bola zverejnená Výzva za vznik národného kultúrneho a spoločenského centra, ktorú podporilo bezmála 80 osobností z kultúrnej obce. Táto skutočnosť bola následne komunikovaná na brífingu s pozvanými médiami. Súčasne došlo ku komunikácii o začínajúcich aktivitách Iniciatívy za vznik národného kultúrneho a spoločenského centra.¹⁹

V decembri 2019 došlo k synergickému spojeniu síl pre vznik Národného kultúrneho a kongresového centra, ktoré bolo zverejnené na mediálnom brífingu.²⁰ Obe strany, či už GLOBSEC alebo kultúrna obec, vyvíjali mnohé aktivity, ktoré komunikovali problematiku národného kultúrneho a kongresového centra, a to už priebežne už od roku 2017.

V januári 2020 prebehlo rokovanie na Úrade vlády SR s predsedom vlády, na ktorom bola prisľúbená pomoc pri hľadaní vhodného riešenia pre vznik reprezentatívneho kultúrneho a kongresového stánku.

Po tomto rokovaní vznikla potreba vytvoriť právny rámec pre ďalšie aktivity Iniciatívy za vznik národného kultúrneho a spoločenského centra. Z tohto dôvodu **bolo založené občianske združenie pod názvom Iniciatíva za vznik národného a kongresového centra**, ktorého cieľom je pokračovať v doterajšej iniciatíve a zasadiť sa o vznik reprezentatívneho národného kultúrno-spoločenského a kongresového stánku v našej spoločnosti.

V januári 2020 bola preto vytvorená neziskovou organizáciou GLOBSEC a občianskym združením Iniciatíva za vznik národného kultúrneho a kongresového centra **spoločná organizáciu v právnej forme občianskeho združenia**, ktorej cieľom je spolupráca oboch spoločenských segmentov s vládou SR pre

¹⁸ Zoznam mediálnych výstupov je dostupný na: <https://ikkc.sk/medialne-vystupy/>.

¹⁹ <https://kulturnecentrum.sk>
<https://kultura.pravda.sk/hudba/clanok/533685-moderne-kulturne-centrum-potrebuje-ako-sol/>
<https://kultura.sme.sk/c/22260176/sme-cudna-krajina-hudobnici-nemaju-kam-volat-hviezdy-zo-sveta-za-30-rokov-nedostali-salu.html>
<https://dennikn.sk/1300899/valihora-ako-je-mozne-ze-bratislava-nema-dostojne-kulturne-centrum/?ref=list>
<https://dennikn.sk/1653314/keď-vie-postaviť-modernú-koncertnú-sálu-brno-dokáže-to-aj-bratislava/>

²⁰ <https://kultura.sme.sk/c/22285950/ako-u-kaddafiho-take-su-podmienky-keď-vitame-hosti-zo-sveta-zmena-by-pomohla-aj-hudobníkom.html>
<https://kultura.sme.sk/c/22285860/martin-valihora-ma-novu-misiu-pomahať-a-byť-uzitocný-je-pre-mňa-zivotná-nevyhnutnosť.html>
<https://dennikn.sk/minuta/1689954/>

vznik Národného kultúrneho a kongresového centra.²¹

Zámer vybudovania kultúrneho a kongresového centra v Bratislave je mimovládnu iniciatívou zakladajúcich členov občianskeho združenia NKKC a v tomto zmysle nejde o vládou SR iniciovaný proces.

Prvým kľúčovým medzníkom pre realizáciu projektu NKKC bolo vybrať vhodnú lokalitu. Výber lokality bol zároveň úzko spojený s výberom partnera na dofinancovanie budúceho objektu, t. j. partnera, ktorý do projektu prispeje najvyššou pridanou hodnotou.

4.2 Prieskum trhu OZ NKKC

Za účelom prípravy štúdie uskutočniteľnosti a identifikácie projektu s najvyššou pridanou hodnotou bola nad rámec zaužívaných procesov zriadená **pracovná skupina** zložená z nezávislých expertov. Vznik pracovnej skupiny iniciovalo občianske združenie Národné kultúrne a kongresové centrum. Účastníkmi pracovnej skupiny boli: Róbert Vass, prezident organizácie GLOBSEC, Martin Valihora, hudobník, organizátor kultúrnych podujatí a ambasádor Iniciatívy Národné kultúrne a spoločenské centrum, bývalý hlavný architekt Európskej únie Peter Beňuška, zástupcovia poradenských firiem Ernst & Young či Jones Lang LaSalle, a Martin Javorček, právny expert na štátnu pomoc a infraštruktúrne realitné investície. Pracovná skupina bola konštituovaná v októbri 2020. Cieľom bolo zanalyzovať dostupné lokality a pripravované zámery potenciálnych partnerov, a nájsť najvýhodnejšiu alternatívu pre výstavbu NKKC.

Proces posúdenia lokalít bol realizovaný prieskumom trhu a následnou multikriteriálnou analýzou, a to v 3 etapách. OZ NKKC považuje vykonaný prieskum trhu za činnosť nad rámec štandardných postupov pri takýchto projektoch, pričom jeho cieľom bolo zanalyzovať trh a všetky potenciálne možnosti v danom čase.

V prvom kroku v novembri 2020 oslovilo NKKC, o. z. v mene pracovnej skupiny 13 súkromných aj verejných subjektov so žiadosťou o spoluprácu na projekte NKKC. Potenciálne subjekty boli vytipované ako majitelia pozemkov v Bratislave, ktoré by mohli byť vhodné na účely projektu NKKC, a to buď na základe verejne dostupných informácií alebo na základe subjektom komunikovaného záujmu o umiestnenie NKKC na svojom pozemku. Základné požiadavky na pozemok resp. realitný zámer v rámci preverenia záujmu o potenciálnu spoluprácu boli nasledovné:

Územnoplánovacie a technické predpoklady:

- ▶ vhodnosť pozemku z hľadiska súladu projektu NKKC so všetkými územnoplánovacími dokumentáciami platnými pre danú oblasť, najmä s územným plánom mesta - územie občianskej vybavenosti celomestského a nadmestského významu;
- ▶ minimálna rozloha pozemku 0,5 ha umožňujúca výstavbu NKKC s výmerou 10 000 m² hrubej podlažnej plochy nadzemných podlaží (GBA) a príslušného parkovania;
- ▶ nenachádza sa v záplavovom území;
- ▶ prítomnosť všetkých inžinierskych sietí na pozemku alebo na jeho hranici v dostatočnej kapacite pre realizáciu projektu NKKC;
- ▶ pozemok nie je chránený (archeologické nálezisko, respektíve sa na ňom nenachádzajú chránené nehnuteľnosti);
- ▶ pozemok bez environmentálnej záťaže (nekontaminovaná pôda, podlažie, spodná voda);

²¹ Národné kultúrne a kongresové centrum, o. z., IČO 42255279, so sídlom: Vajnorská 11911/100B, 831 04 Bratislava-Nové Mesto.

- ▶ na pozemku neviaznu žiadne farchy, resp. záložné práva, ktoré by mohli ohroziť realizáciu projektu NKKC.

Lokálne predpoklady:

- ▶ nachádza sa v širšom centre Bratislavy;
- ▶ ideálne v uzlovom priestore celomestského významu s výbornou viditeľnosťou;
- ▶ súčasť zástavby, alebo plánovanej zástavby, kde sa funkcie budú navzájom dopĺňať, nie obmedzovať;
- ▶ veľmi dobré napojenie na všetky typy mestskej hromadnej dopravy (koľajová a cestná);
- ▶ výborné dopravné napojenie na letisko, železničnú stanicu, autobusovú stanicu a na diaľnicu;
- ▶ výborná viditeľnosť z hlavných ciest;
- ▶ dostatočné kapacity hotelov vyšších kategórií (4* a 5*) v pešej dostupnosti;
- ▶ dostatočné kapacity kvalitných reštauračných zariadení v pešej dostupnosti.

Osem z oslovených prejavilo záujem spolupracovať a šesť dokázalo aj navrhnúť vhodné pozemky v ich vlastníctve. Išlo o spoločnosti HB Reavis, Immocap, Incheba, J&T Real Estate, Lucron a Rímskokatolícka cirkev. Medzi oslovenými subjektmi boli aj mesto Bratislava, Ministerstvo dopravy výstavby SR, Ministerstvo kultúry SR, Penta Real Estate, YIT, Cresco, ako aj Eset.²² Mesto Bratislava aj Ministerstvo dopravy výstavby SR reagovali pozitívne, avšak po internom preskúmaní nedokázali poskytnúť vhodný pozemok. Zvyšní kandidáti na ponuku zásadne nereflektovali.

V druhej fáze boli subjekty, ktoré prejavili záujem spolupracovať, oslovené na vyplnenie detailného dotazníka ohľadom najmä

- ▶ ponúkaného pozemku,
- ▶ developerských zámerov a skúseností,
- ▶ osobného postavenia a konečných užívateľov výhod a
- ▶ podmienok možnej spolupráce.

Obsah dotazníka je v prílohe A tejto štúdie.

Dotazník v priebehu januára 2021 zaslali 4 subjekty na 5 projektov, a to:

- ▶ J&T Real Estate - projekt Nové Lido a projekt East Tower and Congress Eurovea 2,
- ▶ Lucron - projekt Nesto,
- ▶ Immocap - projekt Nový Istropolis,
- ▶ Incheba - projekt Incheba.

Napriek tomu, že pôvodne navrhli potenciálne pozemky, k vyplneniu dotazníka nepristúpili HB Reavis a Rímskokatolícka cirkev. Rímskokatolícka cirkev sa vzhľadom na vtedajší stav rozpracovanosti konceptu navrhovaného územia rozhodla nepokračovať v ďalšej prezentácii pozemku. HB Reavis zdôvodnil nepredloženie dotazníka nasledovne k týmto 3 lokalitám: pozemok „Ryba“ v „Zimnom prístave“ - napriek vhodnosti lokality, umiestnenie stanovenej kongresovej kapacity v rámci navrhovaného pozemku sa ukázalo ako značne problematické, respektíve by bolo možné len za cenu kompromisov alebo zvýšených nákladov na konštrukcie a technické vybavenie; pozemok „Mlynské Nivy“ - bol medziasom uvoľnený na iný účel a už nie je k dispozícii; pozemok „Nové Lido“ - dlhý realizačný horizont, a to z pohľadu územného

²² <https://ekonomika.sme.sk/c/22615372/v-hre-o-vznik-narodneho-kulturneho-a-kongresoveho-centra-je-pat-lokalit.html>

plánu a taktiež vybudovania nutnej technickej a dopravnej infraštruktúry.

Na základe predložených dotazníkov pracovná skupina posúdila informácie a podklady od uchádzačov formou multikriteriálnej analýzy. Podrobná metodológia hodnotenia, zdôvodnenie kritérií ako aj spôsob ich vyhodnotenia je uvedený v prílohe B tejto štúdie.

Hodnotenie ponúk prebehlo v priebehu februára až mája 2021, pričom výsledkom bola identifikácia 3 najvhodnejších ponúk, ktoré postúpili do užšieho hodnotenia. Do užšieho hodnotenia nepostúpili 2 projekty, a to Nesto od spoločnosti Lucron a East Tower and Congress Eurovea 2 od J&T Real Estate.

Projekt Nesto (v juhozápadnej časti Bratislavy, v Petržalka, časť Zadné lúky, územie medzi ulicami Kopčianska a Bratská, medzi cestnou komunikáciou D2 a štátnou hranicou s Rakúskou republikou) pozostáva z kombinácie funkcií, vytvárajúci komplexnú časť mesta osadenú v zeleni, a to konkrétne bývanie v bytových domoch, občiansku vybavenosť formou administratívnych priestorov, obchodov, športu, vzdelávania, kultúry, prechodného ubytovania, logistiky a pod. so širokou škálou zastúpených skupín obyvateľov, užívateľov a návštevníkov zóny. Bohatá história spojená s obranou mesta a územie na rozhraní dvoch štátov s ambíciou prepojiť susedné osídlenia, pričom lokalita NKKC by bola situovaná v budúcom centre tohto prepojenia. Projekt sa snaží aj o ekologickú rehabilitáciu územia, ktorej osou je revitalizácia časti zaniknutého meandra Dunaja a daný pozemok je v priamom kontakte s novovytváraným biokoridorom.

Objekt multifunkčného kultúrno-kongresového centra v projekte East Tower and Congress je navrhovaný ako súčasť novej administratívnej veže na navrhovanom bulvári Pribinova pri moste Apolle. Celý projekt je súčasťou rozvíjajúceho moderného centra Bratislavy, nazývaného aj EUROVEA CITY. Navrhovaný objekt disponuje hlavnou sálou s kapacitou 1 200 miest na sedenie, resp. celkovou kapacitou objektu 2 200 osôb. Okrem hlavnej sály sa v navrhovanom objekte nachádzajú malá sála, foyer, reštaurácia a ďalšie menšie konferenčné a rokovacie miestnosti.

Projekt Nesto nebol vo finálnej fáze detailne hodnotený z dôvodu, že ide o projekt, ktorý v porovnaní s ostatnými 3 projektami zjavne dostatočne nenapĺňa hodnotené kritériá či už časovo (lokalita sa začína developovať), lokalitne (pozemok sa nachádza na vonkajšom okraji MČ Petržalka) alebo svojou rozpracovanosťou (v čase prieskumu trhu neboli spracované žiadne architektonické ani iné technické podklady; ponúkané pozemky neboli vysporiadané, aj keď už boli zazmluvnené). Druhým projektom, ktorý nebol hodnotený v užšom kole, je projekt East Tower and Congress v Eurovea 2. Napriek tomu, že ide o kvalitne pripravený projekt v dobrej lokalite, z hľadiska základných kritérií pracovná skupina vyhodnotila ako vhodnejšie na účel vybudovania NKKC iné pozemky a projekty. Kľúčovým diskvalifikačným faktorom pri projekte East Tower and Congress bola nedostatočná kapacita (kapacita najväčšej sály 1 200 miest na sedenie) a fakt, že nejde o samostatne stojacu budovu, ale súčasť administratívneho komplexu. Táto skutočnosť by obmedzovala využitie centra na väčšie kultúrne podujatia, kongresy, ale aj štátnické podujatia (SK PRES, OBSE samity a pod.), ktoré si vyžadujú z dôvodu bezpečnosti a účasti chránených osôb náročnú logistiku, samostatne stojacu budovu a možnosť vytvorenia bezpečnostného perimetra v okolí.

Nižšie uvedené bodové ohodnotenie predstavuje stanovisko pracovnej skupiny ako matematický výsledok individuálnych hodnotení jednotlivých hodnotiteľov. Tabuľka obsahuje jednak počet získaných bodov podľa jednotlivých kritérií (ide o aritmetický priemer bodov pridelených od jednotlivých hodnotiteľov) ako aj celkový súčet bodov za všetky kritériá. **Zhrnutie podkladových informácií, ktoré mali jednotliví hodnotitelia k dispozícii, je uvedené v prílohe C a D tejto štúdie.**

Tabuľka 2 Hodnotenie ponúk projektu NKKC

Kritérium	Max	Incheba	Nové Lido	Nový Istropolis
Lokalita (širšie vzťahy a urbanistické súvislosti)	20	16,7	12,3	16,3
Pozemok (užšie vzťahy a súvislosti zóny)	15	14,5	7,5	12,5
Rozpracovanosť projektu/územia (čas a pripravenosť)	20	11,0	11,7	19,7
Súlad prípadného dispozičného riešenia s plánmi a očakávaniami NKKC OZ	20	11,0	15,3	18,3
Synergie zámeru NKKC s plánmi developera (forma spolupráce, pozemok, funkčné využitie územia)	10	5,2	6,8	8,3
Realizačná kvalita partnera (know - how, referencie)	15	8,5	15,0	12,5
Súčet pridelených bodov	100	66,8	68,7	87,7

Zdroj: Pracovná skupina

Ako uvádza tabuľka vyššie, **najvyšší počet bodov dosiahla lokalita Trnavský Mýto s projektom Nový Istropolis**, a to celkovo **87,7 bodu**. Ďalšie lokality v poradí dosiahli bodové ohodnotenie s minimálnym rozdielom, t. j. **Nové Lido so 68,7 bodmi** a **Incheba so 66,8 bodmi**. Z hľadiska výsledkov hodnotenia možno konštatovať, že pracovná skupina identifikovala ako **najvhodnejšiu lokalitu Trnavské Mýto s projektom Nový Istropolis**.

Zdôvodnenie prideleného počtu bodov

Nižšie je uvedené celkové zdôvodnenie prideleného počtu formou uvedenia silných a slabých stránok lokality, resp. projektu. Lokality sa hodnotili s ohľadom na ich stav v súčasnosti a neprihliadalo sa na ich možný budúci stav územia, ktorý sa dnes presne nedá zaručiť.

Projekt Nový Istropolis

Zdroj: Immocap

Kultúrno-spoločenská funkcia na Trnavskom mýte má dlhoročnú tradíciu. Partner má zámer túto funkciu zachovať, ale ju zároveň aj výrazne zveľadiť. Oživenie kultúrno-spoločenských aktivít prinavráti Trnavskému mýtu chýbajúci rozmer dynamicky sa pretvárajúcej lokality Bratislavy. Rôznorodosť aktivít a funkcií moderného a polycentrického mesta nutne potrebuje atraktívne funkcie pre zdravé fungovanie urbanistickej štruktúry a života v nej. Význam kultúrno-kongresovej funkcie pri tvorbe Nového Istropolisu partner zdôvodňuje nasledovne: kultúrno-kongresové centrum špičkovej úrovne má byť srdcom a dominantou lokality, ktoré spolu s veľkorysým verejným priestorom tvorí základ novej vitálnej štvrte s možnosťou využitia na rôzne aktivity počas celého roku; v medzinárodnej architektonickej súťaži bol vybraný tím renomovaných holandských architektov z KCAP a nemeckého ateliéru Cityforster, ktorí sú známi predovšetkým kvalitným urbanizmom a tvorbou živých, ľuďmi veľmi obľúbených mestských zón; na projekte participuje aj britské poradenské štúdio Charcoalblue, ktoré je svetovým lídrom pri tvorbe kultúrnych sál s dôrazom na kvalitnú akustiku a inováčne technologické riešenia; v blízkosti centra bude 4* hotel, ktorý vhodne doplní funkcie kultúrno-kongresovej sály; pridanou hodnotou projektu má byť aktívny parter, v ktorom budú zastúpené najmä stravovacie prevádzky, kaviarne, menšie obchody a služby; rezidenčná funkcia je vhodne zakomponovaná do tichšej časti projektu smerom k Škultétyho ulici; z hľadiska trvalej udržateľnosti Bratislava získa plne funkčné objekty a verejné priestory, ktoré sú energeticky efektívne a v súlade s dnešnými environmentálnymi princípmi; v projekte je primárny dôraz kladený na bezpečnosť a komfort pre chodcov a na vytvorenie cyklochodníkov - územie Nového Istropolisu bude zónou bez áut, čo prispeje ku kvalite verejných priestorov mesta; výsledkom má byť vitálna, zelená štvrť, v ktorej sa bude spájať kultúrny a spoločenský život, kvalitné verejné priestory so širokým spektrom využitia, s priamym prepojením na živý parter a plochy zelene; centrum má byť umiestnené ako súčasť novej multifunkčnej štvrte so zodpovedajúcim počtom parkovacích stojísk, ktoré formou zdieľaného parkovania ešte navýšia navrhované kapacity pre centrum. Synergia všetkých spomenutých funkcií vo vzájomnej symbióze s veľkorysým verejným priestorom, vytvárajú predpoklady na modernú mestskú štvrť a budú benefitom pre samotné centrum.

Zakomponovanie NKKC do rozvojového plánu územia hodnotila pracovná skupina ako zmysluplné a účelné.

Kritérium Lokalita

Lokalita Trnavské Mýto dostala druhé najlepšie hodnotenie, tesne za lokalitou Incheba. Vzhľadom na svoju historickú kultúrno-kongresovú funkciu ako aj celkový budúci rozvoj lokality považuje pracovná skupina lokalitu za priestor, ktorý má potenciál stať sa celomestským centrom, atraktívnym pre bohatý kultúrny a spoločenský život 365 dní v roku.

Za **silné stránky** lokality Trnavské Mýto boli v rámci hodnotenia predovšetkým vnímané nasledujúce aspekty: ide o ťažiskový uzlový priestor vybavenosti v zmysle ÚPN hl. mesta Bratislava, lokalita disponuje dobrou pešou dostupnosťou, dobrou dopravnou dostupnosťou autom, výbornou dostupnosťou MHD, výbornou dostupnosťou hlavnej vlakovej stanice a letiska M. R. Štefánika, veľmi dobrou viditeľnosťou a frekventovanosťou, výbornou dostupnosťou hotelov vyššieho štandardu ako aj ďalšej občianskej vybavenosti, vysoká denná mobilita obyvateľov Bratislavy, čo znamená, že ide o komunikačnú tepnu života mesta.

Slabými stránkami lokality sú: spomedzi hodnotených lokalít ide o lokalitu najďalej vzdialenú od historického centra Bratislavy, cyklistické napojenie pozemku je slabé, o niečo zložitejšia je dostupnosť hlavnej autobusovej stanice verejnou dopravou (t. j. s prestupom).

Kritérium Pozemok

Lokalita Trnavské Mýto dostala druhé najlepšie hodnotenie, tesne za lokalitou Incheba.

Silnou stránkou lokality pri tomto kritériu sú: prípustné využitie územia/pozemku v súlade s ÚPN hl. mesta Bratislava (201 - Obč. vybavenosť celomestského a nadmestského významu); vysporiadané vlastnícke vzťahy k pozemku (partner vlastní pozemok prostredníctvom svojej dcérskej spoločnosti); inžinierske siete na pozemku; pozemok nie je zaťažovaný zásadnými ťarchami alebo vecnými bremenami.

Slabou stránkou lokality pri tomto kritériu je, že nejde o lokalitu v území, do ktorého ÚPN hl. mesta

Bratislava vo svojej záväznej časti určuje lokalizovať umiestnenia „multifunkčných kongresových centier so širokým spektrom využitia (kultúrne podujatia, spoločenské podujatia, športové a výstavné podujatia a pod.) s odporúčanou kapacitou cca 3 000 miest“ (do centra mesta a do atraktívneho špecifického prostredia - nábrežie Dunaja). Na druhej strane, vzhľadom na historické využitie tejto lokality, lokalita predstavuje kontinuitu účelu kultúrno-kongresového využitia. V kontexte zaradenia vyššej občianskej vybavenosti celomestského charakteru (divadlo, koncertná sála, múzeum, galéria, odborná knižnica), je pozemok v súlade so záväznou časťou ÚPN hl. mesta Bratislava, ktorý určuje „zariadenia typu VOV (vyššia občianska vybavenosť) - celomestského charakteru (divadlo, koncertná sála, múzeum, galéria, odborná knižnica) lokalizovať v širšom centre mesta v hraniciach vnútorného mesta“ (Trnavské Mýto je na území MČ Nové Mesto, ktorá spadá pod „vnútorné mesto“). Z hľadiska veľkosti pozemku je ponúkaný v porovnaní s ostatnými lokalitami menším pozemkom.

Kritérium Rozpracovanosť projektu/územia

Lokalita Trnavské Mýto dostala najlepšie hodnotenie spomedzi hodnotených lokalít.

Silnými stránkami projektu sú skutočnosti, že bola uskutočnená kvalitne obsadená medzinárodná architektonická súťaž; projekt je spomedzi hodnotených projektov v najrozpracovanejšom stave (od novembra 2020 je v procese posudzovania vplyvov navrhovanej činnosti na životné prostredie (EIA), zároveň je vo fáze prípravy dokumentácie pre územné rozhodnutie).

Slabou stránkou projektu je riziko získania búracieho povolenia v nadväznosti na eventualitu vyhlásiť budovu Istropolisu za národnú kultúrnu pamiatku.

Kritérium Súlad prípadného dispozičného riešenia s plánmi a očakávaniami NKKC OZ

Lokalita Trnavské Mýto dostala najlepšie hodnotenie spomedzi hodnotených lokalít. Prezentovaný projekt zodpovedá plánom a očakávaniam čo do kapacity, rámcového dispozičného riešenia, flexibility ako aj požiadavky na kvalitu akustiky (v tíme spracovateľov projektu je zastúpená popredná divadelná, akustická a digitálna poradenská spoločnosť Charcoalblue, čo predpokladá kvalitný návrh akustického riešenia). V rámci tohto kritéria pracovná skupina neidentifikovala zásadné slabé stránky alebo riziká.

Kritérium Synergie zámeru NKKC s plánmi developera

Partner je ochotný vstúpiť do projektu a stať sa členom OZ NKKC. Svoj vstup a príspevok do projektu deklaruje nasledovne: hodnota pozemku, financovanie časti kapitálových nákladov a nákladov na marketing počas nábehového obdobia. Partner so svojimi viac ako 20 ročnými skúsenosťami v developmente ponúka OZ NKKC tím profesionálov a zabezpečiť inžiniering, rozpočtovanie projektu, koordináciu alebo kontrolu tendrovania (Open BOOK system), marketing a iné administratívne služby. Partner v súvislosti s prevádzkou NKKC preferuje formu profesionálneho medzinárodného operátora, ktorý by zabezpečoval kompletnú prevádzku objektu NKKC, pričom ponúka súčinnosť pri hľadaní a výbere prevádzkovateľa.

Zámerom partnera je realizovať projekt Nového Istropolisu v dvoch na seba nadväzujúcich fázach. V prvej fáze (plánovanej na rok 2025, 2026) by boli dokončené objekty: NKKC s podzemnými parkovacími garážami pod objektom, námestie a okolie objektu NKKC, hotel, 1 administratívna budova a 1 rezidenčná budova. V druhej fáze by boli ukončené: 1 administratívna budova a 1 rezidenčná budova.

Kritérium Realizačné skúsenosti partnera

Podľa referencií ide o stredne silného developera so skúsenosťami najmä v oblasti výstavby polyfunkčných budov (administratívne a maloobchodné priestory).

Nové Lido

VÝZNAMNÁ POLOHA A CENTRÁLNY URBANIZMUS
SÚ PREDPOKLADOM PRE VZNIK NOVEJ ARCHITEKTONICKEJ
DOMINANTY BRATISLAVY

**PRIESTOR PRE
REPREZENTATÍVNU
ARCHITEKTÚRU**

Zdroj: JT&E

Nové Lido podľa partnera predstavuje lokalitu s rozvojovým potenciálom. V centrálnej polohe Nového Lida je na námestí dlhodobu plánovaný spoločenský objekt celomestského a nadmestského významu. Priradenie kongresovej a kultúrnej funkcie tomuto objektu v podobe NKKC podčiarkuje jeho dôležitosť v území. Budova NKKC s rozľahlým námestím v jej predpolí by tvorila centrum Nového Lida. Zároveň by bola odpoveďou na SND s námestím M. R. Štefánika na opačnom brehu Dunaja. Ich prepojením pešou lávkou vzniká dôležitá spoločenská os nového centra Bratislavy. Nové Lido umožní prepojenie mesta s Petržalkou cez rieku a rozšíri nové centrum mesta. NKKC v Novom Lide by ťažilo zo synergií komplexnej mestskej štvrte so zastúpením rôznorodých funkcií služieb, bývania, voľnočasových aktivít, prístupu k nábrežnej promenáde na strane Petržalky ako aj v Eurovea. Umiestnením v Novom Lide by získalo NKKC možnosť naplno plniť svoju kultúrno-spoločenskú funkciu a môže sa stať jedným z najvýznamnejších identifikačno-reprezentačných objektov Bratislavy a Slovenska.

NKKC by ťažilo z vybudovanej infraštruktúry a zastúpených funkcií v Novom Lide a naopak. Zároveň by NKKC využívalo veľkorysé verejné priestory s prepojením na centrálny park a nábrežie Dunaja s voľnočasovými aktivitami. NKKC by ťažilo z výborného dopravného napojenia na cestnú sieť, z vybudovania v územnom pláne definovaného TIOPu, teda železničnej zastávky s prepojením na jestvujúcu petržalskú električkovú radiálu. Priame prepojenie s hotelom zabezpečí doplnkové funkcie potrebné pre organizátorov kongresových a kultúrnych podujatí.

Zakomponovanie NKKC do biznis plánu územia hodnotí pracovná skupina ako zmysluplné a účelné.

Kritérium Lokalita

Lokalita Nové Lido dostala spomedzi hodnotených lokalít najnižšie bodové ohodnotenie.

Za **silné stránky** lokality Nové Lido boli v rámci hodnotenia predovšetkým vnímané nasledujúce aspekty: ide o lokalitu na nábreží Dunaja, má výborné cyklistické napojenie (blízkosť cyklotrasy Eurovelo 6 po nábreží), lokalita disponuje dobrou pešou dostupnosťou, veľmi dobrou dopravnou dostupnosťou autom (medzi dvoma diaľničnými výjazdmi priamo pri diaľnici D1), dobrou dostupnosťou hlavnej autobusovej stanice a letiska M. R. Štefánika, veľmi dobrou viditeľnosťou.

Slabými stránkami lokality sú: napriek relatívnej blízkosti do Starého Mesta je táto zabezpečená výhradne ako pešia cez Starý most (potenciálne v budúcnosti cez pešiu lávku s vyústením oproti soche M. R. Štefánika v lokalite Eurovea na protiláhlom brehu Dunaja); v pešej dostupnosti do 15 min. je najmenej hotelových izieb vyššieho štandardu spomedzi všetkých hodnotených lokalít; slabšia dostupnosť MHD (síce disponuje električkovým spojením, avšak bezprostredná lokalita ponúka podpriemerný výber dopravy z hľadiska počtu liniek a cieľov); spomedzi hodnotených lokalít najslabšia dostupnosť občianskej vybavenosti v bezprostrednej blízkosti pozemku; zložitejšia dostupnosť hlavnej vlakovkej stanice verejnou dopravou (t. j. s prestupom).

Kritérium Pozemok

Lokalita Nové Lido dostala spomedzi hodnotených lokalít najnižšie bodové ohodnotenie. Napriek tomu, že ide o pozemok na nábreží Dunaja, pričom ide o druhý najväčší ponúkaný pozemok, k pozemku boli identifikované slabé stránky, ktoré pracovná skupina vyhodnotila ako riziká, ktoré výrazne znižujú atraktivitu pozemku.

Silnou stránkou lokality pri tomto kritériu je veľkosť pozemku - ponúkaný pozemok je väčší ako v prípade projektu Nový Istropolis, ale zároveň menší ako v prípade Incheby. Pozemok sa nachádza v lokalite, do ktorého ÚPN hl. mesta Bratislava vo svojej záväznej časti určuje lokalizovať umiestnenia „multifunkčných kongresových centier so širokým spektrom využitia (kultúrne podujatia, spoločenské podujatia, športové a výstavné podujatia a pod.) s odporúčanou kapacitou cca 3 000 miest (do centra mesta a do atraktívneho špecifického prostredia - nábrežie Dunaja)“.

Slabou stránkou lokality pri tomto kritériu sú skutočnosti: prípustné využitie územia (501 - zariadenia občianskej vybavenosti zabezpečujúce vysokú komplexnosť prostredia centier a mestských tried) nezodpovedá požadovanému podľa kódu 201 (Obč. vybavenosť celomestského a nadmestského významu); inžinierske siete sú vo vzdialenosti 370 až 450 m od hranice pozemku; nie sú vysporiadané

vlastnícké vzťahy k pozemkom; vzhľadom na skutočnosť, že prebieha majetková príprava, nie je možné spresniť ani informácie k vecným bremenám a ťarchám. Lokalita Nové Lido má dlhý realizačný horizont, a to z pohľadu územného plánu a taktiež vybudovania nutnej technickej a dopravnej infraštruktúry potrebnej nielen pre NKKC, ale aj pre rozvoj celého územia zóny.

Kritérium Rozpracovanosť projektu/územia

Lokalita Nové Lido dostala druhé najlepšie hodnotenie spomedzi hodnotených lokalít, tesne pred lokalitou Incheba.

Partner predstavil architektonickú štúdiu. Síce neprebehla medzinárodná architektonická súťaž, ale architektonickú štúdiu spracoval medzinárodný projektový tím pod vedením slovenského ateliéru Compass Architekti v spolupráci s Ian Ritchie Architects (UK) a poradenskou spoločnosťou na akustiku Efterklang (SWE). Projekt rámcovo spĺňal požiadavky na hlavnú sálu a vedľajšie sály, avšak ďalšie priestory z predložených vizualizácií neboli zrejmé (rozsah rokovacích miestností, existencia mediálneho centra a TV štúdia).

Slabou stránkou projektu je, že doteraz nebola uskutočnená medzinárodná architektonická súťaž. Žiadne z povoľovacích konaní, počnúc procesom EIA, nebolo začaté. Riziko predstavuje nesúlad ÚPN hl. mesta Bratislavy s Územným plánom zóny Petržalka v lokalite Nového Lida. Aktuálne sú v procese prerokovania Zmeny a doplnky (ZaD) 07, pričom zmeny a doplnky týkajúce sa celomestského centra Petržalka (a teda aj lokality Nové Lido) sú predmetom ZaD 11. Obstarávanie ZaD 11 je síce plánované na 2. polovicu roku 2021, avšak koncom roka 2020 boli v obstarávaní len ZaD 07. Vzhľadom na doterajšie tempo prijímania zmien a doplnkov k ÚPN hl. mesta Bratislava (1-2 roky) je možné predpokladať, že k schváleniu ZaD 11 dôjde s výrazným - niekoľko ročným - oneskorením. Lokalita Nové Lido má dlhý realizačný horizont, a to z pohľadu územného plánu a taktiež vybudovania nutnej technickej a dopravnej infraštruktúry potrebnej nielen pre NKKC, ale aj pre rozvoj celého územia zóny. Podľa odhadov partnera by k vydaniu stavebného povolenia mohlo dôjsť v roku 2025, a teda výrazne neskôr ako v prípade lokalít Trnavské Mýto alebo Incheba.

Kritérium Súlad prípadného dispozičného riešenia s plánmi a očakávaniami NKKC OZ

Lokalita Nové Lido dostala druhé najlepšie hodnotenie spomedzi hodnotených lokalít. Bolo predstavené základné dispozičné riešenia centra, avšak bolo menej detailné ako v prípade projektu Nový Istropolis. Prezentovaný projekt zodpovedá z veľkej časti plánom a očakávaniam čo do kapacity, rámcového dispozičného riešenia, flexibility ako aj požiadavky na kvalitu akustiky (v tíme spracovateľov projektu je zastúpená poradenská spoločnosť na akustiku Efterklang (SWE), čo predpokladá kvalitný návrh akustického riešenia). Z prezentovaných informácií nebolo možné jednoznačne identifikovať existenciu mediálneho centra a televízneho štúdia, ako aj rozsah menších sál na bilaterálne a multilaterálne stretnutia.

Kritérium Synergie zámeru NKKC s plánmi developera

Pozemok ako nepeňažný vklad do základného imania SPV (z angl. *special purpose vehicle*, spoločnosť zvláštneho určenia) (ako druhú, avšak nepreferovanú možnosť, pripúšťa bezodplatný prevod pozemku SPV a/alebo OZ NKKC). Partner ponúkol na jednej strane výhodne sa javiaci záväzok dofinancovať všetky náklady projektu nad rámec 60 mil. EUR ako aj poskytnutie finančných prostriedkov v súvislosti s prevádzkou, pracovná skupina však nedokázala odhadnúť skutočnú reálnosť tohto záväzku, nakoľko nebol predstavený celkový rozpočet projektu.

Za zásadné riziko projektu Nové Lido označila pracovná skupina časový aspekt realizácie projektu. Berúc do úvahy potrebu zmeny ÚPN hl. mesta Bratislava a majetkovo-právneho vysporiadania pozemkov, pracovná skupina predpokladá dlhý časový horizont vydevelopovania celej lokality, keďže v súčasnosti ide o nerozvinutú oblasť. Partner deklaroval, že objekty v bezprostrednom okolí objektu NKKC budú v čo najväčšej miere budované zároveň alebo bezprostredne nadväzujúc na výstavbu a sprevádzkovanie NKKC. Zároveň výslovne deklaroval, že výstavba NKKC a súvisiacej infraštruktúry nijakým spôsobom (vecne, časovo) nie je podmienená budovaním komerčných objektov v uvažovanej prvej etape projektu.

Kritérium Realizačné skúsenosti partnera

Podľa referencií ide o silného developera so skúsenosťami v rôznych komplexných projektoch.

ORIGINAL

Incheba

Zdroj: Incheba

Projekt NKKC v lokalite Incheby má podľa partnera ambíciu výrazne zatraktívniť pravý breh Dunaja a stať sa novou dominantou hlavného mesta. Za dôležitý aspekt projektu považuje partner nielen lokalizácia multifunkčnej haly v areáli výstaviska (synergický efekt v sektore MICE), ale aj celkový urbanistický rozvoj lokality, ktorá má mimoriadny potenciál z hľadiska celoročného využitia. Výborná poloha s priamym diaľničným napojením, pešia blízkosť historického centra, ubytovacie kapacity v kategórii 3*, 4* a 5* v blízkom okolí, občianska vybavenosť s nákupnými a reštauračnými zariadeniami, blízkosť pre spoločensko-kultúrne vyžitie, Sad Janka Kráľa, dunajská hrádza a atraktívny výhľad na existujúce bratislavské dominanty sú určujúcimi prvkami pre vhodnosť umiestenia projektu v tejto lokalite. Pridanou hodnotou projektu je vznik kvalitného priestoru s množstvom zelene (Dunajský park), promenádou a marínou, ktorá má byť významným prvkom z hľadiska rozvoja verejnej dopravy v meste prepojením oboch brehov Dunaja plavidlom, a rovnako z hľadiska lodného spojenia s Viedňou či Budapešťou, pričom ide zároveň o turisticky výrazne atraktívny element. Projekt má ambíciu výrazne posilniť uskutočňovanie spoločensko-kultúrnych potrieb a pomôcť obyvateľom Bratislavy identifikovať sa s mestom, v ktorom žijú, a to vďaka priestoru pre rôzne druhy kultúrnych podujatí a pre prezentáciu umeleckých aktivít. Exteriérová časť projektu má byť verejnosti k dispozícii 365 dní v roku. Nepopierateľnou pridanou hodnotou je pešia dostupnosť historického centra mesta, ako aj významných kultúrnych inštitúcií ako filharmónia, SNG, historická budova SND, historická budova NR SR, atď..

Zásadné synergie vzniknú vďaka jedinečnej architektúre, ktorá má potenciál vytvoriť novú dominantu Bratislavy, pričom jej atraktivita bude zvýraznená aj novým pohľadom z opačnej strany Dunaja, najmä z Bratislavského hradu a Národnej rady SR. V rámci developmentu územia budú dobudované ubytovacie kapacity (hotel vyššej úrovne), nový verejný priestor s množstvom zelene (Dunajský park) a marína s vyhladkovou plošinou na Dunaji. Ďalej, prepojenie s výstaviskom vytvára podstatný synergický efekt v sektore MICE, pričom prepojenie kongresov a konferencií s veľtrhmi a výstavami je prirodzené a efektívne, a v rámci hlavného mesta je Incheba jediným partnerom, ktorý ho v projekte NKKC ponúka v rámci vlastného areálu. Vďaka multifunkčnosti areálu Incheba zároveň zabezpečuje a vie zabezpečiť ďalšie kultúrne, spoločenské, športové a iné podujatia. Lokalita v súčasnosti disponuje výstavnými halami, ktorých infraštruktúra je vybudovaná a plánuje sa ich modernizácia pre zvýšenie atraktivity. Aj vďaka akcionárskej účasti hlavného mesta Bratislavy v spoločnosti Incheba vznikajú synergie aj v oblasti ďalšieho rozvoja mesta.

Zakomponovanie NKKC do biznis plánu územia hodnotí pracovná skupina ako zmysluplné a účelné.

Kritérium Lokalita

Lokalita Incheba získala spomedzi hodnotených lokalít najlepšie hodnotenie.

Za **silné stránky** lokality Incheba boli v rámci hodnotenia predovšetkým vnímané nasledujúce aspekty: ide o lokalitu na nábreží Dunaja, najbližšie k historickému centru Bratislavy, má výborné cyklistické napojenie, lokalita disponuje dobrou pešou dostupnosťou, veľmi dobrou dopravnou dostupnosťou autom (v blízkosti výjazdu z diaľnice a križovatky diaľnic D1 a D2), dobrou dostupnosťou MHD, hlavnej autobusovej ako aj vlakovej stanice a letiska M. R. Štefánika, veľmi dobrou viditeľnosťou, v pešej dostupnosti do 15 min. je najviac hotelových izieb vyššieho štandardu, hoci väčšina je na okraji 15 min. rádiusu.

Slabou stránkou lokality je, že samotný areál je fyzicky oddelený (rozsiahle parkoviská) od ostatnej zástavby; občianska vybavenosť v bezprostrednej blízkosti pozemku je slabá, hoci v jeho tesnej blízkosti je historické centrum mesta (vizuálne priamo z pozemku, pešo cez Most SNP), jeden z najväčších verejných parkov v meste (Sad J. Kráľa), obľúbené nákupné centrum ako aj viacero administratívnych budov. Tieto sú dostupné krátkou pešou chôdzou cez cestný podchod/nadchod alebo nábrežie smerom k nákupnému centru.

Kritérium Pozemok

Lokalita Incheba dostala spomedzi hodnotených lokalít najlepšie hodnotenie. Partner ponúkol najväčší pozemok. Prípustné využitie pozemku zodpovedá požadovanému podľa kódu 201 (Obč. vybavenosť celomestského a nadmestského významu). Pozemok sa nachádza v lokalite, do ktorého ÚPN hl. mesta

Bratislava vo svojej záväznej časti určuje lokalizovať umiestnenia „multifunkčných kongresových centier so širokým spektrom využitia (kultúrne podujatia, spoločenské podujatia, športové a výstavné podujatia a pod.) s odporúčanou kapacitou cca 3 000 miest“ (do centra mesta a do atraktívneho špecifického prostredia – nábrežie Dunaja). Inžinierske siete sú na pozemku. Pozemok je vo vlastníctve partnera, bez vecných bremien a tiarch. Vo vzťahu k pozemku neboli identifikované žiadne slabé stránky.

Kritérium Rozpracovanosť projektu/územia

Partner predstavil architektonickú štúdiu. Vizualizácie spracoval Ivan Kulifaj a štúdio Pictown. Druhý návrh bol spracovaný ateliérom BOUDA MASÁR architekti. Do projektu je podľa údajov Incheby zároveň zapojené aj renomované architektonické štúdio Diller Scofidio + Renfro (NY – USA), ktorého úlohou je spracovať celkový masterplan lokality a rozvoj verejného priestoru, ako aj landscape-ové štúdio Hargreaves Jones.

Slabou stránkou projektu je, že nebola uskutočnená medzinárodná architektonická súťaž. Žiadne z povolovacích konaní, počnúc procesom EIA, nebolo začaté.

Lokalita Incheba dostala najmenej bodov spomedzi hodnotených lokalít, tesne za lokalitou Nové Lido. Hlavným dôvodom bola skutočnosť, že partner síce prezentoval atraktívne znázornené architektonické koncepty a vizualizácie avšak bez bližšej stavebnej, technickej a finančnej špecifikácie. Projekt rámcovo spĺňal požiadavky na hlavnú sálu a vedľajšie sály, avšak ďalšie priestory z predložených vizualizácií neboli zrejme (rozsah rokovacích miestností, existencia mediálneho centra a TV štúdia). Z tohto dôvodu nebolo možné zodpovedne vyhodnotiť stavebné a investičné parametre projektu.

Kritérium Súlad prípadného dispozičného riešenia s plánmi a očakávaniami NKKC OZ

Zo strany partnera bolo predstavené základné dispozičné riešenie centra, avšak v porovnaní s ostatnými lokalitami bolo najmenej detailné. Prezentovaný projekt zodpovedá z časti plánom a očakávaniam čo do celkovej kapacity a rámcového dispozičného riešenia. Čo sa týka flexibility ako aj požiadavky na kvalitu akustiky pracovná skupina nemohla vyhodnotiť tieto aspekty, keďže neboli poskytnuté relevantné podklady. Z prezentovaných informácií nebolo možné jednoznačne identifikovať napr. existenciu mediálneho centra a televízneho štúdia, ako aj rozsah menších sál na bilaterálne a multilaterálne stretnutia. Z uvedených dôvodov lokalita Incheba dostala najmenej bodov spomedzi hodnotených lokalít.

Kritérium Synergie zámeru NKKC s plánmi developera

Partner deklaroval súbežný development územia (hotel, nový verejný priestor – Dunajský park a marína s vyhladkovou plošinou na Dunaji), avšak bez časového odhadu. Za zásadné riziko projektu Incheby identifikovala pracovná skupina časovú a finančnú uskutočniteľnosť realizácie celého projektu (najmä s ohľadom na park a marínu na Dunaji). Bez ohľadu na to, že celkový rozpočet projektu nebol spresnený, pracovnej skupine nebolo zrejme nastavenie obchodného modelu investície najmä vo vzťahu k verejnému parku a maríne tak, aby bol pre investora návratný.

Partner ponúkol na jednej strane výhodne sa javiaci záväzok dofinancovať všetky náklady projektu nad rámec 60 mil. EUR ako aj poskytnutie finančných prostriedkov v súvislosti s prevádzkou, pracovná skupina však nedokázala odhadnúť skutočnú reálnosť tohto záväzku, nakoľko nebol predstavený celkový rozpočet projektu. Partner deklaroval možnosť rekonštruovať existujúcu halu s výrazne nižšími nákladmi ako na výstavbu partnerom navrhovaného objektu. Pracovnej skupine však neprezentoval takýto variant, nedefinoval jeho parametre a nijako ho nezdokumentoval. Pre neexistenciu akýchkoľvek podkladov ho pracovná skupina nemohla vyhodnotiť.

Kritérium Realizačné skúsenosti partnera

Partner má síce skúsenosti s investičnou činnosťou (vo vzťahu k vlastnému areálu), avšak nejde o etablovaného developera realizujúceho komplexné developerské projekty. Na druhej strane má však partner bohaté skúsenosti s usporadúvaním podujatí (výstav, veľtrhov, kongresov a konferencií, kultúrnych a spoločenských podujatí, a i.).

5. Sektorová analýza

Predmetná kapitola obsahuje jednak všeobecnú socioekonomickú analýzu Bratislavy a osobitne analýzu dopravnej dostupnosti a analýzu ubytovacích kapacít, keďže kvalita dopravnej dostupnosti a dostupnosť ubytovacích kapacít sú kľúčové podmienky úspechu destinácie v kontexte potrieb MICE odvetvia.

5.1 Socioekonomická analýza Bratislavy

Základná geografická charakteristika

Bratislava je hlavným mestom Slovenskej republiky a nachádza sa úpätí pohoria Malé Karpaty, medzi Záhorskou a Podunajskou nížinou. Mestom preteká rieka Dunaj, mimo centra aj rieka Morava. Bratislava leží na hranici s Rakúskom a Maďarskom, čím sa stáva jediným hlavným mestom na svete ležiacim na hranici troch suverénnych štátov. Bratislava je hlavným a rozlohou i počtom obyvateľov najväčším mesto Slovenska. Nachádza sa 60 km východne od Viedne, čím je súčasťou najtesnejšieho zoskupenia dvoch hlavných miest v Európe a s Viedňou, maďarským mestom Győr (Ráb) a moravským mestom Brno tvorí významný stredoeurópsky metropolitný región CENTROPE.

Demografické východiská

Na základe údajov ŠÚ SR k 31. decembru 2019 malo mesto 437 726 obyvateľov s podielom 8,02 % z úhrnu SR. V porovnaní s rokom 2010 sa zvýšil podiel obyvateľstva v predproduktívnom veku z 16,93 % na 19,43 % v roku 2019 a podiel obyvateľov vo veku nad 65 rokov vzrástol z 13,55 % na 18,42 %. Index starnutia v tom istom období sa zvýšil z hodnoty 109,6 na 112,8.

Reálny počet obyvateľov je v odhadoch oveľa vyšší - v meste sa dlhodobo aj krátkodobo zdržiava niekoľko stoviek tisíc ľudí, ktorí majú trvalý pobyt registrovaný v iných častiach krajiny. Na základe dát získaných z mobilných telefónov sa zistilo, že sa v Bratislave pravidelne zdržiava počas dňa vyše 754 000 ľudí; tento údaj o pohybe bol získaný z mobilných zariadení cez Market Locator.²³

Tabuľka 3 Prehľad okolitých populačných centier

Mesto	Počet obyvateľov	Cestná vzdialenosť
Krakov (PL)	767 tis.	455 km
Ostrava (CZ)	291 tis.	280 km
Brno (CZ)	378 tis.	130 km
Praha (CZ)	1 281 tis.	330 km
Viedeň (AT)	1 868 tis.	66 km
Budapešť (HU)	1 756 tis.	200 km
Ľublana (SLO)	279 tis.	450 km
Tallinn (EST)	426 tis.	1 650 km

Zdroj: Google Maps

²³ Market Locator - Denná priestorová mobilita v Bratislave s využitím lokalizačných údajov mobilnej siete

Ekonomická analýza

Región Bratislavy bol podľa hrubého domáceho produktu (HDP) na obyvateľa na základe kúpnej sily v roku 2019 trinástym najvýkonnejším regiónom Európskej únie. Jeho HDP na obyvateľa sa rovnal 160 % priemeru Európskej únie.

Hlavné mesto SR Bratislava je najdôležitejším ekonomickým centrom SR. K 31. decembru 2019 tu bolo zaregistrovaných 76 284 právnických osôb, z toho 93,12 % tvorili podnikateľské subjekty a 43 806 fyzických osôb nezapísaných v OR. Počet právnických osôb s počtom zamestnancov nad 250 dosiahol 271 subjektov.

K 31. decembru 2019 počet zamestnancov s pracoviskom na území hl. m. SR Bratislavy predstavoval podľa územnej metodiky 354 155 osôb (FTE) a výška priemernej nominálnej mesačnej mzdy dosiahla 1 713 eur na 1 zamestnanca.

Dlhodobý pokles miery nezamestnanosti pretrvával do roku 2007, kedy dosiahla 1,62 %. Od roku 2008 miera nezamestnanosti rástla a najvyššiu hodnotu 5,76 % dosiahla v roku 2013. K 31. decembru 2019 predstavovala 2,75 % z disponibilného počtu uchádzačov o zamestnanie.

Tabuľka 4 Právnické osoby registrované v Bratislave k 31. 12. 2019 podľa veľkostných kategórií a druhov vlastníctva

Počet zamestnancov	Spolu	Vlastníctvo				
		súkromné*	verejné	družstevné	medzinárodné	zahraničné
právnické osoby						
Spolu	76 284	59 120	573	237	3 276	13 078
0-49	74 999	58 744	274	231	3 102	12 648
50-249	1 014	341	213	5	127	356
250 +	271	35	86	1	47	102
z toho podniky						
Spolu	71 038	54 360	89	237	3 276	13 076
0-49	70 053	54 013	61	231	3 102	12 646
50-249	785	313	11	5	127	328
250 +	200	33	17	1	47	102
Spolu	71 038	54 360	89	237	3 276	13 076

Zdroj: Štatistická ročenka hlavného mesta SR Bratislavy 2018; * tuzemské

Vzdelanie, veda a výskum

Bratislava je vysokoškolským centrom krajiny. V roku 2019 bolo evidovaných 11 vysokých škôl s takmer 50 tis. študentmi, z toho viac ako 3,9 tis. zahraničných študentov denného štúdia. Najvýznamnejšie vysoké školy: Univerzita Komenského v Bratislave, Slovenská technická univerzita v Bratislave, Ekonomická univerzita v Bratislave, Vysoká škola múzických umení v Bratislave, Slovenská zdravotnícka univerzita, Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety, Vysoká škola výtvarných umení v Bratislave.²⁴

V Bratislavskom kraji pôsobí približne 45 % vedeckovýskumných pracovníkov z celého Slovenska. Bezmála 65 % výsledkov z vedy a výskumu a okolo 55 % publikácií z celej SR pripadá na vedcov z Bratislavského kraja. Regionálna inovačná stratégia kraja na roky 2014- 2020 zadefinovala 3 prioritné oblasti, na ktoré sa kraj sústreď: nové materiály (nanotechnológie), informačné a komunikačné

²⁴ Zdroj: Štatistický úrad SR.

technológie, biomedicína a biotechnológie.²⁵

Tabuľka 5 Centrá excelentnosti Univerzity Komenského v Bratislave

Centrá excelentnosti Univerzity Komenského v Bratislave
CE biotechnológie a biomedicínu (CEBBUK)
CE pre perinatologický výskum
CE experimentálnej a klinickej respirológie (CEKR II)
CE pre náhle cievne mozgové príhody na LF UK
CE pre výskum a vývoj nových technológií chemickej analýzy pre metabonomiku/metabolomiku
CE metód a procesov zelenej chémie
Pre využitie informačných biomakromolekúl v prevencii ochorení a pre zlepšenie kvality života

Zdroj: <https://uniba.sk/veda/vedecke-projekty-a-granty/centra-excelentnosti-uk>; vlastný prieskum EY

Tabuľka 6 Centrá excelentnosti Slovenskej technickej univerzity v Bratislave

Centrá excelentnosti Slovenskej technickej univerzity v Bratislave
CE SMART technológií, systémov a služieb
CE SlovakiON
CE integrovanej protipovodňovej ochrany územia
CE sídlovej infraštruktúry znalostnej ekonomiky SPECTRA
Národné centrum pre výskum a aplikácie obnoviteľných zdrojov energie
CE 5-osového obrábania
CE pre diagnostiku materiálov
CE pre transfer inovatívnych technológií z výskumu do praxe - CESPETIT
CE pre priemyselnú biotechnológiu
Kompetenčné centrum inteligentných technológií pre elektronizáciu a informatizáciu systémov a služieb
Medzinárodné centrum excelentnosti pre výskum inteligentných a bezpečných informačných a komunikačných technológií a systémov
CE SMART technológií, systémov a služieb

Zdroj: https://www.stuba.sk/sk/vyskume/vyskumne-pracoviska-na-stu/centra-excelentnosti-stu.html?page_id=13656

Hospodárstvo

Najvýznamnejšími odvetvami priemyslu v Bratislavskom kraji sú výroba dopravných prostriedkov, chemický priemysel a spracovanie ropy, potravinársky priemysel, elektrotechnický a strojársky priemysel.²⁶

Medzi najdôležitejšie podniky patria: Slovnaft, Slovenské elektrárne, Slovenský plynárenský priemysel, Tesco Slovakia, OKTE, Lidl, Kaufland, ZSE Energia, Doprastav, ESET, Henkel Slovensko, Kraft Foods Slovakia, Orange Slovensko, Slovak Telekom, Slovenská sporiteľňa, Tatra banka, Telefónica O2Slovakia, Whirlpool Slovakia, Železnice Slovenskej republiky a iné.

Automatizácia je kľúčový sektor, medzi ostatné rastúce sektory patria:

- ▶ medicína - očná chirurgia, plastická chirurgia a zubná starostlivosť;
- ▶ energetika;

²⁵ Metropolitný región na Dunaji (Bratislavský kraj v číslach), 2018.

²⁶ Metropolitný región na Dunaji (Bratislavský kraj v číslach), 2018.

- ▶ IT a telekomunikácie;
- ▶ spracovanie ropy;
- ▶ preprava.

Tabuľka 7 Najväčší zamestnávateľia v Bratislavskom kraji v roku 2020

Spoločnosť	Odvetvie	Počet zamestnancov
Volkswagen Slovakia	Automobilový priemysel	10000 - 19999
Železnice SR	Doprava	10000 - 19999
Tesco Stores SR	Maloobchod	5000 - 9999
Kaufland Slovenská republika	Maloobchod	5000 - 9999
Železničná spoločnosť Slovensko	Doprava	5000 - 9999
Železničná spoločnosť Cargo Slovakia	Doprava	5000 - 9999
Lidl Slovenská republika	Maloobchod	4000 - 4999
IBM International Services Centre	Informačné technológie	4000 - 4999
Billa	Maloobchod	4000 - 4999
Slovenská sporiteľňa a.s.	Bankovníctvo	3000 - 3999
VÚB a.s.	Bankovníctvo	3000 - 3999
Tatra Banka, a.s.	Bankovníctvo	3000 - 3999
Jaguar Land Rover Slovakia s.r.o.	Automobilový priemysel	3000 - 3999
Slovenské elektrárne, a.s.	Energetika	3000 - 3999
Všeobecná zdravotná poisťovňa	Poisťovníctvo	2000 - 2999
SLOVNAFT, a.s.	Chémia a plasty	2000 - 2999
Faurecia Automotive Slovakia s.r.o.	Automobilový priemysel	2000 - 2999
Adient Slovakia s.r.o.	Automobilový priemysel	2000 - 2999
ČSOB, a.s.	Bankovníctvo	2000 - 2999
INDEX NOSLUŠ s.r.o.	Sprostredkovanie	2000 - 2999

Zdroj: <https://finstat.sk/>

5.2 Dopravná dostupnosť Bratislavy

Dopravná dostupnosť Bratislavy je analyzovaná z pohľadu nasledovných spôsobov dopravy:

- ▶ letecká doprava;
- ▶ železničná doprava;
- ▶ cestná doprava;
- ▶ mestská hromadná doprava;
- ▶ vodná doprava.

5.2.1 Letecká doprava

Medzinárodná letecká dostupnosť Bratislavy vrátane medzikontinentálnej je predovšetkým, resp. úplne zabezpečovaná z letiska **Viedeň -Schwechat (VIE)**, ktoré:

- ▶ Je hlavným leteckým uzlom pre Bratislavu, ktorý zabezpečuje vynikajúce spojenie s európskymi destináciami ako aj zámorskými v Severnej Amerike, Ázii a Afrike.
- ▶ Viedenské letisko v porovnaní s okolitými medzinárodnými letiskami (Praha, Budapešť, Varšava, Krakov) poskytuje spojenie s miest a najvyšším počtom krajín prostredníctvom najširšieho výberu pravidelných leteckých prepravcov (217 destináciami vo svete v rámci 68 krajín, 77 pravidelnými prepravcami).
- ▶ Nachádza sa 60 km západne od Bratislavy, pričom cesta autom z centra Bratislavy trvá približne 40 minút (v ideálnej premávke). Autobusy priamo z letiska do Bratislavy premávajú v 30 alebo 60 minútových intervaloch.

Medzinárodnú leteckú dostupnosť Bratislavy je možné z časti zabezpečovať aj z letiska **M. R. Štefánika Bratislava (BTS)**, ktoré:

- ▶ Poskytuje spojenie so 46 európskymi destináciami, zabezpečované 9 pravidelnými leteckými prepravcami.
- ▶ Z centra mesta je dostupné v priebehu 15 - 20 minút, prostredníctvom mestskej hromadnej dopravy alebo taxíkom.

Tabuľka 8 Porovnania kapacít a výkonov vybraných letísk v regióne Strednej Európe za rok 2019

Letisko	Počet cestujúcich	Počet letov	Počet destinácií/ krajín	Počet pravidelných prepravcov
Vienna International Airport	31 662 189	266 802	217/68	77
Warsaw Frederic Chopin Airport	18 860 000	180 650	130/-	30
Letiště Václava Havla Praha	17 804 900	154 777	165/-	71
Budapest Ferenc Liszt International Airport	16 129 263	108 734	227/63	43
Kraków John Paul II International Airport	8 410 817	58 770	108/30	18
Letisko Tallin - Lennart Meri	3 267 910	46 329	76/-	16
Letisko Ľubľana - Jože Pučnik	1 727 136	31 489	-/20	17
Letisko M. R. Štefánika Bratislava	2 290 242	27 020	46/-	22

Zdroj: Internet

Časová dostupnosť centra Bratislavy a viedenského letiska Schwechat je prijateľných 40 minút (auto v ideálnej premávke). V európskom, ale aj svetovom porovnaní cestovný čas z medzinárodného letiska na úrovni cca 40 minút jazdy autom nie je ničím výnimočným. **Približne tretina spomedzi 30 najvyťaženejších európskych letísk je vzdialená od centra mesta, resp. dopravného uzla v centre mesta viac ako 30 km, resp. viac ako 30 minút jazdy autom (v ideálnej premávke).**

Tabuľka 9 Prehľad vzdialeností a cestovných časov vybraných letísk v Európe od centra mesta

Letisko	Vzdialenosť do centra mesta (cestná vzdialenosť v km)	Centrum mesta / dopravný uzol	Cestovný čas vlakom/metrom	Cestovný čas autom/taxíkom
Londýn Heathrow	29,6	Stanica Waterloo	00:53	00:43
Rím Fiumicino	32,0	Stanica Termini	00:32	00:35
Mníchov	39,0	Stanica Hauptbahnhof	00:45	00:34
Londýn Gatwick	45,5	Stanica Waterloo	00:40	01:05
Londýn Stansted	59,5	Stanica Waterloo	01:06	00:52
Oslo	50,4	Stanica Sentralstasjon	00:35	00:38
Miláno Malpensa	50,6	Stanica Centrale	01:03	00:44
Štokholm Arlanda	42,6	Stanica Centralstation	00:49	00:31
Atény Eleftheriosa Venizelosa	30,6	Stanica Larissis	00:52	00:25
Viedeň Schwechat	20,0	Stanica Südbahnhof	00:26	00:20
	63,6	Bratislava - centrum mesta	-	00:39 (auto) 01:05 (bus)
	63,8	Bratislava - Hlavná stanica (železničná)	-	00:42 (auto) 01:07 (bus)
	64,0	Bratislava - Autobusová stanica Nivy	-	00:40 (auto) 00:45 (bus)
	60,7	Bratislava - Stanica Petržalka (železničná)	-	00:36 (auto) 01:00 (bus)

Zdroj: Google Maps

Zároveň pre porovnanie uvádzame **dostupnosť vybraných kongresových centier** v rôznych svetových destináciách **s cestovným časom viac ako 30 minút** (auto v ideálnej premávke) od najbližšieho medzinárodného letiska.

Tabuľka 10 Prehľad vzdialeností a cestovných časov vybraných kongresových centier od najbližšieho medzinárodného letiska

Letisko	Vzdialenosť (cestná vzdialenosť v km)	Kongresové centrum	Cestovný čas vlakom/ metrom	Cestovný čas autom/ taxíkom
Buenos Aires Ezeiza (Argentína)	42,0	Buenos Aires Convention Center	-	00:35 (auto) 03:13 (bus)
Bursa Yenisehir (Turecko)	48,6	Atatürk Congress Culture Center Bursa	-	00:40
Gimhae Busan (Južná Kórea)	-	Busan Exhibition and Convention Center	01:05	-
Gimhae Busan (Južná Kórea)	-	Changwon Exhibition Convention Center	01:27	-
Soul Incheon (Južná Kórea)	-	Coex Convention & Exhibition Center Soul	01:09	-
Durban King Shaka (Južná Afrika)	32,5	International Convention Centre	-	00:30
Tel Aviv Ben Gurion Airport (Izrael)	51,8	International Convention Center Jerusalem	01:00	00:37
Kuala Lumpur Int. Airport (Malajzia)	56,4	Kuala Lumpur Convention Centre	01:27	00:44
Kuala Lumpur Int. Airport (Malajzia)	61,9	Malaysia International Trade and Exhibition Centre	01:45	00:48
Kyoto Kansai (Japonsko)	104	Kyoto International Conference Center	02:00	01:30
Bilbao (Španielsko)	150	Riojaforum, Palacio de Congresos y Auditorio de La Rioja	-	01:29
Keflavík Int. Airport (Island)	49,9	Harpa Concert Hall and Conference Centre Reykjavík	01:43	00:43
Bologna (Taliansko)	122	Palacongressi di Rimini	01:39	01:08
São Paulo-Guarulhos (Brazília)	37,0	WTC Events Center, São Paulo	01:56	00:46

Zdroj: Google Maps

5.2.2 Železničná doprava

Mestom Bratislava vedú koridory č. 4, 5 a 17 TEN-T. Celkovo sa jeho území nachádza 14 železničných staníc a 3 železničné zastávky. Bratislava má medzinárodné vlakové spojenie s viacerými mestami, najmä

Strednej Európy a hlavné smery sú:

- ▶ Česká republika (Praha, Ostrava, Brno);
- ▶ Maďarsko (Budapešť, Győr);
- ▶ Rakúsko (Viedeň, Salzburg, Innsbruck);
- ▶ Švajčiarsko (Zürich);
- ▶ Nemecko (Berlín, Hamburg);
- ▶ Poľsko (Vroclav, Katowice, Varšava, Krakov);
- ▶ Ukrajina (Čop, Lvov, Kyjev).

Osobná železničná doprava je v rámci Bratislavského dopravného uzla realizovaná tromi prevádzkovateľmi (Železničná spoločnosť Slovensko, RegioJet Slovensko a ÖBB) v 4 segmentoch:

- ▶ expresná diaľková doprava, realizovaná prostredníctvom vlakov kategórie EuroCity (EC), InterCity (IC) a Expres (Ex);
- ▶ diaľková doprava, realizovaná prostredníctvom rýchlikov (R) a nočných spojov (EN);
- ▶ medziregionálna a medzimestská doprava, realizovaná prostredníctvom regionálnych expresov (REX) a regionálnych rýchlikov (RR);
- ▶ regionálna a prímestská doprava, realizovaná osobnými vlakmi (Os).

Expresná diaľková doprava

- ▶ Budapešť - Bratislava - Praha - Berlín (EC vlaky sú vedené v 2-hodinovom takte);
- ▶ Bratislava - Žilina - Košice (Ex vlaky sú vedené v 6-hodinovom takte).

Vlaky tohto segmentu tranzitujú (s pobytom), vychádzajú, resp. končia v železničnej stanici Bratislava hl. st.. Je to jediná železničná stanica v uzle Bratislava, v ktorej tieto vlaky zastavujú.

Diaľková železničná doprava

- ▶ Bratislava - Žilina - Košice (R vlaky sú vedené v 2-hodinovom takte),
- ▶ Bratislava - Galanta - Banská Bystrica (R vlaky sú vedené v 2-hodinovom takte).

Vlaky tohto segmentu vychádzajú, resp. končia v železničnej stanici Bratislava hl. st.. V uzle Bratislava vlaky tohto segmentu zastavujú ešte na zastávke Vinohrady.

Medziregionálna železničná doprava

- ▶ Bratislava - Žilina (RR vlaky sú vedené počas dopravných špičiek v 1-2-hodinovom takte);
- ▶ Bratislava - Leopoldov - Prievidza (RR vlaky sú vedené v celodennom 4-hodinovom takte);
- ▶ Bratislava - Trenčín (REX vlaky sú vedené počas dopravných špičiek v hodinovom takte);
- ▶ Bratislava - Galanta - Nové Zámky/Levice (REX vlaky sú vedené počas dopravných špičiek v hodinovom takte);
- ▶ Bratislava - Kúty (REX vlaky sú vedené počas dopravných špičiek v 1 - 2-hodinovom takte).

Takmer všetky vlaky tohto segmentu vychádzajú, resp. končia v železničnej stanici Bratislava hl. st.. V uzle Bratislava vlaky tohto segmentu zastavujú ešte na zastávke Vinohrady (vlaky smer Trnava a Galanta), resp. v železničnej stanici Devínska Nová Ves (vlaky smer Kúty).

Medzimestská železničná doprava

- ▶ Bratislava - Devínska Nová Ves - Marchegg - Viedeň (REX vlaky sú vedené v hodinovom takte).

Tieto vlaky vychádzajú/končia v železničnej stanici Bratislava hl. st.. V uzle Bratislava zastavujú ešte v železničnej stanici Devínska Nová Ves.

- ▶ Bratislava - Kittsee - Viedeň (REX vlaky sú vedené v hodinovom takte).

Tieto vlaky vychádzajú/končia v železničnej stanici Bratislava Petržalka.

Regionálna a prímestská železničná doprava

- ▶ Bratislava - Trnava - Leopoldov (Os vlaky sú vedené v hodinovom takte zahustenom počas dopravných špičiek);
- ▶ Bratislava - Galanta - Nové Zámky (Os vlaky sú vedené v hodinovom takte);
- ▶ Bratislava - Malacky - Kúty (Os vlaky sú vedené v hodinovom takte);
- ▶ Bratislava - Dunajská Streda - Komárno (Os vlaky sú vedené v hodinovom takte zahustenom počas dopravných špičiek).

Takmer všetky vlaky tohto segmentu prechádzajú, vychádzajú, resp. končia v železničnej stanici Bratislava hl. st..²⁷

Projekt novej železničnej stanice v Bratislave - stanica Filiálka

Projekt sa týka obnovy železničnej stanice Filiálka, kde sa doprava skončila v roku 1985, a stanica odvtedy chátra. Nachádza sa blízko centra mesta, neďaleko Trnavského mýta. V rámci vypracovanej štúdie realizovateľnosti: „Dopravný uzol Bratislava“ (2019) autori definovali súčasné nedostatky tratí a infraštruktúry v bratislavskom priestore. Na základe toho vyplynuli jasné požiadavky na zmeny a úpravy. Autori pracovali s väčším množstvom alternatív, z ktorých určili **štyri kľúčové**. Z nich možno tri označiť za nerozvojové, teda rátajúce so súčasným počtom staníc, a jeden (s dvomi subvariantami) rozvojový, ktorý počítá s výstavbou novej stanice Filiálka.

Alternatíva 1

Počíta s centralizáciou všetkých smerov v osobnej doprave (okrem liniek do Rajky a Kittsee) do jednej stanice - Hlavnej stanice (HLST), ako aj modernizáciou úsekov Lamač - HLST - Vinohrady. Odhadované náklady sú vo výške takmer 711 miliónov eur.

Alternatíva 2

Centralizuje do HLST len diaľkovú a medziregionálnu dopravu, prímestská je rozdelená medzi HLST, Nové Mesto, Petržalka a Podunajské Biskupice. Modernizovať sa má trať do Devínskej Novej Vsi a do Podunajských Biskupíc. Náklady sa odhadujú na takmer 768 miliónov eur.

Alternatíva 3

Navrhuje vlaky ukončovať v jednotlivých staniciach zo všetkých smerov, na HLST by končili len vlaky z Trnavy, Viedne a Kútov. Na Novom Meste by boli ukončované vlaky od Galanty, na Predmestí od Dunajskej Stredy a v Petržalke smery Rajka a Viedeň. Stanica Predmestie by prešla modernizáciou. Náklady presahujú 800 miliónov eur.

Alternatíva 4 (vybudovanie žel. stanice Filiálka)

Najrozsiahlejšie investície, až do takmer jednej miliardy eur (950, resp. 960 miliónov eur). Diaľková a medziregionálna doprava by ostávala na HLST, no prímestská by sa preniesla do stanice Filiálka. Týka

²⁷ Územný generel dopravy hl. mesta SR Bratislavy.

sa to smerov z Pezinka, Senca či Dunajskej Stredy. Smery z Malaciek, Kittsee a Rajky by boli nasmerované do železničnej stanice Petržalka. Alternatívy sa líšia v riešení trate na Filiálku, buď v mierne zapustenom tuneli (tri metre oproti terénu) alebo na estakáde (6 metrov nad terénom).

5.2.3 Cestná doprava

Bratislava leží na križovatke niekoľkých významných diaľničných trás (D1 spájajúca Bratislavu s mestami naprieč Slovenskom východným smerom na Ukrajinu, D2 spája Bratislavu s Českom a Maďarskom a D4 vedúca k rakúskej hranici, kde nadväzuje na diaľnicu A6 do Viedne). Praha je vzdialená 330 km, Budapešť 200 km, Viedeň 66 km. Bratislava má pohodlné spojenie aj prostredníctvom medzinárodnej autobusovej dopravy s desiatkami európskych miest.

Komunikačnú sieť v rámci Bratislavského kraja tvoria komunikácie s celoštátnym a nadmestským významom a miestne komunikácie.

Do skupiny komunikácií s celoštátnym a nadmestským významom v Bratislavskom kraji patria:

- ▶ Diaľnice (D1, D2, D4) v dĺžke 111,709 km;
- ▶ Cesty I. triedy v dĺžke 130,329 km;
- ▶ Cesty II. triedy v dĺžke 207,333 km;
- ▶ Cesty III. triedy v dĺžke 353,005 km.

Do skupiny komunikácií s celoštátnym a nadmestským významom v meste Bratislava patria:

- ▶ Diaľnice (D1, D2, D4) v dĺžke 111,953 km;
- ▶ Cesty I. triedy dĺžke 52,059 km;
- ▶ Cesty II. triedy v dĺžke 30,041 km;
- ▶ Cesty III. triedy v dĺžke 20,314 km.

Základný komunikačný systém (ZÁKOS) tvorí osobitnú skupinu komunikácií z vybranej komunikačnej siete, na ktorej sa vykonáva rozhodujúci podiel cestnej dopravy v rámci mesta a kvalita ktorého rozhoduje o prevádzkyschopnosti celého mestského dopravného systému.

V rámci Bratislavy tvoria ZÁKOS nasledovné komunikácie:

- ▶ Vnútorňý dopravný okruh - Staromestská, Štefánikova, Šancová, Legionárska, Karadžičova, Dostojevského rad, Vajanského a Rázusovo nábrežie;
- ▶ Stredný dopravný okruh - Einsteinova, Prístavný most, Bajkalská, Jarošova, Račianska, Šancová, Pražská, Brnenská, Mlynská dolina, most Lafranconi;
- ▶ Vonkajší dopravný polokruh - Galvániho, Bojnická ul..

Ďalej nasledujúce radiály:

- ▶ Lamačská radiála: po komunikáciách Hodonínska, Lamačská cesta, Brnenská, Pražská, s ukončením na vnútornom dopravnom okruhu pri križovatke SAV;
- ▶ Račianska radiála: po komunikáciách Púchovská, Račianska ul. s ukončením na vnútornom dopravnom okruhu na Račianskom mýte;
- ▶ Senecká radiála: po komunikáciách Senecká cesta, Rožňavská, Trnavská, Krížna, s ukončením na vnútornom dopravnom okruhu;
- ▶ Biskupická radiála: po komunikáciách ul. Svornosti, Gagarinova, Prievozská, Mlynské nivy po vnútorný dopravný okruh;

- ▶ Rusovská radiála: od hranice s Maďarskom po komunikáciách Balkánska cesta, Panónska cesta, Nový most po vnútorný dopravný okruh. Vetva Rusovskej radiály začína v Petržalke pri jej križovaní s Dolnozemskou a tvorí ju Dolnozemská ul. s dočasným ukončením na Einsteinovej (po dobudovaní mostu Košická bude ukončená na Biskupickej radiále);
- ▶ Pečenská radiála: od hranice s Rakúskom (pri Bergu) po Viedenskej ceste s ukončením na Rusovskej radiále;
- ▶ Spojovací úsek - nábrežie L. Svobodu, Starý most, Šancová ul..²⁸

5.2.4 Mestská hromadná doprava

MHD v Bratislave tvorí sieť autobusových, električkových a trolejbusových liniek. Vzhľadom k zatiaľ nevykonanej optimalizácii mestskej dopravy dochádza na mnohých úsekoch k duplikovaniu spojov. MHD v Bratislave vytvára dva prirodzené dopravné uzly - autobusovú a vlakovú stanicu. Nosným systémom je električková a trolejbusová doprava. Električková doprava obsluhuje stred mesta, severnú, východnú i západnú časť mesta. Trolejbusová sieť obsluhuje stred mesta, východnú a časť západnej časti mesta. Ostatné časti mesta (predovšetkým južná časť a okrajové časti) sú obsluhované autobusovou dopravou.

V MHD v Bratislave je v prevádzke celkom 7 električkových liniek, 14 trolejbusových liniek a 68 pravidelných autobusových liniek. Ďalej je v prevádzke 20 nočných liniek. Zvyčajná frekvencia spojov býva od cca 5 minút (hlavné električkové linky v špičke) do 30 minút (okrajové autobusové linky).

Celková rozloha obsluhovaného mesta činí 367 km². Celková dĺžka dopravnej siete činí 693,8 km (38,3 km električky, 48,1 km trolejbusy a 607,4 km autobusy). Celková prepravná dĺžka liniek je 2431,7 km. Mesto je pokryté 1 439 zastávkami.²⁹

5.2.5 Vodná doprava

Dunaj, ako vodná cesta medzinárodného významu prechádzajúca cez Bratislavu, by mal zabezpečiť podľa medzinárodnej klasifikácie vnútrozemských vodných ciest určitú dopravnú výkonnosť, ktorá je podľa kritérií Dunajskej komisie a dohody AGN (Európska dohoda o hlavných vnútrozemských vodných cestách medzinárodného významu) min. 300 dní v roku. Zlepšenie splavnosti Dunaja by malo aj významný dosah na väčšie a efektívnejšie využívanie už existujúcich prístavov na Dunaji v SR. Z vykonaných analýz vyplýva jednoznačný záver, že každý z logicky rozdelených úsekov Dunaja (ústie rieky Morava - Bratislava, Bratislava - Sap a Sap - Štúrovo) vykazuje vážne nedostatky z pohľadu zabezpečenia zodpovedajúcich plavebných podmienok.

Vodná doprava, resp. lodná doprava osôb po Dunaji je síce turisticky atraktívnou alternatívou, ale ako súčasť systému integrovanej dopravy v Bratislave sa neodporúča s nasledovnými dôvodov:

- ▶ Plavebné obdobie je iba od 15. marca do 15. novembra bežného roka (nie je zabezpečená dopravná výkonnosť min. 300 dní v roku). V rámci MHD nie je efektívne prevádzkovať linku iba trištvrté roka a po zvyšok prevádzkovať iný druh dopravy v tejto relácii.
- ▶ Jediná trasa, ktorá by prichádzala do úvahy, je z Čunova cez centrum (Vajanské nábrežie) po Devínsku Novú Ves.
- ▶ Problémom linkovej vodnej dopravy je pristávanie lodí, kedy manipulačný čas je dlhý, takže narastá cestovný čas.

²⁸ Územný generel dopravy hl. mesta SR Bratislavy.

²⁹ Územný generel dopravy hl. mesta SR Bratislavy.

- ▶ Na obsluhu plavidla, či už pre 100 alebo 300 cestujúcich, je potrebné väčšie množstvo sprievodného personálu. Električku s rovnakou kapacitou obslúži jeden vodič.
- ▶ V prípade zavedenia vodnej dopravy v systéme MHD, dopravca by požadoval od objednávateľa náhradu straty v systéme verejnej služby.

Na základe vyššie uvedených faktov, vodná doprava zostáva ako súčasť cestovného ruchu a turistiky v dlhých reláciách Viedeň (Centrum Viedne (Schwedenplatz) s Bratislavou spája rýchly katamarán Twin City Liner, ale i ďalšia rýchloloď, ktorá kotví vo Viedni na Handelskai), Budapešť a v spoločensko-turistickej forme ako vyhlídkové plavby po Dunaji. Prístav medzinárodnej a vnútroštátnej osobnej vodnej dopravy sa navrhuje umiestniť do areálu dnešného terminálu Danubius a zóny Pribinova vo väzbe na colnicu.

Pre výhľadové obdobie sa študujú možnosti výstavby vodných ciest na kanáloch pozdĺž Moravy a v smere Bratislava - Malý Dunaj - Sered' s prepojením na Vážsku vodnú cestu.

V spolupráci stredoeurópskych krajín Slovenská republika, Česká republika, Poľsko a Rakúsko sa pripravuje spracovanie štúdie realizovateľnosti a opodstatnenosti výstavby prepojenia vodných tokov Dunaj - Morava - Odra - Labe. Koordinátorom projektu je ČR a predpokladá sa podpora tohto projektu aj zo strany EÚ.

Pre rozvoj vodného turizmu sú navrhnuté základne pre vodácky šport na riekach Dunaj, Morava a Malý Dunaj v celej dĺžke toku na území BSK. Návrh predpokladá vytvorenie podmienok pre vznik kotvísk, tzv. "maríny", pre podporu, servis a kotvenie rekreačných vodných plavidiel. Navrhnuté kotviská nie sú určené pre väčšie typy lodí pre nákladnú a osobnú vodnú dopravu, ale pre súkromné jachty.

Podporný servis pre malé plavidlá sa navrhuje umiestniť v lokalitách Botanická záhrada, most Lafranconi 75, Slovenský veslársky klub (nová Incheba), Nábr. L. Svobodu (Most SNP) a Tyršovo nábr. (priestory Lida), kde sú už v súčasnosti lokalizované obmedzene prístupné klubové lodenice.

Návrh na umiestnenie športových marín:

- ▶ Dunaj - Čunovo, Slovnaft (aj motorové jachty);
- ▶ Morava - Devín, Devínska Nová Ves, Vysoká pri Morave, Záhorská Ves;
- ▶ Suchohrad, Gajary (nemotorové lode);
- ▶ Malý Dunaj - Zálesie, Tomášov (nemotorové lode).

Všetku vodnú dopravu po Dunaji sa odporúča ponechať za súčasných podmienok v súkromných rukách.³⁰

5.3 Analýza ubytovacích kapacít v Bratislave

Dostatočné ubytovacie kapacity sú kľúčovou podmienkou úspešnej kongresovej destinácie. Prehľad kapacít a výkonov ubytovacích zariadení cestovného ruchu v Bratislave sú uvedené nižšie vrátane vyhodnotenia v kontexte potrieb MICE odvetvia. Údaje za rok 2020 neboli vyhodnotené, jednak vzhľadom na výrazne znížené údaje v dôsledku pandémie ochorenia covid-19 ako aj z dôvodu nedostupnosti podrobných štatistík v čase spracovávaní tejto štúdie uskutočniteľnosti.

³⁰ Územný generel dopravy hl. mesta SR Bratislavy.

Tabuľka 11 Kapacity a výkony ubytovacích zariadení cestovného ruchu v Bratislave 1/2

Bratislava	2015	2016	2017	2018	2019
Ubytovacie zariadenia	149	151	153	171	279
Lôžka (miesta) spolu	18 202	18 676	17 787	17 418	20 111
Návštevníci	1 064 725	1 226 385	1 291 008	1 290 056	1 395 896
Prenocovania návštevníkov	2 257 218	2 603 883	2 719 733	2 691 787	2 850 755
Využitie stálych lôžok (%)	35,0	39,5	44,0	43,0	43,0

Zdroj: Štatistický úrad SR

Tabuľka 12 Kapacity a výkony ubytovacích zariadení cestovného ruchu v Bratislave 2/2

Bratislava	2015	2016	2017	2018	2019
Ubytovacie zariadenia	149	151	153	171	279
z toho					
Hotely a motely	75	76	73	73	82
v tom					
***** a ****	36	36	35	35	37
***	26	26	25	26	32
Izby	8 432	8 147	7 691	7 475	8 427
z toho					
Hotely a motely	6 232	5 778	5 599	5 767	5 971
v tom					
***** a ****	3 774	3 548	3 465	3 687	3 861
***	1 564	1 330	1 307	1 263	1 283
Lôžka	18 202	17 626	16 737	16 368	19 061
z toho					
Hotely a motely	12 804	11 898	11 541	11 977	12 469
v tom					
***** a ****	7 464	7 066	6 918	7 442	7 781
***	3 300	2 732	2 661	2 612	2 737
Využitie stálych lôžok (miest) čisté (%)	35,00	39,50	44,00	42,8	42,7
z toho					
Hotely a motely	-	-	-	-	-
v tom					
***** a ****	41,50	46,30	49,30	46,7	48,8
***	28,40	35,60	38,60	37,9	37,1
Návštevníci spolu	1 064 725	1 226 385	1 291 008	1 290 056	1 395 896
z toho					
Hotely a motely	908 622	1 024 578	1 078 087	1 056 784	1 093 706
v tom					
***** a ****	657 109	738 416	774 908	758 383	817 569

Bratislava	2015	2016	2017	2018	2019
***	168 864	194 474	215 386	211 633	196 123
Zahraniční návštěvníci	721 033	831 151	871 316	884 646	967 851
z toho					
Hotely a motely	644 573	731 627	767 042	760 800	787 010
v tom					
***** a ****	520 922	585 350	614 034	609 607	627 692
***	89 596	105 755	114 773	112 650	122 711
Počet prenocovaní návštěvníkov spolu	2 257 218	2 603 883	2 719 733	2 691 787	2 850 755
z toho					
Hotely a motely	1 560 644	1 734 011	1 772 282	1 747 693	1 864 684
v tom					
***** a ****	1 041 715	1 165 877	1 203 307	1 170 063	1 312 448
***	310 918	358 728	363 962	352 665	339 477
z toho					
Zahraniční návštěvníci	1 278 628	1 472 695	1 521 290	1 563 529	1 745 351
Priemerný počet prenocovaní spolu	2,1	2,1	2,1	2,1	2,0
z toho					
Zahraniční návštěvníci	1,8	1,8	1,7	1,8	2,5
Tržby za ubytovanie (tis. EUR)	74 763	93 693	99 371	98 356	120 003
Priemerná cena za ubytovanie (EUR)	33,12	35,98	36,5	36,54	42,09
Obsadenosť izieb v Bratislave *	62 %	67 %	70 %	66 %	67 %

Zdroj: Štatistická ročenka Bratislavy 2020; * Za skupinu hotelov medzinárodnej kvality (STR)

Vyhodnotenie stavu za rok 2019

V roku 2019 bolo v Bratislave identifikované nasledovné:

- ▶ 82 ubytovacích zariadení kategórie hotel / motel z celkového počtu 279 ubytovacích zariadení;
- ▶ 37 hotelov kategórie ***** a ****, v kategórii *** hotelov bolo evidovaných ďalších 32 hotelových zariadení;
- ▶ 3 861 izieb v hoteloch kategórie ***** a ****, v hoteloch kategórie *** bolo k dispozícii ďalších 1 283 izieb;
- ▶ 7 781 stálych lôžok v hoteloch kategórie ***** a ****, ďalších 2 737 miest bolo v hoteloch kategórie ***;
- ▶ obsadenosť stálych lôžok na úrovni 42,70 %, hotely kategórie ***** a **** boli využité na úrovni 48,80 % a hotely kategórie *** 37,10 %;
- ▶ obsadenosť izieb v hoteloch medzinárodnej kvality na úrovni 67 %;
- ▶ 1 274 voľných izieb v Bratislave nad rámec priemernej obsadenosti v hoteloch kategórie ***** a ****.

Vyhodnotenie vývojového trendu počas 5 rokov (2015 - 2019)

Z hľadiska celkového počtu ubytovacích zariadení počas obdobia 2015 - 2019 prišlo k výraznému nárastu zo 149 ubytovacích zariadení v roku 2015 na 279 v roku 2019, čo predstavuje 187 % nárast. V segmente hotelov kategórie ***** a **** bola situácia prakticky stabilizovaná (36 zariadení v roku 2015 / 37 zariadení v roku 2019).

V hľadiska celkového počtu izieb bola v predmetnom období situácia stabilizovaná (8 432 izieb v roku 2015 a 8 427 izieb v roku 2019). V segmente hotelov kategórie ***** a **** prišlo k veľmi miernemu nárastu počas sledovaného obdobia z 3 774 izieb v roku 2015 na 3 861 izieb v roku 2019, čo predstavuje rast o 2,3 %.

Badateľný rast bol identifikovaný v oblasti využitia kapacity stálych lôžok (miest), kde bol identifikovaný nárast z 35,00 % v roku 2015 na hodnotu 42,7 % v roku 2019, čo predstavuje nárast o 7,7 %. Trend v segmente hotelov kategórie ***** a **** v zásade kopíruje vývoj v celkovom využití kapacít stálych lôžok, identifikovaný nárast vo výške 7,1 % predstavoval posun z 41,50 % v roku 2015 na 48,8 % v roku 2019.

Obsadenosť izieb v hoteloch medzinárodnej kvality sa pohybovala na úrovni 62 % až 70 %.

Celkový počet zahraničných návštevníkov narástol z 721 033 v roku 2015 na 967 851, čo predstavuje výrazný rast vo výške 34,23 %. V segmente hotelov kategórie ***** a **** prišlo k nárastu z 520 922 na 627 692, čo predstavuje rast vo výške 20,49 %. Z uvedeného je možné konštatovať, že Bratislava je z hľadiska atraktivity pre zahraničných návštevníkov perspektívnou lokalitou.

Z hľadiska celkového počtu prenocovaní bol identifikovaný nárast z 2 257 218 v roku 2015 na 2 850 755 v roku 2019, čo predstavuje rast 26,29 %. V segmente hotelov kategórie ***** a **** prišlo k nárastu z 1 041 715 v roku 2015 na 1 312 448 v roku 2019, čo predstavuje približne rovnaký rast vo výške 25,98 %. Z uvedeného je možné konštatovať, že Bratislava sa nachádza na vzostupnom trende z hľadiska potenciálu pre ubytovanie návštevníkov v segmente hotelov vyššej kategórie.

Porovnanie ubytovacích kapacít s vybranými mestami v regióne

Tabuľka 13 Prehľad ponuky hotelov v rámci vybraných destinácií

Destinácia/sezóna	2019/2020	Destinácia/sezóna	2019/2020
Budapešť		Krakov	
4* hotel/postele	167/-	4* hotel/postele	90/15 289
5* hotel/postele	11/-	5* hotel/postele	18/3 320
Praha		Tallin	
4* hotel/postele*	229/35 348	4* hotel/postele	51/-
5* hotel/postele	49/12 471	5* hotel/postele	4/-
Varšava		Ľubľana	
4* hotel/postele	21/9 314	4* hotel/postele	37/-
5* hotel/postele	14/7 050	5* hotel/postele	2/-
Viedeň		Bratislava	
4* a 5* hotel/postele	192/42 212	4* a 5* hotel/postele	37/7 781

Zdroj: Národné štatistiky/web/vlastné spracovanie EY

Pozn.: Praha, 4 * hotely - údaj obsahuje hotely, botely, motely.

V kontexte potrieb MICE sektora je možné konštatovať, že Bratislava aktuálne poskytuje takmer 3 900 izieb v hoteloch vyššej úrovni, resp. takmer 7 800 lôžok. Čo sa týka počtu hotelov, je na úrovni slovinskej Ľubľany, ale výrazne zaostáva aj za konkurenčnými destináciami ako Tallin alebo Krakov. Nad rámec bežnej priemernej obsadenosti je k dispozícii v priemere takmer 1 300 izieb. Za predpokladu, že veľká časť kongresov sa koná mimo hlavnej sezóny, ubytovacie potreby kongresov s počtom do 2 000 delegátov by mala byť Bratislava schopná uspokojiť. Kongresy s účasťou vyššou ako 2 000 delegátov by Bratislava z aktuálnou ponukou hotelov saturovala s ťažkosťami, preto je nevyhnutné, aby sa ponuka hotelov vyššej kategórie v Bratislave v stredno a dlhodobom horizonte zvýšila. V tomto kontexte každý z posudzovaných projektov (Nový Istropolis, Incheba, Nové Lido) počíta aj s vybudovaním príslušného hotela vyššej kategórie. Zároveň možno predpokladať, že prílev nových turistov spôsobí synergický efekt v podobe výstavby ďalších hotelových kapacít. Výstavba NKKC tak môže pôsobiť ako stimulačný nástroj rozvoja celého hotelového sektora a tvorby pracovných miest.

5.4 Inštitucionálni aktéri MICE v Bratislave

Primárnu úlohu v rozvoji cestovného ruchu v Bratislave plní oblastná organizácia cestovného ruchu „Bratislavská organizácia cestovného ruchu“ alebo „**Bratislava Tourist Board**“ (ďalej len „BTB“) vrátane MICE segmentu. Členmi BTB sú hotely a reštaurácie, cestovné kancelárie a sprievodcovia, MICE subjekty (napr. organizácie cestovného ruchu/Destination Management Companies - DMC, organizátori kongresov a konferencií/Professional Congress Organizers - PCO), galérie, múzeá a ďalší.

BTB rozvíja a propaguje všetky formy cestovného ruchu, podporuje ich prezentáciu, vytvára platformu spolupráce súkromného a verejného sektoru v oblasti cestovného ruchu a riadi, iniciuje a koordinuje rozvoj cestovného ruchu v Bratislave. Plní úlohu Convention Bureau a zabezpečuje informačný servis pre návštevníkov mesta prostredníctvom svojho turistického informačného centra v historickom centre mesta.

Bratislava Convention Bureau, ako oddelenie BTB, je jednotným kontaktným miestom pre plánovačov stretnutí, incentív, kongresov a podujatí, ktorí uvažujú o Bratislave ako destinácii. BTB poskytuje kompletnú škálu služieb pre nákupcov MICE, zároveň koordinuje, iniciuje a riadi všetky aspekty týkajúce sa rozvoja MICE a Business Events v Bratislave.

Činnosti a aktivity Bratislava Convention Bureau:

- ▶ Propagácia na zahraničných veľtrhoch zameraných na MICE nákupcov (*trade show marketing*),
- ▶ Content Marketing,
- ▶ Organizácia Fam a Press tripov (organizovaných návštev) - pre relevantných nákupcov podujatí a médiá s cieľom pozitívnej publicity Bratislavy,
- ▶ Organizácia site inspections (inšpekčných návštev) na základe požiadaviek klientov,
- ▶ Príprava propagačných materiálov,
- ▶ Aktívna networkingová platforma,
- ▶ Prvotné plánovanie eventov - hotelové a priestorové odporúčania,
- ▶ Konzultácie pre MICE organizátorov,
- ▶ Organizácia networkingových podujatí pre odbornú verejnosť (MICE DAYS),
- ▶ Žiadosti o predloženie ponúk (RFP) - kvalifikácia leadov a ich administrácia,
- ▶ Účasť na B2B podujatiach live/online.

Úlohu **národnej convention bureau** od 01. 04. 2021 vykonáva obnovená agentúra **SLOVAKIA TRAVEL** ako súčasť Ministerstva dopravy a regionálneho rozvoja SR. Hlavnou činnosťou štátnej rozpočtovej organizácie SLOVAKIA TRAVEL, ako nadnárodnej destinačnej organizácie v oblasti podpory cestovného ruchu v Slovenskej republike, je propagácia a prezentácia Slovenskej republiky v zahraničí a na Slovensku ako cieľovej krajiny cestovného ruchu.

5.5 Charakteristiky a trendy odvetví MICE a kultúry

V tejto časti sú zhrnuté minulé ako aj aktuálne trendy pre MICE odvetvie kultúrny a kreatívny sektor (ďalej aj „KKP“), a najmä podsektor umeleckých predstavení (*performing arts*). Tieto odvetvia sú výrazne späté s kongresovými a kultúrnymi priestormi, a trendy v tejto oblasti podmieňujú potenciálny dopyt po novom kongresovom a kultúrnom centre v Bratislave. Popísané sú trendy pred pandémiou ochorenia covid-19, dopad pandémie a aktuálne očakávania do budúcnosti.

5.5.1 Globálne trendy v MICE odvetví pred koronakrízou

Dlhodobé trendy pred pandémiou covid-19³¹

- ▶ **Dopyt prevyšoval ponuku.** Do roku 2020, rovnako ako v predchádzajúcich rokoch, dopyt po stretnutiach stúpal, dokonca prevyšoval ponuku. Podľa spoločnosti Carlson Wagonlit Travel (*CW Meetings & Events*) sa očakávalo zvýšenie dopytu po podujatiach o 5 až 10 %. Vývoj ponuky, t. j. priestorov na usporadúvanie podujatí, sa však nehýbal rovnakou rýchlosťou ako dopyt.
- ▶ **Personalizácia zážitku.** Účastníci hľadali väčšiu personalizáciu a dobre pripravený harmonogram so zaujímavým obsahom. Organizátori podujatí prichádzali s rôznymi stratégiami, napríklad s personalizovaným dizajnom podujatia založeným na zbere predchádzajúcich údajov (*Big Data*). Ďalšie nástroje umožňovali spravovať veľké priestory s viacerými rečníkmi, ponúkať účastníkom poradenstvo v reálnom čase a mapovať vývoj podujatia a účastníkov.
- ▶ **Podujatia s udržateľným prístupom.** Čoraz viac podujatí sa presadzovalo svojim udržateľným prístupom, t. j. priniesť pozitívny vplyv prostredníctvom podpory miestnych ekonomík a spoločenských, a ochrany životného prostredia.
- ▶ **Dôležitosť cieľových destinácií.** Účastníci podujatia radi spoja svet voľného času a podnikania, a vtedy je destinácia rozhodujúca pri rozhodovaní o tom, či sa podujatia zúčastníť alebo nie. Malo sa dať mestám, ktoré majú čisté a bezpečné centrum s množstvom nákupných a stravovacích zariadení či atrakcií a bezplatnou alebo lacnou verejnou dopravou. Kriminalita a vysoké náklady, znečistenie a politická nestabilita boli považované za obrovské prekážky. Menšie mestá sú zároveň špecificky zaujímavé pre ľudí, ktorí chcú uniknúť z „nezdravých“ veľkomiest.
- ▶ **Technologický rozvoj.** Každý aspekt podujatia mal využívať najnovšie technické a technologické možnosti doby - od možnosti prispôbiť si program, cez umožnenie aktívnej účasti, posilnenie interaktívnosti prezentácií a pod. Priestory mali obsahovať osobné, hybridné alebo virtuálne možnosti s vylepšenou technologickou infraštruktúrou a flexibilnými miestnosťami. Virtuálne prehliadky centier a bezkontaktné operácie majú byť samozrejmosťou. Na hybridných podujatiach si účastníci mali vychutnať osobný alebo online zážitok, s viac účastníkmi online ako

³¹ CURRENT CHALLENGES AND TRENDS OF THE MICE SECTOR. Joe McClain. 2020. Dostupné na: <https://www.tourism-review.com/mice-sector-needs-to-go-innovative-news11777>.

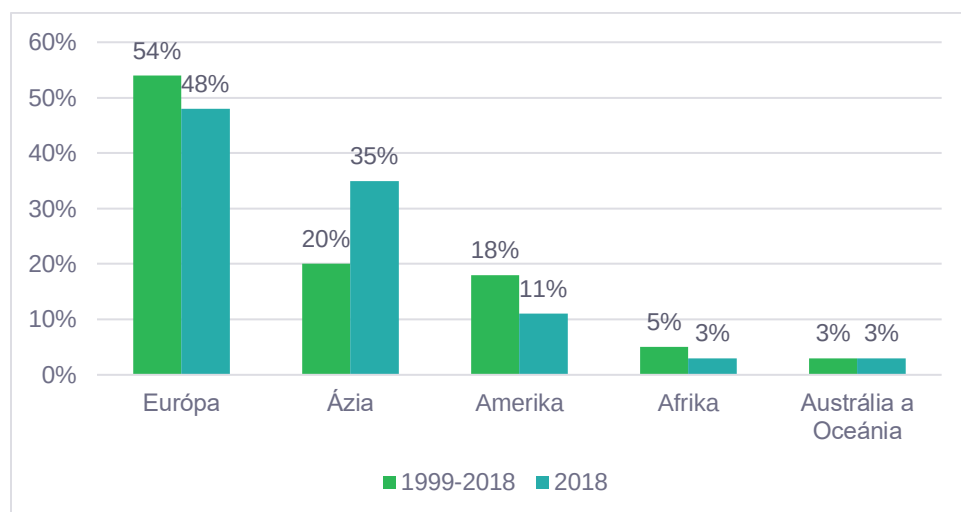
kompenzáciou menšieho počtu priamych účastníkov. Online a offline formáty sa mali navzájom dopĺňať. Osobné stretnutia mali byť silnejšie, s podporou bohatých digitálnych zážitkov.

Vyššie uvedené trendy sú písané v minulom čase nie z dôvodu, že by neplatili vôbec, ale z dôvodu, že ich pandémia covid-19 čiastočne pozmenila. V roku 2020 celé MICE odvetvie zaznamenalo hlboký prepád. Aktuálne trendy v roku 2021 sú silne ovplyvnené svetovou pandémiou a sociálnym dištancovaním. Doterajší dopad pandémie covid-19 je popísaný nižšie, spolu s porovnaním zotavení z predošlých kríz, ako napr. finančná kríza v roku 2008 alebo SARS epidémia v Ázii.

Globálne kvantitatívne trendy v MICE odvetví možno demonštrovať na štatistikách Únie medzinárodných asociácií (The Union of International Associations - UIA³²).

- ▶ Počty **stretnutí** medzinárodných asociácií a združení boli globálne **posledných 20 rokov relatívne stabilné**, okolo 12 000 ročne.
- ▶ **Európa je posledných 20 rokov stabilnou obľúbenou destináciou, ale postupne významne rastie trhový podiel stretnutí v Ázii** na úkor amerického kontinentu. Len pred dvadsiatimi rokmi sa v prvej desiatke nenašlo ani jedno neeurópske mesto a teraz sú na prvých piatich miestach tri ázijské mestá.

Graf 1 Asociačné stretnutia podľa kontinentov v rokoch 1999 až 2018, a v roku 2018.

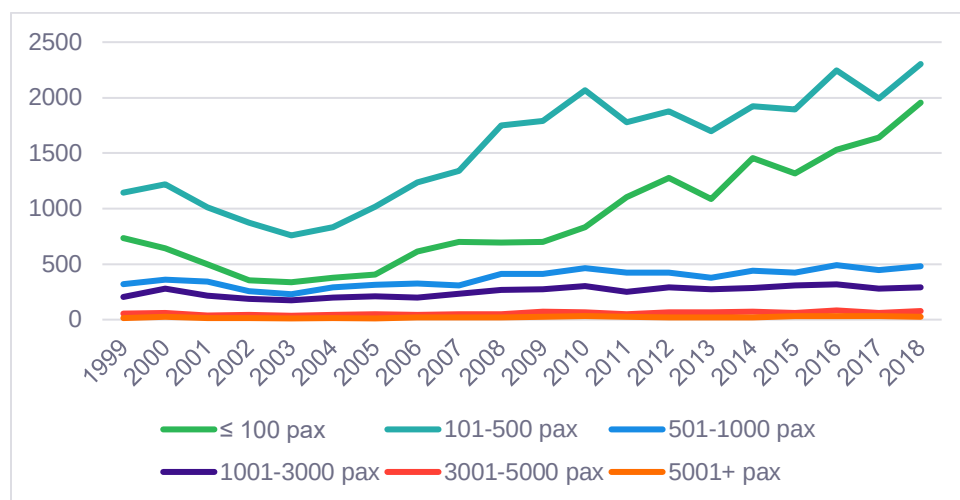

Zdroj: International Meetings Statistics Report. UIA. 60th Edition - June 2019.

- ▶ **Celkový počet podujatí rastie a podujatia s väčším počtom účastníkov sú stabilné.** Počet stretnutí s viac ako 500 účastníkmi bol za posledných dvadsať rokov relatívne stabilný, počet stretnutí s menej ako 500 účastníkmi sa viac ako zdvojnásobil.

³² UIA je výskumný inštitút a dokumentačné stredisko so sídlom v Bruseli. UIA vykonáva výskum, monitorovanie a poskytovanie informácií o medzinárodných organizáciách, medzinárodných združeniach a ich globálnych výzvach od roku 1907, a to ako nezisková, apolitická, nezávislá a mimovládna organizácia.

Graf 2 Vývoj počtu asociačných stretnutí podľa počtu účastníkov v rokoch 1999 až 2018.

Zdroj: International Meetings Statistics Report. UIA. 60th Edition - June 2019.

- ▶ **Trvanie podujatí asociácií sa skrakuje.** Stretnutia sú teraz v priemere o pol dňa kratšie ako pred dvadsiatimi rokmi.
 - ▶ V roku 1999 sa uskutočnilo 519 stretnutí medzinárodných asociácií v trvaní 1 deň a 1 195 stretnutí medzinárodných asociácií v trvaní viac ako 5 dní.
 - ▶ Pre porovnanie v roku 2018 sa uskutočnilo 2 141 medzinárodných asociačných stretnutí v trvaní 1 deň a len 696 stretnutí medzinárodných asociácií v trvaní viac ako 5 dní.
- ▶ **Počet stretnutí so súbežnou výstavou stúpal** zo 7,6 % z celkového počtu stretnutí v roku 1999 až na 11,3 % v roku 2018. Uvedená skutočnosť má dopad na vhodné dimenzovanie kongresových centier v zmysle toho, že centrum musí disponovať dostatočným výstavným priestorom.

5.5.2 Globálne trendy v MICE odvetví počas koronakrízy a po nej

Pandémia covid-19 a súvisiace lockdowny a obmedzenie cestovania a stretávania hlboko zasiahli MICE odvetvie po celom svete. Dopad bol viditeľný už po prvej vlne pandémie na jar v roku 2020.

Pokles organizovaných podujatí kvôli pandémie Covid-19

Podľa aktuálnych prieskumov³³ za posledné mesiace iba 25 % respondentov bolo schopných usporiadať osobné podujatia. Ostatných viac ako 75 % percent zmenilo podujatia na virtuálne, odložilo ich alebo zrušilo. Zaujímavé je, že **iba 60 % organizátorov chce pokračovať vo virtuálnych podujatiach**. V krátkodobom horizonte iba 15 % respondentov plánuje v najbližšej dobe organizovať osobné podujatie. Organizátori nevidia potenciál návratnosti vzhľadom na zníženú kapacitu účastníkov a riziko zrušenia podujatia - zabezpečenie bezpečnejšieho virtuálneho podujatia sa vidí na najbližší rok až dva ako bezpečnejšia voľba, pokiaľ ide o zdravie a obchodné investície. Fyzické podujatia sa však stále konali aj v takýchto náročných podmienkach, dokonca aj na Slovensku. Ako príklad uskutočneného podujatia s osobnou účasťou aj počas pandémie možno uviesť posledné 2 ročníky Globsec Bratislava Forum 2020 a

³³ FUTURE OF THE EVENT INDUSTRY: 2021 OUTLOOK. Dostupné na: <https://www.eventmanagerblog.com/the-future-of-the-event-industry-2021-report>.

2021.

Zmeny v nastavení fungovania stretnutí kvôli pandémie Covid-19

Dá sa predpokladať, že v ére po pandémii covid-19 dôjde, tak ako vo všetkých odvetviach, aj v MICE odvetví k významným posunom. Niektoré zmeny budú štrukturálne a trvalé, niektoré budú dočasné.³⁴

- ▶ **Vyššia moc.** Oстане zrejme väčšia závislosť odvetvia od zákonov a rozhodnutí verejných orgánov a špecializovaných organizácií než tak bolo pred pandémiou.
- ▶ **Nové výzvy pre organizátorov podujatí.** Plánovanie udalostí v blízkej budúcnosti bude ovplyvnené odporúčaniami v oblasti zdravotnej bezpečnosti, ktoré majú za cieľ spomaliť postup pandémie³⁵:
 - ▶ Organizácie zaviedli nové smernice riadenia osobných stretnutí.
 - ▶ Obmedzenie počtu účastníkov alebo použitie dostatočne veľkých priestorov: prioritné sú otvorené priestory a priestory s dobrým vetraním. Očakáva sa, že v roku 2021 budú preferované menšie stretnutia a stretnutia / školenia interných tímov, ale budú vyžadovať väčší priestor.
 - ▶ Implementácia požadovaných sanitárnych a zdravotných opatrení. Bežné budú nové certifikácie, akreditácie a normy na kvalitu hygieny. Na mnohých miestach budú bezpečnostné riešenia pre sledovanie davu, elektrostatické postrekovače na dezinfekciu povrchov vo funkčných miestnostiach a verejných priestoroch, automatizované samočistiace stroje pre eskalátory a vylepšené systémy filtrácie vzduchu pre ventiláciu.
 - ▶ Flexibilita harmonogramov, aby ich bolo možné okamžite obmeniť v prípade zmien na poslednú chvíľu.
- ▶ Účastníci stále uprednostňujú osobné udalosti. Živé stretnutia sú skvelou príležitosťou na networking. Je to dokonca druhý aspekt (hneď po obsahu), na ktorý účastníci prihládajú pri výbere účasti na podujatí. Avšak zákazy cestovania a rozpočtové škrty sa očakávajú aj v nadchádzajúcich rokoch.
- ▶ **Bezpečnosť.** Klienti budú čeliť menším rozpočtom s vyššími požiadavkami zo strany publika. Účastníci budú vyžadovať prísne normy čistoty, bezpečnosti a flexibility, pokiaľ ide o storno podmienky. Niektorí účastníci odmietnu osobne sa zúčastniť udalostí, preto sa zvýši dopyt po možnosti hybridných akcií, ktoré majú oveľa vyššie náklady a personálne zabezpečenie.³⁶ Len čo pominie hrozba vírusu, môžu sa uvoľniť hygienické opatrenia a sociálne dištancovanie.
- ▶ **Menšie cieľové destinácie.** Kvôli koronakríze menšie trhy získajú viac firiem, pretože existuje pocit „bezpečnosti“ a „menšieho množstva ľudí“.³⁷ Očakáva sa, že najobľúbenejšie budú regionálne destinácie s menej husto osídlenými mestami druhého stupňa (*second-tier cities*) a atraktívnymi prímestskými oblasťami, ktoré sú v dosahu dopravných uzlov. Plánovanie medzinárodných destinácií bude ťažšie, s protichodnými cestovnými pravidlami a neistotou, či sa od účastníkov bude vyžadovať karanténa po príchode alebo po návrate domov. Prioritou pre všetky miesta bude bezpečnosť a ochrana, jednoduchá preprava a stabilita dodávateľa. V rámci

³⁴ The MICE sector in a Covid-19 world: Lockdown, Transition, New Normal. Rod Kamleshwaran. 17. 08. 2020. Dostupné na: <https://www.ttg mice.com/2020/08/17/the-mice-sector-in-a-covid-19-world-lockdown-transition-new-normal/>.

³⁵ CURRENT CHALLENGES AND TRENDS OF THE MICE SECTOR. Joe McClain. 2020. Dostupné na: <https://www.tourism-review.com/mice-sector-needs-to-go-innovative-news11777>.

³⁶ Where Do We Go From Here? Kerry Kerr. 29. 01. 2021. Dostupné na: <https://www.linkedin.com/pulse/where-do-we-go-from-here-kerry-kerr-mba/>.

³⁷ Where Do We Go From Here? Kerry Kerr. 29. 01. 2021. Dostupné na: <https://www.linkedin.com/pulse/where-do-we-go-from-here-kerry-kerr-mba/>.

uvedeného očakávania má Bratislava konkurenčnú výhodu oproti susedným destináciám, keďže práve ide o menšiu destináciu.

- ▶ **Rekvalifikácia MICE expertov.** Organizácia PCMA združujúca MICE expertov spustila práve prebiehajúcu kampaň *Discovery plan*³⁸ zameranú na výskum, rekvalifikáciu a vzdelávanie, ktorá pomáha jej členom a ďalším zainteresovaným stranám prosperovať prostredníctvom pandémie aj mimo nej.
- ▶ **Hybridné stretnutia.** Covid-19 urýchlil digitálne trendy ako virtuálne stretnutia. Firmy a organizácie budú v budúcnosti rozlišovať medzi nevyhnutným a nepodstatným cestovaním. Niektoré stretnutia, najmä interné, sa nevrátia úplne na úroveň pred rokom 2020. Na jednej strane sú hybridné stretnutia čiastočnou alternatívou stretnutí a podujatí, pretože je to cesta ako rozšíriť dosah publika a znížiť riziko. Na druhej strane však atraktivita osobných stretnutí nezmizne, nakoľko je zjavná potreba interakcie medzi ľuďmi a jej úplné nahradenie virtuálnou realitou nie je pravdepodobné.
- ▶ **Dopad na konferenčné centrá (venues).** Centrá budú musieť byť cenovo konkurencieschopné a prehodnotiť svoje cenové modely.
 - ▶ Na hybridných stretnutiach je menej účastníkov, a tým pádom menej jedla a nápojov.
 - ▶ Konferenčné centrá budú vyžadovať spoluprácu s organizátormi a digitálnymi partnermi ako tretími stranami. Miesta budú potrebovať silné pripojenie a internetovú infraštruktúru.
 - ▶ Nutnosť zaznamenať všetky zasadnutia na video prinesie ďalšie audiovizuálne náklady, viac zamestnancov, podrobnú koordináciu a plánovanie, dokonca virtuálnych javiskových manažérov a sieťových inžinierov. Niektorí odborníci upozorňujú, že plánovanie hybridného stretnutia sa môže rovnať plánovaniu dvoch samostatných stretnutí.³⁹ Koronakríza zasiahla mnoho organizátorov podujatí nepripravených na online svet.
 - ▶ Väčšie priestory pre menšie podujatia.

V stredoeurópskom priestore sa odhadom vývoja po skončení pandémie zaoberá výskum časopisu Kongres Magazine⁴⁰. Zber dát trval jeden rok (od marca 2020), časopis oslovil 70 tisícov kontaktov spomedzi nákupcov podujatí, dodávateľov a destinačných marketérov. Prieskum pozostával z 12 online prieskumov a podarilo sa zozbierať viac ako 7 000 odpovedí (od 360 do 1 300 v jednom dotazníku) z desiatok krajín. Výskum sa venoval témam ako sú post-covidové marketingové stratégie, zvládanie obmedzení, reštart destinačného marketingu, ako organizovať online udalosti, venue, monetizácia udalostí, budúcnosť predaja a marketingu a ďalšie. Na jar roka 2020 (apríl až máj), čo sa týka obnovy odvetvia po kríze, takmer 50 % respondentov bolo optimistických, zatiaľ čo necelých 20 % bolo pesimistických.

Napriek tomu, že očakávania oživenia sa v priebehu času posúvali (v polovici roka 2020 bol odhadovaný návrat k živým podujatiam postupne do konca roka 2020, v novembri 2020 to už bolo na 3. a 4. kvartál 2021), respondenti nepochybovali o návrate k živým podujatiam. **Dôvodom je, že digitálne podujatia jednoducho nemôžu nahradiť networking a budovanie obchodných i osobných vzťahov.**

³⁸ The Next Journey for the Business Events Industry. PCMA. 2021. Dostupné na: https://www.pcma.org/recovery-discovery/?utm_medium=top-cta&utm_source=pcma_homepage&utm_campaign=Recov-Discov-20.

³⁹ The Year of Hybrid Meetings and Events. Gain valuable insights into the world of Meetings & Events in 2021. Dostupné na: <https://www.amexglobalbusinesstravel.com/ca/meetings-events/meetings-forecast/>.

⁴⁰ KONGRES MAGAZINE'S COVID-19 SURVEYS. Dostupné na: <https://kongres-magazine.eu/2021/03/get-access-to-the-full-kongres-magazine-research/>.

Najväčšie výzvy po kríze (podľa názorov respondentov, zoradené zostupne):

- ▶ Prekonať obavy z cestovania do zahraničia
- ▶ Obnoviť pocit bezpečia pri cestovaní
- ▶ Obnoviť pocit bezpečnosti na hromadnom podujatí
- ▶ Zabezpečiť čistotu a hygienické požiadavky v hoteloch a reštauráciách
- ▶ Informačné preťaženie smerujúce od destinácií/promotérov
- ▶ Reprofilizovať formát podujatí (lacnejšie, ale flexibilné)
- ▶ Zníženie rozpočtov na podujatia
- ▶ Obnova jednotlivých trhov nebude v rovnakom čase a rovnakých spôsobom
- ▶ Vysokorýchlostné prepojenie na internet bude najdôležitejším tech faktorom budúcich venue nasledujúc dostupnosťou videokonferenčných systémov so živým vysielaním.

Kľúčové kritéria pri výbere destinácie pre budúce podujatia

Podľa odpovedí respondentov sa na prvých troch miestach umiestnili celková a zdravotná bezpečnosť, dostupnosť a komfort, a „value for money“ (hodnota za peniaze).

Najdôležitejšie kritériá pri výbere venue (priestoru na podujatie)

Absolútne najdôležitejšími kritériami boli podľa výsledkov prieskumu flexibilita priestoru, kvalita služieb poskytovaná v rámci venue a bezpečnosť (resp. zdravotná bezpečnosť). Tieto zistenia, okrem iného, majú implikácie aj na dispozíciu venue. Podľa štandardov majú mať konferenčné miestnosti vnútornú plochu 1,5 m² na osobu a celkovú plochu vrátane obslužných priestorov (foyer, toalety, zázemia pre techniku a catering) minimálne 2,5 m² na osobu. Je možné predpokladať, že v kontexte opatrení sociálneho distancu sa tieto plošné nároky ešte zvýšia.⁴¹

Z iného pohľadu, respondenti mali určiť opatrenia, ktoré by mali zaviesť po skončení krízy. Prvé tri najčastejšie opatrenia boli: disponibilita dezinfekčných gélov na ruky, vetranie a 2 m odstupy.

V kontexte technologických a technických otázok boli ako očakávané inovácie od venues/destinácií najčastejšie prezentované: bezkontaktná registrácia, rýchlotesty a antigénové testy, a profesionálne štúdio pre digitálne podujatia.

Potreba živých podujatí v budúcnosti

Nasledujúce odpovede dokumentujú, že **živé podujatia** s najväčšou pravdepodobnosťou **nezaniknú**, pokiaľ epidémia covid-19 skončí a spoločnosti sa vrátia do relatívneho normálu. Zároveň však treba zdôrazniť, že **významne stúpne podiel hybridných podujatí**, a tiež **miera presunu do online alebo virtuálneho priestoru bude pre každý typ eventu rozdielna**. Jeden zo záverov prieskumu znie, že budúce podujatia budú hybridné, hoci väčšina respondentov preferovala osobný maximálny zážitok („high touch“ na úkor „high tech“).

- ▶ 95 % respondentov vyjadrilo názor, že by boli znovu motivovaní zúčastniť sa živých podujatí.
- ▶ 91 % opýtaných súhlasilo s tvrdením, že digitálne podujatia nie sú náhradou za živé podujatia.
- ▶ 79 % respondentov je ochotných zaplatiť viac za živé podujatie s menším počtom účastníkov.

⁴¹ N. Erneker: Plánovači mítingov hovoria jasnou rečou. 16. 03. 2021. Dostupné na: <https://erneker.blog.sme.sk/c/557736/planovaci-mitingov-hovoria-jasnou-recou.html>.

- ▶ 71 % tých, ktorí dostávajú týždenne niekoľko pozvánok na digitálne podujatia, online mítingy a webináre týždenne, sa väčšinou nezúčastní na žiadnom z nich alebo najviac na 2 z nich.
- ▶ 80 % respondentov sa vyjadrilo, že pravdepodobnosť nahradenia osobných stretnutí online stretnutiami je nízka alebo stredná.
- ▶ 48 % respondentov sa vyjadrilo, že pokiaľ by mali možnosť, preferujú osobné a 45 % hybridné stretnutie.
- ▶ Necelá polovica respondentov určila, že najvhodnejšou formou podujatí v budúcnosti sú hybridné podujatia a 40 % sa vyjadrilo v prospech živých podujatí.
- ▶ Prechod do online priestoru tiež výrazne závisí od typu podujatia. Podľa prieskumu, prechod do online podoby nie je akceptovateľný pre veľtrhy (68 % respondentov), kongresy, výstavy (47 %), nábor nových zamestnancov (37 %), obchodné stretnutia (27 %), klientske alebo zákaznícke stretnutia (23 %).

5.5.2.1 Prípadové štúdie prekonania predošlých kríz v MICE odvetví

Podľa *Tourism Economics* predchádzajúce globálne ekonomické šoky, ako napríklad útoky z 11. septembra 2001 a finančná kríza v 2008, ukázali, že hoci sú obchodné stretnutia citlivé na vonkajšie faktory, tieto poklesy nie sú trvalé. Oblasť pracovných stretnutí sa z týchto šokov zotavovala pomalšie ako voľnočasový turizmus, avšak predchádzajúca najvyššia úroveň sa dosiahla v porovnateľnom časovom období (cca do dvoch rokov).⁴²

Graf 3 Dopad predošlých kríz na medzinárodné obchodné výdavky (n = krízový rok, $n-1$ = 100)

Zdroj: Prevzaté z *Tourism Economics*.

Nižšie sú uvedené 2 prípadové štúdie zotavenia sa MICE odvetvia po krízach v nedávnej histórii.

Dopad finančnej krízy v roku 2008 na MICE odvetvie v USA

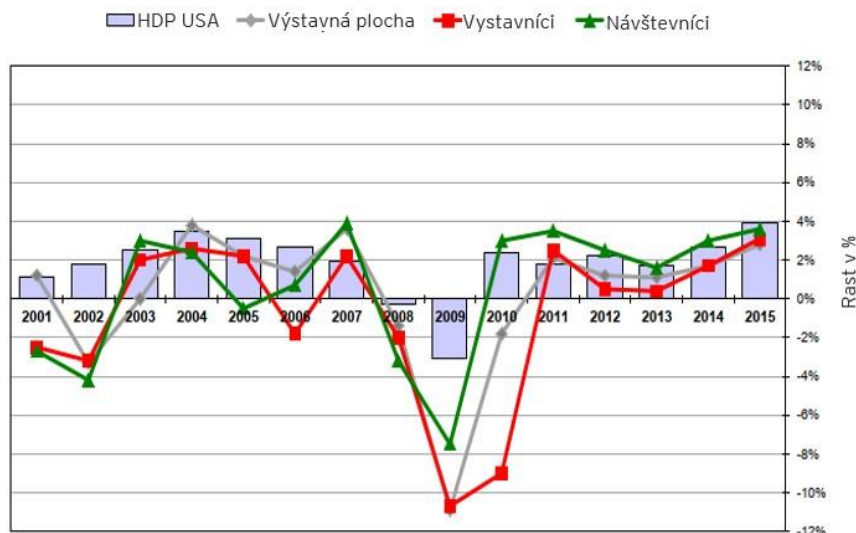
Po finančnej kríze v roku 2008 americká ekonomika upadla do výraznej recesie. Zároveň sa znížil dopyt v celom MICE odvetví, avšak ten sa čoskoro oživil spolu s americkou ekonomikou. Negatívny vplyv počas hospodárskeho poklesu bol nižší pre malé a stredné destinácie, pretože bývajú ekonomicky výhodnejšie, majú nižšie životné náklady (vrátane lacnejších hotelov, stravovania v reštaurácii, daní, atď.), a tým sa stávajú počas krízy príťažlivejšími.⁴³

⁴² In a post-pandemic world, what happens to business travel? *Tourism Economics*. Dostupné na: <https://www.tourismeconomics.com/press/latest-research/post-pandemic-world-what-happens-to-business-travel/>.

⁴³ FEASIBILITY STUDY FOR POTENTIAL CONVENTION CENTER DEVELOPMENT IN LANE COUNTY, OREGON. 2016. Dostupné na: https://assets.simpleviewinc.com/simpleview/image/upload/v1/clients/lanecounty/Lane_County_convention_center_study_FINAL_c5c378c6-79f4-4ddd-9348-55606f30e51c.pdf.

Na grafe nižšie je uvedená historická a predpokladaná výkonnosť ukazovateľov v MICE odvetví v porovnaní s rastom hrubého domáceho produktu (HDP) v USA v rozpätí rokov 2001 až 2015.

Graf 4 Vývoj výkonnosti MICE odvetvia v USA v období finančnej krízy z roku 2008

Zdroj: Prevzaté z: CSL, Center for Exhibition Industry Research (CEIR), 2013

Celkový kongresový priemysel zaznamenal výrazný pokles po roku 2007. V roku 2009 dosiahli ukazovatele dno, využitie výstavného priestoru pokleslo o 10,9 % a počet vystavovateľov poklesol v porovnaní s rokom 2008 o 10,7 %. K významnému oživeniu odvetvia došlo až v roku 2010. Americká ekonomika od roku 2010 pokračovala v trende mierneho rastu, pričom HDP rástlo tempom 2,2 % v roku 2012.

Dopad epidémie SARS v Ázii

SARS bolo vysoko infekčné ochorenie a spôsobilo epidémiu v rokoch 2002 a 2003. Rozšírilo sa z Číny do ďalších 30 štátov, ochorenie sa podarilo zastaviť prísnou karanténou⁴⁴. Vypuknutie SARS v roku 2003 spôsobilo prudký pokles hospodárstva v Číne, avšak po prepuknutí sa rýchlosť rastu okamžite vrátila na normálnu úroveň. Celkovo sa odhadovalo, že SARS znížilo ročné tempo rastu čínskeho HDP v roku 2003 o 0,5 % (na 10 %).

Podľa údajov z roku 2003 malo vypuknutie epidémie SARS nepriaznivý vplyv na všetky priemyselné odvetvia, najviac bol však zasiahnutý sektor služieb. Vypuknutie epidémie SARS ovplyvnilo odvetvie cestovného ruchu mierne. Počet prichádzajúcich návštevníkov sa v roku 2003 znížil o 1%, avšak v roku 2004 došlo k prudkému zvýšeniu (27%). SARS sa dotkol hoteliérstva tak, že miera rastu sa vrátila na priemernú úroveň až v prvom štvrtroku 2004.

5.5.2.2 Odhad zotavenia MICE odvetvia vo svete

Zotavenie z účinkov pandémie bude postupné - domáce voľnočasové aktivity budú prvé, po nich bude nasledovať dopyt spoločností, pričom medzinárodný cezhraničný dopyt sa bude zvyšovať až pri opätovnom spustení leteckých spoločností a pocite bezpečia z lietania. MICE odvetvie bude medzi poslednými segmentmi, ktoré sa zotavia.⁴⁵

Tempo a úroveň zotavenia (resp. návrat na úroveň v roku 2019) sa budú líšiť podľa regiónu a obchodného

⁴⁴ Fakultná nemocnica Nitra. Dostupné na: <https://fnnitra.sk/aktuality/je-koronavirus-hrozbou/>.

⁴⁵ Where Do We Go From Here? Kerry Kerr. 29. 01. 2021. Dostupné na: <https://www.linkedin.com/pulse/where-do-we-go-from-here-kerry-kerr-mba/>.

segmentu. Domáce stretnutia sa vrátia skôr ako medzinárodné, a segmenty voľného času budú predchádzať obchodným segmentom. Keďže kríza sa stále vyvíja, obdobie úplného zotavenia zostáva neisté, najbližší návrat minimálne do "nového normálu" bude zrejme až v roku 2024.⁴⁶

Podľa štatistík ICCA sú Európa (52 %), Ázia a Tichomorie (23 %) a Severná Amerika (11 %) najväčšími hosťiteľmi stretnutí medzinárodných asociácií. Slobodné cestovanie medzi týmito regiónmi je v súčasnosti mimoriadne nerovnomerné a v niektorých prípadoch podlieha karanténe. Aby medzinárodné stretnutia boli ako v predcovidovom období, musí dostatok krajín vo svete stlačiť svoju dennú mieru prípadov na takmer nulu, buď pomocou prevencie, testovania a trasovania, alebo pomocou vakcinácie či liečby, aby koronavírus už nepredstavoval vážnu hrozbu pre zdravie.⁴⁷ Keď každá krajina zavádza svoje vlastné pravidlá a vlastný harmonogram opätovného otvorenia, delegát z jednej krajiny by teoreticky mohol navštíviť cieľovú destináciu, ale delegát z inej krajiny by bol odmietnutý.

Cestovné obmedzenia však nie sú jedinou prekážkou kongresového turizmu. Rovnako dôležitý je aj sentiment delegáta. Kým nebude vírus pod medzinárodnou kontrolou, je menej pravdepodobné, že by ľudia chceli vycestovať do zámoria, aj keď to pracovisko umožňuje. Tento rozmer musia brať organizátori medzinárodných stretnutí do úvahy.

Letecká doprava je nepriamo úmerná počtu pozitívnych covid-19 prípadov⁴⁸. Keďže medzinárodné kongresy sú absolútne závislé na leteckej doprave, je pravdepodobné, že kým počty pozitívnych prípadov nebudú minimalizované takmer na nulu (či už v hosťiteľskej krajine alebo krajinách pôvodu), medzinárodné kongresy sa nevrátia na pôvodnú úroveň.

Hotelový sektor v Európe by mal do roku 2024 obnoviť svoju výkonnosť na úroveň roku 2019 (tržba za disponibilnú izbu = Revenue per Available Room (RevPAR))⁴⁹. Niektoré hotely sa zrejme zotavia rýchlejšie, ale budú existovať aj také, ktoré už možno nikdy nedosiahnu úroveň výkonnosti z roku 2019. Flexibilné podmienky zrušenia podujatia sú veľmi potrebné, aby sa klienti cítili istejšie pri rozhodovaní.⁵⁰ K zotaveniu hotelového sektora môže napomôcť aj obnovenie kongresového turizmu.

Odhad zotavenia MICE odvetvia v Európe

Spoločnosť *Tourism Economics* pripravila ešte počas roka 2020 analýzu dopadu súčasnej pandémie na kongresový turizmus, možnosti oživenia, a vyvinula tri scenáre, ktoré odrážajú možný rozsah dopadu tejto krízy: základný, optimistický a pesimistický scenár pre MICE odvetvie v Európe.

Pri tejto analýze boli zohľadnené tri nasledovné faktory:

- ▶ zrušenie alebo odloženie podujatia vykonané dobrovoľne organizátormi alebo v reakcii na vládne obmedzenia,
- ▶ oficiálne cestovné obmedzenia, či už vládne alebo firemné,
- ▶ individuálna averzia účastníkov k riziku, a potenciálne zrušenie účasti.

Spoločnosť *Tourism Economics* očakávala pokles celkových návštev podujatí v Európe v roku 2020 o 58 % pri základnom scenári. Očakávali sa pretrvávajúce negatívne vplyvy sentimentu na účasť na domácich

⁴⁶ The MICE sector in a Covid-19 world: Lockdown, Transition, New Normal. Rod Kamleshwaran. 17. 08. 2020. Dostupné na: <https://www.ttg mice.com/2020/08/17/the-mice-sector-in-a-covid-19-world-lockdown-transition-new-normal/>.

⁴⁷ Pandemic: why it's not over until it's over for international meetings. AMI. Dostupné na: <https://amimagazine.global/editors-blog/covid-19-its-not-over-until-its-over/>.

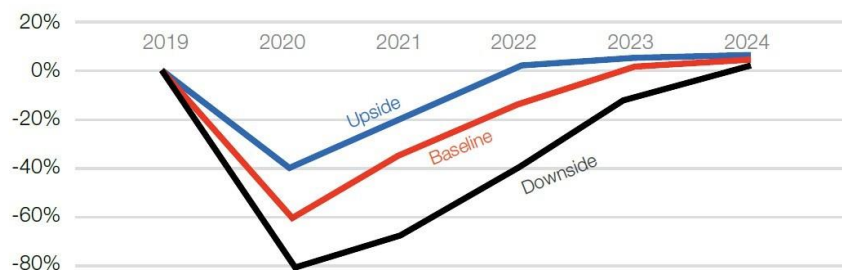
⁴⁸ Stefan Gössling, Daniel Scott & C. Michael Hall (2020): Pandemics, tourism and global change: a rapid assessment of COVID-19, *Journal of Sustainable Tourism*, DOI: 10.1080/09669582.2020.1758708.

⁴⁹ The Impact of COVID-19 on the European Hotel Sector. Dostupné na: <https://www.hospitalitynet.org/opinion/4100783.html>.

⁵⁰ Where Do We Go From Here? Kerry Kerr. 29. 01. 2021. Dostupné na: <https://www.linkedin.com/pulse/where-do-we-go-from-here-kerry-kerr-mba/>.

aj medzinárodných stretnutiach, s následkom zníženia priemernej návštevnosti v rokoch 2021 a 2022 o 25% a 5%, než sa očakáva úplné zotavenie v roku 2023.

Graf 5 Rast návštevnosti konferencií a podujatí (odhad percentuálnej zmeny návštevnosti od roku 2019)

Zdroj: Prevzaté z: *Tourism Economics*

Optimistický a pesimistický scenár poskytol dve alternatívne predpovede, kde MICE turizmus poklesol medzi 36 % a 77 % v roku 2020 s prudkým oživením smerom nahor a potom dlhodobejším zotavením. Pesimistický scenár počítal tiež s pokračujúcimi vládnymi obmedzeniami pre stretnutia v roku 2021 a silnejším vplyvom negatívneho sentimentu medzi potenciálnymi účastníkmi.

5.5.3 Globálne trendy v kultúrnom a kreatívnom priemysle pred koronakrízou

Nižšie sú uvedené trendy do roku 2019, kým nebol kultúrny a kreatívny priemysel (KKP), a najmä podsektor umeleckých predstavení, prudko zasiahnutý koronakrízou.⁵¹

► Rozmach odvetvia

Pred pandémiou covid-19 bola kultúra v plnej sile. Na konci roku 2019 s obratom 643 miliárd EUR a celkovou pridanou hodnotou 253 miliárd EUR predstavovalo odvetvie KKP 4,4 % HDP EÚ z hľadiska celkového obratu. Ekonomický prínos KKP bol väčší ako telekomunikácie, špičkové technológie, farmaceutický alebo automobilový priemysel. Od roku 2013 po rok 2019 sa celkové príjmy KKP zvýšili o 93 miliárd EUR (o takmer 17 %, z 550 miliárd EUR na 643 miliárd EUR).

► Prudký rozmach v strednej a východnej Európe

V roku 2019 päť najväčších krajín EÚ 28 (Francúzsko, Nemecko, Taliansko, Španielsko a Spojené kráľovstvo) tvorilo 69 % celkových KKP príjmov v EÚ, ale najsilnejší rast pochádzal zo strednej a východnej Európy. V rokoch 2013 až 2019 hudba v Európe zaznamenala pravidelný rast (+ 4 %), z čoho polovica bola práve vďaka živým vystúpeniam (+ 4,8 %), umelecké predstavenia rástli tiež (+ 2,9 %). Prudký nárast umeleckých predstavení bol na Slovensku (53 %) aj v Českej republike (33 %).

► Silný vplyv na zamestnanosť

V roku 2012 bola oblasť umeleckých predstavení najväčším zamestnávateľom KKP v Európe (zabezpečovala viac ako jedno pracovné miesto zo šiestich). 78 % zamestnancov boli tvorcovia a umelci, 15 % boli technici a 7 % bolo zapojených do riadenia a organizácie predstavenia v mieste konania. Na konci roka 2019 KKP zamestnával viac ako 7,6 milióna ľudí v EÚ 28 a od roku 2013 pribudlo približne 700 000 (+10 %) pracovných miest.

► Znižovanie verejných dotácií

Vlna znižovania štátnych výdavkov v Európe po finančnej kríze v 2008 zasiahla kreatívny priemysel. Veľa vlád stlačilo verejné dotácie pre divadlá, opery a orchestre. Financovanie umeleckých predstavení je často

⁵¹ Rebuilding Europe. The cultural and creative economy before and after the COVID-19 crisis. EY. January 2021.

postavené na kombinácii sponzorstva (napr. súkromné dary a fundraising), predaja lístkov a verejných dotácií. So zmenšovaním verejných dotácií a stúpaním nákladov na výrobu majú promotéri tendenciu zvýšiť ceny lístkov na udržanie ziskovosti. Divadlá a koncertné haly s národnou a medzinárodnou reputáciou sa javia ako odolnejšie voči ekonomickým ťažkostiam.

- ▶ Vplyv digitálnych technológií

KKP odvetvie prijalo digitálne technológie aj z marketingového hľadiska. Nová kombinácia online a offline aktivít prináša nové výzvy a príležitosti, a lepší zážitok pre návštevníkov. Obdobie medzi rokmi 2013 a 2019 poukazuje na intenzívnu inováciu - nielen hľadanie väčších živých zážitkov pre divákov alebo návštevníkov, ale aj prudký nárast dopytu po obsahu na internete: v roku 2018 až 81 % užívateľov internetu v EÚ použilo internet na hudbu, videá a hry - viac ako na nakupovanie alebo sociálne siete.

- ▶ Väčšia konkurencia pre návštevníkov festivalov podporuje diverzifikáciu a vyššiu kvalitu

Zvyšuje sa súťaž o návštevníkov festivalov. 21 % organizátorov festivalov uviedlo, že posledné roky je konkurencia hlavným problémom pri organizácii festivalov. Vstupné ceny sú tlačené nadol a zvyšujú sa výrobné náklady, pretože organizátori hľadajú pre koncerty zvučné mená a snažia sa o lepšie vybavenie pre účastníkov. To vedie k nápaditejším mechanizmom financovania (príjmy z reklamy a pod.), rozvíjaniu značky, alebo použitiu digitálnych technológií vrátane bezhotovostných platieb a poskytovanie vysokorýchlostného bezdrôtového pripojenia.

- ▶ Motor rastu pre kultúrny cestovný ruch

Kultúra je silným hnacím motorom cestovného ruchu a je motivátorom pre národných aj zahraničných návštevníkov. Umelecké predstavenia môžu byť dôležitou súčasťou zážitku z pracovnej cesty alebo dovolenky. Je to priestor pre ďalší rozvoj pri stratégiách kultúrneho cestovného ruchu.

5.5.4 Globálne trendy v kultúrnom a kreatívnom priemysle počas koronakrízy a po nej

Kvôli pandémie a súvisiacim lockdownom a obmedzeniu stretávania sa v roku 2020 kultúrny a kreatívny priemysel stratil približne 31 % výnosov. Celkový obrat KKP v EÚ 28 sa znížil v roku 2020 na 444 miliárd EUR, čo predstavuje čistý pokles o 199 miliárd EUR voči roku 2019. KKP je jeden z najviac postihnutých v Európe, o niečo menej ako letecká doprava (31 %), ale viac ako cestovný ruch (27 %) alebo automobilový priemysel (25 %).⁵²

Kríza v dôsledku epidémie covid-19 bude mať obrovský a trvalý dopad na celý hodnotový reťazec KKP odvetvia. Finančná životaschopnosť kreatívnych i obchodných spoločností (predovšetkým v súkromnom sektore bez dotácií) je ohrozená rastom nákladov, postupným meškaním platieb, obmedzeným hotovostným tokom z dôvodu prerušenia činnosti a neistou budúcnosťou. Napäté sú najmä vzťahy medzi miestami podujatí (najmä väčšími centrami) a umelcami, spoločnosťami a producentmi z dôvodu náhleho zrušenia ponúk a dohôd bez akejkoľvek náhrady strát alebo záruky.⁵³

Z pohľadu spotrebiteľov v nedávnom prieskume EY Future Consumer Index Survey z októbra 2020 až 46 % respondentov odpovedalo, že by sa necítili bezpečne na živom umeleckom predstavení niekoľko najbližších mesiacov.

- ▶ Živé umenie postihnuté najviac

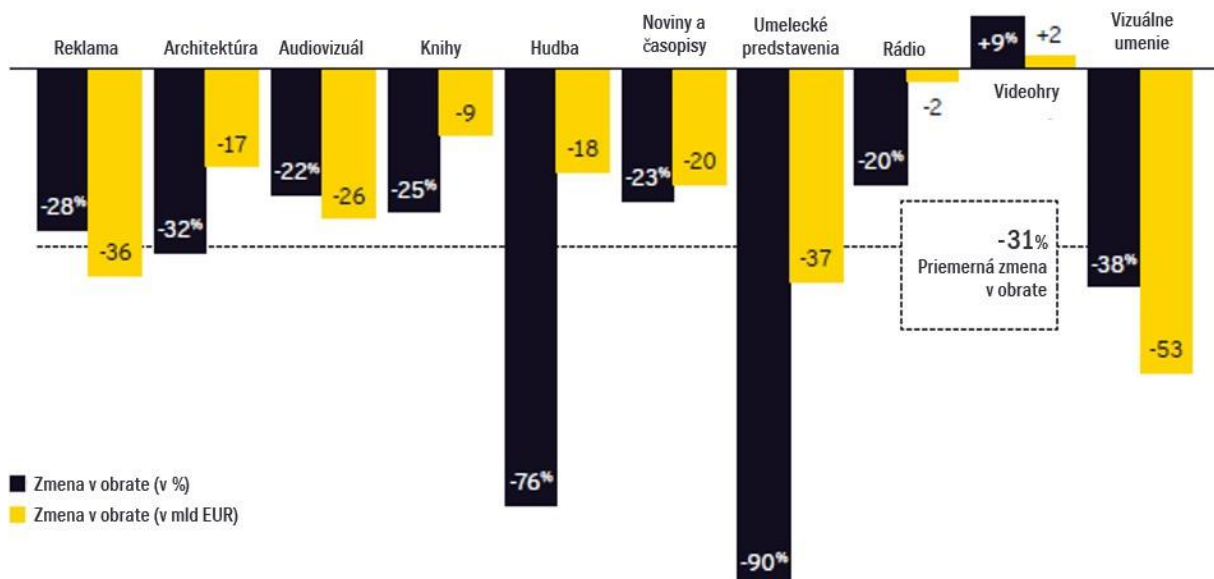
Spomedzi všetkých sektor KKP dopad pandémie covid-19 na výkonnosti najviac pocítilo umenie (pokles

⁵² Rebuilding Europe. The cultural and creative economy before and after the COVID-19 crisis. EY. January 2021.

⁵³ Cultural and creative sectors in post-COVID-19 Europe. Crisis effects and policy recommendations. Policy Department for Structural and Cohesion Policies. Directorate-General for Internal Policies. PE 652.242 - February 2021.

až o 90 % oproti roku 2019) a hudba (pokles o 76 %) v dôsledku masívnych obmedzení koncertov, hier a predstavení po väčšinu roku 2020. Živé predstavenia boli medzi prvými činnosťami, ktoré boli prísne obmedzené a budú pravdepodobne medzi poslednými, kde sa zrušia obmedzenia. Navyše obmedzenia brzdia pravidelné umelecké skúšky a môžu negatívne ovplyvniť budúce umelecké výkony.

Graf 6 Odhadovaná zmena obratu medzi rokmi 2019 a 2020 podľa odvetvia KKP (v % z celkového obratu v roku 2019 a v mld. EUR, EÚ 28)

Zdroj: Eurostat; GESAC; profesné organizácie; Oxford Economics; EY modelovanie a analýzy 2020. Prevzaté z: Rebuilding Europe. The cultural and creative economy before and after the COVID-19 crisis. EY. January 2021.

► Najväčší negatívny dopad na KKP v strednej a východnej Európe

Koronakríza zasiahla najviac strednú a východnú Európu (pokles o 36 % v Litve a až o 44 % v Bulharsku a Estónsku). Ťažko zasiahnuté sú aj Maďarsko, Lotyšsko, Poľsko a Rumunsko. Vo všetkých týchto krajinách divadelné a vizuálne umenie predstavuje väčší podiel na národnej kreatívnej ekonomike než vo zvyšku EÚ. Napríklad v Maďarsku umelecké predstavenia (s očakávaným poklesom trhu o 90 %) predstavujú asi 10 % celkového trhu s KKP, zatiaľ čo EÚ priemer sa pohybuje okolo 4 %. V niektorých z týchto ekonomík existujú priťažujúce faktory, ako je ťažší prístup k financiám pre MSP, nedostatok sociálnej a ekonomickej ochrany pre samostatne zárobkovo činné osoby a tlak na kultúrne rozpočty na miestnej a národnej úrovni.

► Dopad na tantiémy

Pre hudobný sektor boli navyše zavedené obmedzenia na miestach, ako sú obchody, bary a reštaurácie, boli tiež vážne ovplyvnené autorské práva (pokles o 35 % oproti roku 2019 pre práva autorov a umelcov). Vzhľadom na spôsob rozdeľovania tantiém, ktoré sa stratia v roku 2021, budú príjmy tvorcov ovplyvnené minimálne do roku 2022.

Vyššie uvedené čísla v príjmoch odrážajú iba časť dopadu na KKP, pretože nezohľadňujú zastavenú výrobu počas lockdownov, ktorá bude merateľná až v roku 2021 a neskôr.

► Dopad na kultúrny cestovný ruch

Okrem vplyvu lockdownu a iných obmedzení, vzťah medzi kultúrou a cestovným ruchom je jedným z hlavných faktorov vplyvu pandémie. Podľa Európskej komisie kultúrny cestovný ruch predstavoval až 40

% cestovného ruchu v EÚ.

Možnosti ako oživiť KKP v Európe

Na základe názorov odborníkov a organizácií zastupujúcich KKP v Európe boli identifikované nasledujúce výzvy ako priority obnovy a rastu kreatívnej ekonomiky⁵⁴:

► Výzva 1 - Financie

Poskytnutie verejného financovania a podpory súkromných investícií pre kultúrne a kreatívne podniky, organizácie, podnikateľov a tvorcov na podporu ich zotavenia a transformácie.

► Výzva 2 - Posilnenie odvetvia

Podpora diverzifikovanej kultúrnej ponuky zabezpečením pevného právneho rámca, ktorý umožňuje rozvoj súkromných investícií do výroby a distribúcie, poskytovanie nevyhnutných podmienok pre primeranú návratnosť investícií pre podniky a zaručený príjem pre tvorcov.

► Výzva 3 - „Pákový efekt“

Využitie sily kultúry ako hlavného akceleračného sociálnych, spoločenských a environmentálnych zmien v Európe. KKP stimuluje rast niekoľkých ďalších priemyselných odvetví – napr. cestovný ruch, digitálne technológie, doprava a telekomunikácie – to sú dodávatelia a zároveň i zákazníci KKP.

5.5.5 Implikácie pre Bratislavu

V kontexte profilovania NKKC na segment medzinárodných kongresov a konferencií sa Bratislava ako hlavné mesto SR jednoznačne javí ako najvhodnejšia destinácia pre umiestnenie takejto infraštruktúry na Slovensku. Bratislava spomedzi slovenských miest má výhodnú dopravnú polohu, nachádza sa blízko medzinárodného letiska Viedeň-Schwechat, disponuje najväčšou ponukou hotelov vyššieho štandardu, ponúka najlepšie možnosti kultúrneho, spoločenského a rekreačného vyžitia, koncentrované na jednom mieste. Tieto a ďalšie predstavujú kľúčové podmienky pre lokalizáciu kongresových centier všeobecne. Rovnako v spojení s kultúrnou a spoločenskou funkciou NKKC je Bratislava najvhodnejšou lokalitou, keďže sa v nej sústreďujú kultúrna a umelecká komunita a inštitúcie, ako aj celková vysoká kúpyschopnosť obyvateľstva v regióne umožňuje predpokladať s dostatočným dopytom.

NKKC ako budúci kľúčový prvok MICE odvetvia v Bratislave môže pôsobiť ako systematický nástroj oživenia cestovného ruchu a HORECA služieb po skončení pandémie ochorenia covid-19, a to z dôvodu, že vytvorí priestor pre rozvoj MICE odvetvia, ktoré vo všeobecnosti zvyšuje príjmy z turizmu a ďalších hospodárskych odvetví; generuje pridanú hodnotu, daňové príjmy, pracovné miesta a vyššiu mzdu; stimuluje turizmus a vykrýva zníženia dopytu mimo sezóny, napomáha rozvíjať infraštruktúru a služby cestovného ruchu.

Napriek tomu, že dôsledkom pandémie ochorenia covid-19 je totálne zabrzdenie MICE odvetvia ako aj živej kultúry na celom svete, v niektorých ohľadoch sa toto krízové obdobie môže konkrétne pre Bratislavu javiť ako príležitosť plnohodnotne sa integrovať na trhu MICE. Otvorenie NKKC nastane v čase, kedy sa očakáva, že pandémia už bude po kontrole a trh MICE, resp. oblasť kultúrnych podujatí bude zotavená. V nadväznosti na pandémiu sa umocnil trend, kedy na atraktivite môžu získať destinácie, ktoré tradične nie sú preplnené turistami z rôznych kútov sveta. A práve Bratislava je takouto doposiaľ málo známou destináciou. Zároveň prechodné obdobie návratu k „normálu“ po pandémii môže Bratislava využiť na to, aby čo najefektívnejšie využila čas na zníženie odstupu od konkurenčných destinácií. Plánované centrum sa dá považovať, že v prípade jeho výstavby by bolo jedným z prvých vo svete, ktoré by boli spustené do prevádzky po skončení pandémie. To umožňuje ho prispôbiť technickým trendom ako dôsledku protipandemických opatrení (napr. dimenzovanie kapacity priestorov pred pandémiou sa

⁵⁴ Rebuilding Europe. The cultural and creative economy before and after the COVID-19 crisis. EY. January 2021.

v kontexte opatrení sociálneho dištancu môže všeobecne prehodnotiť, a teda pri tej istej rozlohe budú priestory v budúcnosti dimenzované na nižší počet osôb; prispôsobenie na hybridné podujatia, vyžadujúce si adekvátne technologické vybavenie).

Keďže v prípade NKKC pôjde o prémiový eventový priestor nielen v rámci Bratislavy a Slovenska, ale aj regiónu, NKKC bude generovať „dopyt riadený ponukou“ na lokálnom, regionálnom a viac či menej globálnom trhu (t. j. nedôjde len k presunu dopytu z existujúcich zariadení v Bratislave, ale tiež zásadná časť budúceho dopytu bude predstavovať podujatia, ktoré by sa bez vzniku takéhoto prémiového priestoru v Bratislave nerealizovali). Uvedené platí jednak vo vzťahu k podujatiam MICE, ale taktiež vo vzťahu k podujatiam živej kultúry.

ORIGINAL

6. Analýza ponuky a dopytu

Predmetná kapitola má za cieľ analyzovať stav a trendy či už na strane ponuky alebo dopytu v oblasti organizovania MICE, kultúrnych a spoločenských podujatí. Následne z vykonanej analýzy identifikovať zistenia a predpoklady, na základe ktorých je možné odhadnúť budúci dopyt po službách NKKC. Vzhľadom k skutočnosti, že dáta pre Bratislavu sú neúplné alebo fragmentované, pri projektovaní a odôvodňovaní dopytu sú použité sú či už celkové globálne trendy alebo trendy z analyzovaných destinácií alebo porovnateľných kongresových centier.

Kapitola je rozdelená na nasledujúce časti:

- ▶ vymedzenie trhu;
- ▶ analýza ponuky v Bratislave a vo vybraných zahraničných destináciách;
- ▶ analýza historického dopytu v Bratislave v oblasti kultúrnych podujatí;
- ▶ analýza historického dopytu v Bratislave a vo vybraných zahraničných destináciách v oblasti MICE podujatí;
- ▶ určenie budúceho dopytu.

6.1 Vymedzenie trhu

Vzhľadom k tomu, že NKKC by malo slúžiť jednak MICE podujatiam, ale rovnako aj kultúrnym a spoločenským podujatiam, vymedzenie trhu musí zohľadňovať špecifické črty MICE segmentu ako aj segmentu kultúry. Pri definovaní a vymedzení trhu je obchodným modelom NKKC B2B model, t. j. zákazníkom nie je fyzická osoba (napr. delegát kongresu alebo návštevník koncertu), ale organizátor podujatia (napr. PCO alebo eventová agentúra).

Vymedzenie v kontexte MICE odvetvia

Tak ako je to v mnohých iných krajinách, v oblasti MICE odvetvia má zásadný trhovú podiel hlavné mesto, osobitne čo sa týka medzinárodných podujatí, ktoré navštevujú zahraniční návštevníci. Hlavné mesto sťahuje zásadnú časť podujatí, ktoré sa konajú v danej krajine. Uvedená závislosť platí v priamej úmernosti veľkosti krajiny, t. j. čím je krajina menšia, tým je trhovú podiel hlavného mesta väčší. Ako príklad možno uviesť Budapešť (podiel Budapešti na domácich podujatiach je približne polovičný, avšak v prípade medzinárodných podujatí sa v Budapešti koncentrujú $\frac{3}{4}$ medzinárodných podujatí konaných v Maďarsku) alebo estónsky Tallin (Tallin absorboval takmer 80 % konferencií a kongresov konaných v Estónsku v roku 2018).

V segmente asociačných podujatí, zväčša medzinárodných kongresov a konferencií, je možné predpokladať svetovú alebo minimálne európsku konkurenciu, v závislosti od spôsobu rotácie cieľovej skupiny kongresov. Dopyt je generovaný zo strany medzinárodných asociácií, ktoré priamo alebo prostredníctvom agentúr (tzv. PCO, ktoré sú často nadnárodné s alebo bez lokálneho zastúpenia) predstavujú „nákupcov“ podujatí. Na strane ponuky možno zahrnúť všetky porovnateľné kongresové centrá v aktuálne žiadanom regióne (ktorý sa medziročne zvyčajne mení) pre plánovaný kongres. Z toho dôvodu **v segmente asociačných kongresov nie je možné vyčleniť geograficky jasne stanovené územie, skôr identifikovať konkrétne destinácie, ktoré predstavujú možnú konkurenciu alebo vzor pre Bratislavu**. Aj keď veľkosť destinácie nie je primárnou podmienkou pre jej kongresový úspech (napr. švajčiarsky Davos, slovinský Bled alebo chorvátsky Dubrovnik), vytvára isté apriórne obmedzenia. V kontexte konkurenčných destinácií boli preskúmané analyzované Viedeň, Praha a Budapešť. Vzhľadom na veľkosť týchto metropol a rozvinutosť ich kongresovej infraštruktúry a celkovo MICE odvetvia nemožno považovať Bratislavu za priamu konkurenciu týmto mestám, keďže ide o kongresové destinácie prvej úrovne (*1st tier destination*). V každom prípade analýza ich výkonnosti v oblasti MICE je dôležitá pre

objektívne pozicionovanie jednak NKKC ako aj Bratislavy ako kongresovej destinácie. Za priamu konkurenciu možno považovať destinácie druhej úrovne (*2nd tier destination*) ako sú Ľubľana, Krakov, hlavné mestá pobaltských štátov alebo vzdialenejší Glasgow⁵⁵.

V časti firemných podujatí možno očakávať dopyt zo strany nadnárodných spoločností, resp. ich pobočiek sídliaich v SR, prioritne v Bratislave. Vzhľadom na skutočnosť, že sa v Bratislave koncentrujú pobočky nadnárodných spoločností, možno predpokladať účasť zahraničných účastníkov ako zamestnancov týchto firiem, klientov alebo obchodných partnerov. Konkurenciu v tomto prípade predstavujú všetky priestory v Bratislave vrátane hotelových (pokiaľ ide o menšie podujatia), ktoré ponúkajú priestory pre firemné eventy.

Vymedzenie v kontexte odvetvia kultúry

V segmente kultúrnych („živej kultúry“) a spoločenských podujatí možno očakávať mix podujatí domácich a zahraničných interpretov, avšak s účasťou prevažne domácich návštevníkov, či už bratislavských alebo mimo bratislavských. Dopyt po službách NKKC bude vznikať zo strany predovšetkým lokálnych promotérov, organizátorov kultúrnych podujatí a eventových agentúr. Odhaduje sa čiastočný podiel zahraničných návštevníkov, a to vzhľadom na skutočnosť, že potenciálni zahraniční návštevníci (z Rakúska, Maďarska, Poľska alebo Česka) navštevujú kultúrne a spoločenské podujatia v domovských krajinách. Výnimku môžu predstavovať umelecké predstavenia špecifických interpretov mimo pop kultúru.

Tabuľka 14 Prehľad vymedzenia trhu

	Asociačné kongresy	Firemné podujatia	Kultúrne podujatia	Spoločenské podujatia
Konkurencia na strane ponuky	Priestory v Bratislave Destinácie v regióne	Priestory v Bratislave	Priestory v Bratislave	Priestory v Bratislave
Dopyt	Subjekty mimo SR, príp. subjekty zo SR	Subjekty zo SR, príp. mimo SR	Subjekty zo SR Subjekty mimo SR	Subjekty zo SR
Geografické určenie trhu	SR + Svet	SR	SR + Svet (v prípade zahraničných interpretov)	SR

Zdroj: vlastné spracovanie EY

6.2 Analýza ponuky v Bratislave a v regióne

Predmetná kapitola obsahuje analýzu nehotelových eventových priestorov a kongresových hotelov v Bratislave ako aj analogickú analýzu vo vybraných zahraničných destináciách (Viedeň, Praha, Budapešť, Varšava ako „vzorové“ trhy, Krakov, Ľubľana, Tallin, Záhreb ako konkurenčné destinácie (najmä v prípade segmentu medzinárodných kongresov a konferencií)).

Kapitola obsahuje nasledujúce časti:

- ▶ analýza ponuky nehotelových eventových priestorov v Bratislave,
- ▶ analýza ponuky hotelov s kongresovými priestormi,
- ▶ analýza ponuky nehotelových eventových priestorov vo vybraných zahraničných destináciách,
- ▶ zhodnotenie ponuky v Bratislave vrátane regionálneho porovnania.

⁵⁵

N. Erneker: Porovnávajme porovnateľné. 22.4.2021. Dostupné na: <https://erneker.blog.sme.sk/c/560227/porovnavajme-porovnateľne.html>.

6.2.1 Ponuka nehotelových eventových priestorov v Bratislave

V rámci kapitoly sú stručne popísané jednotlivé zariadenia vrátane kapacitných možností s pomenovaním hlavných nedostatkov/nevýhod daného zariadenia.

V rámci predmetnej kapitoly boli analyzované nasledovné zariadenia/priestory:

- ▶ Istropolis;
- ▶ Incheba;
- ▶ Národné tenisové centrum (NTC);
- ▶ Hant Aréna (Športová hala Pasienky);
- ▶ Zimný štadión Ondreja Nepelu;
- ▶ Národný futbalový štadión;
- ▶ Refinery Galery;
- ▶ Stará tržnica;
- ▶ Slovenská filharmónia;
- ▶ Nová budova (SND);
- ▶ Historická budova (SND);
- ▶ Divadlo Aréna;
- ▶ Divadlo Tower Stage;
- ▶ Divadlo Nová scéna;
- ▶ Slovenský rozhlas;
- ▶ Galéria Nedbalka;
- ▶ Kongresové centrum TECHNOPOL;
- ▶ Ekonomická univerzita.

Tabuľka 15 Ponuka nehotelových eventových priestorov v Bratislave

Názov	Stručný popis priestoru	Nedostatky/ nevýhody	Počet sál	Najväčšia sála/miestnosť			
				Státie	Kino sedenie	Banket (osoby)	Recepcia (osoby)
Istropolis	Výborne dimenzovaný priestor v dobe svojho vzniku 1981. Hlavná sála (známa aj ako Veľká sála Istropolisu) je schopná prijať 1 280 návštevníkov a bola vybavená najmodernejšou technikou tej doby. Istropolis disponuje ešte s tromi menšími sálami, nie menej hodnotne spracovanými vrátane foyer pre cca 2000 ľudí.	Od roku 1993 neboli investované takmer žiadne prostriedky do údržby a modernizácie, a tak je celý priestor už dávnejšie morálne i technicky za hranicou životnosti.	4	-	1 280	2 000	1 000
Incheba	Výstavisko na rozlohe vyše 165 000 m ² ponúka k	Hala C, Expo aréna je veľká	10	5 500	4 000	1 500	1 600

Názov	Stručný popis priestoru	Nedostatky/ nevýhody	Počet sál	Najväčšia sála/miestnosť			
				Státie	Kino sedenie	Banket (osoby)	Recepcia (osoby)
	dispozícií množstvo interiérových priestorov, rozsiahle exteriérové plochy a 2 500 parkovacích miest. Priamo v areáli výstaviska sa nachádza hotel 3 hviezdikovej kategórie. Výstavisko má výhodnú polohu v bezprostrednej blízkosti diaľnic spájajúcich Bratislavu s Rakúskom, Českou republikou a Maďarskom, ako aj v blízkosti centra mesta. Výstavisko ponúka možnosti pre organizovanie rôznych podujatí. Funkciu multifunkčnej haly plní predovšetkým Expo Aréna, ktorá sa používa na športové, kultúrne a iné podujatia.	hala s rovnými terasami, do ktorých môže byť umiestnené stupňovité sedenie. Haly A, B, D sú typické rovné výstavné haly.					
Národné tenisové centrum (NTC)	Ide o moderný športový stánok nachádzajúci sa v širšom centre Bratislavy, ktorý je tiež využívaný na kultúrne, spoločenské a iné podujatia. Okrem prioritne športových hál, vhodných aj pre spoločenské podujatia, a iných prevádzok, sú k dispozícii aj 3 menšie konferenčné sály s individuálnou kapacitou do 110 osôb. Spustené do prevádzky bolo v roku 2003.	Prioritne priestor pre športové podujatia. Nevyhovujúca akustika. Na (pôvodne) otváraciu strechu nie je možné umiestňovať techniku ani dekorácie.	6	6 300	3 800	800	-
Hant Aréna (Športová hala Pasienky)	Je to športová hala nadčasovej konštrukcie dvoch krížiacich sa parabolických oblúkov prestrešených zavesenou lanovou konštrukciou. Mestská časť Nové Mesto navrhla pamiatkovému úradu zaradenie tejto stavby do zoznamu národných kultúrnych a technických pamiatok.	Stará športová hala bez možnosti vnútorného členenia, umiestňovania techniky a dekorácií s nevyhovujúcou akustikou vrátane potrebného zázemia, ktoré je nevyhnutné na organizovanie podujatí vyššieho štandardu.	1	2 400	3 400	-	-
Zimný štadión Ondreja Nepelu	Zimný štadión Ondreja Nepelu je zimný štadión a multifunkčná hala. Pred Majstrovstvami sveta v hokeji v roku 2011 prešiel kompletnou prestavbou pôvodného zimného štadióna. Kapacita štadióna sa zvýšila na 10 055 miest.	Prioritne priestor pre športové podujatia. Pomerne vysoký nájom (od 14 500 EUR do 32 000 EUR/celodenný nájom) pre kultúrne a spoločenské podujatia. Zložitý prístup kamiónov,	2	-	7 720	-	-

Názov	Stručný popis priestoru	Nedostatky/ nevýhody	Počet sál	Najväčšia sála/miestnosť			
				Státie	Kino sedenie	Banket (osoby)	Recepcia (osoby)
		vykladaní/ nakladania a inštalácie techniky, nedostatočná akustika.					
Národný futbalový štadión (NFŠ)	Konferenčné centrum je súčasťou novovybudovaného moderného futbalového štadióna, otvoreného v roku 2019. Priestor ponúka prezidentský skybox s kapacitou do 300 osôb s výhľadom na hraciu plochu Tehelného poľa. Moderné kaviarenské sedenie s možnosťami usporiadania priestoru, banketové, kongresové či iné sedenie, vrátane mobiliáru. VIP priestor ponúka variabilitu použitia (3 moduly využitia) s najmodernejším technickým vybavením s celkovou kapacitou do 1 200 osôb. Konferenčná miestnosť ponúka priestory pre významné tlačové konferencie, výstavy či spoločenské podujatia. Miestnosť má samostatný prístup priamo na prízemí s možnosťou vstupu aj pre motorové vozidlá, disponuje najmodernejším technickým vybavením či akustickými posuvnými stenami s kapacitou do 700 osôb.	Nevýhodou ponúkaných priestorov NFŠ je ich nevyužitelnosť na konanie vnútorných kultúrnych akcií vrátane obmedzenej kapacity pre konanie väčších podujatí (nad 1500 účastníkov).	3	-	700	1200	1200
Refinery Gallery	Refinery Gallery predstavuje netradičný a atraktívny priestor určený na organizáciu firemných eventov, módnych prehliadok, hudobných a iných kultúrno-spoločenských podujatí. Nachádza sa v areáli spoločnosti Slovnaft. Priestory vznikli rekonštrukciou dvoch starších nevyužitých montážnych hál.	Príliš pozdĺžna a nízka budova má obmedzené využitie. Vzhľadom na polohu v industriálnej a excentrickej časti mesta je priestor menej bonitný. Pri väčšej spoločenskej udalosti sú problémy s dopravou a parkovaním.	2	2 500	600	350	350
Zimná jazdiareň na Bratislavskom hrade	Zimná jazdiareň je v prevádzke od roku 2016 a je súčasťou rekonštruovaných priestorov na Bratislavskom hrade. Bola znovu postavená na svojom pôvodnom mieste v areáli Bratislavského hradu a	Priestor si vyžaduje veľké množstvo dekorácií a doplnkov na skrášlenie. Prístupnosť do	1	-	593/ 350	200	-

Názov	Stručný popis priestoru	Nedostatky/ nevýhody	Počet sál	Najväčšia sála/miestnosť			
				Státie	Kino sedenie	Banket (osoby)	Recepcia (osoby)
	je navrhnutá ako multifunkčný priestor pre kultúrne podujatia, konferencie a spoločenské večierky. Súčasťou je vstupné foyer so šatňou a priame spojenie s podzemnými garážami.	jazdiarne je obmedzená iba na dopravu automobilom. Chôdza na miesto konania je nepohodlná (mačacie hlavy a kopec) a autobus tam neprejde. Jazdiareň má aj akustické limity a diskrepancie.					
Stará tržnica	Stará tržnica je historická budova z roku 1910 v historickom centre. Za svoju vyše storočnú históriu slúžila mnohým účelom - ako trhový priestor, aj ako sklady a štúdiá pre Slovenskú televíziu. Od roku 2013 sa revitalizuje ako trhové miesto a kultúrny stánok.	V zásade ide o jednu halu. Priestor je vhodný na konanie kultúrnych ako aj spoločenských podujatí s obmedzenou kapacitou. Má technické a akustické limity. Nevhodné interiérové tepelné podmienky. Hlukové obmedzenia z dôvodu obytnej zóny.	1	1500	800	500	500
Slovenská filharmónia	Budova Reduty, dnešného pôsobiska Slovenskej filharmónie, patrí v súčasnosti k najvýznamnejším historickým kultúrno - spoločenským a reprezentačným stavbám starého mestského jadra. Akustická, historická sála na koncerty klasickej hudby. Priestor je vhodný na usporiadanie koncertov, reprezentačných recepcií, spoločenských stretnutí, kultúrnych podujatí, televíznych prenosov, tlačových konferencií, módnych prehliadok, plesov, obchodných stretnutí.	Priestor je vhodný na konanie kultúrnych ako aj spoločenských podujatí s obmedzenou kapacitou.	7	-	708	520	400
Nová budova SND	Budova má sedem podlaží, vyše dvetisíc miestností a tri hlavné sály (Sála opery a baletu, Sála činohry, Štúdio). V novej budove SND je tiež reštaurácia pre 120 osôb, klub, espresso, libreso a kuchyňa. Noblesu budovy Slovenského národného divadla podporuje aj niekoľko	Napriek disponibilite veľkej sály ako aj dodatočných mítingových priestorov, budova je vhodná prioritne na konanie divadelných	7	-	865	-	1 000

Názov	Stručný popis priestoru	Nedostatky/ nevýhody	Počet sál	Najväčšia sála/miestnosť			
				Státie	Kino sedenie	Banket (osoby)	Recepcia (osoby)
	exteriérových, ako aj interiérových umeleckých diel. Sála opery a baletu 861 miest, Sála činohry 649 miest, Štúdio variant A 160 miest, Štúdio variant B 152 miest, Modrý salón 80 miest, Club Opera 100 miest, V.I.P. salónik Činohry 20 miest, V.I.P. salónik Opery a Baletu SND 20 miest, Výstavná sieň 60 miest.	a iných kultúrnych podujatí. Z hľadiska prenájmu ide o drahý priestor a náročný na rezervovanie.					
Historická budova SND	Budova je pamiatkovo chránená, preto musela ostať v pôvodnom slohu fasáda, interiér hľadiska, vstupný foyer a salón na I. poschodí. V hľadisku sa však urobili zásadné priestorové zmeny a kvôli väčšiemu pohodliu divákov sa zmenšil počet miest. Všetky ostatné priestory sa zmodernizovali, zriadila sa centrálna šatňa v suteréne (pod hľadiskom), bufety na II. poschodí a fajčiarske na prízemí a III. poschodí. Priestory po oboch stranách javiska sa upravili na šatne účinkujúcich, sklady garderóby, technické miestnosti a ladiarske (v suteréne).	Prioritne priestor pre divadlo. Zložitý prístup kamióňov, vykladania/nakladania a inštalácie techniky. V súčasnosti je priestor uzavretý pre verejnosť z dôvodu havarijného stavu budovy.	2	-	581	-	500
Divadlo Aréna	Divadlo Aréna je historicky najstaršou divadelnou budovou, ktorá je dodnes aktívnou divadelnou scénou.	Priestor je vhodný výlučne na konanie kultúrnych podujatí. Budova nedisponuje dostatočným zázemím (technické a technologické vybavenie) vrátane obmedzenej kapacity pre konanie stredných a veľkých podujatí.	1	-	387	-	-
Divadlo Tower Stage	Divadlo Tower Stage je súčasťou zrekonštruovanej budovy Tower 115, ktorá sa nachádza na nábreží Dunaja. Svojím dramaturgickým zameraním je divadlo Divadlo Tower Stage profilovým divadlom pre hudbu a tanec. Sála disponuje profesionálnym ozvučením a nadštandardným osvetlením dvoma ručnými a dvoma	Priestor je vhodný výlučne na konanie kultúrnych podujatí s obmedzenou kapacitou.	1	-	372	-	-

Názov	Stručný popis priestoru	Nedostatky/ nevýhody	Počet sál	Najväčšia sála/miestnosť			
				Státie	Kino sedenie	Banket (osoby)	Recepcia (osoby)
	motorickými ťahmi. Divadelná sála je plne klimatizovaná a disponuje bezbariérovým prístupom.						
Divadlo Nová scéna	Divadlo Nová scéna je už viac ako 70 rokov súčasťou profesionálneho divadelného umenia na Slovensku. Priestory divadla sú tvorené divadelnou sálou a štúdiom Olympia, ktoré je vhodné na organizovanie slávnostných recepcií, prezentácií, vernisáží, firemných akcií, nachádza sa v tesnej blízkosti foyer, s ktorým ho možno spojiť.	Priestor je vhodný na konanie kultúrnych ako aj spoločenských podujatí s obmedzenou kapacitou.	2	-	616	300	300
Slovenský rozhlas	Vo veľkom koncertnom štúdiu Slovenského rozhlasu, s kapacitou 523 miest, sa konajú koncerty Symfonického orchestra Slovenského rozhlasu a ďalšie koncerty vážnej hudby, populárnych spevákov aj alternatívnych skupín. Sála má vynikajúcu akustiku pre nahrávanie, je osadená na pružinách, ktoré slúžia ako akustický tlmič, čo bráni vibráciám a zvukovým odrazom.	Priestor je vhodný výlučne na konanie kultúrnych podujatí, resp. koncertov.	1	-	523	-	-
Galéria Nedbalka	Budova Galérie Nedbalka ukrýva na štyroch poschodiach nečakane pôsobivý interiér s vnútorným členením, pripomínajúcim Guggenheimovo múzeum v New Yorku. Päť kruhových poschodí a diela slovenských výtvarných umelcov 19. a 20. storočia.	Priestor je vhodný na konanie kultúrnych ako aj spoločenských podujatí s veľmi obmedzenou kapacitou. Zložitý prístup kamiónov, vykladania/nakladania a inštalácie techniky. Je to priestor na konanie podujatí komorného typu.	2	150	100	-	150
Kongresové centrum TECHNOL	Kongresové centrum v mestskej časti Petržalka vrátane parkovania so 170 miestami pre verejnosť, kaviarne, prevádzky denného stravovania i reštaurácie Liviano a ďalších služieb.	Excentrická poloha mimo širšie centrum mesta. Vhodné skôr pre lokálne podujatia menšieho rozsahu.	3	-	400	180	450
Ekonomická univerzita	Multifunkčná aula Ekonomickej univerzity v Bratislave bola vybudovaná v roku 2008, má kapacitu 650 miest a jej reprezentatívne priestory sú vhodné pre usporiadanie konferencií,	Aula a vnútorné priestory poskytujú priestor predovšetkým na vzdelávacie aktivity EU v Bratislave.	6	-	650	200	200

Názov	Stručný popis priestoru	Nedostatky/ nevýhody	Počet sál	Najväčšia sála/miestnosť			
				Státie	Kino sedenie	Banket (osoby)	Recepcia (osoby)
	prednášok, prezentácií, valných hromád a rôznych spoločenských podujatí.						

Zdroj: <https://kulturnecentrum.sk/#amenities>; <https://www.visitbratislava.com/convention/accomodations-and-venues/>; vlastný prieskum EY

Zistenia:

Z hľadiska potrieb MICE odvetvia (v zmysle veľkokapacitných medzinárodných kongresov najvyššej úrovne) Bratislava nedisponuje moderným priestorom špecificky určeným na tento účel. Z kapacitného hľadiska najväčšej sály síce poskytujú dostatočne veľké priestory najmä Incheba alebo NTC, ale na druhej strane ide o priestory, ktoré majú primárne iné využitie (NTC je predovšetkým priestorom pre športové podujatia a Incheba je výstavno-veľtržný areál). Zároveň oba objekty vykazujú svoje limity v zmysle počtu a variability dodatočných konferenčných a mítingových priestorov, technických a technologických parametrov, kvality zázemia pre interpretov a organizátorov podujatí, ako aj aktuálnej celkovej atraktivity objektu.

Z hľadiska potrieb kultúrnych podujatí sa k vyššie uvedeným obmedzeniam pripája otázka akustickej kvality v súčasnosti disponibilných priestorov v Bratislave.

6.2.2 Ponuka kongresových hotelov v Bratislave

V Bratislave sa v kategórii 3 až 5 hviezdčkových hotelov nachádza 39 hotelov, ktoré ponúkajú kongresové, konferenčné alebo mítingové priestory, z toho:

- ▶ 4 hotely *****;
- ▶ 24 hotelov ****.

12 hotelov disponuje min. 1 konferenčnou miestnosťou s kapacitou vyššou ako 250 účastníkov (kinosedenie) a 5 hotelov má kapacitu organizovať podujatie s kapacitou nad 400 účastníkov v jednej konferenčnej miestnosti.

- ▶ Najväčšou je sála v Double Tree by Hilton Hotel Bratislava s kapacitou 650 osôb (kinosedenie).

Tabuľka 16 Ponuka hotelov s kongresovými priestormi v Bratislave

Hotel	Kategória (*)	Počet izieb	Počet mítingových miestností	Plocha (m ²)	Kinosedenie (osoby)	Banket (osoby)	Recepcia (osoby)
Grand Hotel River Park	5	231	11	256	350	220	350
Hotel Sheraton Bratislava	5	209	8	300	380	200	400
Roset Boutique Hotel	5	28	4	117	50	40	120
Marrol's Boutique Hotel	5	54	2	64	40	22	40
Arcadia Boutique Hotel	4	34	2	101	80	50	70
Hotel Albrecht	5	10	1	30	n/a	n/a	n/a
Radisson Blu	4	168	7	300	380	260	400

Hotel	Kategória (*)	Počet izieb	Počet mítingových miestností	Plocha (m²)	Kinosedenie (osoby)	Banket (osoby)	Recepcia (osoby)
Carlton Hotel							
Hotel Devín	4	87	4	210	150	60	150
Park Inn by Radisson Danube	4	240	5	205	250	120	300
Crowne Plaza Bratislava	4	224	14	327	350	180	350
Austria Trend Hotel Bratislava	4	199	5	211	220	130	180
Falkensteiner Hotel Bratislava	4	162	5	173	250	100	300
Hotel Saffron	4	140	8	800	500	600	1000
Hotel Tatra	4	200	4	273	300	n/a	n/a
Mercure Bratislava Centrum	4	175	7	146	150	72	150
Loft Hotel Bratislava	4	121	4	110	80	n/a	n/a
Lindner Hotel Gallery Central	4	222	3	170	180	90	120
Double Tree by Hilton Hotel Bratislava	4	120	8	561	650	500	1000
Apollo Hotel Bratislava	4	105	5	136	100	80	130
Holiday Inn Bratislava	4	166	6	494	450	240	350
Hotel Danubia Gate	4	29	1	10	n/a	n/a	20
Hotel Bratislava	4	212	9	311,5	250	180	250
NH Bratislava Gate One	4	117	10	470	440	270	600
Art Hotel William	4	40	2	nezistené	60	nezistené	nezistené
PREMIUM Business Hotel Bratislava	4	nezistené	4	98	120	112	nezistené
Hotel Avance	4	29	2	nezistené	60	nezistené	nezistené
Hotel SET	4	26	3	70	140	nezistené	nezistené
Hotel Barónka	4	116	2	120	90	nezistené	nezistené
Hotel West	4	43	2	nezistené	55	nezistené	nezistené
Chopin Hotel Bratislava	3	174	6	160	160	120	200
Regia SOREA Hotel	3	70	3	350	200	140	160
Hotel Color	3	71	4	190	180	120	196
Hotel Nivy	3	254	2	nezistené	144	nezistené	nezistené
Hotel Matyšák	3	35	1	nezistené	50	nezistené	nezistené
Aston Hotel	3	nezistené	3	80	50	nezistené	nezistené
Hotel Astra	3	nezistené	2	nezistené	100	nezistené	nezistené
Hotel and Park Divoká Voda	3	21	2	nezistené	60	nezistené	nezistené
Hotel Avion	3	105	2	54	46	56	nezistené
Hotel Plus	3	nezistené	3	144	110	nezistené	nezistené

Hotel	Kategória (*)	Počet izieb	Počet mítingových miestností	Plocha (m ²)	Kinosedenie (osoby)	Banket (osoby)	Recepcia (osoby)
Hotel Modena	3	nezistené	2	nezistené	120	nezistené	nezistené
Tempus Club Garni Hotel	3	18	2	nezistené	60	nezistené	nezistené
Barok Hotel and Apartments	3	42	3	nezistené	100	nezistené	nezistené

Zdroj: Bratislava Convention Bureau (<https://www.visitbratislava.com/convention/accomodations-and-venues/>), vlastný prieskum EY

6.2.3 Ponuka kongresových a kultúrnych priestorov vo vybraných destináciách

Kapitola obsahuje prehľad kongresových a eventových priestorov vrátane kongresových hotelov vo vybraných konkurenčných destináciách: Praha, Viedeň, Budapešť, Varšava, Krakov, Ľubľana, Tallin, Záhreb.

Z nižšie uvedenej analýzy vyplýva:

- ▶ Každé zo skúmaných miest disponuje minimálne jedným kongresovým a kultúrnym zariadením.
- ▶ Kapacita najväčšej sály sa pohybuje od 4 500 (O2 Universum, Praha), resp. 4 320 (Austria Center Vienna) až po 1 829 (Alexela Concert Hall, Tallin), resp. 1 545 (Cánkarev dóm, Ľubľana) miest na sedenie.
- ▶ Popri zariadení s kongresovou alebo kultúrno-kongresovou funkciou zvyčajne existuje minimálne jeden výstavno-veľtržný areál zahrňujúci kongresové/konferenčné a eventové priestory.
- ▶ Výrazne diferencovaná je ponuka kongresových hotelov, a to v závislosti od veľkosti a celkovej atraktivity destinácie (napr. Praha disponuje kongresovým hotelom s kapacitou najväčšej sály s 2 000 miestami na sedenie, Varšava hotelom s 1 600 miestami, zatiaľ čo Ľubľana so 700 miestami alebo Tallin okolo 500 miestami; zaujímavosťou je, že najväčší budapeštiansky kongresový hotel disponuje len 550 miestami na sedenie).
- ▶ Viaceré skúmané destinácie síce neponúkajú najmodernejšie priestory, avšak ponúkajú variabilitu miestností v daných objektoch, čo je dôležitý parameter najmä v kontexte medzinárodných kongresov a konferencií, ktoré si vyžadujú, popri hlavnej sále s kapacitou pre všetkých účastníkov, viacero menších a prispôsobiteľných konferenčných, rokovacích a zasadacích miestností (*break-out rooms*).

Ponuka kongresových centier v Prahe

	Popis	Celková kapacita (osoby)	Počet sál a miestností	Kapacita najväčšej sály (kinosedenie)	Kongresová plocha (m ²)	Výstavná plocha (m ²)	Celková plocha (m ²)
Kongresové centrum Praha (PCC)	Poloha v centre Prahy s príslušným kongresovým hotelom. Otvorené v roku 1981, kompletná rekonštrukcia v roku 2017. Priestory: 2 veľké, 8 stredných a 10 malých sál, 50 salónikov a 2 reštaurácie. Plánovaná je nová výstavná hala (5 000 m ²). PCC je jedným z najväčších multifunkčných zariadení v strednej Európe. PCC poskytuje špičkové AV (audio a video) vybavenie a služby pre prakticky akýkoľvek	9 300	20 sál + 50 miestností	2 764	12 700	13 000	29 200
O2 Universum	Nové multifunkčné kultúrne a kongresové centrum, otvorené na jeseň 2019. Náklady na výstavbu centra - cca 1,2 mld. CZK. Priestory: 3 veľké, celkovo 21 sál. Centrum je spojené s O2 Arénou - multifunkčná hala s kapacitou 20 000 divákov. Príslušný hotel **** s kapacitou 300 izieb - plánované otvorenie v roku 2021.	10 000	21	4 500	8 500	13 000	50 000
Cubex Center Prague	Otvorené v júni 2018. Možnosť rozšírenia kapacít o príslušné Konferenčné centrum City. Moderný, dizajnový, flexibilný a variabilný priestor, 8 sekcií, 4 foyers a 2 bary. Cubex Center Prague je úplne nový viacúčelový priestor, ktorý získal cenu za „najlepšiu novú venue“ v 9. medzinárodnej súťaži Global Eventex Awards 2019. Má variabilné zasadacie priestory a technologicky a vizuálne jedinečný priestor.	1 700	8	1000 - 1200	nezistené	1 200	3 700
PVA EXPO Praha-Letňany	Najmodernejší a najväčší veľtržný areál v Prahe pre organizovanie veľtrhov, výstav, športových podujatí, koncertov, fashion show, konferencií, seminárov, workshopov, kongresov a ďalších spoločenských akcií. Disponuje výstavnými halami (7), reprezentatívnymi kancelárskymi priestormi, reštauráciami, kaviarňami, šatňami, odpočinkovými zónami, press centrom, business centrom, konferenčnými sálami s kapacitou 30 a 150 osôb a kongresovou sálou s kapacitou 650 osôb.	23 650 (kapacita hál) 920 (kapacita kongresových priestorov)	7 hál + 5 (kongresové priestory)	6000 (najväčšia hala) 650 (kongresová sála)	1 504	35 000	105 000 (vrátane vonkajších plôch)

	Popis	Celková kapacita (osoby)	Počet sál a miestností	Kapacita najväčšej sály (kinosedenie)	Kongresová plocha (m ²)	Výstavná plocha (m ²)	Celková plocha (m ²)
Výstavišťa Praha-Holešovice	Výstavisko Praha je multifunkčným priestorom s dlhoročnou tradíciou. Rozkladá sa na ploche 36 hektárov a jeho dominantou je secesný Priemyselný palác. Slúži pre organizovanie výstav, kultúrnych, spoločenských a zábavných podujatí. Od roku 2018 prechádza celý areál veľkou rekonštrukciou.	12 000 (interiérové priestory)	7	3 350	nezistené	nezistené	nezistené

Ponuka najväčších multifunkčných hál v Prahe

	Popis	Celková kapacita (osoby)	Počet sál a miestností	Kapacita najväčšej sály (kinosedenie)	Kongresová plocha (m ²)	Výstavná plocha (m ²)	Celková plocha (m ²)
Tipsport aréna	Bola postavená v rokoch 1953-1962. Tipsport aréna je viacúčelová hala pre šport, kultúru, zábavu, výstavy, veľtrhy a ďalšie akcie pre verejnosť. Každoročne sa v aréne koná viac ako 30 podujatí.	8 000 na sedenie / 5 000 státie (koncert)	nezistené	nezistené	nezistené	nezistené	nezistené
O2 Aréna, spojené s O2 Universum	Bola otvorená v roku 2004 pri príležitosti majstrovstiev sveta v ľadovom hokeji. Na tribúny sa zmestí až 18 000 návštevníkov pri koncertoch, 17 000 fanúšikov pri hokejom stretnutí alebo 11 000 divákov pri atletickom mítingu. O2 Arénu vlastní a prevádzkuje spoločnosť Bestsport, a.s., ktorá je členom skupiny PPF.	18 000 (koncert)	nezistené	3 800	nezistené	13 000	nezistené
Sinobo štadión (Eden Aréna)	Najväčší a najmodernejší futbalový štadión v ČR. Štadión sa príležitostne používa na iné udalosti, ako sú koncerty alebo iné športové podujatia.	20 800	nezistené	nezistené	nezistené	nezistené	nezistené
Lucerna	Palác Lucerna je viacúčelový multifunkčný komplex budov. Ide o významné kultúrne a spoločenské stredisko Prahy. V komplexe sa okrem veľkej sály nachádza aj kino, galéria, hudobný klub a kaviareň. Jadrom komplexu je veľká sála Lucerny, ktorej rozmery sú 54 metrov po dĺžke, 25,5 metrov po šírke a 9 metrov na výšku. Veľká sála zaberá celkom tri podzemné podlažia a jeho plocha má kapacitu zhruba 4000 sediacich divákov.	5000+	3 + kino + hudobný klub + galéria	4000	nezistené	nezistené	nezistené

	Popis	Celková kapacita (osoby)	Počet sál a miestností	Kapacita najväčšej sály (kinosedenie)	Kongresová plocha (m ²)	Výstavná plocha (m ²)	Celková plocha (m ²)
Forum Karlín	Multifunkčná hala (pôvodne priemyselná hala), skvelá akustika a unikátne technológie pre koncerty, konferencie a spoločenské stretnutia. Je novým „art venue“, ktoré bolo otvorené začiatkom júla 2014. Auditórium má 3 poschodia. Popri hlavnej sále 7 zasadacích miestností s pohyblivými priečkami (20 - 100 m ²).	2 500	1 hlavná sála + 7 menších miestností	1 798 (+ 700 extra státie)	nezistené	nezistené	nezistené

Ponuka najväčších kongresových hotelov v Prahe

	Celková kapacita (osoby)	Počet sál a miestností	Kapacita najväčšej sály (kinosedenie)	Počet hotelových izieb
Top Hotel Praha & Congress Centre	5 000	5 sál a 16 ďalších miestností	2 000	810
Clarion Congress Hotel Prague	2 500	29	1 500	559
Hotel Hilton Prague	3 000	37	1 350	791

Ponuka kongresových centier vo Viedni

	Popis	Celková kapacita (osoby)	Počet sál a miestností	Kapacita najväčšej sály (kinosedenie)	Kongresová plocha (m ²)	Výstavná plocha (m ²)	Celková plocha (m ²)
Austria Center Vienna	Patrí medzi najlepšie kongresové centrá vo svete. Otvorené v roku 1987. Centrum je priľahlé k budove OSN Vienna International Centre UN Headquarters. Práve prebieha modernizácia (2019 - 2022) - rozšírenie o nové priestory, najväčšia investícia od otvorenia, odhadované náklady 32 mil. EUR.	22 800	24 sál / 180 na mieru zriadených miestností, vonkajšie priestory	4 320	22 000	nezistené	26 000
Messe Wien Exhibition & Congress Center	Jedinečné a flexibilné výstavné a kongresové centrum je situované v blízkosti známeho parku Prater. Komplex bol otvorený v roku 2004.	29 000	39	3 000/10 500	55 000	7 000	73 000
Hofburg Vienna	Kongresové a konferenčné centrum sa nachádza v centre Viedne ako súčasť bývalého cisárskeho palácu.	4 900	35	1 300	nezistené	nezistené	17 000

Ponuka najväčších multifunkčných hál vo Viedni

	Popis	Celková kapacita (osoby)	Počet sál a miestností	Kapacita najväčšej sály (kinosedenie)	Kongresová plocha (m ²)	Výstavná plocha (m ²)	Celková plocha (m ²)
Wiener Stadthalle	Tvorí komplex šesť hál, z nich každá môže byť použitá samostatne alebo v kombinácii (bazén, dve telocvične, krytá ľadová plocha, malá a veľká viacúčelová sála a sála s javiskom). Komplex slúži ako miesto konaní rôznych akcií, vrátane koncertov, výstav, veľtrhu, konferencií, prednášok, divadla, televízie a športu. Hlavná viacúčelová hala (D) bola postavená v roku 1958 a je najväčšou rakúskou krytou arénou. V závislosti na udalosti má kapacitu až 16 152 osôb, vhodná aj na koncerty. Pódium môže mať až 600 m ² . Hala E sa používa hlavne na výstavy, kongresy a spoločenské recepcie.	16 152 hala D 1 482 hala E 2 036 hala F	6 prepojovacích hál	16 152 hala D	nezistené	nezistené	nezistené
MARX HALLE	Historická priemyselná budova z 19. storočia. Usporadúva kongresy a konferencie, kultúrne, spoločenské a iné podujatia.	nezistené	3 haly a divadelná sála	3000 - 8000 (koncerty) 1 600 (divadlo)	nezistené	nezistené	20 000
Ernst-Happel-Stadion	Najväčší futbalový štadión vo Viedni, kde sa zároveň konajú koncerty najznámejších svetových umelcov. Bol postavený v 1931, renovovaný v rokoch 2005 a 2008.	50 865	nezistené	48 500	nezistené	nezistené	nezistené
Gasometer	Gasometer vo Viedni sú štyri bývalé domy plynojemov. Po rekonštrukcii (od 2001) patrí medzi vnútorné zariadenia, okrem iného, multifunkčná sála a kino.	4 200	nezistené	1 800	nezistené	nezistené	nezistené
Wiener Musikverein	Koncertná hala, ktorá je domovom Viedenskej filharmónie, má vynikajúcu akustiku.	3 200	6	1 744 sedadiel a 300 státie	nezistené	nezistené	nezistené
Konzerthaus	Otvorená v roku 1913, renovovaná v rokoch 1997 až 2000. Miesto konania podujatí Viedenského symfonického orchestra, Viedenského komorného orchestra, Viedenského hudobného fóra, Viedenského speváckeho zboru a ďalších hudobných podujatí.	3 280	4	1 840	nezistené	nezistené	nezistené

Ponuka najväčších kongresových hotelov vo Viedni

	Celková kapacita (osoby)	Počet sál a miestností	Kapacita najväčšej sály (kinosedenie)	Počet hotelových izieb
Austria Trend Hotel Savoyen Vienna	3 200	12	1 000	238
ARCOTEL Wimberger Wien	1 840	14	600	225
Hilton Vienna Danube Waterfront	1 440	15	350	367
Radisson Blu Park Royal Palace Hotel	1 360	9	500	233

Ponuka kongresových centier v Budapešti

	Popis	Celková kapacita (osoby)	Počet sál a miestností	Kapacita najväčšej sály (kinosedenie)	Kongresová plocha (m ²)	Výstavná plocha (m ²)	Celková plocha (m ²)
Budapest Congress Center and Novotel Budapest City	Najmodernejšie kongresové priestory v Budapešti, postavené v roku 1984, rekonštruované v roku 2005. Priamo spojené s hotelom Novotel Budapest City (319 izieb). Budova pozostáva z 1 veľkej hlavnej sály, 4 stredných a viacerých malých miestností.	3 079	20	2 200	5 300	2 600	11 000 -12 000
Europa Congress Center Budapest	Dvojpodlažné priestory s vnútorným bazénom.	800	8	500	nezistené	3 225	3 225
HUNGEXPO-Budapest	Výstavný a veľtrhový multifunkčný areál. V roku 2019 sa začal veľký projekt rozširovania a renovácie. Pribudnú dve nové sály s celkovou rozlohou 13 500 m ² a súčasná hala C sa do roku 2021 premení na nové konferenčné centrum s plenárnou miestnosťou s kapacitou 2 000 osôb, dostatkom odpočinkových miestností a ďalšími funkčnými priestormi.	nezistené	8	12 000	700 - 20 000	700 - 20 000	70 000
Lurdy Conference Center	Otvorené v roku 2010.	4 200	12	1 000	3 200	800	4 240
Groupama Aréna	Kongresové priestory, ktoré sa nachádzajú v rámci futbalového štadiónu (Ferencvárosi Torna Club).	1 500	6	650	nezistené	3 000	nezistené

Ponuka najväčších multifunkčných hál v Budapešti

	Popis	Celková kapacita (osoby)	Počet sál a miestností	Kapacita najväčšej sály (kinosedenie)	Kongresová plocha (m ²)	Výstavná plocha (m ²)	Celková plocha (m ²)
László Papp Budapest Sports Arena	Je v prevádzke od roku 2003 a patrí medzi najväčšie multifunkčné športové komplexy v krajine. Organizujú sa tam športové podujatia takmer všetkých športov. Aréna má tiež vedúcu úlohu v zábavnom biznise s pravidelným privítaním najväčších medzinárodných hviezd hudobného priemyslu, ako aj tanečných vystúpení, opier, drám, cirkusového umenia, muzikálov a rôznych ďalších špeciálnych podujatí. Multifunkčné využitie - 60 % koncerty, 20 % športové podujatia, 20 % pre výstavy, veľtrhy a konferencie.	12 500 (koncert)	nezistené	10 500	nezistené	nezistené	nezistené
SYMA Sports and Conference Centre	Jedno z najväčších športových a eventových centier v krajine, otvorené v roku 2006. Organizuje koncerty, odborné výstavy a športové podujatia. Vďaka modernému vybaveniu, kompletným stravovacím službám a parkovacím miestam je praktickým multifunkčným priestorom.	nezistené	3 haly	6 000	nezistené	nezistené	nezistené

Ponuka najväčších kongresových hotelov v Budapešti

	Celková kapacita (osoby)	Počet sál a miestností	Kapacita najväčšej sály (kinosedenie)	Počet hotelových izieb
Aquaworld Resort Budapest	1 000	15	550	309
Danubius Hotel Flamenco	1 800	15	500	355
Hotel Hungaria City Center	870	11	500	468
Anantara New York Palace Budapest	1 600	17	500	185
Radisson Blu Béke Hotel	750	12	400	247

Ponuka kongresových centier v Krakove

	Popis	Celková kapacita (osoby)	Počet sál a miestností	Kapacita najväčšej sály (kinosedenie)	Kongresová plocha (m ²)	Výstavná plocha (m ²)	Celková plocha (m ²)
EXPO Kraków	Moderný výstavný, veľtržný a kongresový komplex zložený z 2 hál, 5 konferenčných sál a viacerých rokovacích miestností. Otvorený v roku 2014.	nezistené	2 haly + ďalšie menšie sály a miestnosti	4 000	nezistené	9 000	14 000
ICE Kraków	Otvorené v roku 2014. Situované priamo v centre neďaleko kráľovského komplexu Wawel. Zložené z troch hlavných hál a viacerých ďalších flexibilných konferenčných priestorov.	3 300	35/47	1 915	5 000	2 650	8 469
Centrum Targi Chemobudowa	Výstavno-veľtržný areál otvorený v roku 1993. Hostí veľtrhy a výstavy, konferencie a semináre, školenia a workshopy, firemné podujatia a iné.	nezistené	nezistené	nezistené	nezistené	nezistené	5 000 + 10 000 (vonkajšie plochy)
The Open Source conference centre	Nachádza sa na predmestí Krakova s dobrou dostupnosťou do centra mesta.	nezistené	8	600	900	nezistené	1 700

Ponuka najväčších multifunkčných hál v Krakove

	Popis	Celková kapacita (osoby)	Počet sál a miestností	Kapacita najväčšej sály (kinosedenie)	Kongresová plocha (m ²)	Výstavná plocha (m ²)	Celková plocha (m ²)
TAURON Arena Krakow	Multifunkčná hala - kultúrne a športové podujatia. Otvorená v roku 2013. Kongresové priestory pozostávajú z 2 moderných konferenčných miestností s kapacitou 200 osôb divadelné sedenie).	22 000	4	9 300 (arena) / 15 030 (hľadisko)	nezistené	nezistené	nezistené
International Cultural Center	Súčasťou centra je konferenčný komplex najmä pre účely podujatí organizovaných centrom - konferencie, mítingy, semináre, výstavy a vzdelávacie programy.	540	6	200	nezistené	nezistené	nezistené
Reduta Conference and Banquet Center	Konferenčno-banquetové centrum.	1 500	2	900	nezistené	nezistené	nezistené

Ponuka najväčších kongresových hotelov v Krakove

	Celková kapacita (osoby)	Počet sál a miestností	Kapacita najväčšej sály (kinosedenie)	Počet hotelových izieb
Metropolo Kraków by Golden Tulip	1 870	16	700	220
DoubleTree by Hilton Krakow Hotel & Convention Center	1 750	16	1 000	232
Hotel Lenart	1 040	11	550	62
Best Western Premier Hotel	700	8	600	169

Ponuka kongresových centier vo Varšave

	Popis	Celková kapacita (osoby)	Počet sál a miestností	Kapacita najväčšej sály (kinosedenie)	Kongresová plocha (m ²)	Výstavná plocha (m ²)	Celková plocha (m ²)
Palác kultúry a vedy - Warsaw Congress Center	Historická budova s multifunkčným využitím v centre mesta vybudovaná v rokoch 1952 až 1955. Najväčšia budova vo Varšave a zároveň v Poľsku. Aktuálne v rekonštrukcii.	nezistené	24	2 880	10 000	nezistené	nezistené
Ptak Warsaw Expo	Nové moderné výstavné a kongresové centrum s post-industriálnym dizajnom ako revitalizačný projekt bývalého priemyselného areálu na výrobu automobilov (FSO), otvorené koncom roka 2018.	nezistené	9	2 568	12 144	nezistené	13 800
Expo XXI Warsaw International Expocentre	Moderné multifunkčné výstavno-kongresové zariadenie spustené do prevádzky v roku 2001 s rozšírením v roku 2009.	nezistené	10	5 200	nezistené	17 500	20 000
PGE Narodowy - Národný štadión	Postavený v roku 2011 pre účely konania futbalového šampionátu UEFA EURO 2012. Súčasťou štadióna je aj konferenčné centrum a ďalšie eventové priestory.	4 900	20	1 000	nezistené	nezistené	Nezistené
Legia Warszawa Conference Centre	Konferenčné centrum sa nachádza v rámci zrekonštruovaného (2008 - 2011) futbalového štadióna Legie Varšava s panoramatickým výhľadom na štadión.	3 250	5	900	nezistené	nezistené	nezistené

Ponuka najväčších multifunkčných hál vo Varšave

	Popis	Celková kapacita (osoby)	Počet sál a miestností	Kapacita najväčšej sály (kinosedenie)	Kongresová plocha (m ²)	Výstavná plocha (m ²)	Celková plocha (m ²)
Arena COS TORWAR	Jedno z najväčších športových a eventových zariadení vo Varšave.	5 200	5	4 806	nezistené	nezistené	nezistené
Stodoła	Jedno z najuznávanejších zariadení živej kultúry, založené v roku 1956.	2 000	nezistené	1 200	nezistené	nezistené	nezistené
CENTRUM PRASKIE KONESER	Multifunkčný eventový priestor v historickej časti Praga.	2 325	3	1 500	5 200	4 000	8 500

Ponuka najväčších kongresových hotelov vo Varšave

	Celková kapacita (osoby)	Počet sál a miestností	Kapacita najväčšej sály (kinosedenie)	Počet hotelových izieb
Doubletree by Hilton Hotel & Conference Centre Warsaw	nezistené	34	1 130	359
Hilton Warsaw Hotel & Convention Centre	2 062	18	1 600	314
Hotel Narvil Conference & Spa	3 842	33	1 200	332

Ponuka kongresových centier v Ľubľane

	Popis	Celková kapacita (osoby)	Počet sál a miestností	Kapacita najväčšej sály (kinosedenie)	Kongresová plocha (m ²)	Výstavná plocha (m ²)	Celková plocha (m ²)
Cankarjev dóm - Congress Centre Ljubljana	Kultúrne a kongresové centrum, postavené v rokoch 1977 až 1982, zložené zo 4 sál a ďalších variabilných konferenčných priestorov. Priestory centra sú priebežne rekonštruované a modernizované.	5 000	22	1 545	4 000	nezistené	36 000
Gospodarsko razstavišče - Ljubljana Exhibition and Convention Centre	Súbor budov funkcionalistickej architektúry, postupne budovaných v rokoch 1958, 1960, 1961 a 1987. Komplex bol zrenovovaný v rokoch 2005 až 2009 a v roku 2012.	6 640	20	2 200	nezistené	12 323	12 323
Brdo Congress Centre	Postavené v roku 2007 pre účely predsedníctva Slovinska v Rade EÚ.	1 200	10	550	nezistené	nezistené	9 000

Ponuka najväčších multifunkčných hál v Ľubľane

	Popis	Celková kapacita (osoby)	Počet sál a miestností	Kapacita najväčšej sály (kinosedenie)	Kongresová plocha (m ²)	Výstavná plocha (m ²)	Celková plocha (m ²)
Stožice Sports Centre / Arena Stožice	Viacúčelová krytá aréna. Okrem štadióna je aréna navrhnutá aj na usporiadanie mnohých kultúrnych podujatí.	14 500	3	1 600 / 12 480 (hľadisko)	nezistené	nezistené	14 164
Ljubljana Hippodrome	Hlavné športovisko v krajine, využívané aj na hudobné koncerty a veľké spoločenské podujatia.	60 000	nezistené	nezistené	nezistené	nezistené	nezistené
Hala Tivoli	Komplex dvoch viacúčelových halových športových arén. Organizuje aj množstvo koncertov, muzikálov a iných predstavení.	4 000 - 5 600	nezistené	nezistené	nezistené	nezistené	nezistené

Ponuka najväčších kongresových hotelov v Ľubľane

	Celková kapacita (osoby)	Počet sál a miestností	Kapacita najväčšej sály (kinosedenie)	Počet hotelových izieb
Grand Hotel Union	2 478	21	700	327
Austria Trend Hotel Ljubljana	1 340	8	600	214
Starwood's Four Points by Sheraton	600	9	200	114

Ponuka kongresových centier v Záhrebe

	Popis	Celková kapacita (osoby)	Počet sál a miestností	Kapacita najväčšej sály (kinosedenie)	Kongresová plocha (m ²)	Výstavná plocha (m ²)	Celková plocha (m ²)
Zagrebački velesajam - Zagreb Fair Congress Center	Výstavný a veľtržný komplex s kongresovým centrom. Zriadený v roku 1909.	5 000	5/10	1 200/2 000	nezistené	nezistené	nezistené
City Plaza Zagreb	Moderné konferenčné priestory, zložené z jednej hlavnej sály a 6 menších, sú súčasťou obchodného centra v obchodnej štvrti Záhrebu, postaveného v roku 2007.	nezistené	7	1 100	nezistené	nezistené	nezistené

Ponuka najväčších multifunkčných hál v Záhrebe

	Popis	Celková kapacita (osoby)	Počet sál a miestností	Kapacita najväčšej sály (kinosedenie)	Kongresová plocha (m ²)	Výstavná plocha (m ²)	Celková plocha (m ²)
Concert and Congress Hall Vatroslav Lisinski	Koncertné a kongresové priestory. Otvorené v roku 1973 a rekonštruované v roku 1999. 2 sály a 4 menšie rokovacie miestnosti.	nezistené	6	1 851	nezistené	nezistené	nezistené
Arena Zagreb	Viacúčelová halová aréna, otvorená v roku 2008, využívaná na rôzne športové podujatia, koncerty, výstavy, veľtrhy, zjazdy konvencií a kongresy.	16 500 (šport) 22 400 (koncerty)	nezistené	nezistené	nezistené	nezistené	nezistené
Dom Sportova	Viacúčelová halová športová aréna, postavená v roku 1972, využívaná aj na hudobné koncerty.	nezistené	6 hál	5 000	nezistené	nezistené	10 000 / 32 000 (šport)
Dražen Petrović Basketball Hall	Halová športová aréna, postavená v roku 1987, využívaná aj na hudobné koncerty.	5 400	nezistené	5 400	nezistené	nezistené	nezistené

Ponuka najväčších kongresových hotelov v Záhrebe

	Celková kapacita (osoby)	Počet sál a miestností	Kapacita najväčšej sály (kinosedenie)	Počet hotelových izieb
Hotel Antunovic	1 715	9	1 000	158
The Westin Zagreb	1 510	12	800	340
Sheraton Zagreb Hotel	808	14	600	306
Panorama Zagreb hotel	1 160	9	400	279

Ponuka kongresových centier v Talline

	Popis	Celková kapacita (osoby)	Počet sál a miestností	Kapacita najväčšej sály (kinosedenie)	Kongresová plocha (m ²)	Výstavná plocha (m ²)	Celková plocha (m ²)
Alexela Concert Hall (ex Nordea Concert Hall)	Koncertná sála svetového formátu vhodná pre organizovanie medzinárodných konferencií. Otvorená v roku 2009. Veľká sála pojme 1 829 hostí a 3 300 m ² multifunkčných foyer je rozmiestnených na piatich poschodiach. 9 kinosál rôznych veľkostí, ktoré slúžia ako plne funkčné	1 829 (hlavná sála) + 1 813 (kinosály)	1 hlavná sála + 9 kinosál	1 829	nezistené	nezistené	nezistené

	break-out miestnosti, je spojených s koncertnou sálou.						
Eesti Näituste messikeskus (Estónske výstavisko)	Výstavisko otvorené v roku 1960. Okrem veľtrhov hostí výstavy, konferencie a semináre. Ponúka variabilné konferenčné priestory od 250 do 4000 účastníkov. Zároveň ponúka dodatočné 3 konferenčné miestnosti (180, 120 a 30 miest na sedenie)	nezistené	4	4000	nezistené	9000	nezistené

Ponuka najväčších multifunkčných hál v Talline

	Popis	Celková kapacita (osoby)	Počet sál a miestností	Kapacita najväčšej sály (kinosedenie)	Kongresová plocha (m ²)	Výstavná plocha (m ²)	Celková plocha (m ²)
Tondiraba Ice Hall	Nová sála Tondiraba je vhodná na organizovanie koncertov, konferencií a iných podujatí, s výbornou akustikou.	7 000	3 haly, 13 VIP miestností	5 840 (hľadisko) + 1 780 (dodatočné sedenie)	nezistené	nezistené	nezistené
Saku Suurhall	Saku Arena je jednou z najväčších multifunkčných krytých arén v Estónsku a hostí všetky typy podujatí od špičkových medzinárodných popových koncertov až po športové podujatia.	6 727	2	6 637	3 275	nezistené	nezistené
Tallinna lauluväljak (Song Festival Grounds)	Tallinn Song Festival Grounds je jedným z najväčších miest pre vonkajšie a vnútorné podujatia v Estónsku, v hale sa často konajú bankety, konferencie a výstavy, zatiaľ čo v exteriéri sa konajú mnohé medzinárodné popové a rockové koncerty.	1 780	8	710	2 300	nezistené	nezistené
Estonia Concert Hall	Viacúčelová koncertná sála, vhodná pre konferencie, módné prehliadky, komorné udalosti, gala podujatia alebo popové koncerty. Veľké vstupné haly budovy možno tiež použiť ako výstavnú plochu.	975	1	871	nezistené	nezistené	nezistené
Estonian National Opera	Operná budova, ktorá bola v roku 2005 zrekonštruovaná a zmodernizovaná, má v súčasnosti päť rôznych sál, ktoré sú vhodné na konferencie. Okrem konferenčných služieb a repertoáru opery, baletu a operety sú k dispozícii aj špeciálne prehliadky zákulisím.	1 280	6	800	nezistené	nezistené	nezistené

	Popis	Celková kapacita (osoby)	Počet sál a miestností	Kapacita najväčšej sály (kinosedenie)	Kongresová plocha (m ²)	Výstavná plocha (m ²)	Celková plocha (m ²)
Tallinn Creative Hub (Kultuurikatel)	Priestor sa nachádza v starej tehlovej budove, ktorá slúžila ako centrálna elektráreň v Tallinne v rokoch 1913 až 1979. Od dokončenia renovácie na jeseň 2015 je komplex k dispozícii na organizovanie rôznych veľkých akcií a podujatí. Ako reakcia na koronakrízu TCH vytvoril úplne výnimočný bezkontaktný formát pre konferencie - Global Virtual Solutions.	1 330	5	550	1 785	nezistené	nezistené

Ponuka najväčších kongresových hotelov v Talline

	Celková kapacita (osoby)	Počet sál a miestností	Kapacita najväčšej sály (kinosedenie)	Počet hotelových izieb
Radisson Blu Hotel Olümpia	1 465	17	500	390
Original Sokos Hotel Viru	875	11	550	423
Hilton Tallinn Park Hotel	801	10	535	202
Swissôtel Tallinn	710	7	500	238

Plánované alebo nové projekty v regióne

V auguste 2020 bolo v **Rige** otvorené nové moderné obchodné a kongresové centrum **Atta Centre**, ktoré je zároveň najväčším kongresovým centrom v celom Pobaltí s celkovou rozlohou 15 000 m². Okrem kancelárskych priestorov, priestorov pre co-working, reštauráciou disponuje 29 konferenčnými miestnosťami s najväčšou sálou pre 3 335 osôb (divadelné sedenie) a celkovou kapacitou 5 500 osôb.

Praha aktívne pracuje na projekte nového centra hudobného života **Vltavská filharmónia**. Veľká sála by mala obsahovať 1 800 miest na sedenie, malá 700 a ďalšia multifunkčná sála 500 miest. V druhej polovici roku 2021 chce mesto vyhlásiť medzinárodnú architektonickú súťaž. Celkovo sa odhadujú náklady na úrovni cca 6 mld. CZK, t.j. cca 236 mil. EUR. So samotnou stavbou by sa malo začať v roku 2025.

V **Brne** je rozbehnutý projekt **Janáčkovu kulturní centrum** s plánovanými celkovými nákladmi okolo 2 mld. CZK (cca 79 mld. EUR). Projekt je spolufinancovaný Mestom Brno, Ministerstvom kultúry ČR a krajom. Hlavným priestorom 6 poschodovej budovy bude koncertná sála pre 1 200 poslucháčov. So samotnou stavbou sa má začať v polovici roku 2022. Podobne ako v Brne sa s ďalšou novou špičkovou koncertnou halou plánuje v **Ostrave**. **Nová koncertná hala** by mala byť hotová v roku 2025. Náklady na celý projekt a jeho výstavbu sa odhadujú na 2,2 mld. CZK.

Vo **Viedni** popri prebiehajúcom **rozšírení AVC** (o novú vstupnú budovu, skywalk a 3 dodatočné vstupy spolu s novými 4 200m² vonkajšieho a vnútorného eventového priestoru) dôjde k ďalšiemu rozširovanie eventovej infraštruktúry. Ku koncu roka 2021 by mala byť dokončená výstavba nového moderného eventového priestoru **Ariana** s kapacitou 500 návštevníkov. Navyše sa v roku 2024 plánuje s dokončením multifunkčnej arény **Wien Holding Arena** s kapacitou 20 000 návštevníkov.

Od roku 2019 prebiehajú v areáli HUNGEXPO v **Budapešti** práce na rozšírení a modernizácii existujúceho výstavno-veľtržného areálu vrátane výstavby **nového kongresového centra**. Kongresové centrum má mať 3 podlažia so sálou pre 2 000 účastníkov a viac ako 20 menších miestností.

6.2.4 Zhrnutie

Z analýzy ponuky kongresových/konferenčných a kultúrnych zariadení vyplýva, že **každá skúmaná lokalita disponuje minimálne jedným samostatným kongresovým aj kultúrno-kongresovým veľkokapacitným zariadením a jedným výstavno-veľtržným areálom**. Popri týchto priestoroch mestá disponujú rôznymi multifunkčnými halami a ďalšími špecifickými priestormi.

Bratislava disponuje areálom, ktorý je prevažne výstavno-veľtržný. Od času asanácie budovy Parku kultúry a oddychu a dlhodobej stagnácie Domu odborov - Istropolis **Bratislava neponúka moderné samostatné veľkokapacitné zariadenie výhradne určené pre organizovanie kongresov, konferencií, kultúrnych a spoločenských podujatí**. Z kapacitného hľadiska najväčšej sály síce poskytujú dostatočne veľké priestory najmä Incheba alebo NTC, ale na druhej strane ide o priestory, ktoré majú iné primárne využitie (NTC je predovšetkým priestorom pre športové podujatia a Incheba je výstavno-veľtržný areál). Zároveň oba objekty vykazujú svoje limity v zmysle počtu a variability dodatočných konferenčných a mítingových priestorov, technických a technologických parametrov, kvality zázemia pre interpretov a organizátorov podujatí, ako aj aktuálnej celkovej atraktivity objektu. Z hľadiska potrieb kultúrnych podujatí sa k vyššie uvedeným obmedzeniam pripája otázka akustickej kvality priestorov.

V posledných rokoch boli uskutočnené rozsiahle investície do infraštruktúry kongresových centier (modernizácie alebo výstavba nových objektov)

- ▶ Viedeň: Austria Vienna Center - rozšírenie o nové priestory, najväčšia investícia od otvorenia (2019 - 2022),
- ▶ Praha: Kongresové centrum Praha - rozsiahla rekonštrukcia a modernizácia v roku 2017, Cubex centrum Praha - menšie konferenčné centrum otvorené v júni 2018, nedávno otvorené O2 Universum - veľké multifunkčné zariadenie,

- ▶ Varšava: Global Expo - nové moderné výstavné a kongresové centrum otvorené koncom roka 2018,
- ▶ Krakov: EXPO Kraków - moderný výstavný, veľtržný a kongresový komplex otvorený v roku 2014, ICE Kraków Congress Centre - otvorené v roku 2014,
- ▶ Riga: Atta Centre otvorené v roku 2020 s najväčšou sálou pre 3 335 osôb na sedenie.

Okrem minulých projektov dochádza v okolitých mestách k ďalšiemu rozširovaniu eventovej infraštruktúry (Viedeň s projektami Ariana (500 návštevníkov, plánované dokončenie 2021) alebo Wien Holding Arena (20 000 návštevníkov, plánované dokončenie 2024); Praha s projektom Vltavskej filharmónie pre celkovo 3 000 návštevníkov, plánovaný začiatok výstavby 2025); Budapešť s prebiehajúcou výstavbou nového kongresového centra v areáli HUNGEXPO).

Uvedené investície dokazujú, že okolité mestá a krajiny v posledných rokoch masívne investovali do rozvoja eventovej infraštruktúry, a zároveň aj budú investovať v nasledujúcich rokoch.

V kontexte získania obrazu celkovej kapacity destinácie ako takej je okrem ponuky kongresových, kultúrnych a multifunkčných priestorov podstatná ponuka v hotelových zariadeniach. **V počte kongresových hotelov, resp. hotelov s konferenčnými priestormi je Bratislava na úrovni konkurenčným miest ako je Ľubľana, Tallin alebo Záhreb.**

Nižšie je uvedený prehľad ponuky vo vybraných destináciách.

Tabuľka 17 Prehľad ponuky kongresových priestorov vo vybraných destináciách v roku 2021

Mesto	Počet kongresových / kultúrno-kongresových centier	Počet výstavno-veľtržných areálov	Počet krytých multifunkčných arén	Počet kongresových hotelov
Viedeň	2	1	3+	100
Praha	3	2	3+	30
Budapešť	2	1	2+	30
Krakov	2	2	2+	47
Varšava	1+2 (futbalové štadióny)	2	2+	31
Ľubľana	2	1	2+	16
Tallin	1	1	4+	17
Záhreb	1	1	3+	18

Zdroj: internet

6.3 Historický dopyt v Bratislave

Bratislava ako MICE destinácia

Bratislava je ako MICE destinácia považovaná skôr za neznámu, o čom svedčí aj výkonnosť tohto odvetvia v Bratislave. Bratislava bola doposiaľ skôr incentívnou destináciou a destináciou pre firemné podujatia, a až potom kongresovou. **Pre účely ilustrácie Bratislavy ako kongresovej destinácie je možné použiť jej**

postavenie v rebríčkoch kongresových destinácií. V rámci hodnotenia ICCA⁵⁶, čo predstavuje najprestížnejšie hodnotenie kongresových destinácií, sa v priebehu posledných piatich rokov stabilizovala v top 100 európskych destinácií, pričom v roku 2019 atakovala top 50. Podľa druhého renomovaného hodnotenia, a to podľa svetového rebríčka UIA⁵⁷, je Bratislava na 113. mieste (globálne) za obdobie rokov 1999 až 2019 s 427 asociačnými stretnutiami. Za rok 2019 sa umiestnila na 112. mieste s 18 podujatiami. **Pozitívom je, že podľa štatistík ICCA postavenie, a teda výkonnosť, Bratislavy rástla, napriek tomu že sa nezmenila zásadne ponuka a infraštruktúra.** Do istej miery tento rast možno pripísať rozvoju brandu a marketingu destinácií. **Zároveň to indikuje rastový potenciál Bratislavy.**

Čo sa týka **segmentu firemných podujatí**, tento je najdôležitejší pre každé zaradenie v Bratislave, pričom väčšina z nich prirodzene preferuje hotely ako miesto konania. Typickými firemnými podujatiami sú odborné stretnutia a konferencie, výstavy alebo uvedenia produktov na trh a incentívne konferencie. Školenia, semináre a workshopy sú skôr uskutočňované vo vlastných priestoroch. Najviac firemných podujatí sa deje v sektore IT, farmaceutických spoločností, automotive a finančnom sektore. Pre firemné podujatia v prípade ich uskutočnenia vo väčšom zariadení sa vytvára možnosť, kedy počas jedného až dvoch dní je možné spojiť viacero podujatí naraz ako je seminár, školenie, uvedenie produktu na trh, taktiež je vhodnejšie na firemné bankety a spoločenské udalosti. Podmienkou sú ubytovacie kapacity v blízkosti. Prípravný čas firemných podujatí je výrazne kratší ako v prípade kongresov.

Pozitívnymi atribútmi Bratislavy, ktoré predstavujú jej konkurenčnú výhodu, sa javia:

- ▶ hodnota za peniaze,
- ▶ kompaktnosť a jednoduchý prístup,
- ▶ blízkosť medzinárodného letiska Viedeň- Schwechat,
- ▶ bezpečnosť (faktor, ktorý je stále viac dôležitejší).

Kľúčovou nevýhodou je jej aktuálna neznámosť ako destinácie. Na jednej strane je to nevýhoda, ale na druhej strane ide o príležitosť, keďže nákupcovia podujatí hľadajú nové destinácie.

SWOT analýza

Silné stránky

- ▶ Výhodná dopravná poloha (stred Európy, letisko vo Viedni)
- ▶ Dunaj
- ▶ Stabilná politická situácia, vysoká miera bezpečnosti a nízka kriminalita
- ▶ Autenticita kultúry Strednej Európy (história, útulnosť, prívetivosť, multinárodnosť)
- ▶ Dynamicky sa rozvíjajúca metropola, rôzne možnosti zábavy
- ▶ Kompaktné centrum (všade je blízko)
- ▶ Gastro - pestrosť, rôznorodosť
- ▶ Cenovo dostupná
- ▶ Vhodné podnebie

⁵⁶ International Congress and Convention Association (ICCA) reprezentuje vedúcich dodávateľov organizovania medzinárodných podujatí a združuje 1 100 členských organizácií a spoločností z takmer 100 krajín sveta.

⁵⁷ UIA je výskumný inštitút a dokumentačné stredisko so sídlom v Bruseli. UIA vykonáva výskum, monitorovanie a poskytovanie informácií o medzinárodných organizáciách, medzinárodných združeniach a ich globálnych výzvach od roku 1907, a to ako nezisková, apolitická, nezávislá a mimovládna organizácia.

- ▶ Silný brand Globsecu ako najväčšej zahranično-politickej konferencii v strednej Európe

Slabé stránky

- ▶ Doterajšia podpora MICE priemyslu zo strany samosprávnych a štátnych orgánov (znovuobnovenie národnej convention bureau v apríli 2021, absencia dotačných schém, slabý marketing, postavenie BTB v rámci Magistrátu - personálna poddimenzovanosť),
- ▶ Kvalita služieb všeobecne (miesta prvého kontaktu s mestom, taxi, verejná doprava, verejné priestory, gastroslužby, profesionalizmus),
- ▶ Neznámosť destinácie vo svete všeobecne aj na MICE trhu.
- ▶ Nerozvinutosť systému MICE aktérov a programu MICE ambasádorov.
- ▶ Chýbajúca infraštruktúra.

Príležitosti

- ▶ Výborné pokrytie internetom
- ▶ Bratislava nie je preplnená
- ▶ Stále ešte „neobjavená“ destinácia
- ▶ Rastúca záujem nákupcov podujatí o destinácie 2. a 3. úrovne (*2nd and 3rd tier*)
- ▶ Nízke alebo vôbec žiadne očakávania
- ▶ Value for Money (za predpokladu zlepšenia kvality služieb)
- ▶ MICE ako cieľ a oblasť nevyužitého potenciálu v rámci marketingovej stratégie Bratislavy
- ▶ Silný intelektuálny potenciál (start-upy, know-how vo vybraných sektoroch napr. automotive)

Ohrozenia

- ▶ Možný nedostatok kvalitných ubytovacích kapacít
- ▶ Regionálna konkurencia okolitých destinácií - Viedeň, Praha, Budapešť, poľské mestá, Ľubľana, Tallin
- ▶ Pretrvávajúca nízka podpora zo strany štátu a samosprávy
- ▶ Stále slabá znalosť cudzích jazykov ľudí vo verejnej správe
- ▶ Byrokratické nastavenie verejnej správy a neschopnosť aktérov CR spolupracovať

Historický dopyt bol analyzovaný osobitne v sektore MICE a osobitne v sektore kultúrnych a spoločenských podujatí.

6.3.1 Analýza historického dopytu v MICE odvetví

Slabou stránkou dostupných štatistík je skutočnosť, že systematický zber údajov je limitovaný len na podujatia uskutočňované v **hoteloch**. Túto štatistiku pravidelne vedie Štatistický úrad SR. **V prvej časti** tejto podkapitoly sú teda prezentované údaje Štatistického úradu SR v rozsahu a terminológii ako ich

zbiera a vyhodnocuje ŠÚ SR.⁵⁸ Z toho dôvodu je v tejto časti ponechaná terminológia kongresový cestovný ruch (KCR). V druhej časti je spracovaný odhad všetkých MICE podujatí v Bratislave.

Tabuľka 18 Štatistika kongresového CR (KCR) v Bratislave - ročná, len za hotely

Rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Ø (‘15-‘19)	%
Kapacita pre usporiadanie podujatí KCR (počet osôb)	12 696	11 896	11 747	11 895	11 802	11 406	12 007	N/A
Počet účastníkov podujatí KCR	185 696	166 943	165 225	161 718	149 336	25 074	165 784	N/A
Priemerný počet účastníkov na 1 podujatie	103	96	90	107	104	114	102	N/A
Počet podujatí KCR	1 810	1 738	1 830	1 513	1 434	220	1 665	100
Počet podujatí KCR (50-249 účastníkov)	1 699	1 609	1 731	1 391	1 384	206	1 536	94
Počet podujatí KCR (250-399 účastníkov)	80	99	83	97	42	14	80	5
Počet podujatí KCR (400-500 účastníkov)	31	30	16	25	8	N/A	22	1
Počet podujatí KCR (dĺžka trvania 1 deň)	1 322	1 272	1 262	996	1 020	165	1 174	70
Počet podujatí KCR (dĺžka trvania 2 dni)	333	306	381	324	288	41	326	20
Počet podujatí KCR (dĺžka trvania 3 dni)	90	110	132	127	86	11	109	7
Počet podujatí KCR (dĺžka trvania 4 a viac dní)	65	50	55	66	40	3	55	3

Zdroj: Štatistický úrad SR

Vývoj výkonnosti kongresového cestovného ruchu v hotelovom segmente sa v Bratislave v priebehu rokov 2015 - 2019 pohyboval na úrovni **1 665 podujatí ročne, s klesajúcou tendenciou**, a to z úrovne cca 1 800 podujatí na viac ako 1 400 podujatí, čo bolo pravdepodobne spôsobené zníženým dopytom zo strany firemného sektora. **Absolútna väčšina podujatí - 94 %** - predstavuje podujatia vo veľkostnej kategórii **50 - 249 účastníkov**. Priemerná veľkosť podujatia dosiahla **102 účastníkov**.

Vyššie uvedená štatistika zahŕňa iba podujatia, ktoré sa konali v hoteloch. Keďže **konsolidovaná štatistika za nehotelové zariadenia v Bratislave neexistuje**, je možné ju iba **indikatívne odhadnúť** na základe štatisticky podložených benchmarkov z okolitých krajín a destinácií. Je potrebné zdôrazniť, že nasledujúci výpočet je **len indikatívny a skutočné počty sa môžu odlišovať**.

Výpočet celkového počtu MICE podujatí je odvodený od priemerného podielu MICE podujatí

⁵⁸ V rámci zberu údajov ŠÚ SR je kongresový cestovný ruch špecializovaná forma cestovného ruchu, ktorá zahŕňa súbor činností zameraných na výmenu vedeckých a odborných poznatkov a skúseností, spojených s cestovaním a pobytom ľudí v kongresovom mieste. Jeho súčasťou sú sprievodné programy v rámci kongresu alebo v rámci využitia voľného času. Za podujatie kongresového cestovného ruchu sa považuje kongres, konferencia, sympóziu, kolokvium, seminár. Počet účastníkov podujatí kongresového cestovného ruchu (50 a viac účastníkov) predstavuje reálny počet účastníkov. Pripúšťa sa aj kvalifikovaný odhad. Pri akciách, ktoré trvajú viac ako 1 deň, sa uvádza maximálny počet reálnych účastníkov.

organizovaných v hoteloch na celkovom počte MICE podujatí. Následne zostávajúci podiel pripadá na nehotelové zariadenia. Analyzované boli údaje za maďarské mestá za roky 2015 - 2020, poľské mestá v roku 2019 a Prahu za roky 2015 - 2019. **Priemerný podiel MICE podujatí v hoteloch na celkovom počte MICE podujatí bol v maďarských mestách za roky 2015 - 2019 73 %** (od 63 % v roku 2017 do 85 % v roku 2015), **v poľských mestách v roku 2019 64 %** (od 29 % v Katoviciach do 93 % vo Varšave) a **v Prahe za roky 2015 - 2018 81 %** (od 74 % v roku 2015 do 87 % v roku 2017). Benchmarky sú podrobne uvedené v prílohe E tejto štúdie.

S ohľadom na vyššie uvedené benchmarky je možné **pre Bratislavu stanoviť podiel MICE podujatí v hoteloch na úrovni 85 %** z celkového počtu podujatí. To znamená, že na nehotelové zariadenia (výstavno-veľtržný areál, univerzity, špecifické objekty a i.) môže pripadať okolo 15 % z celkového počtu MICE podujatí.

Priemer počtu MICE podujatí za roky 2015 - 2019 (podľa ŠÚ SR) konaných v hoteloch sa pohyboval na úrovni 1 665 podujatí ročne. Za predpokladu 85 %-ného podielu pripadajúceho na hotely **by mohol byť celkový počet podujatí v Bratislave na úrovni necelých 2 000 podujatí ročne**, z toho takmer **300 podujatí (bez výstav a veľtrhov) v nehotelových zariadeniach** (potenciálne všetky uvedené v kapitole 6.2.1 tejto štúdie ako aj ďalšie priestory napr. univerzitné). Predpokladaný podiel pripadajúci hotelom na úrovni 85 % zodpovedá najvyšším referenčným benchmarkom z okolitých destinácií (vysoký benchmark bol použitý z dôvodu, že Bratislava v sledovanom období nedisponovala adekvátnymi kongresovými priestormi, ktoré existujú v referenčných destináciách). V rámci hotelového segmentu v Bratislave štatisticky platí priemerný počet účastníkov na 1 podujatie na úrovni 102 osôb. Za predpokladu vyššieho priemerného počtu účastníkov na 1 podujatie mimo hotely - 150 osôb - **možno odhadovať celkový počet účastníkov MICE podujatí (mimo výstav a veľtrhov) okolo 210 000 osôb**. Podrobnejšie vid' v tabuľke nižšie.

Tabuľka 19 Odhad celkového počtu MICE podujatí v Bratislave

Počet podujatí 2015	1 810
Počet podujatí 2016	1 738
Počet podujatí 2017	1 830
Počet podujatí 2018	1 513
Počet podujatí 2019	1 434
Počet podujatí 2020	220
Priemer (bez '20)	1 665
Podiel podujatí v hoteloch na celkovom počte podujatí	85 %
Odhadovaný počet MICE podujatí mimo hotely	294
Odhadovaný celkový počet MICE podujatí	1959
Priemerný počet účastníkov na 1 podujatie (v hoteloch)	102
Odhadovaný celkový počet MICE účastníkov	210 000

Zdroj: Výpočet EY

Príklady veľkých kongresov a konferencií konaných v Bratislave v posledných rokoch:

- ▶ **GLOBSEC Bratislava Forum 2019⁵⁹ a 2018;** 1 100 až 1 300 pax; medzinárodne vzťahy a bezpečnosť; Grand Hotel River Park
- ▶ **72nd IIW Annual Assembly and International Conference 2019;** 800 pax; automotive; Crowne Hotel Plaza
- ▶ **24th WONCA Europe Conference 2019;** 1 800 pax; medicína; Nová budova SND + Hotel Sheraton
- ▶ **ITAPA 2019,** 1 100 pax; IT; Crowne Plaza Hotel
- ▶ **53rd Congress of the European Societas of Toxicology 2017;** 1 200 pax; medicína; Nová budova SND + Hotel Sheraton

6.3.2 Analýza historického dopytu v odvetví kultúry

Analýza bola spracovaná na základe poskytnutých údajov zo strany:

- ▶ Ministerstva kultúry SR,
- ▶ Slovenského ochranného zväzu autorského (SOZA).

6.3.2.1 Štatistika podujatí nezriadovanej kultúry podľa MK SR

Štatistika nezriadovanej kultúry na základe údajov Ministerstva kultúry SR zahŕňa 2 druhy podujatí: 1) verejné podujatia v oblasti živej kultúry a 2) filmové festivaly (segment audiovizia), ktoré predstavujú typy kultúrnych podujatí potenciálne uskutočniteľné v rámci NKKC. Nižšie uvedené štatistiky zahŕňajú údaje na základe nasledovných predpokladov:

- ▶ Iba organizátori so sídlom v okresoch Bratislava I až V;
- ▶ Ak organizátor so sídlom v Bratislave organizuje svoje hlavné podujatie v inom okrese, tento organizátor nie je zahrnutý;
- ▶ Ak organizátor realizuje podujatia vo vlastných priestoroch, tento organizátor nie je zahrnutý;
- ▶ Uvedené podujatia sú spravidla charakteru "na sedenie";
- ▶ Divadelné festivaly a podujatia v oblasti dizajnu nie sú zahrnuté, pretože vzhľadom na existujúce podujatia a organizátorov považujeme ich dopyt po dodatočných priestoroch za marginálny;
- ▶ Z dostupných dát nie je možné určiť veľkosť jednotlivých podujatí, t. j. dá sa určiť len priemerný počet účastníkov na podujatie;
- ▶ Údaje sú dostupné za roky 2015 až 2019.

Verejné podujatia za oblasť profesionálnej hudobnej kultúry

Za oblasť profesionálnej hudobnej kultúry sa získava prehľad o aktivitách organizátorov hudobného života a o koncertnom dianí na území Bratislavy v žánrovom členení (vážna hudba, rock, pop, folklór, dychová hudba, džez a blues, country folk a ostatné).

Organizátormi predmetných podujatí sú organizácie, umelecké agentúry, nadácie, občianske združenia,

⁵⁹ Konferencia sa konala aj v rokoch 2020 a 2021, avšak kvôli pandémie v obmedzenom režime s nižšou účasťou.

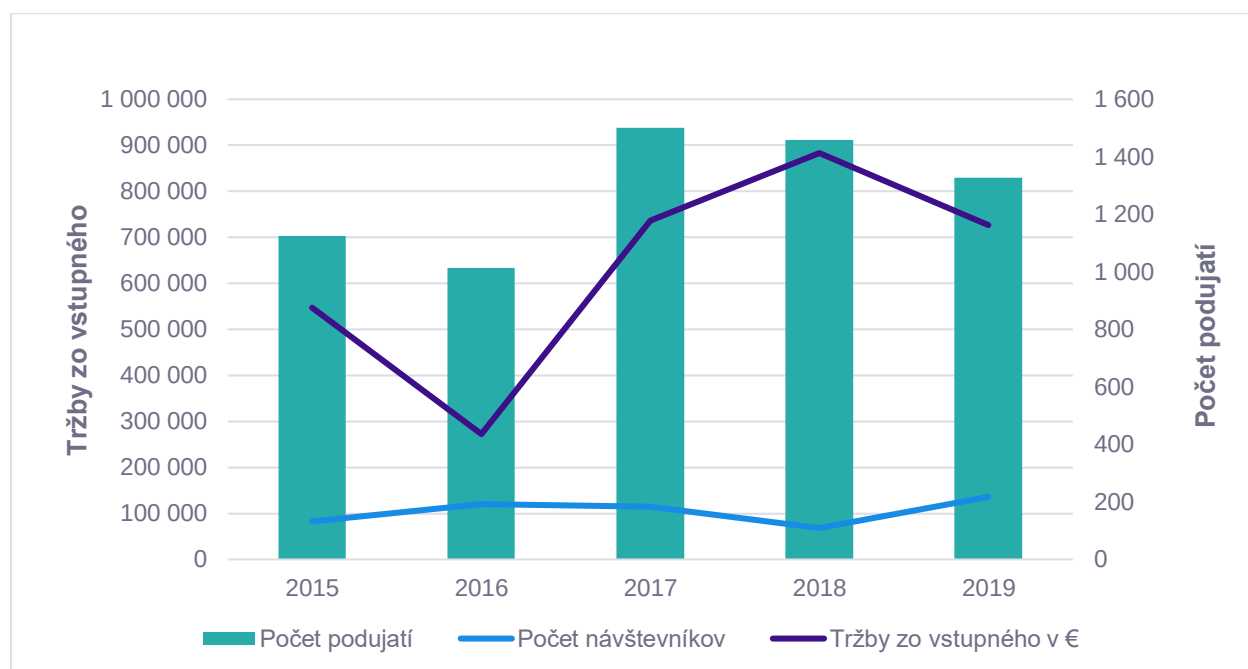
mestské kultúrne strediská, obecné a mestské zastupiteľstvá.

Tabuľka 20 Verejné podujatia v oblasti živej kultúry v Bratislave (2015 - 2019)

Rok	2015	2016	2017	2018	2019
Počet organizátorov	27	24	29	32	29
Počet podujatí	1 125	1 014	1 501	1 459	1 328
Počet návštevníkov	83 220	120 375	114 004	68 231	135 960
Tržby zo vstupného v €	547 174	272 445	735 933	883 225	726 223
Ø počet účastníkov na podujatie	74	119	76	47	102
Ø tržba na jedného účastníka	7	2	6	13	5
Ø tržba na jedno podujatie	486	269	490	605	547

Zdroj: MK SR

Graf 7 Vývoj verejných podujatí v oblasti profesionálnej hudobnej kultúry v Bratislave (2015 - 2019)

Zdroj: MK SR

Filmové festivaly (segment audiovizia)

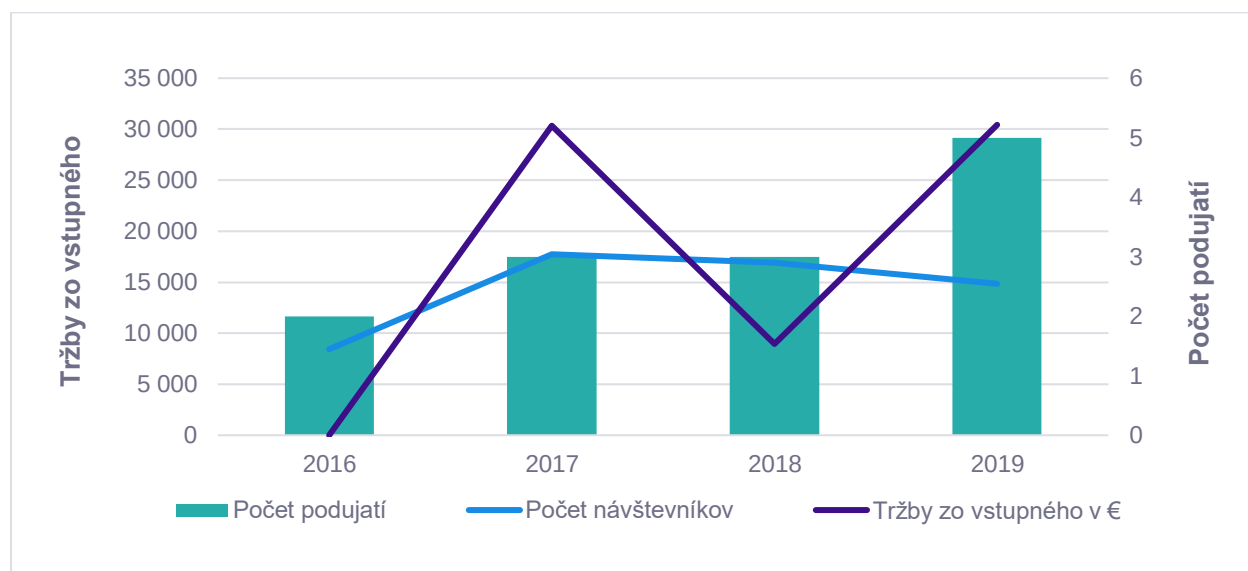
Za oblasť filmových festivalov boli získané údaje o počte organizovaných podujatí, o návštevnosti vrátane tržieb. Organizátormi za oblasť audiovizie sú producenti a distributéri audiovizuálnych diel, organizátori filmových festivalov, poskytovatelia audiovizuálnych mediálnych služieb na požiadanie a prevádzkovatelia kín.

Tabuľka 21 Filmové festivaly v Bratislave (2015 - 2019)

Rok	2015	2016	2017	2018	2019
Počet organizátorov	N/A	2	3	3	4
Počet podujatí	N/A	2	3	3	5
Počet návštevníkov	N/A	8 431	17 743	16 923	14 847
Tržby zo vstupného v €	N/A	N/A	30 371	8 975	30 428
Ø počet účastníkov na podujatie	N/A	4 216	5 914	5 641	2 969
Ø tržba na jedného účastníka	N/A	N/A	2	1	2
Ø tržba na jedno podujatie	N/A	N/A	10 124	2 992	6 086

Zdroj: MK SR

Graf 8 Vývoj filmových festivalov v Bratislave (2015 - 2019)

Zdroj: MK SR

Vyhodnotenie historického dopytu z dát Ministerstva kultúry SR

Síce ide o relatívne vysoký počet podujatí, a to v priemere 1 300 podujatí ročne, ich priemerná návštevnosť je nízka, a to len 84 návštevníkov na jedno podujatie. Napriek tomu, že ide o skupinu relevantných podujatí z hľadiska zamerania (podujatia živej kultúry/festivaly organizované mimo vlastné priestory organizátora), nie je možné presne odhadnúť ich potenciál ako budúci dopyt pre riešené NKKC.

6.3.2.2 Štatistika podujatí nezriadovanej kultúry podľa SOZA

Štatistika podujatí nezriadovanej kultúry bola spracovaná na základe údajov Slovenského ochranného zväzu autorského (SOZA) pre práva k hudobným dielam. SOZA je organizáciou kolektívnej správy majetkových práv hudobných autorov a vydavateľov. SOZA spravuje autorské práva k hudobným dielam. Ako organizácia kolektívnej správy uzatvára licenčné zmluvy s používateľmi hudobných diel, na základe ktorých získavajú oprávnenie hudobné diela použiť. Vyberá autorské odmeny a rozdeľuje ich oprávneným nositeľom práv SOZA. Vzhľadom na svoju činnosť SOZA disponuje dátami o podujatiach, v rámci ktorých sú používané hudobné diela. Údaje SOZA predstavujú solídnu základňu pre určenie čo

najrealistickejšieho historického dopytu vo vzťahu k podujatiam živej kultúry.

Na základe údajov SOZA bolo možné analyzovať podľa rokov počty podujatí, typ, kapacitu a miesto konania, čo umožnilo získať relatívne presný obraz o početnosti kultúrnych, spoločenských, športových a iných podujatí v Bratislave. Databáza SOZA bola analyzovaná najmä s ohľadom na potenciál podujatí pre NKKC. Z toho dôvodu v rámci všetkých zaevidovaných podujatí s hudbou boli ako kultúrne, spoločenské a iné podujatia s potenciálom pre NKKC vytriedené podujatia podľa nasledovných znakov:

Typ podujatia:

Kultúrne podujatia

- ▶ Hudobná produkcia s použitím populárnej, zmiešanej a inej hudby,
- ▶ Hudobná produkcia s použitím výhradne vážnej a/alebo jazzovej hudby,
- ▶ Hudba na vernisáži umeleckej alebo vzdelávacej výstavy, v rámci prestávok počas konferencií, prednášok a pod.,

Iné ako kultúrne podujatia (eventy)

- ▶ Módná, kadernícka, vizážistická a podobná prehliadka/súťaž s použitím hudby,
- ▶ Firemné podujatie, propagačná ("promo") prezentácia produktov, s použitím hudby,
- ▶ Reprodukovaná hudba v rámci recepcie, koktailu, banketu a podobných spoločenských podujatí,
- ▶ Súťažné podujatie s priebežným podkresovým použitím hudby (zahrnuté iba okrajovo, v špecifických prípadoch),
- ▶ Verejné súťažné a exhibičné podujatia (zahrnuté iba okrajovo, v špecifických prípadoch),

Nahlásená kapacita:

- ▶ 300 - 5000 osôb, pričom za malé sa v ďalšom texte považuje podujatie s kapacitou od 300 do 999, za stredné od 1000 do 2499 a veľké od 2500 do 5000 návštevníkov.

Miesto konania:

- ▶ Interiér,

Miesto – skupina:

- ▶ Domy kultúry/kultúrne centrá,
- ▶ Športové arény (napr. Národné tenisové centrum, Hant aréna (Pasienky), zimné štadióny),
- ▶ Hudobné kluby (napr. Ateliér Babylon, Majestic Music Club, Refinery Gallery),
- ▶ Eventové priestory (napr. Incheba, Istropolis, Stará tržnica),
- ▶ Hotely,
- ▶ Iné (napr. divadlá, bary, reštaurácie, koncertné sály, galérie a i.).

Ostatné priestory, napriek tomu, že poskytujú priestor pre kultúrne alebo spoločenské podujatia neboli zahrnuté do analýzy, nakoľko ide o podujatia naviazané na špecifické priestory (nákupné centrá, RTVS, univerzitné/školské zaradenia, exteriéry, koncertné sály/galérie/paláce - v špecifických prípadoch, športové zariadenia (fitness centrá), Bratislavský hrad, Slovenská filharmónia, kostoly, divadlá).

Zároveň je potrebné zdôrazniť, že **dáta SOZA obsahujú nahlásenú kapacitu zo strany organizátora**, nie skutočnú návštevnosť podujatia. Preto údaje o návštevnosti možno považovať za indikatívne, kedy

skutočný počet návštevníkov podujatí mohol byť nižší alebo vyšší⁶⁰.

V nasledujúcej časti sú zobrazené **prehľady počtov podujatí a návštevnosti podľa rokov v delení podľa 1) veľkostných kategórií, 2) konkurencie pre NKKC** (priamou konkurenciou sa myslí skupina podujatí, ktoré sú na základe svojej povahy s veľkou pravdepodobnosťou organizovateľné v NKKC; nepriamou konkurenciou sa myslí skupina podujatí, o ktorých možno predpokladať, že vzhľadom na miesto konania sú len z časti organizovateľné v NKKC; ide najmä o väčšie gastro prevádzky a bary, domy kultúry a vybrané hudobné kluby) **a 3) miesta konania**.

V tabuľkách nižšie sa pod **podujatím s hudobnou produkciou** chápe predovšetkým koncert populárnej, zmiešanej, vážnej alebo jazzovej hudby. Pod **iným podujatím** sa chápe podujatie sprevádzané hudbou ako napr. módna, kadernícka, vizážistická a podobná prehliadka/súťaž, firemné podujatie, recepcia, koktail, banket alebo podobné spoločenské podujatie.

Tabuľka 22 Prehľad počtu podujatí s hudobnou produkciou a iných podujatí s potenciálom pre NKKC podľa veľkostnej kategórie

Veľkostná kategória	2016	2017	2018	2019	2020
300 - 499	129	139	98	70	7
500 - 799	42	44	29	43	9
800 - 999	21	20	28	18	2
1000 - 1499	23	26	18	36	1
1500 - 2499	13	17	17	25	3
2500 - 3499	4	8	16	15	2
3500 - 5000	12	4	13	8	0
Celkom	244	258	219	215	24

Zdroj: SOZA; spracovanie EY

Ako je zrejmé z vyššie uvedenej tabuľky, celkový počet kultúrnych a spoločenských podujatí, ktoré zameraním a kapacitou predstavujú potenciál pre NKKC, postupne klesal. Pokles bol však spôsobený najmä poklesom malých podujatí s nahlásenou kapacitou do 800 návštevníkov. **Naopak, počet stredných a veľkých podujatí s nahlásenou kapacitou od 1000 do 5000 návštevníkov sa zvyšoval.**

Tabuľka 23 Prehľad návštevnosti podujatí s hudobnou produkciou a iných podujatí s potenciálom pre NKKC podľa veľkostnej kategórie

Veľkostná kategória	2016	2017	2018	2019	2020
300 - 499	47 291	50 079	36 520	26 111	2 343
500 - 799	24 621	25 893	17 647	25 680	4 950
800 - 999	17 424	16 600	23 000	14 900	1 650
1000 - 1499	25 398	28 298	20 194	41 109	1 000

⁶⁰ Nižší v prípade nenaplnenia kapacity (pre ilustráciu bola celková obsadenosť podujatí (počet návštevníkov / kapacita priestorov) profesionálnej hudobnej kultúry v Bratislave podľa štatistiky Kult MK SR nasledovná: 2019 - 90 %, 2018 - 82 %, 2017 - 93 %, 2016 - 93 %), resp. vyšší v prípade, ak bola ohlásená kapacita poddimenzovaná organizátorom podujatia.

Veľkostná kategória	2016	2017	2018	2019	2020
1500 - 2499	21 900	30 200	29 839	43 500	5 250
2500 - 3499	11 900	22 764	44 065	41 500	6 700
3500 - 5000	49 507	14 300	52 046	32 980	0
Celkom	198 041	188 134	223 311	225 780	21 893

Zdroj: SOZA; spracovanie EY

Pozn.: Návštevnosť v zmysle nahlásenej kapacity organizátorom, skutočná návštevnosť sa pravdepodobne mierne odlišuje.

Nárast počtu stredných a veľkých podujatí bol sprevádzaný aj celkovým rastom počtu návštevníkov, najmä v skupine stredne veľkých podujatí, čo zobrazuje tabuľka vyššie. Celková nahlásená kapacita podujatí vo veľkostnej skupine od 1000 do 5000 návštevníkov bola na úrovni takmer 160 000 návštevníkov, čo predstavuje 70 % z celkovej nahlásenej kapacity za všetky podujatia (takmer 226 000).

Tabuľka 24 Prehľad počtu podujatí s hudobnou produkciou a iných podujatí s potenciálom pre NKKC podľa typu konkurencie

Typ konkurencie / Veľkostná kategória	2016	2017	2018	2019	2020
Kultúrne - nepriama	76	95	70	35	5
300 - 499	76	88	69	32	4
500 - 799	0	6	0	1	1
800 - 999	0	1	0	1	0
1000 - 1499	0	0	1	1	0
Kultúrne - priama	132	139	127	158	19
300 - 499	37	32	19	25	3
500 - 799	29	34	24	36	8
800 - 999	19	18	26	16	2
1000 - 1499	18	26	17	35	1
1500 - 2499	13	17	17	25	3
2500 - 3499	4	8	11	13	2
3500 - 5000	12	4	13	8	0
Iné ako kultúrne podujatia (eventy)	36	24	22	22	0
300 - 499	16	19	10	13	0
500 - 799	13	4	5	6	0
800 - 999	2	1	2	1	0
1000 - 1499	5	0	0	0	0
2500 - 3499	0	0	5	2	0

Zdroj: SOZA; spracovanie EY

Ako vyplýva z vyššie uvedenej tabuľky, väčšina podujatí s potenciálom pre NKKC je zastúpená podujatiami priamej konkurencie pre NKKC, t. j. v prevažnej miere koncerty populárnej, zmiešanej, vážnej alebo jazzovej hudby, ktoré by s najväčšou pravdepodobnosťou mohli byť organizované v NKKC

(v priemere 60 % (139 podujatí) z celkového počtu podujatí za obdobie rokov 2016 - 2019; 73 % (158) v roku 2019). **Vo veľkostnej kategórii od 1000 do 5000 návštevníkov to bolo v priemere 60 kultúrnych podujatí ročne, v roku 2019 je evidovaných 80 kultúrnych podujatí.**

V skupine podujatí nepriamej konkurencie sú zastúpené predovšetkým malé podujatia vo veľkostnej kategórii od 300 do 499.

Rovnako aj v prípade skupiny iných ako kultúrnych podujatí (eventov) je táto skupina tvorená predovšetkým podujatiami vo veľkostnej kategórii od 300 do 799, pričom počet podujatí vo veľkostnej kategórii 1000 - 5000 je okrajový, a to 5, resp. 2 ročne.

Tabuľka 25 Prehľad návštevnosti podujatí s hudobnou produkciou a iných podujatí s potenciálom pre NKKC podľa typu konkurencie

Typ konkurencie / Veľkostná kategória	2016	2017	2018	2019	2020
Kultúrne - nepriama	27 909	35 229	26 432	13 764	1 764
300 - 499	27 909	31 429	25 232	11 244	1 264
500 - 799	0	3 000	0	520	500
800 - 999	0	800	0	800	0
1000 - 1499	0	0	1 200	1 200	0
Kultúrne - priama	149 683	142 354	175 818	197 453	20 129
300 - 499	13 710	11 350	7 478	9 667	1 079
500 - 799	16 744	20 542	14 496	21 597	4 450
800 - 999	15 724	14 900	21 400	13 300	1 650
1000 - 1499	20 198	28 298	18 994	39 909	1 000
1500 - 2499	21 900	30 200	29 839	43 500	5 250
2500 - 3499	11 900	22 764	31 565	36 500	6 700
3500 - 5000	49 507	14 300	52 046	32 980	0
Iné ako kultúrne podujatia (eventy)	20 449	10 551	21 061	14 563	20 449
300 - 499	5 672	7 300	3 810	5 200	0
500 - 799	7 877	2 351	3 151	3 563	0
800 - 999	1 700	900	1 600	800	0
1000 - 1499	5 200	0	0	0	0
2500 - 3499	0	0	12 500	5 000	0

Zdroj: SOZA; spracovanie EY

Analogicky ako v prípade prevahy počtu podujatí, aj **prevažná väčšina počtu návštevníkov pripadá na podujatia priamej konkurencie** (za rok 2019 viac ako 197 000, čo predstavuje viac ako 87 % z celkového počtu nahlásenej kapacity; resp. v priemere za roky 2016 - 2019 takmer 80 % (viac ako 166 000 nahlásenej kapacity)). **Priemerná nahlásená kapacita na jedno podujatie** v skupine priamej konkurencie je na úrovni 1 250 návštevníkov (za rok 2019; 197 453/158), **resp. 1 197** (v priemere za roky 2016 - 2019; 166 327/139).

Tabuľka 26 Prehľad počtu podujatí s hudobnou produkciou a iných podujatí s potenciálom pre NKKC podľa typu konkurencie a miesta konania vo veľkostnej kategórii od 300 do 5000 návštevníkov

Typ konkurencie / Veľkostná kategória	2016	2017	2018	2019	2020
Kultúrne - nepriama	76	95	70	35	5
BARY / GASTRO	10	9	1	0	0
DOMY KULTÚRY - OSTATNÉ / KULTÚRNE CENTRÁ	66	83	67	32	5
HUDOBNÉ KLUBY	0	3	0	0	0
OSTATNÉ	0	0	2	3	0
Kultúrne - priama	132	139	127	158	19
BARY / GASTRO	0	1	0	0	0
ŠPORTOVÉ ARÉNY	19	17	28	26	4
HUDOBNÉ KLUBY	64	57	57	69	10
EVENTOVÉ PRIESTORY	48	63	42	52	2
OSTATNÉ	1	1	0	11	0
Iné ako kultúrne podujatia (eventy)	36	24	22	22	0
BARY / GASTRO	1	0	1	1	0
DIVADLÁ	1	3	3	2	0
HOTELY	26	12	8	12	0
HUDOBNÉ KLUBY	3	4	6	4	0
EVENTOVÉ PRIESTORY	0	1	3	3	0
OSTATNÉ	5	4	1	0	0

Zdroj: SOZA; spracovanie EY

Preskúmanie dát podľa miesta konania je dôležité z hľadiska presnejšieho odhadu pravdepodobnosti, aký rozsah podujatí je uskutočniteľný v budúcom NKKC. Je možné predpokladať, že **prakticky všetky podujatia v skupine priamej konkurencie, uskutočnené v Hant aréne na Pasienkoch, Inchebe, Istropolise, NTC, Starej Tržnici a zimných štadiónoch, sú s najväčšou pravdepodobnosťou uskutočniteľné aj v NKKC.** Uvedené zariadenia sa podieľajú, podľa trendu za roky 2016 - 2019, **v priemere viac ako polovicou na celkovom počte podujatí v skupine priamej konkurencie.** Zvyšnú časť v tejto skupine (cca 44 %) zastupujú **hudobné kluby** (Ateliér klub, Ateliér Babylon, Majestic Music Club a Refinery Gallery), o ktorých podľa konkrétneho miesta konania a predpokladaného charakteru podujatí možno usúdiť, že **veľká časť z nich by mohla byť uskutočniteľná aj v NKKC za predpokladu takej dispozície priestorov, ktorá by umožnila podujatia na sedenie i na státie.**

Z hľadiska návštevnosti podujatí je podiel zariadení ako sú Hant aréna na Pasienkoch, Incheba, Istropolis, NTC, Stará Tržnica a zimné štadióny ešte významnejší, a to viac ako 70 % z celkovej návštevnosti (priemer za roky 2016 - 2019). Na hudobné kluby pripadá cca 27 % podiel návštevnosti.

Tabuľka 27 Prehľad návštevnosti podujatí s hudobnou produkciou a iných podujatí s potenciálom pre NKKC podľa typu konkurencie a miesta konania vo veľkostnej kategórii od 300 do 5000 návštevníkov

Typ konkurencie / Veľkostná kategória	2016	2017	2018	2019	2020
Kultúrne - nepriama	27 909	35 229	26 432	13 764	1 764
BARY / GASTRO	3 000	2 900	300	0	0
DOMY KULTÚRY - OSTATNÉ / KULTÚRNE CENTRÁ	24 909	30 829	24 632	11 364	1 764
HUDOBNÉ KLUBY	0	1 500	0	0	0
OSTATNÉ	0	0	1 500	2 400	0
Kultúrne - priama	149 683	142 354	175 818	197 453	20 129
BARY / GASTRO	0	300	0	0	0
ŠPORTOVÉ ARÉNY	54 700	28 750	74 980	56 065	10 450
HUDOBNÉ KLUBY	38 714	41 950	47 592	48 898	6 980
EVENTOVÉ PRIESTORY	55 769	70 844	53 246	77 512	2 699
OSTATNÉ	500	510	0	4 978	0
Iné ako kultúrne podujatia (eventy)	20 449	10 551	21 061	14 563	20 449
BARY / GASTRO	500	0	800	800	0
DIVADLÁ	637	1 641	1 761	1 013	0
HOTELY	13 112	5 480	3 700	4 950	0
HUDOBNÉ KLUBY	3 000	1 700	9 100	2 400	0
EVENTOVÉ PRIESTORY	0	400	5 400	5 400	0
OSTATNÉ	3 200	1 330	300	0	0

Zdroj: SOZA; spracovanie EY

Na základe spracovanej analýzy je možné uviesť nasledujúce zistenia a predpoklady⁶¹:

- ▶ V Bratislave bolo v rokoch 2016 - 2019 zaevidovaných v priemere 139 podujatí s hudbou vo veľkostnej kategórii od 300 do 5000 návštevníkov (v roku 2019 158), ktoré predstavujú priamu konkurenciu, a teda potenciál pre NKKC. V prevažnej miere ide o koncerty populárnej, zmiešanej, vážnej alebo jazzovej hudby. Vo veľkostnej kategórii od 1000 do 5000 návštevníkov to bolo v priemere 60 kultúrnych podujatí ročne, v roku 2019 bolo evidovaných 80 kultúrnych podujatí.
- ▶ Prevažná väčšina počtu návštevníkov pripadá na podujatia priamej konkurencie (za rok 2019 viac ako 197 000 osôb, čo predstavuje viac ako 87 % z celkového počtu nahlásenej kapacity; resp. v priemere za roky 2016 - 2019 takmer 80 % (viac ako 166 000 osôb nahlásenej kapacity). Priemerná nahlásená kapacita na jedno podujatie v skupine priamej konkurencie je na

⁶¹ Predpokladáme, že presne neidentifikovateľná časť podujatí s čiastočnou hudobnou zložkou je nenahlásená SOZA, a preto nie je zachytená v analyzovaných štatistikách. Skutočný rozsah podujatí je s najväčšou pravdepodobnosťou vyšší, najmä čo sa týka podujatí, kde hudba predstavuje len sprievodný prvok. V štatistike zároveň nie sú zachytené podujatia, na ktoré nebola udelená licencia a ich vysporiadanie bolo predmetom súdneho konania, alebo mimosúdnej dohody.

úrovni 1 250 návštevníkov (za rok 2019; 197 453/158), resp. 1 197 (v priemere za roky 2016 - 2019; 166 327/139).

- ▶ Prevažná väčšina podujatí v skupine priamej konkurencie sa koná v zariadeniach ako sú Hant aréna na Pasienkoch, Incheba, Istropolis, NTC, Stará Tržnica a zimné štadióny (viac ako 50 % na počte podujatí, resp. viac ako 70 % na počte návštevníkov). Zvyšnú časť v tejto skupine zastupujú hudobné kluby (Ateliér klub, Ateliér Babylon, Majestic Music Club a Refinery Gallery) v podielom cca 44 % na celkovom počte podujatí v tejto skupine, resp. cca 27 % na celkovom počte návštevníkov v tejto skupine.

6.4 Historický dopyt v regióne v odvetví MICE

Pre túto štúdiu bola vykonaná analýza s cieľom vytvoriť závery o dopyte na trhu a príležitostiach pre potenciálne nové kultúrne a kongresové centrum v Bratislave. Pri analýze dopytu v MICE odvetví sme zohľadnili dostupné historické dáta do roku 2019 z vybraných destinácií a súčasné trendy, ktoré ovplyvňujú dopyt po MICE stretnutiach.

Štruktúra tejto kapitoly je rozdelená na nasledovné oblasti:

- ▶ Porovnanie vybraných kongresových destinácií v strednej Európe na základe štatistík ICCA.
- ▶ Detailnejšie popísanie trendov za obdobie 2015 až 2019 vo vybraných okolitých mestách strednej a severovýchodnej Európy, ktorým Bratislava môže potenciálne konkurovať (Krakov, Tallin)⁶², resp. v destináciách, ktoré môžu predstavovať príležitosť v prípade neuspokojeného dopytu (Viedeň, Praha, Budapešť).
- ▶ Príklad pozitívneho dopadu MICE odvetvia na ekonomiku destinácie.

6.4.1 MICE stretnutia v regióne EÚ a strednej Európy

6.4.1.1 Porovnanie kongresových miest v Európe a vo svete

Medzi medzinárodne najuznávanejšie hodnotenia krajín a destinácií v oblasti MICE odvetvia patrí hodnotenie International Congress and Convention Association (ICCA). ICCA reprezentuje vedúcich dodávateľov organizovania medzinárodných podujatí a združuje 1 100 členských organizácií a spoločností z takmer 100 krajín sveta. Rebríček top kongresových destinácií podľa ICCA za posledných päť rokov pred koronakrízou ukazuje, že európske mestá sú v globálnom meradle stále najobľúbenejšie na organizáciu medzinárodných stretnutí.

Európske top destinácie si držia stabilnú pozíciu v top 10, niektoré mestá s rastúcim trendom (Paríž, Lisabon), iné s mierne klesajúcim trendom (Viedeň kvôli rekonštrukcii kongresových priestorov, Londýn, Budapešť, Varšava). V roku 2019 Paríž obhájil prvú priečku v rebríčku miest počtom medzinárodných asociačných stretnutí s významným náskokom 47 stretnutí nad Lisabonom.

Hlavné mestá v strednej Európe sú obľúbenými MICE destináciami a posledné roky sa podľa štatistík ICCA objavujú v prvej dvadsiatke európskych miest. Viedeň za posledné dva roky mierne klesla kvôli rekonštrukcii kongresových priestorov. Na druhej strane Praha sa vyzdvihla o pozíciu vyššie až na 8. miesto. V MICE oblasti sa rozvíja aj Budapešť, ktorá sa v roku 2017 umiestnila dokonca až na 9. mieste v Európe.

⁶² Ľubľana možno taktiež považovať za konkurenčnú destináciu Bratislavy, avšak pre Ľubľanu neboli dostupné štatistiky MICE. Z toho dôvodu analýza nezahŕňa slovinské hlavné mesto.

Tabuľka 28 Rebríček vybraných kongresových destinácií v rokoch 2015-2019 s uvedeným počtom medzinárodných asociačných stretnutí

Mesto	2015	2016	2017	2018	2019
Paríž	2. / 186	1. / 196	2. / 190	1. / 212	1. / 237
Lisabon	8. / 145	8. / 138	8. / 149	6. / 152	2. / 190
Berlín	1. / 195	4. / 176	4. / 185	5. / 162	3. / 176
Barcelona	3. / 180	3. / 181	1. / 195	4. / 163	4. / 156
Madrid	6. / 171	7. / 144	6. / 153	3. / 165	5. / 154
Viedeň	4. / 178	2. / 186	3. / 190	2. / 172	6. / 149
Londýn	5. / 171	5. / 153	5. / 177	7. / 150	7. / 143
Praha	10. / 123	9. / 126	7. / 151	8. / 136	8. / 138
Budapešť	15. / 95	12. / 108	9. / 128	14. / 100	15. / 90
Varšava	23. / 62	19. / 71	16. / 89	18. / 76	20. / 71
Ľubľana	35. / 41	26. / 54	28. / 44	24. / 59	27. / 58
Záhreb	36. / 41	42. / 32	29. / 44	36. / 41	29. / 54
Belehrad	28. / 52	28. / 50	24. / 51	37. / 39	34. / 46
Bukurešť	30. / 47	41. / 32	33. / 39	32. / 44	36. / 43
Sofia	78. / 19	106. / 14	73. / 21	50. / 31	49. / 33
Bratislava	92. / 16	67. / 21	95. / 15	62. / 25	54. / 32
Riga	29. / 52	40. / 33	47. / 32	43. / 35	63. / 26
Brno	97. / 15	91. / 15	116. / 12	150. / 8	101. / 15

Zdroj: ICCA

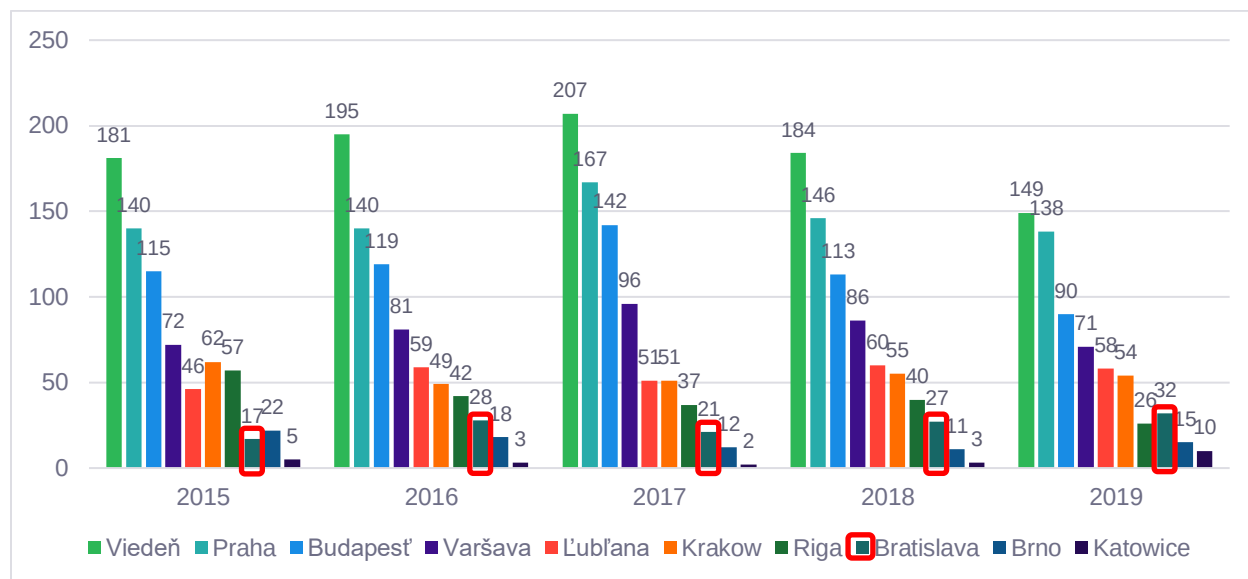
Podľa počtu účastníkov podujatí viedla v roku 2019 Barcelona s počtom 156 754 návštevníkov. V regióne strednej Európy najviac (89 009) návštevníkov navštívilo Viedeň, Prahu navštívilo 44 919 návštevníkov. Na porovnanie do Bratislavy prišlo v roku 2019 7 845 návštevníkov.

6.4.1.2 Porovnanie vybraných kongresových destinácií v strednej Európe na základe štatistík ICCA

Táto časť analýzy porovnáva ICCA štatistiky ohľadne medzinárodných asociačných stretnutí vo vybraných kongresových destináciách strednej Európy vrátane Bratislavy. Porovnávané obdobie sa týka rokov 2015 až 2019, než bolo MICE odvetvie ovplyvnené pandémiou covid-19 a obmedzeniami v organizovaní stretnutí. Cieľom je porovnať historický vývoj medzinárodných asociačných stretnutí v regióne strednej Európy a poukázať na pozíciu Bratislavy a jej potenciál.

Na obrázku nižšie je uvedené porovnanie miest v strednej Európe za posledných 5 rokov pred koronakrízou na základe počtu stretnutí významných kongresov a asociácií. Viedeň a Praha si udržiavajú náskok, Budapešť taktiež vykazuje vysoký počet podujatí. Po roku 2017 počet medzinárodných asociačných stretnutí mierne klesal. Na druhej strane hoci počet stretnutí v Bratislave je relatívne nízky, oproti najznámejším kongresovým destináciám pozorujeme mierny, ale pravidelný rast v počte stretnutí.

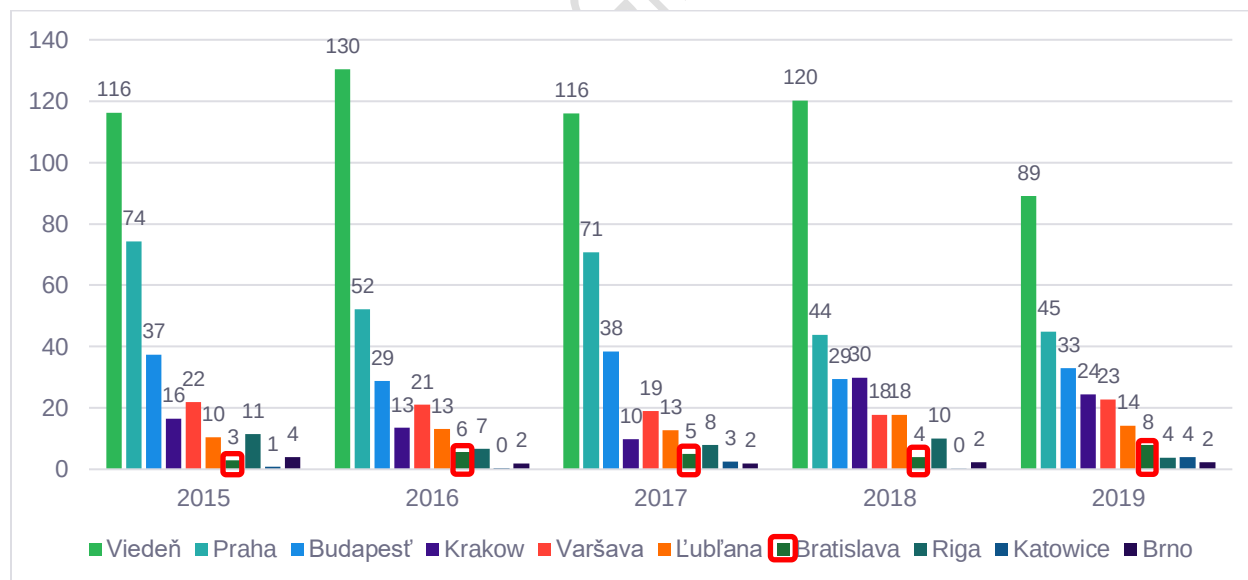
Graf 9 Počet asociačných stretnutí podľa ICCA podľa miest

Zdroj: ICCA

V počte účastníkov Viedeň absolútne vedie, okrem roku 2019 má pravidelne nad 100 000 návštevníkov. Prahu ročne navštívi v priemere o polovicu menej návštevníkov než Viedeň. Bratislava mala maximálny počet 7 845 účastníkov v roku 2019.

Graf 10 Celkový počet návštevníkov asociačných stretnutí podľa ICCA (v tisícoch) podľa miest

Zdroj: ICCA

Okrem porovnania absolútnych čísel sme porovnali súvislosť medzi počtom podujatí a počtom účastníkov podľa ICCA a veľkosťou miest podľa počtu obyvateľov. Korelačný koeficient 0,81 (v prípade podujatí) a 0,73 (v prípade účastníkov) znamená celkom vysokú pozitívnu koreláciu medzi priemerným počtom podujatí/účastníkov v meste za sledované obdobie 2015 - 2019 a počtom obyvateľov mesta.

Popri porovnávaní absolútnych počtov podujatí a účastníkov inú zaujímavú perspektívu prináša porovnanie relatívnych počtov, a to na 100 000 obyvateľov daného mesta.

Tabuľka 29 Porovnanie relatívneho počtu podujatí a účastníkov podľa ICCA na 100 tis. obyvateľov mesta

Mesto	Priemer počtu podujatí ročne (2015 - 2019)	Celkový počet účastníkov (2015 - 2019)	Počet obyvateľov mesta	Počet podujatí ročne na 100 tis. obyvateľov	Počet účastníkov (za 2015 - 2019) na 100 tis. obyvateľov
Ľubľana	55	68 344	278 314	19,7	24 556
Praha	146	285 882	1 324 277	11,0	21 588
Tallinn	46	52 711	426 538	10,7	12 358
Viedeň	183	571 847	1 911 728	9,6	29 913
Salzburg	12	20 510	152 367	8,1	13 461
Krakov	54	93 962	780 981	6,9	12 031
Budapešť	116	166 817	1 768 073	6,5	9 435
Vilnius	35	36 670	544 386	6,5	6 736
Riga	40	39 909	627 487	6,4	6 360
Split	11	11 102	178 192	6,2	6 230
Bratislava	25	25 439	430 000	5,8	5 916
Linz	11	13 209	203 012	5,5	6 506
Záhreb	43	37 939	804 049	5,4	4 718
Graz	24	27 514	443 066	5,4	6 210
Berlín	186	424 052	3 669 495	5,1	11 556
Varšava	81	102 561	1 793 579	4,5	5 718
Sarajevo	12	11 158	275 524	4,4	4 050
Innsbruck	13	22 080	311 428	4,2	7 090
Brno	16	12 333	379 526	4,1	3 250
Poznaň	19	36 294	535 946	3,5	6 772
Belehrad	47	61 053	1 397 939	3,4	4 367
Vroclav	20	23 484	642 869	3,1	3 653
Nový Sad	8	7 342	289 128	2,9	2 539
Sofia	28	35 112	1 238 438	2,3	2 835
Bukurešť	47	59 872	2 151 665	2,2	2 783
Kluž	12	11 896	706 905	1,7	1 683
Katovice	5	7 800	293 626	1,6	2 656
Varna	7	8 731	471 252	1,4	1 853
Skopje	8	8 070	630 817	1,2	1 279

Zdroj: ICCA, internet (počty obyvateľov miest); prepočty EY

V regióne strednej Európy v prepočte na 100 tisíc obyvateľov vedie slovinská Ľubľana (priemerne 19,7 podujatí ročne za 2015 - 2019) pred Prahou (11,0) a Tallinom (10,7). Z hľadiska počtu účastníkov ich najviac prilákala Viedeň (s takmer 30 tisíc účastníkmi na 100 000 obyvateľov za obdobie rokov 2015 - 2019) nasledovaná Ľubľanou (24,5 tisíc) a Prahou (21,5 tisíc). Zaujímavým je postavenie Berlína s relatívne nízkymi počtami. Bratislava s počtom 5,8 podujatia ročne a takmer 6 účastníkmi na 100 000 obyvateľov za obdobie rokov 2015 - 2019 mierne, ale nie výrazne zaostáva za okolitými

mestami. O niečo horšiu výkonnosť má pri počte účastníkov.

6.4.2 MICE štatistiky pre vybrané mestá v strednej Európe

V nasledujúcich podkapitolách je analyzovaná každá kongresová destinácia samostatne z dôvodu, že pri príprave štatistík každé mesto, resp. krajina používa vlastnú metodiku a rôznu mieru detailu. Bez jednotnej metodiky dáta za jednotlivé destinácie nie sú úplne porovnateľné, porovnateľný je skôr celkový trend vývoja v MICE odvetví. Komplexné štatistiky za celkové MICE odvetvie si vedú lokálne convention bureau alebo štatistické úrady daných krajín.

Pri každej kongresovej destinácii sme sa zamerali na nasledovné oblasti:

- ▶ počet podujatí
 - ▶ absolútne počty a trend za roky 2015-2019;
 - ▶ v delení podľa typu podujatia;
 - ▶ v delení medzinárodné/národné;
 - ▶ v delení podľa miesta konania;
- ▶ počet účastníkov
 - ▶ absolútne počty a trend za roky 2015-2019;
 - ▶ v delení podľa typu podujatia;
 - ▶ v delení medzinárodné/národné;
- ▶ priemerná dĺžka trvania podujatí
 - ▶ celková dĺžka trvania a trend za roky 2015-2019;
 - ▶ v delení podľa typu podujatia;
 - ▶ v delení podľa miesta konania;
- ▶ počty prenocovaní;
- ▶ prínos pre miestnu ekonomiku;
- ▶ dopad a reakcia na pandémiu Covid-19.

Každá convention bureau si sleduje miestne MICE štatistiky v určitej miere detailu, najdetailnejšie sú MICE štatistiky vo Viedni a poľských mestách, najmä Krakove. Pri niektorých mestách s neuvedenými sledovanými údajmi sme uviedli "nedostupný údaj".

6.4.2.1 Česká republika - Praha

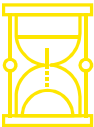
V prípade kongresov má svetové postavenie Praha ako klasická kongresová destinácia, ktorá spĺňa parametre pre organizovanie veľkokapacitných medzinárodných kongresov. Je medzinárodne dostupná, má potrebný rozsah hotelového ubytovania a mestské atrakcie.

Výkonnosť MICE odvetvia v Prahe

	Ukazovatele	Údaje	Poznámka
	Počet podujatí		
	Celkový počet a trend za roky 2015-2019	Priemerný počet 4643 podujatí podľa ČSÚ ⁶³ Priemerný počet 2000 podujatí ročne podľa PCB	Štatistiky PCB ako aj ČSÚ uvádzajú rozdielne počty z dôvodu odlišnej metodiky zberu údajov. Podľa ČSÚ počet podujatí od roku 2015 pravidelne stúpal, s najvyšším počtom 5 668 podujatí v roku 2019. Podľa štatistík PCB zaznamenala Praha rekordný počet celkových podujatí (2 528) v roku 2016, a to ako Európske hlavné mesto športu.
	v delení podľa typu podujatia	V roku 2019 86% firemné akcie, 14% podujatia asociácií	Napriek tomu, že celkový počet podujatí v roku 2019 mierne klesol, podiel medzinárodných asociačných podujatí stúpol (z 56 v roku 2015 na 83 v roku 2019).
	v delení medzinárodné / národné	Národné 55% Medzinárodné 45%	Delenie počtu podujatí podľa krajiny pôvodu účastníka vykazuje dlhodobu stabilný pomer, t. j. národné podujatia mierne prevažujú nad medzinárodnými.
	v delení podľa miesta konania	Priemer za roky 2015-2018: 8% v kongresových centrách, 81% v hoteloch, 10% v špeciálnych priestoroch, 1% na univerzitách.	Podujatia v kongresových centrách mierne rastú, v hoteloch mierne klesajú (trend od roku 2016). V roku 2018 bolo v kongresových centrách usporiadaných 10% podujatí, väčšina podujatí sa konala v hotelových priestoroch (78%), následne v iných špecializovaných priestoroch/halách (11%), minimum na univerzitách (1%).
	Počet účastníkov		
	Celkový počet a trend za roky 2015-2019	Priemer počtu delegátov cca 540 000 ročne v rokoch 2015-2019 ⁶⁴	Počet delegátov stúpa, najviac ich prišlo v roku 2019 (558 tis.), potom v roku 2016 (542 tis.). V rokoch 2016-2018 bolo v priemere 7% podujatí nad 500 účastníkov, trend väčších podujatí mierne stúpal (na 8% v roku 2018).
	priemerný počet účastníkov na podujatie	Priemerný počet 135 účastníkov v roku 2016	
	v delení podľa typu podujatia	Priemer delegátov medzinárodných kongresov 32 400 v rokoch 2015-2019	Počet kongresových delegátov pravidelne stúpal, okrem poklesu v roku 2017 (13 500 delegátov), v roku 2019 prišlo až 52 000 delegátov medzinárodných kongresov.

⁶³ Konferencie v hromadných ubytovacích zariadeniach - Počet konferencií (podujatia nad 50 účastníkov). Český statistický úřad, Veřejná databáze. Dostupné: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=CRU07a&z=T&f=TABULKA&skupId=1270&katalog=32084&pvo=CRU07a&str=v77#w=>

⁶⁴ Konferencie v hromadných ubytovacích zariadeniach - Počet účastníkov (podujatia nad 50 účastníkov). Český statistický úřad, Veřejná databáze. Dostupné: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=CRU07a&z=T&f=TABULKA&skupId=1270&katalog=32084&pvo=CRU07a&str=v78#w=>

	v delení medzinárodné / národné	Nedostupný údaj.	n/a
	Priemerná dĺžka trvania podujatí		
	Celková dĺžka trvania a trend za roky 2015-2019	Priemerné trvanie 2,54 dňa	Posledné roky rástla priemerná dĺžka trvania podujatia. V rokoch 2015-2018 počet 1-dňových stretnutí kolísal. Počet 2-3-dňových stretnutí po roku 2016 mierne klesal. Počet podujatí trvajúcich viac ako 4 dni sa za posledných 5 rokov zdvojnásobil.
	v delení podľa typu podujatia	Nedostupný údaj.	n/a
	v delení medzinárodné / národné	Nedostupný údaj.	n/a
	v delení podľa miesta konania	Nedostupný údaj.	n/a
	Počty prenocovaní		
	Celkový počet a trend za roky 2015-2019	Priemerný počet 88 000 prenocovaní medzinárodných delegátov ročne v rokoch 2015- 2019	Počet kongresových prenocovaní sa za posledné roky strojnásobil z 53 000 nocí v roku 2015 až na 164 000 nocí v roku 2019. Na porovnanie počet kongresových delegátov rástol 2,5 násobne, ale nepravidelne. V absolútnych počtoch sa za posledné roky počet stretnutí s ubytovaním takmer zdvojnásobil (nárast zo 41% v roku 2015 na 50% v roku 2018).
		Priemerne 45% podujatí bolo s ubytovaním v rokoch 2015-2018	

Zdroj: Prague Convention Bureau (PCB)⁶⁵

⁶⁵ Výročné správy a MICE štatistiky. Prague Convention Bureau. Dostupné na: <https://www.pragueconvention.cz/cz/ke-stazeni/>.

6.4.2.2 Rakúsko - Viedeň

Viedeň je jednou z top MICE destinácií v Európe i vo svete. V rokoch 2016 a 2018 jej patrila dokonca druhá priečka vo svetovom rebríčku podľa ICCA. V roku 2019 klesla na 6. miesto kvôli rekonštrukcii svojich kongresových priestorov, ktoré slúžia predovšetkým medzinárodnému segmentu. Kongresové centrum *Austria Center Vienna* momentálne prechádza svojou najväčšou modernizáciou za posledných 30 rokov od svojho vzniku. Fázovaný projekt má byť dokončený v roku 2022.⁶⁶ Nová prístupová budova so skywalkom a dvoma ďalšími vchodmi umožní využívať rôzne úrovne pre samostatné paralelné akcie.

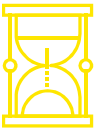
Typické črty MICE odvetvia vo Viedni podľa štatistík Vienna Convention Bureau (zahŕňajú len podujatia typu kongres/konferencia a firemné podujatie) sú nasledovné:

- ▶ z hľadiska počtu podujatí jednoznačne prevládajú firemné podujatia na úkor kongresov (v pomere cca 7:3);
- ▶ z hľadiska počtu účastníkov je pomer presne opačný, t. j. 70 % účastníkov pripadá na kongresy, zvyšok na firemné podujatia;
- ▶ trhový podiel MICE odvetvia v rámci celého cestovného ruchu vo Viedni (z hľadiska počtu prenocovaní) predstavuje cca 11 % (1,76 mil. prenocovaní na celkovom počte prenocovaní 15,78 mil.);
- ▶ len cca 12 % z celkového počtu medzinárodných kongresov (cca 90 z 800 ročne) sa koná v 3 kongresových centrách (*Austria Center Vienna*, *Hofburg Vienna*, *Messe Wien Exhibition & Congress Center*);
- ▶ viac ako 75 % z celkových ekonomických prínosov (HDP, dane a zamestnanosť) generujú medzinárodné kongresy; to je spôsobené jednak omnoho vyšším počtom účastníkov, ktorí prichádzajú na medzinárodné kongresy (cca 50 % z celkového počtu MICE účastníkov), výrazne dlhším trvaním (v priemere 3 dni v prípade medzinárodného kongresu vs 1,8 dňa v prípade národného kongresu) a taktiež výrazne vyšším počtom prenocovaní (4,5 prenocovanie na jedného účastníka v súvislosti s medzinárodnými kongresmi vs. 1 deň pri národných podujatiach).

⁶⁶ ACV's renovation approaching first milestone. Dostupné na: <https://kongres-magazine.eu/2019/05/acvs-renovation-approaching-first-milestone/>.

Výkonnosť MICE odvetvia vo Viedni

	Ukazovatele	Údaje	Poznámka
	Počet podujatí		
	Celkový počet a trend za roky 2015-2019	Priemerný počet 4 404 podujatí ročne v rokoch 2015-2019	Celkový počet podujatí vo Viedni každým rokom stúpa, od 3 685 podujatí v roku 2015 až po 5 490 podujatí v roku 2019 (nárast o takmer 50 %).
	v delení podľa typu podujatia	Pomer medzi kongresmi a firemnými podujatiami: 3 : 7	Rok 2018 bol rekordný so 155 medzinárodnými kongresmi vďaka predsedníctvu Európskej rady, a celkovo viac ako 1 000 medzinárodnými kongresmi. V roku 2019 bolo vo Viedni menej medzinárodných kongresov (687) ako v predchádzajúcich rokoch kvôli prestavbe, modernizácii a rekonštrukcii priestorov slúžiacich predovšetkým medzinárodnému segmentu. V segmente firemných akcií nastal v roku 2019 boom - uskutočnilo sa 4 070 akcií, o 30 % viac než v roku 2018.
	v delení medzinárodné / národné	Národné 40% Medzinárodné 60%	Medzinárodné podujatia (60%) každý rok prevažujú nad národnými podujatiami (40%), okrem roku 2019, kde kvôli rekonštrukcii kongresových priestorov klesli medzinárodné stretnutia (najmä medzinárodné kongresy) na 52%. Zaujímavé je, že pomer účastníkov podujatí bol ešte väčší v prospech medzinárodných (až 70%), keďže priemerný počet návštevníkov je najvyšší práve na medzinárodných kongresoch (cca 366 účastníkov na jeden medzinárodný kongres oproti celkovému priemeru 170 účastníkov).
	v delení podľa miesta konania	Priemer za roky 2015-2019 (platí pre medzinárodné kongresy): 12 % kongresové centrá 88 % iné	Medzinárodné kongresy sa podľa miesta konania v priebehu rokov 2015 - 2019 konali nasledovne: 12% v kongresových centrách, 30% na univerzitách, 29% v iných priestoroch, 25% v hoteloch, 4% v palácoch.
	Počet účastníkov		
	Celkový počet a trend za roky 2015-2019	Priemer 590 000 návštevníkov ročne	Posledných 5 rokov počet účastníkov mierne narastal, okrem roku 2019, kedy počet účastníkov poklesol o 4 % zo 631 tisíc na 607 tisíc.
	priemerný počet účastníkov na podujatie	Priemer 170 účastníkov na jedno podujatie v rokoch 2015-2019 Medzinárodné kongresy 366 účastníkov Národné kongresy 194 účastníkov Medzinárodné firemné podujatia 70 účastníkov	V priemere 9 % medzinárodných kongresov (75 podujatí ročne) dosahovalo kapacitu nad 500 účastníkov.

		Národné firemné podujatia 50 účastníkov	
	v delení podľa typu podujatia	Kongresy 69 % (49 % medzinárodné, 20 % národné), Firemné podujatia 31 % (21 % medzinárodné, 10 % národné),	Kongresov sa ročne sa zúčastní v priemere viac ako 70% z celového počtu účastníkov, v roku 2019 bol pokles kongresových účastníkov pod 60%. Posledných 5 rokov najväčší podiel účastníkov - takmer polovicu na celkovom počte účastníkov - majú medzinárodné kongresy. Avšak kvôli rekonštrukcii priestorov v roku 2019 klesol počet účastníkov medzinárodných kongresov z 351 tisíc na 236 tisíc.
	v delení medzinárodné / národné	Medzinárodné 70 % Národné 30 %	Podiel účastníkov na medzinárodných podujatiach pomaly stúpal až na 74 % v roku 2018, ale v roku 2018 klesol na 65 % kvôli nižšiemu počtu medzinárodných kongresov. Pozoruhodne narástol počet účastníkov medzinárodných firemných akcií, od 117 tis. v roku 2018 na 155 tis. v roku 2019 (nárast o 33 %).
	v delení podľa miesta konania	Nedostupný údaj.	n/a
	Priemerná dĺžka trvania podujatí		
	Celková dĺžka trvania a trend za roky 2015-2019	Celkový priemer 2,4 dňa za roky 2015-2019	Za posledných 5 rokov sa priemerná dĺžka trvania podujatí mierne skrátila z 2,53 dňa na 2,25 dňa.
	v delení podľa typu podujatia	Priemerné trvanie: Kongresy 2,85 dňa. Národné podnikové podujatia 1,04 dňa	Stabilná dĺžka trvania za roky 2018 a 2019.
	v delení medzinárodné / národné	Medzinárodné kongresy: 3 dni Národné kongresy: 1,8 dňa	Za posledných 5 rokov sa priemerná dĺžka trvania medzinárodných kongresov mierne skracovala, a to z 3,3 dňa v roku 2015 na 2,85 dňa v roku 2019. Trvanie národných kongresov osciluje medzi 1,7 - 1,8 dňa, avšak najnižšie bolo tiež v roku 2019 (1,65 dňa).
	v delení podľa miesta konania	Nedostupný údaj.	n/a
	Počty prenocovaní		
	Celkový počet a trend za roky 2015-2019	Priemer 1,76 mil. prenocovaní ročne v rokoch 2015-2019 Každý rok vychádza v priemere 3 prenocovania na jedného účastníka. Najviac prenocovaní pripadá na medzinárodné kongresy (4,5 prenocovania na 1 účastníka), najmenej pre národné kongresy a národné firemné podujatia (1 prenocovanie).	Hlavným segmentom, ktorý generuje prenocovania, sú jednoznačne medzinárodné kongresy. Medzinárodné kongresy pri počte necelých 20 % (cca 800) z celového počtu podujatí vytvárajú takmer 50 % (0,3 mil.) z celového počtu účastníkov a 75 % (1,3 mil. prenocovaní) z celového počtu prenocovaní.

Zdroj: Vienna Convention Bureau ⁶⁷

ORIGINAL

⁶⁷ Vienna Meetings Industry Reports. Vienna Convention Bureau. Dostupné na: <https://www.vienna.convention.at/en/meeting-destination/experienced/statistics>

Dopad kongresov a firemných podujatí na ekonomiku vo Viedni

Na príklade Viedne sa dá ilustrovať všeobecne platné pravidlo o výraznom podiele medzinárodných kongresov na celkových ekonomických dopadoch v kongresovej destinácii. Z celkové hrubého domáceho produktu v rámci MICE odvetvia vo Viedni (v priemere 1,1 mld. EUR ročne za obdobie rokov 2015 - 2019) pripadalo na medzinárodné kongresy cca 75 % (cca 0,86 mld. EUR). MICE odvetvie vo Viedni ročne počas rokov 2015 - 2019 prinieslo 300 mil. EUR na daniach, z toho 80 % pripadalo na medzinárodné kongresy. Samotnej Viedni to prinieslo ročne cca 37 mil. EUR v daňových príjmoch, z toho 29 mil. EUR z medzinárodných kongresov. Čo sa týka zamestnanosti, MICE odvetvie každoročne v priebehu rokov 2015 - 2019 udržovalo v priemere cca 20 tisíc pracovných miest, z toho 15 000 pripadalo na segment medzinárodných kongresov.

Reakcia na koronakrízu

Rakúska vláda plánuje kryť finančné škody spôsobené zrušením alebo obmedzením podujatí z dôvodu pandémie COVID-19 finančnou podporou vo výške 300 miliónov EUR⁶⁸. O grant môžu požiadať aj organizátori mimo Rakúska za predpokladu, že sa podujatie koná v Rakúsku. Podpora sa použije, ak je udalosť zrušená alebo obmedzená z dôvodov objektívne súvisiacich s COVID-19. Podujatie sa považuje za obmedzené, ak sa ho nemôže zúčastniť viac ako 30 % účastníkov z dôvodu COVID-19. Začlenenie digitálnych riešení je v súčasnosti ešte dôležitejším aspektom plánovania a organizácie stretnutí. Vienna Convention Bureau⁶⁹ zhromaždila celý rad informácií a zoznam užitočných kontaktov na pomoc organizátorom, aby boli ich hybridné stretnutia úspešné.

6.4.2.3 Poľsko - Varšava, Krakov, Poznaň, Katowice, Vroclav

Poľsko na mape MICE odvetvia eviduje 12 destinácií, v ktorých existujú aktívne convention bureau. Medzi najvýznamnejšie patria Varšava (absolútne najvyšší počet MICE podujatí), Krakov (druhý najvyšší počet podujatí a najvyšší podiel medzinárodných podujatí z celkového počtu podujatí), Poznaň, Gdansk (vysoký podiel veľtrhov a výstav) a Katowice. Príklad Poľska ukazuje diferenciaciu zamerania jednotlivých destinácií v tej istej krajine. **Výraznejšiu diferenciaciu** medzi jednotlivými mestami možno identifikovať:

- ▶ **v delení podľa typu** - napr. Varšava je destinácia s vysokým počtom firemných podujatí a incentív (71 %) a zároveň relatívne nízkym počtom veľtrhov a výstav (1 %), Krakov je dlhodobo jednoznačne destináciou zameranou na kongresy a konferencie (70 %).
- ▶ **v delení podujatí podľa pôvodu účastníkov** - celkovo sa podiel podujatí so zahraničnou účasťou pohyboval v rokoch 2017 - 2019 od 6 % (Bydgoszcz, Katowice), cez 12 % (Gdansk, Poznaň, Lodž), až po 26 % (Krakov, čo predstavuje cca 280 000 zahraničných účastníkov ročne v priebehu rokov 2017 - 2019).

⁶⁸ <https://www.vienna.convention.at/en/event-planning/covid-19/protective-shield>.

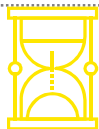
⁶⁹ <https://www.vienna.convention.at/en/event-planning/hybrid-meetings>.

Výkonnosť MICE odvetvia v poľských mestách

	Ukazovatele	Údaje	Poznámka
	Počet podujatí		
	Celkový počet a trend za roky 2015-2019	V rokoch 2015 a 2016 dosiahol počet podujatí celkovo 34 tisíc (2015), resp. takmer 40 tisíc podujatí (2016). V rokoch 2017 až 2019 počet dosiahol 21 tisíc (2017) až 24,5 tisíc (2019). Poľské top MICE destinácie (priemer za 2017 až 2019): Varšava 7 794 podujatí Krakov 4 554 podujatí Poznaň 2 628 podujatí Gdansk 2 070 podujatí Katovice 1 057 podujatí	Počet podujatí v najznámejších poľských destináciách posledné tri roky mierne stúpali. Doterajší rekord bol však v roku 2016 s takmer 40 000 podujatiami, zrejme kvôli samitu NATO vo Varšave v júli 2016, najväčšom v dovtedajšej histórii. Varšava v tom roku zaznamenala svoj rekord 17 653 podujatí (nasledujúce tri roky to bolo len 7000 až 9000 podujatí).
	v delení podľa typu podujatia	Konferencie a kongresy 54% Firemné stretnutia 42% Veľtrhy a výstavy 4%	Z hľadiska typológie podujatí je zrejmy rozdiel medzi jednotlivými mestami. Vo všetkých poľských hlavných destináciách mierne prevažujú konferencie/kongresy nad firemnými podujatiami/incentívami (s priemerným podielom za roky 2015 - 2019 od 51 do 70 % na celkovom počte podujatí), okrem Varšavy a Katovic. Destináciou s jednoznačným zameraním na konferencie a kongresy je Krakov so 70 %-ným priemerným podielom za roky 2015 - 2019. Naopak Varšava je mestom s jednoznačnou orientáciou na firemné podujatia a incentívy s priemerným podielom 71 % za roky 2015 - 2019.
	v delení medzinárodné / národné	Národné 88% Medzinárodné 12% (za roky 2017 - 2019)	V Poľsku bolo za roky 2017 - 2019 evidovaných v priemere až 88 % podujatí ako národných, a len 12 % medzinárodných. Vysoký podiel národných podujatí s domácou účasťou je spôsobený rozsiahlym vnútorným trhom Poľska. Rovnako ako pri typológii podujatia, aj v delení podľa pôvodu účastníkov možno sledovať diferenciaciu medzi jednotlivými mestami. Najviac zahraničných podujatí sa koná v Krakove , v roku 2017 to bolo až 31 %, v rokoch 2018 a 2019 to bolo 24 % z celkového počtu podujatí v meste (z Varšavy nie sú dostupné údaje). Z hľadiska zastúpenia medzinárodných podujatí v rámci jednotlivých typov bol v roku 2019 najväčší podiel v rámci kongresov a konferencií (15 %), následne firemných stretnutí (10 %) a veľtrhov a výstav (7 %).
	v delení podľa miesta konania	Priemer medzi poľskými destináciami v roku 2019:	Štandardne sa väčšina MICE podujatí koná mimo kongresových a výstavných centier ako sú hotely, univerzity a iné priestory. Z hľadiska typológie podujatí je rozdelenie podľa miesta konania nasledovné (priemer za poľské mestá v roku

		64 % hotely 16 % iné priestory 13 % kongresové a výstavné priestory 7 % univerzity	2019): konferencie a kongresy (kongresové a výstavné centrá 9 % vs hotely 65 %), firemné stretnutia (kongresové a výstavné centrá 2 %, hotely 83 %) a veľtrhy a výstavy: kongresové a výstavné centrá 52% vs hotely 24%). Zreteľný výrazný rozdiel medzi jednotlivými mestami. Za rok 2019 vykazujú najvyšší podiel podujatí organizovaných v kongresových a výstavných centrách Katowice (25 %) a Lodž (22 %). Naopak najnižší podiel je evidovaný vo Varšave (2 %), Toruni (4 %) a Krakove (7%). Čo sa týka hotelov, zastúpenie nad 70 % dosahujú v mestách Varšava (93 %), Toruň (87 %), Lublin (85 %) a Vroclav (71 %). Najnižšie podielov hotelov je evidovaný v prípade Katovic (len 29 %).
	Počet účastníkov		
	Celkový počet a trend za roky 2015-2019	Priemer 6,7 mil. návštevníkov ročne v rokoch 2015-2019 (celé Poľsko), z toho priemer v rokoch 2017 - 2019: Varšava 2 mil. účastníkov Krakov 0,9 mil. účastníkov Katowice 0,76 mil. účastníkov Poznaň 0,65 mil. účastníkov Vroclav 0,54 mil. účastníkov	V priebehu rokov 2018 a 2019 dosiahli nad 1 mil. účastníkov ročne mestá Varšava, Krakov, Katowice a Poznaň. V roku 2019 Varšava dosiahla 2,5 mil. účastníkov a Poznaň medziročne (2018/2019) narástla z 0,55 mil. na 1,4 mil. účastníkov.
	priemerný počet účastníkov	* Krakov (priemer za všetky podujatia): 104 (2017) 137 (2018) 144 (2019)	* Podľa typu podujatia bola priemerná veľkosť podujatia v Krakove v roku 2019 nasledovná: Konferencia a kongres: 119 účastníkov na jedno podujatie Firemné podujatie: 84 účastníkov na jedno podujatie Výstava a veľtrh: 2 369 účastníkov na jedno podujatie
	v delení podľa typu podujatia	Počet účastníkov za všetky poľské mestá v roku 2019: Konferencie a kongresy 27% (2 mil. účastníkov) Firemné stretnutia 19% (1,44 mil. účastníkov) Veľtrhy a výstavy 54% (4,05 mil. účastníkov)	* Opäť medzi jednotlivými mestami sú výrazné rozdiely. Ako príklad možno uviesť štatistiky za rok 2019 v Krakove. V Krakove sa vysoký počet kongresov a konferencií pretavuje aj do vysokého počtu účastníkov. Vo vzťahu ku kongresom a konferenciám bolo vykazovaných viac ako 670 000 účastníkov (55 % z celkového počtu účastníkov), následne výrazne menej vo vzťahu k veľtrhom a výstavám (317 000, čo predstavuje 26 %) a k podnikovým podujatiam/incentívam (221 000, čo predstavuje 18 %).

	v delení medzinárodné / národné	Podiel účastníkov podľa pôvodu na celkovom počte účastníkov (priemer za poľské mestá, 2019): Konferencie / kongresy: Domáci 85% Zahraniční 15% Firemné / motivačné podujatia Domáci 90% Zahraniční 10% Veľtrhy / výstavy Domáci 93% Zahraniční 7%	Ako je zrejmé z celkových údajov za všetky poľské destinácie, absolútne dominantný podiel zastupujú domáci účastníci. * Na porovnanie celkového trendu so stavom v konkrétnej destinácii je možné uviesť príklad Krakova, ktorý opäť preukazuje zásadný podiel domácich návštevníkov, ale s tým rozdielom, že v prípade kongresov a konferencií pripadá vyšší podiel na zahraničných účastníkov: Konferencie / kongresy: Domáci 76% Zahraniční 24% Firemné / motivačné podujatia Domáci 84% Zahraniční 16% Veľtrhy / výstavy Domáci 95% Zahraniční 5% * Z hľadiska vývoja v čase na príklade Krakova (2017 - 2019) je zrejmý trend vývoja v prospech podielu domácich návštevníkov, či už v absolútnom (podiel na celkovom počte) alebo relatívnom vyjadrení. Podiel účastníkov podľa pôvodu na celkovom počte účastníkov, Krakov (priemer za roky 2017 - 2019): 2017 - celkovo 623,5 tisíc účastníkov, z toho: 52 % domáci (325 tisíc) 48 % zahraniční (298,5 tisíc) 2018 - celkovo 1,114 mil. účastníkov, z toho: 70 % domáci (785 tisíc) 30 % zahraniční (329 tisíc) 2019 - celkovo 1,210 mil. účastníkov, z toho: 82 % domáci (996 tisíc) 18 % zahraniční (214 tisíc)
	v delení podľa miesta konania	Nedostupný údaj.	n/a
	Priemerná dĺžka trvania podujatí		

Celková dĺžka trvania (2019)	Priemerné trvanie celkom (za všetky poľské destinácie, 2017 - 2019): 1,5 dňa	Priemerná dĺžka podujatia v poľských mestách v priebehu rokov 2017 - 2019 sa pohybovala na úrovni cca 1,5 dňa, pričom nadpriemernú úroveň (od 1,66 - do 1,75 dňa) dosahovala vo Varšave, Krakove a Lodži. V roku 2019 bolo v poľských destináciách v priemere 73 % podujatí 1-dňových, 24 % 2-3 dňových a 3 % 4 a viac dňových.
v delení podľa typu podujatia	Priemerné trvanie podľa typu podujatia (za všetky poľské destinácie, 2019): Konferencie a kongresy 1,5 dňa Firemné stretnutia 1,5 dňa Veľtrhy a výstavy 2,3 dňa * Krakov (2019) Konferencie a kongresy 1,62 dňa Firemné stretnutia/incentívy 1,74 dňa Veľtrhy a výstavy 2,75 dňa	Priemerná trvanie kongresu, konferencie alebo firemného podujatia dosahuje cca 1,5 dňa. Priemerná trvanie výstavy alebo veľtrhu cca 2,5 dňa.
v delení medzinárodné / národné	* Krakov (2019) Národné podujatia 1,51 dňa Medzinárodné podujatia 2,27 dňa * Krakov (v delení podľa typu, 2019) Konferencie / kongresy Národné 1,45 dňa Medzinárodné 2,17 dňa Firemné / motivačné podujatia Národné 1,55 dňa Medzinárodné 2,53 dňa Veľtrhy / výstavy Národné 2,91 dňa Medzinárodné 1,47 dňa	Medzinárodné podujatia zvyčajne trvajú dlhšie ako národné, a to cca 1,5 dňa v prípade národných a viac ako 2 dni v prípade medzinárodných.
v delení podľa miesta konania	Nedostupný údaj.	n/a
Počty prenocovaní		
Celkový počet a trend za roky 2015-2019	Nedostupný údaj.	n/a

Zdroj: *Poland Convention Bureau*⁷⁰; *Krakow Convetion Bureau*⁷¹

Pozn.: Údaje zahŕňajú len podujatia s účasťou viac ako 50 účastníkov.

Údaje týkajúce sa Krakova, označené *, zahŕňajú všetky podujatia podľa správ *Krakow Convetion Bureau*.

ORIGINÁL

⁷⁰ Poland Meetings and Events Industry Reports. Poland Convention Bureau. Dostupné na: <https://www.pot.gov.pl/en/poland-convention/news/2020-edition-of-poland-meetings-and-events-industry-report>.

⁷¹ Výročné správy *Krakow Convetion Bureau*. Dostupné na: http://www.krakow.pl/ccb_en/convention_bureau/ccb_en/kalendarium/ccb_en/13331,artykul,downloads.html

6.4.2.4 Maďarsko - Budapešť

Z dostupných štatistík maďarskej convention bureau (Hungarian Convention Bureau) je možné sledovať štatistiky **podujatí konferenčnej povahy, organizované asociáciami, firmami alebo inými inštitúciami ako napr. štátne orgány, cirkvi, nadácie, vedecké podujatia**. Tieto štatistiky **nezahŕňajú výstavy a veľtrhy ani incentívy**. Na základe nich vo vzťahu ku konferenčným podujatiam je možné odvodiť nasledujúce zistenia týkajúce sa maďarského MICE odvetvia, resp. MICE odvetvia v Budapešti:

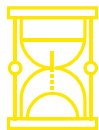
- ▶ **Budapešť** hostila počas sledovaného obdobia 2015 - 2019 priemerne **60 % MICE podujatí konaných v Maďarsku** (ročne cca **2 500** z celkového počtu 4 160 podujatí). **Ďalšie MICE destinácie v Maďarsku výrazne zaostávajú** za výkonnosťou Budapešti. Mesto Szeged, druhé v poradí, hostí ročne v priemere menej ako 400 podujatí.
- ▶ Podiel **Budapešti** na domácich podujatiach bol približne polovičný, avšak v prípade medzinárodných podujatí **sa v Budapešti koncentrovali ¾ medzinárodných podujatí konaných v Maďarsku**.
- ▶ Zaujímavosťou je, že oproti ostatným skúmaným destináciám v regióne, **maďarské štatistiky vykazujú výrazne vyššie priemerné trvanie podujatia**, a to 2,7 dňa, resp. 3,75 v prípade medzinárodného podujatia.

ORIGINAL

Výkonnosť MICE odvetvia v Maďarsku a Budapešti

	Ukazovatele	Údaje	Poznámka
	Počet podujatí		
	Celkový počet a trend za roky 2015-2019	Ročný počet podujatí konferenčnej povahy (asociačných, firemných a iných) (priemer za všetky maďarské mestá počas 2015 - 2019): 4 160 podujatí	V Budapešti za posledných 5 rokov celkový počet podujatí konferenčnej povahy každoročne stúpal, z 1 665 v roku 2015 na 3 078 v roku 2019 (nárast o 85 %). Budapešť hostila počas sledovaného obdobia priemerne 60 % MICE podujatí konaných v Maďarsku. Ďalšie MICE destinácie v Maďarsku výrazne zaostávajú za výkonnosťou Budapešti. Mesto Szeged, druhé v poradí, hostí ročne v priemere menej ako 400 podujatí.
		Ročný počet podujatí konferenčnej povahy (asociačných, firemných a iných) (Budapešť, priemer počas 2015 - 2019): 2 500 podujatí	
	v delení podľa typu podujatia	Nedostupný údaj.	n/a
	v delení medzinárodné / národné	Podiel na počte všetkých podujatí konferenčnej povahy podľa pôvodu účastníkov (za všetky maďarské mestá, priemer za roky 2015-2019): Národné 71% Medzinárodné 29%	V Budapešti národné konferenčné podujatia prevažujú nad medzinárodnými, rovnako ako v prípade iných miest, avšak s trendom v prospech zvyšujúceho sa podielu medzinárodných podujatí. Tretinový podiel v rokoch 2015 - 2017 sa v roku 2019 zvýšil na 44 %. Zároveň Budapešť koncentruje ¾ medzinárodných podujatí konaných v Maďarsku , zatiaľ čo v prípade domácich podujatí je podiel cca polovičný.
		Podiel na počte všetkých podujatí konferenčnej povahy podľa pôvodu účastníkov (Budapešť, priemer za roky 2015-2019): Národné 63% Medzinárodné 37%	
	v delení podľa miesta konania	Podiel na počte všetkých podujatí konferenčnej povahy podľa miesta konania (všetky maďarské mestá, priemer za roky 2015-2019): Kongresové centrá 7%	V priebehu sledovaného obdobia podiel hotelov kolísal od 63% po 85 % v jednotlivých rokoch. Podiel kongresových centier bol relatívne stabilný.

		Hotely 73% Ostatné priestory 11% Univerzity 9%	
	Počet účastníkov		
	Celkový počet a trend za roky 2015-2019	Ročný počet účastníkov podujatí konferenčnej povahy (asociačných, firemných a iných) (priemer za všetky maďarské mestá počas 2015 - 2019): 690 tis. návštevníkov ročne	Rovnako ako počet podujatí zaznamenal nárast počtu, pozitívny trend sa ukázal aj pri počte účastníkov, kedy každoročne stúpala, zo 451 tisíc v roku 2015 na 894 tisíc v roku 2019 (nárast o 98 %).
	priemerný počet účastníkov	Priemer počtu účastníkov na jedno podujatie (všetky maďarské mestá , priemer za roky 2015-2019): 170 návštevníkov na jedno podujatie	Priemerný počet účastníkov na jedno podujatie je približne rovnaký aj v prípade medzinárodných aj domácich podujatí.
	v delení podľa typu podujatia	Nedostupný údaj.	n/a
	v delení medzinárodné / národné	Podiel na počte všetkých účastníkov podujatí konferenčnej povahy podľa pôvodu účastníkov (za všetky maďarské mestá , priemer za roky 2015-2019): Domáci 69% (477 tis.) Zahraniční 31% (208 tis.)	Počas rokov 2015 - 2019 počty oboch skupín rástli. Počet domácich účastníkov narástol o 86%, z cca 296 tisíc v roku 2015 na 550 tisíc v roku 2019. Počet zahraničných sa viac ako zdvojnásobil, zvýšil sa zo 155 tisíc v roku 2015 až na 321 tisíc v roku 2019 (najmä medziročne 2018/2019 dosiahol rast 45 % (o 100 tisíc účastníkov) oproti roku 2018.
	v delení podľa miesta konania	Nedostupný údaj.	n/a
	Priemerná dĺžka trvania podujatí		
	Celková dĺžka trvania a trend za roky 2015-2019	Priemerné trvanie podujatia konferenčnej povahy (za všetky maďarské mestá , priemer za roky 2015-2019): 2,7 dňa	Priemerná dĺžka podujatí bola 2,7 dňa s relatívne stabilným vývojom počas sledovaného obdobia.
	v delení podľa typu podujatia	Nedostupný údaj.	n/a

	v delení medzinárodné / národné	Priemerné trvanie podujatia konferenčnej povahy (za všetky maďarské mestá, priemer za roky 2015-2019): Medzinárodné podujatie 3,75 dňa	Priemerná dĺžka medzinárodného podujatia bola 3,75 dňa s klesajúcou tendenciou počas sledovaného obdobia (3,9 dňa v roku 2015 v porovnaní s 3,5 dňa v roku 2019).
	v delení podľa miesta konania	Nedostupný údaj.	n/a
	Počty prenocovaní		
	Celkový počet a trend za roky 2015-2019	Nedostupný údaj.	n/a

Zdroj: Hungarian Convention Bureau ⁷²

V predmetných reportoch sú analyzované podujatia konferenčného typu s minimálnym počtom účastníkov 50 osôb, podľa kritérií ICCA. Respondenti (hotely, kongresové centrá, univerzity, iné zariadenia, DMC, PCO) poskytujú údaje o podujatiach kvartálne na dobrovoľnej báze. Uvedená štatistika nezahŕňa výstavy a veľtrhy ani incentívy.

⁷² Meeting Industry Reports. Hungarian Convention Bureau. Dostupné na: <https://hcb.hu/industry-results>.

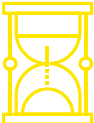
6.4.2.5 Estónsko - Tallin

Z dostupných štatistík tallinskej convention bureau (Tallin Convention Bureau) je možné sledovať štatistiky **podujatí konferenčnej povahy, organizované asociáciami, firmami alebo inými inštitúciami ako napr. štátne orgány, cirkvi, nadácie, vedecké podujatia**. Tieto štatistiky **nezahŕňajú výstavy a veľtrhy ani incentívy**. Zmapované sú podujatia s počtom viac ako 10 účastníkov a trvajúce viac ako 4 hodiny. Za medzinárodné podujatie sa považuje podujatie s minimálne 20 % podielom zahraničných účastníkov. Na základe nich vo vzťahu ku konferenčným podujatiam je možné odvodiť nasledujúce zistenia týkajúce sa MICE odvetvia v Talline:

- ▶ V rokoch 2015 až 2019 bol počet podujatí organizovaných v Talline relatívne stabilný: približne 3 500 až 4 200 podujatí ročne, s výnimkou roku 2016, kedy došlo k výraznému poklesu (3 200 konferencií).
- ▶ Počet zahraničných účastníkov predstavuje cca jednu pätinu všetkých účastníkov, v absolútnom vyjadrení počet zahraničných účastníkov postupne rástol, a to to z cca 35 tisíc (2016) na 56 tisíc (2019), s maximom takmer 63 tisíc v roku 2017.
- ▶ Veľkostná kategória nad 500 účastníkov predstavuje cca 1 % z celkového počtu podujatí (40 v roku 2018, 43 v roku 2019). Hoci táto veľkostná má podiel na počte podujatí iba cca 1 %, podiel na počte účastníkov je zásadne vyšší, a to 16 % všetkých účastníkov, resp. 27 % všetkých zahraničných účastníkov v roku 2019; 13 % všetkých účastníkov, resp. 24 % zo všetkých zahraničných účastníkov v roku 2018.

Výkonnosť MICE odvetvia v Talline

	Ukazovatele	Údaje	Poznámka
	Počet podujatí		
	Celkový počet a trend za roky 2015-2019	Priemerný počet podujatí ročne (Tallin, 2015-2019): 3 815	V rokoch 2015 až 2019 bol počet podujatí organizovaných v Talline relatívne stabilný: približne 3 500 až 4 200 podujatí ročne, s výnimkou roku 2016, kedy došlo k výraznému poklesu (3 200 konferencií). V roku 2019 bol zaznamenaný pokles počtu konferencií (3 771) v dôsledku toho, že jedno zariadenie nepredložilo svoje úplné čísla za rok 2019. Najvyššie počty boli dosiahnuté v rokoch 2015 a 2018. V roku 2020 sa počet podujatí znížil o 52 % (uskutočnilo sa 1 826 podujatí, predovšetkým do marca 2020).
	v delení podľa typu podujatia	Podiel podujatí podľa organizátora na celkovom počte podujatí (Tallin, 2015-2019): Asociačné podujatia 15 % Firemné podujatia 66 % Podujatia verejného sektora 17 %	Pomery podľa typu podujatí sú za sledované obdobie relatívne stabilné, čo predstavuje cca 580 asociačných podujatí a 2 500 firemných podujatí ročne.
	v delení medzinárodné / národné	Podiel podujatí podľa pôvodu na celkovom počte podujatí (Tallin, 2015-2019): Národné 74% Medzinárodné 26%	Podiel medzinárodných podujatí sa v jednotlivých rokoch pohyboval medzi 20 až 30 % z celkového počtu. V roku 2017 došlo k nárastu medzinárodných podujatí vďaka estónskemu predsedníctvu Rady Európskej únie.
	v delení podľa miesta konania	Podiel podujatí podľa miesta konania na celkovom počte podujatí (Tallin, 2016-2018): Konferenčné hotely 68% Hotely 14% Univerzity 11% Ostatné priestory 8%	Najviac podujatí sa koná v konferenčných hoteloch. V roku 2018 bol nárast podujatí aj v bežných hoteloch (z 12% na 18%), a konferenčné hotely klesli zo 70% na 60%.
	Počet účastníkov		
	Celkový počet a trend za roky 2015-2019	Počet návštevníkov podujatí ročne (priemer za roky 2015-2019): 232 tis. návštevníkov	Počet účastníkov podujatí bol za sledované obdobie stabilný, na úrovni 238 - 252 tisíc, s výkyvom na 190 tisíc v roku 2016.
	priemerný počet účastníkov	Priemerný počet účastníkov na jedno podujatie (2015-2019):	Absolútne prevažná skupina podujatí sú podujatia s účasťou do 200 účastníkov.

		61 účastníkov Podiel počtu podujatí podľa veľkostnej kategórie (2018 aj 2019): 10 - 199 účastníkov 94% podujatí 200 - 499 účastníkov 5% podujatí 500+ účastníkov 1% podujatí	Veľkostná kategória nad 500 účastníkov predstavuje cca 1 % z celkového počtu podujatí (40 v roku 2018, 43 v roku 2019). Hoci táto veľkostná má podiel na počte podujatí iba cca 1 %, podiel na počte účastníkov je zásadne vyšší, a to 16 % všetkých účastníkov, resp. 27 % všetkých zahraničných účastníkov v roku 2019; 13 % všetkých účastníkov, resp. 24 % zo všetkých zahraničných účastníkov v roku 2018.
	v delení podľa typu podujatia	Nedostupný údaj.	n/a
	v delení medzinárodné / národné	Podiel účastníkov podľa pôvodu na celkovom počte účastníkov (Tallin, 2015-2019): Domáci 79 % Zahraniční 21%	V absolútnom vyjadrení počet zahraničných účastníkov postupne rástol, a to to z cca 35 tisíc (2016) na 56 tisíc (2019), s maximom takmer 63 tisíc v roku 2017.
	v delení podľa miesta konania	Nedostupný údaj.	n/a
	Priemerná dĺžka trvania podujatí		
	Celková dĺžka trvania a trend za roky 2016-2019	Podiel počtu podujatí podľa dĺžky trvania na celkovom počte podujatí (priemer za roky 2016 - 2019): 1-dňové 75 % 2-dňové 17 % 3-dňové a viac 8 %	Podujatia v Talline sú krátke, domáce podujatia zvyčajne trvajú jeden deň. V roku 2019 počet podujatí trvajúcich tri alebo viac dní vzrástol v porovnaní s rokom 2018 o 19%.
	v delení podľa typu podujatia	Nedostupný údaj.	n/a
	v delení medzinárodné / národné	Podiel počtu podujatí podľa dĺžky trvania na celkovom počte podujatí (priemer za roky 2016 - 2019): Medzinárodné / národné 1-dňové 52 % / 83 % 2-dňové 30 % / 12 %	Medzinárodné podujatia trvajú dlhšie ako domáce. Domáce podujatia zvyčajne trvajú jeden deň (83 %), zatiaľ čo medzinárodných ako jednodňových je 52 % z celkového počtu medzinárodných podujatí. Naopak, zatiaľ čo medzinárodných ako 3 a viac dňových je 18 %, domácich 3 a viac dňových je len 5 %.

		3-dňové a viac 18 % / 5 %	
	v delení podľa miesta konania	Nedostupný údaj.	n/a
	Počty prenocovaní		
	Celkový počet a trend za roky 2015-2019	Nedostupný údaj.	n/a

Zdroj: Tallinn Tourist Information Centre ⁷³

ORIGINAL

⁷³ Tallinn tourism reports. Tallinn Tourist Information Centre. Dostupné na: <https://www.visittallinn.ee/eng/professional/statistics-surveys/reports/tourism-reports>.

6.4.3 Príklady pozitívneho dopadu MICE odvetvia na ekonomiku destinácie

Krakov

Nižšie uvedená tabuľka uvádza porovnanie výkonnosti MICE odvetvia v Krakove medzi rokmi 2013 a 2017.

Tabuľka 30 Ekonomické a finančné dopady MICE odvetvia v Krakove

Ekonomický ukazovateľ	Mena	2013	2017	Zmena v %
Upravený HDP	PLN	1 068 900 000	2 204 640 000	+ 106,25
	EUR*	257 299 665	527 804 644	
Podiel HDP MICE odvetvia na HDP mesta Krakov	N/A	2,37%	3,38%	+ 42,62
Zamestnanosť v MICE odvetvia (plné úväzky)	N/A	8 890	13 056	+ 46,86
Zamestnanosť v MICE odvetví - po zohľadnení nepriamych a vyvolaných účinkov (plné úväzky)	N/A	12 214	18 732	+ 53,36
Podiel zamestnanosti v MICE odvetví na celkovej zamestnanosti mesta Krakov	N/A	3,25%	5,50%	+ 69,23
Dane a poplatky generované MICE odvetvím do rozpočtu mesta Krakov	PLN	60 001 798	102 774 784	+ 71,29
	EUR*	14 443 299	24 604 928	
Dane a poplatky generované MICE odvetvím do rozpočtu mesta Krakov - po zohľadnení celkového multiplikátora cestovného ruchu	PLN	89 606 314	147 458 588	+ 64,56
	EUR	21 569 534	35 302 511	
Celkové výdavky účastníkov MICE podujatí vrátane sprevádzajúcich osôb	PLN	436 940 515	1 401 028 159	+ 220,65
	EUR*	105 177 892	335 414 929	
Priemerné výdavky účastníka kongresu, konferencie alebo podobného podujatia (na osobu)	PLN	2 098	3 634	+ 73,21
	EUR*	505	870	
Priemerné výdavky návštevníka výstavy alebo veľtrhu (na osobu)	PLN	1 023	1 931	+ 88,76
	EUR*	246	462	
Priemerné výdavky osoby reprezentujúcej vystavovateľa (na osobu)	PLN	2 439	2 193	- 10,01
	EUR*	587	525	

Zdroj: Influence of the meetings industry on the economy of Kraków, 2014; Wpływ ekonomiczny BRANŻY SPOTKANÍ na gospodarkę Krakowa, 2018 Ref: <http://www.krakow.pl/zalacznik/238664>; <https://convention.krakow.pl/zalacznik/172183>, * Prepočítané kurzom ECB k 31.12. daného roka

Z prezentovaných ekonomických ukazovateľov vyplývajú nasledovné skutočnosti:

- ▶ Jednoznačný pozitívny ekonomický dopad MICE odvetia z pohľadu makroekonomických ukazovateľov vrátane socioekonomických benefitov:
 - ▶ Podiel HDP MICE odvetvia na HDP mesta Krakov;
 - ▶ Zamestnanosť v MICE odvetvia (plné úväzky);
 - ▶ Zamestnanosť v MICE odvetví - po zohľadnení nepriamych a vyvolaných účinkov (plné úväzky);
 - ▶ Podiel zamestnanosti v MICE odvetví na celkovej zamestnanosti mesta Krakov;
 - ▶ Dane a poplatky generované MICE odvetvím do rozpočtu mesta Krakov;
 - ▶ Dane a poplatky generované MICE odvetvím do rozpočtu mesta Krakov - po zohľadnení celkového multiplikátora cestovného ruchu.

- ▶ Nárast celkových ako aj priemerných výdavkov účastníkov MICE podujatí vrátane návštevníkov výstav, ktoré taktiež prispievajú k socioekonomickým benefitom.
- ▶ Jediný, a to len mierny pokles v rámci sledovaných ukazovateľov za sledované obdobie bol zaznamenaný v rámci priemerných výdavkov osôb reprezentujúcej vystavovateľa (na osobu).

V sledovanom období došlo v Krakove k otvoreniu a spusteniu do prevádzky dvoch zariadení, a to výstavného, veľtržného a kongresového komplexu EXPO Kraków a kongresového centra ICE Kraków. Rast výkonnosti MICE odvetvia v Krakove časovo koreluje s rozbehnutím týchto centier. Z toho dôvodu možno usúdiť, že jednou z príčin zásadného rastu výkonnosti MICE odvetvia v Krakove je práve otvorenie novej kongresovej infraštruktúry. **Krakov možno preto považovať za príklad kedy je kľúčová kongresová infraštruktúra podmienkou rozvoja celého MICE odvetvia v danej destinácii.**

Viedeň

Dlhodobé štatistiky za MICE odvetvie (podľa Vienna Convention Bureau) preukazujú masívny podiel medzinárodných kongresov na makroekonomické ukazovatele pri relatívne nízkej početnosti podujatí, konkrétne necelých 20 % MICE podujatí generuje 80 % ekonomických prínosov. Výkonnosť medzinárodných kongresov na MICE odvetví dosahuje za roky 2015 - 2019 nasledujúce priemerné hodnoty.

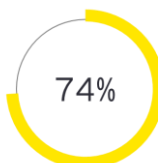
Podiel podujatí

Medzinárodné kongresy sa podieľali cca. 18 % na počte všetkých MICE podujatí organizovaných vo Viedni (795 z 4 404 podujatí).

Podiel účastníkov

Medzinárodné kongresy sa podieľali cca. 50 % na počte všetkých MICE účastníkov (290 581 z 589 568 účastníkov).

Podiel prenocovaní

Medzinárodné kongresy sa podieľali cca. 74 % na celkovom počte prenocovaní MICE účastníkov (cca 1 300 880 z 1 756 053 prenocovaní).

Podiel na ekonomických dopadoch

Makroekonomické ukazovatele naviazané na Medzinárodné kongresy za MICE odvetvie:

- ▶ cca. 80 % podiel na celkovom vytvorení HDP za MICE odvetvie (863 mil. EUR z celkovo 1 085 mil. EUR);
- ▶ cca. 80 % podiel na daňových príjmoch (celkové, federálne, krajinské, miestne a dane Viedne) (240 mil. EUR z celkovo 300 mil. EUR);
- ▶ cca. 77 % podiel na celkovom počte pracovných miest za MICE odvetvie (15 tis. z celkovo 19,7 tis. pracovných miest).

Podrobná štatistika je uvedená v Prílohe F tejto štúdie.

Praha

Výkonnosť MICE odvetvia v Prahe za rok 2016

1 mld. EUR	Ročné multiplikované tržby MICE odvetvia v Prahe.
170 - 200 mil. EUR	Multiplikovaný ročný príjem do verejných rozpočtov.
6,5 - 7,5 mil. EUR	Multiplikovaný ročný príjem do rozpočtu Prahy.
1,1 %	Podiel MICE odvetvia na HDP mesta Praha, čo predstavuje 15 % na HDP vygenerovanom odvetvím cestovného ruchu Prahy.
5 470	Počet pracovných miest (plné úväzky) naviazaných na MICE odvetvie, čo predstavuje 5,5 % celkovej zamestnanosti v odvetví cestovného ruchu v Prahe.
218 EUR	Priemerné výdavky zahraničného MICE účastníka, ktoré predstavujú 4 až 5 násobok výdavkov bežného turistu.*

Zdroj: Podľa analýzy KPMG spracovanej pre Prague Convention Bureau v roku 2017.⁷⁴

Pozn.: * Pravdepodobne ide o výdavky na ubytovanie, stravu, miestnu dopravu, kultúru a zábavu, bez výdavkov na účastnícky poplatok, resp. výdavkov pred a po podujatí.

Tallin

Tallin Convention Bureau zisťovala ekonomický dopad MICE odvetvia na ekonomiku destinácie pomocou analytického nástroja Event Impact Calculator (EIC) spoločnosti Oxford Economics Company. Nižšie uvedený prehľad zahŕňa medzinárodné podujatia s minimálne 100 účastníkmi a s podielom zahraničných delegátov minimálne 20%. V priemere jeden zahraničný účastník konferencie prinesie do Tallinnu 800 EUR, z toho je 390 EUR predstavujú výdavky na ubytovanie, zábavu, stravovanie a nákupy. Ostatné výdavky súvisia s organizáciou podujatia, vrátane prenájmu miestností, stravovania, podporných služieb, atď. Daňové príjmy na jedného zahraničného delegáta predstavujú sumu okolo 120 EUR.

Ekonomické a finančné dopady MICE odvetvia v Talline (priemer za roky 2018 - 2019)

176	Počet medzinárodných podujatí.
35 954	Počet zahraničných účastníkov.
30 010 806 €	Celkové tržby z podujatí.
172 623 €	Priemerné tržby na 1 podujatie.
4 566 025 €	Celkové národné daňové výnosy z organizácie podujatí.
25 943 €	Priemerný daňový výnos na 1 podujatie

⁷⁴ Dostupné na: <https://www.pragueconvention.cz/file/2527/impact-of-the-meeting-industry-in-prague-2016.png>; <http://www.internationalmeetingsreview.com/czech-republic/study-prague%E2%80%99s-meetings-industry-generates-170m-euros-104091>.

Zdroj: Tallin Convention Bureau⁷⁵

Pozn.:

Celkové tržby z podujatí - tvoria náklady na ubytovanie, dopravu, stravovanie, nákupy, rekreáciu, prenájom priestorov a služieb, ktoré vznikli účastníkom, organizátorom a organizáciám zúčastňujúcim sa na výstave ako vystavovatelia.

Celkové národné daňové výnosy z organizácie podujatí - pozostávajú z: DPH, DPH za ubytovanie, DPH za stravovacie tovary a služby, daň z nehnuteľností, daň z príjmu fyzických osôb, daň z príjmu právnických osôb a ďalšie dane.

Zhrnutie

Nižšie je uvedená tabuľka prehľadne uvádza ekonomickú výkonnosť MICE odvetvia v porovnávaných destináciách. Pre účely interpretácie údajov je potrebné uviesť, že údaje nie je vhodné medzi sebou porovnávať, keďže metodológia zberu a spracovania dát je v každej destinácii odlišná.

ORIGINAL

⁷⁵ Dostupné na: https://www.visittallinn.ee/static/files/089/summary_of_conference_tourism_in_tallinn_2020.pdf.
148

Tabuľka 31 Porovnanie ekonomickej výkonnosti MICE odvetvia vo vybraných destináciách

	Viedeň (2015 - 2019)	Praha (2015 - 2019)	Krakov (2017 - 2019)	Tallin (2015 - 2019)
MICE podujatia (ročne)	4,4 tisíc	4,6 tisíc	4,5 tisíc	3,8 tisíc
MICE účastníci (ročne)	590 tisíc	540 tisíc	900 tisíc	232 tisíc
Výdavky účastníkov (ročne)	-	-	335 mil. € (2017)	-
Tržby v MICE odvetví (ročne)	-	1 000 mil. € (multiplikované tržby v roku 2016)	-	30 mil. € (2018 - 2019)
HDP MICE odvetvia (ročne)	1 085 mil. €	-	528 mil. € (2017)	-
Daňové výnosy (ročne)	300 mil. € (spolu) 30,6 mil. € (pre mesto Viedeň)	170 - 200 mil. € (spolu, 2016) 6,5 - 7,5 mil. € (pre mesto Praha, 2016)	24 mil. € (pre mesto Krakov, 2017)	4,5 mil. € (2018 - 2019)
Pracovné miesta (ročne)	19,7 tisíc (osôb)	5,5 tis. (FTE) (2016)	13 tis. (FTE)	-
	Zásadný význam majú medzinárodné kongresy a konferencie (predstavujú 18 % na počte podujatí, 50 % na počte MICE účastníkov, 74 % na počte MICE prenocovaní a 80 % na ekonomickom dopade MICE odvetvia vo Viedni.		Silný domáci poľský dopyt.	Tržby a daňové výnosy pochádzajú len zo 176 medzinárodných podujatí s počtom 36 tisíc zahraničných účastníkov, priemer za roky 2018 - 2019.

Zdroj:

Influence of the meetings industry on the economy of Kraków, 2014; *Wpływ ekonomiczny BRANŻY SPOTKAŃ na gospodarkę Krakowa*, 2018 Ref: <http://www.krakow.pl/zalacznik/238664>; <https://convention.krakow.pl/zalacznik/172183>, * Prepočítané kurzom ECB k 31.12. daného roka.

Vienna Convention Bureau, Vienna meeting industry report 2016, 2017, 2018, 2019. Dostupné na: <https://www.vienna.convention.at/en/meeting-destination/statistics>.

Konference v hromadných ubytovacích zariadeniach - Počet konferencií (podujatia nad 50 účastníkov). Český statistický úřad, Veřejná databáze. Dostupné na: [https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=CRU07a&z=T&f=TABULKA&skupId=1270&katalog=32084&pvo=CRU07a&str=v77#w=](https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=CRU07a&z=T&f=TABULKA&skupId=1270&katalog=32084&pvo=CRU07a&str=v77#w=;); Konference v hromadných ubytovacích zariadeniach - Počet účastníkov (podujatia nad 50 účastníkov). Český statistický úřad, Veřejná databáze. Dostupné na: [https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=CRU07a&z=T&f=TABULKA&skupId=1270&katalog=32084&pvo=CRU07a&str=v78#w=](https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=CRU07a&z=T&f=TABULKA&skupId=1270&katalog=32084&pvo=CRU07a&str=v78#w=;); Analýza KPMG spracovanej pre Prague Convention Bureau v roku 2017. Dostupné na: <https://www.pragueconvention.cz/file/2527/impact-of-the-meeting-industry-in-prague-2016.png>; <http://www.internationalmeetingsreview.com/czech-republic/study-prague%E2%80%99s-meetings-industry-generates-170m-euros-104091>.

Tallin Convention Bureau. Dostupné na: https://www.visittallinn.ee/static/files/089/summary_of_conference_tourism_in_tallinn_2020.pdf. Tallinn tourism reports. Tallinn Tourist Information Centre. Dostupné na: <https://www.visittallinn.ee/eng/professional/statistics-surveys/reports/tourism-reports>.

6.5 Prognóza potenciálneho dopytu

Prognóza dopytu vychádza zo zistení v rámci vykonaných analýz a predpokladov z nich odvodených. Na úrovni celkových odhadov, t. j. celkového očakávaného počtu MICE podujatí, resp. kultúrnych a spoločenských podujatí vychádzame z analýz historického dopytu uvedeného v podkapitolách 6.3.1 (MICE) a 6.3.2.2 (kultúra) tejto štúdie. Projekcie pre NKKC v časti MICE sú odvodené z trendov z okolitých krajín a destinácií z dôvodu nedostatku dát za Bratislavu, v časti kultúra priamo z historických lokálnych dát.

MICE

Ako je uvedené v podkapitole 6.3.1 tejto štúdie, možný počet MICE podujatí mimo hotely je na úrovni 300 podujatí ročne. Čo sa týka **potenciálu riešeného kultúrneho a kongresového centra v Bratislave** je opäť možné vychádzať z benchmarkov susedných krajín. Segmentu kongresových a výstavno-veľtržných areálov pripadá v daných destináciách v priemere 7 % (maďarské mestá 2015 - 2019), 8 % (Praha 2015 - 2018), resp. 13 % (poľské mestá 2019), individuálne od 2 % do 25 % z celkového počtu podujatí. **Pre Bratislavu, za predpokladu 6 %-ného podielu by mohlo ísť o cca 120 podujatí ročne (6 % z 2000 podujatí ročne) vo všetkých výstavno-veľtržných a kongresových priestoroch v Bratislave.** Keďže popri novom kultúrnom a kongresovom centre bude v budúcnosti aj naďalej fungovať výstavisko Incheba Expo ako aj ďalšie priestory využívané na kongresy, konferencie a pod., po zohľadnení historických údajov MICE podujatí Incheba Expo, by v tomto prípade mohlo pre nové kultúrne a kongresové centrum pripadnúť 50 - 70 MICE podujatí (kongresov, konferencií a firemných podujatí) ročne. Uvedený počet predstavuje „presunutý“ dopyt z existujúcich eventových priestorov.

Je oprávnené zároveň predpokladať, že pri odhade celkového budúceho dopytu nemožno vychádzať len z množstva existujúcich podujatí („presunutý“ dopyt), ale centrum ako nová prémiová služba na strane ponuky vygeneruje nový dopyt. Predpokladáme, že polovica celkového budúceho dopytu bude tvorená novovzniknutým dopytom. **Celkový budúci dopyt možno stanoviť na úrovni 100 - 140 MICE podujatí ročne** (50 až 70 ako „presunutý“ dopyt a 50 až 70 ako „nový“ dopyt). V prípade presunutého dopytu predpokladáme, že pôjde skôr menšie podujatia, v prípade nového dopytu pôjde o väčšie podujatia, ktoré sa doposiaľ neuskutočňovali.

Kultúra

Ako je uvedené v podkapitole 6.3.2.2 tejto štúdie, v Bratislave bolo v rokoch 2016 - 2019 zaevidovaných v priemere 139 podujatí s hudbou vo veľkostnej kategórii od 300 do 5000 návštevníkov (v roku 2019 158), ktoré predstavujú priamu konkurenciu, a teda potenciál pre NKKC. V prevažnej miere ide o koncerty populárnej, zmiešanej, vážnej alebo jazzovej hudby. Vo veľkostnej kategórii od 1000 do 5000 návštevníkov to bolo v priemere 60 kultúrnych podujatí ročne, v roku 2019 bolo evidovaných 80 kultúrnych podujatí. Prevažná väčšina podujatí v skupine priamej konkurencie sa koná v zariadeniach ako sú Hant aréna na Pasienkoch, Incheba, Istropolis, NTC, Stará Tržnica a zimné štadióny (viac ako 50 % na počte podujatí, resp. viac ako 70 % na počte návštevníkov). Zvyšnú časť v tejto skupine zastupujú hudobné kluby (Ateliér klub, Ateliér Babylon, Majestic Music Club a Refinery Gallery) v podielom cca 44 % na celkovom počte podujatí v tejto skupine, resp. cca 27 % na celkovom počte návštevníkov v tejto skupine.

Predpokladáme, že NKKC dokáže v skupine priamej konkurencie vo veľkostnej kategórii od 1000 do 5000 návštevníkov (stredné a veľké podujatia) stiahnuť 1/3 podujatí (z priemeru 60 za roky 2016 až 2019, resp. 81 v roku 2019) a 1/4 malých podujatí od 300 do 1000 návštevníkov (z priemeru 77 za roky 2016 až 2019, resp. 79 v roku 2019), ktoré sa doposiaľ v Bratislave organizovali v existujúcich zariadeniach a priestoroch. Odhadovaný potenciál presunu dopytu na úrovni 1/3 stredných a veľkých, resp. 1/4 malých podujatí vychádza z nasledujúcich predpokladov konkurencieschopnosti NKKC: a) cenová prijateľnosť služieb (NKKC bude zodpovedať cenovým možnostiam v Bratislave, a teda bude cenovo

konkurencieschopné v zmysle pomeru ceny a kvality); b) NKKC bude mať vhodné dispozičné, technické, akustické vybavenie, vrátane dostatočného zázemia pre interpretov a organizátorov podujatí; c) vzhľadom na zistenia o kvalitatívnej neadekvátnosti existujúcich priestorov v Bratislave (mnohé kultúrne podujatia v Bratislave sa konajú v priestoroch, ktoré primárne nie sú určené pre kultúrne podujatia) predpokladáme príklon organizátorov k zníženiu ochoty využívať nevyhovujúce priestory. Z toho usudzuje, že časť podujatí by sa s najväčšou pravdepodobnosťou presunula do priestorov NKKC. **„Presunutý“ dopyt by predstavoval okolo 40 podujatí (20 malých + 20 stredných a veľkých) na základe priemerných hodnôt za roky 2016 - 2019, resp. 47 (20 malých + 27 stredných a veľkých) na základe dát za rok 2019.** Na základe trhového sentimentu profesionálov v eventovej oblasti je možné stanoviť, že celkový budúci dopyt po službách NKKC v oblasti kultúrnych podujatí môže byť tvorený z 30 - 50 % „presunutým dopytom“ a 50 - 70 % novo vygenerovaným dopytom, ktorý vznikne v dôsledku pribudnutia priestorov NKKC na strane ponuky v Bratislave. Za predpokladu, že „presunutý“ dopyt by predstavoval polovicu celkového budúceho dopytu po NKKC, **celkový budúci dopyt v segmente kultúrnych podujatí (najmä koncertov) možno odhadnúť na úrovni 80 (podľa priemerov za roky 2016 - 2019) až 104 (podľa roku 2019) podujatí ročne.**

Hlavné predpoklady, ktoré sme brali do úvahy pri modelovaní dopytu po NKKC, sú tieto:

- ▶ Projektované obdobie predstavuje roky 2027 - 2031, kedy predpokladáme, že Bratislava sa stane uznávanjšou turistickou destináciou. Bratislava ostane bezpečnou a cenovo výhodnou destináciou s rastúcou poznateľnosťou a pozitívnym medzinárodným imidžom.
- ▶ Vybudovanie plánovaného centra by malo sprevádzať nevyhnutné zlepšenie všeobecnej turistickej infraštruktúry a zefektívnenie a posilnenie akcieschopnosti celého MICE ekosystému v Bratislave a na Slovensku (Bratislava Convention Bureau, Slovakia Travel, rozvinutý ambasádorský program, atď.), čo by malo mať dopad na výrazné zlepšenie postavenie Bratislavy na trhu MICE.
- ▶ Keďže pôjde o prémiový eventový priestor nielen v rámci Bratislavy a Slovenska, ale aj stredoeurópskeho regiónu, NKKC bude generovať „dopyt riadený ponukou“ na lokálnom, regionálnom a viac či menej globálnom trhu (t. j. nedôjde len k presunu dopytu z existujúcich zariadení v Bratislave, ale tiež zásadná časť budúceho dopytu bude predstavovať podujatia, ktoré by sa bez vzniku takéhoto prémiového priestoru v Bratislave nerealizovali).
- ▶ Do času spustenia NKKC do prevádzky dôjde k plnej obnove či už MICE alebo odvetvia kultúry.
- ▶ NKKC bude prevádzkovať profesionálna a skúsená prevádzková spoločnosť, ktorá má príslušné skúsenosti v Európe a najmä v regióne strednej a východnej Európy, čo vytvorí predpoklady na presadenie sa NKKC na medzinárodnom trhu.
- ▶ Predpokladáme, že otvoreniu NKKC bude predchádzať obdobie intenzívneho a aktívneho marketingu v priebehu 2-3 rokov pred samotným otvorením.
- ▶ Napriek tomu, že sa globálne presúva trh asociačných mítingov do Ázie, deje sa to skôr na úkor amerického kontinentu, pričom Európa stále ostáva globálne najžiadanejšou destináciou pre asociačné mítingy.
- ▶ Predpokladáme, že NKKC stiahne absolútnu väčšinu podujatí typu kongres a konferencia nad 500 účastníkov konaných v Bratislave vzhľadom na kapacitne limitovanú ponuku kongresových priestorov v hoteloch.
- ▶ Predpokladáme postupné etablovanie sa na trhu medzinárodných asociačných podujatí s ich plynulým nárastom. Bratislava podľa ICCA hodnotenia kontinuálne rástla - v priebehu posledných 5 rokov pred pandémiou sa dostala do top 100 európskych kongresových destinácií a v roku 2019 atakovala top 50. Došlo k rastu napriek tomu, že sa zásadne nezmenila ponuka ani infraštruktúra. Tento rast možno do istej miery pripísať rozvoju brandu a marketingu destinácie. Zároveň tento rast indikuje rastový potenciál.

- ▶ V súvislosti s asociačnými stretnutiami, v štatistikách ICCA Bratislava mierne zaostáva za destináciami v strednej a východnej Európe, pričom predpokladáme jej potenciál zvýšiť relatívnu výkonnosť MICE sektora (v prepočte na počet obyvateľov) a dosiahnuť úroveň destinácií ako Ľubľana alebo Tallin (v období rokov 2015 - 2019 Bratislava dosiahla v priemere 6 podujatí ročne na 100 tisíc obyvateľov, pričom Ľubľana trojnásobne viac (20) a Tallin dvojnásobne viac (11), zároveň v počte účastníkov bol rozdiel ešte markantnejší - Ľubľana prilákala zo sledované obdobie 4-násobne viac delegátov kongresov na 100 tisíc obyvateľov ako Bratislava).
- ▶ Ďalším hlavným cieľovým trhom pre NKKC je rozvíjajúci sa segment firemných podujatí, ktorý zahŕňa predovšetkým veľké nadnárodné spoločnosti so sídlom v Bratislave a v jej okolí, vrátane domácich a regionálnych stredne veľkých až veľkých spoločností (so sídlom v susedných krajinách), ktoré hľadajú vhodné, centrálné umiestnené a prestížne miesto pre svoje podujatia rôzneho druhu. Súčasná pandémia môže ovplyvniť v krátko a strednodobom horizonte dopyt v segmente firemných podujatí, keďže firmy môžu pristúpiť k optimalizácii výdavkov.
- ▶ V oblasti kultúrnych podujatí (najmä hudobné koncerty) NKKC predstavuje najmä vyplnenie „kvalitatívnej“ medzery na trhu, keďže Bratislava po kvantitatívnej stránke čo do kapacity disponuje porovnateľnými priestormi.
- ▶ NKKC bude cenovo konkurencieschopné ostatným zariadeniam v Bratislave po zohľadnení rozsahu a kvality ponúkaných služieb.
- ▶ Celkový ročný počet podujatí v kultúrnych alebo kongresových centrách je rôznorodý, viaceré však oscilujú okolo 180 - 200 podujatí ročne (kongresové a kultúrne centrum v Bregenz - 191 podujatí ročne (priemer za roky 2016 - 2019), ICE Krakov - cca 200 podujatí ročne (2015 - 2018), Congress Center Dublin - cca 190 ročne za posledných 10 rokov, Congress Center Hamburg - 225 (2015 a 2016).
- ▶ Na základe historického vývoja v analyzovaných destináciách možno uviesť benchmarky pre segment kongresov a konferencií:
 - ▶ Viedeň - priemerný počet 793 medzinárodných kongresov, z toho priemere 93 v 3 viedenských kongresových centrách, resp. 75 vo veľkostnej kategórii nad 500 delegátov;
 - ▶ Tallin - 40 kongresov a konferencií nad 500 účastníkov ročne (národných aj medzinárodných) v rokoch 2017 a 2018;
 - ▶ Krakov - 39, resp. 36 kongresov a konferencií nad 500 účastníkov v rokoch 2018 a 2019 (národných aj medzinárodných).

Zdôvodnenie kapacity hlavnej sály na úrovni 3 000 miest na sedenie, resp. 5 000 na státie, ktorá je jednou z požiadaviek vyplývajúcich z materiálu vlády SR a požiadaviek OZ NKKC⁷⁶:

- ▶ Ako dokumentujú štatistiky, **absolútna väčšina MICE podujatí v každej z analyzovaných destinácií sa koná v hoteloch, resp. mimo kongresové centrá.** Zároveň priemerná veľkosť MICE podujatia sa pohybuje v desiatkach alebo stovkách účastníkov (Krakov - priemer za roky 2017 - 2019 104 až 144 účastníkov na jedno MICE podujatie, 120 v prípade kongresu a konferencie a 84 v prípade firemného podujatia/incentívy; Viedeň - priemer za roky 2015 - 2019 194 v prípade národného kongresu, 366 v prípade medzinárodného kongresu, 50 v prípade národného firemného podujatia a 70 medzinárodného firemného podujatia). **Napriek tomu, každá**

⁷⁶ Uznesenie vlády Slovenskej republiky č. 66/2020 zo dňa 12. februára 2020 k Návrhu na uvoľnenie finančných prostriedkov projekt vybudovania Národného kultúrneho a kongresového centra v Bratislave, ktoré bolo zmenené uznesením vlády SR č. 397 zo dňa 24. júna 2020 a uznesením vlády č. 692/2020 zo dňa 30. septembra 2020.

destinácia disponuje veľkokapacitným kultúrno-kongresovým centrom, ktoré je schopné hostiť relatívne málo frekventované veľké podujatia, ktoré však jednorazovo koncentrujú veľký počet účastníkov, a následne prispievajú k veľkej časti prínosov.

- ▶ **Zahraniční experti kategorizujú globálne konkurencieschopné kongresové centrum na úrovni 3 000 miest na sedenie**, t. j. centrum, ktoré dokáže reagovať na potreby prémiových asociačných kongresov.
- ▶ Kapacita najväčšej sály v **analyzovaných destináciách** sa pohybuje **od 4 500** (O2 Universum, Praha), resp. 4 320 (Austria Center Vienna) až **po 1 829** (Alexela Concert Hall, Tallin), resp. **1 545** (Čankarjev dóm, Ľubľana) miest na sedenie.
- ▶ Kapacitu najväčšej sály (ktorá musí byť deliteľná na menšie) na úrovni **3 000 miest na sedenie, resp. 5 000 miest na státie**, je nevyhnutné vnímať v kontexte funkčného využitia centra, t. j. že dochádza k synergickému spojeniu MICE segmentu a kultúry a jeho integrácii v jednom objekte, pričom kultúrne podujatia si vyžadujú kapacitne väčšie priestory.
- ▶ Ako dokumentujú údaje z analyzovaných destinácií, **väčšie kongresy a konferencie predstavujú relatívne málopočetnú skupinu podujatí**, ktorá však dokáže jednorazovo priniesť do destinácie **vysoký podiel účastníkov, najmä zahraničných** (napr. v Talline podujatia konferenčnej povahy nad 500 účastníkov predstavujú len 1 % z celkového počtu podujatí (okolo 40 podujatí), na počte účastníkov sa však podieľajú cca 15 % zo všetkých účastníkov (30 až 34 tisíc), resp. cca 25 % zo zahraničných účastníkov; vo Viedni medzinárodné kongresy, ktoré majú 18 % podiel na celkovom počte podujatí, generujú 50 % zo všetkých účastníkov, 75 % z počtu prenocovaní a cca 80 % ekonomických prínosov). Uvedené skutočnosti potvrdzujú exponenciálny ekonomický prínos veľkých podujatí.
- ▶ Ako dokazujú historické štatistiky za posledných 5 rokov, **Bratislava dokáže generovať dostatočný dopyt po veľkých kultúrnych podujatiach (s hudobnou produkciou) v cieľovej veľkostnej kategórii 1000 - 5000 návštevníkov**. Podľa vyjadrení profesionálov z eventovej oblasti vyplýva, že dopyt prevyšuje aktuálne zrealizované eventy, pričom v mnohých prípadoch nemôže byť uspokojený z kvalitatívnych dôvodov.
- ▶ Už **Územný plán hl. mesta Bratislava** z roku 2007 počítá s lokalizáciou multifunkčného kongresového centra so širokým spektrom využitia (kultúrne podujatia, spoločenské podujatia, športové a výstavné podujatia a pod.) s odporúčanou kapacitou cca 3 000 miest.
- ▶ V dôsledku koronakrízy je možné predpokladať, že dôjde k **zvýšeným nárokom na priestor** na jedného účastníka, čo bude vytvárať tlak na kapacitné možnosti centier (ako príklad možno uviesť reklasifikáciu kapacít miestností vo výstavnom a kongresovom centre Gospodarsko razstavišče v Ľubľane: sála Kocka 2200 vs 600 (pôvodné kapacita divadelného sedenia vs kapacita divadelného sedenia počas pandémie; sála Kupola 1 600 vs 500 a pod.).
- ▶ Pri **flexibilitě hlavnej sály**, ktorá je považovaná za nevyhnutnosť, je možné efektívne usporiadať menšie podujatie, t. j. obsadená je len potrebná časť hlavnej sály. **Zároveň toto flexibilné nastavenie hlavnej sály umožňuje zorganizovanie viac menších podujatí zároveň, čo prispieva k jeho efektívnu využitiu a celkovému prínosu**. Flexibilita sály a možnosť paralelných podujatí vytvára predpoklady pre využiteľnosť zo strany širšieho spektra zákazníkov. Efektivita využitia hlavnej sály v kontexte jej flexibility prakticky znamená, že **ide o niekoľko plnohodnotne využiteľných sál paralelne (napr. 1 sála s polovičnou kapacitou a 2 menšími sálami)**. Pridaná hodnota takéhoto riešenia je v tom, že umožňuje vytvoriť jeden veľký priestor, zatiaľ čo niektoré existujúce kongresové a kultúrne centrá, hoci majú hlavnú sálu a menšie sály, ale bez toho, aby boli spojitelné.

Pozn.: Za účelom zmapovania predpokladaného dopytu zo strany eventových agentúr alebo organizátorov podujatí bolo plánované vyhodnotiť výsledok online dotazníkové šetrenia. Vo vzťahu

k zahraničným subjektom sa plánovaný dotazník nepodarilo spustiť, nakoľko strešné organizácie zastrešujúce organizátorov podujatí (ICCA) alebo (IAPCO - The International Association of Professional Congress Organisers) neposkytli súčinnosť umožňujúcu osloviť ich členov s predmetným dotazníkom. V prostredí Slovenskej republiky boli prostredníctvom platformy BTL komunikačná asociácia oslovené eventové agentúry, avšak zozbieraná vzorka z dôvodu nízkej responzívnosti neumožnila relevantné štatistické vyhodnotenie.

ORIGINAL

7. Varianty riešenia

Na základe hodnotiaceho a výberového procesu najvhodnejšej lokality pre výstavbu NKKC, uvedeného v kapitole 4 tejto štúdie, bola prostredníctvom multikriteriálnej analýzy vyhodnotená ako najvhodnejšia lokalita **Trnavské Mýto s projektom Nový Istropolis. Uvedený projekt je predmetom hodnotenia v nákladovo-výnosovej analýze (CBA).**

Východiskom pre spracovanie CBA sú dva varianty projektu. Variant 0 predstavuje aktuálny referenčný stav. Projektovým variantom je variant 1.

7.1 Variant 0 - referenčný stav

Projekt má za cieľ zásadne zlepšiť materiálne podmienky pre konanie podujatí, ktoré by sa inak uskutočnili v existujúcich zariadeniach. Zároveň má saturovať a generovať nový dopyt po MICE, kultúrnych a spoločenských podujatiach, ktoré by sa z kapacitných alebo kvalitatívnych dôvodov neuskutočnili v existujúcich zariadeniach v Bratislave. V konečnom dôsledku má teda slúžiť ako kritický faktor pre maximalizáciu využitia MICE a eventového potenciálu Bratislavy.

Nulový variant predstavuje stav, ak by sa navrhovaná investícia nerealizovala, teda kultúrne a kongresové centrum nevznikne. Nulový variant zároveň možno vnímať v dvoch rovinách:

- ▶ sektorový, t. j. v kontexte celého sektora MICE a kultúry,
- ▶ projektový, t. j. z pohľadu konkrétneho projektu v konkrétnej lokalite.

Sektorový aspekt

Pri uvažovaní o nulovom variante je potrebné na úvod spresniť, že projekt nie je možné považovať za investíciu štátu z hľadiska potrieb štátu ako inštitúcie, resp. organizátora podujatí. Projekt a následne nulový variant teda nemožno vzťahovať len na potreby štátu a dopady pre štát ako inštitúcie, ale na potreby sektoru MICE a kultúry ako takých a taktiež dopady na celú spoločnosť. Vychádza to najmä z predpokladu, že kultúrne a kongresové centrum nerieši len potreby štátu, ale potreby všetkých relevantných aktérov (štát je len jedným z možných organizátorov podujatí, ale zďaleka nie jediný). Následne môže stať otázka, že prečo by štát, za takýchto okolností, mal prispieť na tento projekt. Odpoveďou sú celospoločenské socioekonomické prínosy, či už kvantifikovateľné alebo nekvantifikovateľné. V rozsahu ekonomických prínosov prevádzka kultúrneho a kongresového centra generuje nemalú ekonomickú produkciu, pričom jedným z priamych dôsledkov tejto ekonomickej produkcie sú daňové a odvodové výnosy do verejných rozpočtov.

Nulový variant predstavuje pokračovanie aktuálnej situácie v oblasti uskutočňovania MICE, kultúrnych a spoločenských podujatí. Súčasná situácia, vzhľadom na neexistenciu moderného veľkokapacitného zariadenia, špecificky určeného pre MICE a kultúrne podujatia, má nasledujúce charakteristiky a dôsledky.

- 1) Stredné a väčšie podujatia sa v Bratislave síce konajú, ale častokrát v neadekvátnych priestoroch (existujúce zariadenia sú buď celkovo nemoderné a zastaralé, alebo sú primárne určené na iné využitie (športové haly, výstavisko), alebo neposkytujú dostatočné technické a technologické zázemie a zabezpečenie, prípadne sa nachádzajú v excentrickej polohe mesta). Nerealizácia projektu NKKC by tento stav iba naďalej prehĺbila.
- 2) Veľké podujatia, pokiaľ sa konajú, organizujú sa improvizovaným spôsobom (napr. podujatie je rozdelené do 2 priestorov (napr. hotel a Slovenské národné divadlo alebo hotel a stan), príp. je dlhodobou obsadená budova, ktorá je primárne určená na iný účel (napr. budova Reduty Slovenskej filharmónie, ktorá bola pol roka obsadená podujatiami v rámci slovenského predsedníctva Rady EÚ SK PRES 2016, a teda výrazne ovplyvňovala bežný chod Slovenskej filharmónie)). Dôsledkom takejto situácie je skutočnosť, že neexistencia dostatočne veľkých

a kvalitatívne vhodných priestorov môže pôsobiť ako odrádzajúci faktor pri rozhodovaní organizátora či v Bratislave usporiadať dané podujatie, resp. zhoršuje imidž Slovenska a Bratislavy, pokiaľ sa podujatie koná v improvizovaných podmienkach.

- 3) Nerealizáciou podujatí v oblasti stredných a veľkých MICE podujatí, najmä medzinárodného charakteru, prichádza slovenská spoločnosť a ekonomika o podstatnú časť socioekonomických prínosov. Z kapacitného hľadiska, vzhľadom na veľkosť najväčšej sály v kongresových hoteloch, je Bratislava vybavená na organizáciu podujatí do 500-600 účastníkov. Pre podujatia nad touto hranicou síce Bratislava má niekoľko priestorov, avšak zväčša ide o menej flexibilné jednosálové priestory, bez dodatočných miestností a priestorov, resp. v prípade kultúrnych podujatí bez vyhovujúceho zázemia pre vystupujúcich umelcov. Preto aj v kontexte bodu 1 Bratislava nevyužíva svoj MICE potenciál naplno, resp. dopyt po kultúrnych a spoločenských podujatiach nemôže byť uspokojený v plnej miere.

Absolútna väčšina ekonomických prínosov plynie od zahraničných účastníkov, najmä účastníkov medzinárodných kongresov, a to z dôvodu, že oproti ostatným skupinám (účastníci firemných, kultúrnych a spoločenských podujatí, a výstav) ide o najbonitnejšiu klientelu a ktorá sa zároveň v destinácii priemerne zdrží najdlhšie. Obchodný model NKKC vychádza vo vzťahu k medzinárodným kongresom z nastavenia medzinárodných kongresov vo veľkostnej kategórii od 600 do 2 200 delegátov. To znamená, že ide o tie podujatia, ktoré by sa z kapacitných dôvodov nemohli konať v hoteloch a v ostatných priestoroch sa doposiaľ konali sporadicky.

Z hľadiska potrieb štátu NKKC predstavuje potenciálny priestor pre organizovanie štátnych podujatí. Podujatia organizované zo strany štátu sa konajú buď vo vlastných priestoroch, ktoré vlastní štát alebo v komerčne prenajatých zariadeniach. Najmä v medzinárodno-politickom rozmere dochádza k podujatiam, ktoré sú veľké a prestížne, a pre ktoré existujúce zariadenia štátu nie sú vyhovujúce (napr. Predsedníctvo Rady EÚ SK PRES 2016 alebo zasadnutie Ministerskej rady Organizácie pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe v roku 2019). Z technických a kapacitných dôvodov nebolo možné zhromaždiť údaje preukazujúce celkové náklady štátu na organizáciu podujatí, ktoré sa konajú v externých priestoroch mimo zariadenia vo vlastníctve štátu.

Projektový aspekt

Ako vyplynulo z prieskumu trhu a multikriteriálnej analýzy, preferovanou lokalitou pre projekt NKKC je Trnavské Mýto. Východiskovým stavom je variant, že za predpokladu nerealizácie projektu, jestvujúci Dom odborov Istropolis z dôvodu technickej nespôsobilosti a veľkej neefektivity jeho prevádzkovania by ostal už zatvorený. V tejto verzii by sa v ňom nekonali žiadne podujatia a nebol ani iným spôsobom prevádzkovaný. Dom odborov Istropolis by v takomto prípade generoval stratu cca 155 000 EUR ročne (daň z nehnuteľnosti 100 000 EUR, SBS 30 000 EUR, zákonné revízie (elektrina, výťahy, EPS, SHZ a pod) cca 20 000 EUR a poistenie majetku cca 5 000 EUR). Z dôvodu, že by objekt starého Domu odborov Istropolis nebol prevádzkovaný, nekonali by sa v ňom žiadne podujatia a nebol by ani iným spôsobom prevádzkovaný, nevznikali by ani socioekonomické prínosy plynúce z realizovaných podujatí. Nulový variant z projektového hľadiska znamená nulové investičné výdavky a prevádzkovú stratu vo výške 155 tis. EUR ročne, bez žiadnych socioekonomických prínosov a nákladov. Partner projektu v súčasnosti nevie presne odhadnúť ako dlho bude trvať tento stav a čo sa definitívne stane s budovou Domu odborov - Istropolis v prípade nerealizácie projektu NKKC. Z toho dôvodu prevádzková strata vo výške 155 tis. EUR ročne vstupuje do finančnej analýzy.

7.2 Variant 1 - projektový variant

Projektovým variantom je výstavba objektu NKKC v lokalite Trnavské Mýto, čiastočne na mieste existujúceho Domu Odborov Istropolis a čiastočne na okolitých spevnených plochách.

7.2.1 Predstavenie projektu

Nižšie uvedený text obsahuje prezentáciu projektu zo strany partnera projektu spoločnosti Immocap.

Umenie, hudba a technológie spájajú komunity, inšpirujú nové spôsoby myslenia a obohacujú životy. Na to všetko má slúžiť najmodernejšie kultúrno-kongresové centrum Nový Istropolis. Okrem svetovej architektúry sľubuje aj špičkové technologické riešenie interiéru, ktoré ho zaradí k unikátom v celej strednej Európe.

Realizáciou projektu prejde Dom odborov Istropolis zásadnou zmenou, ale prioritou ostane jeho pôvodná funkcia kultúrno-spoločenského centra. Moderný mestský urbanizmus, kvalitný verejný priestor a kultúra sú hlavnými víziami holandského architektonického štúdia KCAP a nemeckého ateliéru Cityföster, ktoré stoja za architektúrou Nového Istropolisu. Na projekte Nový Istropolis pracuje spoločnosť Immocap už takmer 4 roky a výsledkom je nielen návrh celej novej mestskej štvrte, ale najmä flexibilnej a multifunkčnej sály, aká Slovensku chýba. Disponovať bude kapacitou až 3000 miest na sedenie a 5000 miest v kombinácii sedenie/státie a jej charakteristickým prvkom bude otvorenosť a flexibilita.

Kultúrno-kongresové centrum ako významný priestorový atraktor, má v navrhovanej zástavbe výraznú mestotvornú funkciu. Vytvárajúc kultúrny stánok špičkovej kvality, nadväzuje na históriu miesta, ako bodu spoločenských aktivít a posilňuje jeho atraktivitu v kontexte širších vzťahov vnútornej štruktúry. Trnavské mýto malo vždy svoju spoločenskú tradíciu ako miesto stretávania sa Bratislavčanov – či už v období do 60. rokov, kedy na tomto mieste bolo živé Centrálné trhovisko a Berchtoldov palác, alebo po roku 1981, kedy v území dominoval Dom odborov. Na zachovanie tejto historickej kontinuity projekt Nový Istropolis výborne nadväzuje a dokonca ju povyšuje na kvalitatívne vyššiu úroveň.

Rôznorodosť aktivít a funkcií moderného a polycentrického mesta nutne potrebuje atraktívne funkcie pre zdravé fungovanie urbanistickej štruktúry a života v nej. Nové kultúrno-kongresové centrum v sebe obsahuje sálu s kapacitou celkovo pre 5 000 ľudí, technologické zázemie a 4* kongresový hotel s kapacitou 200 izieb a s pridruženými kongresovými funkciami. Účelom zachováva pôvodný koncept Domu odborov, pozdvihujúc ho na novú úroveň, nedosiahnuteľnú v súčasnej podobe miesta či pre limity priestoru. Nový návrh kultúrno-kongresového centra sa správa dôstojne tak k okoliu, vďaka svojej mierke a urbanistickému poňatiu, ako aj k existujúcej budove. Okrem formálnych spojitostí horizontálnej a vertikálnej hmoty preberá po svojom predchodcovi aj tvaroslovie fasády, interiéru a kvalít, ktorými pôvodný Dom odborov disponuje. Využíva existujúce materiály a umelecké diela, ktoré buď reštauruje, alebo veľmi citlivo zachováva a adaptuje, dáva im novú funkciu spôsobom, ktorý si v každom aspekte ctí pôvodný genius loci a v plnej miere naň nadväzuje. Na dôvažok pokračuje v prístupe ku Kukučínovej ulici nie len ako k zásobovacej a technickej ulici, ale ako k plnohodnotnému mestotvornému priestoru s budúcim potenciálom dialógu so staničným priestorom Filiálka.

Architektúra pre ľudí

„Nový Istropolis sme tvorili v prvom rade pre ľudí. Aj preto sme vytvorili celú novú mestskú štvrť. Jej ohniskom bude kultúrno-kongresové centrum, ktoré pritiahne ľudí a okolitý mestský priestor ožije,“ hovorí Jeroen Dirckx, partner v architektonickom štúdiu KCAP, ktoré stojí za návrhom nového projektu.

Vďaka transparentnosti kultúrno-kongresového stánku, využitia presklených plôch a množstva vstupov sa eliminujú bariéry medzi exteriérom a interiérom. V porovnaní s uzatvoreným konceptom Domu odborov poskytne Nový Istropolis väčší pocit inklúzie, nový foyer bude otvorený počas celého dňa a v parteri bude bohato zastúpený občianskou vybavenosťou a gastro-prevádzkami.

Kto stojí za novou multifunkčnou sálou

Na návrhu hlavnej sály budúceho kultúrno-kongresového centra sa podieľalo aj rešpektované britské expertné štúdio Charcoalblue, ktoré stojí za dizajnom siení Open Up Kráľovskej opery v Londýne, nového vlajkového divadla Kráľovskej Shakespearovskej spoločnosti, sídla nadácie bývalého prezidenta Obamu v Chicagu, či vysoko flexibilného Perelmanovho centra umenia na mieste World Trade Centra a v New Yorku. V spolupráci s architektmi a inžinierskymi tímami sa špecializujú na dizajnové služby pre širokú škálu kultúrnych a kreatívnych priestorov od návrhu hladiska, pódia až po technické vybavenie a zázemie

pre umelcov, vrátane návrhu dispozičného riešenia a verejných priestorov. Poskytujú aj poradenské služby v oblasti akustiky a digitálneho dizajnu spoločenských sál.

„Náš sľub zachovať kultúrno-spoločenskú funkciu Domu odborov posúvame spoluprácou s Charcoalblue na kvalitatívne vyššiu úroveň. Chceme do Bratislavy priniesť to najlepšie, čo svet akustického a technologického dizajnu interiérov kultúrno-spoločenských sál ponúka. Po rokoch absencie dostanú Bratislavčania reprezentatívny kultúrny stánok, na ktorý budú môcť byť právom hrdí,“ povedal Martin Šramko, riaditeľ spoločnosti Immocap.

Jedna sála, dve podlažia balkónov, tri rôzne fóra

Práve riešenie flexibility a multifunkčnosti hlavnej sály Nového Istropolisu predstavuje v strednej Európe unikát, ktorý môže do Bratislavy prilákať aj návštevníkov z okolitých krajín. Zatiaľ čo dnešný Dom odborov má vďaka divadelnému sedeniu iba obmedzené využitie, Nový Istropolis dokáže uspokojiť organizátorov všetkých druhov podujatí, od medzinárodných kongresov a podujatí štátnej a verejnej správy až po koncerty, festivaly, firemné podujatia, prednášky, výstavy, ktoré sa tu budú môcť konať paralelne.

Sála s dvoma podlažiami balkónov so sedením bude pozostávať z modulárnych častí a bude sa dať flexibilne predeliť akustickými vertikálnymi stenami na tri až štyri rôzne fóra, v ktorých sa budú môcť konať podujatia paralelne. Okrem delenia sály bude flexibilný aj systém sedenia, ktoré sa bude dať prispôbiť jednotlivým eventom v počte, vo variabilite, v elevácii či v odstránení v prospech uvoľnenia priestoru prízemie na státie. Okrem foyer s multifunkčným využitím vďaka viacúčelovému členeniu, bude súčasťou vybavenia aj samostatné konferenčné centrum s možnosťou vytvorenia 20 až 30 samostatných zasadacích miestností rôznej veľkosti. Vznikne tu aj VIP zóna, mediálne centrum a stravovacie priestory. Funkcie kultúrno-kongresového centra doplní 4* kongresový hotel, do ktorého sa bude dať vojsť priamo z konferenčných priestorov centra.

7.2.2 Urbanistická štúdia a architektonická štúdia

Pre najkvalitnejšie riešenie daného územia boli formou vyzvanej medzinárodnej, ideovej urbanisticko - architektonickej súťaže v období od októbra 2018 do januára 2019 dôkladne preskúmané možnosti revitalizácie záujmovej lokality Trnavské mýto. Do súťaže bolo oslovených 32 ateliérov zo Slovenska a Európy, z ktorých do užšieho výberu postúpilo 7 medzinárodných architektonických štúdií z Holandska, Belgicka a Veľkej Británie (KCAP, MVRDV, XDGA, Sheppard Robson, AHMM, Neutelings Riedijk, Adept). Podmienky a prieskumy, zohľadňujúce existujúci status Domu odborov - Istropolis, či zložitost skúmaného problému, ktoré hľadali funkčné riešenia pre plnohodnotné využitie stavby, boli základným vstupom pre prípravu súťažného zadania, ktoré obsahovalo aj detailnú historickú analýzu priestoru a strategickú víziu budúceho projektu. Súťažné podmienky kladli dôraz na invenčné urbanistické riešenie so zreteľom na regeneráciu kultúrno-spoločenskej funkcie a na revitalizáciu verejného priestoru. Zo 7 predložených návrhov nezávislá medzinárodná porota - Ilja Skoček ml. (súčasný predseda Komory architektov SKA a syn autora I. Skočeka Domu odborov Istropolis) , Robert Bishop (UK), Alena Kubová - Gauché (FR), Matej Siebert, Ľubomír Klaučo), vybrala na ďalšie rozpracovanie návrh od holandského ateliéru KCAP Architects&Planners, ktorý na projekte spolupracoval s medzinárodným štúdiom CITYFÖRSTER. Do druhej fázy projektu následne vstúpilo britské expertné štúdio Charcoalblue, ktoré sa špecializuje na koncepčné, akustické a digitálne poradenstvo pre širokú škálu kultúrnych a kreatívnych priestorov na po celom svete.

Zadanie a podmienky súťaže nedefinovali rozsah prestavby existujúcich budov. Šesť súťažných návrhov prišlo s vybudovaním nového kultúrno-kongresového centra, iba jeden počítal s čiastočným zachovaním súčasného Domu odborov, no návrh pre porotu nespĺňal vysoké nároky na tak prestížny projekt, akým je Nový Istropolis. Vychádzajúc zo súťažných návrhov popredných architektonických štúdií sa dospelo k záveru, že Istropolis v súčasnej podobe je neudržateľný a nedokáže naplniť kultúrno-spoločenskú funkciu a aj preto je výsledkom medzinárodnej súťaže zásadná prestavba daného územia.

Architektonická súťaž v takomto rozsahu a kvalite nebola na Slovensku doteraz realizovaná, čo potvrdili zúčastnené ateliéry a prizvaní slovenskí odborníci a konzultanti. Pred realizáciou medzinárodnej súťaže na jar 2018 sme v spolupráci s britským ateliérom MAKE spracovali rozsiahlu overovaciu urbanistickú štúdiu lokality s cieľom preverenia možností jej najlepšieho využitia. Štúdiu v ďalšej fáze rozpracoval slovenský urbanisticko-architektonický ateliér pod vedením Ing. arch. Jely Plencnerovej. Obdive štúdie sa stali východiskom pri tvorbe parametrov súťažného zadania.

Architekt a urbanista Igor Marko z londýnskeho štúdia Marko and Placemakers pripravil komplexnú víziu rozvoja lokality Trnavského mýta, ktorá bola rovnako súčasťou sprievodnej dokumentácie k súťaži. Tento strategický materiál zadefinoval primárne ciele v území a stanovil hlavné obsahové a programové ciele transformácie nielen vymedzeného developmentu Nového Istropolisu, ale celej oblasti Trnavského mýta.

Spoločnosť Immocap zároveň konzultovala aj s autormi Domu odborov, od ktorých bola kúpená autorská licencia na akékoľvek úpravy Domu odborov podľa rozhodnutia vlastníka, a to vrátane oprávnenia na jeho odstránenie. Architektonická súťaž bola zameraná hlavne na urbanizmus a vhodné umiestnenie funkcií do zóny, ktorých súčasťou bola aj kultúrno kongresová funkcia. Prepojenie lokality na okolie bolo jedným z hlavných kritérií pri posudzovaní projektov. Všetci súťažiaci sa vo výstupoch zhodovali v umiestňovaní hmoty pre kultúrno-spoločenskú funkciu. Detailná parametrizácia budovy NKKC bola špecifikovaná až v po súťažnom období. Súťaž samotná bola komunikovaná so Slovenskou komorou architektov (ďalej len „SKA“) v rozsahu podmienok súťaže. SKA vyjadrila spokojnosť s organizáciou súťaže.

7.2.3 Architektonické riešenie

- ▶ Autorom architektonického návrhu je holandské štúdio KCAP Architects&Planners v spolupráci s nemeckým štúdiom CITYFÖRSTER architecture + urbanism.
- ▶ Architektonický návrh zodpovedá súčasným trendom modernej architektúry, zároveň obsahuje prvky horizontálnej a vertikálnej hmoty, ktoré citlivo reinterpretoval vzory pôvodného objektu.
- ▶ Navrhovaný projekt NKKC bude súčasťou polyfunkčného komplexu, ktorý budú tvoriť:
 - ▶ kancelárske objekty,
 - ▶ rezidentské objekty,
 - ▶ hotel priľahlý k budove NKKC.
- ▶ V kombinácii s upraveným verejným priestorom, ktorý bude vizuálne spojený s centrom (vďaka preskleným fasádam) a dodatočnou vybavenosťou vznikne nové centrum so zeleňou a verejnými priestormi.
- ▶ Prístupové rampy a medziposchodia sú navrhované pre interaktívne a multifunkčné využitie s „ohniskami“ vybavenými klasickým alebo amfiteátrovým sedením, čo umožní organizátorom podujatí rozdelenie publika do menších skupín.
- ▶ Hlavná sála je umiestnená na úrovni terénu, z dôvodu zabezpečovania zásobovania jednotlivých podujatí s rôznymi nárokmi na logistiku, ktoré budú zabezpečené dvojicou parkovacích dokov pre kamióny.

Obrázok 1 Vizualizácia NKKC

Zdroj: Immocap

Obrázok 2 Vizualizácia NKKC

Zdroj: Immocap

Obrázok 3 Vizualizácia NKKC

Zdroj: Immocap

Súčasťou objektu NKKC sú:

- ▶ hlavná sála,
- ▶ foyer,
- ▶ mediálne centrum,
- ▶ televízne štúdio,
- ▶ konferenčné/zasadacie a výstavné priestory,
- ▶ salóniky,
- ▶ stravovacie a cateringové priestory,
- ▶ umelecká zóna,
- ▶ predajne,
- ▶ kancelárie,
- ▶ podzemné parkovanie.

7.2.4 Kapacitný návrh NKKC

- ▶ Jadrom projektu je multifunkčná hlavná sála oválneho pôdorysu, ktorú je možné rozdeliť na tri samostatné časti. Súčasťou sály je hlavné foyer, súvisiace menšie priestory a technické zázemie.
- ▶ Celková čistá podlažná plocha (NFA = net floor area) NKKC bez plochy parkovania má rozlohu 21 290 m².
- ▶ Čistá podlahová plocha všetkých nadzemných podlaží (2.NP, 3.NP a 4.NP) je 10 738 m².

- ▶ Čistá podlahová plocha Hlavnej sály s galériami a javiskom je 4 005 m².
- ▶ Čistá podlahová plocha Foyer (vrátane priestorov pre cirkulujúcich hostí) je 4 650 m².

Konfigurácia funkčných častí NKKC je zhrnutá nižšie v tabuľke:

Tabuľka 32 Výmera priestorov NKKC (bez parkovacích plôch)

#	Názov priestoru	Čistá podlahová plocha (NFA)/m ²
1	Zázemie NKKC	5 860
2	Toalety	1 020
3	Šatne	320
4	Barové a cateringové plochy	715
5	Hlavná sála (vrátane galérie a pódia)	4 005
6	Foyer	4 650
7	Konferenčné/ Zasadacie miestnosti + Výstavné plochy	4 020
8	Kancelárie pre organizátorov	200
9	Press & Mediálne centrum	250
10	Televízne štúdio a video konferenčné štúdio	250
	Celková (NFA)	21 290

Zdroj: Immocap

Kapacitné návrhy:

- ▶ pre kongresy je najviac 3 000 návštevníkov;
- ▶ pre podujatie s centrálnym pódium a s eleváciou 2 240 návštevníkov;
- ▶ klasický koncert 2 017 ľudí;
- ▶ popový koncert so štandardne umiestneným pódium 5 000 ľudí a pri centrálnom pódium 5 242 ľudí.

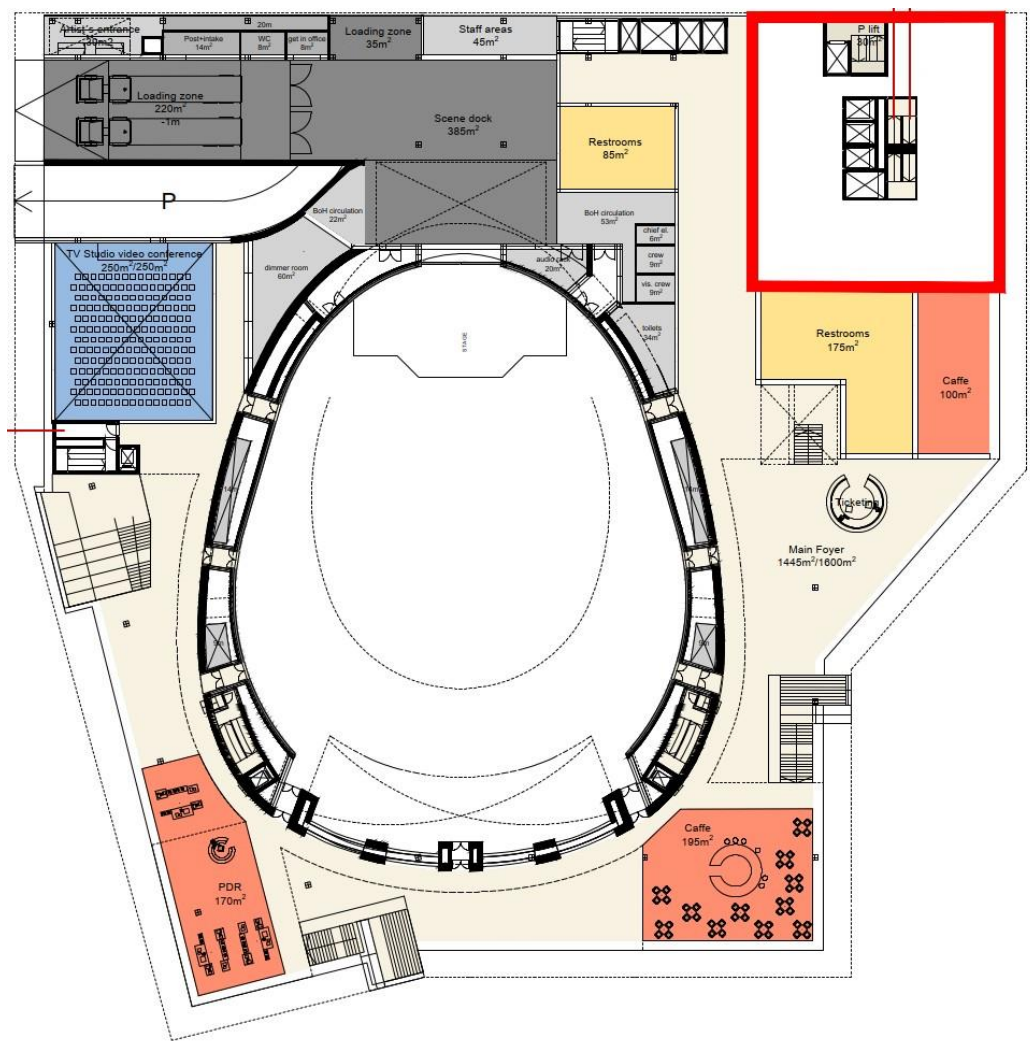
The floor plan shows the following rooms and areas:

- Storage and service areas 55m²
- Storage facilities 170m²
- P office 55m²
- Parking ramp
- Logistics and refuse 100m²
- Arrival hall 95m²/50m²
- mainenance store 25m²
- intake room 15m²
- Stage and equipment 30m²
- Storage facilities 425m²
- mechanical store 25m²
- mechanical store 15m²
- electrical store 15m²
- electrical store 20m²
- toilets 25m²
- MFH and meeting service 125m²
- Kitchen storage 200m²/200m²
- Hall Kitchen 320m²/300m²
- MEP 250m²
- MEP 30m²
- Cloakroom 190m²
- Foyer 520m²/500m²
- Restrooms 145m²
- Cloakroom 130m²
- Tech area 1665m²
- Pit lift 134m²
- MEP 160m²
- MEP 50m²
- Foyer 135m²
- Restrooms 215m²

Podlažie	Názov priestoru	Čistá podlahová plocha/m ²
Zázemie	Technické priestory	1 900
Celková plocha pod hlavnou halou		1 900

163

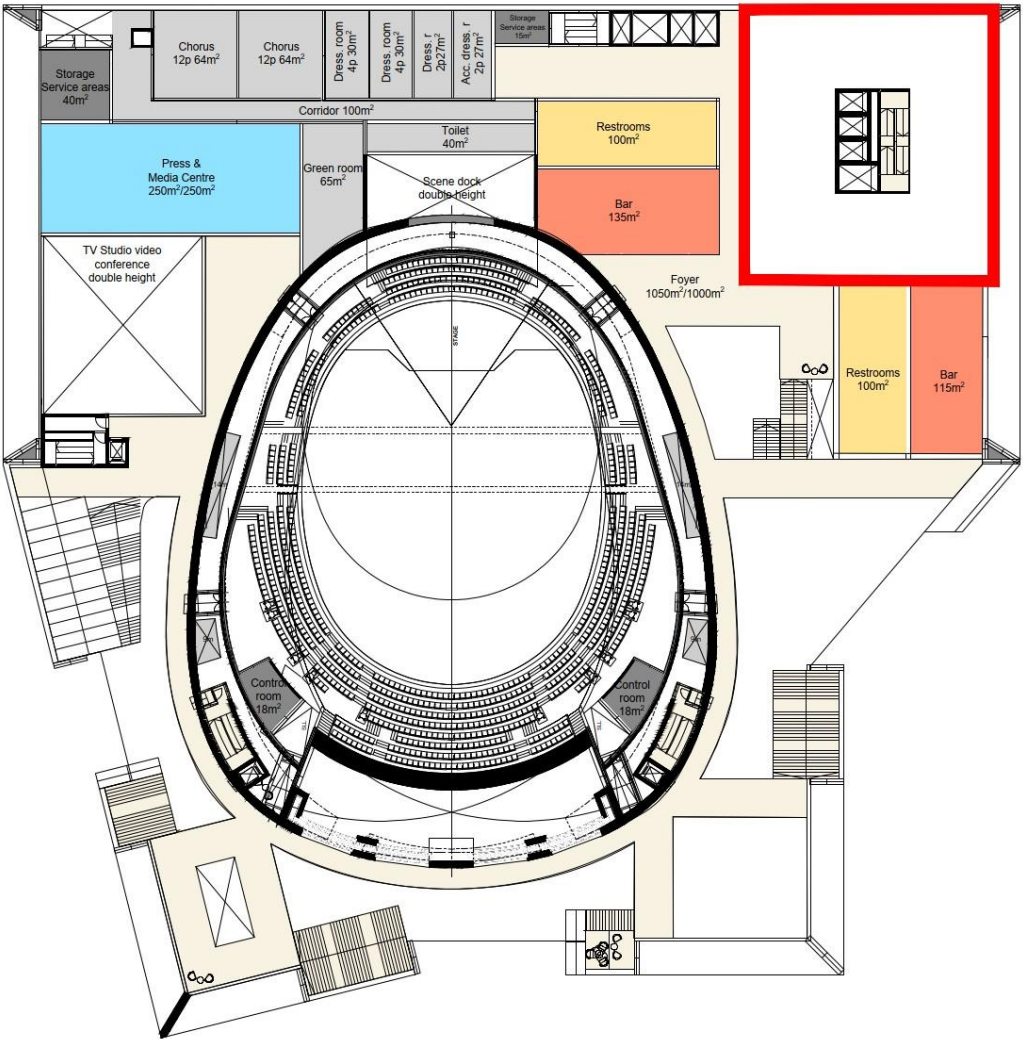
Obrázok 5 Situácia prízemia (1. NP)

Zdroj: Immocap

Podlažie	Názov priestoru	Čistá podlahová plocha/m ²
Prízemie (1.NP)		
Verejné priestory	Hlavná sála (vrátane javiska)	1 905
	Hlavné Foyer	1 445
	TV Štúdio & Video-konferenčné štúdio	250
	Barové plochy (obsluha hlavného foyer), vrátane 4-5 menších predajní	465
	Záchody	260
Zázemie	Nakladací priestor	255
	Scénický priestor/dok	385
	Kancelárske priestory	50
	Priestor/vchod pre umelcov	39
	Miestnosť pre zamestnancov (účinkujúcich umelcov)	258
Celková rozloha prízemia (1.NP)		5 312

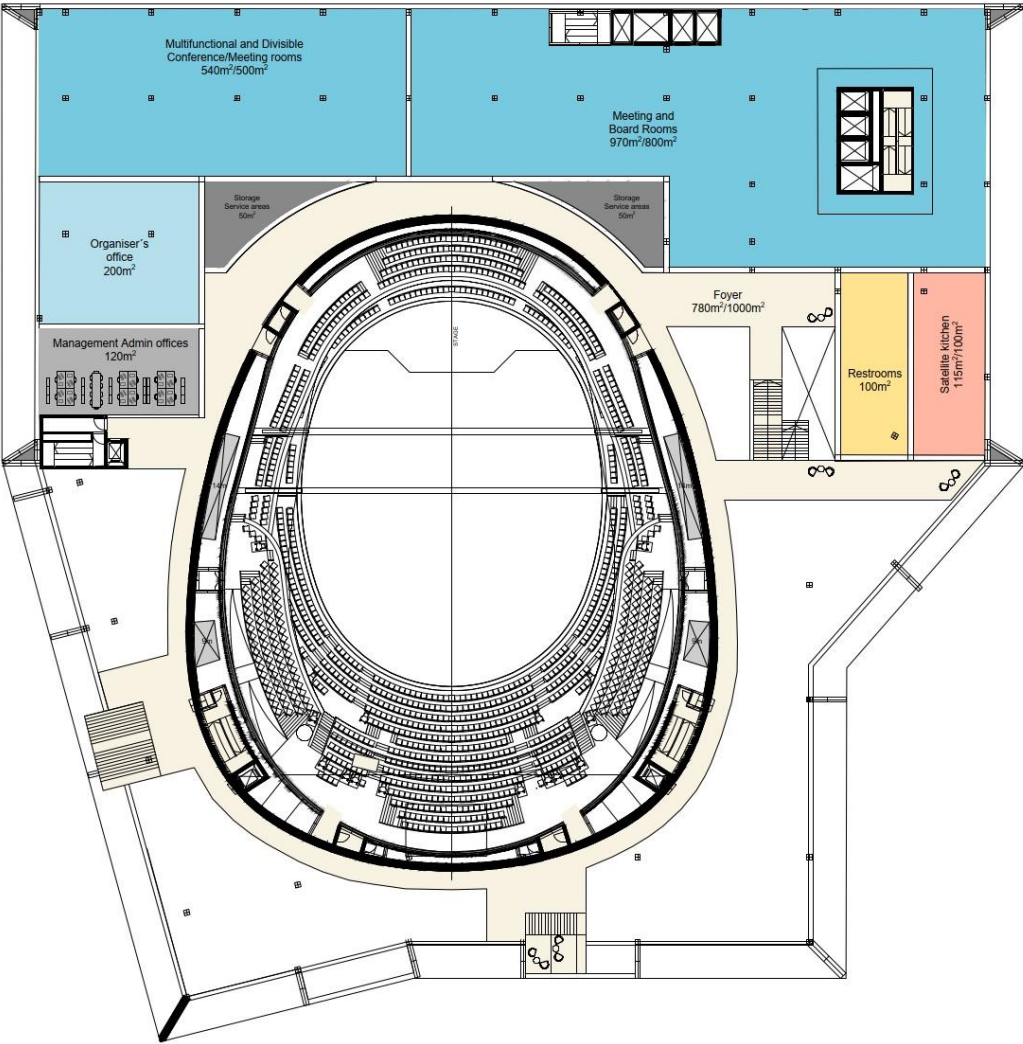
Obrázok 6 Situácia 1. poschodia (2.NP)

Podlažie	Názov priestoru	Čistá podlahová plocha/m²
1. poschodie (2.NP)		
Verejné priestory	Galéria hlavnej sály	1 100
	Foyer	1 050
	Bar & Salónik (obslužný priestor pre foyer), vrátane 1 hlavnej a 2-3 menších predajní	250
	Toalety	200
	Press & Mediálne centrum	250
Zázemie	Technická (kontrolná) miestnosť	36
	Priestory pre umelcov	447
	Kancelárie pre management a správu	55
Celková rozloha priestoru 1. poschodia (2.NP)		3 280

Zdroj: Immacap

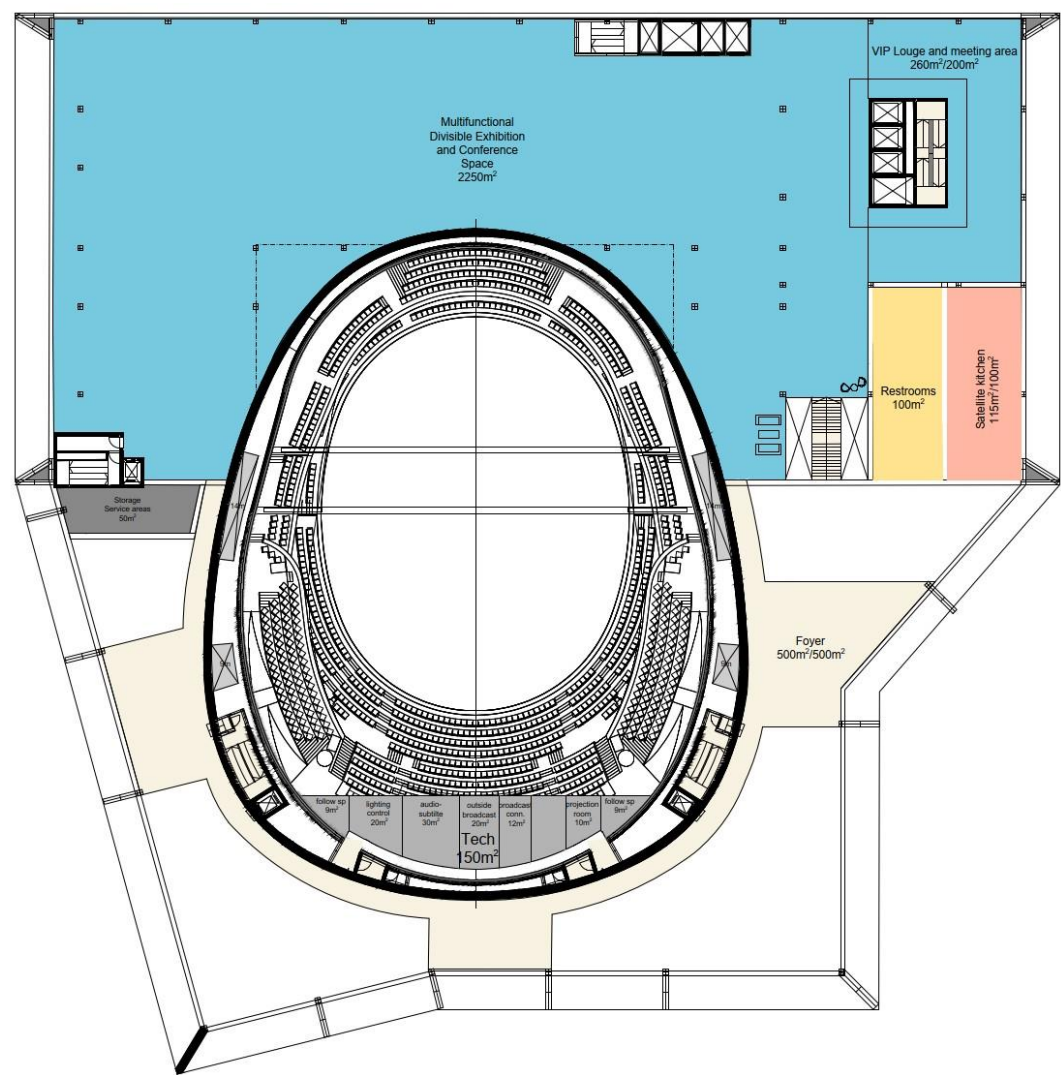
Obrázok 7 Situácia 2. poschodia (3.NP)

Zdroj: Immocap

Podlažie	Názov priestoru	Čistá podlahová plocha/m²
2 poschodie (3.NP)		
Verejné priestory	Galéria hlavnej sály	1 000
	Foyer	780
	Rokovacie a zasadacie priestory	970
	Multifunkčné deliteľné konferenčné / zasadacie miestnosti	540
	Kancelárie organizátorov	200
	Toalety	100
Zázemie	Kuchyňa (catering miestnosť)	115
	Kancelárie pre management a správu	120
	Skladovacie a servisné miestnosti	100
Celková rozloha priestoru 2. poschodia (3.NP)		3 066

Obrázok 8 Situácia 3 poschodia (4.NP)

Zdroj: Immocap

Podlažie	Názov priestoru	Čistá podlahová plocha/m ²
3 poschodie (4.NP)		
Zázemie	Foyer	500
	VIP salónik a konferenčný priestor	260
	Multifunkčný deliteľný výstavný a konferenčný priestor	2 250
	Toalety	100
	Technický priestor	150
	Skladovacie a servisné miestnosti	50
	Kuchyňa (catering miestnosť)	115
Celková rozloha priestoru 3. poschodia (4.NP)		3 425

7.2.4.1 Hlavná sála

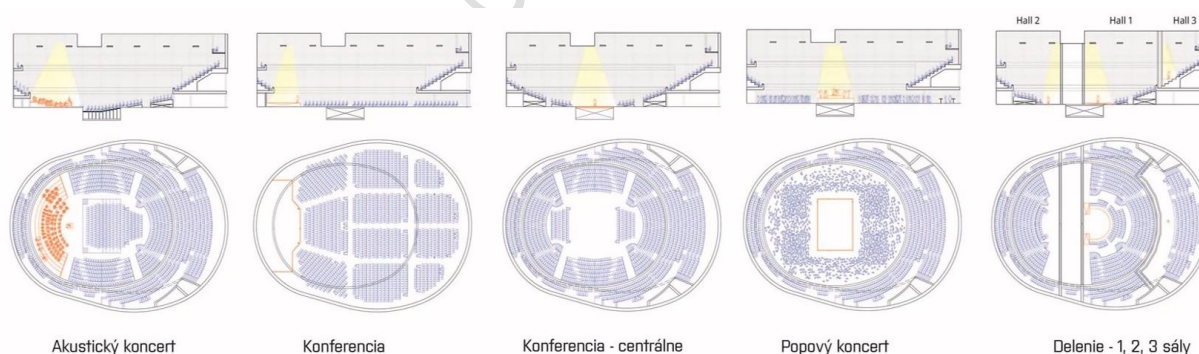
Hlavná sála je dimenzovaná na usporiadanie rôznych typov kultúrnych podujatí (koncerty, hudobné predstavenia, festivaly) vrátane rôznych typov korporátnych podujatí (kongresy, konferencie, stretnutia, firemné dni, uvedenie produktu na trh, atď.) v objemoch nad 1 000 účastníkov/delegátov.

Hlavné špecifiká:

- ▶ Navrhovaná hlavná sála (auditórium) je situovaná na prízemí s rozlohou 1 905 m² vrátane pódia.
- ▶ Hlavná sála zahŕňa dve rozsiahle galérie situované na 1. a 2. poschodí, má dve podlažia balkónov so sedením čo celkovo tvorí čistej podlahovej plochy s rozlohou 4 005 m².
- ▶ Hlavná sála obsahuje modulárne časti, ktoré je možné flexibilne predeliť akustickými vertikálnymi stenami na tri rôzne fóra.
- ▶ Aplikovaný je flexibilný systém sedenia, ktorý sa bude dať prispôsobiť jednotlivým eventom v počte, vo variabilite, v elevácii, či v odstránení v prospech uvoľnenia priestoru prízemnia na státie.
- ▶ Variabilita sa pripisuje hlavne použitým high-tech technológiám sedenia vrátane výsuvných sedadiel, odnímateľných sedadiel, sklopných trámových sedadiel a systému sedacích vagónov, ktoré poskytujú vysokú úroveň flexibility pre využitie priestorov hlavnej sály vrátane jej veľkých galérií.
- ▶ Navrhovaný dizajn je navrhnutý pre štyri kľúčové funkcie využitia pre uskutočnenie: konferencií, kongresov, rockové/popové koncerty a klasickú hudbu.
- ▶ Hlavná sála je podporená flexibilnými miestnosťami pre bankety, VIP udalosti, konferenčnou miestnosťou a mediálnym centrom.
- ▶ Forma a geometrický tvar hlavnej sály zodpovedá porovnateľným miestam moderných sál po celom svete (avšak pre Bratislavu ide o jedinečný priestor).

Na obrázku nižšie je znázornená Hlavná sála a jej multifunkčné a variabilné delenie na 1 až 3 sály, pre jej využitie na akustický koncert, konferencie, popový koncert.

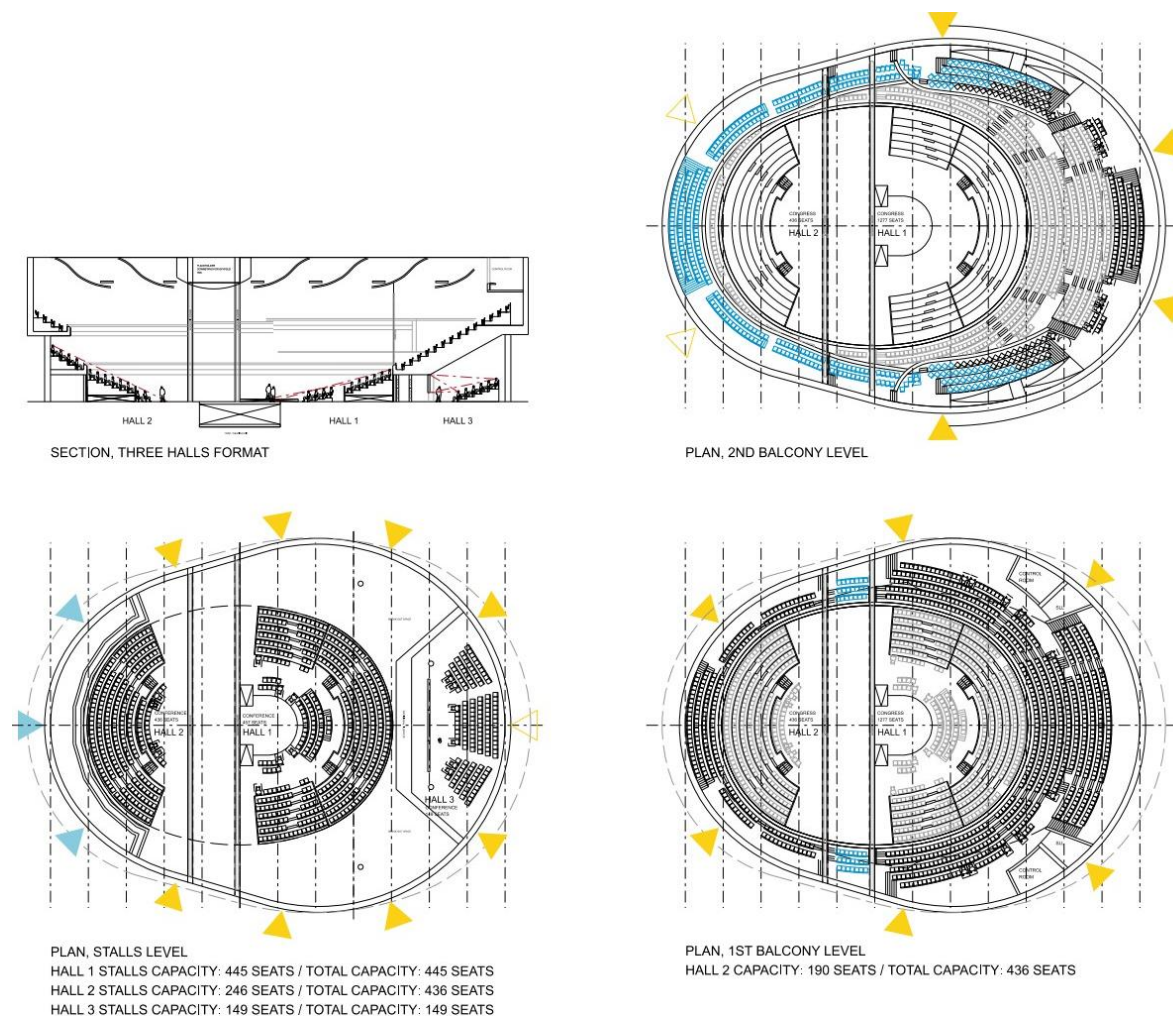
Obrázok 9 Rozličné nastavenia hlavnej sály pre špecifické typy podujatí

Zdroj: Immocap

Na základe nižšie uvedeného obrázku je možné konštatovať, že vo formáte divadelného sedenia je navrhovaná Hlavná sála schopná absorbovať maximálne 1 030 ľudí s flexibilitou rozdelenia priestoru do troch oddelených priestorov (445, 436, 149 sedadiel).

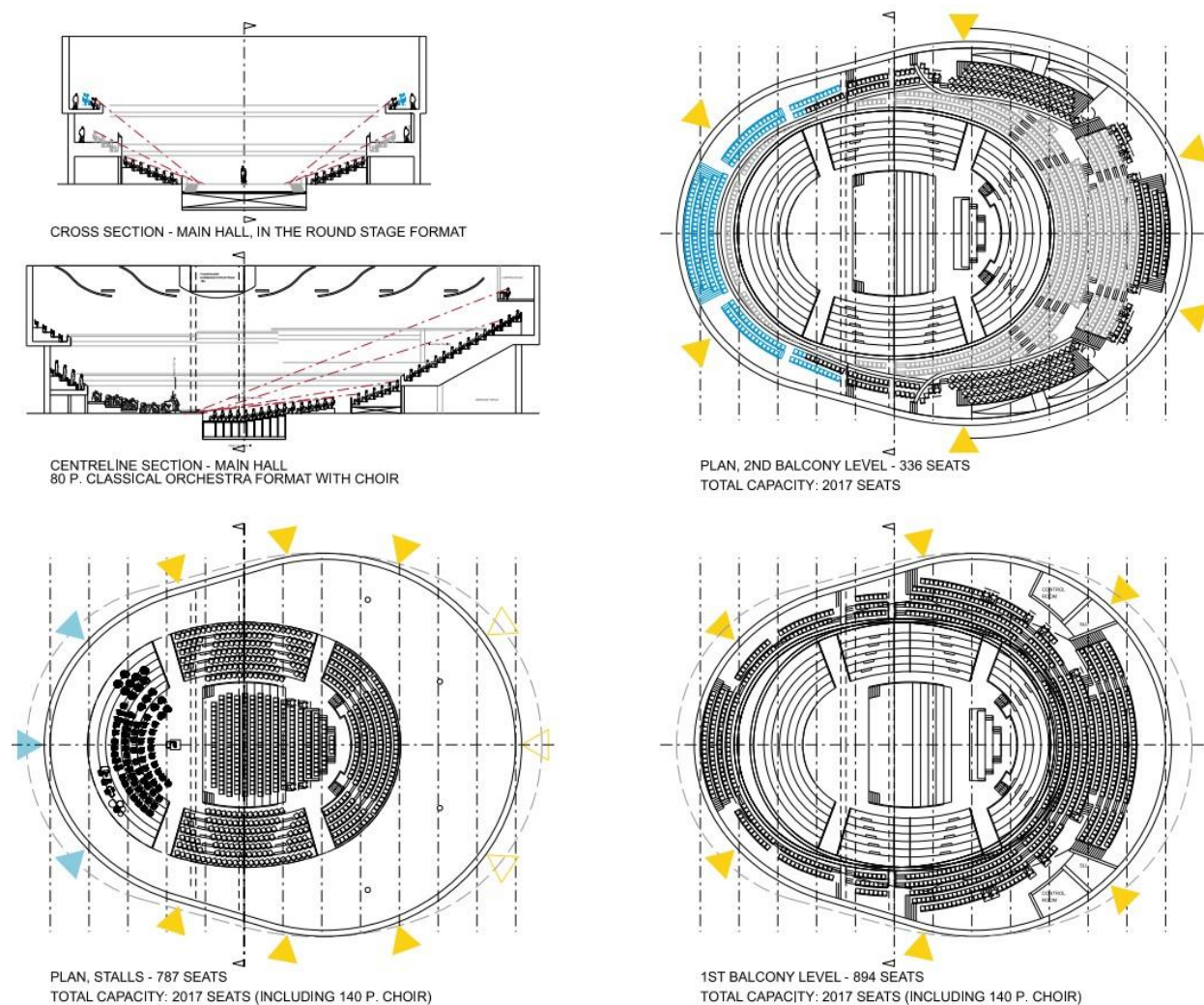
Obrázok 10 Navrhované priestorové usporiadanie Hlavnej sály vo formáte divadelného sedenia v troch oddelených priestoroch

Zdroj: Immocap

Na obrázku nižšie je priestorové usporiadanie hlavnej sály pre organizovanie klasického koncertu s predpokladanou kapacitou 2017 miest vrátane balkónov na 2. a 3. poschodí.

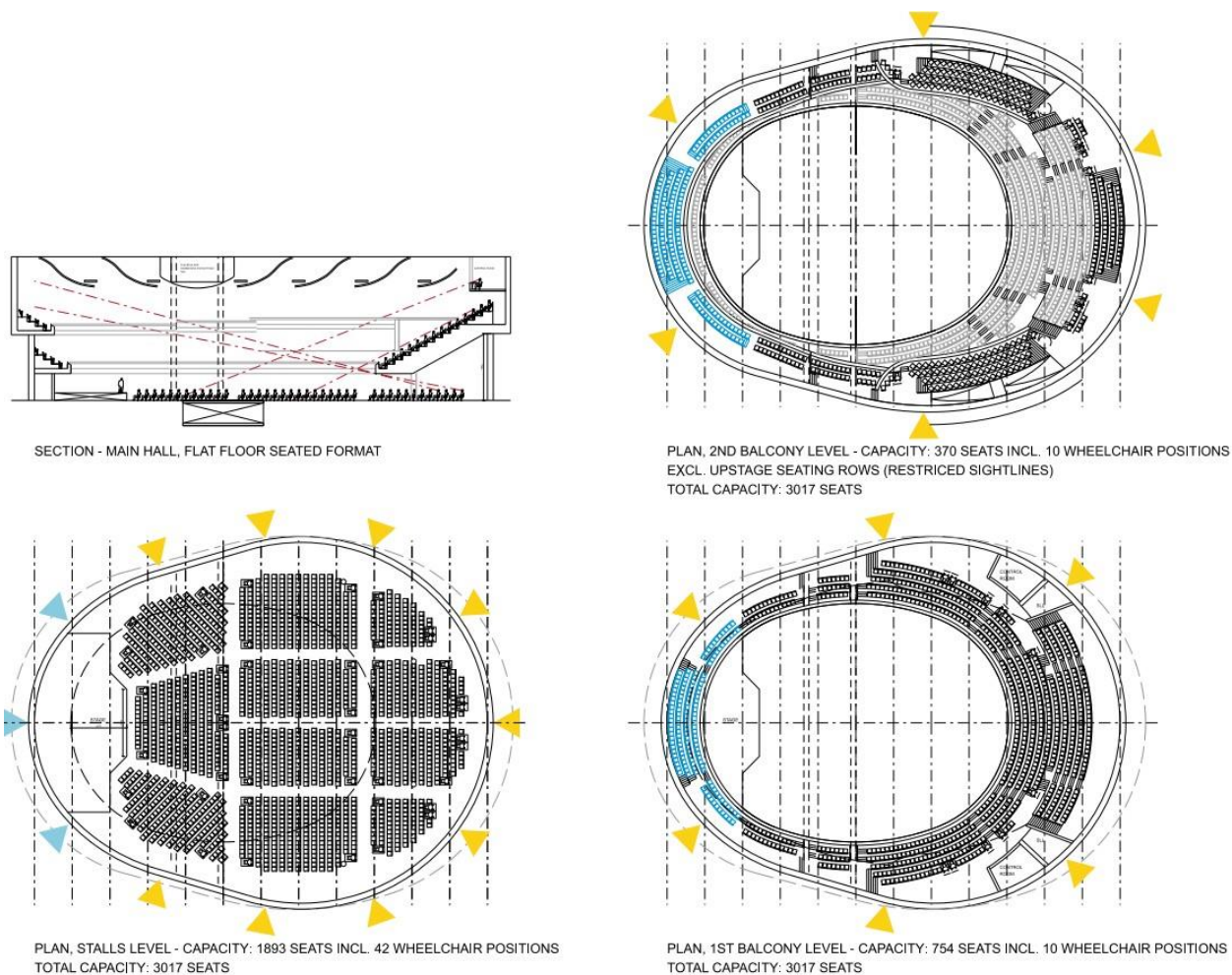
Obrázok 11 Navrhované priestorové usporiadanie Hlavnej sály pre organizovanie klasického koncertu

Zdroj: Immocap

Na obrázku nižšie je zobrazené priestorové usporiadanie Hlavnej sály s formátom sedení na rovnej ploche pre organizovanie kongresov. Predpokladaná kapacita takéhoto usporiadania je 3 017 miest vrátane so sedením na balkónoch.

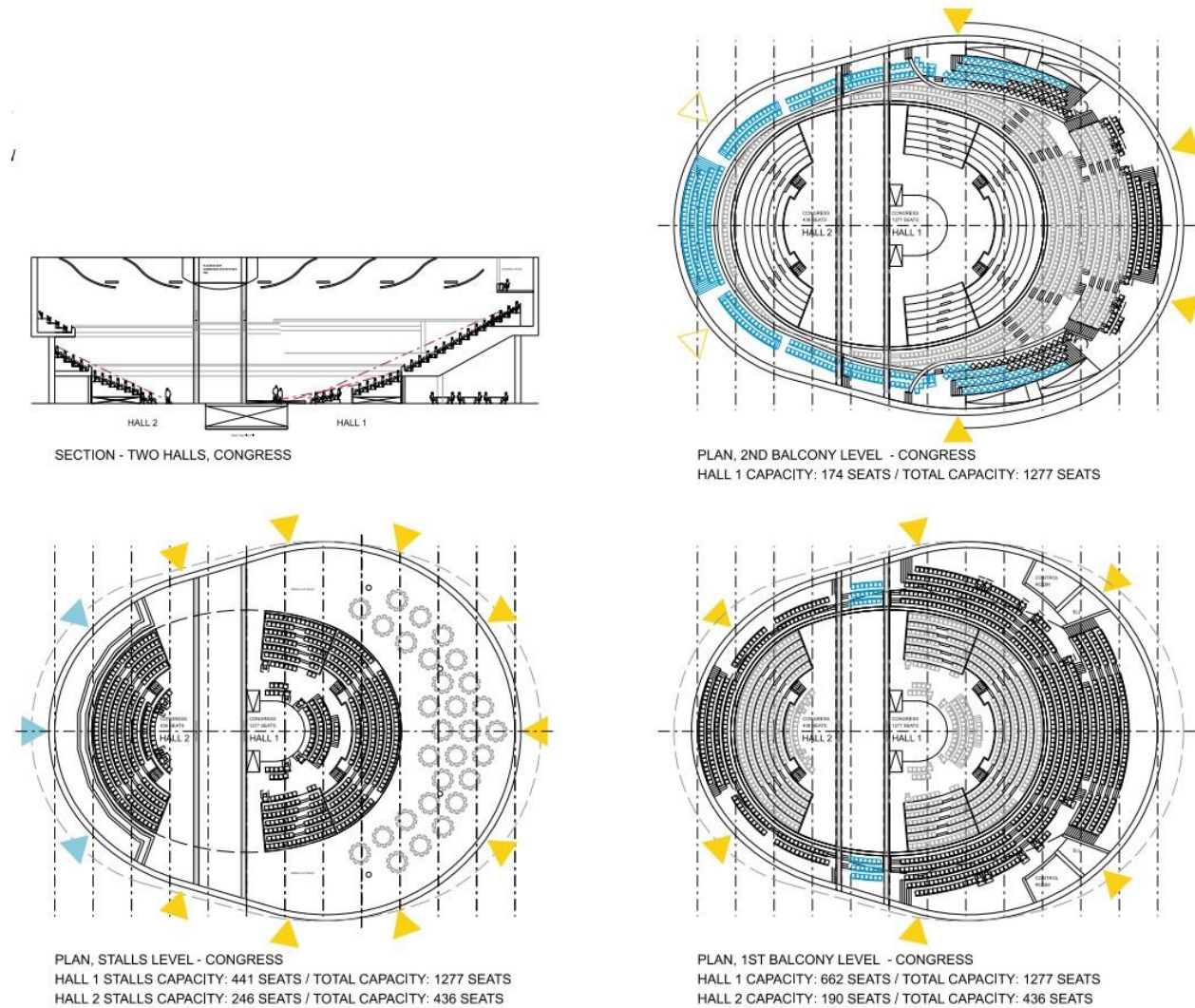
Obrázok 12 Navrhované priestorové usporiadanie Hlavnej sály pre organizovanie kongresu pre sedenie na rovnej ploche

Zdroj: Immocap

Na nasledujúcom obrázku je zobrazené priestorové usporiadanie Hlavnej sály s formátom využitia dvoch hál pre organizovanie kongresov. Predpokladaná kapacita takéhoto usporiadania vrátane so sedením na balkónoch je 1 277 miest pre halu 1 a 436 miest pre halu 2.

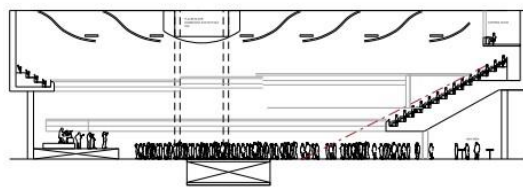
Obrázok 13 Navrhované priestorové usporiadanie Hlavnej sály pre organizovanie kongresu pri využití 2 hál

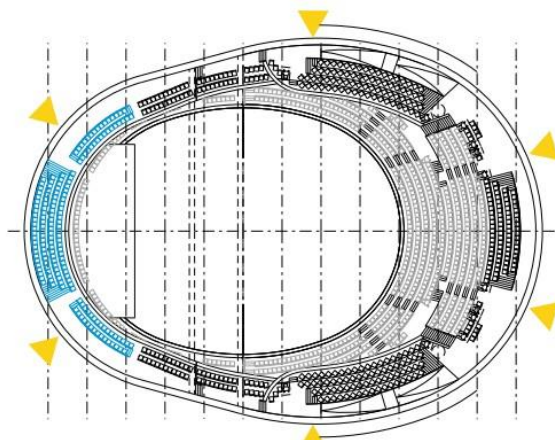
Zdroj: Immocap

Na obrázku nižšie je zobrazené priestorové usporiadanie Hlavnej sály pre organizovanie rokového koncertu s pódium a státi na prízemí a sedenia na balkónoch umiestnených a 2. a 3. poschodí. Kapacita takéhoto podujatia je navrhovaná na 5 000 ľudí.

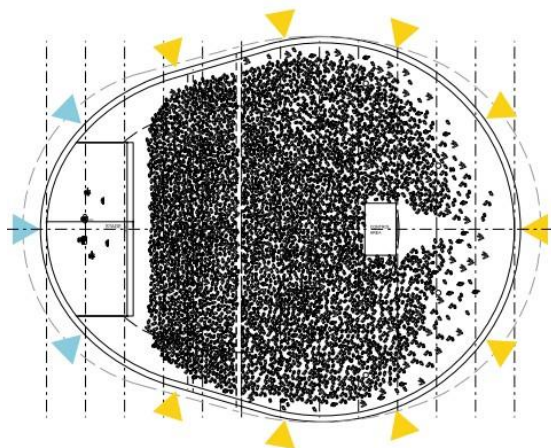
Obrázok 14 Navrhované priestorové usporiadanie Hlavnej sály pre organizovanie rokového koncertu s pódium na zadnej časti

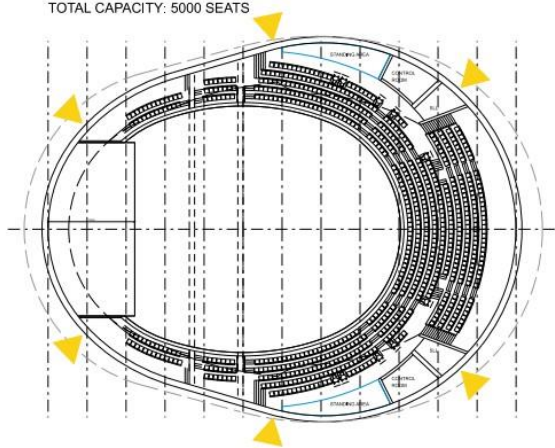
SECTION - MAIN HALL, ROCK CONCERT END STAGE FORMAT

PLAN, 2ND BALCONY LEVEL - ROCK CONCERT END STAGE FORMAT
370 SEATS INCL. 10 WHEELCHAIR POSITIONS
EXCL. UPSTAGE SEATING ROWS (RESTRICTED SIGHTLINES MARKED LIGHT BLUE)
TOTAL CAPACITY: 5000 SEATS

PLAN, STALLS LEVEL - MAIN HALL - ROCK CONCERT END STAGE FORMAT
3816 STANDING (HIGH DENSITY @ 0.3 SQM PER PERSON)
TOTAL CAPACITY: 5000 P.

PLAN, 1ST BALCONY LEVEL - ROCK CONCERT END STAGE FORMAT
754 SEATS INCL. 10 WHEELCHAIR POSITIONS
+ 68 STANDING (LOW DENSITY @ 0.7 PER PERSON)
TOTAL CAPACITY: 5000 SEATS

Zdroj: Immocap

Obrázok 15 Vizualizácia - koncert

Zdroj: Immocap

7.2.4.2 Zázemie NKKC

Na základe projekčného návrhu, zázemie NKKC má 5 860 m² čistej podlahovej plochy a je rozdelené na nasledovné funkčné celky, uvedené v tabuľke nižšie:

Tabuľka 33 Zázemie NKKC

Zázemie NKKC v m ² čistej podlahovej plochy									
Admin. kancelárie	Priestor pre umelcov	Dielne	Technické zázemie	Kuchyňa	Servis a skladovacie zariadenia	Nakladací priestor	Scénický priestor	Zóna pre umelcov	Celková plocha
170	258	490	2 086	750	980	255	385	486	5 860

Zdroj: Immocap

Funkčné celky zázemia:

- ▶ Administratívne kancelárie sú situované na prízemí a 3.NP.
- ▶ Podstatná časť technického zázemia je situovaná na -1. NP, kde je predpoklad situovania všetkých potrebných mechanických, elektrických, plynových zariadení vrátane technológie sedenia.
- ▶ Podstatná časť dielní sa nachádza na -1. poschodia, kde je predpoklad situovania všetkých potrebných zariadení.
- ▶ Scénický priestor je situovaný na prízemí za javiskom.
- ▶ Nakladací priestor zahŕňa priestor pre 2 nákladné autá s priamym prístupom do skladovacích priestorov, ktoré sú situované za scénickým priestorom na prízemí.
- ▶ Priestor pre umelcov zahŕňa oddelený vchod pre umelcov na prízemí. Všetky ďalšie potrebné priestory pre umelcov sú situované na 1. poschodí.

- Hlavná kuchyňa so skladosa nachádza na -1. NP a na 3. a 4 NP sa nachádzajú cateringové miestnosti.

7.2.4.3 Foyer

Na základe projekčného návrhu je koridor pre hostí situovaný na -1. poschodí a je vzájomne prepojený so šatňami, toaletami vrátane hlavného Foyer na prízemí s tým, že každé poschodie bude ponúkať foyer priestory. Pre eventy sa bude využívať aj foyer, čo je možné vďaka viacúrovňovému členeniu. Najväčší foyer priestor je navrhovaný na prízemí (rozloha 1 445 m² čistej podlahovej plochy), tento priestor je určený primárne na privítanie a registráciu a rozdeľovanie hostí resp. delegátov kongresov. Najmenšie foyer sa nachádzajú na 2. a 3. poschodí. Celková čistá podlahová plocha pre foyer je 4 650 m², čo tvorí 22 % celkovej čistej podlahovej plochy NKKC bez plochy parkovania.

Obrázok 16 Vizualizácia Foyer priestoru na 2. nadzemnom podlaží

Nadzemné podlažie	Názov priestoru	Čistá podlahová plocha/m ²
-1	Foyer	780
-1	Príchodová hala (z parkoviska)	95
Prízemie (1.NP)	Hlavný Foyer	1 445
2.NP	Foyer	1 050
3.NP	Foyer	780
4.NP	Foyer	500
Celková (NFA)		4 650

Zdroj: Immocap

7.2.4.4 Konferenčné/ Zasadacie miestnosti + Výstavné plochy

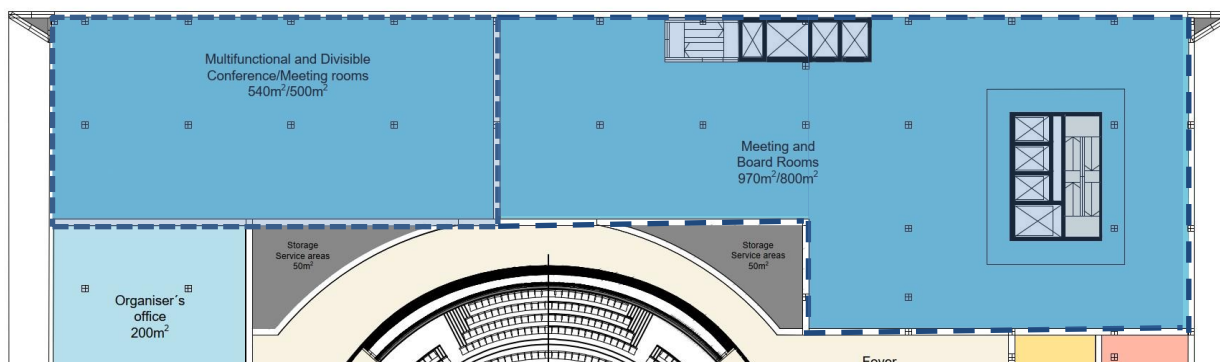
Účastníci kongresov budú môcť využívať 20 až 30 konferenčných/zasadacích miestností pre stretnutia v NKKC, v závislosti od aktuálneho usporiadania, doplnené o VIP zónu.

Vzhľadom na to, že časť kongresov a korporátnych podujatí je organizovaná spolu s výstavami, NKKC poskytuje multifunkčný a deliteľný výstavný priestor a zároveň bude slúžiť ako organická časť komplexu s úplnou synergiou s ostatnými zložkami miestami konania.

Konferenčné a zasadacie miestnosti a multifunkčné deliteľné konferenčné priestory/výstavné sály sa nachádzajú na 3. a 4. nadzemnom podlaží NKKC s celkovou rozlohou 4 020 m² čistej podlahovej plochy. Na každú miestnosť je prístup zabezpečený z foyer a výťahom s prízemia, resp. podzemného podlažia.

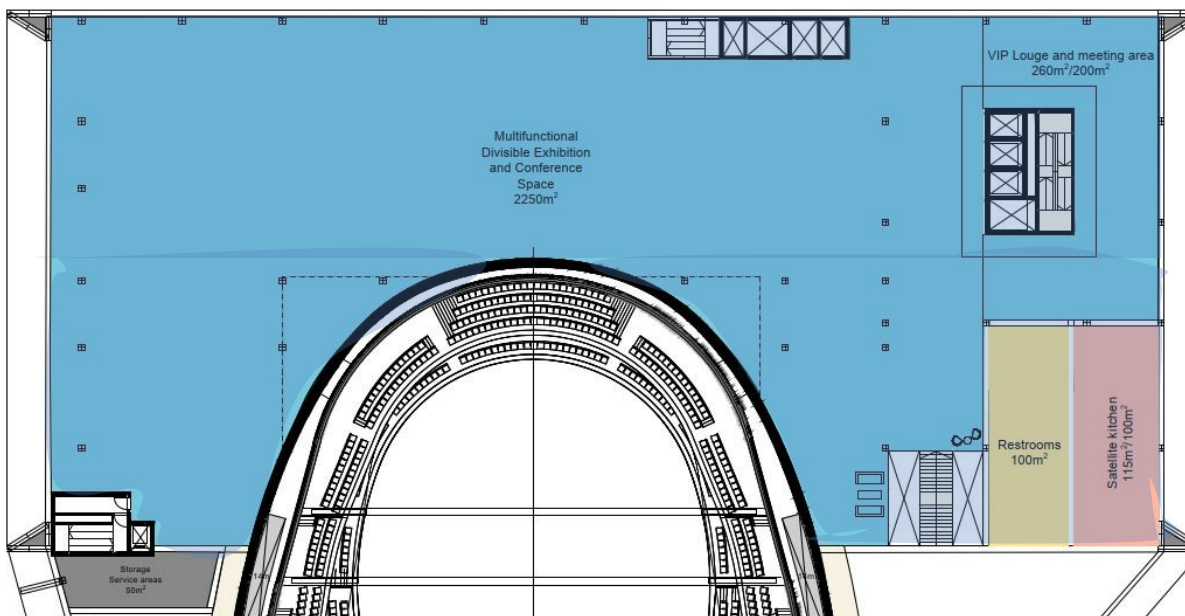
Nadzemné podlažie	Názov priestoru	Čista podlahová plocha/m ²
3.NP	Konferenčné a zasadacie miestnosti	970
	Multifunkčné a deliteľné konferenčné miestnosti	540
4.NP	VIP salón a zasadacia miestnosť	260
	Multifunkčný deliteľný výstavný a konferenčný priestor	2 250
Celková (NFA)		4 020

Obrázok 17 Pôdorys s vyznačenými konferenčnými, zasadacími a rokovacími miestnosťami na 3.NP

Zdroj: Immocap

Obrázok 18 Pôdorys s vyznačeným multifunkčným konferenčným/výstavným priestorom na 4.NP

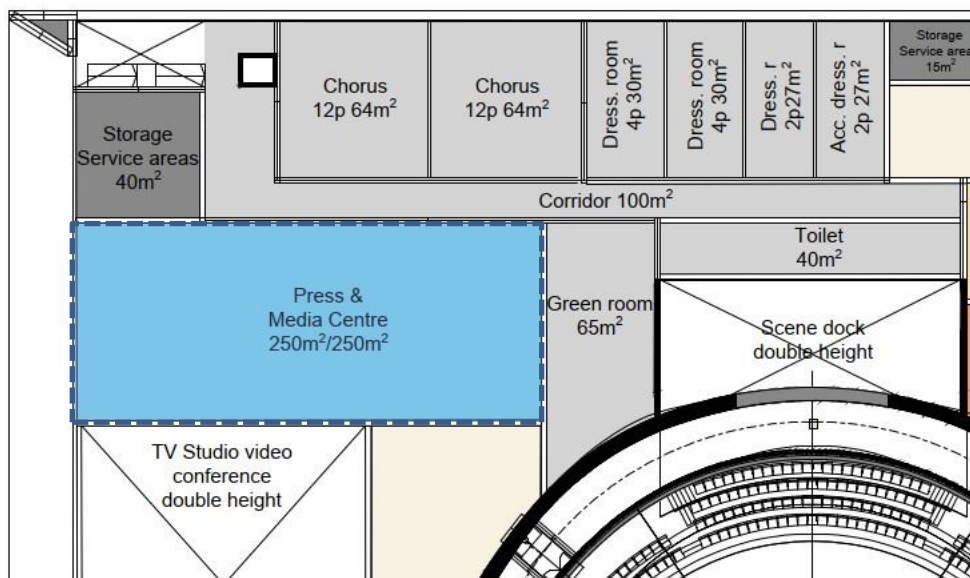

Zdroj: Immocap

7.2.4.5 Press & Mediálne centrum

Nachádza sa na 1. poschodí NKKC s rozlohou 250 m² čistej podlahovej plochy. Prístup je zabezpečený z foyer a výťahom s prízemí, resp. podzemného podlažia. Press & Mediálne centrum bude dejiskom brífingov a tlačových konferencií s poskytnutým pracovným vybavením pre žurnalistov.

Obrázok 19 Pôdorys s vyznačeným priestorom Press & Mediálne centrum na 1. poschodí

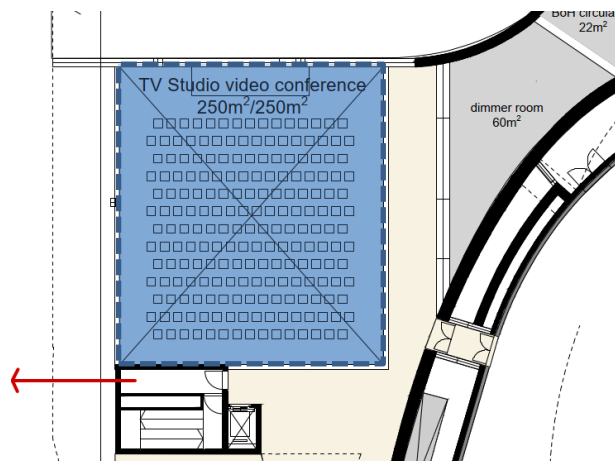

Zdroj: Immacap

7.2.4.6 Televízne štúdio a video konferenčná miestnosť

Nachádza sa na prízemí NKKC s rozlohou 250 m² čistej podlahovej plochy a má dvojitú výšku, t.j. stropná doska je na 1.poschodí. Prístup je zabezpečený z foyer.

Obrázok 20 Pôdorys s vyznačeným priestorom televízneho štúdia

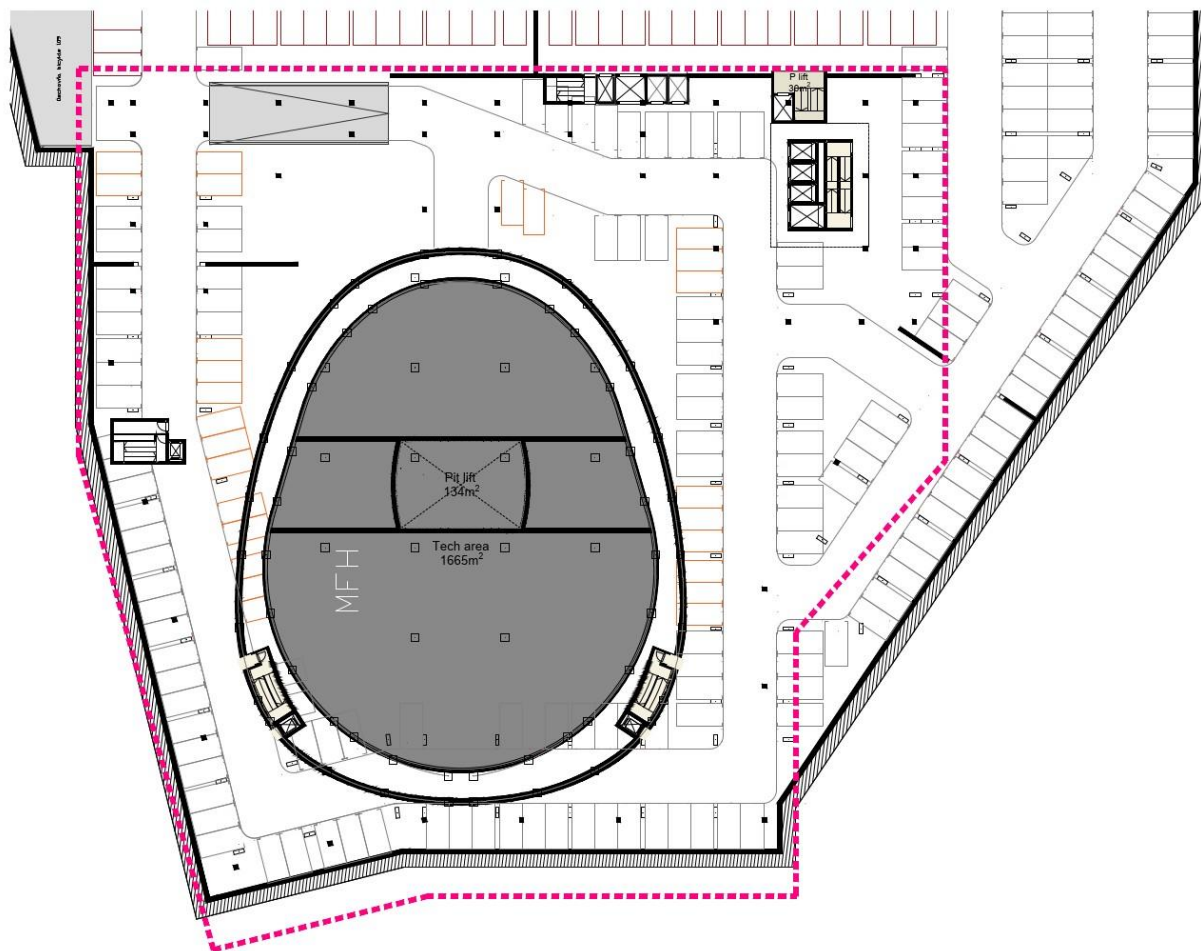

Zdroj: Immacap

7.2.4.7 Parkovacie plochy

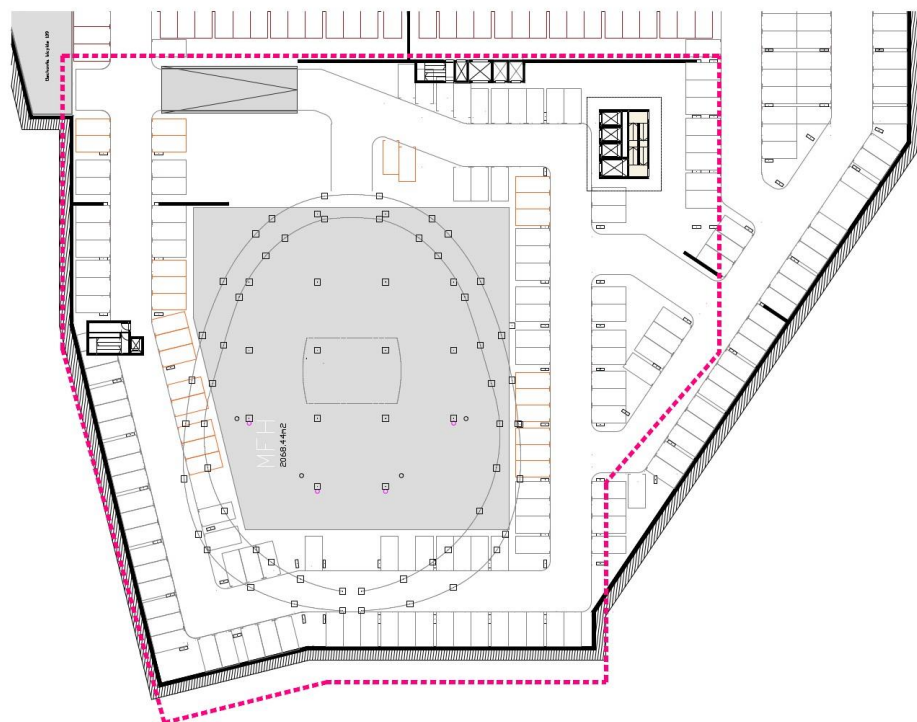
Na základe projekčného návrhu sa parkovacie miesta budú nachádzať na troch podzemných podlažiach a sú navrhnuté s rozlohou cca. 14 679 m² s celkovým počtom 236 parkovacích miest.

Obrázok 21 Pôdorys -2 NP, parkovacie plochy

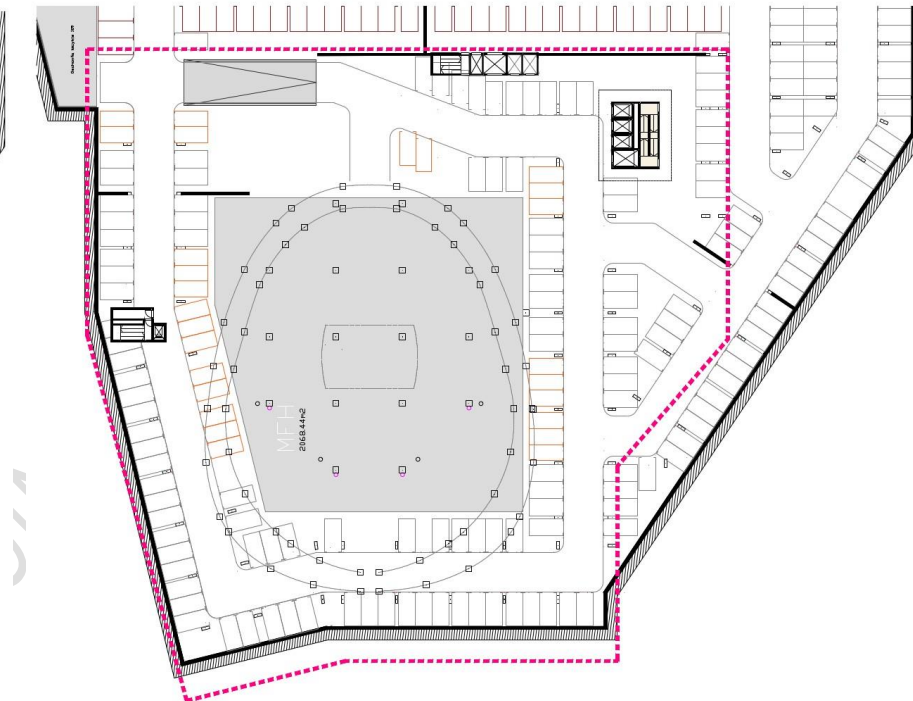
Zdroj: Immocap

Obrázok 22 Pôdorys -3 NP, parkovacie plochy

Zdroj: Immocap

Obrázok 23 Pôdorys -4 PP, parkovacie plochy

Zdroj: Immocap

7.2.5 Navrhované technológie

Návrh technologického riešenia NKKC vypracovalo expertné a poradenské štúdio Charcoalblue špecializujúce sa na divadelný, akustický a digitálny dizajn.

Osvetlenie pódia

Systém pódiového osvetlenia bude založený na najmodernejších LED technológiách. V projekte bude aplikovaný významný podiel automatizovaných zariadení, ktoré zvýšia flexibilitu osvetľovacích zariadení a urýchli čas zmien medzi jednotlivými podujatiami. Komplexné riešenie infraštruktúry systému osvetlenia pódia bude súčasť stavebného objektu, zatiaľ čo voľné vybavenie bude možné pridať, ak bude objekt v prevádzke. Pre využitie symfonických koncertov v hlavnej sály bude k dispozícii trvale nainštalovaný systém osvetľovacích telies, ktorý zabezpečí podujatie dostatočnou úrovňou svetlom primeranej hodnoty intenzity osvetlenia. Špecifikácie technológií budú vypracované v ďalších stupňoch projektových príprav.

Audiovizuálny systém

Hlavný audiovizuálny systém bude založený na dizajne, ktorý minimalizuje nutnosť úpravy, keď dôjde k zmene formátov auditória. Počas nasledujúcich etáp projekčných prác sa bude posudzovať a navrhovať systém ozvučenia (PA Systém) a jeho parametre so všetkými stakeholdrami tohto projektu. Pri vykonávaní tohto preskúmania sa budú skúmať faktory, ako je percento rôznych typov podujatí a dostupnosť vybavenia na trhu s prenájomom. Návrh tejto infraštruktúry bude obsahovať zariadenia pre širokú škálu zvukových a obrazových technológií, ktoré vyžaduje MICE priemysel ako je napríklad digitálne zosilnenie a smerovanie zvuku, ktoré je nesmierne dôležité pri multifunkčnej funkcii navrhovanej sály vrátane koncových zariadení na ozvučenie (reproduktory, mikrofóny), nevynímajúc management zvuku vo forme „mixážnych“ zvukových pultov. Vráťane audiovizuálneho systému sa taktiež uvažuje s dodávkou dostatočne veľkých zobrazovacích jednotiek, premietacej techniky - potrebných prevažne pri kvalitných kongresových podujatiach tak, aby bola zabezpečená čitateľnosť prezentovaných informácií z každého miesta v auditóriu.

Pódiová technika

Systém pódiovej techniky bude obsahovať komplexný systém zavesenia cez strop haly, ktorý umožňuje umiestniť jeho vybavenie na určené multifunkčné využitie hlavnej sály pre jednotlivé udalosti. Systémy sedenia a systém rozdelenia miestností sú obsiahnuté podrobnejšie v opise Hlavnej sály (Rozličné nastavenia hlavnej sály pre špecifické typy podujatí).

Horná mechanika haly

Kompletný audio vizuálny a akustický systém je primárne umiestnený nad hlavami budúcich účinkujúcich resp. divákov tak, aby bol zabezpečený vizuálny kontakt s účinkujúcim a aby bol zabezpečený kvalitný akustický zážitok v každej časti pódia. Toto je zabezpečené zavesenými priehradovými nosníkmi s integrovanými svetelnými a akustickými zdrojmi, ktoré sa prispôbujú aktuálnemu predstaveniu (koncert/ kongres), resp. aktuálnemu členeniu sály. Už spomenuté priehradové nosníky sú vertikálne posúvateľné a ich posun je automatizovaný, prostredníctvom diaľkového riadenia.

Dolná mechanika haly

Centrálné umiestnený, plne automatizovaný výsuvný stage, ktorý tvorí „srdce“ každého väčšieho popového/rockového koncertu, je integrálnou súčasťou časti nazvanej ako dolná mechanika haly. Uvedený stage dokáže okrem vertikálneho posunu aj čiastočný rotačný pohyb, zabezpečujúc tak rovnaký zážitok pre všetkých divákov z kultúrneho predstavenia. Uvedený vertikálny pohyb centrálne situovaného pódia je taktiež dôležitý z dôvodu rýchlej dostupnosti skladového priestoru nachádzajúceho sa pod hlavnou sálou. Pri príprave kultúrnych a spoločenských podujatí je možné uvedený stage využiť ako „výťah zo skladu“ a zabezpečiť tak rýchle naskladnenie sedenia, kulís, prípadne inej technológie pri nutnej transformácii sály medzi rozličnými podujatiami.

Ovládací systém, technologická televízia, komunikačný systém

Každé väčšie kultúrne predstavenie si v súčasnosti vyžaduje súlad účinkujúcich so zvukom, osvetlením a zvyšnou technikou pódia - za týmto účelom sa uvažuje s vytvorením tzv. technologickej televízie, ktorá primárne včasne informuje účinkujúcich o ich nástupe na pódium. Komunikáciu počas réžie, zvukára, osvetľovača, kulisára a všetkých ostatných členov tímu počas kultúrno-spoločenskej udalosti zabezpečí autonómny komunikačný systém, ktorý bude nezávislý od štandardných GSM sietí. Všetky tak potrebné časti ako zvuk, svetlo, pódium, zobrazovacie jednotky budú centrálné monitorované a ovládané vďaka centrálnemu ovládaciemu systému.

Akustický predeľ - SKY FALL

Ide o špecifickú akustickú konštrukciu, ktorá zabezpečí akustické predelenie veľkej sály tak, aby nedošlo k vzájomnému rušeniu dvoch paralelne prebiehajúcich kultúrno-spoločenských predstavení. Ide o namierenú vyrobenú konštrukciu, ktorou sa môžu v súčasnosti pýšiť kultúrno - spoločenské sály napríklad v Londýne.

Systém simultánných prekladov

Ide primárne o systém využiteľný pri veľkých kongresových podujatiach zabezpečujúci potrebnú techniku pre prekladateľov a samotné auditórium.

Titulkovací systém

Taktiež systém, ktorý primárne dopĺňa funkciu kongresových podujatí zabezpečujúci potrebný počet zobrazovacích jednotiek za účelom zobrazenia titulkov, k hovorenej reči.

Polostacionárny bod televízneho vysielania

Ide o systém, ktorý obmedzí potrebu dlhotrvajúcej prípravy televíznych štábov pred spustením priamych prenosov z diania v novo navrhovanom centre.

Mobilná sada pre zosilnenie zvuku v exteriéroch

V prípade záujmu o usporiadanie koncertu prípadne inej akcie v exteriéri - táto mobilná sada zabezpečí kvalitné ozvučenie uvedenej akcie.

Mechanika skladovej zóny

V prípade záujmu o plne automatizovaný skladovací priestor pod veľkou sálou je možnosť dokúpenia tzv. mechaniky skladovacej zóny, vďaka ktorému by bolo možné vyskladniť rozličné predmety (stoly, stoličky, kulisy a pod.) bez potreby ľudskej obsluhy iba „stlačením jedného gombíka“.

Čiastočne automatizovaná transformácia sedenia

Poloautomatizovaný systém uskladnenia a rozloženia sedenia zefektívni a urýchli transformovanie sály z jednej funkcie na inú, behom pár hodín, tak je možné vytvoriť z kongresovej funkcie napr. čistý priestor s centrálnym pódium vhodným na pop/rockové koncerty.⁷⁷

⁷⁷ Prezentácia tejto funkcie je dostupná na adrese: <https://www.youtube.com/watch?v=tafJIU-ExxA>.

7.2.6 Harmonogram projektu

Časový plán realizácie projektu počíta so samotnou výstavbou v rokoch 2023 - 2026 a spustením do prevádzky v roku 2027. Samotnej výstavbe bude predchádzať proces ukončenia projektovej prípravy a povolenacích konaní ako aj plánovaný proces notifikácie štátnej pomoci (2021 - 2022).

7.2.7 Rozpočet objektu NKKC

Keďže projekt NKKC je vo fáze vypracovania štúdie uskutočniteľnosti a jediným projektovým stupňom pre odhad stavebných nákladov je architektonická štúdia, detailnejší rozpočet bude možné vypracovať a posúdiť v následných stupňoch projektových prác. Rozpočet objektu NKKC sa delí na stavebné náklady a technologické vybavenie, a iné investičné náklady.

Rozbor položiek stavebných nákladov po poschodiach a iných investičných nákladov je uvedený v kapitole 7.2.7.1 a rozbor položiek technologického vybavenia je v kapitole 7.2.7.2 tejto štúdie. Odhadovaná cena stavebných nákladov a s navrhnutým technologickým vybavením je uvedené v tabuľke nižšie. Rozpočty sú uvedené v prílohách G a H tejto štúdie.

Tabuľka 34 Odhadovaná cena stavebných nákladov, iných investičných nákladov a technologického vybavenia NKKC

Položka rozpočtu	Odhadovaný náklad v EUR bez DPH
Stavebné náklady Objektu NKKC	50 532 466
Iné investičné náklady	14 989 499
Marketing	600 000
Technologické vybavenie Objektu NKKC	21 484 500
Celkom (stavebné + technológia)	72 016 966
Celkom (stavebné + technológia + iné investičné)	87 006 465
Marketing	600 000
Celkom	87 606 465

Zdroj: IMMOCAP

7.2.7.1 Stavebné náklady a iné investičné náklady NKKC

- Investičný odhad stavebných nákladov na výstavbu NKKC (bez dodania technológie) je 50 532 466 EUR bez DPH. V stavebných nákladoch sú uvedené aj vedľajšie rozpočtové náklady („VRN“) vo výške 4 % a rezerva vo výške 5 %.

Tabuľka 35 Odhad stavebných nákladov NKKC

Poschodie	Položka	Cena v EUR bez DPH	Cena v EUR bez DPH
3.PP	Zemné práce, zakladanie	3 767 718	3 767 718
	Statika	1 132 547	
	Vnútorne priečky	0	
	Úprava povrchov	473 773	2 470 112
	Technické zariadenia budov (TZB)	638 300	

Poschodie	Položka	Cena v EUR bez DPH	Cena v EUR bez DPH
2.PP	Fitout	225 492	2 526 709
	Statika	1 179 473	
	Úprava povrchov	708 936	
	TZB	412 808	
	Fitout	225 492	
1.PP	Statika	1 442 245	8 411 805
	Vnútorne priečky	70 486	
	Úprava povrchov	1 397 839	
	TZB	4 671 280	
	Fitout	829 955	
Prízemie (1.NP)	Statika	1 267 426	6 282 071
	Vnútorne priečky	164 538	
	Úprava povrchov	2 911 908	
	TZB	1 593 600	
	Fitout	344 600	
1.poschodie (2.NP)	Statika	1 149 098	4 635 094
	Vnútorne priečky	171 260	
	Úprava povrchov	1 884 036	
	TZB	1 133 100	
	Fitout	297 600	
2.poschodie (3.NP)	Statika	1 303 460	4 889 992
	Vnútorne priečky	216 520	
	Úprava povrchov	1 835 062	
	TZB	1 329 450	
	Fitout	205 500	
3.poschodie (4.NP)	Statika	1 091 029	5 105 389
	Vnútorne priečky	274 410	
	Úprava povrchov	2 359 515	
	TZB	1 222 935	
	Fitout	157 500	
4.poschodie (5.NP) strecha	Statika	1 297 547	2 528 450
	Strecha	931 772	
	Fasáda	198 740	
	Ostatne prvky	35 800	
	TZB	64 591	
Výťahy			547 200
Fasáda 1.NP - 3.NP			5 195 519
Subtotal			46 360 061
VRN		4%	1 854 402
Rezerva, nepredvídateľné náklady		5%	2 318 003
Celkom			50 532 466

Zdroj: IMMOCAP

- ▶ Iné investičné náklady zahŕňajú náklady na činnosti predchádzajúce samotnej stavbe, príp. vyvolané ako napr. príprava dokumentácie, inžinierska činnosť, vyvolané investície. Ide o položky, ktoré sa zaviazal financovať partner projektu, spoločnosť Immocap.
- ▶ V prípade položky Marketing ide o výdavky spojené s marketingom NKKC počas výstavby objektu za účelom maximalizácie jeho využiteľnosti bezprostredne po otvorení. Vo finančnom modeli táto položka nie je braná ako priamo investičný náklad.
- ▶ Položka Inžinierska činnosť zahŕňa úkony vo vzťahu k územnému konaniu (135 tis. EUR), stavebnému konaniu (80 tis. EUR) a kolaudácii (85 tis EUR).

Tabuľka 36 Odhad iných investičných nákladov NKKC

P. č.	Položka	Cena v EUR bez DPH
1	Pozemok pod Objektom NKKC so získaným stavebným povolením	8 000 000,00
2	EIA, medzinárodná architektonická súťaž, feasibility study	150 000,00

P. č.	Položka	Cena v EUR bez DPH
3	Projektová dokumentácia pre územné rozhodnutie, pre stavebné rozhodnutie	750 000,00
4	Technické poradenstvo v oblasti technológie, dizajnu a akustiky	500 000,00
5	Vyvolané investície: Inžinierske siete a dopravná infraštruktúra	600 000,00
6	Asanácia a príprava územia	500 000,00
7	Vybudovanie spevnených plôch okolo Objektu NKKC a vjazdu z Kukučínovej ulice	750 000,00
8	Projektový manažment, koordinácia projektovej dokumentácie a technická koordinácia	2 240 593,82
9	Inžinierska činnosť	300 000,00
10	Marketing	600 000,00
11	Prieskumy, simulácie, analýzy	400 000,00
12	Poplatok za rozvoj	437 500,00
13	Rezerva - 5%	361 404,69
Celkom		15 589 498,51
Celkom	- bez položky Marketing	14 989 498,51

Zdroj: IMMOCAP

7.2.7.2 Odhad nákladov technologického vybavenia NKKC

Technologické vybavenie NKKC je navrhnuté so základným a doplnkovým návrhom vybavenia (doplnkové sa navrhuje v kontexte disponovania technológiami na tlmočenie, možnosťami televízneho prenosu pre najmä hybridné podujatia, ozvučením v exteriéri, a najmä automatizovaným systémom sedenia, ktorý umožňuje rýchlejšiu zmenu konfigurácie sedenia).

Základné technologické vybavenie

- ▶ Je navrhnuté tak, aby technologické vybavenie (osvetlenie, ozvučenie, akustika) zabezpečovalo minimálne požiadavky pre akýkoľvek typ podujatia (koncert, kongres, výstava, atď.) a zároveň zabezpečovalo akustický/svetelný/zvukový zážitok z podujatia.
- ▶ Navrhnuté sú mobilné výsuvné a akustické steny, ktoré budú slúžiť na predelenie Hlavnej sály pre organizovanie viacerých podujatí (3 až 4 časti).
- ▶ Pevne zabudované s konštrukciou budú scénické LED svetlá pre javiskové osvetlenie.
- ▶ Zvuková technika sa skladá z reproboxov, zosilňovačov a ostatného príslušenstva.
- ▶ Odhad nákladov je 13,5 mil EUR.

Doplnkové technologické vybavenie

- ▶ Systém simultánnych prekladov,
- ▶ Titulkovací systém,
- ▶ Polostacionárny bod televízneho vysielania - zjednodušenie priamych prenosov televízie,
- ▶ Mobilná sada pre zosilnenie zvuku v exteriéroch - vonkajšie koncerty,
- ▶ Mechanika skladovej zóny vrátane ovládania,
- ▶ Čiastočne automatizovaná transformácia sedenia - kombinácia ručného a automatizovaného skladania sedenia za pomoci teleskopických plôšín.

Tabuľka 37 Odhad nákladov technologického vybavenia NKKC

Základné technologické vybavenie Objektu NKKC	Odhadovaný náklad v EUR bez DPH
Horná mechanika haly - priehradové nosníky, kotevné body vrátane motoriky a ovládacieho systému	1 960 000
Dolná mechanika haly - točňa, výsuvné pódium vrátane ovládacieho systému	980 000
Audio systém - digitálne zosilnenie zvuku a digitálne smerovanie zvuku	2 470 000
Vizuálny systém - osvetlenie	1 240 000
Videoprojekcia - zobrazovacie jednotky	380 000
Ovládací systém, technologická televízia, komunikačný systém	434 500
Akustický predel - Sky Fall (výsuvný systém mobilnej steny s akustickým útlmom)	4 520 000
Sedenie balkóny 1029 sedadiel (pevne spojené s konštrukciou) - 500 Eur/ks	514 500
Sedenie hala 1971 sedadiel (mobilné, manuálne skladateľné) - 500 Eur/ks	985 500
Celkom za základné technologické vybavenie Objektu NKKC	13 484 500
Základné doplnkové vybavenie Objektu NKKC	
Systém simultánných prekladov	340 000
Titulkovací systém	162 000
Polostacionárny bod televízneho vysielania - zjednodušenie priamych prenosov televízie	300 000
Mobilná sada pre zosilnenie zvuku v exteriéroch - vonkajšie koncerty	350 000
Mechanika skladovej zóny vrátane ovládania	1 770 000
Čiastočne automatizovaná transformácia sedenia - kombinácia ručného a automatizovaného skladania sedenia za pomoci teleskopických plošín	5 078 000
Celkom za doplnkové technologické vybavenie Objektu NKKC	8 000 000
Celkom za technologické vybavenie Objektu NKKC	21 484 500

Zdroj: IMMOCAP

7.3 Model riadenia

Predmetom tejto kapitoly je porovnanie modelov riadenia eventových centier. Medzi 2 najčastejšie modely prichádzajú do úvahy tieto:

- ▶ Zmluva o správe tzv. „management contract“;
- ▶ Fixný nájom, tzv. „lease contract“.

Na základe nižšie uvedených porovnaní zaužívaných modelov riadenia centier sa javí byť pravdepodobnejším pre NKKC model riadenia tzv. „management contract“, a to nasledovných dôvodov:

- ▶ väčšia prevalencia predmetného modelu pri riadení kongresových centier (Európa, Austrália, Ázia), preferencia modelu riadenia skúsenými prevádzkovateľmi;
- ▶ väčšia flexibilita zmluvných podmienok, resp. možné rozdelenie jednotlivých rizík medzi vlastníkom a prevádzkovateľom;
- ▶ väčšia motivácia zo strany prevádzkovateľov riadiť kongresové centrum (základné + stimulačné poplatky) t. j. väčšia pravdepodobnosť úspešného obstarania prevádzkovateľa v medzinárodnej súťaži (tendri);

- ▶ vyššia pravdepodobnosť budovania silnej značky kongresového centra pod kuratelou skúseného prevádzkovateľa.

Bez ohľadu na budúci skutočný model riadenia NKKC by mal byť prevádzkovateľ formálne zapojený do projektu už počas jeho výstavby (najmä v rámci marketingu centra), a to minimálne 2 roky pred jeho spustením do plnej prevádzky NKKC. Predpokladaný rok začatia prevádzky NKKC je rok 2027, čo predpokladá termín pre získanie prevádzkovateľa najneskôr do roku 2024.

Podmienkou čerpania štátnej pomoci je, aby sa investičná výstavba ako aj budúca prevádzka centra realizovala transparentne a nediskriminačne. Tak ako budúci generálny dodávateľ stavebných prác, tak aj budúci prevádzkovateľ centra, sa v zmysle zákonných noriem musia vyberať postupmi verejného obstarávania. Presné podmienky, podmienky a kritéria týchto procesov nie sú v tejto chvíli podrobne rozpracované, ale je záujmov OZ NKKC aby sa budúci staviteľ aj budúci prevádzkovač centra vybrali z okruhu skúsených a referenciami potvrdených podnikateľských subjektov.

Očakáva sa, že by malo ísť medzinárodný tender. Zároveň by malo ísť o zahraničného prevádzkovateľa, resp. prevádzkovateľa so zahraničnými skúsenosťami (zahraničné skúsenosti sa akcentujú najmä v kontexte zabezpečenia medzinárodných kongresov). Vzhľadom na skutočnosť, že je potrebné saturovať aj slovenský dopyt, je zároveň možné, aby sa vyžadovalo zastúpenie aj na slovenskom trhu, či už priamo ako pobočka na Slovensku alebo prostredníctvom partnera.

7.3.1 Zmluva o správe tzv. „management contract“

Na základe zmluvy o správe prevádzková spoločnosť prevezme všetky operácie nehnuteľnosti od majiteľa výmenou za poplatok. Majiteľ znáša riziká spojené s pozíciovaním/prezentovaním centra spolu s miestnou samosprávou v rámci územného celku, kde sa centrum nachádza, zatiaľ čo prevádzkovateľ znáša všetky riziká spojené s riadením centra. Vzhľadom na to, že povaha tohto modelu je dlhodobá a záväzná, sú pred jej uzavretím potrebné odborné rokovania na zabezpečenie vzájomných výhod. Centrá s takýmto typom zmluvy tvoria významnú časť portfólií centier v Európe, Austrálii vrátane Ázie.

Výhody a obmedzenia modelu zmluva o správe

Zmluva o správe poskytuje majiteľovi pevný potenciálny rast po zaplatení poplatkov v porovnaní s modelom „lease contract“. Opak je samozrejme tiež pravdou, pretože majiteľ preberá na seba riziká spojené s pozíciovaním/prezentovaním centra. Zmluva o správe môžu zahŕňať zmluvné ustanovenia, ktoré poskytujú majiteľovi zvýšiť kontrolu nad údržbou a stavom budovy a majetku. Umožňuje to vlastníčkovi vstúpiť do riadenia centra bez požiadavky na rozsiahle skúsenosti alebo bez prevádzkového a riadiaceho tímu.

Prevádzkovatelia budú takmer vždy uprednostňovať zmluvu o správe pred lease contract, pretože im to umožňuje:

- ▶ budovať značku;
- ▶ príjem poplatku za riadenia a značku;
- ▶ možnosť získať okrem základných poplatkov aj stimulačné poplatky často s minimálnymi investíciami za predpokladu vopred dohodnutých prímov v zmluve.

Zárobok však je obmedzený na prijaté poplatky a vystavuje prevádzkovateľa vyššiemu trhovému riziku. Zmluvy o správe sú zložitejšie, dlhodobejšie a záväzné a sú veľmi často modelom riadenia centier pre vlastníkov aj prevádzkovateľov, ale musia uzatvárať s odborným poradenstvom za účelom zabezpečenia záujmov zúčastnených strán.

Tabuľka 38 Výhody a obmedzenia modelu zmluva o správe

Zmluvná strana	Výhody	Obmedzenia
Prenajímateľ/vlastník centra	Postačujú obmedzené skúsenosti	Žiadna alebo minimálna kontrola nad prevádzkou centra
	Žiadny operačný tím nie je potrebný	Predpokladajú sa vyššie trhové / operačné riziká
	Ľahšie financovanie so silnou značkou prevádzkovateľa	Riziko prevádzkovej straty + splatné poplatky
	Prístup k podpore vývoja, dizajnu a prevádzky od značky resp. prevádzkovateľa	Nedostatočná kontrola nad reputáciou značky
	Solídny potenciál rastu po zaplatení poplatkov	Viazaný na globálne iniciatívy zavedené značkou
Prevádzkovateľ	Rast značky s minimálnymi investíciami	Príjmy obmedzené na poplatky
	Rast prevádzkovej štruktúry	Motivačné poplatky podliehajúce vyššiemu trhovému riziku
	Príjmy zo správy značky s minimálnymi investíciami	Závislosť od vlastníctva pri vývoji projektu a kapitálových výdavky čo predstavuje potenciálne riziko značky
	Príležitosť získať stimulačné poplatky	
	Nižšie trhové riziko	

Zdroj: Spracovanie EY, www.hvs.com

7.3.2 Fixný nájom, tzv. „lease contract“

Nájomný vzťah je definovaný ako zmluva, na základe ktorej jedna strana prevádza majetok, služby atď. na iný subjekt po stanovenú dobu, zvyčajne na oplátku dostáva pravidelné platby. Nájomná zmluva sa týka prenajímateľa (vlastníka) a nájomcu, kde si nájomca môže zvoliť, či bude prevádzkovať centrum priamo alebo pomocou subdodávateľov na základe zmluvy o správe.

Výhody a obmedzenia modelu fixný nájom

Hlavné výhody, ktoré prenajímateľa majú pri tomto modeli sú stabilné, predvídateľné výnosy a z toho vyplývajúci nižší stupeň rizika, čo uľahčuje získavanie financovania od investorov v rámci daného sektora.

Fixný nájom spravidla nie je uprednostňovaný prevádzkovateľom, a to z dôvodu, že je náročné prilákať schopných prevádzkovateľov najmä v prípade menších a strategicky menej dôležitých centrách. Fixné platby sa hradia vlastníkom profitujúcich z pozitívneho vývoja, keď kongresové centrum produkuje vysoké výnosy.

Z pohľadu nájomcu ponúka tento model riadenia vysoký stupeň kontroly nad operáciami, pozicioním centra vrátane ponúkaného produktu. V dobrých časoch môžu prevádzkovatelia zarobiť viac a zisk po uhradení všetkých výdavkoch ide priamo na ich účet. V zložitých časoch povinnosť platby nájomného prenajímateľovi vytvára riziko a dlhovou zodpovednosť v súvahe. Ako bolo spomenuté vyššie, uplatnenie hybridných a variabilných leasingov (prevádzkovanie pomocou subdodávateľov na základe zmluvy o správe), môže odložiť tento problém, ale vyžaduje si to ochotu vlastníka zdieľať riziko podnikania.

Tabuľka 39 Výhody a obmedzenia modelu fixný nájom

Zmluvná strana	Výhody	Obmedzenia
Prenajímateľ/vlastník centra	Postačujú obmedzené skúsenosti	Sila zmluvy
	Ľahšie predvídateľná návratnosť	Nedostatok záujmu prevádzkových spoločností
	Predpokladané nižšie trhové / operačné riziká	Žiadna kontrola nad prevádzkou centra

Zmluvná strana	Výhody	Obmedzenia
Nájomca	Ľahšie získanie financovania	Menej kontroly nad pozicionovaním centra
	Kratšia doba zmluvného vzťahu	Potenciálna strata v dobrých časoch
	Rast značky	Predpokladajú sa vyššie trhové / operačné riziká
	Potenciálny úžitok z pozitívneho vývoja	Riziko prevádzkovej straty + platby nájomného
	Kontrola kvality ponúkaného produktu a kapitálových výdavkov, investícií na posilnenie značky	Ukončenie zmluvného vzťahu môže byť náročné
	Silnejšie právo nájomcu v prípade uzavretia trhu	Zodpovednosť prenesená do súvahy
		Vplyv na úverový rating, kapacitu dlhu, cenu akcií

Zdroj: Spracovanie EY, www.hvs.com

7.3.3 Celkové porovnanie modelov riadenia kongresových centier

Tabuľka 40 Celkové porovnanie modelov riadenia kongresových centier

	Zmluva o správe tzv. „management contract	Fixný nájom, tzv. „lease contract
Príjem	PREVÁDZKOVATEĽ: základné poplatky + ďalšie poplatky na základe dosiahnutých príjmov VLASTNÍK: Prevádzkový zisk po poplatkoch	NÁJOMCA: zisky po zaplatení nájmu VLASTNÍK: zaplatené nájomné od nájomcu
Služby poskytované vlastníkom centra	PREVÁDZKOVATEĽ: riadenie centra (riadiaci, prijímací a školiaci personál, značka, rezervácie, nákupy, prevádzka centra)	NÁJOMCA: riadenie centra (riadiaci, prijímací a školiaci personál, značka, rezervácie, nákupy, prevádzka centra)
Zmluvné obdobie (roky)	15-30 (niekedy dokonca 40)	Spravidla 20 alebo viac
Zamestnanci a prevádzková spoločnosť	Zodpovednosť prevádzkovateľa	Zodpovednosť nájomcu
Finančný záväzok	VLASTNÍK: spravidla PREVÁDZKOVATEĽ: môže poskytnúť kľúčové peniaze resp. záruky na pôžičky	NÁJOMCA: Fixné nájomné, variabilné nájomné alebo kombinácia
Daň z majetku, poistenie a veľké rekonštrukcie	Zodpovednosť majiteľa pri dani z nehnuteľnosti a poistenie. Pri veľkých rekonštrukciách spravidla zodpovednosť majiteľa, môže byť v rámci zmluvy dohodnuté inak (napr. zdieľané riziko)	Spravidla nájomca, ale môže byť dohodnuté inak
Výmena vybavenia centra (údržba)	Spravidla zodpovednosť majiteľa, môže byť v rámci zmluvy dohodnuté inak (napr. zdieľané riziko)	Zodpovednosť nájomcu
Obstaranie prevádzkovateľa/nájomcu centra	Minimálne 2 roky pred spustením prevádzky centra	Minimálne 2 roky pred spustením prevádzky centra

Zdroj: Spracovanie EY, www.hvs.com

8. Nákladovo-výnosová analýza (CBA)

Analýza nákladov a prínosov (anglicky „Cost Benefit Analysis“, alebo „CBA“) je základnou metódou testovania ekonomickej efektívnosti a spoločenskej výhodnosti investičných projektov. CBA zahŕňa nielen finančné, ale aj ekonomické vplyvy súvisiace s projektom, ktoré investorovi neprinášajú priamy finančný výnos alebo náklad. V rámci tejto analýzy sa porovnáva jeden alebo viacero scenárov implementácie investičného projektu s jeho referenčným scenárom. Referenčný scenár predstavuje súčasnú situáciu, vrátane jej budúceho stavu, ak by k realizácii investičného projektu nedošlo. Hlavnými prvkami CBA sú finančná analýza a ekonomická analýza. Finančná analýza sa zaoberá výpočtom indikátorov finančnej výkonnosti projektu a vyjadrením skutočných peňažných tokov spojených s projektom, zatiaľ čo ekonomická analýza hodnotí vplyv investičného projektu na prosperitu a blahobyt spoločnosti.

Ekonomická analýza pokrýva prínosy a náklady projektu dvoma odlišnými spôsobmi. Ak je to možné, kvantifikujú sa pozitívne alebo negatívne dopady projektu s cieľom stanoviť jeho ekonomické toky. Dané toky je možno pripočítať k finančným tokom, ktoré predstavujú výstup finančnej analýzy, aby sa určila celková ekonomická efektívnosť investičného projektu. Je nevyhnutné vyhodnotiť každý kvantifikovaný náklad alebo prínos s primeranou obozretnosťou. Často je možné identifikovať širší ekonomický prínos alebo náklad projektu, ktoré nie je možné primerane posúdiť. Tieto prínosy alebo náklady by sa nemali kvantifikovať, ale prezentovať v kvalitatívnej ekonomickej analýze ako podporný materiál pre CBA.

Pre analýzu nákladov a prínosov investičných projektov existujú rôzne typy metodických materiálov. Pre účely tejto štúdie bol využívaný predovšetkým Rámec na hodnotenie verejných investičných projektov SR (ďalej len „Metodická príručka CBA“). Metodická príručka CBA vychádza z príručky Guide to Cost-Benefit Analysis of Investment Projects vypracovanej Európskou komisiou. V niektorých kapitolách CBA bola využitá aj Metodická príručka k tvorbe analýz nákladov a prínosov (CBA), Operačný program Integrovaná infraštruktúra 2014-2020, vo verzii 3.0 z mája 2021, ktorá poskytuje špecifickejší rámec pre kvantifikovanie rizík a ich kvalitatívne posúdenie v kapitole zaoberajúcej sa analýzou citlivosti. Prvotné určenie tejto metodiky je ale predovšetkým pre infraštruktúrne projekty a preto v rámci tejto analýzy nemohlo byť aplikované celé jej znenie.

Ako bude popísané v ďalších sekciách, odhady výdavkov a výnosov sú v CBA analýze založené na metóde inkrementálnych čistých prínosov. Táto metóda zohľadňuje rozdiely vo výdavkoch a príjmoch konkrétneho investičného projektu v porovnaní so stavom, kedy by sa tento projekt nezrealizoval. Analyzované peňažné toky sú teda inkrementálne a predstavujú rozdiel medzi stavom bez projektu (referenčným stavom alebo V0) a stavom s projektom (investičným variantom).

8.1 Metodika a predpoklady pre vypracovanie finančnej a ekonomickej analýzy

Táto kapitola si kladie za cieľ predstaviť metodiku použitú v rámci prípravy CBA projektu, ktorá je založená na vyššie zmieňovaných metodických materiáloch, a základné predpoklady pre vypracovanie finančnej analýzy.

8.1.1 Metóda diskontovaných peňažných tokov (DCF)

V prípade finančnej analýzy sa efektivita investície analyzuje pomocou metódy diskontovaných peňažných tokov (z angl. „Discounted cash-flow“ alebo „DCF“), ktorá umožňuje odhadnúť hodnotu investície na základe prognóz budúcich peňažných tokov. Peňažné toky použité vo finančnej analýze boli zostavené štandardnou metódou založenou na finančnom modeli, ktorá berie do úvahy peňažné toky priamo súvisiace s realizáciou investičného projektu vybudovania NKKC. Táto metóda umožňuje zistiť súčasnú hodnotu budúcich peňažných tokov pomocou diskontnej sadzby. Metóda DCF zahŕňa nasledujúce predpoklady:

- ▶ Analýza zahrňuje iba peňažné toky priamo súvisiace s implementáciou a využívaním investičného projektu. Okrem toho je celá analýza vykonávaná v peňažnom vyjadrení, a preto sa uvažujú iba prírastky a úbytky peňažných prostriedkov, t. j. odpisy, rezervy a iné účtovné položky, ktoré nezodpovedajú skutočným peňažným tokom, sa nezohľadňujú;
- ▶ Peňažné toky sa posudzujú iba počas referenčného obdobia a v roku, v ktorom sa vyskytujú;
- ▶ Odhady príjmov a výdavkov vyplývajúcich z projektu sú založené na metóde inkrementálnych čistých prínosov. Táto metóda zohľadňuje rozdiely vo výdavkoch a príjmoch konkrétneho investičného projektu v porovnaní so stavom, kedy by sa tento projekt nezrealizoval;
- ▶ Peňažné toky analyzované pre investičný variant sú teda inkrementálne a predstavujú rozdiel medzi stavom bez projektu (referenčným stavom) a stavom s projektom;
- ▶ Agregácia peňažných tokov, ktoré sa vyskytujú počas rôznych rokov, si vyžaduje prijatie primeranej finančnej diskontnej sadzby (ďalej len „FDS“), aby sa mohla vypočítať čistá súčasná hodnota („NPV“) budúcich peňažných tokov.

8.1.2 Referenčné obdobie projektu (časová os, výstavba a prevádzka)

V súlade s Metodickou príručkou CBA je referenčné obdobie použité v analýze definované ako životný cyklus projektu s jeho pravdepodobnými dlhodobými dopadmi. Referenčné obdobie zároveň určuje obdobie analýzy. Jeho dĺžka závisí od dĺžky životného cyklu investícií realizovaných v rámci projektu.

Referenčné obdobie takisto závisí aj od typu investície a spravidla by malo odrážať dĺžku ekonomickej životnosti projektu. Výber časového horizontu má vplyv na výsledok posúdenia projektu. Východiskové referenčné obdobia odporúčané Európskou komisiou by sa mali determinovať v súlade s tabuľkou nižšie.

Tabuľka 41 Referenčné obdobie nákladovo-výnosových analýz podľa odporúčania Európskej komisie

Odvetvie	Referenčné obdobie
Železnice	30 rokov
Zásobovanie vodou / sanitácia	30 rokov
Cesty	25 - 30 rokov
Nakladanie s odpadom	25 - 30 rokov
Prístavy a letiská	25 rokov
Mestská hromadná doprava	25 - 30 rokov
Energia	15 - 25 rokov
Výskum a inovácie	15 - 25 rokov
Širokopásmové pripojenie	15 - 20 rokov
Obchodná infraštruktúra	10 - 15 rokov
Ďalšie odvetvia	10 - 15 rokov

Zdroj: Delegované nariadenie Komisie (EÚ) č.480/2014, článok 15, odsek 2

Analýzovaný investičný projekt sa týka výstavby NKKC. Vzhľadom na špecifický spoločenský a kultúrny charakter projektu akým je Národné kultúrne a kongresové centrum v Bratislave, a v súlade s odporúčanými referenčnými rámcami Európskej komisie uvedenými v tabuľke vyššie, bolo referenčné obdobie pre CBA analýzu stanovené na 15 rokov, teda na obdobie 2023-2037.

8.1.3 Stále ceny

Údaje cien jednotlivých položiek investičných výdavkov, prevádzkových príjmov a mzdových nákladov nezahŕňajú cenové úpravy o infláciu a preto používame vo finančnej a ekonomickej analýze stále ceny,

t. j. ceny stanovené v základnom roku. Výsledkom nezapočítavania inflácie do výsledných cien je, že vo finančnej analýze sa používa reálna finančná diskontná sadzba.

8.1.4 DPH

Ceny príjmov, prevádzkových výdavkov, investičných výdavkov a ostatných faktorov zahrnuté vo finančnej a ekonomickej analýze sú prezentované v čistom vyjadrení, t.j. bez dane z pridanej hodnoty (DPH). Uvedený prístup vyplýva z predpokladu, že NKKC je obchodným subjektom (registrovaný je ako platca DPH) a má možnosť odpočítať DPH na základe existujúcich predpisov.

8.1.5 Diskontné sadzby odporúčané Metodickou príručkou CBA

Z dôvodu relatívne dlhého referenčného obdobia projektu sa v rámci finančnej analýzy používa finančná diskontná sadzba, ktorá je určená na výpočet hodnoty budúcich peňažných tokov. Tento prístup odráža kapitálové náklady obetovanej príležitosti (z angl. „Opportunity cost of capital“) - táto sadzba je taktiež definovaná ako očakávaná návratnosť pre investorov pri využití kapitálu pre danú možnosť namiesto možností ostatných.

Podľa Metodickej príručky CBA, ktorá sa odvoláva na Delegované nariadenie Komisie (EÚ) č. 480/2014, sa odporúča použiť 4 % diskontnú sadzbu v reálnom vyjadrení vo finančnej analýze a 5 % diskontnú sadzbu v reálnom vyjadrení v ekonomickej analýze. Ak však existujú okolnosti odôvodnené makroekonomickými tendenciami a hospodárskou situáciou alebo špecifikami projektu, aplikovaná diskontná sadzba sa môže líšiť.

Na základe súčasnej Metodickej príručky CBA a analýzy dostupných údajov a skúseností z iných porovnateľných projektov bola v rámci finančnej analýzy, respektíve ekonomickej analýzy použitá diskontná sadzba vo výške 4 %, respektíve 5 %. Navyše bola pre účely finančnej a ekonomickej analýzy použitá metóda diskontovania v polovici finančného roka (z angl. „Mid-year convention“), ktorá berie do úvahy rozloženie finančných tokov v priebehu celého roka (rozptýlená distribúcia finančných tokov).

8.1.5.1 Diskontné obdobie

Vzhľadom na to, že táto CBA bola pripravená v roku 2021, hodnoty uvedené v tejto správe boli diskontované na súčasné hodnoty k 1. januáru 2022. Projekt je hodnotený na základe reálnych cien a hodnotenie sa vykonáva na začiatku investičného projektu. Ak by však došlo k oneskoreniu zahájenia projektu, výsledky finančných a ekonomických analýz by nemali byť výrazne ovplyvnené (za predpokladu, že kľúčové parametre sa nezmenili).

8.1.5.2 Finančný a kalendárny rok

Pre účely CBA bol prijatý predpoklad, že finančný rok je rovnocenný s kalendárnym rokom.

8.1.6 Zhrnutie predpokladov finančnej a ekonomickej analýzy

Finančná a ekonomická analýza projektu je založená na inkrementálnom prístupe a nasledujúcich predpokladoch:

- ▶ Všetky sumy sú uvedené v stálych cenách (eurách);
- ▶ Reálna diskontná sadzba je na úrovni 4 % vo finančnej analýze a 5 % v ekonomickej analýze;
- ▶ Referenčné obdobie predstavuje 15 rokov;

- Fyzická životnosť projektu predstavuje 60 rokov (odporúčaná pre prvok infraštruktúry - budovy)⁷⁸.

8.2 Finančná analýza

Predmetná kapitola obsahuje výsledok finančnej analýzy. **Samotná finančná analýza je obsahom prílohy J tejto štúdie.**

8.2.1 Investičné výdavky

Prvým krokom finančnej analýzy je analýza výšky a časového rozdelenia celkových investičných výdavkov potrebných na vybudovanie a uvedenie NKCC do prevádzky. Investičné výdavky sú klasifikované podľa Metodické príručky CBA do dvoch hlavných skupín a jednej podskupiny:

1. Počiatočná investícia - v prípade NKCC sa jedná o investičné výdavky stavebného charakteru na vybudovanie objektu a investičné výdavky do technologického vybavenia. Podrobný zoznam investičných výdavkov spadajúcich do tejto kategórie je poskytnutý v prílohe G a H tejto štúdie;
 - 1.1. Náklady na prípravu projektu - táto kategória predstavuje podmnožinu investičných výdavkov spadajúcich do skupiny počiatočných investícií a zahŕňa výdavky na pozemok, vypracovanie projektovej dokumentácie, posudzovanie vplyvov na životné prostredie a podobne. Podrobný zoznam investičných výdavkov spadajúcich do tejto kategórie je taktiež poskytnutý v prílohe G tejto štúdie;
2. Náklady na obnovu - táto kategória výdavkov je v prípade projektu NKCC zahrnutá v prevádzkových výdavkoch.

Výstupy výpočtu celkových investičných výdavkov nám boli poskytnuté spoločnosťou Immocap. Vzhľadom na to, že sa nachádzame v počiatočnej fáze investičného projektu NKCC, pracujeme predovšetkým s predpokladanou výškou celkových investičných výdavkov. Časové rozdelenie investičných výdavkov, podľa jednotlivých rokov vybudovania a uvedenia objektu do prevádzky (2023-2026), sme preto zrealizovali počas modelovania finančnej analýzy po diskusiách a schválení zo strany spoločnosti Immocap a zadávateľa štúdie. Neskúmali a nespochybňovali sme výšku a realizovateľnosť celkových investičných výdavkov nám poskytnutých aj napriek tomu, že ich výška má najväčší vplyv na výsledky finančnej a ekonomickej analýzy. Nasledujúce tabuľky znázorňujú kategorizáciu jednotlivých investičných výdavkov pre vybudovanie NKCC. Investičný variant projektu zahŕňa okrem nákladov na prípravu projektu, nákladov spojených s pozemkom a stavebných nákladov aj investície do technologického vybavenia objektu, ktoré sú zobrazené v tabuľke nižšie. Podrobné rozčlenenie jednotlivých kategórií investičných výdavkov je uvedené v prílohe G a H tejto štúdie.

Tabuľka 42 Celkové investičné výdavky

Kategória	Celková cena (tis. EUR)
Náklady na prípravu projektu	7 589
Pozemok	8 000
Stavebné náklady	50 532
Technologické vybavenie	21 485
Spolu	87 606

Zdroj: Immocap, a.s.

⁷⁸ Metodická príručka k tvorbe analýz nákladov a prínosov (CBA), Operačný program Integrovaná infraštruktúra 2014-2020, vo verzii 3.0 z mája 2021.

Spoločnosť Immocap zahrnula do investičných výdavkov aj výdavky marketingového charakteru, ktoré sme však v rámci finančnej analýzy presunuli počas jednotlivých rokov vybudovania objektu (2023-2026) do prevádzkových nákladov. Počas obdobia predpokladanej prevádzky NKKC (2027-2037), v rámci stanoveného 15 ročného referenčného obdobia projektu, sú marketingové výdavky zahrnuté v prevádzkových nákladoch, konkrétne v nepriamych nákladoch.

Referenčný stav projektu NKKC nepredpokladá žiadne investičné výdavky a preto investičné výdavky investičného variantu predstavujú inkrementálne výdavky, ktoré sa používajú vo finančnej analýze CBA.

8.2.2 Prevádzkové výdavky

Finančné predpoklady referenčného stavu nám boli poskytnuté spoločnosťou Immocap. Za predpokladu nerealizácie projektu, jestvujúci Dom odborov Istropolis z dôvodu technickej nespôsobilosti a veľkej neefektivity jeho prevádzkovania by ostal už zatvorený. V tejto verzii by sa v ňom nekonali žiadne podujatia a nebol ani iným spôsobom prevádzkovaný. Dom odborov Istropolis by v takomto prípade generoval stratu cca 155 000 EUR ročne (daň z nehnuteľnosti 100 000 EUR, SBS 30 000 EUR, zákonné revízie (elektrina, výťahy, EPS, SHZ a pod) cca 20 000 EUR a poistenie majetku cca 5 000 EUR). Z dôvodu, že by objekt starého Domu odborov Istropolis nebol prevádzkovaný, nekonali by sa v ňom žiadne podujatia a nebol by ani iným spôsobom prevádzkovaný, nevznikali by ani socioekonomické prínosy plynúce z realizovaných podujatí. Nulový variant z projektového hľadiska znamená nulové investičné výdavky a prevádzkovú stratu vo výške 155 tis. EUR ročne, bez žiadnych socioekonomických prínosov a nákladov. Partner projektu v súčasnosti nevie presne odhadnúť ako dlho bude trvať tento stav a čo sa definitívne stane s budovou Domu odborov - Istropolis v prípade nerealizácie projektu NKKC. Z toho dôvodu prevádzková strata vo výške 155 tis. EUR ročne vstupuje do finančnej analýzy.

Tabuľka 43 Referenčný stav projektu

Referenčný stav	Ročné prevádzkové výdavky (tis. EUR)
Dom odborov Istropolis	155

Zdroj: Immocap, a.s.

Nasledujúca časť popisuje prevádzkové výdavky, ktoré by vznikli pri uskutočnení navrhovaného investičného variantu projektu NKKC. Predstavujú teda peňažné úbytky voči referenčnému stavu, kedy sa neočakáva žiadna investícia. Prevádzkové výdavky NKKC predstavujú peňažný výdavok súvisiaci s prevádzkovaním projektu počas referenčného obdobia. V prípade projektu sa prevádzkovými výdavkami myslia náklady na prevádzkovanie objektu NKKC. Tieto výdavky v sebe zahŕňajú:

- ▶ Náklady na predaný tovar;
- ▶ Mzdové náklady;
- ▶ Ostatné priame náklady;
- ▶ Nepriame náklady;
- ▶ Fixné náklady.

Kategorizácia a výška jednotlivých prevádzkových výdavkov (okrem mzdových nákladov) nám bola poskytnutá spoločnosťou Immocap na základe medzinárodnej praxe v sektore stravovacích a ubytovacích služieb. Výška nákladov na predaný tovar a ostatných priamych nákladov bola upravená do takej miery, aby zohľadňovala trojročný priemer celkovej marže (prevádzkové výnosy mínus prevádzkové náklady bez zohľadnenia nepeňažných nákladov, akými sú odpisy, a finančných výnosov a nákladov) (EBITDA marža) porovnateľných spoločností. Pri analýze porovnateľných spoločností sme zohľadnili ich finančné výkazy pre roky 2017, 2018 a 2019, vzhľadom na fakt, že v roku 2020 došlo k drastickému poklesu celkových tržieb u všetkých porovnateľných spoločnostiach, čo bolo zapríčinené pandemiou ochorenia COVID-19. Medzi porovnateľné objekty a spoločnosti sme zaradili kongresové centrum v Prahe, spravované spoločnosťou Kongresové centrum Praha, a.s., spoločnosť Messe Frankfurt GmbH, patriacej medzi

najvýznamnejších organizátorov kongresov a veľtrhov v regióne, spoločnosti Messe Berlin GmbH a NürnbergMesse GmbH, organizujúce kongresy a veľtrhy v Berlíne a Norimbergu, a konferenčné centrá Melbourne Convention and Exhibition Centre v Austrálii a kongresovo-kultúrne centrum Tampere Hall vo Fínsku. Výsledná dlhodobá udržateľná marža NKKC, na základe analýzy porovnateľných spoločností, predstavuje 10,8 %.

Tabuľka 44 Trojročná marža porovnateľných spoločností

Spoločnosť	Trojročný priemer marže (%)
Kongresové centrum Praha, a.s.	16,3
Messe Frankfurt GmbH	17,5
Messe Berlin GmbH	7,7
NürnbergMesse GmbH	14,3
Melbourne Convention and Exhibition Centre	6,4
Tampere Hall	2,6
Priemer	10,8

Zdroj: EY

Náklady na predaný tovar predstavujú náklady spojené s prenájomom techniky (technika, ktorú si NKKC prenajme od tretích strán) a poskytovaním občerstvenia (náklady na suroviny so zahrnutím dopravných nákladov a nákladov na ich dodávku). Ich výpočet je určený na percentuálnej báze z výnosov z prenájmu techniky a výnosov z občerstvenia na základe medzinárodnej praxe v sektore stravovacích a ubytovacích služieb.

Pri stanovení mzdových nákladov sme vychádzali z informácií o cene práce za 1. - 3. štvrťrok 2021 zo štatistického zisťovania spoločnosti TREXIMA Bratislava, spol. s r. o. („TREXIMA“). Hrubá mesačná mzda zamestnanca NKKC bola vypočítaná ako priemer priemerných mesačných miezd za obdobie 1. - 3. štvrťroka 2020 na danej pozícii v zisťovaní TREXIMA, zodpovedajúcej pozícii daného zamestnanca NKKC. Vzhľadom na to, že východiskové údaje o plate reprezentujú priemernú úroveň za celú Slovenskú republiku, výška hrubej mesačnej mzdy pre zamestnanca NKKC bola následne upravená indexom na úrovni 1,29 predstavujúcim pomer platovej úrovne v Bratislave v porovnaní so slovenským priemerom. Celková cena práce bola vypočítaná ako 1,352-násobok hrubej mzdy, pričom tento násobok predstavuje odvody do sociálnej a zdravotných poisťovní za zamestnanca a zamestnávateľa.

Ostatné priame náklady predstavujú priame náklady spojené s prenájomom priestoru, prenájomom techniky, poskytovaním občerstvenia a parkovaním. Tento druh nákladov zahŕňa predovšetkým náklady na obnovu, ktoré boli spomenuté v kapitole investičných výdavkov. Ostatné priame náklady zahŕňajú taktiež náklady spojené s nákupom čistiacich prostriedkov, ostatného pomocného materiálu, náklady spojené s náhradou zvukovej a video techniky s krátkou životnosťou, náklady na nahradenie riadu, príborov, náklady spojené s dekoráciou, ad hoc úpravami dizajnu priestorov a podobne. Ich výpočet je určený na percentuálnej báze z jednotlivých výnosov na základe medzinárodnej praxe v sektore stravovacích a ubytovacích služieb.

Nepriame náklady zahŕňajú administratívne a všeobecné náklady, náklady spojené s manažmentom udalostí, energiami a údržbou objektu/správou objektu (facility management - opravy, odvoz odpadu a pod.). Administratívne a všeobecné náklady zahŕňajú náklady spojené s účtovníckymi a právnickými službami, IKT infraštruktúrou a službami, a iné administratívne náklady. Manažment udalostí zahŕňa, okrem iného, náklady spojené s reklamou, marketingom a vzťahmi s verejnosťou, ako aj cestovné náklady. Ich výpočet je určený na percentuálnej báze z celkových výnosov na základe medzinárodnej praxe v sektore stravovacích a ubytovacích služieb.

Fixné náklady zahŕňajú okrem špecifických nákladov ako poplatok za riadenie aj náklady spojené s vytváraním rezervy na nákup nábytku a doplnkového vybavenia a náklady spojené s poistením. Ich výpočet je určený na percentuálnej báze z celkových výnosov na základe medzinárodnej praxe v sektore stravovacích a ubytovacích služieb.

8.2.3 Prevádzkové výnosy

Nasledujúca časť popisuje prevádzkové výnosy, ktoré by vznikli pri uskutočnení navrhovaného investičného variantu projektu NKKC. Predstavujú teda peňažné prírastky voči referenčnému stavu, kedy sa neočakáva žiadna investícia.

Prevádzkové výnosy predstavujú peňažné prírastky súvisiace s prevádzkovaním projektu počas referenčného obdobia. V prípade projektu sa prevádzkovými výnosmi myslia výnosy spojené s prevádzkovaním objektu NKKC. Tieto výnosy v sebe zahŕňajú:

- ▶ Výnosy z prenájmu priestoru;
- ▶ Výnosy z prenájmu techniky;
- ▶ Výnosy z občerstvenia;
- ▶ Výnosy z parkovania.

Hlavnými vstupmi pre stanovenie výnosov je v prvom rade určenie využiteľnosti NKKC čo do typu podujatí, veľkostnej kategórie, dĺžky trvania a počtu podujatí. Následne pre každý typ podujatia je namodelovaná výška výnosov v delení za prenájom priestorov, prenájom techniky a catering, ktoré predstavujú základné služby, ktoré NKKC pre zákazníkov (organizátorov podujatí) ponúka. Vzhľadom na skutočnosť, že NKKC disponuje vlastnou podzemnou garážou, okrem výnosov z podujatí generuje NKKC aj výnosy z parkovania. Výnosy boli stanovené na základe domácich alebo medzinárodných benchmarkov, príp. expertným odhadom na základe informácií od eventových agentúr.

Obchodný model NKKC je založený predovšetkým na prenájme priestorov a zabezpečení cateringu, ktorý je dodávaný in-house, t. j. vlastnou kuchyňou. Popri prenájme priestorov taktiež NKKC poskytuje prenájom techniky.

8.2.3.1 Projekcia využitia NKKC

Tabuľka 45 Projekcia využitia NKKC (1/2)

Typ podujatia	Veľkostná kategória	Priemerný počet účastníkov/ 1 podujatie	Priemerný počet eventdays/ 1 podujatie	Move-in/out dni/ 1 podujatie	Počet podujatí				
					2027	2028	2029	2030	2031
Asociačné kongresy	Veľký	2200	3	1,5	0	1	2	3	3
	Stredný	1000	3	1,5	1	2	4	4	5
	Malý	600	3	1,5	4	6	7	9	10
Medzinárodné firemné stretnutia/ konferencie	Veľký	1100	2	1,5	0	1	2	2	3
	Stredný	500	1,5	0,5	3	3	4	5	6
	Malý	150	1	0,5	4	5	8	9	11
Domáce firemné stretnutia/ konferencie	Veľký	1100	1,5	1,5	1	2	2	3	5
	Stredný	500	1	0,5	3	4	4	5	6
	Malý	150	1	0,5	6	8	10	12	15
Firemné dni	Veľký	1200	1	1	1	2	4	4	5
	Stredný	700	1	0,5	2	3	5	6	7
	Malý	300	1	0,5	4	5	6	8	10
Koncerty a iné kultúrne podujatia	Veľký	3600	1	1	4	6	6	7	7
	Stredný	1500	1	0,5	14	17	19	22	23
	Malý	500	1	0,5	12	15	17	18	20
Viacdňové iné kultúrne podujatia/ festivaly	Veľký	2500	1,5	1,5	1	2	3	3	3
	Stredný	1500	1,5	1,5	3	3	4	4	5
	Malý	900	1,5	1,5	3	4	5	6	6
Spoločenské podujatia	Veľký	1500	1	1	2	4	6	6	6
	Stredný	800	1	0,5	4	6	7	8	9
	Malý	500	1	0,5	6	8	9	9	10
Súbežné výstavy	Veľký	N/A	3	2	1	3	5	6	6
	Stredný	N/A	2,5	2	2	4	5	7	7
	Malý	N/A	2,5	2	2	5	6	7	7
Samostatné výstavy	n/a	3000	3	4	2	2	3	4	5
Celkom (bez súbežných výstav)	Všetky				80	109	137	157	180
	Veľký				11	20	28	32	37
	Stredný				30	38	47	54	61
	Malý				39	51	62	71	82

Zdroj: EY

Tabuľka 46 Projekcia využitia NKKC (2/2)

Typ podujatia	Veľkostná kategória	Celkový počet účastníkov					Z toho počet zahraničných účastníkov				
		2027	2028	2029	2030	2031	2027	2028	2029	2030	2031
Asociačné kongresy	Veľký	0	2200	4400	6600	6600	0	1760	3520	5280	5280
	Stredný	1000	2000	4000	4000	5000	800	1600	3200	3200	4000
	Malý	2400	3600	4200	5400	6000	1920	2880	3360	4320	4800
Medzinárodné firemné stretnutia/konferencie	Veľký	0	1100	2200	2200	3300	0	550	1100	1100	1650
	Stredný	1500	1500	2000	2500	3000	750	750	1000	1250	1500
	Malý	600	750	1200	1350	1650	300	375	600	675	825
Domáce firemné stretnutia/konferencie	Veľký	1100	2200	2200	3300	5500	0	0	0	0	0
	Stredný	1500	2000	2000	2500	3000	0	0	0	0	0
	Malý	900	1200	1500	1800	2250	0	0	0	0	0
Firemné dni	Veľký	1200	2400	4800	4800	6000	120	240	480	480	600
	Stredný	1400	2100	3500	4200	4900	140	210	350	420	490
	Malý	1200	1500	1800	2400	3000	120	150	180	240	300
Koncerty a iné kultúrne podujatia	Veľký	14400	21600	21600	25200	25200	1440	2160	2160	2520	2520
	Stredný	21000	25500	28500	33000	34500	2100	2550	2850	3300	3450
	Malý	6000	7500	8500	9000	10000	600	750	850	900	1000
Viacdňové iné kultúrne podujatia/festivaly	Veľký	2500	5000	7500	7500	7500	250	500	750	750	750
	Stredný	4500	4500	6000	6000	7500	450	450	600	600	750
	Malý	2700	3600	4500	5400	5400	270	360	450	540	540
Spoločenské podujatia	Veľký	3000	6000	9000	9000	9000	150	300	450	450	450
	Stredný	3200	4800	5600	6400	7200	160	240	280	320	360
	Malý	3000	4000	4500	4500	5000	150	200	225	225	250
Súbežné výstavy	Veľký										
	Stredný										
	Malý										
Samostatné výstavy	n/a	6000	6000	9000	12000	15000	600	600	900	1200	1500
Celkom (bez súbežných výstav)	Všetky	79100	111050	138500	159050	176500	10320	16625	23305	27770	31015
	Veľký	28200	46500	60700	70600	78100	2560	6110	9360	11780	12750
	Stredný	34100	42400	51600	58600	65100	4400	5800	8280	9090	10550
	Malý	16800	22150	26200	29850	33300	3360	4715	5665	6900	7715

Zdroj: EY

Charakteristika podujatí

Asociačné kongresy - zahŕňajú podujatia organizované medzinárodnými a národnými asociáciami a organizáciami (vrátane vládnych a mimovládnych organizácií). Tieto podujatia sa zvyčajne konajú pravidelne a rotujú na celosvetovej alebo regionálnej úrovni. Po odbornej stránke asociačné kongresy zahŕňajú lekárske (najväčší segment z hľadiska počtu delegátov a podujatí), vedecké, iné akademické podujatia, podujatia obchodných organizácií, profesijných organizácií a pod.. Z hľadiska typológie ide o kongresy, konferencie, sympóziá, výročné stretnutia, valné zhromaždenia, fóra, samity. Tieto podujatia môžu byť sprevádzané výstavami.

Domáce firemné stretnutia/konferencie - do tejto skupiny patria semináre, odborné stretnutia a konferencie a pod. organizované lokálnymi spoločnosťami (napr. bankami a inými finančnými inštitúciami, farmaceutickými, IT a pod. spoločnosťami) pôsobiacimi spravidla v rovnakých odvetviach, ktorých účastníci pochádzajú predovšetkým zo Slovenska, ale registrovaný môže byť minimálny alebo žiadny podiel zahraničných účastníkov (t. j. partneri, hostia príslušných spoločností). Súčasťou môžu byť aj uvádzania výrobkov na trh (*product launches*). Tieto podujatia môžu byť sprevádzané výstavami.

Medzinárodné firemné stretnutia/ konferencie - obdobne ako domáce firemné stretnutia/ konferencie, ale organizované medzinárodnými spoločnosťami (alebo miestnou dcérskou spoločnosťou medzinárodnej spoločnosti), kde účastníci pochádzajú z veľkej časti zo zahraničia, ale značná časť účastníkov (v závislosti od príslušných spoločností) je domáceho pôvodu. Súčasťou môžu byť aj uvádzania výrobkov na trh (*product launches*). Tieto podujatia môžu byť sprevádzané aj výstavami.

Firemné dni - zahŕňajú firemné podujatia, ktorého súčasťou je predovšetkým zábavná zložka a menej odborný program, vrátane záverečných/otváracích podujatí sezóny, motivačných podujatí, teambuildingov, atď..

Koncerty a iné kultúrne podujatia - zahŕňajú predovšetkým živé vystúpenia národných a medzinárodných hudobných a divadelných umelcov a skupín, orchestrov, ako aj zábavné predstavenia.

Viacdňové iné kultúrne podujatia/festivaly - tieto podujatia zahŕňajú série živých vystúpení národných a medzinárodných hudobných, divadelných umelcov, výtvarníkov, skupín a orchestrov.

Spoločenské podujatia - zahŕňajú zväčša večerné spoločenské podujatia ako sú bankety, odovzdávanie ocenení, plesy, koktaily, rauty, recepcie, príp. vernisáže.

Súbežné výstavy - ide o výstavy ako súčasť hlavného podujatia napr. kongresu alebo konferencie.

Samostatné výstavy - medzi tieto podujatia patria menšie a krátkodobé výstavy so zameraním na špecializované témy a produkty.

Stanovenie počtu podujatí

Pre účely odhadu počtu podujatí predpokladáme štandardné 5 ročné nábehové obdobie, počas ktorého by malo dôjsť k stabilizácii výkonu centra. 5 ročné nábehové obdobie je relevantné najmä s ohľadom na segment asociačných kongresov, ktorých usporiadateľský cyklus je 3-5 rokov (od momentu spustenia procesu predkladania ponúk zo strany organizátora kongresu až po samotné uskutočnenie podujatia). Odhad vývoja konkrétneho počtu podujatí je odvodený v prvom rade od stanovenia maximálneho počtu podujatí pri plnej výkonnosti na konci nábehového obdobia v roku 2031. V zmysle medzinárodných benchmarkov sa celkový ročný počet podujatí pohybuje od 180 do 200 podujatí (ICE Krakov 175 - 200 v rokoch 2015 - 2018; CCH - Congress Center Hamburg 224 (2015), 226 (2016); Congress Center Dublin 190 (priemer od roku 2010; Kongresskultur Bregenz 191 ako priemer počas rokov 2016 - 2019). Pre stabilizovaný rok 2031 bol navrhnutý počet 180 podujatí. Pre prvý rok prevádzky (2027) je stanovený počet podujatí na úrovni mierne pod 50 % z celkovej výkonnosti v roku 2031. Tento počet zohľadňuje skutočnosť, že napriek počiatočnému marketingu v priebehu výstavby NKKC sa nepodarí zakontrahovať plný počet udalostí, keďže centrum bude na trhu nové a nie plne etablované. Medziročný vývoj počtu podujatí bol stanovený expertným odhadom ako postupný nárast od prvého po stabilizovaný rok. Čo sa týka počtov jednotlivých typov podujatí, počet asociačných kongresov bol stanovený na hornej hranici možností NKKC tak ako je dimenzované a destinácie Bratislava za predpokladu pozitívnych

očakávaní vývoja dopytu⁷⁹. Počet koncertov a iných kultúrnych podujatí, a viacdňových iných kultúrnych podujatí/festivalov je stanovený vychádzajúc z odhadovaného dopytu medzi 80 až 104 podujatí ročne (viď. kapitola 6.5 tejto štúdie), avšak mierne pod odhadnutý dolný limit, keďže najmä v skupine malých podujatí nemusí dôjsť k tendencii presunu z klubových priestorov do NKKC. Odhady počtov ostatných podujatí vychádzajú z expertných odhadov spracovateľa v spolupráci so zástupcami eventových agentúr a profesionálmi z oblasti MICE odvetvia. Vo všeobecnosti je projekcia počtu podujatí navrhnutá v kontexte predpokladov a očakávaní, že miestna ekonomika a podnikový sektor sa bude rozvíjať, rovnako ako bude rásť hospodársky význam krajiny, čo vyvolá generovanie dopytu.

V tabuľkách nižšie je zhrnutie medzinárodných benchmarkov pre účely nastavenia počtu podujatí alebo počtu účastníkov.

Tabuľka 47 Prehľad benchmarkov pre nastavenie počtu podujatí

	Benchmark	Hodnota pre NKKC
Celkový počet podujatí	V zmysle medzinárodných benchmarkov sa celkový ročný počet podujatí pohybuje od 180 do 200 podujatí (ICE Krakov 175 - 200 v rokoch 2015 - 2018; CCH - Congress Center Hamburg 224 (2015), 226 (2016); Congress Center Dublin 190 (priemer od roku 2010; Kongresskultur Bregenz 191 ako priemer počas rokov 2016 - 2019).	180
Počet medzinárodných kongresov/ konferencií	Priemerný počet medzinárodných asociačných kongresov (2015 - 2019) v 3 viedenských kongresových centrách je 93, individuálne od 17 (Messe Wien Exhibition & Congress Center) do 49 (Austria Center Vienna). Počet medzinárodných kongresov a konferencií nad 500 účastníkov v Talline je 20 (2017 - 2019). Počet národných a medzinárodných kongresov a konferencií nad 500 účastníkov v Krakove je 39, resp. 36 (2018, 2019).	18
Počet firemných podujatí	Expertný odhad na základe komunikácie s profesionálmi z eventovej oblasti.	68
Počet kultúrnych podujatí	Počet koncertov a iných kultúrnych podujatí, a viacdňových iných kultúrnych podujatí/festivalov je stanovený vychádzajúc z odhadovaného dopytu medzi 80 až 104 podujatí ročne (viď. kapitola 6.5 tejto štúdie), avšak mierne pod odhadnutý dolný limit, keďže najmä v skupine malých podujatí nemusí dôjsť k tendencii presunu z klubových priestorov do NKKC.	64
Počet spoločenských podujatí	Expertný odhad na základe komunikácie s profesionálmi z eventovej oblasti.	25
Počet výstav	Expertný odhad na základe komunikácie s profesionálmi z eventovej oblasti.	5

Zdroj: EY

Priemerný počet účastníkov bol nastavený expertným odhadom, pričom výsledná priemerná veľkosť podujatia v NKKC (981 účastníkov) je tesne pod priemerom obdobných zariadení, podrobnejšie viď. v tabuľke nižšie.

⁷⁹ Priemerný počet medzinárodných asociačných kongresov (2015 - 2019) v 3 viedenských kongresových centrách je 93, individuálne od 17 (Messe Wien Exhibition & Congress Center) do 49 (Austria Center Vienna). Počet medzinárodných kongresov a konferencií nad 500 účastníkov v Talline je 20 (2017 - 2019).

Tabuľka 48 Prehľad benchmarkov pre nastavenie počtu účastníkov

	Benchmark	Hodnota pre NKKC
ICE Krakov	2015 - 1 114 (195 000/175)	981
	2016 - 1 412 (250 000/177)	
	2017 - 1 290 (231 000/179)	
	2018 - 1 275 (255 000/200)	
Kongresskultur Bregenz	2016 - 991 (191 200/193)	
	2017 - 954 (193 800/203)	
	2018 - 1 128 (210 900/187)	
	2019 - 1 022 (185 000/181)	

Zdroj: EY

Stanovenie počtu zahraničných účastníkov

Pre účely určenia počtu zahraničných účastníkov boli stanovené nasledujúce **koeficienty podielu zahraničných účastníkov na celkovom počte účastníkov**: asociačné kongresy 80%, medzinárodné firemné stretnutia/konferencie 50%, domáce firemné stretnutia/konferencie 0%, firemné dni 10%, kultúrne podujatia 10%, spoločenské podujatia 5%, samostatné výstavy 10%.

Určenie počtov zahraničných účastníkov je kľúčové pre identifikáciu ekonomických prínosov, keďže v ekonomických prínosoch sa zohľadňuje odkiaľ peniaze pochádzajú a kde boli použité. Prínos vzniká len vtedy, keď vynaložené peniaze predstavujú taký nárast hospodárskej činnosti v oblasti, ku ktorému by bez sledovanej činnosti/organizácie nedošlo. Táto zvýšená aktivita je zvyčajne výsledkom finančnej "injekcie" od inej geografickej oblasti, ako je sledovaná oblasť (napr. výdavky zahraničných návštevníkov, zahraničné dotácie atď.). Ekonomické prínosy možno preto považovať za podmnožinu ekonomických dopadov. Zároveň do prínosov boli započítané len tie podujatia, ktoré sú považované za novo vygenerovaný dopyt, t. j. o ktorých sa dá predpokladať, že by sa nerealizovali, pokiaľ by NKKC neexistovalo.

8.2.3.2 Projekcia výnosov

Prevádzka centra počíta s 2 hlavnými druhmi príjmov, a to príjmy z podujatí (prenájom priestorov, prenájom techniky a catering) a príjmy z poskytovania parkovania. **Kompletná projekcia vrátane benchmarkov je uvedená v prílohe I tejto štúdie.**

Prenájom priestorov

Pre výpočet výnosov z prenájmu predstavuje základné východisko cenník prenájmu priestorov (zahŕňa prenájom holopriestoru a základné technické vybavenie čo sa týka ozvučenia, videoprojekcie a osvetlenia). Cenník prenájmu priestorov vid'. v prílohe I tejto štúdie. Výška sadzieb je odvodená z dostupných národných a medzinárodných benchmarkov, vid'. v prílohe I tejto štúdie. Výnosy za prenájom sú vypočítané ako súčet prenájmov za jednotlivé prenajaté miestnosti s tým, že pre každý typ podujatia bola nakonfigurovaná daná štruktúra prenajatých miestností. Za deň podujatia (*event day*) sa počíta plná suma, za deň prípravy/likvidácie podujatia (*move in/move out day*) sa berie do úvahy len polovica z plnej sadzby za deň. V prípade koncertov a iných kultúrnych podujatí predpokladáme, že pre časť z nich sa prenajíma priestor na menej ako celý deň (keďže nejde o celodenné podujatia), preto je použitá indexácia 0,5 z celodenného prenájmu.

Prenájom techniky

Výnosy za prenájom techniky sa delia na výnosy za ozvučenie, videoprojekciu, osvetlenie (všetko ako AV technika), pričom je ešte započítaný prenájom mobiliáru (najmä stoličky a stoly) a dodatočné služby (napr. energie, internet, eventuálne tlmočenie a pod.). Výnosy za prenájom AV techniky boli stanovené podľa typu a veľkosti podujatia. Podkladom pre stanovenie jednotkových cien boli expertné odhady profesionálov z eventovej oblasti, pričom sú v nich zahrnuté najmä tieto položky:

Ozvučenie zahŕňa najmä ozvučovací systém vrátane zvukového procesoru, reproduktorov, dodatočné mikrofóny vrátane bezdrôtových, záznamovú techniku, kabeláž a príslušenstvo.

Video projekcia zahŕňa najmä projekciu na centrálné plátno, nepravidelne sa počíta s LED panelom, bočné projekcie na plátna alebo monitory/obrazovky, kamerový systém, príslušenstvo, réžia.

Osvetlenie zahŕňa najmä osvetlenie pódia, príp. efektové svetlá, rigging, kabeláž, ovládacie pulty.

Mobiliár a služby zahŕňajú najmä stoly a stoličky v prípade mobiliáru; v prípade služieb energie, internet, triedenie a odvoz odpadu, šatne, zabezpečenie vzduchotechniky a kúrenia, upratovacie služby a pod.; eventuálne pri medzinárodných podujatiach tlmočenie, ktoré zahŕňa najmä tlmočnicke kabínky s výbavou, slúchadlá a príslušenstvo.

Jednotkové ceny zohľadňujú skutočnosť, že medzi podujatiami dochádza k výrazným rozdielom, pričom sa môžu pohybovať o prémiovej kvality AV techniky až po minimálny štandard v tom istom type a veľkostnej skupine.

Podrobnejšie vid'. v prílohe I tejto štúdie.

Catering

Nacenie služieb cateringu vychádza z expertných odhadov profesionálov z eventovej oblasti. V prípade kongresov a firemných stretnutí/konferencií sú necenené 2 x coffee breaky a 1 x obed celkovo v sume 20 EUR bez DPH, resp. galavečera v sume 30 EUR bez DPH (ide o priemernú cenu po zohľadnení, že časť podujatí v danej skupine neusporiada galavečeru alebo časť podujatí si vyžaduje menej nákladný catering). V prípade firemných dní a spoločenských podujatí je nacenенý nákladnejší večerný catering (45 EUR bez DPH).

Na základe projektovaných výnosov priemerná denná výška výnosov na účastníka, zahŕňajúca výnosy za prenájom priestorov, techniky a catering, dosahuje jednotkovú výšku nasledovne, vid'. tabuľku nižšie.

Tabuľka 49 Priemerný denný výnos na účastníka

	Priemerný denný výnos na účastníka (v €, bez DPH)
Asociačné kongresy	62
Firemné podujatie	58
Kultúrne podujatia	9
Spoločenské podujatie	64
Výstava	8

Zdroj: EY

Pre účely reálnosti modelovaných denných výnosov je možné ich porovnať s dostupnými konferenčnými balíčkami z iných kongresových centier. Kongresové centrum na futbalovom štadióne Legia Varšava ponúka celodenný konferenčný balíček za 44 EUR bez DPH (osoba/deň), ktorý zahŕňa prenájom priestorov vrátane prenájmu štandardnej techniky a celodenný catering (2 x coffee break a obed). Kongresové centrum Praha ponúka 3 konferenčné balíčky v rozmedzí od 57 EUR do 80 EUR bez DPH zahŕňajúce prenájom priestorov, štandardnej techniky, služby a catering (2 x coffee break a obed).

Nízke denné výnosy na účastníka z výstav a kultúrnych podujatí sú spôsobené tým, že jednotkovo ide o relatívne veľké podujatia (t. z. výnosy sa rozpočítavajú na väčší počet účastníkov), ktoré zároveň nezahŕňajú príjmy z cateringu (catering má zásadný podiel, keďže jeho jednotková suma je od 20 do 45 na osobu). Čo sa týka ostatných podujatí, priemerný denný výnos na účastníka je v rozmedzí vyššie uvedených medzinárodných benchmarkom.

Parkovanie

Celkový počet parkovacích miest pre NKKC je 236. Z toho 10 % (24) je určených pre zamestnancov

NKKC, zvyšná časť (212) slúži pre krátkodobé parkovanie (bežné parkovanie verejnosti za úhradu), resp. pre parkovanie počas podujatí (parkovanie vyhradené počas podujatí s tým, že pre tento čas je vymedzená osobitná sadzba za parkovanie).

Pre účely výpočtu príjmov NKKC bol stanovený celkový podiel v roku využitia parkovacích miest v pomere od 60 - do 40 % (krátkodobé parkovanie, 60 % v roku 2027 s klesajúcim podielom na 40 % v roku 2031) : 40 - 60 % (parkovanie počas podujatí, 40 % v roku 2027 s rastúcim podielom na 60 % v roku 2031). Predpokladá sa, že tento pomer je dynamický a v danom čase je regulovaný smart parkovacím systémom, ktorý podľa harmonogramu podujatí vyhradzuje parkovacie miesta pre podujatia. Zároveň sa predpokladá, že počas nábehu počtu podujatí sa podiel parkovacích miest využitých pre účely krátkodobého parkovania bude znižovať, keďže viac parkovacích miest bude využitých v rámci podujatí.

Krátkodobé parkovanie: Pre účely výpočtu výnosov z krátkodobého parkovania pre verejnosť bola ako hlavný parameter použitá obsadenosť⁸⁰, na základe medzinárodných benchmarkov, na úrovni 60 % (počas pracovnej doby), 30 % (po pracovnej dobe v pracovnom dni) a 20 % (počas víkendov a sviatkov, nízke percento sa odhaduje kvôli blízkosti nákupného centra, ktoré ponúka voľné parkovanie počas prvých 3 hodín). Výnosy za krátkodobé parkovanie boli vyčíslené ako násobok počtu dní, počtu hodín, hodinovej sadzby (2,08 € bez DPH) a počtu obsadených parkovacích miest.

Parkovanie v rámci podujatí: Pre účely výpočtu výnosov z parkovania počas podujatí bola použitá priemerná denná sadzba 8,00 € bez DPH. Celkové výnosy za parkovanie podujatí boli vypočítané ako násobok dennej sadzby a počtu dní podujatí v danom roku, po očistení o dni paralelných podujatí).

Podrobnejšie viď. v prílohe I tejto štúdie.

Tabuľka 50 Celkový prehľad výnosov (v cenách roku 2021, v EUR bez DPH)

	2027	2028	2029	2030	2031
Kongres	672 525	1 498 050	2 405 475	3 030 975	3 349 125
Príjmy z prenájmu priestorov	208 125	446 250	714 375	886 875	988 125
Príjmy z cateringu	306 000	702 000	1 134 000	1 440 000	1 584 000
Príjmy z prenájmu techniky+služby	158 400	349 800	557 100	704 100	777 000
Firemné podujatie	602 200	1 000 225	1 476 500	1 732 825	2 292 325
Príjmy z prenájmu priestorov	153 450	267 200	373 200	448 675	615 650
Príjmy z cateringu	354 000	582 000	888 500	1 029 000	1 339 500
Príjmy z prenájmu techniky+služby	94 750	151 025	214 800	255 150	337 175
Kultúrne podujatie	497 250	656 325	774 425	857 325	904 550
Príjmy z prenájmu priestorov	340 075	452 700	538 275	594 925	626 575
Príjmy z cateringu	-	-	-	-	-
Príjmy z prenájmu techniky+služby	157 175	203 625	236 150	262 400	277 975
Spoločenské podujatie	585 500	944 000	1 220 000	1 271 500	1 354 000
Príjmy z prenájmu priestorov	85 500	140 000	183 000	190 500	202 000
Príjmy z cateringu	414 000	666 000	859 500	895 500	954 000
Príjmy z prenájmu techniky+služby	86 000	138 000	177 500	185 500	198 000
Výstava (súbežná)	105 550	260 100	364 625	455 675	455 675
Príjmy z prenájmu priestorov	57 550	141 850	197 625	246 425	246 425
Príjmy z cateringu	-	-	-	-	-
Príjmy z prenájmu techniky+služby	48 000	118 250	167 000	209 250	209 250
Výstava (samostatná)	149 000	149 000	223 500	298 000	372 500
Príjmy z prenájmu priestorov	86 000	86 000	129 000	172 000	215 000
Príjmy z cateringu	-	-	-	-	-

⁸⁰ Obsadenosť predstavuje podiel počtu zaparkovaných áut v danom čase a počtu celkového počtu parkovacích miest.

	2027	2028	2029	2030	2031
Príjmy z prenájmu techniky+služby	63 000	63 000	94 500	126 000	157 500
Príjmy z prenájmu priestorov	930 700	1 534 000	2 135 475	2 539 400	2 893 775
Príjmy z cateringu	1 074 000	1 950 000	2 882 000	3 364 500	3 877 500
Príjmy z prenájmu techniky+služby	607 325	1 023 700	1 447 050	1 742 400	1 956 900
Parkovanie	723 552	700 355	682 256	669 254	661 350
Celkom	3 335 577	5 208 055	7 146 781	8 315 554	9 389 525

Zdroj: EY

8.2.4 Zostatková hodnota

Zostatková hodnota predstavuje hodnotu aktivít na konci projektu v prípade, že ekonomická životnosť predmetných aktív nie je vyčerpaná. Zostatková hodnota sa zahrnie do CBA ako peňažný príjem posledného roka referenčného obdobia (2037).

Pri danej analýze sme na základe Metodickéj príručky CBA vybrali metódu zostatkovej hodnoty ako čistej súčasnej hodnoty peňažných tokov zostávajúcej životnosti referenčného obdobia. Túto metódu je možno považovať za najvhodnejšiu, nakoľko zahŕňa projekciu peňažných tokov po uplynutí referenčného obdobia. Výpočet čistej súčasnej hodnoty peňažných tokov po uplynutí referenčného obdobia môže byť pripravený na základe určitých zjednodušení a predpokladov. V tomto zmysle sa odporúča vypočítať zostatkovú hodnotu prostredníctvom nasledujúceho vzorca:

$$ZH_{CF} = \sum_{n=1}^t \frac{PP - PV}{(1+r)^n}$$

kde:

- ▶ ZH_{CF} - Zostatková hodnota (nediskontovaná, pre posledný rok referenčného obdobia) vypočítaná na základe hodnoty čistého peňažného toku po uplynutí referenčného obdobia (treba ju pripočítať ako príjem k poslednému roku referenčného obdobia);
- ▶ PP - Prevádzkové príjmy v poslednom roku referenčného obdobia (resp. priemer za referenčné obdobie ak prevádzkové náklady v jednotlivých rokoch referenčného obdobia projektu výrazne kolíšu);
- ▶ PV - Prevádzkové výdavky v poslednom roku referenčného obdobia (resp. priemer za referenčné obdobie ak prevádzkové výdavky v jednotlivých rokoch referenčného obdobia projektu výrazne kolíšu);
- ▶ r - Diskontná sadzba;
- ▶ n - Rok od ukončenia referenčného obdobia (pre účely vzorca rok 1) až po posledný rok priemernej fyzickej životnosti investície;
- ▶ t - Celková priemerná fyzická životnosť investície v rokoch.

Tabuľka 51 Výpočet zostatkovej hodnoty

Mena: mil. EUR	'38	'39	'40	'41	'42	'43	'44	'45	'46	'47	'48	'49	'50	...	'82
Celkové peňažné toky	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	...	1,2
Diskontná sadzba	0,98	0,94	0,91	0,87	0,84	0,81	0,77	0,75	0,72	0,69	0,66	0,64	0,61	...	0,17
Diskontované peňažné toky	1,1	1,1	1,1	1,0	1,0	0,9	0,9	0,9	0,8	0,8	0,8	0,7	0,7	...	0,2
Zostatková hodnota	24,7														

Zdroj: EY

V uvedenej tabuľke nižšie je zobrazená zostatková hodnota a diskontovaná zostatková hodnota projektu NKKC. Pre výpočet diskontovaných zostatkových hodnôt bol použitý diskontný faktor 0,57.

Tabuľka 52 Zostatková a diskontovaná zostatková projektu

Kategória	Spolu (tis. EUR)
Zostatková hodnota	24 688
Diskontovaná zostatková hodnota	13 980

Zdroj: EY

8.2.5 Finančná výnosnosť investície

Finančná výnosnosť investície sa hodnotí na základe výpočtu finančných ukazovateľov:

- ▶ Čistá súčasná finančná hodnota investície (FNPV-C);
- ▶ Miera finančnej návratnosti investície (FRR-C).

FNPV sa počíta ako súčet diskontovaných peňažných tokov za celkové referenčné obdobie (2023-2037).

Nasledujúca tabuľka predstavuje výsledné FNPV a FRR investičného variantu projektu. Pri rozdielnosti výsledkov medzi FNPV a FRR je vhodné rozhodnúť sa podľa FNPV, keďže zobrazuje absolútnu hodnotu, ktorá je investičným projektom vyhotovená.

Tabuľka 53 Finančná výnosnosť investície

Kategória	Spolu (tis. EUR/%)
FNPV-C	-60,510
FRR-C	-8,3%

Zdroj: EY

Nasledujúce tabuľky predstavujú prognózované peňažné a diskontované peňažné toky v referenčnom období pre referenčný stav a investičný variant projektu NKKC. V druhej tabuľke sú taktiež zhrnuté výsledky ukazovateľov FNPV-C a FRR-C.

Tabuľka 54 Vývoj finančných tokov referenčného stavu projektu (finančná analýza)

Mena: mil. EUR	'23	'24	'25	'26	'27	'28	'29	'30	'31	'32	'33	'34	'35	'36	'37
Prevádzkové výdavky	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Peňažné výdavky	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2

Zdroj: EY

Tabuľka 55 Vývoj finančných tokov investičného variantu projektu (finančná analýza)

Mena: mil. EUR	'23	'24	'25	'26	'27	'28	'29	'30	'31	'32	'33	'34	'35	'36	'37
Prenájom priestoru	-	-	-	-	0,9	1,5	2,1	2,5	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9
Prenájom techniky	-	-	-	-	0,6	1,0	1,4	1,7	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
Dodávanie občerstvenia	-	-	-	-	1,1	2,0	2,9	3,4	3,9	3,9	3,9	3,9	3,9	3,9	3,9
Parkovanie	-	-	-	-	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
Zostatková hodnota	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	24,7
Peňažné príjmy	-	-	-	-	3,3	5,2	7,1	8,3	9,4	9,4	9,4	9,4	9,4	9,4	34,1

Mena: mil. EUR	'23	'24	'25	'26	'27	'28	'29	'30	'31	'32	'33	'34	'35	'36	'37
Investičné výdavky	11,4	18,0	18,0	39,5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Náklady na predaný tovar	-	-	-	-	0,5	0,9	1,3	1,5	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7
Mzdové náklady	-	-	-	-	2,4	2,5	2,7	2,8	2,8	2,8	2,8	2,8	2,8	2,8	2,8
Ostatné priame náklady	-	-	-	-	0,3	0,5	0,7	0,8	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9
Nepriame náklady	-	-	-	-	1,1	1,5	1,9	2,0	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1
Fixné náklady	-	-	-	-	0,3	0,4	0,6	0,7	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
Počiatkové marketingové náklady	0,2	0,2	0,2	0,2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Peňažné výdavky (s VO)	11,4	18,0	18,0	39,5	4,5	5,7	7,0	7,6	8,2	8,2	8,2	8,2	8,2	8,2	8,2
Celkové peňažné toky (s VO)	11,4	18,0	18,0	39,5	1,1	0,5	0,1	0,7	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2
Diskontný faktor	0,98	0,94	0,91	0,87	0,84	0,81	0,77	0,75	0,72	0,69	0,66	0,64	0,61	0,59	0,57
Diskontované peňažné toky	11,2	17,0	16,3	34,4	0,9	0,4	0,1	0,5	0,8	0,8	0,8	0,7	0,7	0,7	14,6
FNPV-C	60,5														
FRR-C (%)	8,3														

Zdroj: EY

8.2.6 Finančná udržateľnosť

Po určení investičných nákladov a prevádzkových nákladov je možné určiť finančnú udržateľnosť projektu. Projekt je finančne udržateľný, ak nepredstavuje riziko vyčerpania hotovosti v budúcnosti. Nasledujúca tabuľka zobrazuje pozície finančnej udržateľnosti projektu. Kumulovaný peňažný tok dosahuje počas všetkých rokov pozitívne s predpokladom, že financovanie investícií je zabezpečené v plnej výške.

Finančné zdroje projektu NKKC zahŕňajú štátnu pomoc, vlastné prostriedky spoločnosti ImmoCap a dva plánované úvery poskytnuté občianskemu združeniu OZ NKKC - prednostný úver s dĺžkou čerpania 25 rokov na pokrytie investičných výdavkov a kontokorentný úver na pokrytie prevádzkovej straty, generovanej počas prvých rokov fungovania NKKC, a nákladov na financovanie.

Medzi hlavné špecifiká daných úverov patria:

- ▶ Prednostný úver - Doba splácania 25 rokov, úroková sadza 2,5 % (základná úroková sadzba 2 % + EURIBOR 0,5 %), poplatok za vybavenie úveru 0,4 %, záväzkový poplatok 0,4 %, dvojročný odklad platby istiny po dokončení výstavby, kapitalizácia úrokov počas výstavby projektu;
- ▶ Kontokorentný úver - Úroková sadzba 3,5 % (základná úroková sadzba 3,0 % + EURIBOR 0,5 %), poplatok za vybavenie úveru 0,4 %.

Projekt je udržateľný z dôvodu pozitívnych hodnôt peňažných tokov vo všetkých rokoch referenčného obdobia.

Tabuľka 56 Finančná udržateľnosť investičného variantu projektu

Mena: mil. EUR	'23	'24	'25	'26	'27	'28	'29	'30	'31	'32	'33	'34	'35	'36	'37
Finančné zdroje	11,6	18,2	18,2	39,7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Prevádzkové príjmy	-	-	-	-	3,3	5,2	7,1	8,3	9,4	9,4	9,4	9,4	9,4	9,4	9,4
Celkové peňažné príjmy	11,6	18,2	18,2	39,7	3,3	5,2	7,1	8,3	9,4	9,4	9,4	9,4	9,4	9,4	9,4

Mena: mil. EUR	'23	'24	'25	'26	'27	'28	'29	'30	'31	'32	'33	'34	'35	'36	'37
Investičné výdavky	11,4	18,0	18,0	39,5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Prevádzkové výdavky	0,2	0,2	0,2	0,2	4,6	5,9	7,2	7,8	8,4	8,4	8,4	8,4	8,4	8,4	8,4
Celkové peňažné výdavky (s VO)	11,4	18,0	18,0	39,5	4,5	5,7	7,0	7,6	8,2	8,2	8,2	8,2	8,2	8,2	8,2
Celkové peňažné toky	0,2	0,2	0,2	0,2	1,1	0,5	0,1	0,7	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2
Hotovosť na konci roka	0,1	0,3	0,4	0,6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,5	1,0

Zdroj: EY

8.2.7 Analýza uskutočniteľnosti preferovaného variantu

Do úvahy pripadajú nasledujúce spôsoby realizácie projektu:

- ▶ konvenčným modelom, kedy investíciu realizuje štát;
- ▶ PPP modelom, kedy je využitá spolupráca verejného a súkromného sektora;
- ▶ poskytnutím štátnej pomoci.

8.2.7.1 Konvenčný model

Konvenčný model vychádza z bežne používanej praxe verejného sektoru, spočívajúcej v postupnom a oddelenom zavádzaní všetkých jednotlivých častí projektovej dokumentácie a stavby a eventuálne aj služieb podporujúcich prevádzku, technickú správu a údržbu. Funkciu investora, ako aj prevádzku a financovanie zaisťuje príslušný zadávateľ s použitím prostriedkov štátneho rozpočtu.

Konvenčný model prípravy a realizácie projektu by spočíval vo všeobecnosti na nasledovnom:

- ▶ Verejný sektor koordinuje celý proces prípravy, výstavby, prevádzky a údržby.
- ▶ Na základe samostatných zadávacích pokynov zaisťuje súkromný sektor oddelené zhotovenie projektovej dokumentácie, realizáciu stavby a súvisiace činnosti.
- ▶ Verejný sektor definuje svoje požiadavky na výstavbu objektu NKKC na základe vstupov (napr. definícia výkazu výmer atď.).
- ▶ Údržba je zaisťovaná vlastnými silami verejného sektoru (samostatné verejné zákazky na nákupy príslušnej techniky, materiálu apod.).
- ▶ Vlastníkom infraštruktúry je po celú dobu výstavby aj prevádzky štát.

Vzhľadom k tomu, že zo strany štátu neboli doposiaľ vo vzťahu projektu vykonané žiadne operatívne kroky, okrem schválenia predmetných uznesení vlády SR, štát za predpokladu konvenčného modelu by musel všetky činnosti, ktoré boli doteraz vykonané, realizovať úplne alebo čiastočne nanovo. A zároveň realizovať všetky nasledujúce. Ide najmä o tieto kroky:

- ▶ Prehodnotiť potreby a špecifikáciu cieľov projektu, ak by sa štát nestotožnil s existujúcim konceptom NKKC.
- ▶ Zabezpečiť prípravu a riadenie projektu (projektový tím). Štát konvenčným spôsobom zvyčajne realizuje investície vo vzťahu k investíciám, pre ktoré existuje štátna organizácia alebo organizácia s účasťou štátu (napr. Národná diaľničná spoločnosť v prípade diaľnic alebo Železnice Slovenskej republiky v prípade železničnej infraštruktúry). V prípade projektu NKKC žiadna podobná organizačná zložka štátu neexistuje (agentúra Slovakia Travel nie je zameraná na infraštruktúrne projekty, ale vykonáva výhradne mäkké aktivity neinvestičného charakteru)

- ▶ Spracovať projektový zámer.
- ▶ Zabezpečiť vhodný pozemok (v rámci prieskumu trhu boli oslovené aj ministerstvá, pričom nebola z ich strany predložená ponuka s vhodným pozemkom).
- ▶ Zabezpečiť kompletnú technickú a inú podkladovú/prípravnú dokumentáciu vrátane tej, ktorá už bola zrealizovaná zo strany partnera projektu, resp. OZ NKKC.
- ▶ Zabezpečiť povoloňovacie konania.
- ▶ Obstarať zhotoviteľa.
- ▶ Obstarať prevádzkovateľa (ak by štát neprevádzkoval centrum vlastnými kapacitami).
- ▶ Zabezpečiť iniciačný marketing centra.
- ▶ Prevádzkovať centrum, resp. monitorovať a kontrolovať prevádzku, pokiaľ by centrum bolo prevádzkované treťou stranou.

Vzhľadom na vyššie uvedené argumenty ako aj aktuálny stav rozpracovanosti predkladaného projektu sa javí byť realizácia uvedeného projektu konvenčným spôsobom ako investície štátu **pre štát nevýhodná, a to najmä v dvoch rovinách:**

- ▶ finančné - štát by musel financovať všetky výdavky spojené s výstavbou a prevádzkou NKKC v plnom rozsahu v porovnaní s modelom poskytnutia štátnej pomoci (viď. v kapitole 8.2.8.1 tejto štúdie), kde by štát financoval len cca 70 % investičných nákladov (čo predstavuje cca 60 mil. EUR z 87 mil. EUR).
- ▶ časové a makroekonomické - štát zvyčajne realizuje svoje investície dlhšie ako to robí súkromný sektor; oneskorením realizácie projektu dochádza ku každoročnej strate na ekonomických prínosoch vo výške 17,2 mil. EUR (obrat v ekonomike), z toho min. 10,2 mil. EUR v hrubej pridanej hodnote, resp. 454 pracovných miest generovaných obratom v ekonomike; resp. na príjmoch štátu vo výške 3,8 mil. EUR vo forme daňových a odvodových výnosov do štátneho rozpočtu (ekonomické dopady a prínosy podrobnejšie viď. v Ekonomickej analýze tejto štúdie).

V súvislosti s časovým hľadiskom konvenčného modelu je východiskom skutočnosť, že štát aktuálne nedisponuje vhodným pozemkom a nemá rozpracovaný projekt NKKC. Vychádzajúc z uvedeného stavu možno časový harmonogram realizácie projektu konvenčným spôsobom stanoviť nasledovne:

1. Výber a schválenie pozemku (minimálne 18 mesiacov)
 - a) štúdia potreby - definovanie kritérií - (3-5 mesiacov)
 - b) Long List - identifikácia potenciálnych pozemkov v súlade s ÚP (3-4 mesiace)
 - c) Oslovenie potenciálnych predávajúcich - zhromaždenie potrebných údajov a užšia selekcia pozemkov spĺňajúcich nevyhnutné kritéria (3-4 mesiace)
 - d) Výber pozemku, Due Dilligence proces, kúpa (9-15 mesiacov)
 - i. Právne DD
 - ii. Finančné DD
 - iii. Technické DD

Minimálny možný čas: 18 mesiacov (1)
2. Príprava pozemku a projektu
 - a) Architektonická súťaž (6-9 mesiacov)
 - b) Výber a schválenie architektonického riešenia (6-8 mesiacov)
 - c) Projektová dokumentácia pre ÚR (10-12 mesiacov)

d) Projektová dokumentácia pre SP (14-18 mesiacov)

Minimálny možný čas: 44 mesiacov (1+2)

3. Povoľovacie procesy a výber zhotoviteľa stavby

a) EIA (4-8 mesiacov)

b) Územné konanie (10-15 mesiacov)

c) Stavebné konanie (10-15 mesiacov)

d) Príprava tendra (3-4 mesiace)

e) Vyhodnotenie (3-4 mesiace)

Minimálny možný čas: 54 mesiacov (1+2+3)

4. Výstavba (30 - 36 mesiacov)

Minimálny možný čas: 84 mesiacov (1+2+3+4)

Celkom minimálny možný čas: 84 mesiacov = 7 rokov

Realistický možný čas: 9 rokov+

Berúc do úvahy realistický scenár realizácie na úrovni minimálne 9 rokov a berúc do úvahy ako prvý prípravný rok 2022 by k ukončeniu výstavby mohlo dôjsť okolo roku 2030, t. j. s 3-4 ročným oneskorením oproti navrhovanému a rozpracovanému projektu OZ NKKC. Následne je možné predpokladať, že štát by pravdepodobne nedokázal zrealizovať NKKC tak, aby bolo pripravené pre účely slovenského predsedníctva v Rade EÚ SK PRES 2030.

Prečo sa to v tejto fáze oplatí štátu nerealizovať projekt NKKC ako investíciu štátu

Časové hľadisko:

- ▶ **Aktuálne unikátne spojenie občianskej iniciatívy, ochotou súkromníka dofinancovať časť nákladov a vôle štátu**, čím môže v relatívne krátkej dobe vzniknúť na Slovensku centrum európskej úrovne. Iniciátorom projektu je nezisková mimovládna iniciatíva subjektov z prostredia MICE a nezriaďovanej kultúry, zoskupených pod hlavičkou občianskeho združenia OZ NKKC. Spomínaní aktéri vyvíjali aktivity smerujúce k podpore vzniku NKKC už od roku 2019. Na základe výsledkov prieskumu trhu je v projekte prítomný aj partner projektu, ktorý je ochotný čiastočne financovať investičné náklady spojené s výstavbou NKKC.

- ▶ Ako dosvedčuje prax, **verejný sektor zvyčajne buduje infraštruktúru pomalšie ako súkromný**, resp. investíciu sa nedarí dokončiť (výstavba Slovenského národného divadla⁸¹, nemocnica

ORIGINAL

⁸¹ **Slovenské národné divadlo** je snáď najdlhšie realizovanou kultúrnou stavbou posledných desaťročí - samotná výstavba trvala 21 rokov. S výstavbou sa začalo v apríli 1986, divadlo bolo otvorené v apríli 2007. Celkové náklady sa vyšplhali na 4,465 mld. Sk (t.j. približne 148,2 mil. EUR po prepočte konverzným kurzom 30,126), pričom náklady boli na začiatku vytýčené na 874 miliónov korún. Rozhodnutie postaviť pre Slovenské národné divadlo novú budovu padlo už v roku 1960. Súčasná podoba budovy SND vzišla z urbanisticko-architektonickej súťaže realizovanej v rokoch 1979/1980. Investorom bol štát - najskôr ako Slovenské národné divadlo, potom v rokoch 1997 až 2000 Ministerstvo kultúry SR a od r. 2000 Správa kultúrnych zariadení MK SR. Dielo sa kritizovalo za neustále predlžovanie času výstavby a zvyšovanie investičných nákladov. Najskôr to bol materiál - nebolo železo, tér a pod. Po roku 1989 zasa neboli peniaze, neskôr nebola politická vôľa, spoločenská vôľa a pod.. Dôsledkami neúmerne dlhého času výstavby boli zmena a dopĺňanie materiálov v závislosti od dostupnosti v čase výstavby, zmena alebo inovácia už dokončených alebo inštalovaných súčastí v závislosti od zmeny noriem a predpisov, prerušovanie výstavby podľa dostupnosti finančných prostriedkov, problémy pri nasadzovaní personálnych kapacít realizačných a dodávateľských firiem, keďže výstavba nebola kontinuálna, ale prerušovaná a opakovane spúšťaná.

Zdroj: Martina Jakušová: Slovenský národný div, časopis ASB. 08/2007. Dostupné na: <https://www.asb.sk/architektura/slovensky-narodny-div>.

Ing. arch. Martin Kusý: Poznámky k 28-rokov trvajúcej výstavbe SND v Bratislave. Zborník odbornej konferencii Kultúrne dedičstvo 2019 - Divadlo v umení / Umenie v divadle. Dostupné na: https://www.dekd.sk/documentloader.php?id=1237&filename=dekd2019_zbornik-7_kusy.pdf.

Rázsochy⁸², rekonštrukcia Slovenskej národnej galérie⁸³). Projekty štátu sú zdĺhavé najmä vo fáze ich prípravy, kedy sa vyžaduje politická vôľa na podporu projektu. Zároveň ich rovnako ovplyvňujú politické cykly zodpovedajúce zmenám vlád a zmenám ich priorít, kedy sa podpora a záväzky zo strany jednej vlády nemusia vždy preniesť do agendy nasledujúcej vlády.

- ▶ Čím skôr dôjde k výstavbe tohto centra, tým skôr bude generovať ekonomické prínosy plynúce z jeho existencie. **Každým rokom neexistencie** tohto centra **Slovensko prichádza o produkciu v ekonomike na úrovni viac ako 39,4 mil. EUR**, z toho 17,2 mil. EUR ako čistý ekonomický prínos od zahraničných návštevníkov (z toho v hrubej pridanej hodnote 24,4 mil. EUR, resp. min. 10,2 mil. EUR ako ekonomický prínos). Zároveň štát a samosprávy prichádzajú o viac ako **11,4 mil. EUR ročne na daňových a odvodových výnosoch** do svojich rozpočtov, z toho 4,5 mil. EUR ako čistý ekonomický prínos od zahraničných návštevníkov.
- ▶ V súvislosti s Predsedníctvom Rady EÚ v roku 2030 (**SK PRES 2030**) získanie moderných a kapacitne vyhovujúcich priestorov **dostatočne včas**, aby sa nemusela opakovať situácia z roku 2016 (SK PRES 2016), kedy sa podujatia konali improvizovane a napr. budova Reduty Slovenskej filharmónie bola kvôli SK PRES obsadená pol roka mimo svoj účel.

⁸² **Výstavba Univerzitnej nemocnice Bratislava-Rázsochy** je projekt fakultnej nemocnice vrátane posluchární, laboratórií, internátov a ostatnej občianskej vybavenosti, tzv. kampus v bratislavskej mestskej časti Lamač. Pôvodná stavba sa začala stavať v roku 1987 ako štátny projekt (s pôvodne plánovaným otvorením v roku 1993), ktorý bol napokon v 90. rokoch postupne utlmený. Z pôvodného projektu sa za 30 rokov dokončila iba hrubá stavba - nosný skelet a obvodové múry. V roku 1997 vláda rozšírila projekt o jednotku intenzívnej starostlivosti, heliport a prízjazdovú rampu pre vozidlá rýchlej záchranné služby. Plány aj spôsob financovania stavby sa v jej priebehu viackrát zmenili. Do stavby sa preinvestovali zhruba 2 mld. Sk (cca 65 miliónov eur). Napokon bolo financovanie stavby v roku 2000 zastavené. V neskoršom období Ministerstvo zdravotníctva SR nemalo finančné prostriedky na dostavbu. V roku 2018 bolo schválené zbúranie stavby z dôvodu už nevyhovujúcich štandardov. Búracie práce sa spustili v auguste 2019. Výstavba novej nemocnice je súčasťou programového vyhlásenia vlády so záväzkom jej dobudovania do roku 2026. Odhadovaný náklad na novú nemocnicu je v koncepcii schválenej vládou SR v roku 2019 stanovený na 263 miliónov eur. Aktuálne je projekt v procese výberu zhotoviteľa nového projektu, pričom verejné obstarávanie sa nachádza vo finálnej fáze hodnotenia žiadostí.

Zdroj: Wikipedia. Dostupné na: https://sk.wikipedia.org/wiki/Nemocnica_R%C3%A1zsochy.

⁸³ **Rekonštrukcia Slovenskej národnej galérie** bola témou už minimálne od roka 2001, kedy bola pre zlý stav uzatvorená najkonickejšia časť areálu - tzv. Premostenie, vyzdvihnutý výstavný priestor medzi jednotlivými krídlami barokových Vodných kasární a jedna z dominánt bratislavského nábrežia. Do rekonštrukcie vstupuje niekoľko budov a verejných priestorov, zahŕňa aj dostavbu aj modernizáciu a rieši celý rozsiahly areál na brehu Dunaja. V roku 2003 a 2005 sa zorganizovala dvojica architektonických súťaží, z ktorých vzišiel ako víťaz ateliér Architekti BKPŠ - Kusý Paňák. Až v roku 2015 sa však podarilo podpísať zmluvu so zhotoviteľom stavby. S fyzickou realizáciou rekonštrukcie SNG sa začalo v januári 2016, pôvodne mali byť práce dokončené v závere roka 2018. Stavba bola pôvodne plánovaná na 36 mesiacov. Termín sa postupne posúval v dôsledku komplikovanosti celej výstavby i nevyhnutných revízií stavebných postupov súvisiacich s reálnym stavom odkrytých konštrukcií a ďalších faktorov, ako je napríklad blízkosť Dunaja, prítomnosť spodnej vody či pozostatkov minulých stavebných zásahov. V druhej polovici roka 2016 bola investičná akcia prerušená počas predsedníctva Slovenska v Rade Európskej únie. Podľa upraveného harmonogramu mala byť rekonštrukcia dokončená v polovici roka 2019. Podľa posledných informácií, stavebná časť rekonštrukcie Slovenskej národnej galérie (SNG) by mala byť dokončená v júli 2021, predpokladaný termín ukončenia interiéru a expozícií je na konci mája 2022. Pôvodne boli celkové náklady vyčíslené na necelých 49 miliónov eur, postupne rozpočet narástol na takmer 70 mil. eur (podľa vyjadrení riaditeľky SNG išlo o navýšenie rozpočtu, s ktorým sa rátať od začiatku). Investorom rekonštrukcie je Ministerstvo kultúry SR.

Zdroj: Rekonštrukcia SNG má byť dokončená v júli 2021. 10/2019. Dostupné na: <https://www.teraz.sk/slovensko/rekonstrukcia-sng-by-mala-byt-hotova/425866-clanok.html>.

Rekonštrukcia Slovenskej národnej galérie napreduje, neotvorí sa však skôr ako v máji 2022. 10/2019. Dostupné na: <https://dennikn.sk/1628316/rekonstrukcia-slovenskej-narodnej-galerie-napreduje-neotvori-sa-vsak-skor-ako-v-maji-2022/?ref=tit>.

Adrian Gubčo: Rekonštrukcia SNG bude dokončená v roku 2022. 02/2021. Dostupné na: <https://www.yimba.sk/rekonstrukcia-sng/rekonstrukcia-sng-bude-dokoncena-v-roku-2022?fbclid=IwAR1EjvH7EnMwTSL8thAN2We3xBqH9-c9LS6Bx7solUzLRra-mtx5ARHrgPA>.

- ▶ Téma projektu NKKC je živá viac ako **2 roky**, za čím sa skrýva množstvo **konceptnej a technickej práce** spojenej s prípravou projektu.
- ▶ **Projektová príprava je v pokročilom štádiu**. Pokiaľ by mal verejný sektor pracovať na svojom projekte, celá fáza projektovej prípravy by sa prakticky musela začať odznova.
- ▶ **Rizikom sú politické cykly** po výmene vlád, ktoré ovplyvňujú smerovanie investícií do infraštruktúry.

Finančné hľadisko:

- ▶ Za predpokladu poskytnutia štátnej pomoci by sa **verejný sektor podieľal na projekte len časťou financovania kapitálových výdavkov (cca 70 %)**, avšak **každoročne by získaval všetky ekonomické prínosy projektu** v podobe vygenerovanej produkcie v ekonomike, pracovných miest a v neposlednom rade daňových výnosov a odvodov do verejných rozpočtov.
- ▶ **K dispozícii je vhodný pozemok**, a teda verejný sektor nemusí hľadať vlastný vhodný pozemok alebo ho kúpiť.
- ▶ K projektu existujú, resp. sa budú pripravovať **projektové dokumentácie** a ďalšie štúdie, ktoré už boli alebo budú **financované zo strany súkromného sektora**.

Prevádzkové hľadisko:

- ▶ **Štát nenesie žiadne prevádzkové riziko a riziko potenciálnej prevádzkovej straty**, tá je na strane vlastníka (OZ NKKC) alebo budúceho prevádzkovateľa, ktorý bude vybraný v medzinárodnom tendri. Prevádzka zariadenia typu NKKC, ktorého obchodný model je založený na realizácii medzinárodných kongresov a konferencií, je obzvlášť náročná, keďže ide o veľmi tvrdú medzinárodnú konkurenciu. Prevádzka si vyžiada prevádzkovateľa s medzinárodnými skúsenosťami, najlepšie zahraničného.
- ▶ Kombinácia aktérov v OZ NKKC ako zástupcov kongresovej časti, kultúrnej obci a tiež developera predpokladá vzájomný systém brzd a protiváh, čoho dôsledok je **akcent na kvalitu, čas a efektívne využitie finančných prostriedkov**.

8.2.7.2 PPP model

Vzhľadom k tomu, že v čase prípravy tejto štúdie nie sú známe žiadne požiadavky a parametre na projekt NKKC ako projekt financovaný prostredníctvom PPP, vyhodnotenie tohto variantu bude spočívať na vybraných predpokladoch.

Predpokladaný typ PPP projektu pre výstavbu a prevádzku NKKC

Pre výstavbu a prevádzku NKKC bol určený typ PPP „DBFO“ s typom zmluvy koncesia, v ktorom návrh, výstavba, financovanie, prevádzka a údržba sú v kompetencii súkromného sektora s nasledovným platobným mechanizmom stanoveným na základe:

- ▶ rizika dopytu na strane súkromného sektora, t. j. PPP projekt založený výlučne na prenose rizika dopytu na súkromného partnera na čo je naviazaná platba za dopyt od konečných užívateľov;
- ▶ platba za dostupnosť od verejného sektora (priama platba od zadávateľa (štát) na základe toho, že NKKC by bolo dostupné v požadovaných parametroch v súlade s dohodnutými kritériami v koncesnej zmluve);
- ▶ riziko výstavby t. j. vznikajúce pri výstavbe aktíva, a to najmä oneskorené dodanie stavby, nerešpektovanie definovaných parametrov, riziko dodatočných nákladov, technických závad a negatívnych dopadov na okolie nesie výlučne súkromný sektor.

Pri tomto type PPP podľa slovenského právneho poriadku zariadenie vlastní verejný sektor, v zásade však zariadenie vlastní súkromný sektor a po skončení zmluvy je prevedené na verejný sektor. Pri

stanovení PPP projektu pre tento typ analýzy je potrebné abstrahovať od štandardnej schémy procesu prípravy PPP projektu v nasledovných etapách:⁸⁴

- ▶ **Identifikácia príležitosti** (Identifikácia potrieb a špecifikácia cieľov projektu, Identifikácia dostupných finančných zdrojov pre prípravu a realizáciu projektu, Spracovanie projektového zámeru a možnosť využitia podpory zo Schémy technickej pomoci, Menovanie riadiaceho výboru a projektového manažéra);
- ▶ **Posúdenie príležitosti** (Zistenie základných predpokladov vhodnosti realizácie formou PPP, Rozhodnutie o príprave štúdie uskutočniteľnosti, Identifikácia potrieb externej asistencie, Rozpočet na prácu projektového tímu, Výber poradcu, Vypracovanie štúdie uskutočniteľnosti, Testovanie trhu, Overenie, či je PPP výhodnejšie v porovnaní s tradičnou formou realizácie (test hodnoty za peniaze), Schválenie projektu so zohľadnením výsledkov štúdie uskutočniteľnosti vládou v prípade projektu na úrovni štátu);
- ▶ **Príprava súťažiteľného PPP projektu** (Príprava verejného obstarávania a návrh zmluvy, Marketing projektu, Informovanie MF SR o začatí verejného obstarávania na koncesiu na stavebné práce u subjektov územnej samosprávy).

Na základe uvedeného je možné konštatovať, že projekt výstavby na prevádzky NKKC nebol nikdy z pohľadu verejného sektora zamýšľaný ako projekt PPP, a to z dôvodu nevykonania jednotlivých činností (súkromný/verejný sektor) v rámci prípravných etáp štandardného procesu prípravy PPP projektov na Slovensku. V tomto kontexte by pravdepodobne NKKC nemuselo byť pripravené pre účely slovenského predsedníctva Rady EÚ SK PRES 2030.

Všeobecné posúdenie prítomnosti aspektov úspešného PPP

Ide o analýzu, do akej miery spĺňa charakteristika projektu podmienky pre to, aby bol vo všeobecnosti vhodný pre realizáciu formou PPP.

Tabuľka 57 Všeobecné posúdenie prítomnosti aspektov úspešného PPP

Kategória	Odpoveď
Projekt je spojený s významnou kapitálovou investíciou resp. predstavuje významný investičný program, ktorý si vyžaduje efektívne riadenie rizík spojených s výstavbou a implementovaním projektu, vyžaduje významnú kapacitu zintegrovať jeho rôzne elementy a je odôvodnený predpoklad, že súkromný sektor bude v takejto integrácii efektívnejší a poskytne tak hodnotu za peniaze	Neurčité
Štruktúra služby a jej kvalita sú zadefinovateľné a verejný sektor dokáže zadefinovať výstupy plnenia a služby tak, aby tieto mohli byť v zmluve adekvátne ošetrené a postihnuté na dlhé obdobie, pričom alokácia rizík medzi súkromný a verejný sektor môže byť jasne určená a vymožiteľná	Pravdepodobne áno
Povaha aktív a služieb identifikovaných pre projekt, spolu so súvisiacimi rizikami, umožňujú nacenenie na dlhodobej báze	Pravdepodobne áno
Projekt je primerane veľký na to, aby priťahol dostatočný záujem uchádzačov z hľadiska financovania a aby odôvodnil vyššie náklady spojené s jeho prípravou a integráciou na strane verejného a súkromného sektora	Neurčité
Technológie a iné aspekty projektu sú stabilné a predvídateľné, a nie sú náchylné rýchle sa meniť	Áno
Horizont projektu a využívania služby je dostatočne dlhodobý	Áno
Súkromný sektor má v danej oblasti lepšie skúsenosti ako verejný sektor	Áno

⁸⁴ Postup pri príprave a realizácii PPP projektu a kontrolný proces (Druhé aktualizované vydanie)
212

Je možné zdefinovať mechanizmy, ktoré budú garantovať silnú motiváciu pre súkromný sektor poskytovať dostatočnú kvalitu výstupov	Pravdepodobne áno
Projekt je orientovaný na kompletne náklady, ktoré vzniknú počas celého životného cyklu, nielen dominantne na úvodnú investíciu a jej financovanie	Áno
Spôsob špecifikácie požadovaných výstupov zo strany zadávateľa je určený tak, že umožňuje využiť inovačný a optimalizačný potenciál súkromného sektora	Pravdepodobne áno
Zadávateľ má dostatočnú úroveň odbornej erudovanosti na to, aby zdefinoval požadované výstupy, optimálne riadil proces nastavenia PPP zmluvy a výberu súkromného partnera	Neurčité

Zdroj: EY

V prípade 3 kategórií v aktuálnom čase nedisponujeme jednoznačnou odpoveďou, preto nie je možné sa jednoznačne vyjadriť k realizácii projektu formou PPP.

Možné parametre projektu NKKC pre účely finančného modelu PPP (predstavujú východiská pre spracovanie finančného modelu PPP):

- ▶ Predpokladaný typ PPP projektu pre výstavbu a prevádzku NKKC (viď. vyššie).
- ▶ Za účelom porovnateľnosti modelu PPP a modelu ŠP je
 - ▶ model PPP riešený už ako konkrétny model v danej lokalite s tým istým partnerom projektu ako v prípade modelu ŠP;
 - ▶ prevádzkový model do celkového finančného modelu PPP zahrnutý v rovnakom rozsahu ako je kalkulovaný v modeli ŠP;
 - ▶ materializácia rizík v oboch modeloch približne rovnaká, resp. vzhľadom na analýzu rizík modelu PP vs modelu ŠP je rozsah rizík v prípade modelu PPP mierne nižší na strane súkromného sektora ako pri modeli ŠP. Z dôvodu nízkej miery vplyvu na NPV PPP riziká nie sú ocenené a zahrnuté do výpočtu modelu PPP.
- ▶ Platobný mechanizmus by pozostával z:
 - ▶ platba za dostupnosť (od zadávateľa) - je v tomto prípade obmedzená len vo vzťahu k zabezpečeniu výstavby infraštruktúry, t. j. účelom platby za dostupnosť je pokryť splácanie úveru na financovanie investičných nákladov výstavby projektu ako aj súkromným partnerom požadovaný zisk;
 - ▶ platba za dopyt v delení:
 - ▶ platba za službu od konečných užívateľov, ktorá odráža reálne využitie služby (má podobu úhrady služieb poskytovaných zo strany NKKC od organizátorov podujatí ako zákazníkov NKKC, t. j. ide o tržby NKKC).
- ▶ Platba za dostupnosť nezahŕňa náklady na životný cyklus projektu osobitne, keďže sú zahrnuté v rámci nastavených prevádzkových nákladov.
- ▶ Úhrada platby za dostupnosť začína až po dokončení výstavby a sprevádzkovaní infraštruktúry (v požadovanej kvalite).
- ▶ Keďže ide o zjednodušený model, model nepočíta so zrážkami a penalizáciami, resp. bonusmi podmienenými kvalitou infraštruktúry alebo služieb.
- ▶ Obdobne k modelu ŠP aj v prípade modelu PPP sa počíta s vkladom partnera do projektu v rovnakom rozsahu. Zároveň sa však predpokladá, že vklad súkromného partnera sa mu v priebehu koncesie zhodnotí.

- ▶ Predpokladá sa, že projekt by bol finančne zaujímavý pre súkromného partnera tým, že sa mu zhodnotí počiatočný vklad ako aj mu bude plynúť zisk z výkonu koncesie.
- ▶ Štruktúra projektového financovania je navrhnutá nasledovne:
 - ▶ vlastný kapitál súkromného partnera (obdobne ako pri modeli ŠP),
 - ▶ seniorský úver financujúcej banky na krytie investičných nákladov.
- ▶ Náklady na poradcov nie sú kalkulované z dôvodu ich nízkeho vplyvu na NPV PPP.

Indikatívny výpočet finančného modelu PPP

Účelom tejto časti je vykonať indikatívnu zjednodušenú kalkuláciu modelu PPP pre projekt NKKC. Cieľom modelu PPP je poskytnúť informovaný odhad, koľko bude zadávateľ projekt stáť za predpokladu jeho realizácie formou PPP. Ukazovateľom efektívnosti modelu PPP je NPV PPP, t. j. čistá súčasná hodnota všetkých plánovaných hotovostných tokov zadávateľa (štátu) v prípade realizácie projektu formou PPP ($\text{NPV PPP} = \text{NPV Peňažných tokov zadávateľa} + \text{NPV zadržaných rizík}$).

Rovnako ako v prípade modelu financovania formou štátnej pomoci (ďalej len „model ŠP“) by bol projekt realizovaný a prevádzkovaný súkromným sektorom, čo predpokladá porovnateľnú úroveň efektívnosti vynakladania výdavkov, či už investičných alebo prevádzkových. Preto sú v modeli PPP použité totožné vstupy (investičné/prevádzkové) ako v prípade modelu ŠP.

Následne výpočet NPV PPP zahŕňa len peňažné toky zadávateľa, bez NPV zadržaných rizík. Riziká nie sú ocenené opäť z dôvodu, že projekt pri oboch možnostiach realizuje súkromný sektor, a teda materializácia rizík v oboch modeloch je približne rovnaká, resp. vzhľadom na analýzu rizík modelu PP vs modelu ŠP je rozsah rizík v prípade modelu PPP mierne nižší na strane súkromného sektora ako pri modeli ŠP. Z dôvodu nízkej miery vplyvu na NPV PPP riziká nie sú ocenené a zahrnuté do výpočtu modelu PPP.

Kapitola zároveň neobsahuje analýzu uskutočniteľnosti projektového variantu z hľadiska uskutočniteľnosti prostredníctvom PPP, ktorej súčasťou obvykle je: právna analýza uskutočniteľnosti (právna due diligence) – posúdenie právnej uskutočniteľnosti projektu; technická analýza uskutočniteľnosti (technická due-diligence) – posúdenie technickej uskutočniteľnosti projektu; posúdenie daňových a účtovných aspektov projektu; posúdenie vplyvu projektu na schodok/prebytok rozpočtu verejnej správy a dlh verejnej správy; testovanie trhu; zostavenie matice rizík. Spracovaný výpočet PPP modelu nie je vykonaný v rozsahu Komparátora verejného sektora PPP projektu, ale ide len o single výpočet PPP modelu.

Predpoklady a komentár k výslednému modelu PPP

- ▶ Model PPP je spracovaný jednak z pohľadu finančných tokov súkromného partnera ako aj z pohľadu zadávateľa (štát).
- ▶ Čo sa týka prevádzky, model pracuje s totožnou prevádzkou ako je to v prípade modelu ŠP.
- ▶ Vzhľadom na určený model PPP (na báze dostupnosti) riziko dopytu je v plnej miere prenesené na súkromného partnera. Prevádzka ako aj jej ekonomická výkonnosť je teda v plnom rozsahu na strane súkromného partnera.
- ▶ Model je kalkulovaný na obdobie koncesie 20 rokov, ktorá plynie od začiatku prevádzky NKKC, a 4 roky konštrukčnej fázy.
- ▶ Použitá bola diskontná sadzba 1,43 % na základe priemerného výnosu do splatnosti desaťročných štátnych dlhopisov za posledných 10 rokov a navýšeného o rozpätie výnosnosti dvadsaťročných a desaťročných štátnych dlhopisov (hypotetický ekvivalent dvadsaťročného dlhopisu).

- ▶ Použitá bola inflácia na úrovni 2,05 % na základe predpovedí Oxford Economics.
- ▶ Financovanie projektu je zložené z:
 - ▶ vlastné zdroje súkromného partnera vo výške 17,055 mil. EUR (po zohľadnení inflácie), z toho 8 mil. EUR hodnota pozemku;
 - ▶ úverové financovanie (seniorný úver) na pokrytie zvyšných investičných nákladov vo výške 76,023 mil. EUR (po zohľadnení inflácie) a kapitalizovaného úrok 4,570 mil. EUR (z dôvodu odloženia začiatku splácania úveru na obdobie po spustení NKKC do prevádzky);
 - ▶ kontokorentný úver súkromného partnera z dôvodu pokrytia negatívnych peňažných tokov v jednotlivých rokoch referenčného obdobia.
- ▶ Seniorný úver je nastavený so splatnosťou na 20 rokov bez využitia grace period. Všetky ostatné predpoklady úveru sú totožné s úverom v CBA analýze pre model ŠP (kapitalizovaný úrok, záväzkový poplatok, atď.).
- ▶ Platba za dostupnosť pokrýva splátku seniorného úveru (istina + kapitalizovaný úrok + peňažný úrok) a zisk súkromného partnera odvodený tak, aby equity IRR (vnútorné výnosové percento) súkromného partnera dosiahlo úroveň 10% (z vloženého kapitálu v celkovej výške 17,055 mil. EUR). Celková platba za dostupnosť je nastavená ako rovnomerná ročná platba počas 20 rokov prevádzky. Zisk súkromného partnera je dosiahnutý každoročným vyplácaním si dividendy počas 20 rokov prevádzky.
- ▶ Tržby NKKC predstavujú platbu za dopyt (od konečných užívateľov).
- ▶ NPV PPP je kalkulovaná ako kumulatívne diskontované cash flow počas trvania koncesnej zmluvy z pohľadu zadávateľa (štát).

Nasledujúce tabuľky zobrazujú prognózu vývoja peňažných tokov a výnosnosť investície z hľadiska zadávateľa (štát). Ukazovateľ efektívnosti modelu PPP - **NPV PPP, t. j. čistá súčasná hodnota všetkých plánovaných hotovostných tokov zadávateľa (štátu) v prípade realizácie projektu formou PPP je na úrovni -107,005 mil. EUR.** Vzhľadom na obmedzené množstvo vstupov do modelu je spracovaný model PPP potrebné považovať za indikatívny, vychádzajúci z konkrétnych predpokladov uvedených vyššie. Celá indikatívna kalkulácia modelu PPP je obsiahnutá v prílohe O tejto správy.

Tabuľka 58 Výkaz ziskov a strát - Súkromný partner

Mena: mil. EUR	'23	'24	'25	'26	'27	'28	'29	'30	'31	'32	'33	'34
Platba za dostupnosť - pokrytie zisku	-	-	-	-	1,86	1,86	1,86	1,86	1,86	1,86	1,86	1,86
Platba za dostupnosť - pokrytie úveru	-	-	-	-	5,12	5,12	5,12	5,12	5,12	5,12	5,12	5,12
Platba za dostupnosť - spolu	-	-	-	-	6,98	6,98	6,98	6,98	6,98	6,98	6,98	6,98
Prenájom priestoru	-	-	-	-	1,03	1,73	2,46	2,99	3,48	3,55	3,62	3,69
Prenájom techniky	-	-	-	-	0,67	1,16	1,67	2,05	2,35	2,40	2,45	2,50
Občerstvenie	-	-	-	-	1,19	2,20	3,32	3,96	4,66	4,75	4,85	4,95
Parkovanie	-	-	-	-	0,80	0,79	0,79	0,79	0,79	0,81	0,83	0,84
Tržby = platba za dopyt od konečných užívateľov	-	-	-	-	3,69	5,88	8,24	9,79	11,28	11,51	11,74	11,99
Náklady na predaný tovar	-	-	-	-	0,58	1,03	1,51	1,80	2,08	2,12	2,17	2,21
Mzdové náklady	-	-	-	-	2,61	2,88	3,12	3,24	3,36	3,43	3,50	3,57
Ostatné priame náklady	-	-	-	-	0,38	0,59	0,82	0,96	1,09	1,11	1,14	1,16
Nepriame náklady	-	-	-	-	1,23	1,69	2,15	2,34	2,56	2,61	2,67	2,72
Fixné náklady	-	-	-	-	0,30	0,45	0,64	0,83	0,97	0,99	1,01	1,03
Počiatkové marketingové náklady	0,15	0,16	0,16	0,16	-	-	-	-	-	-	-	-
Náklady spolu	0,15	0,16	0,16	0,16	5,10	6,64	8,25	9,17	10,06	10,27	10,48	10,69
EBITDA	(0,15)	(0,16)	(0,16)	(0,16)	5,58	6,23	6,97	7,59	8,20	8,22	8,25	8,28

Mena: mil. EUR	'35	'36	'37	'38	'39	'40	'41	'42	'43	'44	'45	'46
Platba za dostupnosť - pokrytie zisku	1,86	1,86	1,86	1,86	1,86	1,86	1,86	1,86	1,86	1,86	1,86	1,86
Platba za dostupnosť - pokrytie úveru	5,12	5,12	5,12	5,12	5,12	5,12	5,12	5,12	5,12	5,12	5,12	5,12
Platba za dostupnosť - spolu	6,98	6,98	6,98	6,98	6,98	6,98	6,98	6,98	6,98	6,98	6,98	6,98
Prenájom priestoru	3,77	3,85	3,93	4,01	4,09	4,17	4,26	4,35	4,44	4,53	4,62	4,72
Prenájom techniky	2,55	2,60	2,66	2,71	2,77	2,82	2,88	2,94	3,00	3,06	3,12	3,19
Občerstvenie	5,05	5,16	5,26	5,37	5,48	5,59	5,71	5,82	5,94	6,07	6,19	6,32
Parkovanie	0,86	0,88	0,90	0,92	0,93	0,95	0,97	0,99	1,01	1,03	1,06	1,08
Tržby = platba za dopyt od konečných užívateľov	12,23	12,48	12,74	13,00	13,27	13,54	13,82	14,10	14,39	14,69	14,99	15,30
Náklady na predaný tovar	2,26	2,30	2,35	2,40	2,45	2,50	2,55	2,60	2,65	2,71	2,76	2,82
Mzdové náklady	3,65	3,72	3,80	3,87	3,95	4,04	4,12	4,20	4,29	4,38	4,47	4,56
Ostatné priame náklady	1,18	1,21	1,23	1,26	1,29	1,31	1,34	1,37	1,39	1,42	1,45	1,48
Nepriame náklady	2,78	2,83	2,89	2,95	3,01	3,07	3,14	3,20	3,27	3,33	3,40	3,47

Mena: mil. EUR	'35	'36	'37	'38	'39	'40	'41	'42	'43	'44	'45	'46
Fixné náklady	1,05	1,07	1,09	1,12	1,14	1,16	1,19	1,21	1,24	1,26	1,29	1,31
Počiatočné marketingové náklady	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Náklady spolu	10,91	11,14	11,36	11,60	11,84	12,08	12,33	12,58	12,84	13,10	13,37	13,65
EBITDA	8,30	8,33	8,36	8,39	8,41	8,44	8,47	8,50	8,54	8,57	8,60	8,63

Zdroj: EY

Tabuľka 59 Výkaz peňažných tokov - Súkromný partner

Mena: mil. EUR	'23	'24	'25	'26	'27	'28	'29	'30	'31	'32	'33	'34
EBITDA	(0,15)	(0,16)	(0,16)	(0,16)	5,58	6,23	6,97	7,59	8,20	8,22	8,25	8,28
Dane	-	-	-	-	-	-	-	-	(0,04)	(0,07)	(0,10)	(0,13)
Prevádzkové peňažné toky	(0,15)	(0,16)	(0,16)	(0,16)	5,58	6,23	6,97	7,59	8,16	8,15	8,15	8,15
Investičné náklady	(11,67)	(18,77)	(19,15)	(42,85)	-	-	-	-	-	-	-	-
Investičné peňažné toky	(11,67)	(18,77)	(19,15)	(42,85)	-	-	-	-	-	-	-	-
Investície vlastného kapitálu	2,17	3,47	3,54	7,88	-	-	-	-	-	-	-	-
Čerpanie úveru - senior loan	9,66	15,46	15,77	35,13	-	-	-	-	-	-	-	-
Úrokové platby - senior loan	(0,30)	-	-	-	(1,98)	(1,90)	(1,82)	(1,73)	(1,65)	(1,56)	(1,47)	(1,38)
Splácanie úveru - senior loan	-	-	-	-	(3,15)	(3,23)	(3,31)	(3,39)	(3,48)	(3,56)	(3,65)	(3,75)
Čerpanie úveru - kontokorent	0,30	0,01	0,01	0,01	1,43	0,82	0,10	-	-	-	-	-
Úrokové platby - kontokorent	-	(0,01)	(0,01)	(0,01)	(0,02)	(0,06)	(0,09)	(0,09)	(0,08)	(0,04)	-	-
Splácanie úveru - kontokorent	-	-	-	-	-	-	-	(0,52)	(1,10)	(1,06)	-	-
Finančné peňažné toky	11,83	18,93	19,31	43,01	(3,72)	(4,37)	(5,11)	(5,74)	(6,30)	(6,22)	(5,12)	(5,12)
Peňažné prostriedky na začiatku obdobia	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Čisté peňažné toky	-	-	-	-	1,86	1,86	1,86	1,86	1,86	1,93	3,02	3,02
Vyplatené dividendy	-	-	-	-	(1,86)	(1,86)	(1,86)	(1,86)	(1,86)	(1,93)	(3,02)	(3,02)
Konečný stav peňažných prostriedkov	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Mena: mil. EUR	'35	'36	'37	'38	'39	'40	'41	'42	'43	'44	'45	'46
EBITDA	8,30	8,33	8,36	8,39	8,41	8,44	8,47	8,50	8,54	8,57	8,60	8,63
Dane	(0,76)	(0,79)	(0,82)	(0,84)	(0,87)	(0,90)	(0,93)	(0,96)	(0,99)	(1,02)	(1,06)	(1,09)
Prevádzkové peňažné toky	7,54	7,54	7,54	7,54	7,54	7,54	7,54	7,54	7,54	7,54	7,54	7,54
Investičné náklady	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Mena: mil. EUR	'35	'36	'37	'38	'39	'40	'41	'42	'43	'44	'45	'46
Investičné peňažné toky	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Investície vlastného kapitálu	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Čerpanie úveru - senior loan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Úrokové platby - senior loan	(1,28)	(1,19)	(1,09)	(0,98)	(0,88)	(0,77)	(0,66)	(0,55)	(0,43)	(0,32)	(0,19)	(0,07)
Splácanie úveru - senior loan	(3,84)	(3,94)	(4,04)	(4,14)	(4,25)	(4,35)	(4,46)	(4,58)	(4,69)	(4,81)	(4,93)	(5,06)
Čerpanie úveru - kontokorent	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Úrokové platby - kontokorent	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Splácanie úveru - kontokorent	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Finančné peňažné toky	(5,12)	(5,12)	(5,12)	(5,12)	(5,12)	(5,12)	(5,12)	(5,12)	(5,12)	(5,12)	(5,12)	(5,12)
Peňažné prostriedky na začiatku obdobia	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Čisté peňažné toky	2,41	2,41	2,42	2,42	2,42	2,42	2,42	2,42	2,42	2,42	2,42	2,42
Vyplatené dividendy	(2,41)	(2,41)	(2,42)	(2,42)	(2,42)	(2,42)	(2,42)	(2,42)	(2,42)	(2,42)	(2,42)	(2,42)
Konečný stav peňažných prostriedkov	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Zdroj: EY

Tabuľka 60 Výnosnosť pre Zadávateľa

Mena: mil. EUR	Celkom	'23	'24	'25	'26	'27	'28	'29	'30	'31	'32	'33	'34
Platba za dostupnosť - pokrytie zisku	(37,14)	-	-	-	-	(1,86)	(1,86)	(1,86)	(1,86)	(1,86)	(1,86)	(1,86)	(1,86)
Platba za dostupnosť - pokrytie úveru	(102,50)	-	-	-	-	(5,12)	(5,12)	(5,12)	(5,12)	(5,12)	(5,12)	(5,12)	(5,12)
Dane z príjmu PO	10,28	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,04	0,07	0,10
Celkové peňažné toky	(129,35)	-	-	-	-	(6,98)	(6,98)	(6,98)	(6,98)	(6,98)	(6,94)	(6,91)	(6,88)
Diskontná sadzba	1,43%												
Diskontný faktor		0,993	0,979	0,965	0,952	0,938	0,925	0,912	0,899	0,887	0,874	0,862	0,850
Diskontované FCFF	(107,00)	-	-	-	-	(6,55)	(6,46)	(6,37)	(6,28)	(6,19)	(6,07)	(5,96)	(5,85)
NPV	(107,00)												

Mena: mil. EUR	'35	'36	'37	'38	'39	'40	'41	'42	'43	'44	'45	'46
Platba za dostupnosť - pokrytie zisku	(1,86)	(1,86)	(1,86)	(1,86)	(1,86)	(1,86)	(1,86)	(1,86)	(1,86)	(1,86)	(1,86)	(1,86)
Platba za dostupnosť - pokrytie úveru	(5,12)	(5,12)	(5,12)	(5,12)	(5,12)	(5,12)	(5,12)	(5,12)	(5,12)	(5,12)	(5,12)	(5,12)
Dane z príjmu PO	0,13	0,76	0,79	0,82	0,84	0,87	0,90	0,93	0,96	0,99	1,02	1,06
Celkové peňažné toky	(6,86)	(6,22)	(6,19)	(6,17)	(6,14)	(6,11)	(6,08)	(6,05)	(6,02)	(5,99)	(5,96)	(5,93)

Mena: mil. EUR		'35	'36	'37	'38	'39	'40	'41	'42	'43	'44	'45	'46
Diskontná sadzba													
Diskontný faktor		0,838	0,826	0,814	0,803	0,792	0,781	0,770	0,759	0,748	0,738	0,727	0,717
Diskontované FCFF		(5,74)	(5,14)	(5,04)	(4,95)	(4,86)	(4,77)	(4,68)	(4,59)	(4,51)	(4,42)	(4,33)	(4,25)
NPV													

Zdroj: EY

ORIGINAL

8.2.7.3 Štátna pomoc

Štátna dotácia na výstavbu NKKC by predstavovala **štátnu pomoc** v zmysle článku 107 ods. 1 Zmluvy o fungovaní Európskej únie („ZFEÚ“). Pomoc na výstavbu infraštruktúry sa považuje za štátnu pomoc vtedy, ak je určená na komerčné využitie, čo by dotácia v uvedenom prípade spĺňala.

Štátnu pomoc (ďalej len „ŠP“) možno poskytnúť podľa vnútroštátnych predpisov za predpokladu súladu postupu a podmienok s pravidlami Európskej únie pre štátnu pomoc. Členské štáty Európskej únie (ďalej len „EÚ“) sú vo všeobecnosti povinné pred poskytnutím ŠP notifikovať jej plánované poskytnutie Európskej komisii (ďalej len „EK“), tzn. požiadať EK o schválenie poskytnutia ŠP (notifikačná povinnosť).

Členský štát EÚ môže poskytnúť ŠP bez predchádzajúceho súhlasu EK o. i. za predpokladu splnenia podmienok definovaných v rámci Nariadenie o skupinových výnimkách (ďalej len „GBER“).⁸⁵ GBER poskytuje základný právny rámec a pravidlá pre poskytnutie takej ŠP, ktorá je považovaná za zlučiteľnú s vnútorným trhom, a teda nepodlieha procesu notifikácie a súhlasnému rozhodnutiu EK.

Ak členský štát nesplní svoju notifikačnú povinnosť, respektíve existujú pochybnosti o zlučiteľnosti ŠP s vnútorným trhom, EK môže vydať príkaz, ktorým bude vyžadovať od členského štátu pozastavenie vykonávania opatrenia a vymáhať všetky vyplatené finančné prostriedky až do prijatia rozhodnutia o zlučiteľnosti príslušnej pomoci. Okrem toho, vnútroštátne súdy sú povinné tak urobiť aj na žiadosť konkurentov.

Nižšie sú sumarizované základné pravidlá poskytnutia ŠP pre vybudovanie multifunkčnej infraštruktúry a dve hlavné alternatívy v danom prípade: (A) Poskytnutie ŠP na základe GBER a (B) Poskytnutie ŠP na základe schválenia pomoci na EK v rámci notifikácie.

A. Európska regulácia štátnej pomoci

A1. Poskytnutie ŠP na základe GBER

NKKC možno považovať za tzv. multifunkčnú rekreačnú infraštruktúru v zmysle článku 55 GBER. Poskytnúť ŠP na vybudovanie multifunkčnej rekreačnej (kultúrnej) infraštruktúry bez predchádzajúceho súhlasu EK tak možno na základe článku 55⁸⁶ GBER za predpokladu splnenia osobitných podmienok definovaných v tomto článku GBER a všeobecných podmienok definovaných v kapitole I GBER.

Podmienky zlučiteľnosti pomoci na multifunkčné infraštruktúry by mali spočívať predovšetkým v zabezpečení otvoreného a nediskriminačného prístupu k nim, spravodlivom postupe udeľovania koncesí na výstavbu a prevádzku infraštruktúry a zaistení, že nedôjde k nadmernej kompenzácii (teda pomoc bude obmedzená na nevyhnutné minimum). V roku 2017 EK zvýšila strop pomoci vymedzujúci notifikačnú povinnosť pre multifunkčnú infraštruktúru, keďže dospela k záveru, že jej podpora zvyčajne negatívne ovplyvňuje hospodársku súťaž skôr v obmedzenej miere.⁸⁷

V zmysle článku 55 GBER teda štát môže podporiť vybudovanie predmetnej infraštruktúry (bez súhlasu EK) za predpokladu splnenia nasledujúcich podmienok:

1. **Povaha infraštruktúry:** Infraštruktúra musí mať multifunkčný rekreačný charakter so zameraním na kultúrne a rekreačné služby.⁸⁸ NKKC možno v zmysle predchádzajúcich rozhodnutí EK⁸⁹ považovať za multifunkčnú infraštruktúru.

⁸⁵ Nariadenie Komisie (EÚ) č. 651/2014 zo 17. júna 2014 o vyhlásení určitých kategórií pomoci za zlučiteľné s vnútorným trhom podľa článkov 107 a 108 Zmluvy o fungovaní Európskej únie v konsolidovanom znení

⁸⁶ Článok 55 Nariadenia GBER - Pomoc na športové a multifunkčné rekreačné infraštruktúry

⁸⁷ Odsek 12 preambuly Nariadenia Komisie 2017/1084 zo 14. júna 2017

⁸⁸ Explicitne sú však vylúčené zábavné parky a hotelové zariadenia. Článok 55 ods. 3 Nariadenia o skupinových výnimkách

⁸⁹ Napr. SA.35606 (2013/N) - Poland, International Congress Centre in Katowice.

2. **Prístup k infraštruktúre:** Prístup k infraštruktúre musí byť otvorený pre používateľov na transparentnom a nediskriminačnom základe. Pokiaľ však konkrétny subjekt financoval viac ako 30 % investičných nákladov, môže mu byť poskytnutý prístup za výhodnejších podmienok, pričom však tieto podmienky musia byť zverejnené.⁹⁰
3. **Výstavba infraštruktúry:** Akákoľvek koncesia alebo zverenie výstavby infraštruktúry sa musí prideliť v rámci otvoreného, transparentného a nediskriminačného procesu, zohľadňujúc aplikovateľné pravidlá verejného obstarávania.⁹¹
4. **Prevádzka infraštruktúry:** Akákoľvek koncesia alebo zverenie prevádzky infraštruktúry sa musí prideliť v rámci otvoreného, transparentného a nediskriminačného procesu, zohľadňujúc aplikovateľné pravidlá verejného obstarávania.
5. **Povolený strop oprávnených nákladov projektu:** Celková výška oprávnených investičných nákladov projektu nepresiahne 100 miliónov EUR⁹². Stanovený strop sa nesmie obchádzať umelým rozdeľovaním projektu. Za oprávnené náklady sa považujú investičné náklady na hmotné a nehmotné aktíva.⁹³ Je možné predpokladať, že aj investičné náklady na doplnkové služby pre účastníkov konferencií a kultúrnych podujatí (napríklad reštaurácie, kaviarne, parkovanie atď.) by mohli byť považované za oprávnené za predpokladu, že infraštruktúra vybudovaná na poskytovanie takýchto doplnkových služieb je priamo napojená na multifunkčnú rekreačnú infraštruktúru a spĺňa uvádzané podmienky zlučiteľnosti, čo sa týka prevádzky a prístupu k nej.⁹⁴
6. **Povolený strop ŠP:** Celková výška ŠP nepresiahne 30 miliónov EUR⁹⁵. Stanovený strop sa nesmie obchádzať umelým rozdeľovaním projektu. Celková výška ŠP zároveň nesmie presiahnuť rozdiel medzi oprávnenými nákladmi a prevádzkovým ziskom investície, tzv. „medzeru vo financovaní“ projektu. Prevádzkový zisk predstavuje rozdiel medzi diskontovanými príjmami a diskontovanými prevádzkovými nákladmi⁹⁶ počas ekonomickej životnosti investície, ak je tento rozdiel kladný.⁹⁷ Vychádza sa pritom z finančného modelu pripraveného v súlade s metódou „*capital cost funding gap*“⁹⁸. GBER neodkazuje na konkrétnu dĺžku životnosti projektu, pričom v praxi sa projekcia nerobí nutne na celú dobu odpisovania aktív, ale využíva sa kratší časový interval s vyjadrením „*terminal value*“ projektu, ktorá hodnoverne zachytáva zostatkový ekonomický úžitok investície. Prevádzkový zisk sa od oprávnených nákladov odpočíta buď *ex ante* na základe primeraných odhadov, alebo bude zabezpečená následná kontrola a mechanizmu spätného vymáhania (*claw-back mechanism*)⁹⁹, aby „nadbytočná“ ŠP bola vrátená podľa aktuálneho ekonomického vývoja projektu.

⁹⁰ Článok 55 ods.4 Nariadenia o skupinových výnimkách

⁹¹ Článok 55 ods.6 Nariadenia o skupinových výnimkách „ Any concession or other entrustment to a third party to construct, upgrade and/or operate the multifunctional recreational infrastructure shall be assigned on a open, transparent and non-discriminatory basis, having due regard to the applicable procurement rules.“

⁹² Článok 4 písm. bb) Nariadenia o skupinových výnimkách

⁹³ Článok 55 ods.8 Nariadenia o skupinových výnimkách

⁹⁴ Odpoveď EK na otázku č. 242 v rámci GBER Frequently Asked Questions Guide

⁹⁵ Článok 4 písm. bb) Nariadenia o skupinových výnimkách

⁹⁶ Prevádzkové náklady zahŕňajú náklady, ako napr. náklady na personál, materiál, zmluvné služby, komunikácie, energiu, údržbu, nájom a administratívu, ale vylúčené sú náklady na odpisy a na financovanie, ak sa na ne vzťahovala investičná pomoc. Diskontovaním príjmov a prevádzkových nákladov vhodnou diskontnou sadzbou sa umožní dosiahnuť primeraný zisk.

⁹⁷ Článok 2 ods.39 Nariadenia o skupinových výnimkách

⁹⁸ Upravenej napr. v Usmernení EK č. 2014/C 99/03 o štátnej pomoci pre letiská

⁹⁹ Článok 55 ods.10 Nariadenia o skupinových výnimkách

7. **Stimulačný účinok ŠP:** Prijemca pomoci musí podať písomnú žiadosť o pomoc príslušnému členskému štátu pred začatím práce na projekte alebo činnosti na projekte.¹⁰⁰ Začatie prác je moment začatia stavebných prác týkajúcich sa investície, alebo prvý právny záväzok objednať zariadenie alebo akýkoľvek iný záväzok, na základe ktorého je investícia nezvratná. Nákup pozemku a prípravné práce, ako je získanie povolení a vypracovanie štúdií uskutočniteľnosti, sa nepokladá za začatie prác.¹⁰¹

Pokiaľ sa príjemca pomoci bude klasifikovať ako veľký podnik (t. j. po započítaní pomernej časti údajov prepojených a partnerských podnikov, bude mať viac ako 250 zamestnancov alebo obrát nad 50 mil. Eur resp. majetok nad 43 mil. Eur)¹⁰² a pomoc bude poskytnutá mimo notifikovanej schémy pomoci (tzv. *ad hoc pomoc*) je štát povinný overiť, že dokumentácia príjemcu, hodnoverne preukazuje, že pomoc povedie k podstatnému zväčšeniu rozsahu pôsobnosti projektu; alebo podstatnému zvýšeniu celkovej sumy vynaloženej príjemcom na projekt v dôsledku pomoci; alebo podstatné urýchlenie dokončenia daného projektu.¹⁰³

8. Dodržanie ďalších **všeobecných podmienok GBER** týkajúcich sa napríklad transparentnosti či pravidiel kumulácie pomoci.

Informácie o poskytnutí ŠP poskytnutej podľa GBER síce *a priori* nepodlieha súhlasu EK, avšak podrobnosti o nej musia byť zo strany členského štátu oznámene EK, ktorá má kontrolnú právomoc a môže preveriť je zlučiteľnosť v prípade pochybností.

A2. Poskytnutie ŠP na základe schválenia EK

Pokiaľ nie sú naplnené všetky požiadavky GBER (napríklad z dôvodu, že požadovaná výška ŠP presahuje notifikačný strop 30 miliónov EUR), potom členský štát nemôže individuálne schváliť poskytnutie takejto pomoci a musí v rámci notifikačného procesu požiadať EK o preskúmania zlučiteľnosti pomoci s vnútorným trhom. ŠP pomoc na výstavbu NKKC môže EK schváliť na základe článku 107 ods. 3 písm. c) alebo d) ZFEÚ, ktorý členských štátom umožňuje poskytnúť pomoc na rozvoj určitých hospodárskych činností alebo na podporu kultúry, ak takáto pomoc neovplyvňuje podmienky obchodu a hospodárskej súťaže v EÚ v rozsahu, ktorý odporuje spoločným záujmom.

Výsledkom procesu notifikácie môže byť kladné rozhodnutie EK (umožňujúce štátu poskytnutie pomoci), ako aj podmienené kladné rozhodnutie (umožňujúce štátu poskytnutie pomoci za splnenia dodatočných podmienok), ako aj negatívne rozhodnutie (kedy štát pomoc nesmie poskytnúť).

V prípade, ak poskytnutie predmetnej pomoci bude podliehať notifikácii EK, členský štát musí preukázať splnenie podmienok pre zlučiteľnosť zamýšľanej pomoci s vnútorným trhom. **Na základe predchádzajúcich rozhodnutí EK vo veci ŠP pre budovanie kultúrnej a kongresovej infraštruktúry v Katoviciach¹⁰⁴ a v Hamburgu¹⁰⁵, je možné odvodiť, ako EK posudzovala pomoc obdobnú štátnej pomoci pre NKKC, a na základe akých okolností rozhodla.**

- ▶ V prípade vybudovania kongresového a kultúrneho centra v **Katoviciach** bolo investorom, príjemcom dotácie (cca. 70% investičných nákladov) a následne vlastníkom kongresového centra mesto Katowice. Na výber prevádzkovateľa (na čas 8-15 rokov za fixný poplatok) bola otvorená

¹⁰⁰ Článok 6 ods.2 Nariadenia o skupinových výnimkách

¹⁰¹ Článok 2 ods.23 Nariadenia o skupinových výnimkách

¹⁰² Článok 2 ods.22 a Príloha I Nariadenia o skupinových výnimkách.

¹⁰³ Článok 6 ods.3 Nariadenia o skupinových výnimkách

¹⁰⁴ EK SA.35606 (2013/N) - Poland, International Congress Centre in Katowice; SA.42545 (2015/N)

¹⁰⁵ SA.42545 (2015/N) - Germany - Revitalisation of the Hamburg Congress Centre (CCH) https://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/259545/259545_1894651_204_2.pdf

verejná súťaž a centrum bolo prenajímané na podujatia za trhových podmienok všetkých záujemcom. Mesto, ktoré znášalo cca. 30% investície, malo však zvýhodnený prístup (t. j. rezervované dni počas roka bez poplatku) pre svoje nekomerčné kultúrne, vzdelávacie a športové podujatia pre širokú verejnosť. Notifikácia EK trvala 5-6 mesiacov.

- ▶ V prípade rekonštrukcie kongresového a kultúrneho centra v **Hamburgu**, bola investícia rozdelená podľa jej očakávaného využitia na a) nekomerčné kultúrne podujatia lokálneho významu a b) komerčné kongresy a kultúrneho podujatia medzinárodného významu. Prevádzkovateľ bol vybraný v súlade so Smernicou o verejnom obstarávaní. Funding gap bol kalkulovaný osobitne pre očakávané komerčné a nekomerčné aktivity. Prevádzkovateľ bude musieť viesť osobitné účtovné záznamy o komerčných a nekomerčných aktivitách. Notifikácia EK (aj s prestávkami) trvala takmer 2 roky.

Pomoc na vybudovanie multifunkčných infraštruktúr má podľa EK charakter ŠP, pokiaľ ide o poskytnutie verejných zdrojov, selektívnym spôsobom podniku na vybudovanie infraštruktúry, ktorá bude využívaná na komerčnú aktivitu (ponuku spoplatnených služieb na trhu)¹⁰⁶. EK napríklad v rozhodnutí potvrdila, že pokiaľ návštevníci platia príspevok, ktorý pokrýva iba zlomok skutočných nákladov, nepôjde o komerčné využitie infraštruktúry a na podporu financovanie pomernej časti nákladov sa nebudú vzťahovať pravidlá ŠP. Vo všeobecnosti EK vychádza z predpokladu ovplyvnenia hospodárskej súťaže v EÚ a obchodu medzi členskými štátmi pri medzinárodných kongresových službách, naopak lokálne kultúrne podujatia budú mať skôr lokálny charakter bez ovplyvňovania cezhraničných tokov návštevníkov. EK v predmetných prípadoch súhlasila s poskytnutím pomoci za predpokladu splnenia predovšetkým nasledovných podmienok:

1. Pomoc musí sledovať cieľ spoločného záujmu.

V zmysle rozhodnutí EK možno verejnú podporu na vybudovanie zariadení na uskutočňovanie verejných podujatí a rôznych kultúrnych aktivít, z ktorých profituje široká verejnosť, považovať za predmet spoločného záujmu a zodpovednosť štátu voči verejnosti. Za predpokladu, že podporovaná infraštruktúra zabezpečí prístup širokej verejnosti ku kultúre, kultúrnej diverzite¹⁰⁷, vzdelávaniu, športu, možnosti kongresov a veľkých spoločenských podujatí, pričom infraštruktúra v podobnom rozsahu a s podobným účelom v regióne chýba, potom je možné konštatovať, že podpora sleduje cieľ spoločného záujmu. EK špecificky potvrdila, že podpora budovania infraštruktúry pre kultúrne podujatia a konferencia pomáhajú k stanovenému cieľu kultúrnej diverzity.

2. Pomoc je nevyhnutná na dosiahnutie cieľa.

V zmysle rozhodnutí EK, poskytnutie pomoci je možné považovať za nevyhnutné vtedy, ak by daný projekt za daných trhových podmienok a v podobnom rozsahu nebol bez pomoci možný (teda projekt nie je pohľadu súkromných investorov dostatočne životaschopný a ziskový a na trhu nie je záujem o realizáciu projektu bez verejnej podpory). Najmä vysoká počiatočná investícia nie je bez pomoci dostatočne rentabilná a nesie príliš vysoké riziko návratnosti vynaloženej investície. Pomoc musí mať preto stimulačný efekt a ovplyvniť správanie podniku smerom k uskutočneniu projektu, napríklad viesť k podstatnému zväčšeniu rozsahu pôsobnosti projektu, zvýšeniu vynaloženej sumy alebo urýchleniu dokončenia projektu. Zároveň platí, že v danej lokalite chýba porovnateľná infraštruktúra (svojím účelom, charakterom a rozsahom). Nová infraštruktúra by nemala nahrádzať existujúcu infraštruktúru, ale mala by byť komplementárna, slúžiaca primárne inému účelu (umožnenie väčších medzinárodných podujatí,

¹⁰⁶ V zmysle rozsudku SD EÚ vo veci Letiska Leipzig/Halle (C-288/11, Mitteldeutsche Flughafen AG and Flughafen Leipzig-Halle GmbH v Commission) je budúce využitie infraštruktúry na komerčné alebo nekomerčné aktivity rozhodujúce aj pre určenie, či podpora jej vybudovania bude predstavovať štátnu pomoc.

¹⁰⁷ Kultúrna diverzita je jedným z defilovaných cieľov spoločného záujmu priamo Zmluve o fungovaní EÚ (čl. 167 ods. 4)

multifunkčnosť na kongresové, kultúrne, športové a iné spoločenské podujatia).

3. Pomoc je primeraná, teda limitovaná na nevyhnutné minimum.

V zmysle rozhodnutí EK, pomoc musí byť obmedzená na nevyhnutné minimum na zrealizovanie investície tým, že jej výška zodpovedá maximálne výške vierohodne preukázanej finančnej medzery investície. V rámci metódy finančnej medzery sa maximálna pomoc vypočítava ako rozdiel medzi celkovými investičnými nákladmi projektu a čistým prevádzkovým ziskom investície¹⁰⁸ počítaným za obdobie životnosti projektu (doba odpisovania aktív, alebo kratší časový interval s „terminal value“ projektu, ktorá zachytáva zostatkový ekonomický úžitok investície). S cieľom zabezpečiť, aby sa zabránilo neprimeraným výhodám príjemcovi, je vhodné využiť mechanizmus spätného vymáhania pomoci, pokiaľ dôjde k vyšším čistým prevádzkovým ziskom projektu, ako sa *ex ante* kalkulovalo (tzv. *claw-back* klauzula v rozhodnutí o poskytnutí pomoci a implementačnej zmluve o poskytnutí pomoci).

4. Pomoc nemá za následok neprimerané narušenie hospodárskej súťaže a obchodu medzi členskými štátmi

EK považovala opatrenia prijaté vo vyššie uvedených prípadoch za ŠP, teda aj vychádzala z predpokladu, že v istej miere dochádza k ovplyvneniu súťaže a obchodu medzi členskými štátmi (najmä trh kongresových služieb, ktorý otvorený medzinárodnej konkurencii a s potenciálom ovplyvniť cezhraničné toky návštevníkov). Zároveň EK uznala, že v rozsahu, v akom je infraštruktúra využívaná na lokálne kultúrne podujatia, narušenie trhu je marginálne.

5. Zamedzenie nepriamej ŠP prevádzkovateľovi a sprístupnenie záujemcom

Výber prevádzkovateľa infraštruktúry v rámci konkurenčného¹⁰⁹, transparentného¹¹⁰ a nediskriminačného¹¹¹ tendra sú nevyhnutnými podmienkami na zabezpečenie súladu výslednej transakcie s trhovými podmienkami a vylúčeniu nepriamej ŠP pre prevádzkovateľa. Infraštruktúra sa musí sprístupniť za trhových podmienok a na nediskriminačnom základe.

Okrem vyššie uvedených rozhodnutí EK je dôležitým rámcom objasňujúcim pravidlá pre poskytovanie ŠP aj **Oznámenia EK o pojme Štátna pomoc („Oznámenie“)**.¹¹² Oznámenie je síce právne nezáväzným, no dôležitým usmernením EK. V zmysle Oznámenia, projekty v oblasti infraštruktúry často zahŕňajú niekoľko kategórií zainteresovaných strán a ŠP môže potenciálne predstavovať výhodu z hľadiska budovania, prevádzky alebo využívania infraštruktúry.

- ▶ **Pomoc pre staviteľov/vlastníkov** - v súlade s Oznámením a referovanými rozhodnutiami EK, či SD EÚ podpora infraštruktúrnych projektov spadá pod pravidlá ŠP v závislosti od komerčného alebo nekomerčného budúceho využitia budovanej infraštruktúry. Financovanie infraštruktúry, ktorá sa nemá komerčne využívať, je v zásade vylúčené z uplatňovania pravidiel ŠP. Ak sa určitá infraštruktúra používa na hospodárske aj nehospodárske činnosti, pravidlá štátnej pomoci sa budú vzťahovať na verejné financovanie jej vybudovania iba v tom rozsahu, v akom pokrýva náklady spojené s hospodárskymi činnosťami. V tejto súvislosti, bude potrebné detailnejšie preskúmať povahu očakávaného funkčného využitia NKKC a s ním súvisiacich nákladov. Ak budú

¹⁰⁸ Prevádzkové náklady zahŕňajú náklady, ako napr. náklady na personál, materiál, zmluvné služby, komunikácie, energiu, údržbu, nájom a administratívu, ale vylúčené sú náklady na odpisy a na financovanie, ak sa na nich vzťahovala investičná pomoc. Diskontovaním príjmov a prevádzkových nákladov vhodnou diskontnou sadzbou sa umožní dosiahnuť primeraný zisk.

¹⁰⁹ Aby sa na ňom mohli zúčastniť všetci zainteresovaní a kvalifikovaní uchádzači.

¹¹⁰ Aby mali všetci uchádzači rovnaké a náležité informácie v každej fáze výberu.

¹¹¹ Rovné zaobchádzanie so všetkými uchádzačmi vo všetkých fázach a objektívne kritériá výberu stanovené pred uskutočnením procesu.

¹¹² Oznámenia Komisie č. (2016/C 262/01 o pojme Štátna pomoc uvedenom v Článku 107 ods. 1 Zmluvy o fungovaní EÚ

vykonávané hospodárske aj nehospodárske činnosti, štát musí zabezpečiť, aby dotáciu poskytnutú na nehospodárske činnosti nebolo možné použiť na krížové subvencovanie hospodárskych činností tak, že sa bude viesť oddelené účtovníctvo, náklady a výnosy budú pridelované vhodným spôsobom.

- ▶ **Pomoc pre prevádzkovateľa** - v súlade s Oznámením, vylúčiť poskytnutie nepriamej pomoci, najmä pre prevádzkovateľa infraštruktúry, možno zabezpečiť napríklad prostredníctvom vypísania verejnej súťaže na túto prevádzku, keď je koncesia na prevádzku infraštruktúry (alebo jej časti) je udelená za kladnú cenu prostredníctvom verejného obstarávania. Naopak ŠP by bola prítomná, ak by za koncesiu, právo využívať infraštruktúru platil prevádzkovateľ nižšiu sumu, než akú by museli platiť za využívanie porovnateľnej infraštruktúry za bežných trhových podmienok. výhoda pre prevádzkovateľa môže byť vylúčená najmä v prípade.
- ▶ **Pomoc pre koncových používateľov** - Ak prevádzkovateľ infraštruktúry získal ŠP, je schopný poskytovať výhodu používateľom infraštruktúry (ak sú podnikmi). Táto situácia však nenastáva, ak sa infraštruktúra používateľom sprístupňuje za trhových podmienok a nediskriminačnom základe.

B. Vnútroštátna regulácia štátnej pomoci

Na Slovensku je všeobecným predpisom v oblasti poskytovania ŠP **Zákon o štátnej pomoci** (ďalej len „ZOŠP“)¹¹³ a koordinátorom jej poskytovania je Protimonopolný úrad SR (ďalej len „PMÚ“). Podľa tohto zákona je možné poskytnúť ŠP aj na športové a multifunkčné rekreačné infraštruktúry.¹¹⁴

Momentálne nie je v SR schválená osobitná schéma pomoci zameraná na podporu multifunkčnej infraštruktúry. Prípadná ŠP pre vybudovanie NKKC by teda mala charakter **pomoci ad hoc**. Pomoc *ad hoc* možno poskytnúť, ak je v súlade s GBER alebo je schválená EK (viď časť A tejto kapitoly). Pred poskytnutím ŠP *ad hoc* je poskytovateľ povinný požiadať PMÚ o stanovisko, či príslušné opatrenie ŠP spĺňa podmienky na jeho poskytnutie podľa GBER alebo podlieha schváleniu EK. Stanovisko k takýmto návrhom zasiela PMÚ poskytovateľovi ŠP v stanovenej lehote (štandardne do 30 dní) a pre poskytovateľa ŠP je záväzná. Predpokladom poskytnutia ŠP v prípade NKKC by tak malo byť aj vydanie kladného stanoviska zo strany PMÚ.

ŠP musí byť poskytnutá podľa osobitného vnútroštátneho predpisu upravujúceho príslušné opatrenia pomoci (napríklad predpisu o poskytovaní dotácií v pôsobnosti jednotlivých rezortov). Pokiaľ by bola ŠP na vybudovanie NKKC poskytovaná vo forme dotácie z rozpočtovej kapitoly MF SR podľa **Výnosu o poskytovaní dotácií v pôsobnosti MF SR**¹¹⁵, muselo by jej predchádzať **rozhodnutie Vlády SR** o poskytnutí takejto ŠP. Predmetný výnos síce umožňuje MFSR uvoľniť určitú časť prostriedkov štátneho rozpočtu, ale nepredstavuje notifikovanú a schválenú schému ŠP, teda ani nedefinuje presné podmienky poskytnutia ŠP, ktoré by zabezpečovali súlad s GBER alebo článkom 107 ZFEÚ a neobsahuje ani postup na zabezpečenie ich dodržiavania.

Z uvedeného vyplýva, že v zmysle vnútroštátnej legislatívy SR by bola ŠP poskytnutá na *ad hoc* báze na základe §3 ods. 2 písm. l) Zákona o štátnej pomoci, stanoviska PMÚ, rozhodnutia vlády SR a §3 Výnosu o poskytovaní dotácií v pôsobnosti MF SR. Zároveň, pre definovanie podmienok a povinností príjemcu pomoci by v prípade absencie schémy bolo zrejme okrem individuálneho rozhodnutia vlády SR vhodné aj uzatvorenia investičnej zmluvy medzi príjemcom a štátom zastúpeným príslušným ministerstvom.

¹¹³ Zákon č. 358/2015 Z. z. o úprave niektorých vzťahov v oblasti štátnej pomoci a minimálnej pomoci a o zmene niektorých zákonov

¹¹⁴ §3 ods. 2 písm. l) Zákon o štátnej pomoci

¹¹⁵ §3 Výnosu MF SR č. 26825/2005 - 441 o poskytovaní dotácií v pôsobnosti MF SR <https://www.mfsr.sk/sk/financie/verejne-financie/dotacie/archiv/vynos-ministerstva-financii-sr-z-9-decembra-2005-c-26825/2005-441-poskytovani-dotacii-posobnosti-mf-sr/>

Takáto investičná zmluva by presne definovala konkrétne podmienky, ako aj povinnosti príjemcu pomoci pri stavbe, prevádzke a využívaní podporenej infraštruktúry. Takto by bolo možné okrem iného zabezpečiť plnenie podmienok zlučiteľnosti pomoci podľa práva EÚ, umožniť ich dodatočnú kontrolu a preukázanie ich splnenia.¹¹⁶

Pokiaľ ide o legislatívu EÚ, právnym základom pre poskytnutie pomoci by bolo buď GBER alebo individuálne rozhodnutie EK o schválení pomoci (viď vyššie). V prípade poskytnutia ŠP v súlade s podmienkami a limitmi, ktoré ustanovuje GBER (najmä celkové investičné náklady maximálne vo výške EUR 100 miliónov a investičná pomoc maximálne vo výške EUR 30 miliónov), môže byť ŠP na vybudovanie NKKC poskytnutá priamo na základe GBER. V opačnom prípade by bola potrebná notifikácia ŠP na úrovni EK.

Postup v prípade, že sa vyžaduje **notifikácia pomoci** EK, upravuje § 9 ZOŠP. Poskytovateľ ŠP je povinný podať pred jej poskytnutím žiadosť o schválenie ŠP EK („notifikácia“). Poskytovateľ predloží notifikáciu PMÚ tak, aby jej forma a obsah boli v súlade s tzv. vykonávacím nariadením EK, pričom notifikáciu predloží aj elektronicky. PMÚ posúdi notifikáciu a jej súlad s predpismi pre štátnu pomoc. Ak notifikácia obsahuje potrebné údaje, bezodkladne požiada EK o vydanie rozhodnutia. PMÚ je pri posudzovaní notifikácie oprávnený vyžiadať si od poskytovateľov, podnikateľov, štátnych orgánov, obcí, VÚC a iných právnických osôb informácie potrebné na posúdenie súladu pomoci s osobitnými predpismi. Ďalej proces konania pred EK upravujú európske pravidlá. Pred začatím samotnej oficiálnej notifikácie je možná a odporúčaná tzv. pred-notifikácia, ktorá umožňuje štátu a EK prediskutovať požadované informácie a postoje, a tak zrýchliť formálny schvaľovací proces.

Podľa európskych pravidiel EK ŠP najprv predbežne preskúma opatrenie v predbežnom konaní (procesná lehota 2 mesiace) a buď rozhodne, že opatrenie nepredstavuje štátnu pomoc, alebo rozhodne, že pomoc je zlučiteľná s vnútorným trhom, alebo (v prípade pochybností) otvorí formálne vyšetrovanie. Formálne vyšetrovacie konanie je upravené komplexnejšie a zahŕňa aj prekladanie pripomienok zo strany zainteresovaných subjektov. Je zavŕšené konečným rozhodnutím Komisie (najmä kladné, kladné podmienkové alebo záporné rozhodnutie). V praxi sa ukázalo ako osožné, ak je členský štát a EK v kontakte ešte pred podaním notifikácie. Prednotifikačné kontakty umožňujú spoločnú diskusiu EK a členského štátu na dobrovoľnej a dôvernej báze. Podotýkame, že ŠP musí byť notifikovaná Komisii pred jej implementáciou a nesmie byť poskytnutá predtým, než o nej Komisia rozhodne. Inak by bola považovaná za neoprávnenú. Konanie pred Komisiou je konaním medzi EK a členským štátom a príjemca má slabšie procesné práva než členský štát.

8.2.7.4 Analýza rizík financovania projektu

Predmetom tejto kapitoly je analýza rizík financovania projektu prostredníctvom individuálnej štátnej pomoci v porovnaní s financovaním cez PPP, resp. konvenčným modelom investície štátu.

V rámci kapitoly boli identifikované riziká projektu NKKC, ktoré je možné posúdiť z pohľadu modelu PPP ako aj ŠP, resp. konvenčného modelu a na základe ktorých je možné posúdiť výhodnosť posudzovaného modelu financovania.

Identifikácia a posúdenie rizík PPP projektu a individuálnej štátnej pomoci poskytnutej z pohľadu výhodnosti modelu financovania NKKC

Pre účely porovnania posudzovaných modelov financovania boli identifikované riziká, ktoré sa vyskytujú

¹¹⁶ Uvedený dokument však disponuje relatívne slabou právnou istotou pre prijímateľa pomoci (z našich praktických skúseností totiž viacero projektov prišlo o štátnu pomoc v dôsledku zmeny vo vláde). Z tohto titulu preto jednoznačne odporúčame uzatvoriť vedľajšiu investičnú zmluvu medzi prijímateľom pomoci a Slovenskou republikou v zastúpení MFSR, v ktorej by boli jasne definované podmienky poskytnutia pomoci, záväzky prijímateľa pomoci, a pod. Uzatvorenie takejto dohody by následne viedlo aj k v vyššej právnej istote v prípade možného sporu s MFSR ako i v prípade novej kontroly zo strany Európskej komisie.

v obidvoch posudzovaných modeloch a ktoré je možné priradiť buď na stranu verejného sektora (VS), súkromného sektora (SS) alebo sú to riziká zdieľané obidvoma sektormi súčasne (ZR). Pokiaľ hovoríme v rámci PPP o verejnom sektore, môže v zásade ísť o orgány ústrednej správy, orgány územnej správy, prípadne nimi zriadené organizácie.

Alokácia jednotlivých rizík medzi verejný a súkromný sektor vychádza z uprednostňovanej/prirodzenej alokácie daného rizika pre daný sektor. V rámci posudzovaných modelov financovania NKKC bude výhodnejší ten, v rámci ktorého je alokovaný menší počet identifikovaných rizík na strane verejného sektora. V rámci rizikovej analýzy neboli priradené váhy pre jednotlivé identifikované riziká t. j. každé riziko má z pohľadu analýzy rovnakú dôležitosť/váhu.

Tabuľka 61 Identifikácia posudzovaných rizík

Kategória rizík	Skupina rizík	Jednotlivé riziká
Stavebno-technologické a projekčné riziká	Stavebné a projekčné riziká	Riziko projektovej dokumentácie vrátane jej zmien, Riziko konštrukcie/stavby, Riziko prekročenia stavebných nákladov, Riziko znečistenia lokality/okolia počas realizácie projektu, Riziko vplyvu projektu na životné prostredie počas životnosti projektu
	Riziká lokality	Riziko existujúceho objektu, Riziko dostupnosti lokality, Riziko vlastníctva lokality, Riziko stavu lokality, Riziko sietí (utilít) nachádzajúcich sa na lokalite (v mieste stavby), Riziko územného plánu, Riziko potrebných povolení (stavebné povolenie, kolaudácia, skúšobná prevádzka, Riziko stavebného povolenia, Riziko kultúrneho/archeologického dedičstva, Riziko chránenej krajiny oblasti
	Riziká chybných technológií, sietí a súvisiacich služieb	Riziko vady v priebehu realizácie projektu, Riziko vady v priebehu životnosti projektu, Riziko chybných technológií, Riziko technologickej nedostatočnosti, Riziko neočakávaného prerušenia dodávky energie, výpadku inžinierskych sietí a podporných systémov
Kreditné riziká	Riziko likvidity	Riziko likvidity
	Riziká nesplnenia záväzkov	Riziko nedodržania záväzkov súkromným sektorom, Riziko nedodržania záväzkov verejným sektorom
Trhové riziká	Riziko dopytu	Riziko dopytu
	Riziko zvýhodnenia konkurencie	Riziko zvýhodnenia konkurencie
	Ostatné trhové riziká	Menové riziko, Inflačné riziko, Úrokové riziko, Riziko poistenia, Riziko financovania
Vonkajšie riziká	Politické riziká	Riziko zlyhania vlády
	Vyššia moc	Riziko prírodnej katastrofy, Riziko terorizmu,
	Ostatné vonkajšie riziká	Legislatívne riziko/daňové riziko všeobecného charakteru, Riziko dodatočných povolení
Operačné riziká	Riziká súvisiace so zariadením	Riziko vstupov (materiálu), Riziko údržby, opráv, modifikácie a adaptácie, Nízka zostatková hodnota, Riziká týkajúce sa životného prostredia (prevádzka), Riziko neefektívnej/nehospodárnej prevádzky
	Riziká súvisiace s ľuďmi	Riziko nezodpovedajúcich pracovných síl/riziko nezastupiteľnosti, Riziko nedostatku ľudských zdrojov, Riziko pracovno-právnych sporov, Riziko zlyhania ľudského faktora
	Bezpečnostné riziká	Riziko podvodu, nelegálneho konania, Riziko poškodenia, krádeže
Strategické riziká	Zmluvné riziká	Riziko zmeny zmluvy, Riziko porušenia všeobecne záväzných právnych predpisov

Kategória rizík	Skupina rizík	Jednotlivé riziká
	Ostatné strategické riziká	Riziko strategického rozhodnutia, Reputačné riziko, Riziko transparentnosti

Zdroj: Prístup k riadeniu rizík PPP projektov

Nižšie je uvedená matica rizík posudzovaných modelov v delení štátna pomoc a PPP model. Tretí posudzovaný model - konvenčný model investície štátu - nie je uvádzaný v samotnom stĺpci, keďže všetky riešené riziká v tomto prípade nesie verejný sektor.

ORIGINAL

Tabuľka 62 Matica rizík posudzovaných modelov

Riziko	Popis vzniku rizika	Popis dôsledku rizika	Uprednostňovaná alokácia rizika					
			Štátna pomoc pre NKKC			NKKC ako PPP projekt		
			VS	ZR	SS	VS	ZR	SS
Stavebno-technologické a projekčné riziká								
Stavebné a projekčné riziká								
Projektová dokumentácia vrátane jej zmien	Riziko vyplývajúce z nespĺnenia očakávaní kladených na projektovú dokumentáciu	Zmena projektu, predĺženie konania, finančná strata						
Konštrukcia/ stavba	Riziko vyplývajúce z nespĺnenia očakávaní kladených na konštrukciu projektu, štýl, kvalitu, prípadne i oneskorenie	Predĺženie projektu, finančná strata						
Prekročenie stavebných nákladov	Riziko vyplývajúce zo zlého plánu nákladov	Finančná strata						
Znečistenie lokality/okolia počas realizácie projektu	Riziko, že počas výstavby dôjde k znečisteniu lokality dodávateľom stavebných a konštrukčných prác	Predĺženie prác, finančná strata						
Riziko vplyvu projektu na životné prostredie počas životnosti projektu	Riziko vyplývajúce z prevedenia konštrukcie/stavby a negatívneho vplyvu na životné prostredie počas životnosti projektu	Finančná strata						
Riziká lokality								
Riziko existujúceho objektu	Riziko, že sa existujúci objekt ukáže ako nevhodný pre nové zlepšenia	Zrušenie projektu, predĺženie projektu, finančná strata						
Dostupnosť lokality	Riziko vyplývajúce z charakteru okolitých pozemkov a ich vlastníctva, stavebná lokalita je kvôli zlým pomerom s vlastníkmi okolitých pozemkov nedostupná	Predĺženie konania, predĺženie projektu, prerušenie projektu, finančná strata						
Vlastníctvo lokality	Riziko vyplývajúce z nepreukázania jednoznačného vlastníctva lokality (napr. reštitučné nároky)	Predĺženie konania, predĺženie projektu, odškodnenie tretích strán						
Stav lokality	Riziko vyplývajúce z nákladov na úpravu stavu lokality - môže byť napríklad kontaminovaná	Predĺženie konania, predĺženie prác, finančná strata, prerušenie projektu						
Riziko sietí (utilít) nachádzajúcich sa na lokalite (v mieste stavby)	Riziko vyplývajúce z umiestnenia sietí v mieste stavby, ktoré nie sú vôbec, prípadne sú nesprávne, zakreslené v plánoch, ktoré poskytne verejný sektor súkromnému sektoru	Predĺženie konania, predĺženie prác, finančná strata, prerušenie projektu						
Územný plán (rozpor s relevantným/ akýmkoľvek územným plánom)	Riziko vyplývajúce z územného plánu/rozhodnutia pre daný pozemok	Oneskorenie alebo odloženie prác, predĺženie konania, finančná strata, znemožnenie realizácie projektu						

Riziko	Popis vzniku rizika	Popis dôsledku rizika	Uprednostňovaná alokácia rizika					
			Štátna pomoc pre NKKC			NKKC ako PPP projekt		
			VS	ZR	SS	VS	ZR	SS
Potrebné povolenia (stavebné povolenie, kolaudácia, skúšobná prevádzka, atď.)	Riziko vyplývajúce z nezískania stavebného povolenia. Riziko nezískania kolaudácie, prípadná potreba zmeny SP a z toho vyplývajúca komplikácia pri kolaudácii, s dôrazom aj na to možnosť, že účastníkom konania (SP) môže byť v súčasnosti ktokoľvek.	Oneskorenie alebo odloženie prác, predĺženie konania, finančná strata						
Kultúrne / Archeologické dedičstvo	Riziko vyplývajúce z možnosti poškodenia kultúrnych a historických pamiatok nachádzajúcich sa na lokalite a v jej bezprostrednom okolí	Oneskorenie alebo odloženie prác, predĺženie konania, finančná strata						
Chránená krajinná oblasť	Riziko vyplývajúce z umiestnenia lokality (celej alebo časti) v chránenej krajinskej oblasti	Oneskorenie alebo odloženie prác, predĺženie konania, finančná strata						
Riziká chybných technológií, sietí a súvisiacich služieb								
Vada v priebehu realizácie projektu	Riziko vady na zariadení/budovách, ktoré dostane k dispozícii súkromný sektor	Predĺženie projektu, finančná strata						
Vada v priebehu životnosti projektu	Riziko skrytej vady na zariadení/budovách objavené počas prevádzky	Finančná strata, predĺženie projektu						
Chybná technológia	Riziko vyplývajúce z použitia chybnej, nekompatibilnej technológie	Predĺženie projektu, finančná strata, poškodenie vlastných alebo cudzích zariadení						
Technická nedostatočnosť	Riziko vyplývajúce z technologickej zastaranosti výsledného produktu / služby v okamihu odovzdania verejnému sektoru alebo v okamihu dokončenia	Finančná strata						
Neočakávané prerušenie dodávky energie, výpadku inžinierskych sietí a podporných systémov	Riziko vyplývajúce z výpadku inžinierskych sietí, z výpadku záložných zdrojov alebo z výpadkov a zlyhania ďalších podporných systémov	Predĺženie projektu, finančná strata, poškodenie vlastných alebo cudzích zariadení						
Kreditné riziká								
Riziko likvidity	Riziko neschopnosti splniť záväzky voči subdodávateľom, plynúce z dočasnej insolventnosti dodávateľa	Predĺženie projektu, finančná strata						
Riziká nesplnenia záväzkov								
Riziko nedodržanie záväzkov súkromným sektorom	Riziko, že súkromný sektor dodá projekt alebo službu, ale neplní svoje záväzky (stanovené zmluvne) týkajúce sa umožnenia dostupnosti služby	Predĺženie projektu, ukončenie projektu, finančná strata						

Riziko	Popis vzniku rizika	Popis dôsledku rizika	Uprednostňovaná alokácia rizika					
			Štátna pomoc pre NKKC			NKKC ako PPP projekt		
			VS	ZR	SS	VS	ZR	SS
Riziko nedodržanie záväzkov verejným sektorom	Riziko, že verejný sektor neplní svoje záväzky stanovené v zmluve	Predĺženie projektu, ukončenie projektu, finančná strata						
Trhové riziká								
Riziko dopytu	Riziko nedostatočných príjmov prevádzkovateľa, vyplývajúce zo zlej predikcie dopytu po ponúkanej službe/zmeny dopytu po službe (produkte) počas životnosti projektu, v prípade, že službu prevádzkuje a poskytuje súkromný sektor	Finančná strata, ukončenie projektu						
Riziko zvýhodnenia konkurencie	Riziko, že verejný sektor zvýhodní projekt konkurenčného charakteru, a dôjde tak k zníženiu dopytu po službe dodávanej súkromným sektorom	Finančná strata						
Ostatné trhové riziká								
Menové riziko	Riziko vyplývajúce zo zmeny devízových kurzov mien, ktoré ovplyvňujú hodnotu dodávky projektu	Finančná strata, náklady na zabezpečenie menového rizika						
Inflačné riziko	Riziko, že výška platieb stratí reálnu hodnotu kvôli inflácii	Finančná strata						
Úrokové riziko	Riziko, že dôjde k zmene úrokových sadzieb	Finančná strata, náklady na zabezpečenie úrokového rizika						
Poistenie	Administratívne chyby v oblasti poistenia, zvýšenie ceny poistenia proti pôvodným predpokladom	Zvýšenie nákladov						
Financovanie	Oneskorenie projektu v dôsledku nedostatočných finančných zdrojov	Zvýšenie nákladov. Omeškanie projektu						
Vonkajšie riziká								
Politické riziká								
Zlyhanie vlády	Riziko vyplývajúce z možnej zmeny vlády, prípadne zmeny politickej orientácie krajiny	Predĺženie projektu, zastavenie projektu, finančná strata						
Vyššia moc								
Prírodná katastrofa	Riziko vyplývajúce z prírodnej katastrofy	Predĺženie projektu, zvýšenie nákladov na projekt, ukončenie projektu						
Terorizmus	Riziko vyplývajúce z teroristických útokov	Predĺženie projektu, zvýšenie nákladov na projekt, ukončenie projektu						
Ostatné vonkajšie riziká								

Riziko	Popis vzniku rizika	Popis dôsledku rizika	Uprednostňovaná alokácia rizika					
			Štátna pomoc pre NKKC			NKKC ako PPP projekt		
			VS	ZR	SS	VS	ZR	SS
Legislatívne riziko/daňové riziko všeobecného charakteru	Riziko vyplývajúce zo všeobecnej zmeny práva alebo zo všeobecnej zmeny daňovej legislatívy, ktorá má vplyv na celý súkromný sektor	Finančná strata, predĺženie projektu						
Dodatočné povolenia	Riziko nutnosti získania ďalších, doposiaľ neuvažovaných povolení, v priebehu realizácie alebo životnosti projektu	Predĺženie projektu, finančná strata						
Operačné riziká								
Riziká súvisiace so zariadením								
Vstupy (materiál)	Riziko, že požadované vstupy sú drahšie, než sa očakávalo a že nezodpovedajú požadovanej kvalite, alebo nie sú dostupné v potrebnom množstve (okrem inžinierskych sietí)	Finančná strata, v niektorých prípadoch zníženie kvality výsledných služieb						
Údržba, oprava, modifikácia a adaptácia	Riziko vyplývajúce zo zlého odhadu životnosti projektu pred jeho odovzdaním verejnému sektoru	Finančná strata						
Nízka zostatková hodnota	Riziko vyplývajúce z chybného očakávania zostatkovej hodnoty/stavu projektu v okamihu prevzatia od súkromného sektora	Finančná strata						
Všeobecné riziká týkajúce sa životného prostredia (prevádzka)	Znečistenie alebo zásahy do okolia (vzduch, podzemná voda, vzhľad krajiny, fauna a flóra) v dôsledku zvýšenia hluku, znečistenia, otrasov z odstrelův a zvýšenej dopravnej intenzity.	Omeškanie projektu. Zvýšenie nákladov						
Neefektívna/nehospodárna prevádzka	Nekvalitne pripravený rozpočet na prevádzku (napr. nezahrnutie určitých nákladov do rozpočtu, atď.), z hľadiska jeho štruktúry a objemu. Nedodržiavanie rozpočtu v podobe zjavného plytvania pri jednotlivých položkách v štruktúre rozpočtu.	Zvýšenie prevádzkových nákladov.						
Riziká súvisiace s ľuďmi								
Nezodpovedajúce pracovné sily/riziko nezastupiteľnosti	Riziko vyplývajúce z nezabezpečenia zodpovedajúcich kvalifikovaných pracovníkov, nemožnosť ich zastúpenia	Finančná strata, predĺženie projektu						

Riziko	Popis vzniku rizika	Popis dôsledku rizika	Uprednostňovaná alokácia rizika					
			Štátna pomoc pre NKKC			NKKC ako PPP projekt		
			VS	ZR	SS	VS	ZR	SS
Nedostatok ľudských zdrojov	Rizika vyplývajúce zo zlej dostupnosti/migrácie ľudských zdrojov v lokalite	Finančná strata, predĺženie projektu						
Pracovno-právne spory	Riziko vyplývajúce zo sporov pracovno-právneho charakteru	Finančná strata, predĺženie projektu						
Zlyhanie ľudského faktora	Riziko vyplývajúce zo zlyhania alebo chyby ľudského faktora	Finančná strata, predĺženie projektu						
Bezpečnostné riziká								
Podvod, nelegálne konanie	Riziko vyplývajúce z možnosti podvodu alebo iného konania (na strane súkromného sektora), ktoré je nezákonné	Finančná strata, predĺženie projektu						
Poškodenie, krádež	Riziko vyplývajúce z poškodenia stavby / zariadenia, počas výstavby a realizácie projektu alebo počas životnosti projektu	Finančná strata, predĺženie projektu						
Strategické riziká								
Zmluvné riziká								
Zmeny zmluvy	Riziko vyplývajúce zo zmien zmlúv, požadovaných súkromným alebo verejným sektorom	Finančná strata, predĺženie projektu						
Porušenie všeobecne záväzných právnych predpisov	Riziko spôsobené porušením všeobecne záväzných právnych predpisov, nešpecifikovaných v zmluve	Finančná strata, predĺženie projektu						
Ostatné strategické riziká								
Strategické rozhodnutie	Riziko vyplývajúce zo zlého strategického rozhodnutia	Zdržanie, finančná strata, znemožnenie realizácie, zníženie reputácie						
Reputačné riziko	Riziko zníženia dôveryhodnosti verejného sektora vyplývajúce z nepopulárnych krokov a zlých rozhodnutí verejného sektora	Odvolať zástupcov verejného sektora, ohrozenie iných projektov, predĺženie projektu, ukončenie projektu						
Riziko transparentnosti	Riziko spochybnenia validity projektu z dôvodu transparentnosti procesu výberu nositeľa projektu resp. procesu verejného obstarávania zhotoviteľa projektu ako aj ďalších externých subjektov na strane verejného resp. súkromného sektora	Ohrozenie iných podobných projektov, predĺženie projektu, ukončenie projektu, finančná strata						
Absolútny počet prítomných rizík v rámci posudzovaných modelov financovania			4	4	42	11	5	34

Zdroj: Prístup k riadeniu rizík PPP projektov, vlastné spracovanie EY, Legenda: VS (verejný sektor), ZR (zdieľané riziko), SS (súkromný sektor)

Pozn.: Priradenie rizík pri PPP modeli na stranu verejného sektora, resp. na stranu súkromného sektora alebo či ide o zdieľané riziko priamo vychádza z dokumentu Prístup k riadeniu rizík v PPP projektoch vydaného Ministerstvom financií SR.

Zhodnotenie analýzy rizík

Výsledkom posúdenia modelov financovania výstavby NKKC vo forme štátnej pomoci – dotácie a vo forme PPP z pohľadu alokácie rizík projektu je záver, že pri štátnej pomoci vo forme dotácie poskytnutej selektívne vybranému súkromnému subjektu a jeho budúcemu projektu, je absolútny počet posudzovaných rizík (pozri tabuľku vyššie) na strane verejného sektora nižší ako pri PPP projektoch. Výhodnosť modelu vychádza z dôvodného predpokladu, že sa súkromný sektor dokáže vysporiadať s alokovanými rizikami efektívnejšie/pružnejšie ako verejný sektor.

Zvýšené množstvo rizík na strane verejného subjektu pri PPP projektoch vyplýva najmä z faktu, že v týchto projektoch verejný sektor vystupuje ako zadávateľ a dlhodobý objednávateľ služby a/alebo budúci vlastník vybudovanej infraštruktúry. Na druhej strane zákonné a zmluvné podmienky poskytnutia štátnej pomoci umožňujú verejnému subjektu sa od posudzovaných rizík prijímateľa štátnej dotácie úplne odpútať a v prípade, že nie sú dodržané dohodnuté podmienky a ciele, musí verejný subjekt požadovať navrátenie štátnej dotácie od jej prijímateľa, pričom toto jeho právo môže byť adekvátne právne zabezpečené vyžadovanými garanciami, zabezpečeniami a zárukami prijímateľa dotácie.

Na základe uvedených charakteristík konvenčného modelu financovania NKKC by všetky kategórie, skupiny rizík boli alokované výlučne na stranu verejného sektora. Z pohľadu jeho výhodnosti, t. j. na základe princípu alokácie čo najmenšieho počtu identifikovaných rizík v rámci verejného sektora, sa tak konvenčný model javí v porovnaní s modelmi dotácia vo forme štátnej pomoci pre NKKC a NKKC ako projekt PPP ako najmenej výhodný model.

8.2.8 Financovanie projektu

Vzhľadom na predchádzajúcu kapitolu k analýze uskutočniteľnosti preferovaného variantu, ktorej výsledkom je určenie modelu štátnej pomoci ako najvýhodnejšej formy financovania projektu, sa táto kapitola venuje vyčísleniu indikatívnej výšky štátnej pomoci a identifikácii súvisiacich následných krokov.

8.2.8.1 Indikatívna výška štátnej pomoci

Výška štátnej pomoci sa stanovuje ako vyčíslenie finančnej medzery (*funding gap*) pri realizácii projektu. Finančná medzera pre účely identifikácie výšky štátnej pomoci vychádza z celkového diskontovaného *cash-flow* za obdobie realizácie projektu – teda z čistej súčasnej hodnoty investície (pre výpočet diskontovaného *cash-flow* v tomto prípade bola použitá diskontná sadzba 4 %, použitá pre účely celej finančnej analýzy). V súlade s pravidlami štátnej pomoci, negatívna hodnota tohto finančného ukazovateľa odôvodňuje požiadavku na nevyhnutnosť štátneho zásahu ako i proporionalitu štátnej pomoci, teda inými slovami, že štátna pomoc je limitovaná na minimum, potrebné k realizácii investície. V tomto prípade je kumulatívnym diskontovaným *cash-flow* projektu, teda jeho **čistou súčasnou hodnotou** suma – **60,51 mil. EUR**.

Ďalším kľúčovým faktorom je práve výška oprávnených nákladov projektu ako takého, teda objem nákladov, ktorý sa investor zaväzuje preinvestovať v rámci svojho investičného zámeru. V danom bode je potrebné podotknúť, že táto výška predstavuje jeden z merateľných ukazovateľov projektu, teda bude potrebné preinvestovať minimálny objem nákladov tak, ako je stanovené v rámci finančnej analýzy. Celková **nominálna hodnota oprávnených nákladov** je **87 mil. EUR**. Pre účely štátnej pomoci sa ďalej berie do úvahy nominálna výška týchto nákladov. Do oprávnených nákladov boli započítane všetky stavebné náklady, náklady na technológie a ďalšie investičné náklady ako je hodnota pozemku, náklady na prípravnú a technickú dokumentáciu, projektový manažment a ďalšie. Časť týchto investičných nákladov predstavuje finančný aj nefinančný t. j. pozemkový vklad partnera, ktorý spolu s ostatnými investičnými nákladmi (hradenými plánovanou štátnou pomocou a úverom) vytvorí celkové investičné aktíva projektu. Tieto aktíva budú ako jeden investičný celok tvoriť budúci prevádzkový zisk alebo generovať prevádzkovú stratu. Z toho dôvodu sú celkové investičné náklady zahrnuté do bázy pre výpočet štátnej pomoci. Vklad partnera do OZ NKKC nie je bezodplatný. Realitný partner získava za tento

vklad podiel v občianskom združení, ktorý mu umožní spoločnú kontrolu nad celým projektom a súčasne podiel na budúcich prevádzkových ziskoch a stratách. Nie je v súčasnosti vylúčená ani možnosť, že tento bezodplatný vklad bude nahradený odplatným prevodom, pričom odplata bude započítaná voči finančnej povinnosti partnera voči OZ NKKC z titulu povinnosti poskytnúť finančný vklad do majetku združenia.

Intenzita štátnej pomoci je vyjadrená formou tzv. ekvivalentu hrubého grantu (*Gross Grant Equivalent*, alebo skrátené GGE). Táto intenzita je funkciou oprávnených nákladov a poskytnutej štátnej pomoci (pre upresnenie, výška kumulatívne poskytnutej štátnej pomoci je rovná čistej súčasnej hodnote investície), po ich diskontovaní referenčnou sadzbou Európskej komisie. V tomto prípade vychádzame z predpokladu, že žiadosť o štátnu pomoc bude podaná v roku 2022, teda tento rok pre účely diskontovania predstavuje rok 0. V prípade, ak by bola žiadosť o štátnu pomoc podaná v roku 2021, je potrebné upraviť vzorec na diskontovanie. **Výsledná intenzita** predstavuje hodnotu **69,5 % GGE**. Výsledná suma štátnej pomoci (v predpokladanej forme grantu) v nominálnej výške predstavuje sumu **60,51 mil. EUR**, v súčasnej hodnote predstavuje sumu **60 mil. EUR** (diskontované referenčnou sadzbou Európskej komisie platnou k 07/2021, t. j. - 0,45, keďže skutočnú budúcu nie je možné v čase výpočtu určiť).

Štátna pomoc sa poskytuje na základe rozhodnutia o udelení štátnej pomoci. V rámci predmetného rozhodnutia sú stanovené merateľné ukazovatele pre investora prostredníctvom (i) intenzity štátnej pomoci (vyjadrenej formou GGE) a (ii) objemom oprávnených nákladov v nominálnej hodnote. Uvedené dva ukazovatele predstavujú projektové parametre pre účely štátnej pomoci, ktoré sú následne monitorované počas implementácie projektu, inými slovami investor sa následne zaväzuje k investovaniu minimálneho množstva oprávnených nákladov, tak ako je uvedené v rozhodnutí o poskytnutí štátnej pomoci. Intenzita pomoci, kumulatívne za obdobie jej čerpania, nesmie presiahnuť intenzitu GGE.

V okamihu poskytnutia štátnej pomoci (v momente refundácie oprávnených nákladov zo strany poskytovateľa pomoci), výška štátnej pomoci nesmie presiahnuť výšku intenzity GGE. V danej súvislosti preto môžu nastať odchýlky od projektového plánu, a to najmä v dôsledku (i) výšky vynaložených oprávnených nákladov v danom období a (ii) platnej referenčnej sadzby pre dané obdobie.

Vyššie uvedené údaje k štátnej pomoci vychádzajú z projektovaného obchodného modelu, t. j. celý objekt je využívaný na komerčnom princípe a žiadny účastník trhu (zákazník) nie je zvýhodnený. V prípade zmeny nastavenia biznis modelu alebo sumy oprávnených výdavkov projektu dôjde k zmene vypočítanej intenzity, resp. výšky štátnej pomoci.

Výpočet GGE ako aj výška štátnej pomoci je uvedená v prílohe J tejto správy.

8.2.8.2 Ďalšie kroky v súvislosti so štátnou pomocou

Pred samotným spustením procesu notifikácie je žiadúce vykonať tzv. analýzu štátnej pomoci („*Existence of Aid assessment*“). Je dôležité odpovedať na otázku, či by plánované opatrenie mohlo predstavovať štátnu pomoc v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ tým, že bude zo štátnych zdrojov podporovaná hospodárska činnosť, z ktorej vyplýva výhoda, ktorá by mohla ovplyvniť hospodársku súťaž a obchod medzi členskými štátmi. Z tohto hľadiska je potrebné určiť:

- ▶ **presne definovať zdroje financovania** (napr. Európske štrukturálne a investičné fondy, štátny rozpočet, súkromný kapitál, rozpočty územnej samosprávy a pod.);
- ▶ **presne definovať funkčný profil**¹¹⁷ s cieľom určiť pomer ekonomických a neekonomických aktivít; komerčných a nekomerčných činností, ako aj služieb všeobecného hospodárskeho záujmu (*Services of General Economic Interest*) (v nadväznosti na rozsudok z 19. decembra 2012 vo veci C-288/11, Mitteldeutsche Flughafen AG a Flughafen Leipzig-Halle GmbH

¹¹⁷ Pre každú uvedenú funkciu platí iný režim štátnej pomoci, čo je potom potrebné odzrkadliť vo finančnom modeli - štandardne sa robí zvlášť finančný model na každý typ funkcie; toto je dôležité aj pre určenie právneho rámca poskytnutia pomoci tejto investície.

/Komisia., ekonomický charakter neskoršieho použitia infraštruktúry by určuje charakter stavby);

- ▶ **zdôvodnenie kontrafaktuálnym scenárom**, t. j. možnosť realizácie projektu bez štátnej pomoci, ďalšie modely financovania, napríklad PPP, atď.;
- ▶ **určenie prevádzkového modelu**, t. j. kto bude prevádzkovateľom a vlastníkom, ako bude zabezpečený otvorený a transparentný proces výberu prevádzkovateľa, podrobnosti o podmienkach dohody medzi vlastníkom a prevádzkovateľom, ako bude štát garantovať obmedzenie poskytovania pomoci prevádzkovateľovi;
- ▶ **identifikácia koncových používateľov infraštruktúry**, t. j. ktorí budú zákazníkmi - komerčné / neziskové organizácie a pod. (s odhadovaným podielom); obchodný model - t. j. ako sa bude infraštruktúra prenajímať a ako sa zabezpečí zabezpečenie prístupu k infraštruktúre za trhovú cenu;
- ▶ **podrobný popis parametrov zariadenia** a potenciálu konkurovať na európskej úrovni;
- ▶ **popis súčasného trhu s kongresovými centrami/priestormi na Slovensku**; zameranie na potrebu výstavby NKKC, a teda ako zariadenie prispeje k vnútornému trhu, narušeniu vnútornej konkurencieschopnosti, regionálnemu rozvoju atď..

8.3 Ekonomická analýza

Účelom ekonomickej analýzy je posúdiť projekt nielen z pohľadu investície, ale aj z pohľadu celej spoločnosti.

Ekonomická analýza sa vykonáva zo širšieho sociálno-ekonomického hľadiska. Rozsah analýzy zahŕňa identifikáciu a podľa možnosti aj ocenenie alebo kvalitatívne posúdenie ekonomických nákladov a prínosov projektu pre celú spoločnosť. Súvisí to so skutočnosťou, že realizácia projektu má oveľa väčší sociálno-ekonomický dopad (napr. vo forme nehmotných aktív alebo tzv. externalít) ako hodnoty založené na peňažných tokoch prezentovaných vo finančnej analýze, ktoré reflektujú finančné dopady iba na investora, poprípade na ďalších poskytovateľov kapitálu.

V rámci dostupných zahraničných skúseností pri obdobných projektoch sa ich socioekonomické dopady a prínosy uvádzajú výhradne v ekonomickom zmysle cez parametre ako je produkcia (obrat) v ekonomike, dopad na zamestnanosť a výnosy do verejných rozpočtov. Ostatné socioekonomické dopady sa nemonetizujú, uvádzajú sa iba kvalitatívnym opisom. Vzhľadom na uvedené aj ekonomická analýza projektu NKKC bola vykonaná výhradne v rozsahu ekonomických dopadov a prínosov.

Finančné a ekonomické prognózy sa predkladajú v ročných obdobiach. Obdobie ekonomickej analýzy sa týka rokov 2023-2037 a je v súlade s predpokladmi finančnej analýzy (prezentované v predošlých sekciách) a s Metodickou príručkou CBA.

Peňažné toky projektu použité v ekonomickej analýze boli zostavené štandardnou metódou a individuálnym prístupom v súlade s metodikou uvedenou v predošlých častiach - preto boli pre účely ekonomickej analýzy použité výsledky z analýzy finančnej.

8.3.1 Metodologický prístup

Predmetná kapitola obsahuje výpočet ekonomických dopadov a prínosov NKKC, ktorý je založený na medziodvetvovej (input-output) analýze a oficiálnych štatistikách Štatistického úradu SR. Ekonomické dopady generuje akýkoľvek subjekt, ktorý uhrádza peniaze svojim dodávateľom, zamestnancom a pod.. Pokiaľ však ide o „čisté prínosy“, tie sa odvodzujú len od výdavkov, ktoré sú uhradené v danom regióne, ale pochádzajú od nelokálnych subjektov (napr. zahraniční návštevníci).

Ekonomické dopady predstavujú ekonomickú aktivitu vyplývajúcu z každého minútého eura v určitej geografickej oblasti bez ohľadu na to, odkiaľ tieto finančné prostriedky prišli.

Ekonomické prínosy zohľadňujú odkiaľ financie prišli a kde boli minuté. Prínos vzniká iba v prípade, keď minuté peniaze znamenajú také zvýšenie ekonomickej aktivity v určitej oblasti, k akému by bez daného podujatia/organizácie nedošlo. Táto zvýšená aktivita je zvyčajne výsledkom finančných stimulov plynúcich z inej ako sledovanej geografickej oblasti (napr. výdavky zahraničných návštevníkov, zahraničné dotácie, atď.). Ekonomické prínosy je možné tak chápať ako podmnožinu ekonomických dopadov. To znamená, že nie všetky ekonomické dopady znamenajú čistý prínos pre referenčnú oblasť. Finančné prostriedky, ktoré sú minuté v rovnakej referenčnej oblasti, z ktorej pochádzajú, neznameniajú nový alebo dodatočný príjem pre túto oblasť.

Priame, nepriame a odvodené dopady

Použitie je nasledovné delenie ekonomických dopadov:

- ▶ **Priame dopady (*direct effects*)** - zmeny v ekonomike v dôsledku priamych výdavkov organizácie alebo jej návštevníkov (napr. zvýšenie produkcie priamych dodávateľov žiadaných tovarov a služieb).
- ▶ **Nepriame (multiplikačné efekty) (*indirect effects*)** - zmeny v ekonomike spôsobené produkciou subdodávateľov v dôsledku ďalších kôl nadväzujúcej ekonomickej aktivity v sledovanom regióne (dodávatelia vytvárajú dopyt po tovaroch a službách u svojich subdodávateľov a tí ďalej od svojich subdodávateľov...), t. j. zmeny zahrňujúce všetky ďalšie kolá produkcie, vyvolané spätnými väzbami priamych dodávateľov a ich subdodávateľov v danej ekonomike.

Prostredníctvom nepriamych efektov sa výdavky organizácie alebo jej návštevníkov môžu odraziť v akomkoľvek inom odvetví ekonomiky. Výška týchto sekundárnych efektov je priamo úmerná ku sklonu podnikov v regióne nakupovať tovar a služby od miestnych dodávateľov. Naopak, ak budú nakupovať skôr importované tovary a služby, dochádza k úniku prostriedkov z regiónu.

Ďalším dôležitým faktorom ovplyvňujúcim úroveň sekundárnych efektov je štruktúra výdavkov - teda do ktorých sektorov ekonomiky plynú. Každé odvetvie má totiž inú úroveň spätných väzieb. Všeobecne platí, že výdavky na tovary a služby náročné na materiál majú relatívne vyššie nepriame dopady než výdavky na tovary a služby náročné na ľudskú prácu (tie majú relatívne vyššie priame dopady na zamestnanosť).

Pre účely výpočtu ekonomických prínosov v tejto štúdii zahrňame do vstupných údajov len výdavky, ktoré pripadajú na zahraničných účastníkov. V prípade výdavkov firiem na organizáciu podujatí sú prínosy kvantifikované v dvoch variantoch:

- ▶ Variant 1 - výdavky a ďalšie ekonomické ukazovatele sú započítané pomerne k podielu výdavkov zodpovedajúcich podielu zahraničných účastníkov;
- ▶ Variant 2 - výdavky a ďalšie ekonomické ukazovatele sú započítané za všetky podujatia so zahraničnou účasťou (asociačné kongresy a medzinárodné firemné podujatia) bez ohľadu na to, aký podiel zahraničných účastníkov sa ich zúčastnil; tento prístup vychádza z predpokladu, že za prínos možno považovať podujatie ako celok (inými slovami - buď sa uskutoční a je prínosom, alebo sa neuskutoční).

Ekonomické dopady/prínosy NKKC a jeho návštevníkov vrátane multiplikovaných efektov boli počítané prostredníctvom nasledujúcich ekonomických ukazovateľov:

- ▶ produkcia (obrat) ekonomiky - tzn. celková ekonomická aktivita;
- ▶ hrubá pridaná hodnota - t. j. hodnota celkovej produkcie po odpočítaní medzispotreby všetkých vstupov (tovary a služby spotrebované v priebehu „výroby“). Na rozdiel od ukazovateľa produkcia nezahrňuje ukazovateľ HPH niektoré vstupy niekoľkonásobne, ale len jedenkrát za

celý ekonomický kolobeh. HPH sa rovná hrubému pridanému produktu (HDP) očistenému od čisté dane;

- ▶ zamestnanosť - zachovanie alebo tvorba nových stálych (celoročných) pracovných miest.

Pre výpočet ekonomických dopadov je predovšetkým potrebné poznať výšku a štruktúru výdavkov v delení podľa tovarov a služieb, na ktoré boli vynaložené, resp. do ktorých odvetví. Každý priamy výdavok sa vynásobí multiplikátorom, čím získame údaj o celkovom obrate podniku¹¹⁸ a všetkých jeho dodávateľov a subdodávateľov. Celkový obrat je teda súčet priamej produkcie (priame výdavky účastníkov/NKKC) a nepriameho dopadu na produkcie (produkcia dodávateľského reťazca naviazaného na výdavok účastníka/NKKC).

Kultúrno-kongresové centrá sú ekonomické subjekty, ktoré vďaka svojej aktivite zamestnávajú pracovníkov, dávajú prácu svojim dodávateľom, ich subdodávateľom a ich zamestnancom. Tím sa podieľajú na celkovom obrate (produkcii) ekonomiky a na hrubej pridanej hodnote a ziskoch firiem, tvorbe pracovných miest a výpláte mzdových výdavkov zamestnancov.

Pre zistenie ekonomických dopadov je sa používa input-output analýza, ktorá disponuje nástrojmi pre kvantifikáciu vzájomných väzieb medzi subjektami (odvetviami alebo sektormi) v ekonomike. Umožňuje vyčíslieť taktiež multiplikačné efekty, ktoré sú spôsobené väzbami skúmanej organizácie alebo jej návštevníkov na ďalšie odvetvia ekonomiky (výstup jedného odvetvia je zároveň vstupom ďalších odvetví národného hospodárstva a naopak).

Východiskovým zdrojom dát pre kvantifikáciu medziodvetvových väzieb je sústava tzv. Input-output tabuliek, ktorá podľa európskeho štandardu ESA 2010 zahŕňa tabuľky dodávok a produkcie, tabuľky spájajúcej tabuľky dodávok a produkcie so sektorovými účtami a symetrické input-output tabuľky (SIOT). Symetrické input-output tabuľky sú nástrojom analytickým, ktorý umožňuje skúmať medzisektorové väzby a merať vplyv exogénnych vplyvov na ekonomiku.

V rámci vykonanej analýzy bola použitá SIOT tabuľka použitia domácej produkcie (údaje za rok 2015 po revízii ročných NÚ zo septembra 2020)¹¹⁹.

Jadro symetrickej input-output tabuľky (SIOT) tvorí štvorcová matica medzis potreby, ktorá má symetrické členenie riadkov a stĺpcov, a to podľa štatistickej klasifikácie produktov podľa činností. Každá zmena v dopyte po danom výrobku vedie súčasne k proporcionálnej zmene dopytu po produktoch, ktoré tvoria vstupy vo výrobnom procese. Napr. investície v oblasti stavby hotelov sa prejaví vo zvýšenom dopyte po produkcii v odvetviach, ako sú výroba kovových konštrukcií či spracovanie dreva.

„Tento základný model založený na Leontiefovej inverznej matici a z neho odvodené multiplikátory nezohľadňujú indukované efekty, ktoré sa vzťahujú na dopyt po spotrebných predmetoch, ktorý je vyvolaný spotrebou domácností zamestnaných u jednotlivých dodávateľov (v celom výrobnom reťazci). Zamestnanci časť svojich príjmov vydajú na nákup predmetov dennej spotreby a potravinových výrobkov, čím vytvárajú dopyt po ďalších statkoch potrebných na ich výrobu a tým generujú mzdy a produkciu u ďalších dodávateľov.“¹²⁰

Referenčnou oblasťou je geografické územie, pre ktoré počítame ekonomické dopady a prínosy organizácie či podujatia. Všetky výdavky, z ktorých počítame ekonomické dopady, by mali byť

¹¹⁸ Vo vzťahu k výdavkom účastníkov sa podnikom myslí podnik, v ktorom minie účastník svoj výdavok (napr. hotel, reštaurácia, maloobchodná predajňa). Vo vzťahu k výdavkom NKKC sa myslia výnosy samotného NKKC.

¹¹⁹ Dostupné na: https://slovak.statistics.sk/wps/wcm/connect/e0c5825e-dc5f-44db-9fb7-e92809222d6d/SIOT_2015_rev_sept_2020_sk.zip?MOD=AJPERES&CVID=nAxD6OZ&CVID=nAxD6OZ&CVID=nAxD6OZ

¹²⁰ Národohospodársky význam automobilového priemyslu na Slovensku Empirické výsledky. September, 2013. Dostupné na: https://www.researchgate.net/publication/266616701_Narodohospodarsky_vyznam_automobiloveho_priemyslu_na_Slovensku_Empiricke_vysledky

uskutočnené na území referenčnej oblasti, resp. by mali plynúť subjektom so sídlom v tejto oblasti. V predmetnom projekte NKKC ide predovšetkým o územie mesta Bratislava, resp. čiastočne Bratislavský kraj alebo okrajovo územie celej SR.

Vstupné údaje

Pre účely výpočtu ekonomických dopadov a prínosov je potrebné zabezpečiť vstupné dáta. Ide o:

- ▶ výdavky samotnej organizácie;
- ▶ výdavky návštevníkov, ktoré vynaložili v súvislosti s návštevou danej organizácie.

Štandardnou a bežnou metódou pre získanie vstupných údajov pre výpočet ekonomických dopadov a prínosov (kvantifikácia spotreby, resp. výdavkov, ktoré súvisia s konaním podujatí) je vykonanie dotazníkového prieskumu medzi účastníkmi. Zvyčajne sa zisťuje:

- ▶ celkový počet účastníkov,
- ▶ geografický pôvod účastníkov,
- ▶ štruktúra a výška ich výdavkov,
- ▶ analýza, ktoré z výdavkov súviseli priamo so sledovaným podujatím, a ktoré nie.

Účastníci podujatí definujú prostredníctvom dotazníka svoje osobné výdavky ako napr. ubytovanie, jedlo a občerstvenie v obchodoch, reštauráciách a baroch, lokálna doprava, zábava a kultúra, nákupy a pod., príp. účastnícky poplatok.

Ako zdroj informácií o vlastných výdavkoch organizácie slúžia interné materiály a účtovníctva danej organizácie.

Na základe dostupných dát bolo možné pre účely ekonomickej analýzy v tejto štúdii identifikovať a kvantifikovať nasledujúce skupiny vstupných údajov:

- a) **výdavky účastníkov ako fyzických osôb, ktoré vynakladajú mimo NKKC**, t. j. za ubytovanie, dopravu, občerstvenie, nákupy v maloobchode a pod.;
- b) **výdavky organizátorov podujatí** (ide o príjmy NKKC, a to na základe skutočnosti, že príjem NKKC predstavuje výdavok organizátora);
- c) **výdavky samotného NKKC** (prevzaté z finančnej analýzy).

Ad a) Spracovateľ ŠU nemal k dispozícii dáta o výdavkoch, ktoré by boli získané prieskumom medzi návštevníkmi podujatí konaných priamo v Bratislave. Z toho dôvodu pre určenie výšky výdavkov bol použitý expertný odhad vychádzajúci z benchmarkov vybraných destinácií (Krakov, Ľubľana, Tallin) po zohľadnení cenovej úrovne Bratislavy a týchto referenčných destinácií.

Výdavky účastníkov (fyzických osôb) sú navrhnuté v delení:

- ▶ podľa typu účastníka - každý typ účastníka má inú výšku výdavkov z dôvodu odlišnej povahy podujatia, dĺžky podujatia ako aj bonity návštevníka;
- ▶ podľa druhu výdavku - predmetné delenie determinuje čo najpresnejší výpočet multiplikátorov;
- ▶ podľa pôvodu účastníka - predmetné delenie determinuje kvantifikáciu ekonomických dopadov a prínosov.

Nižšie v tabuľke sú uvedené benchmarky pre nastavenie výdavkov účastníkov v Bratislave. NKKC1 je celkový výdavok účastníka v Bratislave zodpovedajúci účastníkovi v Krakove po zohľadnení inflácie a cenovej úrovni v Krakove. NKKC2 je celkový výdavok účastníka v Bratislave zodpovedajúci účastníkovi v Ľubľane po zohľadnení inflácie a cenovej úrovni v Ľubľane. Dve hodnoty (NKKC1 a NKKC2) sú uvedené z dôvodu, že zdrojová vzorka účastníkov pre výdavky v Krakove a Ľubľane bola rozdielna, a teda je potrebné uviesť dva parametre porovnateľné benchmarkom.

Tabuľka 63 Benchmarky výdavkov účastníkov

	Krakov (2017)	NKKC1 (2017 a v cenách KRA)	Ľubľana (2017- 2019)	NKKC2 (2021 a v cenách ĽUB)
Spolu	847,68 €	N/A	1 486,33 €	N/A
Spolu - len výdavky v destinácii	603,45 €	N/A	1 143,33 €	N/A
Spolu - len výdavky v destinácii - bez registračného poplatku	446,23 €	336,38 €	735,00 €	652,81 €

Zdroj: Štúdia „Wpływ ekonomiczny BRANŻY SPOTKAŃ na gospodarkę Krakowa“; Analýza „Kongresni gostje, njihove navade in potrošnja 2019 Congress delegates' survey 2019 English summary“; vlastné prepočty EY

Ďalej sú uvedené priemerné výdavky účastníkov podujatí v Bratislave pre účely socioekonomickej analýzy.

Tabuľka 64 Priemerný výdavok účastníka na 1 podujatie v Bratislave podľa typu účastníka

Mena: EUR	Účastník kongresu/ konferencie	Účastník firemného podujatia	Účastník kultúrneho podujatia	Účastník spoločenského podujatia	Návštevník výstavy	Zástupca vystavovateľa
Lokálny (BA)	64	33	46	55	36	104
Národný (SR, mimo BA)	226	77	73	103	89	342
Zahraničný	588	209	207	187	196	568

Zdroj: EY

Nastavenie výdavkov podrobnejšie viď. v prílohe K tejto štúdie.

Ad b) Výdavky organizátorov podujatí zahŕňajú len výdavky na prenájom priestoru, prenájom techniky a catering, všetko realizované v NKKC, a teda nezahŕňajú všetky výdavky organizátorov, ktoré vznikajú v ekonomike ako napr. za dopravu, produkciu, reklamu, tlačoviny a pod.. Spracovateľ štúdie k tejto druhej skupine výdavkov nedisponoval zodpovedajúcimi údajmi.

Ad c) Vzhľadom k tomu, že NKKC nie je ešte reálnym hospodárskym subjektom a teda nie je možné vychádzať z reálnych účtovných dát, **výdavky NKKC použité v ekonomickej analýze boli prevzaté z finančnej analýzy.**

8.3.2 Ekonomické dopady a prínosy NKKC

Ekonomická analýza je podrobne uvedená v prílohe L tejto štúdie (L-1 - dopady, L-2 - prínosy). Výpočet hodnoty daného ukazovateľa ako **ekonomického prínosu**, t. j. zodpovedajúci útrате zahraničných účastníkov, bol počítaný nasledovne:

- ▶ pokiaľ ide o ukazovateľ nadväzujúci na výdavky účastníkov mimo NKKK - na základe podielu výdavkov zahraničných účastníkov na celkových výdavkoch mimo NKKC;
- ▶ pokiaľ ide o ukazovateľ nadväzujúci na produkciu NKKC alebo produkciu dodávateľov NKKC - na základe podielu objemu výdavkov organizátorov pripadajúcich na zahraničných účastníkov na základe ich pomeru z celkového počtu účastníkov (VARIANT1) alebo započítaním všetkých podujatí s medzinárodnou účasťou (asociačné kongresy a medzinárodné firemné podujatia) (VARIANT2);
- ▶ zároveň do prínosov sú zahrnuté len tie podujatia, ktoré možno považovať za novovygenerovaný dopyt, t. j. nepredstavujú podujatia „presunutú“ z iných zariadení v Bratislave.

Produkcia

Tabuľka 65 Ekonomické dopady a prínosy - produkcia (v €, stálych cenách 2021)

	2027	2028	2029	2030	2031
Celkové priame výdavky účastníkov (mimo NKKC) s DPH	7 108 230	11 214 266	15 310 422	18 246 070	20 206 258
<i>z toho ako ek. prínos</i>	<i>1 818 634</i>	<i>4 271 317</i>	<i>6 881 039</i>	<i>8 743 785</i>	<i>9 768 234</i>
Celkové priame výdavky účastníkov (mimo NKKC) bez DPH	6 031 463	9 544 279	13 059 853	15 576 958	17 253 465
<i>z toho ako ek. prínos</i>	<i>1 566 988</i>	<i>3 691 687</i>	<i>5 953 322</i>	<i>7 567 161</i>	<i>8 454 110</i>
Multiplikátor výdavkov účastníkov	1,53	1,53	1,53	1,53	1,53
Multiplikované výdavky účastníkov (mimo NKKC) bez DPH	9 229 884	14 603 435	19 982 244	23 832 825	26 399 326
<i>z toho ako ek. prínos</i>	<i>2 408 605</i>	<i>5 660 074</i>	<i>9 119 282</i>	<i>11 588 666</i>	<i>12 946 141</i>
Celkové priame výdavky organizátorov (bez DPH)	2 612 025	4 507 700	6 464 525	7 646 300	8 728 175
<i>z toho ako ek. prínos</i>	<i>383 422</i>	<i>1 172 077</i>	<i>1 995 438</i>	<i>2 572 036</i>	<i>2 867 711</i>
Multiplikátor výdavkov organizátorov podujatí	1,49	1,49	1,49	1,49	1,49
Multiplikované výdavky organizátorov (bez DPH)	3 889 063	6 716 050	9 635 605	11 397 920	13 008 972
<i>z toho ako ek. prínos</i>	<i>570 046</i>	<i>1 746 060</i>	<i>2 974 449</i>	<i>3 834 222</i>	<i>4 274 854</i>

Zdroj: EY; z toho ek. prínos = suma pripadajúca na zahraničných účastníkov

Celkové priame výdavky účastníkov (mimo NKKC) - priame výdavky účastníkov mimo NKKC napr. za ubytovanie, občerstvenie v reštauráciách, lokálnu dopravu, zábavu, návštevu pamiatok, a pod..

Multiplikátor výdavkov účastníkov - predstavuje koľko krát sa otočí 1 euro v ekonomike, ktoré je minuté návštevníkom podujatia. Jednotlivé výdavky návštevníkov, ktoré sú realizované mimo NKKC, sú násobené príslušným multiplikátorom (multiplikátor je vypočítaný na základe SIOT tabuliek).

Multiplikované výdavky účastníkov (mimo NKKC) - priama produkcia a nepriama produkcia, ktorá vzniká multiplikačným efektom. Nie je zohľadnený indukovaný efekt.

Celkové priame výdavky organizátorov - výdavky organizátorov na podujatia, ktoré zahŕňajú náklady na prenájom priestorov, prenájom techniky a catering. Ostatné náklady nie sú zahrnuté, nakoľko ich nebolo možné vyčíslieť.

Celkový obrat v ekonomike (v rozsahu priamej a nepriamej produkcie, bez indukovaných vplyvov), ktorý vznikne v dôsledku realizácie podujatí predstavuje pri plnej prevádzke NKKC (2031 a nasledujúce roky) v stálych cenách roku 2021 **39,4 mil. EUR**, z toho

- ▶ **26,4 mil. EUR** pripadá na výdavky účastníkov podujatí, ktoré sú minuté mimo NKKC (**17,3 mil. EUR** ako ich priama útrata a **9,1 mil. EUR** nepriama produkcia generovaná u subdodávateľov podnikov, kde účastníci míňajú za tovary a služby a naprieč celou ekonomikou);
- ▶ **13,0 mil. EUR** pripadá na výdavky organizátorov podujatí (prenájom priestorov v NKKC, prenájom techniky v NKK a catering zabezpečovaný v NKKC) (**8,7 EUR** ako ich priame výdavky a **4,3 mil. EUR** ako nepriama produkcia generovaná u svojich subdodávateľov a naprieč celou ekonomikou).

Z celkového dopadu je **ekonomický prínos** pripísaný útrate zahraničných účastníkov (**17,2 mil. EUR**) nasledovný:

- ▶ **12,9 mil. EUR** pripadá na výdavky účastníkov podujatí, ktoré sú minuté mimo NKKC (**8,5 mil. EUR** ako ich priama útrata a **4,4 mil. EUR** nepriama produkcia generovaná u subdodávateľov podnikov, kde účastníci míňajú za tovary a služby a naprieč celou ekonomikou);
- ▶ **4,3 mil. EUR** pripadá na výdavky organizátorov podujatí (prenájom priestorov v NKKC, prenájom techniky v NKK a catering zabezpečovaný v NKKC) (**2,9 mil. EUR** ako ich priame výdavky a **1,4 mil. EUR** ako nepriama produkcia generovaná u svojich subdodávateľov a naprieč celou ekonomikou).

Zamestnanosť

Výpočet dopadov a prínosov na zamestnanosť bol počítaný na 2 úrovniach:

Priama zamestnanosť

- ▶ ide o počet zamestnancov NKKC.

Celková (multiplikovaná) zamestnanosť, bez indukovaného vplyvu

- ▶ zamestnanosť generovaná na výdavky dodávateľov NKKC (generovaná nákladmi NKKC),
- ▶ zamestnanosť generovaná na výdavky účastníkov mimo NKKC (výdavkami mimo NKKC).

Kalkulovaná zamestnanosť má dve roviny. Prvá je zamestnanosť naviazaná na výdavky NKKC voči svojim dodávateľom. Tí predstavujú dodávateľa vstupných surovín a služieb, ktoré sú nevyhnutné pre usporiadanie podujatí. Práve tým, že NKKC tieto služby a tovar objednáva, vytvára u svojich dodávateľov a nadväzujúcom reťazci v celej ekonomike nové pracovné miesta.

Druhou rovinou je zamestnanosť, ktorá je generovaná výdavkami samotných návštevníkov podujatia. Tieto výdavky sú však realizované mimo NKKC. Medzi také náklady patria náklady na ubytovanie, stravu, dopravu a ďalšie. Tým, že návštevníci míňajú svoje finančné prostriedky mimo NKKC, vytvárajú u poskytovateľov tohto tovaru a služieb mimo NKKC a nadväzujúcom reťazci v celej ekonomike nové pracovné miesta.

Tabuľka 66 Ekonomické dopady a prínosy - zamestnanosť (celoročne plné pracovné úväzky)

	2027	2028	2029	2030	2031
Priama zamestnanosť	78	85	93	95	97
<i>z toho ako ek. prínos</i>	<i>n/a</i>	<i>n/a</i>	<i>n/a</i>	<i>n/a</i>	<i>n/a</i>
Zamestnanosť generovaná na výdavky dodávateľov NKKC	71	113	155	176	196
<i>z toho ako ek. prínos</i>	8	22	36	45	48
Zamestnanosť generovaná na výdavky účastníkov mimo NKKC	294	464	633	765	837
<i>z toho ako ek. prínos</i>	73	176	285	363	406
Celková zamestnanosť	443	662	881	1 027	1 130
<i>z toho ako ek. prínos</i>	81	198	321	408	454

Zdroj: EY; *z toho ek. prínos* = suma pripadajúca na zahraničných účastníkov

Existencia NKKC generuje pri svojej plnej prevádzke (2031 a nasledujúce roky) celkovo **1130** plno úväzkových celoročných pracovných miest (bez zahrnutia indukovaného vplyvu), z toho:

- ▶ **97** ako priamu v zamestnanosť v NKKC,

- ▶ **837** ako celkovú zamestnanosť generovanú z výdavkov účastníkov mimo NKKC (vrátane multiplikačného efektu), t. j. zamestnanosť u dodávateľov podnikov, kde míňajú účastníci za tovary a služby mimo NKKC, a v nadväzujúcom reťazci v celej ekonomike,
- ▶ **196** ako celkovú zamestnanosť generovanú z výdavkov dodávateľov NKKC (vrátane multiplikačného efektu), t. j. zamestnanosť u dodávateľov NKKC a v nadväzujúcom reťazci v celej ekonomike.

Z celkových dopadov na zamestnanosť možno ako **ekonomické prínosy na zamestnanosť** určiť **454** plno úväzkových celoročných pracovných miest v nasledovnom delení:

- ▶ **406** ako zamestnanosť generovanú z výdavkov účastníkov mimo NKKC,
- ▶ **48** ako zamestnanosť generovanú z výdavkov dodávateľov NKKC.

Hrubá pridaná hodnota

Hrubá pridaná hodnota predstavuje celkovú produkciu očistenú o hodnotu všetkých vstupov (medzispotrebu, t. j. hodnotu tovarov a služieb spotrebovaných v priebehu „výroby“).

Tabuľka 67 Ekonomické dopady a prínosy - hrubá pridaná hodnota (VARIANT1 a VARIANT2) (v €, stálych cenách 2021)

	2027	2028	2029	2030	2031
Hrubá pridaná hodnota NKKC	2 472 498	3 773 295	5 119 646	5 963 246	6 748 787
z toho ako ek. prínos Var. 1	289 649	865 513	1 468 863	1 905 542	2 146 786
z toho ako ek. prínos Var. 2	313 409	1 052 227	1 761 403	2 337 386	2 640 559
Hrubá pridaná hodnota u dodávateľov NKKC	1 583 223	2 353 364	3 123 432	3 509 130	3 857 350
z toho ako ek. prínos Var. 1	198 823	560 239	904 827	1 122 454	1 214 633
z toho ako ek. prínos Var. 2	215 133	681 097	1 085 033	1 376 831	1 494 005
Hrubá pridaná hodnota výdavkov účastníkov mimo NKKC	4 806 741	7 627 588	10 458 252	12 483 100	13 828 801
z toho ako ek. prínos Var. 1	1 259 553	2 982 729	4 817 811	6 127 029	6 845 416
z toho ako ek. prínos Var. 2	1 259 553	2 982 729	4 817 811	6 127 029	6 845 416
Celková hrubá pridaná hodnota	8 862 463	13 754 246	18 701 330	21 955 477	24 434 937
z toho ako ek. prínos Var. 1	1 748 025	4 408 481	7 191 501	9 155 025	10 206 835
z toho ako ek. prínos Var. 2	1 788 095	4 716 054	7 664 246	9 841 246	10 979 980

Zdroj: EY; z toho ek. prínos = suma pripadajúca na zahraničných účastníkov

Pozn.:

Hrubá pridaná hodnota NKKC - rozdiel medzi príjmami NKKC a priamymi nákladmi NKKC

Hrubá pridaná hodnota u dodávateľov NKKC - odvodená od priamych nákladov NKKC (nákladov na predaný tovar (prenajatú techniku a catering) a ostatných priamych nákladov (na prenájom priestoru, prenájom techniky, catering, parkovanie) ako produkcie dodávateľského reťazca NKKC na základe SIOT tabuliek (bez zohľadnenia indukovaného vplyvu)

Hrubá pridaná hodnota výdavkov účastníkov mimo NKKC - vypočítaná z multiplikovaných výdavkov (bez zohľadnenia indukovaného vplyvu) účastníkov mimo NKKC na základe SIOT tabuliek

Celková hrubá pridaná hodnota (bez zahrnutia indukovaných vplyvov) ako ekonomický dopad prevádzky NKKC je vo výške 24,4 mil. EUR (ročne podľa výkonnosti NKKC v roku 2031 a nasledujúce roky), v delení na:

- ▶ HPH produkcie NKKC **6,7 mil. EUR,**
- ▶ HPH produkcie dodávateľov NKKC **3,9 mil. EUR,**
- ▶ HPH produkcie podnikov, v ktorých účastníci míňajú za tovary a služby mimo NKKC **13,8 mil. EUR.**

Celkovú hrubú pridanú hodnotu pripadajúcu na zahraničných účastníkov (VARIANT1), t. j. v zmysle ekonomického prínosu, možno vyčíslieť vo výške 10,2 mil. EUR, v delení na:

- ▶ HPH produkcie NKKC **2,1 mil. EUR,**
- ▶ HPH produkcie dodávateľov NKKC **1,2 mil. EUR,**
- ▶ HPH produkcie podnikov, v ktorých účastníci míňajú za tovary a služby mimo NKKC **6,9 mil. EUR.**

Celkovú hrubú pridanú hodnotu pripadajúcu na zahraničných účastníkov (VARIANT2), t. j. v zmysle ekonomického prínosu, možno vyčíslieť vo výške 11,0 mil. EUR, v delení na:

- ▶ HPH produkcie NKKC **2,6 mil. EUR,**
- ▶ HPH produkcie dodávateľov NKKC **1,5 mil. EUR,**
- ▶ HPH produkcie podnikov, v ktorých účastníci míňajú za tovary a služby mimo NKKC **6,9 mil. EUR.**

Dopady a prínosy pre verejné rozpočty

Medzi dopady a prínosy pre verejné rozpočty možno zahrnúť **daňové výnosy**. Nižšie je uvedený prehľad relevantných daní z hľadiska existencie NKKC podľa správcu dane:

- ▶ štát - DPH, spotrebné dane a daň z príjmu právnických osôb;
- ▶ vyšší územný celok - výnos dane z príjmov fyzických osôb;
- ▶ obec - daň z pozemkov, daň zo stavieb, daň za užívanie verejného priestranstva, daň za ubytovanie, výnos dane z príjmov fyzických osôb.

Daňou z príjmu právnických osôb a daňou za užívanie verejného priestranstva sme sa nezaoberali, keďže predpokladáme, že ich dopad nie je zásadný.

Okrem daňových výnosov, druhú skupinu príjmov pre verejné rozpočty tvoria **odvody do Sociálnej poisťovne a čiastočne do štátnej zdravotnej poisťovne.**

Všetky daňové a odvodové dopady a prínosy boli kalkulované na základe legislatívnych podmienok platných v roku 2021.

Tabuľka 68 Daňové a odvodové výnosy pre štát (v €, stálych cenách 2021)

	2027	2028	2029	2030	2031
DPH	1 076 766	1 669 987	2 250 569	2 669 113	2 952 793
<i>z toho ako ek. prínos</i>	251 646	579 630	927 717	1 176 623	1 314 124
Odvody do Sociálnej a zdravotných poisťovní	3 297 703	4 786 375	6 264 191	7 246 998	7 937 157
<i>z toho ako ek. prínos</i>	541 075	1 326 043	2 154 307	2 737 740	3 047 074

	2027	2028	2029	2030	2031
Odvody do Sociálnej poisťovne	2 347 747	3 407 584	4 459 692	5 159 385	5 650 733
z toho ako ek. prínos	385 210	944 055	1 533 725	1 949 090	2 169 316
Odvody do Všeobecnej zdravotnej poisťovne	294 486	427 425	559 395	647 160	708 791
z toho ako ek. prínos	48 318	118 416	192 380	244 481	272 105

Zdroj: EY; z toho ek. prínos = suma pripadajúca na zahraničných účastníkov

DPH - počítaná z výdavkov účastníkov mimo NKKC

Odvody do Sociálnej a zdravotných poisťovní - zodpovedajúce celkovej vygenerovanej zamestnanosti.

Odvody do Sociálnej poisťovne - zodpovedajúce celkovej vygenerovanej zamestnanosti.

Odvody do Všeobecnej zdravotnej poisťovne - počítané ako podiel 31 % (zodpovedajúci trhovému podielu VŠZP ku koncu roka 2020) na celkových odvodoch do zdravotných poisťovní.

Štát do štátneho rozpočtu, resp. do rozpočtov svojich orgánov môže ročne, podľa výkonnosti NKKC v roku 2031 a nasledujúcich rokoch, získať minimálne:

- 3,0 mil. EUR cez DPH, z toho ako ek. prínos 1,3 mil. EUR,
- 5,7 mil. EUR cez odvody do Sociálnej poisťovne, z toho ako ek. prínos 2,2 mil. EUR,
- 0,7 mil. EUR cez odvody do Všeobecnej zdravotnej poisťovne, z toho ako ek. prínos 0,3 mil. EUR.

Tabuľka 69 Daňové a odvodové výnosy pre samosprávu (v €, stálych cenách 2021)

	2027	2028	2029	2030	2031
HL. mesto Bratislava					
Daň zo stavieb	57 123	57 123	57 123	57 123	57 123
Daň za ubytovanie	31 027	54 980	81 851	100 665	112 317
z toho ako ek. prínos	25 121	46 789	70 644	87 193	96 924
Výnos dane z príjmov fyzických osôb	58 667	83 850	108 711	125 238	136 853
z toho ako ek. prínos	11 418	24 991	36 953	45 004	48 332
Bratislavský samosprávny kraj					
Výnos dane z príjmov fyzických osôb	24 306	34 740	45 041	51 888	56 700
z toho ako ek. prínos	4 731	10 354	15 310	18 646	20 025
Ostatné obce SR					
Výnos dane z príjmov fyzických osôb	457 145	653 379	847 104	975 888	1 066 391
z toho ako ek. prínos	88 974	194 737	287 946	350 684	376 614
Ostatné VÚC SR					
Výnos dane z príjmov fyzických osôb	196 756	281 215	364 594	420 023	458 976

	2027	2028	2029	2030	2031
z toho ako ek. prínos	38 294	83 815	123 932	150 935	162 095

Zdroj: EY; z toho ek. prínos = suma pripadajúca na zahraničných účastníkov

Daň zo stavieb - daň zo stavieb za budovu NKKC, bližší výpočet a vysvetlenie vid'. v tabuľke nižšie.

Daň za ubytovanie - daň za ubytovanie účastníkov podujatí, bližší výpočet a vysvetlenie vid'. v tabuľke nižšie.

Výnos dane z príjmov fyzických osôb - Výnos dane z príjmov fyzických osôb sa delí v pomere 7 (obce) : 3 (samosprávne kraje). Podiel Hl. mesta SR Bratislava na podiele obcí je 11,37 % a Bratislavského samosprávneho kraja na podiele VÚC je 11,00 %.

Pre výpočet výnosu dane z príjmov fyzických osôb bola ako báza použitá kalkulovaná daň z príjmov fyzických osôb z celej vygenerovanej zamestnanosti.

Samosprávy **do svojich rozpočtov** môžu **ročne**, podľa výkonnosti NKKC v roku 2031 a nasledujúcich rokoch, získať minimálne:

Hl. mesto Bratislava

- ▶ 112 tisíc. EUR na dani z ubytovania, z toho ako ek. prínos 97 tis. EUR,
- ▶ 137 tis. EUR na výnose z dane z príjmov FO, z toho ako ek. prínos 48 tis. EUR,

Bratislavský samosprávny kraj

- ▶ 57 tis. EUR na výnose z dane z príjmov FO, z toho ako ek. prínos 20 tis. EUR,

Ostatné obce SR

- ▶ 1,07 mil. EUR na výnose z dane z príjmov FO, z toho ako ek. prínos 377 tis. EUR,

Ostatné VÚC SR

- ▶ 459 tis. EUR na výnose z dane z príjmov FO, z toho ako ek. prínos 162 tis. EUR.

Daň z ubytovania

Výšku dane z ubytovania sme vypočítali ako násobok počtu prenocovaných osôb a sadzby dane za fyzickú osobu a prenocovanie. Správcom dane je Magistrát hlavného mesta SR Bratislavy, a teda aj príjmy z dane z ubytovania sú príjmom Hl. m. SR Bratislavy. Celý výpočet dane z ubytovania je v prílohe M tejto štúdie.

Tabuľka 70 Daň z ubytovania na základe prenocovaní účastníkov podujatí (v €, v stálych cenách roku 2021)

	Počet prenocovaní zahraničných účastníkov					Počet prenocovaní domácich-nelokálnych účastníkov				
	2027	2028	2029	2030	2031	2027	2028	2029	2030	2031
Účastník kongresu/konferencie	8051	18470	29837	37888	41677	391	897	1449	1840	2024
Účastník firemného podujatia	1287	2048	3339	3749	4829	168	262	350	424	564
Účastník kultúrneho podujatia	4088	5416	6128	6888	7208	920	1219	1379	1550	1622
Účastník spoločenského podujatia	391	629	812	846	901	731	1177	1518	1582	1685
Návštevník výstavy	330	330	495	660	825	144	144	216	288	360
Zástupca vystavovateľa	630	630	945	1260	1575	1120	1120	1680	2240	2800
Počet prenocovaní	14777	27523	41556	51290	57014	3474	4818	6592	7924	9055
Daň z ubytovania	25 121 €	46 789 €	70 644 €	87 193 €	96 924 €	5 906 €	8 191 €	11 206 €	13 471 €	15 393 €

Zdroj: EY

Pozn.: S účinnosťou od 01.01.2017 je sadzba dane 1,70 EUR za fyzickú osobu a prenocovanie v ubytovacom zariadení. Základom dane je počet prenocovaní fyzickej osoby v ubytovacom zariadení.

Celkovým dopadom na výnosoch dane z ubytovania je výška zaplatenej dane ubytovacím zariadeniam pochádzajúcich od zahraničných ako aj mimo bratislavských účastníkov. Priebeh vývoja dane z ubytovania zobrazuje vyššie uvedená tabuľka, pričom v roku 2031 a nasledujúcich rokoch plnej prevádzky NKKC sa bude pohybovať na úrovni **112 317 EUR** ročne (v cenách roku 2021), čo zodpovedá viac ako 66 tis. prenocovaniam. Za **ekonomický prínos** možno považovať podiel pripadajúci na zahraničných účastníkov, t. j. **96 924 EUR** ročne, čo zodpovedá viac ako 57 tis. prenocovaniam.

Daň z nehnuteľností

V rámci dani z nehnuteľností bola vyčíslená len daň zo stavieb. Správcom dane je Magistrát hlavného mesta SR Bratislavy, a teda aj príjem z dane z nehnuteľností sú príjmom Hl. m. SR Bratislavy.

Tabuľka 71 Daň zo stavieb - NKKC (v stálych cenách roku 2021)

	Plocha v m ²	Ročná sadzba	Výška dane ročne
Zastavaná plocha (prízemie)	6 056	8,50 €	51 476,00 €
Podzemné podlažie	5 974	0,33 €	1 971,42 €
2. nadzemné podlažie	3 739	0,33 €	1 233,87 €
3. nadzemné podlažie	3 495	0,33 €	1 153,35 €
4. nadzemné podlažie	3 905	0,33 €	1 288,65 €
Spolu	23 169		57 123,29 €

Zdroj: EY

Pozn.

NKKC - kategória: stavby na ostatné podnikanie a zárobkovú činnosť, skladovanie a administratívu súvisiacu s ostatným podnikaním a zárobkovou činnosťou

Sadzby dane pre NKKC platné pre pásmo C: Nové Mesto, Vinohrady, Ružinov, Trnávka, Petržalka

Sadzby dane platné na rok 2021, dostupné na: <https://bratislava.sk/sk/sadzby-dane-z-nehnutelnosti>.

8.3.3 Úprava peňažných tokov projektu

Na vykonanie ekonomickej analýzy v súlade s Metodickou príručkou CBA by sa mali peňažné toky projektu, ktoré boli stanovené v rámci finančnej analýzy, upravovať o fiškálne korekcie - konverzia trhových cien na účtovné ceny a zahrnutie a peňažné vyjadrenie netrhových vplyvov a vonkajších účinkov. Cieľom týchto úprav je odstránenie peňažných tokov, ktoré sú z hľadiska spoločnosti neutrálne.

8.3.3.1 Fiškálne korekcie

Pre konverziu trhových cien hlavných vstupov na účtovné ceny sa používa konverzný faktor. Cieľom konverzných faktorov je eliminovať deformáciu v cenách konkrétnych poplatkov spôsobenú predovšetkým daňami. Vzhľadom na fakt, že Metodická príručka CBA nie je špecifická ohľadom výšky konverzného faktora, predpokladáme jej výšku na úrovni:

- ▶ Prevádzkové príjmy, zostatková hodnota, investičné výdavky, prevádzkové výdavky - 0,9.

8.3.4 Zostatková hodnota

Pri ekonomickej analýze je zostatková hodnota ovplyvnená fiškálnymi korekciami a to konkrétne konverznými faktormi, kde sa využíva hodnota 0,9. Z toho dôvodu je v ekonomickej analýze zostatková hodnota nižšia v porovnaní so zostatkovou hodnotou z finančnej analýzy. Pre diskontovanú zostatkovú hodnotu v ekonomickej analýze sa využíva diskontný faktor 0,49.

Tabuľka 72 Zostatková a diskontovaná zostatková hodnota investičného variantu projektu

Kategória	Spolu (tis. EUR)
Zostatková hodnota	22 219
Diskontovaná zostatková hodnota	10 952

Zdroj: EY

8.3.5 Diskontovanie a ukazovatele ekonomickej analýzy

Diskontované peňažné toky zahŕňajú prevádzkové príjmy, zostatkovú hodnotu, investičné a prevádzkové výdavky upravené o konverzný faktor a ekonomické benefity definované v kapitole 8.3.2 tejto štúdie. Na strane ekonomických prínosov boli započítané prevádzkové príjmy a zostatková hodnota, a taktiež hrubá pridaná hodnota pripadajúca na multiplikované výdavky účastníkov podujatí mimo NKKC generovaná počas fyzickej životnosti projektu (hrubá pridaná hodnota pripadajúca na produkciu NKKC a produkciu dodávateľov NKKC nebola vzatá do výpočtu ukazovateľov ekonomickej analýzy z dôvodu, že je inherentne zahrnutá do prevádzkových príjmov NKKC). Na strane nákladov boli zohľadnené investičné a prevádzkové výdavky.

Po zvážení ekonomických prínosov a nákladov a výbere sociálnej diskontnej sadzby sa táto časť týka výpočtov hospodárskej výkonnosti projektu pomocou čistej súčasnej ekonomickej hodnoty investície (ENPV) a miery ekonomickej návratnosti investície (ERR).

ENPV je súčet všetkých diskontovaných peňažných prínosov a nákladov. Je to najdôležitejší a najspoľahlivejší sociálny ukazovateľ CBA a používa sa ako hlavný referenčný signál ekonomickej výkonnosti projektu. Ak má projekt pozitívnu ENPV, je tým pádom prínosný a potrebný zo sociálno-ekonomického hľadiska. Nasledujúca tabuľka zobrazuje ENPV investičného variantu projektu NKKC. Výsledok je pozitívny, čo povedie k zlepšeniu zo sociálno-ekonomického hľadiska.

Tabuľka 73 ENPV investičného variantu projektu

Finančný ukazovateľ	Spolu (tis. EUR)
ENPV	43 573

Zdroj: EY

ERR je miera, ktorá vytvára nulovú hodnotu pre ENPV. V zásade by mal byť každý projekt s ERR nižšou ako sociálna diskontná sadzba (v našom prípade 5 %) zamietnutý. Projekt s negatívnou hospodárskou návratnosťou by využil príliš veľa sociálne hodnotných zdrojov a zároveň priniesie príliš malé výhody pre všetkých občanov. V nasledujúcej tabuľke je zobrazený finančný ukazovateľ ERR pre investičný variant projektu NKKC.

Tabuľka 74 ERR investičného variantu projektu

Finančný ukazovateľ	Spolu (%)
ERR	8,1

Zdroj: EY

Na základe výsledkov FNPV a FRR je možné, z metodologického hľadiska, akceptovať investičný variant projektu NKKC.

8.3.6 Pomer prínosov a nákladov (B/C)

Ukazovateľ pomeru prínosov a nákladov (B/C) predstavuje pomer medzi čistou súčasnou hodnotou všetkých prínosov projektu s čistou súčasnou hodnotou všetkých nákladov. Aby sa projekt považoval za žiaduci zo sociálno-ekonomického hľadiska, mal by byť tento pomer vyšší ako jeden. Výsledná hodnota B/C je poskytnutá v tabuľke nižšie.

Na strane ekonomických prínosov boli započítané prevádzkové príjmy a zostatková hodnota, a taktiež hrubá pridaná hodnota pripadajúca na multiplikované výdavky účastníkov mimo NKKC podujatí generovaná počas fyzickej životnosti projektu (hrubá pridaná hodnota pripadajúca na produkciu NKKC a produkciu dodávateľov NKKC nebola vzatá do výpočtu ukazovateľov ekonomickej analýzy z dôvodu, že je inherentne zahrnutá do prevádzkových príjmov NKKC). Na strane nákladov boli zohľadnené investičné a prevádzkové výdavky.

Na strane prínosov nie sú kalkulované 2 skupiny prínosov (ktoré nebolo možné vypočítať z dôvodu nedostatku dát alebo že ide o nekvantifikovateľné veličiny), a to:

- ▶ potenciálna hrubá pridaná hodnota z obratu organizátorov podujatí na výdavky, ktoré súvisia s predmetnými podujatiami a sú nad rámec tých zahrnutých (prenájom priestorov, techniky a catering) – napr. výdavky na reklamu, produkciu, dopravu, tlačoviny, ubytovanie účinkujúcich a ďalšie;
- ▶ nekvantifikovateľné socioekonomické prínosy ako napr. rozvoj infraštruktúry a služieb cestovného ruchu, rozvoj vysokokvalifikovanej pracovnej sily, potenciálny nositeľ priamych zahraničných investícií, zvýšenie reputácie, kredibility a image destinácie a pod.

Je možné s istotou povedať, že tieto prínosy nastávajú, a teda aj celkový prínos projektu je vyšší ako je uvedené nižšie v tabuľke.

Zároveň výpočet ekonomických dopadov a prínosov zohľadňuje len priame a nepriame vplyvy, ale nie indukované (t. j. vplyvy prislúchajúce výdavkom domácností zamestnaných u jednotlivých dodávateľov (v celom výrobnom reťazci)). Pokiaľ by boli kvantifikované, absolútna hodnota prínosov by bola vyššia.

Tabuľka 75 Pomer prínosov a nákladov investičného variantu projektu

Kategória	Spolu (tis. EUR)
Ekonomické prínosy	159 227
Ekonomické náklady	-115 654
Pomer prínosov a nákladov	1,38

Zdroj: EY

Tabuľka 76 Vývoj finančných tokov referenčného stavu projektu (ekonomická analýza)

Mena: mil. EUR	'23	'24	'25	'26	'27	'28	'29	'30	'31	'32	'33	'34	'35	'36	'37
Prevádzkové výdavky	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Peňažné výdavky	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1

Zdroj: EY

Tabuľka 77 Vývoj finančných tokov investičného variantu projektu (ekonomická analýza)

Mena: mil. EUR	'23	'24	'25	'26	'27	'28	'29	'30	'31	'32	'33	...	'37	...	'82
Investičné výdavky	10,3	16,2	16,2	35,6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Prevádzkové výdavky (s VO)	0,0	0,0	0,0	0,0	4,0	5,1	6,3	6,9	7,4	7,4	7,4	-	7,4	-	-
Peňažné výdavky (s VO)	10,3	16,2	16,2	35,6	4,0	5,1	6,3	6,9	7,4	7,4	7,4	-	7,4	-	-
Prevádzkové príjmy	-	-	-	-	3,0	4,7	6,4	7,5	8,5	8,5	8,5	-	8,5	-	-
Zostatková hodnota	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	22,2	-	-
Peňažné príjmy	-	-	-	-	3,0	4,7	6,4	7,5	8,5	8,5	8,5	-	30,7	-	-
Hrubá pridaná hodnota	-	-	-	-	1,3	3,0	4,8	6,1	6,8	6,8	6,8	-	6,8	-	6,8
Ekonomické prínosy	-	-	-	-	1,3	3,0	4,8	6,1	6,8	6,8	6,8	-	6,8	-	6,8
Čisté ekonomické benefity	10,3	16,2	16,2	35,6	0,3	2,5	4,9	6,7	7,9	7,9	7,9	-	30,1	-	6,8
Diskontný faktor	0,98	0,93	0,89	0,84	0,80	0,76	0,73	0,69	0,66	0,63	0,60	-	0,49	-	0,06
Diskontované ekonomické benefity	10,0	15,1	14,4	30,0	0,2	1,9	3,6	4,7	5,2	5,0	4,7	-	14,8	-	0,4
ENPV	43,6														
ERR (%)	8,1														
BCR	1,38														

Zdroj: EY

8.4 Analýza citlivosti

Táto časť predstavuje analýzu citlivosti kľúčových finančných a ekonomických premenných projektu. Cieľom analýzy citlivosti je identifikovať kritické premenné, ktoré boli definované v Metodické príručke CBA, pri ktorých absolútna zmena o 1 % vedie k zmene nie menšej ako 1 % NPV. Tieto zmeny sa analyzujú z hľadiska následného účinku na FNPV a ENPV. Premenné v tomto hodnotení predstavujú hlavné komponenty projektu a zahŕňajú:

- ▶ 1 % nárast celkových investičných výdavkov;
- ▶ 1 % pokles celkových prevádzkových príjmov;
- ▶ 1 % nárast celkových prevádzkových výdavkov;
- ▶ 1 % zníženie celkovej hrubej pridanej hodnoty.

Tabuľka 78 Analýza citlivosti (1/1)

Mena: tis. EUR	FNPV			
	Základný scenár	Simulácia	Δ%	Záver
1 % nárast celkových investičných výdavkov	60 510	61 305	1,3	✓
1 % pokles celkových prevádzkových príjmov	60 510	61 753	2,1	✓
1 % nárast celkových prevádzkových výdavkov	60 510	61 988	2,4	✓
1 % zníženie celkovej hrubej pridanej hodnoty	N/A	N/A	N/A	N/A

Zdroj: EY

Tabuľka 79 Analýza citlivosti (1/2)

Mena: tis. EUR	ENPV			
	Základný scenár	Simulácia	Δ%	Záver
1 % nárast celkových investičných výdavkov	43 573	42 873	1,6	✓
1 % pokles celkových prevádzkových príjmov	43 573	42 583	2,3	✓
1 % nárast celkových prevádzkových výdavkov	43 573	42 394	2,7	✓
1 % zníženie celkovej hrubej pridanej hodnoty	43 573	42 588	2,3	✓

Zdroj: EY

8.4.1 Zmena nezávislých vstupných premenných pre nulovú hodnotu NPV (z angl. "switching values")

Ďalšou nevyhnutnou časťou analýzy citlivosti je stanovenie, aká miera (v %) by musela nastať vo vybranej premennej, aby ekonomická súčasná hodnota projektu bola nula, čo znamená, že projekt by stratil svoju spoločensko-ekonomickú opodstatnenosť.

Z pohľadu riadenia rizík, má výpočet takýchto hodnôt dôležitú úlohu v tom, že bude poskytovať obraz, akej veľkej chyby je možné sa dopustiť. Výsledky hodnôt vstupných premenných sú uvedené v tabuľke

nižšie.

Tabuľka 80 Zmena nezávislých vstupných premenných pre nulovú hodnotu NPV

Kategória	Zmena nezávislých vstupných premenných pre nulovú hodnotu NPV	%
Investičné výdavky	Minimálne zníženie kým FNPV sa rovná 0	-76,1
	Maximálny nárast kým ENPV sa rovná 0	3,4
Prevádzkové príjmy	Maximálny nárast kým FNPV sa rovná 0	40,7
	Minimálne zníženie kým ENPV sa rovná 0	-2,4
Prevádzkové výdavky	Minimálne zníženie kým FNPV sa rovná 0	-39,9
	Maximálny nárast kým ENPV sa rovná 0	2,0
Celková hrubá pridaná hodnota	Minimálne zníženie kým FNPV sa rovná 0	N/A
	Maximálny nárast kým ENPV sa rovná 0	-44,2

Zdroj: EY

8.4.2 Analýza scenárov

Na základe analýzy scenárov je posudzovaný spoločný vplyv vybraných hodnôt kritických premenných na hodnotiace ukazovatele projektu. Hovoríme o tvorbe optimistického a pesimistického scenára.

Je potrebné zdôrazniť, že určenie týchto scenárov a priradených hodnôt pravdepodobností je spojené s určitým stupňom subjektivity. Podrobnosti o vybraných scenároch sú uvedené nižšie:

Tabuľka 81 Analýza scenárov

Kategória	Optimistický scenár (%)	Základný scenár (%)	Pesimistický scenár (%)
Investičné výdavky	95	100	105
Prevádzkové príjmy	105	100	95
Prevádzkové výdavky	90	100	105
Celková hrubá pridaná hodnota	105	100	95

Zdroj: EY

Predpokladáme, že základný scenár je zo všetkých scenárov najpravdepodobnejší. V nasledujúcej tabuľke sú uvedené podrobnosti o všetkých troch scenároch a o ich dôsledkoch pre ERR a ENPV, ako aj o výsledných očakávaných hodnotách.

Tabuľka 82 Pravdepodobnosť, ERR a ENPV jednotlivých scenárov

Kategória	Pravdepodobnosť (%)	ERR (%)	ENPV (tis. EUR)
Základný scenár	57	8,1	43 573
Pesimistický scenár	29	6,7	24 786
Optimistický scenár	14	9,8	63 397
Očakávaná hodnota		8,0	40 900

Zdroj: EY

Každý zo scenárov, vrátane pesimistického scenára, prináša výsledky, ktoré sú v súlade s ekonomickou životaschopnosťou projektu. Pesimistický scenár predstavuje okolnosti, ktoré nie sú priaznivé, ale ktorým bola priradená vyššia pravdepodobnosť v porovnaní s optimistickým scenárom. Očakávané hodnoty pre investičný variant sú v súlade so záverom, že projekt je ekonomicky realizovateľný, čím sa potvrdzuje spoľahlivosť výsledkov získaných v ekonomickej analýze.

8.4.3 Kvalitatívna analýza rizík

Do projektu je zapojených mnoho zainteresovaných strán, z ktorých každá má svoj osobitný záujem a pohľad na budúci vývoj, ktorý by mohol viesť k potenciálnej nezhode medzi nimi. Hlavnými zúčastnenými stranami, ktoré sú predmetom tohto hodnotenia rizika, sú OZ NKKC ako vlastník budovy, spoločnosť Immocap ak partner projektu a budúci člen OZ NKKC, budúci prevádzkovateľ a ostatní aktéri popísaní v predošlých sekciách tejto štúdie. Vzhľadom na podrobnosti projektu sa zvažujú tieto osobitné skupiny rizík:

- ▶ Plánovacie a administratívne riziká;
- ▶ Konštrukčné riziká;
- ▶ Údržbové a prevádzkové riziká;
- ▶ Riziká spojené s ekonomickými prínosmi projektu.

8.4.3.1 Plánovacie a administratívne riziká

- ▶ Riadenie projektu - Projekt zahŕňa mnoho zainteresovaných strán, takže existuje riziko, že medzi nimi nebude dosiahnutý konsenzus. Nakoľko k projektu NKKC aktéri a zainteresované strany zatiaľ neidentifikovali všetky svoje požiadavky, uspokojenie každej prípadnej požiadavky by mohlo viesť k oneskoreniu dokončenia projektu alebo k zvýšeniu celkových investičných výdavkov.
- ▶ Získanie požadovaných dokumentov a schválení - Neschopnosť včas získať požadované dokumenty a schválenia (stavebné povolenie atď.) môže spôsobiť oneskorenie a dodatočné investičné výdavky. Zmeny v právnych predpisoch v tejto oblasti by tiež mohli potenciálne vyústiť do potreby dodatočného plánovania a prispôbenia určitých častí projektu.
- ▶ Nedostatok financií - Existujú teoretické východiská zdrojov financovania investičných výdavkov projektu NKKC (štátna pomoc, vlastné prostriedky spoločnosti Immocap a dva úvery na pokrytie investičných výdavkov a straty počas prvých rokov fungovania objektu), avšak tie sa môžu z praktického hľadiska zmeniť, čo by mohlo viesť k neschopnosti zabezpečiť finančné prostriedky v požadovanej výške na uskutočnenie investičného projektu.
- ▶ Zmena stratégie - Vzhľadom na veľký záujem verejnosti, investičný projekt výstavby NKKC je závislý od politického a hospodárskeho prostredia na Slovensku a verejnej mienky. Zmena priorít vlády respektíve zhoršenie ekonomickej situácie na Slovensku by mohlo priniesť rozdielne názory ohľadom významu výstavby NKKC.
- ▶ Vyhlásenie budovy Domu Odborov - Istropolis za národnú kultúrnu pamiatku - Definícia: Národné kultúrne pamiatky („NKP“) sú hnutelné alebo nehnuteľné veci národného významu, ktoré boli z dôvodu ich ochrany vyhlásené za NKP. Pokiaľ by bola samotná budova Istropolisu vyhlásená za NKP, projekt NKKC, tak ako je navrhovaný a riešený v tejto štúdii, by sa nemohol realizovať. Podľa informácií partnera (spoločnosť Immocap) je v súvislosti s otázkou vyhlásenia NKP aktuálny stav taký, že zo strany neziskovej organizácie DOCOMOMO bol síce podaný podnet na Krajský pamiatkový úrad (ďalej len „KPÚ“), avšak podľa aktuálnej legislatívy podanie podnetu neznamena automatické spustenie konania KPÚ. Podľa našich informácií formálne konanie nebolo doposiaľ spustené. Podmienkou získania štatútu NKP sú o.i. vek budovy minimálne 50 rokov a fakt, že sa objekt nachádza v pamiatkovej zóne. Objekt Domu odborov - Istropolis nespĺňa ani jednu z týchto podmienok. Na základe vyššie uvedeného možno vnímať pravdepodobnosť rizika vyhlásenia

Domu odborov - Istropolis za NKP veľmi nízku. Riziko je možné kvantifikovať prostredníctvom straty na ročných prínosoch, ktoré sú vyjadrené v ekonomickej analýze tejto štúdie.

V prípade naplnenia uvedeného rizika (t. j. budova Istropolisu by bola vyhlásená za NKP) OZ NKKC predpokladá, že by bolo potrebné vybrať inú lokalitu a iného partnera prehodnotením výberových kritérií preferovanej lokality a partnera na úrovni pracovnej skupiny OZ NKKC.

Na tému zachovania alebo demolácie objektu Domu odborov - Istropolisu sú v architektonickej komunite na Slovensku dva veľmi odlišné, protichodné postoje. Jedna časť hovorí o potrebe zachovania objektu a jeho architektonických kvalít. Na druhej strane druhá skupina tvrdí, že komplex Istropolisu už naplnil svoju historickú funkciu a nevyhovuje súčasným potrebám, o čom svedčí aj postupne upadanie jeho spoločensko-kultúrneho významu počas posledných desaťročí. Napriek určitej výnimočnosti tohto objektu považujú za správne a jediné reálne riešenie jeho demoláciu pri zachovaní niektorých architektonických, dizajnerských a sochárskych prvkov ako reminiscencie na pôvodný objekt, exteriérovú a interiérovú výzdobu.

- ▶ Zmena stavebnej legislatívy - V čase prípravy tejto štúdie je v opakovanom medzirezortnom pripomienkovom konaní návrh legislatívy, ktorá by mala nahradiť aktuálny stavebný zákon. Prijatie nových stavebných predpisov je v zmysle Programového vyhlásenia vlády SR prioritou aktuálnej vlády SR. Navrhovaná legislatíva je vnímaná zo strany rôznych aktérov a záujmových skupín kontroverzne (ZMOS, ÚMS, Via Iuris a i.), výsledkom čoho je výrazné množstvo pripomienok k predloženému návrhu. Vplyv zmeny stavebnej legislatívy na výstavbu NKKC by prirodzene závisel na charaktere zmien, ktoré budú prijaté v konečnej podobe zákona, pokiaľ dôjde k jeho schváleniu. Podľa avizovaných informácií by sa zmena legislatívy mala prejavíť v nasledovných aspektoch: väčší dôraz na územné plány obce, zlúčenie konaní, stavebné úrady preberie štát a elektronizácia konaní. Z hľadiska dopadov na výstavbu všeobecne je možné predpokladať zrýchlenie povoľovacích konaní. Z hľadiska finančných dopadov na výstavbu je najvýraznejšou zmenou zvýšenie poplatkov za povoľovacie konania. Posledný návrh príslušnej vyhlášky k odplate za služby spojené s prevádzkou informačného systému územného plánovania a výstavby obsahuje výšku poplatku za služby (za budovy na kultúru, verejnú zábavu, vzdelávanie a zdravotníctvo) na úrovni 0,35 % z celkových nákladov stavby, maximálne však zo základu 25 mil. EUR. To pre projekt NKKC predstavuje výšku poplatkov na úrovni cca 87 500 EUR, čo možno považovať za síce zásadné zvýšenie výšky poplatkov oproti dnešku, avšak s relatívny nízkym dopadom na celkové náklady. Vzhľadom na prechodné obdobia týkajúce sa účinnosti zákona, navrhovanú účinnosť vyhlášky od roku 2023 ako aj zavedenie informačného systému územného plánovania a výstavby do praxe možno pravdepodobnosť tohto rizika označiť za strednú.

8.4.3.2 Konštrukčné riziká

- ▶ Prekročenie investičných nákladov počas výstavby - Aj napriek tomu, že boli celkové investičné náklady starostlivo naplánované, vždy existuje možnosť neočakávaných udalostí s nepriaznivými vplyvmi (predĺžené stavebné práce, potrebné ďalšie materiály atď.), ktoré by mohli spôsobiť prekročenie plánovaného rozpočtu.

8.4.3.3 Prevádzkové riziká

- ▶ Nízky počet udalostí - Prognózovaný počet udalostí je namodelovaný na základe súčasných predpokladov vrátane nákladov na marketing počas výstavby a po výstavbe objektu NKKC. V prípade, že marketingová stratégia nebude nastavená správne a nebude fungovať tak, ako je predpokladané, menšie povedomie, najmä v zahraničí, môže spôsobiť menší záujem zahraničných účastníkov o udalosti konajúce sa v NKKC a ich následný nižší celkový počet.
- ▶ Vysoké prevádzkové náklady - Finančná analýza projektu NKKC bol namodelovaná na základe finančných ukazovateľov porovnateľných objektov kultúrneho a kongresového charakteru a súčasnej medzinárodnej praxe. Po dostavaní objektu sa však realita môže líšiť, prevádzkové výdavky NKKC môžu byť vyššie napríklad kvôli zlej makroekonomickej situácii spôsobenej

finančnou krízou alebo vyššími mzdovými nákladmi spôsobenými vyšším ako predpokladaným rastom reálnych miezd v Bratislave;

- ▶ Nízke prevádzkové príjmy - Prevádzkové príjmy sú taktiež namodelované na základe určitých predpokladov, ktoré sa však menia v čase. Po dostavaní objektu NKKC môže byť celková výška prevádzkových príjmov nižšia napríklad kvôli nižšiemu ako predpokladanému záujmu verejnosti o udalosti v NKKC alebo menšiemu celkovému počtu udalostí.

8.4.3.4 Riziká spojené s ekonomickými prínosmi projektu

- ▶ Nízky dopad na produkciu - Počet zahraničných návštevníkov NKKC, ktorí prostredníctvom svojich výdavkov podporujú produkciu na Slovensku, je taktiež namodelovaný na základe súčasných predpokladov. V prípade, že v zahraničí nebude taký veľký záujem o udalosti konajúce sa v NKKC, dopad na produkciu bude nižší.

8.4.3.5 Matica rizík

Kvalitatívna analýza rizík s danými rizikami je uvedená v matici rizík. Matica rizík zohľadňuje neistoty súvisiace so všetkými aspektami projektu. Pravdepodobnosť (P) alebo pravdepodobnosť výskytu sa pripisuje každej nepriaznivej udalosti:

- A. Veľmi málo pravdepodobná (0-10%);
- B. Málo pravdepodobná (10-33%);
- C. Stredná miera pravdepodobnosti (33-66%);
- D. Pravdepodobná (66-90%);
- E. Vysoko pravdepodobná (90-100%).

Na každý účinok sa uvádza závažnosť vplyvu od: I (žiadny efekt) po V (katastrofický), na základe nákladov alebo straty sociálneho blahobytu, ktoré vzniknú v rámci projektu. Tieto čísla umožňujú klasifikáciu rizík spojených s pravdepodobnosťou ich výskytu. Nižšie je uvedená podrobná klasifikácia:

- I. Žiadny relevantný vplyv na očakávané spoločenské prínosy projektu;
- II. Malá strata spoločenských prínosov projektu; nie sú ovplyvnené dlhodobé prínosy projektu; avšak nápravné opatrenie sú nutné;
- III. Stredná závažnosť vplyvu; strata očakávaných spoločenských prínosov projektu; väčšinou finančné škody; aj v strednodobom a dlhodobom horizonte; nápravné opatrenia môžu vyriešiť problém;
- IV. Kritický vplyv; veľká strata očakávaných spoločenských prínosov projektu; výskyt nežiaducej udalosti spôsobuje stratu primárnej funkčnosti projektu; nápravné opatrenia, aj keď realizované vo veľkom rozsahu, nepostačujú na to aby sa predišlo významným škodám;
- V. Katastrofický vplyv; významná, až úplná strata funkčnosti projektu; ciele projektu sa nezrealizujú ani v dlhodobom horizonte.

Úroveň rizika je stanovená kombináciou pravdepodobnosti a závažnosti vplyvu. Vzhľadom na to, že Metodická príručka CBA nie je veľmi špecifická ohľadom kvalitatívnej analýzy rizík, úrovne rizika sú stanovené podľa Metodického príručky k tvorbe analýz nákladov a prínosov (CBA), Operačný program Integrovaná infraštruktúra 2014-2020, v tabuľke nižšie.

Tabuľka 83 Matica závažnosti rizík a ich pravdepodobnosti

	Závažnosť				
Pravdepodobnosť	I	II	III	IV	V
A	Nízka	Nízka	Nízka	Nízka	Stredná
B	Nízka	Nízka	Stredná	Stredná	Vysoká
C	Nízka	Stredná	Stredná	Vysoká	Vysoká
D	Nízka	Stredná	Vysoká	Veľmi vysoká	Veľmi vysoká
E	Stredná	Vysoká	Veľmi vysoká	Veľmi vysoká	Veľmi vysoká

Zdroj: Metodická príručka k tvorbe analýz nákladov a prínosov (CBA), Operačný program Integrovaná infraštruktúra 2014-2020

Pre každé individuálne riziko boli identifikované aj opatrenia na zmiernenie a/alebo prevenciu. V prípade rizík s vysokou úrovňou dopadu a pravdepodobnosti sa zavedie silnejšia reakcia na ich riadenie.

Tabuľka 84 Matica rizík

Riziko	Efekt	Pravdepodobnosť (P)	Závažnosť (Z)	Úroveň rizika	Príčiny	Preventívne/zmierňujúce opatrenia
Plánovacie a administratívne riziká						
Riadenie projektu	Omeškanie	B	II	Nízka	Veľa zúčastnených strán zapojených do projektu	Monitorovanie každej zainteresovanej strany a jej žiadosti
Získanie požadovaných dokumentov a schválení	Omeškanie	B	III	Nízka	Zhromaždenie dokumentácie, možnosť ďalšej dokumentácie	Monitorovanie možných zmien v právnych predpisoch, ktoré by vyžadovali dodatočnú dokumentáciu
Nedostatok financií	Náklady	C	III	Stredná	Chýbajúce zdroje financovania investičných výdavkov projektu	Vyjasnenie si možností financovania medzi zainteresovanými stranami.
Zmena stratégie	Náklady	C	III	Stredná	Nestabilné politické prostredie	Monitorovanie politického prostredia
Vyhlásenie budovy Istropolisu za NKP	Omeškanie /zrušenie	A	V	Stredná	Zachovanie a ochrana budovy Istropolisu	Monitorovanie diskusií o NKP
Zmena stavebnej legislatívy	Omeškanie / náklady	C	II	Stredná	Nestabilné politické prostredie	Monitorovanie politického prostredia
Konštrukčné riziká						
Prekročenie investičných nákladov počas výstavby	Náklady	C	III	Stredná	Neočakávané investičné výdavky	Monitorovanie priebežnej výšky investičných výdavkov
Prevádzkové riziká						
Nízky počet udalostí	Príjmy	B	III	Stredná	Nižší celkový počet udalostí v porovnaní s prognózou	Stanovenie efektívnej marketingovej stratégie doma a v zahraničí
Vysoké prevádzkové náklady	Náklady	B	III	Stredná	Vyššie prevádzkové náklady v porovnaní s prognózou	Monitorovanie finančnej situácie porovnateľných objektov kultúrneho charakteru

Riziko	Efekt	Pravdepodobnosť (P)	Závažnosť (Z)	Úroveň rizika	Príčiny	Preventívne/zmierňujúce opatrenia
Nízke prevádzkové príjmy	Príjmy	B	III	Stredná	Nižšie prevádzkové príjmy v porovnaní s prognózou	Monitorovanie finančnej situácie porovnateľných objektov kultúrneho charakteru
Riziká spojené s ekonomickými prínosmi projektu						
Nízky dopad na produkciu	Príjmy	B	II	Nízka	Nižší dopad na produkciu porovnaní s prognózou	Zvýšenie povedomia o NKKC v zahraničí prostredníctvom reklamy

Zdroj: EY

8.5 Ostatné socioekonomické dopady

Prínosy z hľadiska MICE podujatí

Okrem kvantifikovateľných prínosov plynúcich z prevádzky potenciálneho NKKC existuje množstvo potenciálnych benefitov, ktoré sa kvantifikovať nedajú, resp. nie sú k dispozícii ustálené metodiky, ktoré sú všeobecne akceptovateľné na ich výpočet.

Medzi kvalitatívne prínosy pre Bratislavu z nového NKKC patria:

- ▶ Marketingové a imidžové prínosy;
- ▶ Prínosy pre cestovný ruch;
- ▶ Prínosy pre miestnu ekonomiku/komunitu vrátane sociálnych benefitov.

Marketingové a imidžové prínosy

Konanie medzinárodného kongresu/stretnutia, na ktorom sa zúčastnia stovky alebo tisíce delegátov z celého sveta zviditeľní miesto konania v celosvetovej konkurencii krajín, a to nielen kvôli počtu delegátov, ktorí navštívia mesto, ale aj kvôli faktu, že medzinárodné kongresy, výstavy a ďalšie podujatia majú vysoké mediálne pokrytie. Keď mesto preukáže schopnosť hostiť určité typy kongresov, veľtrhov a podujatí, je oveľa jednoduchšie predsať destináciu a zabezpečiť, aby si ju organizátori pravidelne zaraďovali do svojich plánov na konanie podujatí v budúcnosti, čo zároveň vytvára pozitívny tlak na udržateľný image mesta pre mestskú/miestnu samosprávu.

Úspešné konferencie, medzinárodné stretnutia a výstavy môžu byť účinnými marketingovými nástrojmi na prilákanie nových firiem a návštevníkov. Ponúkajú spoločnostiam efektívny spôsob propagácie ich výrobkov a služieb cieľovému publiku. Z medzinárodného hľadiska môže byť propagácia krajiny ako turistickej destinácie pre dovolenkové cestovanie vylepšená prostredníctvom MICE podujatí.

V neposlednom rade prostredníctvom medzinárodných podujatí dochádza k zintenzívneniu a rozšíreniu medzinárodných kontaktov a zlepšenie porozumenia medzi národmi.

Prínosy pre cestovný ruch

Jedným z hlavných prínosov MICE odvetvia je ten, že pomáha zmierňovať sezónny charakter destinácie. Kongresy, stretnutia a udalosti sa zvyčajne konajú v mesiacoch, keď nie sú prázdniny, a veľa kongresov a veľtrhov sa plánuje v obdobiach mimo hlavnej turistickej sezóny (spravidla od apríla do júna a od septembra do novembra). MICE dopĺňa segment prázdninového cestovného ruchu a pomáha zabezpečiť stály tok aktivít a návštevníkov, čo umožní vytvorenie udržateľnejšieho odchodného modelu cestovného ruchu (nie je potrebné venovať toľko zdrojov do hlavnej sezóny), čoho priamym dôsledkom je väčší počet stabilnejších pracovných miest počas celého roka. Ak sa menia vonkajšie okolnosti a ovplyvnia turistický

segment a v dôsledku toho klesne počet turistov, je oveľa jednoduchšie kompenzovať alebo zvrátiť túto situáciu, pokiaľ je odchodný model cestovného ruchu rozmanitejší.

Ďalším nesporným benefitom je, že účastník kongresu/MICE podujatia utratí v priemere dvoj až trojnásobok sumy, ktorú utratí tradičný turista, dokonca až šesťkrát viac v závislosti od destinácie. Ich turistický profil očakáva, že dostane viac prémiových služieb a má tendenciu využívať ďalšie doplnkové služby. Je to spôsobené rôznymi faktormi. Prvým je to, že kúpna sila tohto typu hostí býva spravidla vyššia a preto zvyčajne utratia viac ako bežní turisti. Je potrebné vziať do úvahy aj to, že väčšiu časť ich výdavkov vrátane stravy bude hradíť spoločnosť, pre ktorú pracujú, resp. zastupujú (cestovné náhrady), čo im umožní utrácať viac zo svojho rozpočtu za ďalšie služby, nákupy alebo iné ďalšie aktivity, ktoré sú k dispozícii v rámci danej lokality.

MICE v kombinácii s klasickým turizmom vytvára nový typ turizmu tzv. Bleisure (business travel and leisure travel), čo v praxi znamená, že mnoho turistov, ktorí cestujú na služobné účely, si predĺži pobyt, aby strávili niekoľko dní objavovaním destinácie.

Podľa prieskumu spoločnosti Great Hotels of the World ((GHOTW)¹²¹ z februára 2019 je zrejmé, že Bleisure t. j. trend rozširovania služobnej cesty na voľnočasovú, je podľa prieskumu rýchlo rastúcim trendom a najmä medzi častými cestujúcimi, ktorí podniknú päť a viac ciest ročne. Kľúčový výsledok prieskumu je, že **75% respondentov si v roku 2018 rozšírilo pracovné cesty na rekreačné účely, vo väčšine prípadov viackrát.**

Medzi ďalšie nemenenej dôležité výsledky z prieskumu GHOTW patria:

► **Všeobecné trendy v rámci cestovania:**

- Napriek technológiám neexistuje nič podobné ako ľudská interakcia: Pracovné cesty ako celok neustále rastú. Viac ako polovica opýtaných cestujúcich cestuje päťkrát alebo viackrát ročne (čo z nich robí častých cestujúcich);
- Služobná cesta posúva hranice krajín a kontinentov: Takmer 70 % všetkých cestujúcich podniklo výlety do destinácií s trvaním 4 hodiny a viac. Iba 30 % opýtaných obchodných cestujúcich však chodí na tento typ ciest často (trikrát alebo viackrát ročne);
- Častí cestovatelia uprednostňujú luxusné hotely: 50 % častých obchodných cestujúcich (päť alebo viac ciest ročne) si vyberie luxusné hotely, zatiaľ čo len 20 % zriedkavých obchodných cestujúcich (trikrát až štyrikrát ročne) si ich vyberie a iba 10 % tých, ktorí cestujú príležitostne (jeden až dvakrát) rok uprednostní pobyt v luxusných hoteloch.

► **Ďalšie trendy v Bleisure turizme:**

- 44 % cestujúcich má pocit, že voľný čas stúpa a v budúcnosti sa bude ešte zväčšovať;
- Väčšina cestujúcich tráviacich voľný čas (59 %) si rezervovala časť na trávenie voľného času priamo u poskytovateľa ubytovania. Avšak len 22% „častých cestujúcich“ si zarezervovalo časť cesty na voľný čas prostredníctvom firemnej cestovnej kancelárie;
- Väčšina cestujúcich (56 %) má pri sebe rodinu alebo priateľov, zatiaľ čo 43 % sú sólo cestujúci na dovolenkových výletoch;
- Ak sa k obchodným cestujúcim v rámci časti konferencie pripoja rodina alebo priatelia, k drvivej väčšine - 72 % - sa pripojí iba jedna osoba, čo znamená jedna dvojlôžková izba. Avšak 29 % respondentov uviedlo, že časť cesty za zábavou zahŕňa 3 a viac ľudí, čo ukazuje ešte väčší potenciál na výdavky v miestnej ekonomike;

¹²¹ 75% Of Business Travellers Want To Extend Their Stay For Leisure. 26. 2. 2019. Dostupné na: <https://blog.ghotw.com/259-2/>.

- ▶ 72 % respondentov prieskumu zostalo v časti na trávenie voľného času počas svojej cesty v rovnakom ubytovaní. Pre tých, ktorí si zmenili ubytovanie, bol jednoznačne problém rozpočet, 42 % sa rozhodlo pre lacnejší hotel a 38 % si vybralo krátkodobý prenájom, napríklad byt alebo ubytovanie typu Airbnb.

Prínosy pre miestnu ekonomiku/komunitu vrátane sociálnych benefitov

Do tejto kategórie patria nasledovné prínosy:

- ▶ Generovanie investícií do infraštruktúry cestovného ruchu vrátane investícií do dopravnej infraštruktúry (výška investícií je výsledkom skutočného dopytu (zvýšený počet turistov, resp. účastníkov a zvýšená intenzita dopravy v blízkosti centra));
- ▶ Dopady počas obdobia výstavby - existencia značného krátkodobého ekonomického dopadu (DPH, vytvorených pracovných miest, dopad na segment služieb) počas fázy výstavby veľkých projektov tohto druhu;
- ▶ Poskytovanie príležitostí na prístup k novým technológiám, výmena nápadov, nadväzovanie cenných obchodných a profesionálnych kontaktov;
- ▶ Účasť na konferenciách združuje popredných domácich a medzinárodných odborníkov prinášajúcich vysokú pridanú hodnotu (združovanie svetových lídrov v oblasti vedy, medicíny a obchodu posilňuje domáce kapacity v prezentovaných oblastiach/profesiách);
- ▶ Stretnutia a rozhovory sú zdrojom ďalšieho vzdelávania a odbornej prípravy a sú fórom pre rozvoj a udržiavanie profesionálnych kontaktov;
- ▶ Cenné medzinárodné ukotvenie pre hostiteľskú krajinu medzi medzinárodnými obchodnými, vedeckými a vzdelávacími komunitami vrátane ich blízkeho okolia;
- ▶ Komunitný marketing - účastníci podujatí ako najmä konferencia/konferencia/veľtrh zastupujú medzinárodné subjekty s rozhodovacími právomocami a výkonné orgány zo širokej skupiny priemyselných odvetví, čo poskytuje možnosti pre lokálnych lídrov budovať sieť zahraničných kontaktov vrátane stimulovania záujmu o lokálne tovary a služby;
- ▶ Zvýšenie dopytu po lokálnych dodávateľoch poskytujúcich podporný servis pre podujatia (napr. staviteľov pódia / stánkov, catering, zabezpečovanie dopravy a pod.);
- ▶ Spin-off efekt - nové druhy podnikania majú tendenciu vyrásť v blízkosti kongresových centier s previazanosťou na ekosystém vytvorený kongresovým centrom;
- ▶ Existencia ďalších nehmotných výhod, ktoré prináša zariadenie kongresového centra pre miestnu komunitu ako zvýšenie kvality života, reputácia a imidž komunity, lokálne zhromažďovacie miesto, nové reklamné príležitosti pre miestne firmy a pod..

Zhrnutie:

V súčasnosti čoraz viac destinácií propaguje segment MICE, pretože je to spôsob ako znížiť sezónne obmedzenia a vytvoriť viac pracovných miest. Je potrebné zdôrazniť, že je nevyhnutné mať k dispozícii určitú infraštruktúru, ktorá je schopná absorbovať všetku činnosť, ktorá sa týka MICE podujatí vrátane oblasti ubytovania, stravovania, ako aj možnosti dopravy. Pre segment MICE je potrebné mať okrem vhodnej infraštruktúry aj širokú škálu možnosti trávenia voľného času na zodpovedajúcej úrovni (gastronómia, kultúrne vyžitie, prírodné atrakcie) vrátane špecifickej identity danej lokality (*genius loci*), čo umožňuje prilákanie turistov, ktorí okrem práce chcú spoznávať aj nové a zaujímavé destinácie.

Prínosy z hľadiska kultúrnych podujatí¹²²

Okrem umeleckej hodnoty má však hudba a hudobný priemysel významnú ekonomickú pridanú hodnotu, ktorá je v kontexte s kultúrnou hodnotou častokrát opomínaná. Hudba pritom viaže na seba množstvo profesií a služieb: od autorov, hudobníkov, technikov, manažérov až po učiteľov, ktorí v súčte generujú nezanedbateľný dopad na národné hospodárstvo a zamestnanosť.

Zamestnanosť v oblasti živej hudby

Scénu živej hudby však netvoria iba vystupujúci umelci. Každé vystúpenie podporuje partia zvukových technikov, technikov zabezpečujúcich osvetlenie, technikov pripravujúcich pódium, prepravcov a zamestnancov, ktorí majú na starosti bezpečnosť a podporu prípravy podujatia. Umelci nahlásili, že sú obvykle na pódii podporovaní 4-5 ľuďmi, na väčších pódioch sa môže toto číslo ľahko vyšplhať až na 40 a v arénach a na festivaloch s mnohými dočasnými inštaláciami až na 200. **Každý vystupujúci hudobník vytvára aspoň jedno ďalšie pracovné miesto v rámci priemyslu.**

V populárnej a jazzovej hudbe má typické živé vystúpenie najmenej troch hudobníkov, aspoň jedného speváka/hudobníka sprevádzaného bubeníkom a basgitaristom, ale zvyčajné zostavenie je 4-5 hudobníkov na pódii. Existujú väčšie súbory a aj sólisti, aj keď si často pozývajú hosťujúcich hudobníkov na svoje predstavenia. Na pódii je 4-5 ľudí a najmenej 4-5 pracujú za pódium, avšak toto číslo je často oveľa vyššie.

Je možné predpokladať, že každý umelec dáva prácu viac ako jednému technikovi. Podľa vykonaného prieskumu asi 2/3 hudobníkov majú sekundárnu funkciu alebo vedľajšiu prácu v hudobnom priemysle. To znamená, že finančne úspešní interpreti si často nájdú sekundárnu prácu ako zvukoví inžinieri, prepravcovia, propagátori alebo plnia iné dôležité úlohy. Zvyčajne môžu tieto schopnosti využiť pri ďalšom zlepšovaní živých vystúpení a zarábaní peňazí v hudobnom ekosystéme.

Pridaná hodnota slovenského hudobného priemyslu

Najdôležitejším aspektom hospodárskej politiky v oblasti hudobného priemyslu je, že vytvára veľmi dôležitý prienik s ostatnými odvetviami, najmä s cestovným ruchom, službami občerstvenia a do istej miery aj s inými sektormi.

Keď si občan Slovenskej republiky kúpi vstupenku na koncert alebo si zakúpi slovenskú CD nahrávku, slovenský hudobný priemysel sa teší dodatočnému dopytu a slovenská štátna pokladnica získava ďalšie príjmy z DPH. Koncertní promotéri si prenajmú miesto konania koncertu a zaplatia za použitie zariadenia. Najmú si bezpečnostný personál a živému vystúpeniu urobia reklamu (online, TV, rozhlas, streetlight).

Dopad hudobného priemyslu na ekonomiku je priaznivý, pretože peniaze vynaložené na dodávateľov sú aspoň čiastočne použité na nákup nových produktov a služieb v slovenskej ekonomike. Promotér koncertu si prenajíma miesto konania koncertu, prevádzkovateľ priestoru vyplatí zvukových, svetelných a scénických technikov, ktorí si zase najímajú prepravcu a prípadne zaplatia nájomnej spoločnosti za vybavenie, ktorým nedisponujú. Prepravca nakupuje benzín a všetci títo dodávatelia platia mzdy svojim zamestnancom, ktorí ich minú v obchodoch a za služby.

Špeciálne vysoký nepriamy dopad na slovenskú ekonomiku má priemysel so živou hudbou. Nejedná sa však o perpetuum mobile. Ak je kúpa vstupenky a CD nahrávky realizovaná občanom SR, tak úhrada bola vynaložená zo zdaneného príjmu alebo dôchodku a nebola vynaložená na iný slovenský alebo zahraničný produkt. Rovnica vyzerá inak, keď sa za lístok predá zahraničnému turistovi.

Ak si však lístok na koncert kúpi zahraničný turista, vystúpenie sa mu páči a následne si ako suveníry zakúpi CD nahrávku, jeho celkový výdavok predstavuje nový príjem pre slovenské hospodárstvo. Zahraniční turisti utrácajú príjem, ktorý nebol vyprodukovaný slovenskou ekonomikou, ale utrácajú zahraničný príjem a preto všetok mimoriadny dopyt a jeho priamy a nepriamy dopad predstavujú čistý

¹²² Spracované na základe dokumentu: Správa o slovenskom hudobnom priemysle, rok 2018. Dostupná na: https://moja.soza.sk/cms/content/files/Sprava_o_slovenskom_hudobnom_priemysle.pdf.

zisk pre slovenské hospodárstvo.

Úloha umenia a kultúry v revitalizujúcich sa oblastiach

V posledných rokoch pribúda prípadov, že umenie a kultúra môžu pôsobiť ako katalyzátor miestnej revitalizácie. Keď da kreatívne podniky aglomerujú a majú väzby na iné miestne kultúrne organizácie, môže sa vytvárať kreatívny klaster. Podniky v kreatívnych odvetviach ťažia zo živej scény umenia a kultúry, ktorá pomáha zvýšiť atraktivitu mestských oblastí pre kvalifikovaných pracovníkov. Organizácie sa zapájajú do miestnych revitalizačných sietí, vznikajú kaviarne, byty, Airbnb, obchody a iné. Menšie podniky zase môžu ťažiť z turizmu, ktoré láka živá scéna umenia a kultúry v tejto oblasti. Prítomnosť umeleckých a kultúrnych organizácií a ich prítťažlivosť pre návštevníkov a obyvateľov môže znamenať zlepšenie miestnej dopravnej infraštruktúry. Napr. pri organizovaní rôznych festivalov môže dôjsť k zvýšeniu počtu autobusových alebo vlakových spojení, alebo aj budovanie cyklistických pruhov atď. Vylepšené dopravné služby v miestnej oblasti majú tiež pridanú hodnotu, ktorou je prilákanie väčšieho počtu turistov, obyvateľov a podnikov, aby sa usadili v tejto oblasti; povzbudenie ďalšej revitalizácie.

Zhrnutie:

Živá kultúra ako súčasť KKP tvorí významnú pridanú hodnotu a predstavujú najdôležitejší zdroj výnosov pre hudobníkov nielen vo svete ale aj na Slovensku. Živá kultúra okrem vytvárania príjmov pre samotných umelcov na seba naväzuje iné profesie, ktoré sú nevyhnutné na zabezpečenie živej kultúry (manažér turné, zvukový technik, osvetľovač, javiskový technik, javiskový pomocník, predavač merchandise, dopravca/šofér).

Nevyhnutným predpokladom na prezentáciu živej kultúry vyššej úrovne je existencia kultúrneho priestoru s dostatočnou kapacitou, kvalitným zázemím, ktorý dokáže byť akceleračným faktorom živej kultúry s pozitívnym dopadom na zamestnanosť a s pridanou hodnotou pre hospodárstvo/ekonomiku.

8.6 Príklady úspešných MICE destinácií

Dublin - The Convention Centre Dublin

Výstavba The Convention Centre Dublin (CCD) je príkladom dlhodobého strategického plánovania vládnych inštitúcií s cieľom zväčšiť sektor cestovného ruchu prostredníctvom výstavby novej infraštruktúry a ďalších produktov. Národný cieľ pre írsky cestovný ruch, a to - zdvojnásobiť írsky cestovný ruch počas päťročného obdobia, írsky vláda stanovila už v roku 1987. Tento ambiciózny plán sa zhodoval s vtedajším zavedením podpory z Európskeho fondu regionálneho rozvoja (EFRR). Druhý plán v rámci podpory z EFRR realizovaný od roku 1992 identifikoval hlavné nedostatky produktov a prekážky rastu cestovného ruchu, a navrhoval novú infraštruktúru a ďalšie ponuky produktov potrebné na podporu a prilákanie ďalších návštevníkov - či už bežných alebo obchodných. V pláne EFRR z roku 1992 bolo top prioritou pre rozvoj obchodného a kongresového cestovného ruchu v Írsku zabezpečenie nového, na tento účel vhodného, národného kongresového centra. Z hľadiska kapitálových investícií toto centrum malo predstavovať zďaleka najväčšie štátne výdavky na podporu jediného projektu súvisiaceho s cestovným ruchom. Stavbu sa podarilo zrealizovať v rokoch 2007 až 2010.¹²³

MICE sektor je pre Írsko dôležitým sektorom. V roku 2015 bol podiel MICE sektora na írsky ekonomike v hodnote 669 mil. EUR, čo predstavuje 35%-tný nárast od roku 2011. Podľa dublinskej convention bureau sú z hľadiska hodnoty pre akúkoľvek destináciu všeobecne najdôležitejšou cieľovou skupinou veľké kongresy, a to v rozsahu od 1 000 do 15 000+ delegátov. Cieľová skupina podujatí v prípade Írska je medzi 100 až 6 000 delegátmi. Írsko malo vždy dobrý výkon v MICE sektore prevyšujúci svoju váhu v porovnaní s ostatnými krajinami s podobným počtom obyvateľov. Emočné napojenie na Írsko v súvislosti masívnym vystaňovaním krajiny v tomto ohľade pomohlo, najmä vo vzťahu k dôležitému trhu v USA.

¹²³ <https://www.theccd.ie/about-us/our-history>.

MICE sektor však výrazne vzrástol zároveň za pomoci investícií do infraštruktúry za posledných 20 rokov, najmä vďaka vybudovania The Convention Centre Dublin (CCD).¹²⁴ V roku 2016 predstavoval podiel príspevku CCD do írskej ekonomiky hodnotu 51 mil. eur, čo zodpovedá 16 % medziročnému nárastu.

Krakov

Nižšie uvedená tabuľka uvádza porovnanie výkonnosti MICE odvetvia v Krakove medzi rokmi 2013 a 2017.

Tabuľka 85 Ekonomické a finančné dopady MICE odvetvia v Krakove

Ekonomický ukazovateľ	Mena	2013	2017	Zmena v %
Upravený HDP	PLN	1 068 900 000	2 204 640 000	+ 106,25
	EUR*	257 299 665	527 804 644	
Podiel HDP MICE odvetvia na HDP mesta Krakov	N/A	2,37%	3,38%	+ 42,62
Zamestnanosť v MICE odvetvia (plné úväzky)	N/A	8 890	13 056	+ 46,86
Zamestnanosť v MICE odvetví - po zohľadnení nepriamych a vyvolaných účinkov (plné úväzky)	N/A	12 214	18 732	+ 53,36
Podiel zamestnanosti v MICE odvetví na celkovej zamestnanosti mesta Krakov	N/A	3,25%	5,50%	+ 69,23
Dane a poplatky generované MICE odvetvím do rozpočtu mesta Krakov	PLN	60 001 798	102 774 784	+ 71,29
	EUR*	14 443 299	24 604 928	
Dane a poplatky generované MICE odvetvím do rozpočtu mesta Krakov - po zohľadnení celkového multiplikátora cestovného ruchu	PLN	89 606 314	147 458 588	+ 64,56
	EUR	21 569 534	35 302 511	
Celkové výdavky účastníkov MICE podujatí vrátane sprevádzajúcich osôb	PLN	436 940 515	1 401 028 159	+ 220,65
	EUR*	105 177 892	335 414 929	
Priemerné výdavky účastníka kongresu, konferencie alebo podobného podujatia (na osobu)	PLN	2 098	3 634	+ 73,21
	EUR*	505	870	
Priemerné výdavky návštevníka výstavy alebo veľtrhu (na osobu)	PLN	1 023	1 931	+ 88,76
	EUR*	246	462	
Priemerné výdavky osoby reprezentujúcej vystavovateľa (na osobu)	PLN	2 439	2 193	- 10,01
	EUR*	587	525	

Zdroj: Influence of the meetings industry on the economy of Kraków, 2014; Wpływ ekonomiczny BRANŻY SPOTKANÍ na gospodarkę Krakowa, 2018 Ref: <http://www.krakow.pl/zalacznik/238664>; <https://convention.krakow.pl/zalacznik/172183>, * Prepočítané kurzom ECB k 31.12. daného roka

Z prezentovaných ekonomických ukazovateľov vyplývajú nasledovné skutočnosti:

- ▶ Jednoznačný pozitívny ekonomický dopad MICE odvetvia z pohľadu makroekonomických ukazovateľov vrátane socioekonomických benefitov:
 - ▶ Podiel HDP MICE odvetvia na HDP mesta Krakov;
 - ▶ Zamestnanosť v MICE odvetvia (plné úväzky);

¹²⁴ The A-Z of MICE in Ireland. Meet in Ireland, Áras Fáilte. 2017. Dostupné na: <https://www.dublinconventionbureau.com/wp-content/uploads/2020/06/A-Z-of-MICE-2017.pdf>.

- ▶ Zamestnanosť v MICE odvetví - po zohľadnení nepriamych a vyvolaných účinkov (plné úväzky);
- ▶ Podiel zamestnanosti v MICE odvetví na celkovej zamestnanosti mesta Krakov;
- ▶ Dane a poplatky generované MICE odvetvím do rozpočtu mesta Krakov;
- ▶ Dane a poplatky generované MICE odvetvím do rozpočtu mesta Krakov - po zohľadnení celkového multiplikátora cestovného ruchu.
- ▶ Nárast celkových ako aj priemerných výdavkov účastníkov MICE podujatí vrátane návštevníkov výstav, ktoré taktiež prispievajú k socioekonomickým benefitom.
- ▶ Jediný, a to len mierny pokles v rámci sledovaných ukazovateľov za sledované obdobie bol zaznamenaný v rámci priemerných výdavkov osôb reprezentujúcej vystavovateľa (na osobu).

V sledovanom období došlo v Krakove k otvoreniu a spusteniu do prevádzky dvoch zariadení, a to výstavného, veľtržného a kongresového komplexu EXPO Kraków a kongresového centra ICE Kraków. Rast výkonnosti MICE odvetvia v Krakove časovo koreluje s rozbehnutím týchto centier. Z toho dôvodu možno usúdiť, že jednou z príčin zásadného rastu výkonnosti MICE odvetvia v Krakove je práve otvorenie novej kongresovej infraštruktúry. **Krakov možno preto považovať za príklad kedy je kľúčová kongresová infraštruktúra podmienkou rozvoja celého MICE odvetvia v danej destinácii.**

8.7 Záver CBA analýzy

Na základe hodnotiaceho a výberového procesu najvhodnejšej lokality pre výstavbu NKKC, uvedeného v kapitole 4 tejto štúdie, bola prostredníctvom multikriteriálnej analýzy vyhodnotená ako najvhodnejšia lokalita **Trnavské Mýto s projektom Nový Istropolis. Uvedený projekt je predmetom hodnotenia v nákladovo-výnosovej analýze (CBA).**

Analyzovaný investičný projekt sa týka výstavby NKKC. Vzhľadom na špecifický spoločenský a kultúrny charakter projektu akým je Národné kultúrne a kongresové centrum v Bratislave, a v súlade s odporúčanými referenčnými rámcami Európskej komisie, bolo **referenčné obdobie pre CBA analýzu stanovené na 15 rokov**, teda na obdobie 2023-2037 (vrátane obdobia 2024 - 2026 ako vlastnej výstavby projektu).

Celkové investičné náklady projektu sú stanovené na **87 mil. EUR bez DPH**. Počas výstavby sú zároveň nevyhnutné náklady na marketing v objeme 0,6 mil. EUR.

V rámci CBA bol hodnotený projekt v jednom investičnom variante voči referenčnému variantu 0.

Finančná analýza

Prevádzka NKKC počíta pri plnej prevádzke s výnosmi vo výške 9,390 mil. EUR ročne a výdavkami 8,376 mil. EUR. Tieto výnosy v sebe zahŕňajú: výnosy z prenájmu priestoru; výnosy z prenájmu techniky; výnosy z občerstvenia a výnosy z parkovania. NKKC pri plnej výkonnosti dosahuje prevádzkový zisk pred úrokmi, zdanením a odpismi (EBITDA) vo výške 1,014 mil. EUR ročne (po zohľadnení prevádzkovej straty variantu 0 1,168 mil. EUR). **Finančná výnosnosť investície je záporná. Čistá súčasná finančná hodnota investície (FNPV-C) dosahuje hodnotu -60,51 mil. EUR a Miera finančnej návratnosti investície (FRR-C) je na úrovni -8,3 %.**

Po určení finančnej výnosnosti je možné určiť **finančnú udržateľnosť** projektu. Projekt je finančne udržateľný, ak nepredstavuje riziko vyčerpania hotovosti v budúcnosti. Finančné zdroje projektu NKKC zahŕňajú štátnu pomoc, vlastné prostriedky spoločnosti Immocap a dva plánované úvery poskytnuté občianskemu združeniu OZ NKKC - prednostný úver s dĺžkou čerpania 25 rokov na pokrytie investičných výdavkov a kontokorentný úver s dĺžkou čerpania 25 rokov na pokrytie prevádzkovej straty generovanej počas prvých rokov fungovania NKKC a pokrytie nákladov na financovanie. **Projekt je udržateľný z**

dôvodu pozitívnych hodnôt peňažných tokov vo všetkých rokoch referenčného obdobia (za predpokladu dofinancovania prevádzkovej straty počas nábehového obdobia (1,627 mil. EUR počas prvých 2 rokoch prevádzky) a pokrytia nákladov na vyššie uvedené úverové financovanie).

Ekonomická analýza

Ekonomické dopady a prínosy boli kalkulované prostredníctvom nasledujúcich parametrov: produkcia (obrat) ekonomiky – tzn. celková ekonomická aktivita; hrubá pridaná hodnota – t. j. hodnota celkovej produkcie po odpočítaní medzispotreby všetkých vstupov (tovary a služby spotrebované v priebehu „výroby“); zamestnanosť – zachovanie alebo tvorba nových stálych (celoročných) pracovných miest.

Celkovým ekonomickým dopadom NKKC je v prvom rade dopad jeho pôsobenia na **produkciiu (obrat) v ekonomike**. Produkcia generovaná výdavkami účastníkov (na ubytovanie, dopravu, jedlo a občerstvenie v reštauráciách a pod.), výdavkami organizátorov na usporiadanie podujatí (prenájom priestorov, techniky a catering) ako aj dodávateľov NKKC bola vyčíslená na **39,4 mil. EUR ročne pri plnej výkonnosti NKKC** v stálych cenách roku 2021, z toho **17,2 mil. EUR predstavuje ekonomický prínos** (t. j. produkciu prislúchajúcu výdavkom zahraničných účastníkov).

Obrat v ekonomike generuje **zamestnanosť**. A teda súvisiacim ekonomickým dopadom je vytvorenie celkovo **1130** plno úväzkových celoročných pracovných miest ročne pri plnej výkonnosti NKKC (naprieč celou ekonomikou), z toho 97 ako priama zamestnanosť, 837 ako celková zamestnanosť v dôsledku výdavkov účastníkov mimo centrum a 196 ako celková zamestnanosť v dôsledku výdavkov dodávateľov NKKC. **V rámci zamestnanosti za ekonomický prínos možno považovať: 454 pracovných miest**, z toho 406 ako celková zamestnanosť v dôsledku výdavkov účastníkov mimo centrum a 48 ako celková zamestnanosť v dôsledku výdavkov dodávateľov NKKC.

V kontexte hospodárskej výkonnosti projektu je táto vyjadrená pomocou čistej súčasnej ekonomickej hodnoty investície (ENPV) a miery ekonomickej návratnosti investície (ERR). ENPV projektu dosahuje hodnotu **43,573 mil. EUR**. Výsledok je pozitívny, tým pádom sa dá považovať za prínosný a potrebný zo sociálno-ekonomického hľadiska. ERR je miera, ktorá vytvára nulovú hodnotu pre ENPV. V zásade by mal byť každý projekt s ERR nižšou ako sociálna diskontná sadzba (v našom prípade 5 %) zamietnutý. ERR investičného variantu projektu dosahuje 8,1 %. **Na základe výsledkov FNPV a FRR je možné, z metodologického hľadiska, akceptovať investičný variant projektu NKKC.**

Ukazovateľ **pomeru prínosov a nákladov (B/R)** predstavuje pomer medzi čistou súčasnou hodnotou všetkých prínosov projektu s čistou súčasnou hodnotou všetkých nákladov. Aby sa projekt považoval za žiaduci zo sociálno-ekonomického hľadiska, mal by byť tento pomer vyšší ako jeden. Vo vzťahu k predmetnému projektu boli na strane prínosov započítané prevádzkové príjmy a zostatková hodnota, a ako ekonomické prínosy hrubá pridaná hodnota z multiplikovaných výdavkov účastníkov mimo NKKC počas fyzickej životnosti projektu (podiel plynúci od zahraničných účastníkov). Na strane nákladov boli zohľadnené investičné a prevádzkové výdavky. Výsledný pomer prínosov a nákladov projektu dosahuje hodnotu **1,38**.

Na strane prínosov nie sú kalkulované 2 skupiny prínosov (ktoré nebolo možné vypočítať z dôvodu nedostatku dát alebo že ide o nekvantifikovateľné veličiny), a to:

- ▶ potenciálna hrubá pridaná hodnota z obratu organizátorov podujatí na výdavky, ktoré súvisia s predmetnými podujatiami a sú nad rámec tých zahrnutých (prenájom priestorov, techniky a catering) – napr. výdavky na reklamu, produkciu, dopravu, tlačoviny, ubytovanie účinkujúcich a ďalšie;
- ▶ nekvantifikovateľné socioekonomické prínosy ako napr. rozvoj infraštruktúry a služieb cestovného ruchu, rozvoj vysokokvalifikovanej pracovnej sily, potenciálny nositeľ priamych zahraničných investícií, zvýšenie reputácie, kredibility a image destinácie a pod.

Je možné s istotou povedať, že tieto prínosy nastávajú, a teda aj celkový prínos projektu je vyšší ako je uvedené vyššie pri pomere prínosov a nákladov.

Zároveň výpočet ekonomických dopadov a prínosov zohľadňuje len priame a nepriame vplyvy, ale nie

indukované (t. j. vplyvy prislúchajúce výdavkom domácností zamestnaných u jednotlivých dodávateľov (v celom výrobnom reťazci)). Pokiaľ by boli kvantifikované, absolútna hodnota prínosov by bola vyššia.

8.8 Vnútorne a vonkajšie vzťahy OZ NKKC

Úloha štátu v občianskom združení/kontrola nad projektom

V súčasnosti členovia OZ NKKC nedisponujú informáciou, či štát podmieňuje poskytnutie dotácie v prospech výstavby NKKC aj tým, že štát, zastúpený poverenou inštitúciou, bude aj riadnym členom občianskeho združenia, ktoré bude dotáciu prijímať. Pokiaľ by táto účasť štátu ako člena združenia bola podmienkou poskytnutia dotácie, potom sú členovia združenia pripravení rokovať o vhodnom spôsobe hlasovania a personálneho riadenia a kontroly celého projektu aj z úrovne vnútornej organizácie občianskeho združenia. Spôsob hlasovania a riadenia projektu by mal byť pre tento prípad nastavený tak, aby ani jeden z budúcich štyroch členov združenia nemohol blokovať projekt samotný a hlasy by mali byť medzi štyrmi členmi združenia rozdelené tak, že každý člen združenia má jeden hlas a na akékoľvek rozhodnutie by bola potrebná minimálne $\frac{3}{4}$ väčšina všetkých hlasov.

Nateraz OZ NKKC predpokladá, že štát nemá záujem na každodennom operatívnom riadení projektu a že po pozitívnom dotačnom rozhodnutí vlády Slovenskej republiky a Európskej Komisie bude s poskytovateľom dotácie uzavretá písomná zmluva o nenávratnom finančnom príspevku na vybudovanie centra, v ktorej sa zmluvne zabezpečia plnenia štátu ako poskytovateľa dotácie a aj povinnosti OZ NKKC ako konečného a jediného prijímateľa dotácie. Rovnako sa v zmluve nastavia sankcie a vzájomné záruky, ktoré umožnia štátu kontrolovať zloženie členov OZ NKKC, kontrolovať projekt samotný a najmä kontrolovať účelovú viazanosť celej dotácie.

Štát teda bude mať nad projektom kontrolu z viacerých úrovní a je teda na rozhodnutí štátu akú formu kontroly bude preferovať:

- ▶ Kontrola na úrovni poskytovateľa dotácie - Ministerstvo financií Slovenskej republiky, teda priama kontrola dodržiavania podmienok čerpania dotácie podľa zmluvy a rozhodnutia vlády Slovenskej republiky;
- ▶ Kontrola na úrovni procesov verejného obstarávania - Úrad pre verejné obstarávanie Slovenskej republiky;
- ▶ Kontrola na úrovni efektívnosti - Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky.

Postavenie partnera v OZ NKKC

V prípade realizácie projektu, by spoločnosť Immacap ako člen združenia mala postavenie člena združenia s jedným hlasom a s možnosťou nominovať svojich zástupcov do riadiacich a kontrolných orgánov občianskeho združenia. Spôsob hlasovania a riadenia projektu by mal byť pre tento prípad nastavený tak, aby ani jeden z budúcich členov združenia nemohol blokovať projekt samotný a hlasy by mali byť medzi štyrmi, resp. tromi členmi združenia rozdelené tak, že každý člen združenia má jeden hlas a na akékoľvek rozhodnutie je potrebná minimálne $\frac{3}{4}$, resp. $\frac{2}{3}$ väčšina všetkých hlasov.

Reciprocita pre štát v prípade podpory projektu

V súčasnosti členovia OZ NKKC nedisponujú informáciou, či štát podmieňuje poskytnutie dotácie v prospech výstavby NKKC aj tým, že štát získa dlhodobé cenové zvýhodnenie alebo prednostné práva pre zadaný okruh verejných subjektov a podujatí. Pokiaľ bude na strane štátu takáto požiadavka prezentovaná, potom samozrejme bude potrebné o tieto benefity pre štát upraviť prevádzkovo-finančné

modely, ktoré v súčasnosti pracujú s projekciou budúcich príjmov a nákladov v kalkulácií obvyklých trhových cien.

ORIGINAL

9. Posúdenie vplyvov na životné prostredie

Kapitola je spracovaná na základe podkladov dostupných na <https://www.enviroportal.sk/sk/eia/detail/novy-istropolis> v rámci procesu EIA, a to v rozsahu zámeru navrhovanej činnosti zo dňa 3. 12. 2020 a spracovaného rozsahu hodnotenia Odborom posudzovania vplyvov na životné prostredie MŽP SR zo dňa 30. 4. 2021.

Zámer navrhovanej činnosti

Predkladaný zámer podáva základnú charakteristiku navrhovaných činností, základné údaje o súčasnom stave životného prostredia, základné údaje o predpokladaných vplyvoch na životné prostredie. Obsahuje tiež prvotné porovnanie variantov navrhovaných činností a návrh opatrení na vylúčenie alebo zníženie možných negatívnych vplyvov. Tieto predpoklady budú v rámci správy o hodnotení overené expertíznymi posudkami – štúdiami a v rámci nich budú navrhnuté opatrenia, ktoré budú spresnené v ďalších stupňoch prípravy.

Predmetom posúdenia je výstavba viacúčelového súboru pozostávajúceho z nasledovných stavebných objektov:

- ▶ v zámere tzv. kultúrno – kongresového centra (ďalej „KKC“);
- ▶ dvoch obytných budov;
- ▶ dvoch administratívnych budov a kongresového hotela s potrebným množstvom podzemných parkovacích miest pre obsluhu celej stavby.

Výstavba je navrhovaná v Bratislavskom kraji, na území hlavného mesta SR Bratislavy, v okrese Bratislava III, v mestskej časti Bratislava – Nové Mesto a je posudzovaná vo väzbe na prílohu č. 8 k zákonu č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie, kapitoly č. 2, položka č. 14, kapitola č. 9, položky 16a) a 16b).

Predmetná kapitola bude prevažne pojednávať iba o stavebnom objekte KKC.

Vychádzajúc z doterajších výsledkov hodnotenia vplyvov na životné prostredie za najzávažnejšie problémové okruhy posudzované v predkladanom zámere možno považovať:

V etape výstavby

Realizácia zámeru obidvoch navrhovaných variantov zvýši zaťaženie hlukom, prašnosťou a znečistením ovzdušia spôsobené pohybom stavebných mechanizmov. Tento vplyv by bol však obmedzený na hodnotenú lokalitu a časovo obmedzený na dobu stavebných prác. Priame vplyvy a zdravotné riziká by znášali len pracovníci zúčastnení na stavebných prácach. Nepriamo, zvýšenou hlučnosťou, resp. zvýšeným znečistením ovzdušia spôsobenými stavebnými mechanizmami, by boli ovplyvnení aj obyvatelia najbližšieho okolia.

V etape prevádzky

Predpokladané vplyvy počas prevádzky obidvoch navrhovaných variantov boli v zámere hodnotené s ohľadom na obyvateľstvo vrátane zdravia a na prírodné prostredie. Vplyvy na prírodné prostredie boli hodnotené v týchto oblastiach:

- ▶ vplyvy na ovzdušie a miestnu klímu,
- ▶ vplyvy na povrchové a podzemné vody,
- ▶ vplyvy na pôdu,
- ▶ vplyvy na genofond a biodiverzitu,
- ▶ vplyvy na krajinu,

- vplyvy na chránené územia prírody.

Predkladaný zámer výstavby súboru pozemných stavieb identifikoval ako možné problémové okruhy tie, ktoré sú spojené s nebezpečenstvom znečisťovania ovzdušia, znečisťovania vôd, záťaže hlukom a nakladaním s odpadmi.

Pri dodržaní podmienok legislatívy v oblasti ochrany ovzdušia pred znečisťujúcimi látkami, možno predpokladať, že najvyššie hodnoty koncentrácie znečisťujúcich látok v okolí budú nižšie ako sú príslušné imisné limity. Nie je preto reálny predpoklad, že by prevádzka objektu ovplyvnila znečistenie ovzdušia jeho okolia nad prípustnú mieru.

Splaškové vody budú odvádzané do splaškovej kanalizácie, ktorá je zaústená do verejnej kanalizácie. Splaškové vody a vody z povrchového odtoku budú do kanalizácie vypúšťané len v súlade s podmienkami zákona NR SR č. 364/2004 Z. z. o vodách a podmienkami správcu kanalizačnej siete. Tým ovplyvnia kvalitatívne a kvantitatívne parametre povrchového toku len sprostredkované. Do recipientu sa nedostanú priamo, ale ako časť vôd prečistených v čistiarni odpadových vôd.

Ďalšie významné vplyvy v etape výstavby komunikácií, technickej infraštruktúry a objektov obidvoch navrhovaných variantov sú v súvislosti s dopravou. Osobitnou problematikou je hluk z dopravy. Z posúdenia vplyvu dopravného hluku na projektovaný objekt vyplynú hygienické požiadavky a tiež požiadavky na obvodový plášť, vetranie vnútorných priestorov a na zvukovú izoláciu vnútorných konštrukcií.

Požadované parametre obvodového plášťa, výplňových konštrukčných otvorov, medzibytové priečky, stropné konštrukcie budú určené v zmysle STN 73 0532. Všetky stacionárne zdroje hluku umiestnené vo vnútornom prostredí budú navrhnuté tak, aby v najbližších miestnostiach neboli prekročené najvyššie prípustné maximálne hladiny hluku v zmysle Vyhlášky MZ SR č. 549/2007 Z. z.. Všetky stacionárne zdroje hluku umiestnené vo vonkajšom prostredí stavby budú tiež navrhnuté tak, aby pred oknami najbližších obytných miestností neboli prekročené najvyššie prípustné hladiny hluku podľa uvedenej vyhlášky.

V etape výstavby aj v etape prevádzky obidvoch navrhovaných variantov sa budú všetky zainteresované subjekty riadiť platnou legislatívou v oblasti nakladania s odpadmi. Stavebná organizácia aj prevádzkovateľ objektu budú v oblasti nakladania s odpadmi rešpektovať podmienky zákona o odpadoch a s ním súvisiacich predpisov. V prípade dodržania všetkých legislatívnych podmienok v oblasti nakladania s odpadmi budú vplyvy v tejto oblasti v akceptovateľnej úrovni.

Rozsah hodnotenia navrhovanej činnosti

Na základe odborného posúdenia predloženého zámeru navrhovanej činnosti, ktorý spracoval Odbor posudzovania vplyvov na životné prostredie MŽP SR, určil nasledovný rozsah hodnotenia navrhovanej činnosti:

Tabuľka 86 Rozsah hodnotenia navrhovanej činnosti

Rozsah hodnotenia	Všeobecné podmienky	Špecifické podmienky
Varianty pre ďalšie hodnotenie	Pre ďalšie, podrobnejšie hodnotenie vplyvu navrhovanej činnosti je potrebné dôkladné zhodnotenie nulového variantu (stav, ktorý by nastal, ak by sa navrhovaná činnosť neuskutočnila), variantov, ktoré boli riešené v zámere navrhovanej činnosti a variantu modifikovaného podľa požiadaviek hlavného	

Rozsah hodnotenia	Všeobecné podmienky	Špecifické podmienky
Rozsah hodnotenia určenia variantov	mesta Slovenskej republiky Bratislavy.	
	Navrhovateľ zabezpečí vypracovanie správy o hodnotení činnosti. Vzhľadom na povahu a rozsah navrhovanej činnosti a jej lokalizáciu je potrebné, aby správa o hodnotení činnosti obsahovala rozpracovanie všetkých bodov uvedených v prílohe č. 11 zákona, primerane charakteru navrhovanej činnosti. Na vypracovanie správy o hodnotení činnosti sa vyžaduje vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa v študijnom odbore zodpovedajúcom odboru činnosti alebo oblasti činnosti uvedenej vo vyhláške č. 113/2006 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o odbornej spôsobilosti na účely posudzovania vplyvov na životné prostredie. Pre hodnotenie navrhovanej činnosti sa nestanovuje časový harmonogram, ani žiadne špecifické požiadavky limitujúce časový rozsah hodnotenia navrhovanej činnosti. Platnosť rozsahu hodnotenia je 3 roky od jeho určenia.	Vypracovať a doplniť akustickú (hlukovú) štúdiu. Vypracovať a doplniť dopravno-kapacitné posúdenie. Vypracovať a doplniť rozptylovú štúdiu. Vypracovať a doplniť svetlotechnický posudok. Vypracovať a doplniť dendrologický posudok. Vypracovať a doplniť inžiniersko-geologický a hydrogeologický prieskum s požiadavkou na zistenie prípadného znečistenia zemín a podzemných vôd z prevádzky železničnej trate (Filiálka), na určenie radónového zaťaženia a podmienky vsakovania vôd z povrchového odtoku. Vypracovať štúdiu hodnotenia vplyvu navrhovanej činnosti na verejné zdravie (HIA) vo vzťahu k predpokladanému nárastu dopravy, hluku a emisií znečisťujúcich látok. V rámci správy o hodnotení činnosti podrobnejšie rozpracovať a špecifikovať vplyvy na obyvateľstvo oproti údajom uvedených v zámere navrhovanej činnosti. Vyhodnotiť kumulatívne vplyvy počas výstavby a prevádzky navrhovanej činnosti. Zohľadniť pritom plánované aj existujúce činnosti lokalizované v širšom okolí. Vyhodnotiť adaptáciu navrhovanej činnosti na zmenu klímy a na extrémne javy súvisiace s budúcimi možnými klimatickými zmenami. Vyhodnotiť a preukázať súlad so strategickými dokumentami zameranými na stratégiu adaptácie Slovenska na zmenu klímy. Vypracovať koncepciu zelených, resp. priepustných plôch v súvislosti s potrebou zadržiavania vody v území ako opatrenia na riešenie dôsledkov sucha a adaptáciu na zmenu klímy. V rámci správy o hodnotení činnosti bližšie opísať koncepciu cyklociest a ich nadväznosť na existujúce dopravné trasy. Vypracovať podrobnejšie hodnotenie navrhovanej činnosti z hľadiska vplyvu na kultúrne a historické pamiatky. Pri príprave správy o hodnotení činnosti brať do úvahy všetky pripomienky, ktoré boli zaslané k zámeru navrhovanej činnosti, prípadne budú zaslané k určenému rozsahu hodnotenia a časovému harmonogramu. V samostatnej prílohe správy o hodnotení činnosti sa vyjadriť ku všetkým pripomienkam doručeným k zámeru navrhovanej činnosti, prípadne k určenému rozsahu hodnotenia (od orgánov štátnej správy a samosprávy ako aj účastníkov konania) a v prehľadnej forme vyhodnotiť splnenie všetkých požiadaviek a odporúčaní zo
	Navrhovateľ doručí na MŽP SR kompletne vyhotovenie správy o hodnotení činnosti v počte 2 kusy v papierovom vyhotovení, samostatné všeobecne zrozumiteľné záverečné zhrnutie v listinnej podobe v počte 29 kusov a 1x správu o hodnotení činnosti na elektronickom nosiči dát.	

Zdroj: Rozsah hodnotenia navrhovanej činnosti

9.1 Posúdenie vplyvov na životné prostredie

9.1.1 Opis súčasného stavu

Dom odborov - Istropolis, situovaný na území Trnavského mýta, je vymedzený ulicami Škultétyho, Vajnorská, Kukučínova a Šancová, v exponovanom mieste širšieho mestského centra. Pre najkvalitnejšie riešenie daného územia boli formou vyzvanej medzinárodnej, ideovej urbanisticko - architektonickej súťaže v období od októbra 2018 do januára 2019 dôkladne preskúmané možnosti revitalizácie záujmovej lokality Trnavského mýta v zodpovedajúcej podrobnosti. Do súťaže bolo oslovených 32 ateliérov zo Slovenska a Európy, z ktorých do užšieho výberu postúpilo 7 medzinárodných architektonických štúdií z Holandska a Belgicka. Súťažné podmienky kládli dôraz na invenčné urbanistické riešenie so zreteľom na regeneráciu kultúrno-spoločenskej funkcie a na revitalizáciu verejného priestoru. Zo 7 predložených návrhov medzinárodná porota (zložená z 5 nezávislých a 4 závislých členov), vybrala na ďalšie rozpracovanie návrh od renomovaného holandského ateliéru KCAP, ktorý na projekte spolupracoval s nemeckým štúdiom CITYFÖRSTER. Do druhej fázy projektu následne vstúpilo britské expertné štúdio Charcoalblue, ktoré sa špecializuje na koncepcné, akustické, digitálne poradenstvo a navrhovanie pre širokú škálu kultúrnych a kreatívnych priestorov na celom svete.

Súbor objektov bývalého Domu odborov - Istropolis je dnes využívaný len sporadicky na rôzne kultúrne a spoločenské podujatia. Samotný objekt Domu odborov dnes nevyhovuje rôznorodým požiadavkám organizátorov kultúrnych a spoločenských podujatí. Dve auditóriá s javiskami, ktorými Dom odborov disponuje sú len zriedka užívané pre komunitné či menšie podujatia. Priestory ako také nevyhovujú náročným požiadavkám potenciálnych kultúrnych a spoločenských udalostí.

9.1.2 Návrh urbanisticko - architektonického riešenia

KKC ako významný priestorový atraktor, má v navrhovanej zástavbe výraznú mestotvornú funkciu. Vytvárajúc kultúrny stánok špičkovej kvality, nadväzuje na históriu miesta, ako bodu spoločenských aktivít, stretávania sa mešťanov, a posilňuje jeho atraktivitu v kontexte širších vzťahov vnútornej štruktúry. Oživenie kultúrno-spoločenských aktivít vrátane rozvoja kongresových aktivít prinavrátí Trnavskému mýtu chýbajúci rozmer dynamicky sa pretvárajúcej lokality Bratislavy. Rôznorodosť aktivít a funkcií moderného a polycentrického mesta nutne potrebuje atraktívne funkcie pre zdravé fungovanie urbanistickej štruktúry a života v nej. KKC v sebe obsahuje sálu, technologické zázemie, ďalej tzv. "back of house" a kongresový hotel s pridruženými kongresovými funkciami.

Účelom zachováva pôvodný koncept Domu odborov, pozdvihujúc ho na novú úroveň, nedosiahnuteľnú v súčasnej podobe miesta či priestorových limít. Návrh KKC sa nespráva dôstojne iba k okoliu, vďaka svojej mierke a urbanistickému poňatiu, ale aj k pôvodnej budove. Okrem formálnych spojitostí horizontálnej a vertikálnej hmoty preberá po svojom predchodcovi aj tvaroslovie fasády, interiéru a kvalít, ktorými pôvodný Dom odborov disponuje. Využíva existujúce materiály a umelecké diela, ktoré buď reštauruje, alebo veľmi citlivo zachováva a adaptuje, dáva im novú funkciu spôsobom, ktorý si v každom aspekte ctí pôvodný genius loci a v plnej miere naň nadväzuje. Na dôvažok pokračuje v prístupe ku Kukučínovej ulici nie len ako k zásobovacej a technickej ulici, ale ako k plnohodnotnému mestotvornému priestoru s budúcim potenciálom dialógu so staničným priestorom Filiálka.

9.1.2.1 Variantné riešenia

Urbanisticko-architektonické riešenie je na povinné hodnotenie podľa zákona č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie v znení neskorších predpisov predkladané v dvoch základných variantoch. Variantnosť riešení spočíva najmä v navýšení objemového zaťaženia riešeného územia.

Variantnosť spočíva navýšením objemom bytovej funkcie vo variante „B“, a voči variantu „A“. Toto navýšenie sa odohráva v posledných podlažiach predmetného bytového domu, kde navrhovateľ uvažuje s nárastom o 4 nadzemné podlažia voči variantu „A“. Navýšenie objemu bytovej časti vyvoláva aj mierne požiadavky na doplnenie potrebného počtu parkovacích miest (PM) o 27 PM. Vzhľadom na to, že uvažované navýšenie parkovacích miest sa odohráva vo verejnom priestore, kde bola pôvodne uvažovaná substrátová zeleň, sa mení aj figúra jednotlivých zelených plôch. Zníženie započítateľnej zelene oproti variantu „A“ je o 182 m².

9.1.3 Kroky EIA

Vzhľadom na prekročenie prahovej hodnoty počtu parkovacích stojísk v položke 9/16 b) v časti A je potrebné absolvovať **povinné hodnotenie** podľa zákona.

	1	2	3	4	5	6
Kroky EIA	Zámer	Určenie rozsahu hodnotenia a časového harmonogramu	Správa o hodnotení	Verejné prerokovanie správy o hodnotení	Odborný posudok	Záverečné stanovisko

V čase spracovania štúdie uskutočniteľnosti sa posudzovanie viacúčelového súboru vrátane KKC nachádza v kroku č. 2 „Určenie rozsahu a hodnotenia a časového harmonogramu“ s predpokladaným ukončením procesu EIA vydaním záverečného stanoviska v roku 2022 s nasledovnými predpokladanými termínmi začatia a skončenia výstavby viacúčelového súboru:

- ▶ Termín začiatku výstavby: rok 2022
- ▶ Termín ukončenia prvej fázy výstavby vrátane KKC: rok 2025
- ▶ Predpokladaný termín ukončenia druhej fázy výstavby: rok 2026

9.1.4 Údaje o predpokladaných priamych a nepriamych vplyvoch na životné prostredie

Z hľadiska časového priebehu pôsobenia očakávaných vplyvov danej prevádzky na životné prostredie je potrebné tieto rozdeliť do dvoch etáp:

- ▶ etapa výstavby,
- ▶ etapa prevádzky.

Nulový variant predstavuje stav, ktorý by nastal, kedy by sa navrhovaná činnosť nerealizovala. V tomto prípade by určitý čas zostal súčasný stav bez zmeny. Vzhľadom na určenie lokality územnoplánovacou dokumentáciou je však reálny predpoklad, že aj v takomto prípade by bol predložený obdobný návrh na jej využitie v limitoch stanovených územným plánom.

9.1.4.1 Etapa výstavby

Očakávané vplyvy na životné prostredie je potrebné v rámci etapy výstavby tieto rozdeliť na vplyvy na:

- ▶ predpokladané vplyvy na obyvateľstvo,
- ▶ predpokladané vplyvy na prírodné prostredie.

Predpokladané vplyvy na obyvateľstvo

Stavba bude v oboch navrhovaných variantoch realizovaná na základe stavebného povolenia. V etape výstavby bude v priestore stavby zvýšený pohyb stavebných mechanizmov. Tento hlukom a sprostredkované znečistením ovzdušia prašnosťou a výfukovými plynmi lokálne ovplyvní lokalitu, a tým aj časť obyvateľov. Tento dopad však bude minimálny a krátkodobý.

Priame vplyvy a riziká budú znášať len pracovníci priamo zúčastnení na výstavbe. Všetky práce musia byť zrealizované v súlade s STN a príslušnými bezpečnostnými predpismi. Pri realizácii stavby oboch navrhovaných variantov je treba dodržiavať všetky platné normy, predpisy a vyhlášky. Výkopové práce v ochranných pásmach podzemných vedení budú realizované ručným výkopom. Pred začatím výstavby je potrebné overiť a vytýčiť všetky podzemné inžinierske siete správcami príslušných sietí. Stavebné práce a všetky zabudované materiály musia spĺňať všetky technicko-kvalitatívne podmienky, čím bude zaručená bezpečnosť práce.

Predpokladané vplyvy na prírodné prostredie

Posudzované územie leží v človekom intenzívne využívannej krajine v dotyku s existujúcimi významnými komunikačnými koridormi. Už tento fakt naznačuje, že biota záujmového územia je do značnej miery ovplyvnená a determinovaná zásahmi človeka v minulosti i v súčasnosti. Pôvodná vegetácia záujmového územia je úplne zmenená a nezachovali sa tu žiadne pôvodné biotopy alebo lokality s výskytom významných druhov flóry alebo fauny. V súčasnosti sú na lokalite dreviny, z ktorých značnú časť bude potrebné odstrániť a preto bude potrebný súhlas na výrub drevín. Realizácia zámeru nebude mať významný priamy ani nepriamy vplyv na genofond a biodiverzitu územia. Dôjde k záberu plôch, ktoré v súčasnosti z hľadiska biodiverzity nemajú podstatný význam.

Vzhľadom na vzdialenosť významných prírodných ekosystémov od lokality zámeru nie je predpoklad ani priameho či nepriameho negatívneho ovplyvnenia genofundu a biodiverzity širšieho záujmového územia.

Chránené územia prírody v zmysle zákona, územia európskeho významu a chránené vtáčie územia sú mimo dosahu stavebných aktivít spojených s realizáciou navrhovanej činnosti. Ani jedno z týchto chránených území nebude výstavbou a ani prevádzkou priamo alebo nepriamo ovplyvnené.

Presun mechanizmov bude po existujúcich dopravných trasách. V týchto súvislostiach nie je počas realizácie zámeru reálny predpoklad negatívnych vplyvov na geologické prostredie, pôdu, vodu, genofond a biodiverzitu a na krajinu.

Realizácia navrhovanej činnosti bude predstavovať zásah do plôch, na ktorých bude potrebný výrub drevín. Ostatná zeleň bude stavebnou činnosťou, kladenými prípojkami inžinierskych sietí, realizáciou spevnených plôch a novo navrhovaným dopravným systémom rešpektovaná.

9.1.4.2 Etapa prevádzky

V prípade, kedy by sa navrhovaná činnosť nerealizovala, súčasný stav by zostal určitý čas bez zmeny. Etapa prevádzky hodnotí predpokladané vplyvy oboch navrhovaných variantov. V etape prevádzky sú vplyvy navrhovaných variantov čo do druhu vplyvov v zásade rovnaké.

Očakávané vplyvy na životné prostredie je potrebné v rámci etapy prevádzky tieto rozdeliť na vplyvy na:

- ▶ predpokladané vplyvy na obyvateľstvo,
- ▶ predpokladané vplyvy na prírodné prostredie.

Predpokladané vplyvy na obyvateľstvo

Z hľadiska obyvateľstva realizáciu oboch navrhovaných variantov možno hodnotiť pozitívne, nakoľko sa vytvorí niekoľko nových ponúk bytov, pracovných miest a služieb. Vhodnými stavebnými úpravami sa vytvorí esteticky pôsobivý prvok, čo pozitívne ovplyvní krajinný obraz lokality.

Rozhodujúce možné negatívne pôsobenie prevádzky na obyvateľstvo je nepriame prostredníctvom znečistenia ovzdušia, vznikom a nakladaním s odpadmi a hlukom z automobilov. Pre vypracovanie predpokladov na ovplyvňovanie obyvateľstva hlukom a predpokladov na rozptyl škodlivín do ovzdušia z automobilovej dopravy bude dopravno-inžinierske posúdenie jedným z rozhodujúcich podkladov.

Predpoklad možného ovplyvnenia obyvateľstva hlukom bude overený akustickou (hlukovou) štúdiou, ktorá porovná obidva navrhované varianty a bude spracovaná v rámci procesu hodnotenia vplyvov a bude súčasťou správy o hodnotení. Možno predpokladať, že hodnotená prevádzka navrhovaného objektu nespôsobí prekročenie prípustných určujúcich veličín hluku pred fasádami najbližších plánovaných chránených objektov. Štúdia predloží odporúčania na riešenie technických a technologických detailov riešenia navrhovanej činnosti.

Možné zaťaženie obyvateľstva znečistením ovzdušia je predovšetkým z výfukových plynov osobných automobilov. Možno predpokladať, že najvyššie koncentrácie znečisťujúcich látok v okolí objektov, budú nižšie ako sú príslušné limity. Prevádzka nesmie ovplyvniť znečistenie ovzdušia jeho okolia nad prípustnú mieru, a tým aj zdravotný stav obyvateľstva ani pri najnepriaznivejších podmienkach. Tento predpoklad bude overený rozptylovou štúdiou, ktorá bude spracovaná v rámci procesu hodnotenia vplyvov a bude súčasťou správy o hodnotení.

Špecifickým problémom bude posúdenie vplyvu plánovanej výstavby na denné osvetlenie okolitých miestností s dlhodobým pobytom ľudí. Súčasťou správy o hodnotení bude svetelnotechnické posúdenie, v ktorom bude vyhodnotený vplyv na dennú osvetlenosť v miestnostiach dotknutých okolitých budov v zmysle STN 73 4301, STN 73 0580. Možno predpokladať, že vplyv plánovanej navrhovanej činnosti na preslnenie existujúcich bytov vyhovuje požiadavkám STN 73 4301. Vplyv plánovanej výstavby bude vyhovovať požiadavkám STN 73 0580 na denné osvetlenie okolitých miestností s dlhodobým pobytom osôb.

Odpad bude triedený. Zhodnocovanie, resp. zneškodňovanie odpadov zabezpečí správca objektu v spolupráci s prevádzkovateľmi zariadení na zhodnocovanie a zneškodňovanie odpadov na zmluvnom základe. Pri dodržaní zásad bezpečného a hospodárneho nakladania s odpadmi v zmysle platnej legislatívy nie je predpoklad negatívnych vplyvov.

Predpokladané vplyvy na prírodné prostredie

Vplyvy na ovzdušie a miestnu klímu

Lokálne zmeny mikroklimatických pomerov by mohli súvisieť so zmenami pomeru zastúpenia spevnených plôch, budov a zelene. Lokálne by sa mohlo zmeniť prúdenie vzduchu, ktoré bude ovplyvnené prekážkami stavieb.

Po ukončení výstavby obidvoch navrhovaných variantov bude pozemok upravený a dotvorený atraktívnymi sadovými úpravami verejnej zelene a drobnou architektúrou. Zeleň bude estetizujúcim a organizačným prvkom verejných a poloverejných priestorov riešeného územia.

Riešenie stavby, energetická hospodárnosť budov, požiadavky na riešenie sadových úprav, sú konkrétnym napĺňaním požiadaviek Adaptačnej stratégie Slovenskej republiky na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy.

Vplyvy na povrchovú a podzemnú vodu

Výstavba v obidvoch navrhovaných činnostiach nepočíta s manipuláciou s látkami škodiacimi vodám. Kvalita podzemných vôd nebude priamo ovplyvnená. Negatívne ovplyvnenie kvality podzemných vôd môže byť len pri neopatrnej manipulácii s pohonnými hmotami, alebo mazadlami pri údržbe mechanizmov. Najväčším rizikom je priamy únik pohonných hmôt - nafty.

Z hľadiska vodných zdrojov realizácia zámeru nepredpokladá výraznejšie zásahy do kvalitatívnych ani kvantitatívnych parametrov. Predmetné územie sa nenachádza v území významných zdrojov podzemných vôd. Pri zakladaní stavieb v predmetnej lokalite sa v technickom riešení uvažuje, že stavba zasiahne hladinu podzemnej vody a sú navrhnuté opatrenia na zamedzenie negatívneho ovplyvnenia

kvality podzemných vôd. Na zásobovanie vodou bude používaná voda z verejného vodovodu. Odvod splaškových a vôd z povrchového odtoku (dažďových vôd) bude zabezpečený do kanalizačného systému.

Možný sprostredkovaný vplyv na kvalitu vôd je prostredníctvom odpadových vôd, ktoré budú vznikať v súvislosti s hygienickými potrebami obyvateľov a návštevníkov a odtok vody z povrchového odtoku. V areáli bude vybudovaná kanalizácia, ktorá bezpečne odvedie vody z povrchového odtoku a splaškové vody tak, že tieto nesmú predstavovať nebezpečie zhoršenia kvality povrchových a podzemných vôd.

Vplyvy na pôdu

Výstavba si nevyžiada záber pôdy. Vlastná prevádzka nebude mať ďalšie vplyvy na pôdu.

Vplyv na genofond a biodiverzitu

Posudzované územie leží v človekom intenzívne využívannej krajine v dotyku s existujúcimi významnými komunikačnými koridormi. Už tento fakt naznačuje, že biota záujmového územia je do značnej miery ovplyvnená a determinovaná zásahmi človeka v minulosti i v súčasnosti.

Vzhľadom na vzdialenosť významných prírodných ekosystémov od lokality realizácie navrhovanej činnosti nie je predpoklad priameho negatívneho ovplyvnenia genofundu a biodiverzity širšieho záujmového územia v etape výstavby.

Vplyv realizácie navrhovanej činnosti na faunu, flóru a biotopy (resp. vplyvy na genofond a biodiverzitu) územia sa nebude prejavovať ani v etape počas prevádzky, resp. budú tu pôsobiť len vplyvy, ktoré sú tu už aj v súčasnosti spôsobené okolitými stavbami a cestnými komunikáciami.

Celková biodiverzita širšieho okolia sledovaného územia, hlavne na lokalitách chránených území, genofondových plôch a pod., ani v etape prevádzky nebude priamo negatívne ovplyvnená. Vzhľadom na dostatočnú priestorovú vzdialenosť významných prírodných ekosystémov od lokality zámeru nie je predpoklad priameho a ani nepriameho negatívneho ovplyvnenia genofundu a biodiverzity širšieho záujmového územia.

Vplyvy na krajinu

Súčasná štruktúra krajiny záujmového územia predstavuje silne antropogénne pozmenenú urbánnu krajinu. Navrhovanou činnosťou sa súčasné zastavané územie s danou skladbou budov, zastavaných a parkovacích plôch, existujúcimi komunikáciami a plochami s existujúcou parkovou vegetáciou zamení za územie s iným riešením zastavaného územia s podobnými urbanizačnými prvkami. Navrhovaným zámerom sa síce lokalita bude odlišovať od súčasného stavu charakterom a rozsahom zastavanosti územia, rozsahom parkovania a predpokladanou frekvenciou dopravy, no tieto zmeny nebudú pôsobiť v dotknutom mestskom prostredí negatívne, resp. viac negatívne, ako tu pôsobia tieto faktory už dnes.

Pri realizácii budú rešpektované všetky stanovené limity stavby. V konečnom dôsledku novostavba s vhodnou vegetačnou úpravou okolitého terénu môže byť pozitívnym prínosom v mestskom prostredí z hľadiska estetického a krajinotvorného.

Tabuľka 87 Očakávané vplyvy podľa významnosti

Variant		Nulový	A	B
Vplyvy na obyvateľstvo	Využitie územia	2	4	4
	Záťaž hlukom	-1	-2	-2
	Záťaž prašnosťou emisiami z dopravy	-1	-2	-2
	Vznik odpadov	-1	-2	-2
	Ovplyvnenie celkovej pohody obyvateľstva	2	4	4

Variant		Nulový	A	B
Vstupy	Záber pôdy	0	0	0
	Nároky na vodu	-1	-2	-2
	Nároky na surovinové zdroje	-1	-2	-2
	Nároky na dopravu a technickú infraštruktúru	-1	-2	-3
	Nároky na zastavané územie	0	0	0
	Nároky na pracovné sily	2	4	4
Výstupy	Znečistenie horninového prostredia	0	-1	-1
	Znečistenie ovzdušia	-1	-1	-1
	Znečistenie povrchových a podzemných vôd	-1	-1	-1
	Znečistenie pôd	0	0	0
	Hluk a vibrácie	-1	-2	-2
Vplyvy na:	Horninové prostredie	0	0	0
	Klímu a ovzdušie	-1	-1	-1
	Povrchovú a podzemnú vodu	-1	-1	-1
	Genofond a biodiverzitu	1	1	1
	Chránené územia prírody	0	0	0
	Prvky územného systému ekologickej stability	1	1	1
	Krajinu a urbánny komplex	1	4	4

Zdroj: Zámer podľa zákona č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie

Tabuľka 88 Hodnotenie významnosti očakávaných vplyvov

Hodnotenie	Popis vplyvu
-5	Veľmi významný negatívny vplyv
-4	Významný negatívny vplyv
-3	Priemerný negatívny vplyv
-2	Málo významný negatívny vplyv
-1	Minimálny negatívny vplyv
0	Žiadne vplyvy
1	Minimálny pozitívny vplyv
2	Málo významný pozitívny vplyv
3	Priemerný pozitívny vplyv
4	Významný pozitívny vplyv
5	Veľmi významný pozitívny vplyv

Vzhľadom na skutočnosť, že prevádzka objektov bude predstavovať akceptovateľný zdroj znečisťovania ovzdušia, povrchových a podzemných vôd, nebude ani rozsah negatívnych dopadov na biotu významný.

Stavba komplexu môže byť pozitívnym prínosom v mestskom prostredí z hľadiska estetického a krajinného. Z hľadiska estetiky realizácia zámeru ovplyvní krajinu novým vzhľadom pozemnými stavbami.

9.2 Odhad kompenzačných a mitigačných opatrení

9.2.1 Opatrenia počas investičnej prípravy

Pred začatím zemných prác je investor povinný zabezpečiť vytýčenie všetkých podzemných inžinierskych sietí, aby nedošlo ku ich poškodeniu. Pri stavebných a montážnych prácach je nutné dodržiavať zásady ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci v súlade s príslušnými právnymi predpismi.

Realizátor stavby bude s odpadom, ktorý vznikne pri výstavbe nakladať v zmysle platnej legislatívy o odpadoch. V zmysle zákona o odpadoch bude tento odpad zhodnocovať pri svojej činnosti, alebo odpad takto nevyužitý ponúkne na zhodnotenie inému.

Z posúdenia vplyvu dopravného hluku na projektovaný objekt vyplynú hygienické požiadavky a tiež požiadavky na obvodový plášť, vetranie vnútorných priestorov a na zvukovú izoláciu vnútorných konštrukcií. Všetky stacionárne zdroje hluku, ktoré budú umiestnené vo vnútornom prostredí stavby je potrebné navrhnuť tak, aby v najbližších miestnostiach neboli prekročené najvyššej prípustné maximálne hladiny hluku v zmysle Vyhlášky MZ SR č. 549/2007 Z. z. Tiež všetky stacionárne zdroje hluku, ktoré budú umiestnené vo vonkajšom prostredí stavby je potrebné navrhnuť tak, aby pred oknami najbližších obytných miestností neboli prekročené najvyššie prípustné hladiny hluku podľa uvedenej vyhlášky.

Zo svetlotechnického a hlukového posúdenia v rámci správy o hodnotení vyplynú odporúčania, ktoré budú zakomponované do projektu najmä z hľadiska návrhu konštrukcií, komponentov obvodového plášťa, nepriezvučnosti okien a pod. Už v úrovni projektovej prípravy budú zakomponované opatrenia, ktoré budú eliminovať naznačené riziká prevádzky objektu.

9.2.2 Opatrenia počas výstavby

Pred začatím zemných prác obidvoch navrhovaných variantov je investor povinný zabezpečiť vytýčenie všetkých podzemných inžinierskych sietí, aby nedošlo ku ich poškodeniu.

Pred začatím výkopových prác previesť podrobný pyrotechnický prieskum a prípadnú nájdenú nevybuchnutú muníciu zlikvidovať.

Pri stavebných a montážnych prácach je nutné dodržiavať zásady ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci v súlade s príslušnými právnymi predpismi.

Opatrenia v rámci odpadov

Počas výstavby obidvoch navrhovaných variantov vzniknú odpady. Predpokladá sa, že časť výkopovej zeminy bude využitá priamo v rámci zásypov a terénnych úprav. Realizátor stavby bude s odpadom, ktorý vznikne pri výstavbe nakladať v zmysle platnej legislatívy o odpadoch. Tento odpad bude zhotoviteľ stavby zhodnocovať pri svojej činnosti, alebo odpad takto nevyužitý ponúkne na zhodnotenie inému.

Opatrenia v rámci cestnej premávky

Realizácia stavby obidvoch navrhovaných variantov ovplyvní cestnú premávku na dotknutých úsekoch

napojenia viacúčelového súboru. Cestným správnym orgánom vo veci schvaľovania organizácie cestnej premávky a určovania použitia dopravných značiek a dopravných zariadení je Okresný úrad Bratislava. Štátnu správu v uvedených veciach na miestnych komunikáciách vykonáva Hlavné mesto SR Bratislava (výkon zabezpečuje Magistrát hl. m. SR Bratislavy).

Opatrenia v rámci požiarnej bezpečnosti

Vybraný dodávateľ, resp. zúčastnení dodávateľa stavebných prác obidvoch navrhovaných variantov budú na zriadenom stavenisku v plnom rozsahu rešpektovať všetky platné právne predpisy v danej problematike.

Bezpečnostné predpisy počas prác

Počas stavebných prác je vybraný dodávateľ resp. zúčastnení dodávateľa povinní rešpektovať a dodržiavať normy, technické a technologické postupy a riadiť sa vyhláškou MPSVaR SR č. 147/2013 Z. z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri stavebných prácach a prácach s nimi súvisiacich a podrobnosti o odbornej spôsobilosti na výkon niektorých pracovných činností. Zároveň je potrebné počas prác dodržať ďalšie právne predpisy.

Opatrenia v oblasti ochrany zdravia

Základným legislatívnym predpisom je zákon č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Zároveň je potrebné v oblasti ochrany zdravia dodržať ďalšie právne predpisy.

9.2.3 Opatrenia počas prevádzky

Opatrenia v oblasti ochrany zdravia

Základným legislatívnym predpisom je zákon č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Zároveň je potrebné v oblasti ochrany zdravia dodržať ďalšie právne predpisy.

Opatrenia na zníženie vplyvu znečistenia ovzdušia

Vody z povrchového odtoku (dažďové vody) zo spevnených plôch budú odkanalizované do verejnej kanalizácie podľa podmienok správcu siete, resp. časť bude odvedená vsakom do podzemných vôd na základe výsledkom hydrogeologického posudku. Vypúšťanie odpadových vôd a osobitných vôd do podzemných vôd, alebo do verejnej kanalizácie upravuje zákon NR SR č. 364/2004 Z. z. o vodách a podmienkami správcu kanalizačnej sústavy - Bratislavská vodárenská akciová spoločnosť, a. s. Tieto sú stanovené predovšetkým v zmysle zákona č. 230/2005 Z. z. o vodovodoch a kanalizáciách, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 442/2002 Z. z. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách a o zmene a doplnení zákona č. 276/2001 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach a v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov č. 442/2002 Z. z. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách a prevádzkovým poriadkom v zmysle vyhlášky MŽP SR č. 55/2004 Z. z..

Pri dodržiavaní legislatívnych podmienok vypúšťania odpadových vôd a podmienok prevádzkovateľa kanalizačnej siete nie je potrebné prijímať ďalšie opatrenia.

Opatrenia v oblasti zaťaženia hlukom

Vlastná prevádzka objektov v obidvoch navrhovaných variantoch, vrátane garáží, nebude znamenať podstatnú zmenu v zaťažení hlukom. Úroveň hluku z prevádzky nesmie neprekročiť hygienickými predpismi stanovené hranice. Hlučné zariadenia v miestnostiach a v exteriéri budú pružne uložené, spojenie zdrojov vibrácií (napr. klimatizačné jednotky, čerpadlá) a nadväzujúcich potrubí musí byť pružnými spojkami. Všetky stacionárne zdroje hluku, ktoré budú umiestnené vo vnútornom prostredí stavby, budú navrhnuté tak, aby v najbližších miestnostiach neboli prekročené najvyššie prípustné maximálne hladiny hluku v zmysle Vyhlášky MZ SR č. 549/2007 Z. z.. Tiež všetky stacionárne zdroje

hluku, ktoré budú umiestnené vo vonkajšom prostredí stavby budú navrhnuté tak, aby pred oknami najbližších obytných miestností neboli prekročené najvyššie prípustné hladiny hluku podľa uvedenej vyhlášky.

Akustická štúdia v rámci správy o hodnotení navrhne opatrenia a v ďalších stupňoch prípravy tieto budú upresnené a budú smerovať k zníženiu zaťaženia obyvateľov hlukom z dopravy. Cieľom týchto opatrení je zabezpečiť, aby obyvatelia dotknutej oblasti neboli obťažovaní hlukom nad mieru prípustnú hygienickými limitmi.

Opatrenia v oblasti nakladania s odpadmi

Odpad bude krátkodobo uskladňovaný v smetných nádobách a ďalej zneškodňovaný organizovaným odvozom. Zhodnocovanie, resp. zneškodňovanie odpadov zabezpečí prevádzkovateľ objektu prostredníctvom zmlúv s prevádzkovateľmi zariadení na zhodnocovanie a zneškodňovanie odpadov.

Nakladanie s odpadmi sa bude riadiť platnou legislatívou, predovšetkým ustanoveniami zákona č. 79/2015 Z. z. o odpadoch účinným od 1. 1. 2016 a s ním súvisiacich predpisov a VZN obce. Z tohto pohľadu nebude potrebné prijímať ďalšie opatrenia.

9.3 Celkové zhodnotenie variantov navrhovanej činnosti

Nulový variant

Definuje §3 písm. f) zákona č. 24/2006 Z. z. ako variant stavu, ktorý by nastal, ak by sa navrhovaná činnosť neuskutočnila. Nie je reálne predpokladať, že by sa ďalší vývoj územia odvíjal od súčasného využitia. Vzhľadom na platný územný plán mesta je predpoklad rozvoja lokality v smere funkčného využitia stanoveného územným plánom.

V nulovom variante, teda v prípade, keby sa navrhovaná činnosť nerealizovala, zostala by predmetná lokalita krátky čas naďalej využívaná tak ako v súčasnosti, vzhľadom na zlý technický stav, len v obmedzenom režime. Určenie územnoplánovacou dokumentáciou s využitím lokality pre budúcnosť počíta. Súčasný stav využitia, v zmysle určenia územným plánom, nevyužíva potenciál lokality. Tieto vplyvy sú v navrhovaných variantoch porovnateľné.

Návrh optimálneho variantu

Hodnotenie v predkladanom zámere je založené na predpokladaných vplyvoch a prvotnom poznaní podmienok lokality v tejto etape prípravy. V rámci podkladových materiálov pre správu o hodnotení budú realizované štúdie, na základe ktorých bude možné predbežné hodnotenie a porovnanie variantov spresniť.

Za podmienky prijatia navrhovaných opatrení a realizácie navrhovaných opatrení, možno realizáciu podľa navrhovaných variantov považovať za akceptovateľnú aj z environmentálnych hľadísk. Podmienky legislatívy v oblasti ochrany a tvorby životného prostredia a ochrany zdravia obyvateľov musia byť v plnej miere akceptované.

Za podmienky dodržania príslušných legislatívnych noriem, podmienok uvedených v stavebnom povolení a navrhovaných opatrení budú očakávané vplyvy akceptovateľné. V žiadnom prípade nepresiahnu stanovené limity.

Predmetná lokalita je vzhľadom na zlý technický stav využívaná len v obmedzenom režime. Realizáciou navrhovaných činností sa zhodnotí lokalita v zmysle určenia územno-plánovacou dokumentáciou. Varianty možno z hľadiska predpokladaných vplyvov na životné prostredie považovať za akceptovateľné.

Z hľadiska predpokladu menšieho zaťaženia vyplývajúce z menšieho objemu stavby je optimálnym variantom Variant „A“.

9.4 Aktualizácia informácií k vybraným vplyvom na životné prostredie

Predmetná kapitola poskytuje aktualizované informácie ohľadom dvoch vybraných oblastí:

- ▶ dopravno-kapacitné posúdenie zóny,
- ▶ dendrologické posúdenie.

9.4.1 Dopravno-kapacitné posúdenie zóny Nový Istropolis

K dopravno-kapacitnému posúdeniu zóny Nový Istropolis bola vyhotovená štúdia z júna 2020, ktorá zahŕňa aj objekt plánovanej kultúrno-spoločenskej haly. Závermi štúdie sú nasledujúce zistenia:

- ▶ Dotknuté územie sa nachádza v širšom centre mesta. Je to územie husto urbanizované a kvalitne dopĺňané výstavbou nových moderných investičných zámerov. Územie okolo Nového Istropolisu patrí do trojuholníka dopravne najzaťaženejších komunikácií a križovatiek. Zároveň je to územie veľmi dobre obsluhované všetkými druhmi mestskej hromadnej dopravy v Bratislave (električky, autobusy, trolejbusy). Dopravná obsluha MHD umožňuje znížiť nároky na využívanie individuálnej automobilovej dopravy.
- ▶ Výsledky dopravnej prognózy, posúdenie výkonnosti navrhovaného dopravného napojenia dokladujú možnosť napojenia zóny Nový Istropolis bez dramatických dopadov na kvalitu dopravnej obsluhy.
- ▶ Neriadené križovatky Kukučínova - Škultétyho, Kukučínova - E2, Kukučínova - E3, Škultétyho - E4, Kukučínova - Kutuzovova sú z hľadiska kapacity vo výhľadovom období 2025 a 2035 vyhovujúce.
- ▶ Na základe posúdenia svetelne riadených križovatiek konštatujeme nasledovné:
 - ▶ na väčšine existujúcich svetelne riadených križovatiek bol zistený deficit v kapacite, ktorý existuje už v súčasnosti;
 - ▶ tieto križovatky budú pripravovanou investíciou priradené minimálne a toto nemá zásadný vplyv,
 - ▶ tieto križovatky nie je možné posilniť ani pridaním jazdných pruhov ani úpravou signálnych plánov vzhľadom k vyčerpanej celkovej kapacite križovatiek ako aj absencii možností rozšírenia križovatiek;
 - ▶ zrušenie niektorých smerov v jednotlivých križovatkách by preťažilo iné vstupy, prípadne by sa doprava presmerovala na iné križovatky v okolí a preťažila by tie;
 - ▶ čiastočné riešenie je podpora hromadnej dopravy (preferencia MHD) a presun časti vodičov z vozidiel IAD do MHD;
 - ▶ novo budované križovatky riadené svetelnou signalizáciou (Šancová - Kukučínova, Vajnorská - Škultétyho, Vajnorská - Odbojárov, Vajnorská - Kutuzovova) sú na celé výhľadové obdobie vyhovujúce.
- ▶ Intenzívne zaťažené komplikované križovatky Račianske mýto, Trnavské mýto a križovatka Račianska - Pionierska už v súčasnosti majú kapacitné problémy. Tieto problémy sa dajú čiastočne vyriešiť iba veľkými koncepčnými investičnými opatreniami v súlade s ÚP:
 - ▶ vybudovanie severnej tangenty,
 - ▶ preložka II/502,
 - ▶ vybudovanie tunela Karpaty.

9.4.2 Dendrologické posúdenie

Dendrologický posudok k riešenej zóne bol vyhotovený k 02/2018. Predmetom dendrologického prieskumu je 117 ks drevín rastúcich na parcelách 11436/2, 11436/9, 11436/3, 11434/2, 11436/1, 11436/10, 11436/17, 11436/18, 11436/20, 11436/16 v MČ Bratislava - Nové Mesto.

Z inventarizácie drevín a návrhu ich spoločenského ohodnotenia vyplýva, že súhlas orgánu ochrany prírody a krajiny je podľa § 47 ods. 4. písm. a) zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov potrebný na výrub 105 ks drevín, ktorých upravená spoločenská hodnota predstavuje 182 740,68 €.

V riešenom území sa nenachádza žiadny chránený strom a platí v ňom prvý stupeň územnej ochrany. V prvom stupni ochrany sa uplatňujú ustanovenia o všeobecnej ochrane prírody a krajiny podľa druhej časti zákona.

Vzhľadom na už vypršanú platnosť uvedeného dendrologického prieskumu (6 mesiacov od dátumu spracovania) spoločnosť Immocap zadala vypracovanie aktualizácie dendrologického prieskumu, pričom výstup z neho by mal byť k dispozícii k augustu 2021.

ORIGINAL

10. Prílohy

Príloha A	Dotazník v rámci prieskumu trhu
Príloha B	Metodológia hodnotenia lokalít
Príloha C	Podkladové informácie pre pridelenie bodov
Príloha D	Podklady ku kritériu č. 1 Lokalita
Príloha E	Podiel podujatí podľa miesta konania
Príloha F	Ekonomické a finančné dopady MICE odvetvia vo Viedni
Príloha G	Rozpočet stavebných nákladov a iných investičných výdavkov
Príloha H	Rozpočet nákladov na technológie
Príloha I	Kalkulácia príjmov NKKC
Príloha J	Finančná analýza NKKC
Príloha K	Kalkulácia výdavkov účastníkov podujatí NKKC
Príloha L	Ekonomická analýza NKKC (1 - dopady, 2 - prínosy)
Príloha M	Kalkulácia dane z ubytovania
Príloha N	Benchmarky pre nastavenie výstav
Príloha O	Analýza PPP modelu

Príloha A Dotazník v rámci prieskumu trhu

Príloha je obsiahnutá v samostatnom súbore.

ORIGINAL

Príloha B Metodológia hodnotenia lokalít

Príloha je obsiahnutá v samostatnom súbore.

ORIGINAL

Príloha C Podkladové informácie pre pridelenie bodov

Príloha je obsiahnutá v samostatnom súbore.

ORIGINAL

Príloha D Podklady ku kritériu č. 1 Lokalita

Príloha je obsiahnutá v samostatnom súbore.

ORIGINAL

Príloha E

Podiel podujatí podľa miesta konania

Tabuľka 89 Podiel podujatí podľa miesta konania

		Počet podujatí	Hotely	Ostatné	Kongresové centrá	Univerzity
Maďarské mestá	2015	2 819	85%	11%	2%	2%
	2016	3 598	82%	5%	7%	5%
	2017	4 262	63%	19%	6%	11%
	2018	4 816	64%	14%	10%	13%
	2019	5 324	73%	4%	8%	14%
	Priemer		73%	11%	7%	9%
Poľské mestá 2019	Gdansk	2 551	46%	29%	14%	10%
	Poznaň	3 077	53%	30%	12%	5%
	Vroclav	1 249	71%	12%	15%	2%
	Katovice	1 026	29%	15%	25%	31%
	Krakov	5 294	66%	15%	7%	12%
	Lodž	993	53%	15%	22%	10%
	Lublin	1 777	85%	2%	13%	0%
	Varšava	7 523	93%	5%	2%	0%
	Toruň	401	87%	9%	4%	0%
	Bydgoszcz	565	56%	27%	17%	0%
	Priemer		64%	16%	13%	7%
Praha	2018	2 130	78%	11%	10%	1%
	2017	2 046	87%	9%	4%	0%
	2016	2 528	85%	9%	4%	1%
	2015	1 564	74%	12%	12%	2%
	Priemer		81%	10%	8%	1%

Zdroj: Bupadest Convention Bureau; Výročná správa Poland Convention Bureau (Poland Meetings and Events Industry. REPORT 2020. www.pot.gov.pl); MICE štatistiky (Prague Convention Bureau)

Príloha F Ekonomické a finančné dopady MICE odvetvia vo Viedni

Tabuľka 90 Ekonomické a finančné dopady MICE odvetvia vo Viedni

Obdobie	2015	2015 (%)	2016	2016 (%)	2017	2017 (%)	2018	2018 (%)	2019	2019 (%)	Ø 2015 - 2019	Ø 2015 - 2019 v (%)
Podiel MICE odvetvia na odvetví cestovného ruchu												
Prenocovania celkom	14 328 261		14 962 438		15 512 730		16 483 497		17 605 000		15 778 385	
Prenocovania (MICE)	1 682 966		1 717 533		1 873 546		1 925 065		1 581 156		1 756 053	
Podiel v %	11,75%		11,48%		12,08%		11,68%		8,98%		11,19%	
MICE podujatia (počet)	3 685	100%	4 084	100%	4 074	100%	4 685	100%	5 490	100%	4 404	100%
Národné kongresy	649	18%	581	14%	512	13%	540	12%	733	13%	603	14%
Medzinárodné kongresy	743	20%	739	18%	802	20%	1 004	21%	687	13%	795	18%
Podnikové podujatia	2 293	62%	2 764	68%	2 760	68%	3 141	67%	4 070	74%	3 006	68%
Národné podnikové podujatia	1 049	28%	1 095	27%	806	20%	1 273	27%	1 929	35%	1 230	27%
Medzinárodné podnikové podujatia	1 244	34%	1 669	41%	1 954	48%	1 868	40%	2 141	39%	1 775	40%
Účastníci (počet)	531 631	100%	567 476	100%	610 828	100%	631 241	100%	606 666	100%	589 568	100%
Národné kongresy	116 972	22%	112 184	20%	121 308	20%	103 052	16%	122 442	20%	115 192	20%
Medzinárodné kongresy	270 581	51%	286 392	50%	308 419	50%	351 051	56%	236 464	39%	290 581	49%
Podnikové podujatia	144 078	27%	168 900	30%	181 101	30%	177 138	28%	247 760	41%	183 795	31%
Národné podnikové podujatia	51 538	10%	53 291	9%	45 760	7%	59 933	9%	92 447	15%	60 594	10%
Medzinárodné podnikové podujatia	92 540	17%	115 609	20%	135 341	22%	117 205	19%	155 313	26%	123 202	21%

Obdobie	2015	2015 (%)	2016	2016 (%)	2017	2017 (%)	2018	2018 (%)	2019	2019 (%)	Ø 2015 - 2019	Ø 2015 - 2019 v (%)
Prenocovania (počet)	1 682 966	100%	1 717 533	100%	1 873 546	100%	1 925 065	100%	1 581 156	100%	1 756 053	100%
Národné kongresy	118 488	7%	131 466	8%	149 610	8%	121 971	6%	128 344	8%	129 976	7%
Medzinárodné kongresy	1 275 910	76%	1 291 011	75%	1 379 190	74%	1 487 563	77%	1 070 724	68%	1 300 880	74%
Podnikové podujatia	288 568	17%	295 056	17%	344 746	18%	315 531	16%	382 088	24%	325 198	19%
Národné podnikové podujatia	N/a	N/a	N/a	N/a	N/a	N/a	60 177	3%	95 926	6%	N/a	N/a
Medzinárodné podnikové podujatia	N/a	N/a	N/a	N/a	N/a	N/a	255 354	13%	286 162	18%	N/a	N/a
Priemerný počet účastníkov na podujatie	222	N/a	233	N/a	249	N/a	217	N/a	211	N/a	226	N/a
Národné kongresy	180	N/a	193	N/a	237	N/a	191	N/a	167	N/a	194	N/a
Medzinárodné kongresy	364	N/a	388	N/a	385	N/a	350	N/a	344	N/a	366	N/a
Podnikové podujatia	123	N/a	118	N/a	126	N/a	110	N/a	121	N/a	120	N/a
Národné podnikové podujatia	49	N/a	49	N/a	57	N/a	47	N/a	48	N/a	50	N/a
Medzinárodné podnikové podujatia	74	N/a	69	N/a	69	N/a	63	N/a	73	N/a	70	N/a
Priemerná dĺžka podujatia (v dňoch)	2,53	N/a	2,45	N/a	2,46	N/a	2,32	N/a	2,25	N/a	2,40	N/a
Národné kongresy	1,74	N/a	1,74	N/a	1,82	N/a	1,85	N/a	1,65	N/a	1,76	N/a
Medzinárodné kongresy	3,31	N/a	3,15	N/a	3,10	N/a	2,78	N/a	2,85	N/a	3,04	N/a
Podnikové podujatia	nezistené	N/a	nezistené	N/a	nezistené	N/a	nezistené	N/a	nezistené	N/a	nezistené	N/a
HDP (v mil. EUR)	1 038,48	100%	1 071,58	100%	1 162,63	100%	1 198,14	100%	954,53	100%	1 085,07	100%
Národné kongresy	51,72	5%	52,03	5%	59,89	5%	52,35	4%	53	6%	53,80	5%

Obdobie	2015	2015 (%)	2016	2016 (%)	2017	2017 (%)	2018	2018 (%)	2019	2019 (%)	Ø 2015 - 2019	Ø 2015 - 2019 v (%)
Medzinárodné kongresy	841,74	81%	862,65	81%	918,87	79%	981,55	82%	710,65	74%	863,09	79%
Podnikové podujatia	145,02	14%	156,9	15%	183,87	16%	164,24	14%	190,88	20%	168,18	16%
Národné podnikové podujatia	N/a	N/a	N/a	N/a	N/a	N/a	11,79	1%	18,61	2%	N/a	N/a
Medzinárodné podnikové podujatia	N/a	N/a	N/a	N/a	N/a	N/a	152,45	13%	172,27	18%	N/a	N/a
Celkové daňové príjmy (v mil. €)	287,23	100%	296,55	100%	321,37	100%	331,57	100%	263,65	100%	300,07	100%
Národné kongresy	14,11	5%	14,20	5%	16,35	5%	14,3	4%	14,48	5%	14,69	5%
Medzinárodné kongresy	233,92	81%	239,90	81%	255,27	79%	272,87	82%	197,55	75%	239,90	80%
Podnikové podujatia	39,20	14%	42,45	14%	49,75	15%	44,4	13%	51,62	20%	45,48	15%
Národné podnikové podujatia	N/a	N/a	N/a	N/a	N/a	N/a	3,19	1%	5,04	2%	N/a	N/a
Medzinárodné podnikové podujatia	N/a	N/a	N/a	N/a	N/a	N/a	41,21	12%	46,58	18%	N/a	N/a
Federálne daňové príjmy (v mil. €)	188,1	100%	194,34	100%	210,46	100%	216,94	100%	172,58	100%	196,48	100%
Národné kongresy	9,23	5%	9,30	5%	10,66	5%	9,33	4%	9,44	5%	9,59	5%
Medzinárodné kongresy	153,31	82%	157,23	81%	167,2	79%	178,65	82%	129,4	75%	157,16	80%
Podnikové podujatia	25,56	14%	27,81	14%	32,60	15%	28,96	13%	33,74	20%	29,73	15%
Národné podnikové podujatia	N/a	N/a	N/a	N/a	N/a	N/a	2,09	1%	3,3	2%	N/a	N/a
Medzinárodné podnikové podujatia	N/a	N/a	N/a	N/a	N/a	N/a	26,87	12%	30,44	18%	N/a	N/a
Krajinské daňové príjmy (v mil. €)	54,61	100%	56,24	100%	61,06	100%	62,91	100%	50,14	100%	56,99	100%
Národné kongresy	2,68	5%	2,70	5%	3,11	5%	2,71	4%	2,76	6%	2,79	5%

Obdobie	2015	2015 (%)	2016	2016 (%)	2017	2017 (%)	2018	2018 (%)	2019	2019 (%)	Ø 2015 - 2019	Ø 2015 - 2019 v (%)
Medzinárodné kongresy	44,40	81%	45,41	81%	48,45	79%	51,68	82%	37,49	75%	45,49	80%
Podnikové podujatia	7,53	14%	8,13	14%	9,50	16%	8,52	14%	9,89	20%	8,71	15%
Národné podnikové podujatia	N/a	N/a	N/a	N/a	N/a	N/a	0,61	1%	0,97	2%	N/a	N/a
Medzinárodné podnikové podujatia	N/a	N/a	N/a	N/a	N/a	N/a	7,91	13%	8,92	18%	N/a	N/a
Miestne daňové príjmy (v mil. €)	44,52	100%	46,01	100%	49,85	100%	51,72	100%	40,93	100%	46,61	100%
Národné kongresy	2,68	5%	2,70	5%	3,11	5%	2,71	4%	2,76	6%	2,79	5%
Medzinárodné kongresy	44,40	81%	45,41	81%	48,45	79%	51,68	82%	37,49	75%	45,49	80%
Podnikové podujatia	7,53	14%	8,13	14%	9,50	16%	8,52	14%	9,89	20%	8,71	15%
Národné podnikové podujatia	N/a	N/a	N/a	N/a	N/a	N/a	0,61	1%	0,97	2%	N/a	N/a
Medzinárodné podnikové podujatia	N/a	N/a	N/a	N/a	N/a	N/a	7,91	13%	8,92	18%	N/a	N/a
Daňové príjmy Viedne (v mil. €)	35,07	100%	36,16	100%	39,18	100%	40,44	100%	32,15	100%	36,60	100%
Národné kongresy	1,72	5%	1,75	5%	2,01	5%	1,75	4%	1,77	6%	1,80	5%
Medzinárodné kongresy	28,54	81%	29,27	81%	31,14	79%	33,24	82%	24,08	75%	29,25	80%
Podnikové podujatia	4,81	14%	5,14	14%	6,03	15%	5,45	13%	6,3	20%	5,55	15%
Národné podnikové podujatia	N/a	N/a	N/a	N/a	N/a	N/a	0,38	1%	0,6	2%	N/a	N/a
Medzinárodné podnikové podujatia	N/a	N/a	N/a	N/a	N/a	N/a	5,07	13%	5,7	18%	N/a	N/a
Pracovné miesta (osoby)	19 074	100%	20 278	100%	20 363	100%	21 499	100%	17 308	100%	19 704	100%
Národné kongresy	859	5%	861	4%	976	5%	843	4%	848	5%	877	4%

Obdobie	2015	2015 (%)	2016	2016 (%)	2017	2017 (%)	2018	2018 (%)	2019	2019 (%)	Ø 2015 - 2019	Ø 2015 - 2019 v (%)
Medzinárodné kongresy	15 067	79%	15 355	76%	15 896	78%	17 079	79%	12 294	71%	15 138	77%
Podnikové podujatia	3 148	17%	4 062	20%	3 491	17%	3 577	17%	4 166	24%	3 689	19%
Národné podnikové podujatia	N/a	N/a	N/a	N/a	N/a	N/a	223	1%	342	2%	N/a	N/a
Medzinárodné podnikové podujatia	N/a	N/a	N/a	N/a	N/a	N/a	3354	16%	3824	22%	N/a	N/a

Zdroj: Vienna Convention Bureau, Vienna meeting industry report 2016, 2017, 2018, 2019. Dostupné na: <https://www.vienna.convention.at/en/meeting-destination/statistics>

ORIGINAL

Príloha G Rozpočet stavebných nákladov a iných investičných výdavkov

Príloha je obsiahnutá v samostatnom súbore.

ORIGINAL

Príloha H Rozpočet nákladov na technológie

Príloha je obsiahnutá v samostatnom súbore.

ORIGINAL

Príloha I Kalkulácia príjmov NKKC

Príloha je obsiahnutá v samostatnom súbore.

ORIGINAL

Príloha J Finančná analýza NKKC

Príloha je obsiahnutá v samostatnom súbore.

ORIGINAL

Príloha K Kalkulácia výdavkov účastníkov podujatí NKKC

Príloha je obsiahnutá v samostatnom súbore.

ORIGINAL

Príloha L Ekonomická analýza NKKC (1 - dopady, 2 - prínosy)

Príloha je obsiahnutá v samostatnom súbore.

ORIGINAL

Príloha M Kalkulácia dane z ubytovania

Príloha je obsiahnutá v samostatnom súbore.

ORIGINAL

Príloha N Benchmarky pre nastavenie výstav

Príloha je obsiahnutá v samostatnom súbore.

ORIGINAL

Príloha O Analýza PPP modelu

Príloha je obsiahnutá v samostatnom súbore.

ORIGINAL

Informácie o EY

EY patrí medzi najvýznamnejšie celosvetové firmy poskytujúce odborné poradenské služby v oblasti auditu a daňového, transakčného a podnikového poradenstva. Našimi názormi a kvalitou služieb prispievame k budovaniu dôvery v kapitálové trhy a ekonomiky celého sveta. Podporujeme rozvoj popredných lídrov, ktorých spája dôraz na kvalitu poskytovaných služieb vo vzťahu k všetkým zainteresovaným skupinám. V tom je náš hlavný prínos k lepšie fungujúcemu svetu pre našich ľudí, klientov a širšiu komunitu.

Označenie EY sa vzťahuje na celosvetovú organizáciu spoločností, ktorej riadiacou spoločnosťou je britská Ernst & Young Global Limited. Každá členská spoločnosť je nezávislým právnym subjektom. Ernst & Young Global Limited neposkytuje služby priamo klientom. Informácie o tom, akým spôsobom EY zhromažďuje a používa osobné údaje, a opis práv, ktoré jednotlivci majú podľa predpisov o ochrane osobných údajov, sú dostupné prostredníctvom webovej stránky ey.com/privacy. Ďalšie informácie nájdete na našich webových stránkach ey.com.

© 2021 EYGM Limited.

Všetky práva vyhradené.

ey.com/sk

ORIGINAL